

Chaṭṭhasaṅgītipiṭakam

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḲI

(Paṭhamo bhāgo)

Buddhavasse 2552

Marammavasse 1370

AD. 2008

Romanized from Myanmar version published in 1997

© Buddhasāsana Society

Pāḷi Series 22

First published in 2008 by Ministry of Religious Affairs

Yangon, Myanmar

THE PĀLI ALPHABET IN BURMESE AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

အ a အာ ā ဣ i ဤ ī ဥ u ဦ ū ဧ e ဩ o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

က ka ခ kha ဂ ga ဃ gha င ṇa
 ဇ ca ဆ cha ဇ ja ဈ jha ဠ ña
 တ ta ဌ tha ဒ da ဝ dha ဏ ṇa
 ပ pa ဖ pha ဗ ba ဘ bha မ ma
 ယ ya ရ ra လ la ဝ va သ sa ဟ ha ဠ la ၵ ṁ

VOWELS IN COMBINATION

ာ = ā ဲ = i ဳ = ī ဣ = u ဵ = ū ြ = e ွ = o
 က ka ကာ kā ကိ ki ကိ kī ကု ku ကု kū ကေ ke ကေ ko
 ခ kha ခါ khā ခိ khi ခိ khī ခု khu ခု khū ခေ khe ခေ kho ...

CONJUNCT-CONSONANTS

ကက kka	ယ န္ဂha	က န္ဓha	ဈ dhya	ဠ pla	လ္လ lla
ကွ kka	ဇ cca	က န္ဓa	ဇ dhva	ဠ pba	လျ lya
ကျ kya	ဆ ccha	က န္ဓa	ဇ nta	ဠ bbha	လှ lha
ကြ kri	ဇ jja	က န္ဓa	န ntva	ဈ bya	ဝှ vha
ကလ kla	ဇ jja	က တta	ဇ ntha	ဠ bra	ကွ sta
ကွ kva	ည ñña	က တtha	န nda	ဠ mpa	ကြ strā
ဈ khya	ပ ñha	က တva	န ndra	ဠ mpha	သွ sna
ဇ khva	ပ ñca	က တya	န ndha	ဠ mba	သျ sya
ဂ gga	ဆ ñcha	ကြ tra	န nna	ဠ mbha	သ ssa
ဠ ggha	ည ñja	န dda	ဈ nya	ဠ mma	သွ sma
ဈ gya	ည ñjha	န ddha	န nha	ဈ mya	သွ sva
ဂ gra	ဇ tta	ဈ dya	ဠ ppa	ဠ mha	ကွ hma
က န္ကa	ဌ ttha	ဠ dra	ဠ ppha	ဈ yya	ကွ hva
န န္ကha	ည dda	န dva	ဈ pya	ဈ yha	ဠ lha
ဂ န္ဂa					

၁ ၂ ၃ ၄ ၅ ၆ ၇ ၈ ၉ ၁၀
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jātakapāli paṭhamabhāga

Mātikā

Piṭṭhaṅka

1. Ekakanipāta

1. Apaṇṇakavagga

1. Apaṇṇakajātaka	...	...	1
2. Vaṇṇupathajātaka	...	...	1
3. Serivavāṇijajātaka	...	...	2
4. Cūḷaseṭṭhijātaka	...	...	2
5. Taṇḍulanāḷijātaka	...	...	2
6. Devadhammajātaka	...	...	2
7. Kaṭṭhahārijātaka	...	...	2
8. Gāmaṇijātaka	...	...	3
9. Maghadevajātaka	...	...	3
10. Sukhavihārijātaka	...	...	3

2. Sīlavagga

11. Lakkhaṇamigajātaka	...	...	3
12. Nigiyodhamigajātaka	...	...	4
13. Kaṇḍijātaka	...	...	4
14. Vātamigajātaka	...	...	4
15. Kharādiyajātaka	...	...	4
16. Tipallatthamigajātaka	...	...	5
17. Mālutajātaka	...	...	5
18. Matakabhatajjātaka	...	...	5
19. Āyācitabhatajjātaka	...	...	5
20. Naḷapānajātaka	...	...	5

Mātikā

Piṭṭhaṅka

3. Kuruṅgavagga

21. Kuruṅgamigajātaka	...	...	6
22. Kukkurajātaka	...	...	6
23. Bhojājānīyajātaka	...	...	6
24. Ājaññajātaka	...	...	6
25. Tittajātaka	...	...	7
26. Mahiḷāmukhajātaka	...	...	7
27. Abhiṇhajātaka	...	...	7
28. Nandivīsālajātaka	...	...	7
29. Kaṇhajātaka	...	...	7
30. Munikajātaka	...	...	8

4. Kulāvakavagga

31. Kulāvakajātaka	...	...	8
32. Naccajātaka	...	...	8
33. Sammodamānajātaka	...	...	9
34. Macchajātaka	...	...	9
35. Vaṭṭakajātaka	...	...	9
36. Sakuṇajātaka	...	...	9
37. Tittirajātaka	...	...	9
38. Bakajātaka	...	...	9
39. Nandajātaka	...	...	10
40. Khadiraṅgārajātaka	...	...	10

5. Atthakāmaṇḍavagga

41. Losakajātaka	...	...	10
42. Kapotajātaka	...	...	11
43. Veḷukajātaka	...	...	11

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
44. Makasajātaka	...	...	11
45. Rohiṇijātaka	...	...	11
46. Ārāmadūsakajātaka	...	...	11
47. Vāruṇidūsakajātaka	...	...	12
48. Vedabbajātaka	...	...	12
49. Nakkhatajātaka	...	...	12
50. Dummedhajātaka	...	...	12

6. Āsīsavagga

51. Mahāsīlavajātaka	...	...	13
52. Cūḷajanakajātaka	...	...	13
53. Puṇṇapātijātaka	...	...	13
54. Kimphalajātaka	...	...	13
55. Pañcāvudhajātaka	...	...	13
56. Kañcanakkhandhajātaka	...	...	14
57. Vānarindajātaka	...	...	14
58. Tayodhammajātaka	...	...	14
59. Bherivādakajātaka	...	...	14
60. Saṅkhadhamajātaka	...	...	14

7. Itthivagga

61. Asātamantajātaka	...	...	15
62. Aṇḍabhūtajātaka	...	...	15
63. Takkapaṇḍitajātaka	...	...	15
64. Durājānajātaka	...	...	15
65. Anabhiratijātaka	...	...	16
66. Mudulakkhaṇajātaka	...	...	16
67. Ucchaṅgajātaka	...	...	16

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
68. Sāketajātaka	...	...	16
69. Visavantajātaka	...	...	16
70. Kuddārajātaka	...	...	16

8. Varuṇavagga

71. Varuṇajātaka	...	...	17
72. Sīlavahatthijātaka	...	...	17
73. Saccamkirajātaka	...	...	17
74. Rukkhadhammajātaka	...	...	17
75. Macchajātaka	...	...	18
76. Asaṅkiyajātaka	...	...	18
77. Mahāsupinajātaka	...	...	18
78. Illisajātaka	...	...	18
79. Kharassarajātaka	...	...	19
80. Bhīmasenajātaka	...	...	19

9. Apāyimhavagga

81. Surāpānajātaka	...	...	19
82. Mittavindakajātaka	...	...	20
83. Kālakaṇṇijātaka	...	...	20
84. Atthassadvārajātaka	...	...	20
85. Kimpakkajātaka	...	...	20
86. Sīlavīmaṃsakajātaka	...	...	20
87. Maṅgalajātaka	...	...	21
88. Sārambhajātaka	...	...	21
89. Kuhakajātaka	...	...	21
90. Akataññujātaka	...	...	21

Mātikā

Piṭṭhaṅka

10. Littavagga

91. Littajātaka	...	...	22
92. Mahāsārajātaka	...	...	22
93. Vissāsabhojanajātaka	...	...	22
94. Lomahaṃsajātaka	...	...	22
95. Mahāsudassanajātaka	...	...	22
96. Telapattajātaka	...	...	22
97. Nāmasiddhijātaka	...	...	23
98. Kūṭavāṇijajātaka	...	...	23
99. Parosahassajātaka	...	...	23
100. Asātarūpajātaka	...	...	23

11. Parosatavagga

101. Parosatajātaka	...	...	24
102. Paṇṇikajātaka	...	...	24
103. Verijātaka	...	...	24
104. Mittavindakajātaka	...	...	24
105. Dubbalakaṭṭhajātaka	...	...	25
106. Udañcanījātaka	...	...	25
107. Sālittakajātaka	...	...	25
108. Bāhiyajātaka	...	...	25
109. Kuṇḍapūvajātaka	...	...	25
110. Sabbasaṃhārakapañhajātaka	...	...	26

12. Haṃcivagga

111. Gadrabhapañhajātaka	...	...	26
112. Amarādevīpañhajātaka	...	...	26
113. Siṅgālajātaka	...	...	27

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
114. Mitacintijātaka	...	...	27
115. Anusāsikajātaka	...	...	27
116. Dubbacajātaka	...	...	27
117. Tittirajātaka	...	...	27
118. Vaṭṭakajātaka	...	...	27
119. Akālarāvijātaka	...	...	28
120. Bandhanamokkhajātaka	...	...	28

13. Kusanālivagga

121. Kusanālijātaka	...	...	28
122. Dummedhajātaka	...	...	29
123. Naṅgalīsajātaka	...	...	29
124. Ambajātaka	...	...	29
125. Kaṭāhajakajātaka	...	...	29
126. Asilakkhaṇajātaka	...	...	29
127. Kalaṇḍukajātaka	...	...	29
128. Biḷāravatajātaka	...	...	30
129. Aggikabhāradvājajātaka	...	...	30
130. Kosiyajātaka	...	...	30

14. Asampadānavagga

131. Asampadānajātaka	...	...	30
132. Bhīrukajātaka	...	...	31
133. Ghatāsanajātaka	...	...	31
134. Jhānasodhanajātaka	...	...	31
135. Candābhajātaka	...	...	31
136. Suvaṇṇaḥamsajātaka	...	...	32

Mātikā	Piṭṭhaṅka
137. Babbujātaka	32
138. Godhajātaka	32
139. Ubhatobhaṭṭhajātaka	32
140. Kākajātaka	32

15. Kakaṇṭakavagga

141. Godhajātaka	33
142. Siṅgārajātaka	33
143. Virocanajātaka	33
144. Naṅguṭṭhajātaka	33
145. Rādhajātaka	34
146. Samuddakākajātaka	34
147. Puppharattajātaka	34
148. Siṅgārajātaka	34
149. Ekapaṇṇajātaka	34
150. Saṅjīvajātaka	35

2. Dukanipāta

1. Daḷhavagga

151. Rājovādajātaka	36
152. Siṅgārajātaka	36
153. Sūkarajātaka	36
154. Uragajātaka	37
155. Bhaggajātaka	37
156. Alīnacittajātaka	37
157. Guṇajātaka	38
158. Suhanujātaka	38

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
159. Morajātaka	...	...	38
160. Vinīlajātaka	...	...	39

2. Santhavavagga

161. Indasamānagottajātaka	...	...	40
162. Santhavajātaka	...	...	40
163. Susimajātaka	...	...	40
164. Gijjhajātaka	...	...	41
165. Nakulajātaka	...	...	41
166. Upasāḷakajātaka	...	...	41
167. Samiddhiajātaka	...	...	42
168. Sakuṇagghijātaka	...	...	42
169. Arakajātaka	...	...	42
170. Kakaṇṭakajātaka	...	...	42

3. Kalyāṇavagga

171. Kalyāṇadhammajātaka	...	...	43
172. Daddarajātaka	...	...	43
173. Makkaṭajātaka	...	...	44
174. Dubbhiyamakkaṭajātaka	...	...	44
175. Ādiccupaṭṭhānajātaka	...	...	44
176. Kaḷāyamuṭṭhiajātaka	...	...	45
177. Tindukajātaka	...	...	45
178. Kacchapajātaka	...	...	45
179. Satadhammajātaka	...	...	45
180. Duddadajātaka	...	...	46

4. Asadisavagga

181. Asadisajātaka	...	...	46
182. Saṅgāmāvacarajātaka	...	...	47

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
183. Vālodakajātaka	...	...	47
184. Giridattajātaka	...	...	47
185. Anabhiratijātaka	...	...	48
186. Dadhivāhanajātaka	...	...	48
187. Catumaṭṭhajātaka	...	...	48
188. Sīhakotthujātaka	...	...	49
189. Sīhacammajātaka	...	...	49
190. Sīlānisamsajātaka	...	...	49

5. Ruhakavagga

191. Ruhakajātaka	...	...	50
192. Sirikāḷakaṇṇijātaka	...	...	50
193. Cūḷapadumajātaka	...	...	50
194. Maṇicorajātaka	...	...	51
195. Pabbatūpattharajātaka	...	...	51
196. Valāhakassajātaka	...	...	51
197. Mittāmittajātaka	...	...	51
198. Rādhajātaka	...	...	52
199. Gahapatijātaka	...	...	52
200. Sādhūsīlajātaka	...	...	52

6. Natamdaḷhavagga

201. Bandhanāgārajātaka	...	...	53
202. Keḷisīlajātaka	...	...	53
203. Khaṇḍajātaka	...	...	53
204. Vīrakajātaka	...	...	54
205. Gaṇgeyyajātaka	...	...	54
206. Kuruṅgamigajātaka	...	...	55
207. Assakajātaka	...	...	55

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
208. Susumārajātaka	...	...	55
209. Kukkuṭajātaka	...	...	56
210. Kandagalakajātaka	...	...	56

7. Bīraṇathambhavagga

211. Somadattajātaka	...	...	56
212. Ucchiṭṭhabhattajātaka	...	...	57
213. Bharujātaka	...	...	57
214. Puṇṇanadījātaka	...	...	57
215. Kacchapajātaka	...	...	58
216. Mcchajātaka	...	...	58
217. Seggujātaka	...	...	58
218. Kūṭavāṇijajātaka	...	...	59
219. Garahitajātaka	...	...	59
220. Dhammadhajajātaka	...	...	59

8. Kāsāvavagga

221. Kāsāvajātaka	...	...	60
222. Cūḷanandiyajātaka	...	...	60
223. Puṭabhattajātaka	...	...	60
224. Kumbhilajātaka	...	...	61
225. Khantivaṇṇajātaka	...	...	61
226. Kosiyajātaka	...	...	61
227. Gūthapāṇajātaka	...	...	62
228. Kāmanītajātaka	...	...	62
229. Palāyitajātaka	...	...	62
230. Dutiyapalāyitajātaka	...	...	63

Mātikā

Piṭṭhaṅka

9. Upāhanavagga

231. Upāhanajātaka	...	...	64
232. Vīṇāguṇajātaka	...	...	64
233. Vikaṇṇajātaka	...	...	64
234. Asitābhūjātaka	...	...	65
235. Vacchanakhajātaka	...	...	65
236. Bakajātaka	...	...	65
237. Sāketajātaka	...	...	66
238. Ekapadajātaka	...	...	66
239. Haritamaṇḍukajātaka	...	...	66
240. Mahāpiṅgalajātaka	...	...	66

10. Siṅgālavagga

241. Sabbadāṭṭhijātaka	...	...	67
242. Sunakhajātaka	...	...	67
243. Guttilajātaka	...	...	68
244. Vigaticchajātaka	...	...	68
245. Mūlapariyāyajātaka	...	...	68
246. Bālovādayātaka	...	...	68
247. Pādañjalījātaka	...	...	69
248. Kimsukopamajātaka	...	...	69
249. Sālakajātaka	...	...	69
250. Kapijātaka	...	...	70

3. Tikanipāta**1. Saṅkappavagga**

251. Saṅkapparāgajātaka	...	...	71
252. Tilamuṭṭhijātaka	...	...	71

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
253. Maṇikaṇṭhajātaka	...	...	71
254. Kuṇḍakakucchisindhavajātaka	...	...	72
255. Sukajātaka	...	...	72
256. Jarūdapānajātaka	...	...	73
257. Gāmaṇicandajātaka	...	...	73
258. Mandhātujātaka	...	...	73
259. Tirīṭavacchajātaka	...	...	74
260. Dūtajātaka	...	...	74

2. Padumavagga

261. Padumajātaka	...	...	75
262. Mudupāṇijātaka	...	...	75
263. Cūḷapalobhanajātaka	...	...	76
264. Mahāpanādjātaka	...	...	76
265. Khurappajātaka	...	...	77
266. Vātaggasindhavajātaka	...	...	77
267. Kakkaṭakajātaka	...	...	78
268. Ārāmadūsakajātaka	...	...	78
269. Sujātajātaka	...	...	78
270. Ulūkajātaka	...	...	79

3. Udapānavagga

271. Udapānadūsakajātaka	...	...	79
272. Byagghajātaka	...	...	80
273. Kacchapajātaka	...	...	80
274. Lolajātaka	...	...	80
275. Rucirajātaka	...	...	81
276. Garudhammajātaka	...	...	81
277. Romakajātaka	...	...	82

Mātikā	Piṭṭhaṅka
278. Mahimsarājajātaka	82
279. Satapattajātaka	83
280. Puṭadūsakajātaka	83

4. Abbhantaravagga

281. Abbhantarajātaka	84
282. Seyyajātaka	84
283. Vaḍḍhakīsūkarajātaka	84
284. Sirijātaka	85
285. Maṇisūkarajātaka	85
286. Sālūkajātaka	86
287. Lābhagarahajātaka	86
288. Macchuddānajātaka	86
289. Nānāchandajātaka	87
290. Sīlavīmaṇsakajātaka	87

5. Kumbhavagga

291. Surāghaṭajātaka	88
292. Supattajātaka	88
293. Kāyanibbindajātaka	89
294. Jambukhādakajātaka	89
295. Antajātaka	89
296. Samuddajātaka	90
297. Kāmavilāpajātaka	90
298. Udumbarajātaka	90
299. Komāraputtajātaka	91
300. Vakajātaka	91

Mātikā

Piṭṭhaṅka

4. Catukkanipāta**1. Kāliṅgavagga**

301. Cūḷakāliṅgajātaka	...	...	93
302. Mahā-assārohaḷajātaka	...	...	93
303. Ekarāḷajātaka	...	...	94
304. Daddaraḷajātaka	...	...	95
305. Sīlavīmaṃsaṇajātaka	...	...	95
306. Sujātāḷajātaka	...	...	96
307. Palāsajātaka	...	...	96
308. Saḷaṇajātaka	...	...	97
309. Chavaḷajātaka	...	...	97
310. Seyyaḷajātaka	...	...	98

2. Pucimandavagga

311. Pucimandaḷajātaka	...	...	98
312. Kassapaṃandiyaḷajātaka	...	...	99
313. Khantīvādīḷajātaka	...	...	99
314. Lohaḷakumbhijātaka	...	...	100
315. Sabbamaṃsaḷābhajātaka	...	...	100
316. Sasapaṇḍitaḷajātaka	...	...	101
317. Matarodanaḷajātaka	...	...	101
318. Kaṇaveraḷajātaka	...	...	102
319. Tittiraḷajātaka	...	...	102
320. Succaḷajātaka	...	...	103

3. Kuṭṭidūsakavagga

321. Kuṭṭidūsakaḷajātaka	...	...	103
322. Duḍḍubhaḷajātaka	...	...	104

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
323. Brahmadattajātaka	...	...	104
324. Cammasātakajātaka	...	...	105
325. Godharāyajātaka	...	...	105
326. Kakkārujātaka	...	...	106
327. Kākavatījātaka	...	...	106
328. Ananusociyajātaka	...	...	107
329. Kālabāhujātaka	...	...	107
330. Sīlavīmaṃsajātaka	...	...	108

4. Kokilavagga

331. Kokilajātaka	...	...	109
332. Rathalaṭṭhijātaka	...	...	109
333. Pakkagodhajātaka	...	...	110
334. Rājovādajātaka	...	...	110
335. Jambukajātaka	...	...	111
336. Byahāchattajātaka	...	...	111
337. Pīṭhajātaka	...	...	112
338. Thusajātaka	...	...	112
339. Bāverujātaka	...	...	113
340. Visayhajātaka	...	...	113

5. Cūḷakuṇālavagga

341. Kaṇḍarījātaka	...	...	114
342. Vānarajātaka	...	...	115
343. Kuntinījātaka	...	...	115
344. Ambajātaka	...	...	115
345. Gajakumbhajātaka	...	...	116
346. Kesavajātaka	...	...	116

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
347. Ayakūṭajātaka	...	...	117
348. Araññajātaka	...	...	117
349. Sandhibhedajātaka	...	...	118
350. Devatāpañhajātaka	...	...	118

5. Pañcakanipāta

1. Maṇikuṇḍalavagga

351. Maṇikuṇḍalajātaka	...	...	120
352. Sujātajātaka	...	...	121
353. Venasākhajātaka	...	...	121
354. Uragajātaka	...	...	122
355. Ghaṭajātaka	...	...	123
356. Korañḍiyajātaka	...	...	124
357. Laṭukikajātaka	...	...	124
358. Cūḷadhammapālajātaka	...	...	125
359. Suvaṇṇamigajātaka	...	...	126
360. Suyonandījātaka	...	...	126

2. Vaṇṇārohavagga

361. Vaṇṇārohajātaka	...	...	127
362. Sīlavīmaṃsajātaka	...	...	128
363. Hirijātaka	...	...	128
364. Khajjopanakajātaka	...	...	129
365. Ahituṇḍikajātaka	...	...	129
366. Gumbiyajātaka	...	...	130
367. Sāliyajātaka	...	...	130
368. Tacasārajātaka	...	...	131

Mātikā

Piṭṭhaṅka

369. Mittavindakajātaka	...	...	132
370. Palāsajātaka	...	...	132

3. Aḍḍhavagga

371. Dīghītikosalajātaka	...	...	133
372. Migapotakajātaka	...	...	133
373. Mūsikajātaka	...	...	134
374. Cūḷadhanuggahajātaka	...	...	135
375. Kapotajātaka	...	...	135

6. Chakkanipāta

1. Avāriyavagga

376. Avāriyajātaka	...	...	137
377. Setaketujātaka	...	...	137
378. Darīmukhajātaka	...	...	138
379. Nerujātaka	...	...	139
380. Āsaṅkajātaka	...	...	140
381. Migālopajātaka	...	...	141
382. Sirikāḷakaṇṇijātaka	...	...	141
383. Kukkuṭajātaka	...	...	144
384. Dhammadhajajātaka	...	...	144
385. Nandiyamigarājajātaka	...	...	145

2. Kharaputtavagga

386. Kharaputtajātaka	...	...	146
387. Sūcijātaka	...	...	147
388. Tuṇḍilajātaka	...	...	147
389. Suvaṇṇakakkaṭajātaka	...	...	148

Mātikā		Piṭṭhaṅka
390. Mayhakaajāta	...	150
391. Vijjādharaajāta	...	150
392. Siṅhapupphajāta	...	152
393. Vighāsādaajāta	...	152
394. Vaṭṭakaajāta	...	153
395. Pārāvataajāta	...	153

7. Sattakanipāta

1. Kukkuvagga

396. Kukkuajāta	...	155
397. Manojajāta	...	156
398. Sutanujāta	...	157
399. Mātuposakaggiḥhajāta	...	158
400. Dabbhapupphajāta	...	158
401. Paṇṇakaajāta	...	159
402. Sattubhastajāta	...	160
403. Aṭṭhisenakaajāta	...	161
404. Kapijāta	...	162
405. Bakajāta	...	163

2. Gandhāravagga

406. Gandhāraajāta	...	165
407. Mahākapijāta	...	165
408. Kumbhakāraajāta	...	166
409. Daḷhadhammajāta	...	167
410. Somadattajāta	...	168

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
411. Susīmajātaka	...	...	169
412. Koṭasimbaliyātaka	...	...	170
413. Dhūmakārijātaka	...	...	170
414. Jāgarajātaka	...	...	171
415. Kummāsapiṇḍijātaka	...	...	172
416. Parantapajātaka	...	...	173

8. Aṭṭhakanipāta

417. Kaccānijātaka	...	...	175
418. Aṭṭhasaddajātaka	...	...	176
419. Sulasājātaka	...	...	177
420. Sumaṅgalajātaka	...	...	178
421. Gaṅgamālajātaka	...	...	179
422. Cetiyaājātaka	...	...	180
423. Idriyaājātaka	...	...	182
424. Ādittajātaka	...	...	183
425. Aṭṭhānajātaka	...	...	184
426. Dīpijātaka	...	...	185

9. Navakanipāta

427. Gijjhajātaka	...	...	187
428. Kosambiyajātaka	...	...	188
429. Mahāsuvaājātaka	...	...	189
430. Cūlasuvaājātaka	...	...	190
431. Haritacajātaka	...	...	191
432. Padakusalamāṇavajātaka	...	...	192
433. Lomasakassapajātaka	...	...	193
434. Cakkavākajātaka	...	...	194

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
435. Haliddirāgajātaka	...	...	195
436. Samuggajātaka	...	...	196
437. Pūtimaṇsajātaka	...	...	198
438. Daddarajātaka	...	...	198

10. Dasakanipāta

439. Catudvārajātaka	...	...	201
440. Kaṇhajātaka	...	...	202
441. Catuposathiyajātaka	...	...	203
442. Saṅkhajātaka	...	...	205
443. Cūḷabodhiyājātaka	...	...	207
444. Kaṇhadīpāyanajātaka	...	...	208
445. Nigrodhajātaka	...	...	211
446. Takkalajātaka	...	...	212
447. Mahādharmapālajātaka	...	...	214
448. Kukkuṭajātaka	...	...	216
449. Maṭṭhakunḍalījātaka	...	...	217
450. Bilārakosiyajātaka	...	...	218
451. Cakkavākajātaka	...	...	219
452. Bhūripaṇṇajātaka	...	...	220
453. Mahāmaṅgalajātaka	...	...	222
454. Ghaṭapaṇḍitajātaka	...	...	223

11. Ekādasakanipāta

455. Mātuposakajātaka	...	...	226
456. Juṇhajātaka	...	...	227
457. Dhammadevaputtajātaka	...	...	229
458. Udayajātaka	...	...	231

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
459. Pāṇiyajātaka	...	...	234
460. Yudhañcayajātaka	...	...	235
461. Dasarathajātaka	...	...	236
462. Saṁvarajātaka	...	...	238
463. Suppārakajātaka	...	...	239

12. Dvādasakanipāta

464. Cūḷakuṇāḷajātaka	...	...	241
465. Bhaddasāḷajātaka	...	...	242
466. Samuddavāṇijajātaka	...	...	244
467. Kāmajātaka	...	...	246
468. Janasandhajātaka	...	...	247
469. Mahākaṇhajātaka	...	...	248
470. Kosiyajātaka	...	...	249
471. Meṇḍakapañhajātaka	...	...	251
472. Mahāpadumajātaka	...	...	253
473. Mittāmittajātaka	...	...	255

13. Terasakanipāta

474. Ambajātaka	...	...	257
475. Phandanajātaka	...	...	259
476. Javanahaṁsajātaka	...	...	260
477. Cūḷanāradaajātaka	...	...	261
478. Dūtajātaka	...	...	263
479. Kāliṅgabodhijātaka	...	...	264
480. Akittijātaka	...	...	266
481. Takkāriyajātaka	...	...	268
482. Rurumigarājajātaka	...	...	270
483. Sarabhamigajātaka	...	...	272

Mātikā

Piṭṭhaṅka

14. Pakiṇṇakanipāta

484. Sālikedārajātaka	...	...	276
485. Candakinnarījātaka	...	...	277
486. Mahā-ukkusajātaka	...	...	280
487. Uddālakajātaka	...	...	283
488. Bhisajātaka	...	...	285
489. Surucijātaka	...	...	288
490. Pañcuposathikajātaka	...	...	291
491. Mahāmorajātaka	...	...	293
492. Tacchasūkarajātaka	...	...	296
493. Mahāvāṇijajātaka	...	...	298
494. Sādhinajātaka	...	...	300
495. Dasabrāhmaṇajātaka	...	...	302
496. Bhikkhāparamparajātaka	...	...	306

15. Vīsatinipāta

497. Mātaṅgajātaka	...	...	309
498. Cittasambhūtajātaka	...	...	312
499. Sivijātaka	...	...	316
500. Sirīmantajātaka	...	...	319
501. Rohaṇamigajātaka	...	...	323
502. Cūḷahaṃsajātaka	...	...	326
503. Sattigumbajātaka	...	...	328
504. Bhallātiyajātaka	...	...	330
505. Somanassajātaka	...	...	334
506. Campeyyajātaka	...	...	338
507. Mahāpalobhanajātaka	...	...	344
508. Pañcapaṇḍitajātaka	...	...	347

Mātikā		Piṭṭhaṅka	
509. Hatthipālaajātaka	...	...	350
510. Ayogharajātaka	...	...	353

16. Timsanipāta

511. Kimchandaajātaka	...	...	358
512. Kumbhajātaka	...	...	361
513. Jayaddisaajātaka	...	...	365
514. Chaddantaajātaka	...	...	371
515. Sambhavaajātaka	...	...	376
516. Mahākapiajātaka	...	...	380
517. Dakarakkhasajātaka	...	...	384
518. Paṇḍaranāgarājaajātaka	...	...	387
519. Sambulājaajātaka	...	...	393
520. Gandhatindukaajātaka	...	...	397

Jātakapāḷiyā paṭhamabhāge mātikā niṭṭhitā.

Khuddakanikāya

Jātakapāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Ekakanipāta

1. Apaṇṇakavagga

1. Apaṇṇakajātaka

1. Apaṇṇakam thānameke, dutiyam āhu takkikā.
Etadaññāya medhāvī, tam gaṇhe ya'dapaṇṇakanti¹.

Apaṇṇakajātakam paṭhamam.

2. Vaṇṇupathajātaka

2. Akilāsuno vaṇṇupathe² khaṇantā,
Udaṅgaṇe tattha papaṁ avindum.
Evaṁ munī viriya³ balūpapanno,
Akilāsu vinde hadayassa santinti.

Vaṇṇupathajātakam dutiyam.

1. Tam gaṇheyya apaṇṇakam (Ka)

3. Muni viriya (I), muni vīriya (Syā, Ka)

2. Vaṇṇapathe (Ka)

3. Serivavāṇijajātika

3. Idha ce naṃ¹ virādhesi, saddhammassa niyāmatam².
Ciraṃ tvaṃ anutappesi³, Serivā'yaṃva vāṇijoti.
Serivavāṇijajātakam tatiyaṃ.

4. Cūḷasetṭhiajātika

4. Appakenapi medhāvī, pābhatena vicakkhaṇo.
Samuṭṭhāpeti attānaṃ, aṇuṃ aggimva sandhamanti.
Cūḷa⁴ setṭhiajātakam catuttham.

5. Taṇḍulanāḷijajātika

5. ⁵ Kimagghati taṇḍulanāḷikāyaṃ⁶,
Assāna mūlāya vadehi rāja.
Bārāṇasim santarabāhirantaṃ⁷,
Ayamagghati taṇḍulanāḷikāti⁵.
Taṇḍulanāḷijajātakam pañcamaṃ.

6. Devadhammajātika

6. Hiri-ottappasampannā, sukkadhammasamāhitā.
Santo sappurisā loke, devadhammāti vuccareti.
Devadhammajātakam chaṭṭham.

7. Kaṭṭhahārijajātika

7. Putto tyāham mahārāja, tvaṃ maṃ posa janādhipa.
Aññepi devo poseti, kiñca⁸ devo sakam pajanti.
Kaṭṭhahāri⁹ jātakam sattamaṃ.

1. Idha ce hi naṃ (Sī, I)	2. Niyāmakam (Syā, Ka)
3. Anutappessasi (Sī, I), anutappissasi (?)	4. Culla (Sī), cullaka (Syā, I)
5-5. Kimagghatī taṇḍulanāḷikā ca, Bārāṇasī antarabāhirāni. Assapañcasate tāni, ekā taṇḍulanāḷikāti. (Syā)	
6. Nāḷikā ca (Sī), nāḷikāya (Ka, Sī-Ṭṭha)	7. Bāhirato (Syā, Ka)
8. Kiñci (Ka)	9. Kaṭṭhavāhana (Ka)

8. Gāmaṇijātaka

8. Api ataramānānaṃ, phalāsāva samijjhati.
 Vipakkabrahmacariyosmi, evaṃ jānāhi Gāmaṇīti.
 Gāmaṇijātakaṃ aṭṭhamaṃ.

9. Maghadevajātaka

9. Uttamaṅgaruhā mayhaṃ, ime jātā vayoharā.
 Pātubhūtā devadūtā, pabbajjāsamayo mamāti.
 Maghadeva¹ jātakaṃ navamaṃ.

10. Sukhavihārijātaka

10. Yañca aññe na rakkhanti, yo ca aññe na rakkhati.
 Sa ve rāja sukhaṃ seti, kāmesu anapekkhavāti.
 Sukhavihārijātakaṃ dasamaṃ.
 Apaṇṇakavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṃ

Varāpaṇṇaka vaṇṇupatha serivaro,
 Suvicakkhaṇa taṇḍulanālikassā.
 Hiri puttavaru, ttagāmaṇinā,
 Yo ca na rakkhati tena dasāti.

2. Sīlavagga**11. Lakkhaṇamigajātaka**

11. Hoti sīlavataṃ attho, paṭisanthāra² vuttinaṃ.
 Lakkhaṇaṃ passa āyantaṃ, ñātisaṃghapurakkhataṃ³.
 Atha passasi'maṃ Kālaṃ, suvihīnaṃva ñātibhīti.
 Lakkhaṇamigajātakaṃ paṭhamamaṃ.

1. Makhādeva (Sī, I) devadūta (Ka); Ma 2. 262 piṭṭhepi passitabbaṃ.

2. Paṭisandhāra (Ka)

3. Purakkhitaṃ (Syā), purekkhitaṃ (Ka)

12. Nigrodhamigajātaka

12. Nigrodhameva seveyya, na Sākhamupasaṃvase.
 Nigrodhasmiṃ mataṃ seyyo, yañce Sākhasmi¹ jīvitanti.
 Nigrodhamigajātakaṃ dutiyaṃ.

13. Kaṇḍijātaka

13. Dhiratthu kaṇḍinaṃ sallaṃ, purisaṃ gāḷhavedhinaṃ.
 Dhiratthu taṃ janapadaṃ, yatthitthī pariṇāyikā.
 Te cāpi dhikkita² sattā, ye itthīnaṃ vasaṃ gatāti.
 Kaṇḍijātakaṃ tatiyaṃ.

14. Vātamigajātaka

14. Na kiratthi rasehi pāpiyo,
 Āvāsehi va³ santhavehi vā.
 Vātamigaṃ gahananissitaṃ⁴,
 Vasamānesi rasehi Sañjayoti.
 Vātamigajātakaṃ catutthaṃ.

15. Kharādiyajātaka

15. Aṭṭhakkhuraṃ Kharādiye, migam vaṅkātivaṅkinaṃ.
 Sattahi kālātikkantaṃ⁵, na naṃ ovaditu'ssaheti.
 Kharādiyajātakaṃ pañcamaṃ.

1. Sākhasmiṃ (Sī, I)

2. Dhikkatā (?)

3. Vā (sabbattha)

4. Gehanissitaṃ (Sī, I)

5. Sattahi kalāha'tikkantaṃ (Sī), sattakāleha'tikkantaṃ (Syā),
 sattahi kalāha'tikkantaṃ (I)

16. Tipallatthamigajāta

16. Migam tipallattha¹ manekamāyam,
 Aṭṭhakkhuram aḍḍharattāpapāyim².
 Ekena sotenā chamā'ssasanto,
 Chahi kalāhitibhoti³ bhāgineyyoti.

Tipallatthamigajātakam chaṭṭham.

17. Mālutaajāta

17. Kāḷe vā yadi vā juṇhe, yadā vāyati māluto.
 Vātajāni hi sītāni, ubho'tthamaparājītati.

Mālutaajātakam sattamam.

18. Matakabhattajāta

18. Evaṃ ce sattā jāneyyūṃ, dukkhā'yaṃ jātisambhavo.
 Na pāṇo pāṇinam haññe, pāṇaghātī hi socatīti.

Matakabhattajātakam aṭṭhamam.

19. Āyācitabhatajjāta

19. Sace mucce⁴ pecca mucce⁴, muccamāno hi bajjhati.
 Na hevaṃ dhīrā muccanti, mutti bālassa bandhananti.

Āyācitabhatajjātakam navamam.

20. Naḷapānājjāta

20. Disvā padamanuttiṇṇam, disvāno'taritam padam.
 Naḷena vāriṃ pissāma⁵, neva⁶ maṃ tvaṃ vadhissasīti.

Naḷapānājjātakam dasamam.

Silavaggo dutiyo.

1. Tipallatta (Ka)

2. Aḍḍharattāvapāyim (Sī, I)

3. Kalāhatibhoti (Sī, Syā, I)

4. Muñce (Sī, Syā, I)

5. Vivissāma (Sī, Syā, I)

6. Na ca (Ka)

Tassuddānaṃ

Atha lakkhaṇa sākha dhiratthu puna,
 Na kiratthi rasehi kharādiyā.
 Atibhoti vara¹ māluta pāṇa,
 Muccena naḷa-avhayanena bhavanti dasāti.

3. Kuruṅgavagga**21. Kuruṅgamigajātaka**

21. Ñātametaṃ kuruṅgassa, yaṃ tvaṃ sepaṇṇi siyyasi².
 Aññaṃ sepaṇṇi gacchāmi, na me te ruccate phalanti.
 Kuruṅgamigajātakaṃ paṭhamam.

22. Kukkurajātaka

22. Ye kukkurā rājakulamhi vaddhā,
 Koley yakā vaṇṇabalūpapannā.
 Te'me na vajjhā maya'masma vajjhā,
 Nāyaṃ saghaccā dubbalaghātikā'yanti.
 Kukkurajātakaṃ dutiyam.

23. Bhojājānīyajātaka

23. Api passena semāno, sallebhi sallalīkato.
 Seyyova vaḷavā bhojjo³, yuñja maññeva sārathīti.
 Bhojājānīya⁴ jātakaṃ tatiyam.

24. Ājaññajātaka

24. Yadā yadā yattha yadā, yattha yattha yadā yadā.
 Ājañño kurute vegam, hāyanti tattha vāḷavāti.
 Ājaññajātakaṃ catuttham.

1. Rasa (sabbattha)

3. Bhojjho (Syā, I), gojo (Ka)

2. Seyyasi (Sī, Syā, I)

4. Gojānīya (Ka)

25. Titthajātaka

25. Aññamaññehi tittthehi, assaṃ pāyehi sārathi.
Accāsanassa puriso, pāyāsassapi tappatīti.

Titthajātakaṃ pañcamaṃ.

26. Mahiḷāmukhajātaka

26. Purāṇacorāna vaco nisamma,
Mahiḷāmukho pothayamanvacārī.
Susaññatānaṃ hi vaco nisamma,
Gajuttamo sabbaguṇesu aṭṭhāti.

Mahiḷāmukhajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

27. Abhiṇhajātaka

27. Nālaṃ kabaḷaṃ padātave,
Na ca piṇḍaṃ na kuse na ghaṃsitum.
Maññāmi abhiṇhadassanā,
Nāgo snehamakāsi¹ kukkureti.

Abhiṇhajātakaṃ sattamaṃ.

28. Nandivīsālajātaka

28. * Manuññameva bhāseyya, nāmanuññaṃ kudācanaṃ.
Manuññaṃ bhāsamānassa, garuṃ bhāraṃ udaddhari.
Dhanañca naṃ alābhesi, tena ca'ttamano ahūti.

Nandivīsālajātakaṃ aṭṭhamamaṃ.

29. Kaṇhajātaka

29. Yato yato garu dhuraṃ, yato gambhīravattanī.
Tadāssu Kaṇhaṃ yuñjanti, svāssu taṃ vahate dhuranti.

Kaṇhajātakaṃ navamaṃ.

1. Sinchamakāsi (Sī, Syā, I) * Vi 2. 8 piṭṭhepi, tattha pana manāpasaddo dissati.

30. Munikajātaka

30. Mā Munikassa pihayi, āturannāni bhuñjati.
Appossukko bhusaṃ khāda, etaṃ dīghāyulakkhaṇanti.

Munikajātakaṃ dasamaṃ.

Kuruṅgavaggo tatiyo.

Tassuddānaṃ

Kuruṅgassa kukkura gojavaro,
Puna vāḷava, ssasirivhayano¹.
Mahiḷāmukha nāmanuññavaro,
Vahate dhura munikena dasāti.

4. Kulāvakavagga

31. Kulāvakajātaka

31. Kulāvakā Mātali simbalismim,
Īsāmukhena parivajjayassu.
Kāmaṃ cajāma asuresu pāṇaṃ,
Mā me dijā vikulāvā² ahesunti.

Kulāvakajātakaṃ paṭhamaṃ.

32. Naccajātaka

32. Rudam manuññaṃ rucirā ca piṭṭhi, veḷuriyavaṇṇūpanibhā³ ca gīvā.
Byāmamattāni ca pekhuṇāni, naccena te dhītaraṃ no dadāmīti.

Naccajātakaṃ dutiyaṃ.

1. Sirivayano (sabbattha)

2. Māyime dijā vikulāvā (Sī, Syā, I)

3. Vaṇṇūpaṭibhā (Syā), vaṇṇasannibhā (Ka)

33. Sammodamānajātaka

33. Sammodamānā gacchanti, jālamādāya pakkhino.
Yadā te vivadissanti, tadā ehinti me vasanti.
Sammodamānajātakaṃ tatiyaṃ.

34. Macchajātaka

34. Na maṃ sītaṃ na maṃ uṇhaṃ, na maṃ jālasmi bādhanam.
Yañca maṃ maññate macchī, aññaṃ so ratiyā gatoti.
Macchajātakaṃ catutthaṃ.

35. Vaṭṭakajātaka

35. * Santi pakkhā apatanā, santi pādā avañcanā.
Mātāpitā ca nikkhantā, jātaveda paṭikkamāti.
Vaṭṭakajātakaṃ pañcamaṃ.

36. Sakuṇajātaka

36. Yaṃ nissitā jagatiruhaṃ vihaṅgamā, svāyaṃ aggim pamuñcati.
Disā bhajatha vakkaṅgā¹, jātāṃ saraṇato bhayanti.
Sakuṇajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

37. Tittirajātaka

37. Ye vuḍḍhā² mapacāyanti, narā dhammassa kovidā.
Diṭṭheva dhamme pāsaṃsā, samparāye ca suggatīti.
Tittirajātakaṃ sattamaṃ.

38. Bakajātaka

38. Nāccantaṃ nikatippañño, nikatyā sukhamedhati.
Ārādheti nikatippañño³, bako kakkātakāmivāti.
Bakajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

* Khu 4. 415 piṭṭhe Cariyāpiṭakepi.
2. Vaddha (Sī, I)

1. Vaṅkaṅgā (Syā)
3. Ārādhe nikatippañño (I)

39. Nandajāṭaka

39. Maññe sovaṇṇayo rāsi, soṇṇamālā ca Nandako.

Yattha dāso āmajāto, ṭhito thullāni¹ gajjatīti.

Nandajāṭakam navamam.

40. Khadiraṅgārajāṭaka

40. Kāmam patāmi nirayam, uddhampādo avamsiro.

Nānariyam karissāmi, handa piṇḍam paṭiggahāti.

Khadiraṅgārajāṭakam dasamam.

Kulāvakavaggo catuttho.

Tassuddānam

Sirimātali dhītara pakkhivaro,

Ratīyāgato mātāpitā ca puna.

Jagatīruha vuḍḍha sukakkaṭako,

Tathā nandakapiṇḍavarena dasāti.

—

5. Atthakānavagga**41. Losakajāṭaka**

41. Yo atthakāmassa hitānukampino, ovajjamāno na karoti sāsanaṃ.

Ajiyā pādamolamba², Mittako viya socatīti.

Losakajāṭakam paṭhamam.

1. Thūlāni (Ka)

2. Pādamolumba (Sī, Syā, I)

42. Kapotajātaka

42. Yo atthakāmassa hitānukampino,
Ovajjamāno na karoti sāsanam.
Kapotakassa vacanam akatvā,
Amittahatthathagatova setīti.

Kapotajātakam dutiyam.

43. Veḷukajātaka

43. Yo atthakāmassa hitānukampino,
Ovajjamāno na karoti sāsanam.
Evaṃ so nihato seti,
Veḷukassa yathā pitāti.

Veḷukajātakam tatiyam.

44. Makasajātaka

44. Seyyo amitto matiyā upeto,
Na tveva mitto mativippahīno.
“Makasam vadhissan”ti hi eḷamūgo,
Putto pitu abbhida uttamaṅganti.

Makasajātakam catuttham.

45. Rohiṇijātaka

45. Seyyo amitto medhāvī, yañce bālā’nukampako.
Passa Rohiṇikam jammim, mātaram hantvāna socatīti.

Rohiṇijātakam pañcamam.

46. Ārāmadūsakajātaka

46. Na ve anattakusalena, atthacariyā sukhāvahā.
Hāpeti attham dummedho, kapi ārāmiko yathāti.

Ārāmadūsakajātakam chaṭṭham.

47. Vāruṇidūsakajātaka

47. Na ve anattakusalena, atthacariyā sukhāvahā.
 Hāpeti atthaṃ dummedho, Koṇḍañño vāruṇim yathāti.
 Vāruṇidūsakajātakaṃ sattamaṃ.

48. Vedabbajātaka

48. Anupāyena yo atthaṃ, icchatī so vihaññati.
 Cetā haniṃsu Vedabbaṃ¹, sabbe te byasanamajjhagūti.
 Vedabba² jātakaṃ aṭṭhamaṃ.

49. Nakkhattajātaka

49. Nakkhattaṃ paṭimānentaṃ, attho bālaṃ upaccagā.
 Attho atthassa nakkhattaṃ, kiṃ karissanti tārakāti.
 Nakkhattajātakaṃ navamaṃ.

50. Dummedhajātaka

50. Dummedhānaṃ sahasseṇa, yañño me upayācito.
 Idāni khoḥaṃ yajissāmi, bahu³ adhammiko janoti.
 Dummedhajātakaṃ dasamaṃ.
 Atthakāmaṃvaggo pañcamaṃ.

Tassuddānaṃ

Atha mittaka mātu kapotavaro,
 Tathā veḷuka eḷamūgo rohiṇī.
 Kapi vāruṇi cetacarā ca puna,
 Tathā tāraka yaññavarena dasāti.
 Paṭhamo paṇṇāsako.

1. Vedabbhaṃ (Sī, I)

2. Vedabbha (Sī, I)

3. Bahū (Sī, I), bahuṃ (Ka)

6. Āsīsavagga

51. Mahāsīlavajātaka

51. Āsīsetheva¹ puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
Passāmi vohaṃ attānaṃ, yathā icchim tathā ahūti.

Mahāsīlavajātakaṃ paṭhamam.

52. Cūḷajanakajātaka

52. Vāyame theva puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
Passāmi vohaṃ attānaṃ, udakā thalamubbhatanti.

Cūḷajanakajātakaṃ duttiyam.

53. Puṇṇapātijātaka

53. Tattheva puṇṇā pātiyo, aññā'yaṃ vattate kathā.
Ākāraṇena² jānāmi, na cāyaṃ bhaddikā surāti.

Puṇṇapātijātakaṃ tatiyam.

54. Kimphalajātaka

54. Nāyaṃ rukkho durāruho, napi gāmato ārakā.
Ākāraṇena jānāmi, nāyaṃ sāduphalo dumoti.

Kimphalajātakaṃ catuttham.

55. Pañcāvudhajātaka

55. Yo alīnena cittaṇa, alīnamanaso naro.
Bhāveti kusalaṃ dhammaṃ, yogakkhemassa pattiya.
Pāpuṇe anupubbena, sabbasaṃyojanakkhayanti.

Pañcāvudhajātakaṃ pañcamam.

1. Āsīsetheva (Sī, Syā, I)

2. Ākāraṇena (Sī, Syā, I)

56. Kañcanakkhandhajātaka

56. Yo pahaṭṭhena cittena, pahaṭṭhamanaso naro.
 Bhāveti kusalam dhammam, yogakkhemassa pattiya.
 Pāpuṇe anupubbena, sabbasaṃyojanakkhayanti.
 Kañcanakkhandhajātakam chaṭṭham.

57. Vānarindajātaka

57. Yassete caturo dhammā, Vānarinda yathā tava.
 Saccam dhammo dhiti¹ cāgo, diṭṭham so ativattatīti.
 Vānarindajātakam sattamam.

58. Tayodhammajātaka

58. Yassa ete² tayo dhammā, Vānarinda yathā tava.
 Dakkhiyam sūriyam paññā, diṭṭham so ativattatīti.
 Tayodhammajātakam aṭṭhamam.

59. Bherivādakajātaka

59. Dhame dhame nātidhame, atidhantam hi pāpakam.
 Dhantena hi satam laddham, atidhantena nāsitanti.
 Bherivādakajātakam navamam.

60. Saṅkhadhamajātaka

60. Dhame dhame nātidhame, atidhantam hi pāpakam.
 Dhantenādhigatā bhogā, te tāto vidhamī dhamanti.
 Saṅkhadhamajātakam dasamam.
 Āsīsavaggo chaṭṭho.

1. Dhiti (Sī, I)

2. Yassete (Syā, Ka)

Tassuddānaṃ

Yathā icchim tathāhu, dakā thalā,
 Sura sāduphalo ca alīnamano.
 Sampahaṭṭhamano caturo ca tayo,
 Sataladdhaka bhogadhanena dasāti.

7. Itthivagga**61. Asātamantajātaka**

61. Asā loki'tthiyo nāma, velā tāsam na vijjati.
 Sārattā ca pagabbhā ca, sikhī sabbaghaso yathā.
 Tā hitvā pabbajissāmi, vivekamanubrūhayanti.
 Asātamantajātakaṃ paṭhamam.

62. Aṇḍabhūtājātaka

62. Yam brāhmaṇo avādesi, vīṇam samukhaveṭhito.
 Aṇḍabhūtā bhatā bhariyā, tāsū ko jātu vissaseti.
 Aṇḍabhūtājātakaṃ dutiyam.

63. Takkapaṇḍitājātaka

63. Kodhanā akataññū ca, piṣuṇā mittabhedikā¹.
 Brahmacariyam cara bhikkhu, so sukham na vihāhasīti².
 Takkapaṇḍitājātakaṃ³ tatiyam.

64. Durājānājātaka

64. Mā su nandi icchatī maṃ, mā su soci na mi'cchatī⁴.
 Thīnam bhāvo durājāno, macchassevo'dake gatanti.
 Durājānājātakaṃ catuttham.

1. Piṣuṇā ca vibhedikā (Sī, Syā, I)

2. Vihāhisīti (Sī, Syā, I), vihāyasi (Ka)

3. Takkajātakaṃ (Sī, Syā, I, Ṭha)

4. Na icchatī (Sī, Syā, I)

65. Anabhiratijātaka

65. Yathā nadī ca pantho ca, pānāgāraṃ sabhā papā.
 Evaṃ loki'tthiyo nāma, nā'saṃ kujjhanti paṇḍitāti.
 Anabhiratijātakaṃ pañcamam.

66. Mudulakkhaṇajātaka

66. Ekā icchā pure āsi, aladdhā Mudulakkhaṇam.
 Yato laddhā alārakkhī, icchā iccham vijāyathāti.
 Mudulakkhaṇajātakaṃ chaṭṭham.

67. Ucchaṅgajātaka

67. Ucchaṅge deva me putto, pathe dhāvantiyā pati.
 Tañca desaṃ na passāmi, yato sodariya'mānayeti¹.
 Ucchaṅgajātakaṃ sattamam.

68. Sāketajātaka

68. Yasmiṃ mano nivisati, cittañcāpi² pasīdati.
 Aditṭhapubbake pose, kāmaṃ tasmimpi vissaseti.
 Sāketajātakaṃ aṭṭhamam.

69. Visavantajātaka

69. Dhiratthu taṃ visaṃ vantaṃ, yamahaṃ jīvitakāraṇā.
 Vantaṃ paccāvamiṣṣāmi³, mataṃ me jīvitā varanti.
 Visavantajātakaṃ navamam.

70. Kuddārajātaka

70. Na taṃ jitaṃ sādhu jitaṃ, yaṃ jitaṃ avajīyati.
 Taṃ kho jitaṃ sādhu jitaṃ, yaṃ jitaṃ nāvajīyatīti.
 Kuddārajātakaṃ dasamam.
 Itthivaggo sattamo.

1. Sodariyam naye (Ka)

2. Cittaṃ vāpi (katthaci)

3. Paccāharissāmi (Ka)

Tassuddānaṃ

Sikhīsabbaghasopi ca vīṇavaro,
 Pisuṇā mittabhedikā nandī nadī.
 Mudulakkhaṇa sodariyā ca mano,
 Visa sādhujitena bhavanti dasāti.

8. Varuṇavagga**71. Varuṇajātaḥ**

71. Yo pubbe karaṇīyāni, pacchā so kātumicchati.
 Varuṇakaṭṭha¹ bhañjova, sa pacchā manutappatīti.
 Varuṇajātakam paṭhamam.

72. Sīlavahatthijātaḥ

72. Akataññussa posassa, niccam vivaradassino.
 Sabbam ce pathaviṃ² dajjā, neva nam abhirādhayeti.
 Sīlavahatthijātakam dutiyam.

73. Saccamkirajātaḥ

73. Saccam kirevamāhaṃsu, narā ekacchīyā idha.
 Kaṭṭham niplavitam³ seyyo, na tveve'kacchīyo naroti.
 Saccamkirajātakam tatiyam.

74. Rukkhadhammajātaḥ

74. Sādhū sambahulā ñātī, api rukkhā araṇṇajā.
 Vāto vahati ekaṭṭham, brahantampi vanappatinti.
 Rukkhadhammajātakam catuttham.

1. Varuṇakaṭṭha (Sī, I)

2. Paṭhaviṃ (Sī, Syā, I)

3. Viplāvitam (Sī, I)

75. Macchajātaka

75. * Abhitthanaya Pajjunna, nidhiṃ kākassa nāsaya.
 Kākaṃ sokāya randhehi, mañca sokā pamocayāti.
 Macchajātakaṃ pañcamaṃ.

76. Asaṅkiyajātaka

76. Asaṅkiyomhi gāmaṃhi, araṇṇe natthi me bhayaṃ.
 Ujūṃ maggaṃ samārūḷho, mettāya karuṇāya cāti.
 Asaṅkiyajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

77. Mahāsupinajātaka

77. Usabhā rukkhā gāviyo gavā ca,
 Asso kaṃso siṅgālī¹ ca kumbho.
 Pokkharaṇī ca apākacandanam,
 Lābūni sīdanti silā plavanti.
 Maṇḍūkiyo kaṇhasappe gilanti,
 Kākaṃ supaṇṇā parivārayanti.
 Tasā vakā eḷakānaṃ bhayā hi,
 Vipariyāso² vattati nayidha matthīti.
 Mahāsupinajātakaṃ sattamaṃ.

78. Illisajātaka

78. Ubho khañjā ubho kuṇī, ubho visamacakkhukā³.
 Ubhinnaṃ piḷakā⁴ jātā, nāhaṃ passāmi Illisanti.
 Illisajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

* Khu 4. 416 piṭṭhe Cariyāpiṭakepi.

2. Vipariyāyo (Syā, Ka)

3. Cakkhulā (Sī, I)

1. Sigālī (Sī, Syā, I)

4. Piḷakā (Syā)

79. Kharassaraajātaḥa

79. Yato viluttā ca haṭā ca gāvo,
 Daḍḍhāni gehāni jano ca nīto.
 Athāgamā puttahatāya putto,
 Kharassaram̐ ḍiṇḍimam̐¹ vādayantoti.

Kharassaraajātakam̐ navamam̐.

80. Bhīmasenajātaḥa

80. Yam̐ te pavikatthitam̐ pure,
 Atha te pūṭisarā saṇanti pacchā.
 Ubhayaṃ na sameti Bhīmasena,
 Yuddhakathā ca idaṇca te vihaññanti.

Bhīmasenajātakam̐ dasamam̐.

Varuṇavaggo² aṭṭhamo.

Tassuddānam̐

Varuṇā akataññūvare tu saccavaram̐,
 Savanappatinā ca abhitthanaya.
 Karuṇāya silāplava illisato,
 Puna ḍiṇḍima pūṭisarena dasāti.

9. Apāyimhavagga**81. Surāpānāajātaḥa**

81. Apāyimha anaccimha, agāyimha rudimha ca.
 Visaññīkaraṇim̐ pitvā³, diṭṭhā nāhumha vānarāti.

Surāpānāajātakam̐ paṭhamam̐.

1. Deṇḍimam̐ (Sī, Syā, I), ḍiṇḍimam̐ (Ka)

2. Varuṇavaggo (Sī, I)

3. Pītvā (Sī, Syā, I)

82. Mittavindakajātaka

82. Atikkamma ramaṇakaṃ, sadāmatṭaṇca dūbhakaṃ.
Svāsi pāsāṇamāsīno, yasmā jīvaṃ na mokkhasīti.

Mittavindakajātakaṃ dutiyaṃ.

83. Kālakaṇṇijātaka

83. Mitto have sattapadena hoti,
Sahāyo pana dvādasakena hoti.
Māsaḍḍhamāsena ca ñāti hoti,
Tatuttariṃ attasamopi hoti.
Sohaṃ kathaṃ attasukhassa hetu,
Cirasanthutaṃ¹ Kālakaṇṇiṃ jaheyyanti.

Kālakaṇṇijātakaṃ tatiyaṃ.

84. Atthassadvārajātaka

84. Ārogyamicche paramaṇca lābhaṃ, sīlaṇca vuddhānumataṃ sutaṇca.
Dhammānuvattī ca alīnatā ca, atthassa dvārā pamukhā chaleteti.

Atthassadvārajātakaṃ catutthaṃ.

85. Kimpakkajātaka

85. Āyatiṃ dosaṃ nāññāya, yo kāme paṭisevati.
Vipākante hananti naṃ, kimpakkamiva takkhitanti.

Kimpakkajātakaṃ pañcamaṃ.

86. Sīlavīmaṃsakajātaka

86. Sīlaṃ kireva kalyāṇaṃ, sīlaṃ loke anuttaraṃ.
Passa ghoraviso nāgo, sīlavāti na haññatīti.

Sīlavīmaṃsakajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

1. Cirasandhavaṃ (Ka), cirasatthunaṃ (I)

87. Maṅgalajātaka

87. Yassa maṅgalā samūhatāse¹,
 Uppātā² supinā ca lakkhaṇā ca.
 So³ maṅgaladosavītivatto,
 Yugayogādhigato na jātumetīti.

Maṅgalajātakaṃ sattamaṃ.

88. Sārambhajātaka

88. Kalyāṇimeva muñceyya, na hi muñceyya pāpikaṃ.
 Mokkho kalyāṇiyā sādhu, mutvā tappati pāpikanti.

Sārambhajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

89. Kuhakajātaka

89. Vācāva kira te āsi, saṇhā sakhilabhāṇino.
 Tiṇamatte asajjittho, no ca nikkhasataṃ haranti.

Kuhakajātakaṃ navamaṃ.

90. Akataññujātaka

90. Yo pubbe katakalyāṇo, katattho nāvabujjhati.
 Pacchā kicce samuppanne, kattāraṃ nādhigacchatīti.

Akataññujātakaṃ dasamaṃ.

Apāyimhavaggo navamo.

Tassuddānaṃ

Apāyimha ca dūbhaka sattapadaṃ,
 Chaḷadvara ca āyatinā ca puna.
 Ahisīlava maṅgali pāpikassā,
 Sataṃnikkhakatatthavarena dasāti.

1. Samūhatā (Sī, Syā, I, Khu 1. 332)

2. Uppādā (I)

3. Sa (Sī, I, Ka)

10. Littavagga

91. Littajāṭaka

91. Littam paramena tejasā, gila'makkham puriso na bujjhati.
Gila re gila pāpadhuttaka, pacchā te kaṭukam bhavissatīti.

Littajāṭakam paṭhamam.

92. Mahāsārajāṭaka

92. Ukkaṭṭhe sūramicchanti, mantīsu akutūhalam.
Piyañca annapānamhi, atthe jāte ca paṇḍitanti.

Mahāsārajāṭakam dutiyam.

93. Vissāsabhojanajāṭaka

93. Na vissase avissatthe, vissatthe pi na vissase.
Vissāsā bhayamanveti, sīhamva migamātukātī¹.

Vissāsabhojanajāṭakam tatiyam.

94. Lomahamsajāṭaka

94. Sotatto sosindo² ceva, eko bhimśanake vane.
Naggo na caggimāsīno, esanāpasuto munīti.

Lomahamsajāṭakam catuttham.

95. Mahāsudassanajāṭaka

95. * Aniccā vata saṅkhārā, uppādavayadhammino.
Uppajjitvā nirujjhanti, tesam vūpasamo sukhoti.

Mahāsudassanajāṭakam pañcamam.

96. Telapattajāṭaka

96. Samatittikam anavasekam, telapattam yathā parihareyya.
Evam sacittamanurakkhe, patthayāno disam agatapubbanti.

Telapattajāṭakam chaṭṭham.

1. Migamātuyā (Ka)

2. Sosīto (Sī, Syā, I), sosino (Ka)

* Dī 2. 129, 161; Saṃ 1. 160, 398; Khu 2. 363; Khu 3. 70 piṭṭhesupī.

97. Nāmasiddhijātaka

97. Jīvakañca mataṃ disvā, Dhanapālīñca duggataṃ.
Panthakañca vane mūlhaṃ, Pāpako punarāgatoti.

Nāmasiddhijātakaṃ sattamaṃ.

98. Kūṭavāṇijajātaka

98. Sādhū kho paṇḍito nāma, na tveva atipaṇḍito.
Atipaṇḍitena puttena, manamhi upakūḷitoti¹.

Kūṭavāṇijajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

99. Parosahassajātaka

99. Parosahassampi samāgatānaṃ,
Kandeyyūṃ te vassasataṃ apaññā.
Ekova seyyo puriso sapañño,
Yo bhāsitaṃ vijānāti atthanti.

Parosahassajātakaṃ navamaṃ.

100. Asātarūpajātaka

100. * Asātaṃ sātarūpena, piyarūpena appiyaṃ.
Dukkhaṃ sukhassa rūpena, pamattamativattatīti.

Asātarūpajātakaṃ dasamaṃ.

Littavaggo dasamo.

Tassuddānaṃ

Gilamakkha'kutūhala mātukassā,
Muninā ca aniccata pattavaraṃ.
Dhanapālivarō atipaṇḍitako,
Saparosahassa asātadasāti.

Majjhimo paṇṇāsako.

1. Upakūḷitoti (Sī), upakuṭṭhitoti (Syā), upakuṭito (Ka)

* Khu 1. 97 piṭṭhepi.

11. Parosatavagga

101. Parosatajātaka

101. Parosatañcepi samāgatānaṃ,
 Jhāyeyyūṃ te vassasataṃ apaññā.
 Ekova seyyo puriso sapañño,
 Yo bhāsitassa vijānāti atthanti.

Parosatajātakaṃ paṭhamam.

102. Paṇṇikajātaka

102. Yo dukkhaphuṭṭhāya bhaveyya tānaṃ,
 So me pitā dubbhi¹ vane karoti.
 Sā kassa kandāmi vanassa majjhe,
 Yo tāyitā so sahasam² karotīti.

Paṇṇikajātakaṃ dutiyam.

103. Verijātaka

103. Yattha verī nivisati³, na vase tattha paṇḍito.
 Ekarattaṃ dirattaṃ vā, dukkhaṃ vasati verisūti.

Verijātakaṃ tatiyam.

104. Mittavindakajātaka

104. Catubbhi aṭṭha'jjhagamā, aṭṭhāhipi ca soḷasa.
 Soḷasāhi ca bāttiṃsa⁴, atriccham cakkamāsado.
 Icchāhatassa posassa, cakkam bhamati matthaketi.

Mittavindakajātakaṃ catuttham.

1. Dūbhi (Sī, I)

3. Nivasati (Sī, Ka)

2. Sahasā (Sī, Syā, I)

4. Battim̐sa (Sī, Syā, I)

105. Dubbalakaṭṭhajātaka

105. Bahumpe'taṃ vane kaṭṭhaṃ, vāto bhañjati dubbalaṃ.
Tassa ce bhāyasī nāga, kiso nūna bhavissasīti.

Dubbalakaṭṭhajātakaṃ pañcamaṃ.

106. Udañcanījātaka

106. Sukhaṃ vata maṃ jīvantaṃ¹, pacamānā udañcanī.
Corī jāyappavādena, telaṃ loṇaṇca yācatīti.

Udañcanījātakaṃ chaṭṭhaṃ.

107. Sālittakajātaka

107. Sādhu kho sippakaṃ nāma, api yādisa kīdisaṃ.
Passa khañjappahārena, laddhā gāmā catuddisīti.

Sālittakajātakaṃ sattamaṃ.

108. Bāhiyajātaka

108. Sikkheyya sikkhitabbāni, santi sacchandino² janā.
Bāhiyā hi³ suhannena, rājānamabhirādhayīti.

Bāhiyajātakaṃ aṭṭhamamaṃ.

109. Kuṇḍapūvajātaka

109. Yathanno puriso hoti, tathannā tassa devatā.
Āhare'taṃ kuṇḍapūvaṃ⁴, mā me bhāgaṃ vināsayāti.

Kuṇḍapūvajātakaṃ navamaṃ.

1. Sukhakaṃ vata maṃ jīvaṃ (Ka)

2. Tacchandino (Syā, Ka)

3. Pi (Sī, Syā, I)

4. Kaṇaṃ pūvaṃ (Sī, I)

110. Sabbasamhāarakapañhajātaka

110. Sabbasamhāarako¹ natthi, suddham kaṅgu pavāyati.
Alikam bhāyati'yaṃ dhuttī, saccamāha mahallikāti.

Sabbasamhāarakapañhajātakaṃ dasamaṃ.

Parosatavaggo ekādasamo.

Tassuddānaṃ

Saparosata tāyita verī puna,
Bhamacakka'tha nāgasirivhayano.
Sukhakañca vata sippaka bāhiyā,
Kuṇḍapūva mahallikakā ca dasāti.

12. Haṃcivagga

111. Gadrabhapañhajātaka

111. Haṃci² tuvaṃ evamaññasi “seyyo,
Puttena pitā”ti rājasetṭha.
Handa'ssatarassa te ayaṃ,
Assatarassa hi gadrabho pitāti.

Gadrabhapañhajātakaṃ paṭhamam.

112. Amarādevīpañhajātaka

112. Yena sattubilaṅgā ca, diguṇapālāso ca pupphito.
Yena dadāmi³ tena vadāmi, yena na dadāmi⁴ na tena vadāmi.
Esa maggo yavamajjhakassa, etaṃ channapathaṃ vijānāhīti.

Amarādevīpañhajātakaṃ dutiyam.

1. Sabbasāhārako (Ka)

3. Yenā'dāmi (Sī, Syā)

2. Haṃsi (Sī, Syā), hañci (?)

4. Yena nā'dāmi (Sī, Syā)

113. Siṅgārajātaka

113. Saddahāsi Siṅgālassa¹, surāpītassa brāhmaṇa.
Sippikānaṃ sataṃ natthi, kuto kaṃsasatā duveti.
Siṅgārajātakaṃ tatiyaṃ.

114. Mitacintijātaka

114. Bahucintī Appacintī, ubho jāle abajjhare.
Mitacintī pamocesi, ubho tattha samāgatāti.
Mitacintijātakaṃ catutthaṃ.

115. Anusāsikajātaka

115. Yā'yañña² manusāsati, sayāṃ loluppacārini.
Sāyaṃ vipakkhikā seti, hatā cakkena sāsikāti³.
Anusāsikajātakaṃ pañcamaṃ.

116. Dubbacajātaka

116. Atikara'makarā'cariya, mayhampe'taṃ na ruccati.
Catutthe laṅghayitvāna, pañcamāya'si āvutoti.
Dubbacajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

117. Tittirajātaka

117. Accuggatā'tilapatā⁴, ativelaṃ pabhāsita.
Vācā hanati dummedhaṃ, tittiraṃvā'tivassitanti.
Tittirajātakaṃ sattamaṃ.

118. Vaṭṭakajātaka

118. Nācintayanto puriso, visesa'madhigacchati.
Cintitassa phalaṃ passa, muttosmi vadhabandhanāti.
Vaṭṭakajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

1. Siṅgālassa (Sī, Syā, I)

2. Yāyaññe (Ka)

3. Sālikāti (Sī, Syā, I)

4. Atibalatā (Sī, Syā, I), atilapakā (katthaci)

119. Akālarāvijātaka

119. Amātāpitara¹ saṁvaddho, anācerakule vasaṁ.
 Nāyaṁ kālaṁ akālaṁ vā, abhijānāti kukkuṭoti.
 Akālarāvijātakaṁ navamaṁ.

120. Bandhanamokkhajātaka

120. Abaddhā tattha bajjhanti, yattha bālā pabhāsare.
 Baddhāpi tattha muccanti, yattha dhīrā pabhāseti.
 Bandhanamokkhajātakaṁ dasamaṁ.
 Haṁcivaggo² dvādasamo.

Tassuddānaṁ

Atha gadrabha sattuva kaṁsasataṁ,
 Bahucinti sāsikāyātikara.
 Ativela visesamanācariyova,
 Dhīrāpabhāsaratena dasāti.

13. Kusanāḷivagga**121. Kusanāḷijātaka**

121. Kare sarikkho atha vāpi seṭṭho,
 Nihīnako vāpi kareyya eko.
 Kareyyumete³ byasane uttamatthaṁ,
 Yathā ahaṁ Kusanāḷi Rucāyanti.

Kusanāḷijātakaṁ paṭhamam.

1. Pitari (Sī, I), pitu (Syā)

2. Haṁsivaggo (Sī, Syā)

3. Kareyyum te (Sī, I)

122. Dummedhajātaka

122. Yasam laddhāna dummedho, anattarā carati attano.
 Attano ca paresañca, himsāya paṭipajjatīti.
 Dummedhajātakaṃ dutiyaṃ.

123. Naṅgalīsajātaka

123. Asabbatthagāmiṃ vācam,
 Bālo sabbattha bhāsati.
 Nāyaṃ dadhim veda¹ naṅgalīsaṃ,
 Dadhippayam² maññati naṅgalīsanti.
 Naṅgalīsajātakaṃ tatiyaṃ.

124. Ambajātaka

124. Vāyametheva puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
 Vāyassa phalaṃ passa, bhuttā ambā anītiḥanti.
 Ambajātakaṃ catutthaṃ.

125. Kaṭāhakajātaka

125. Bahumpi so vikattheyya, aññaṃ janapadaṃ gato.
 Anvāgantvāna dūseyya, bhuñja bhoge Kaṭāhakāti.
 Kaṭāhakajātakaṃ pañcamaṃ.

126. Asilakkhaṇajātaka

126. Tadevekassa³ kalyāṇaṃ, tadevekassa pāpakaṃ.
 Tasmā sabbam na kalyāṇaṃ, sabbam vāpi na pāpakanti.
 Asilakkhaṇajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

127. Kalaṇḍukajātaka

127. Te desā tāni vatthūni, ahañca vanagocarō.
 Anuvicca kho taṃ gaṇheyyum, piva⁴ khīraṃ Kalaṇḍukāti.
 Kalaṇḍukajātakaṃ sattamaṃ.

1. Na veda (Ka)

3. Tadevekassa (Ka, Aṭṭhakathāyaṃ pāṭhantaram)

2. Dadhimpayam (Sī, I)

4. Piva (Sī, I)

128. Biḷāravatajātaka

128. Yo ve dhammaṃ dhajam¹ katvā, nigūḷho pāpamācare.
Vissāsayitvā bhūtāni, biḷāraṃ nāma taṃ vatanti.

Biḷāravatajātakaṃ aṭṭhamam.

129. Aggikabhāradvājajātaka

129. Nāyaṃ sikhā puññahetu, ghāsahetu ayaṃ sikhā.
Nā'guṭṭhigaṇanam² yāti, alaṃ te hotu Aggikāti.

Aggikabhāradvājajātakaṃ navamam.

130. Kosiyajātaka

130. Yathā vācā ca bhuñjassu, yathā bhuttañca byāhara.
Ubhayaṃ te na sameti, vācā bhuttañca Kosiyeti.

Kosiyajātakaṃ dasamam.

Kusanālivaggo³ terasamo.

Tassuddānam

Kusanālisirivhayano ca yasaṃ,
Dadhi mamba kaṭāhakapañcamako.
Atha pāpaka khīra biḷāravataṃ,
Sikhi Kosiyasavhayanena dasāti.

14. Asampadānavagga**131. Asampadānajātaka**

131. Asampadāneni'taritarassa,
Bālassa mittāni kalī bhavanti.
Tasmā harāmi bhusaṃ aḍḍhamānaṃ,
Mā me mitti jīyittha sassatā'yaṃti.

Asampadānajātakaṃ paṭhamam.

1. Dhammadhajaṃ (Syā, I, Ka)

2. Nā'guṭṭhigaṇanam (sabbattha)

3. Sarikkhavaggo (Ka)

132. Bhīruka²jātaka

132. Kusalūpadese dhitiyā dalhāya ca,
 Anivattitattā¹ bhayabhīrutāya¹ ca.
 Na rakkhasīnaṃ vasa¹ māgamimhase,
 Sa sotthibhāvo mahatā bhayena meti.

Bhīruka² jātakaṃ dutiyaṃ.

133. Ghatāsana²jātaka

133. Khemaṃ yaḥim tattha arī udīrito³,
 Dakassa majjhe jalate ghatāsano.
 Na ajja vāso mahiyā mahīruhe,
 Disā bhajavho saraṇā¹ jja no bhayanti.

Ghatāsana² jātakaṃ tatiyaṃ.

134. Jhānasodhana²jātaka

134. Ye saññino tepi duggatā,
 Yepi asaññino tepi duggatā.
 Etaṃ ubhayaṃ vivajjaya,
 Taṃ samāpattisukhaṃ anaṅgaṇanti.

Jhānasodhana² jātakaṃ catutthaṃ.

135. Candābhaja²jātaka

135. Candābhaṃ sūriyābhañca, yo¹ dha paññāya gādhati.
 Avitakkena jhānena, hoti ābhassarūpagoti.

Candābhaja² jātakaṃ pañcamaṃ.

1. Avatthitattābhayabhīrutāya (Sī, Syā, I)

2. Pañcagaruka (Sī, I), pañcabhīruka (Syā), abhayabhīruta (?)

3. Ari uddharito (Ka)

136. Suvanṇaḥamsajātaka

136. Yaṃ laddhaṃ tena tuṭṭhabbaṃ, atilobho hi pāpako.
 Haṃsarājaṃ gahetvāna, suvaṇṇā parihāyathāti.
 Suvanṇaḥamsajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

137. Babbujātaka

137. Yatthe'ko labhate babbu, dutiyo tattha jāyati.
 Tatiyo ca catuttho ca, idaṃ te babbukā bilanti.
 Babbujātakaṃ sattamaṃ.

138. Godhajātaka

138. Kiṃ te jaṭāhi dummedha, kiṃ te ajinasāṭiyā.
 Abbhantaraṃ te gahanaṃ, bāhiraṃ parimajjasīti.
 Godhajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

139. Ubhatobhaṭṭhajātaka

139. Akkhī bhinnā paṭo nattho, sakhigehe ca bhaṇḍanaṃ.
 Ubhato paduṭṭhā kammantā¹, udakamhi thalamhi cāti.
 Ubhatobhaṭṭhajātakaṃ navamaṃ.

140. Kākajātaka

140. Niccaṃ ubbiggahadayā, sabbalokavihesakā.
 Tasmā nesaṃ vasā natthi, kākānamhāka² ñātinanti.
 Kākajātakaṃ dasamaṃ.
 Asampadānavaggo cuddasamo.

1. Paduṭṭhakammanto (Sī), paduṭṭho kammanto (I) 2. Kākānasmāka (Sī, Syā, I)

Tassuddānaṃ

Itarītara rakkhasi khemiyo ca,
 Parosatapañhena ābhassaro puna.
 Atha haṃsavaruttamababbujaṭaṃ,
 Paṭanaṭṭhaka kākavarena dasāti.

15. Kakaṇṭakavagga**141. Godhajātaka**

141. Na pāpajanasamsevī, accantasukhamedhati.
 Godhākulaṃ¹ kakaṇṭāva², kalim pāpeti attananti.
 Godhajātakaṃ paṭhamam.

142. Siṅgālajātaka

142. Etaṃ hi te durājānaṃ, yaṃ sesi matasāyikaṃ.
 Yassa te kaḍḍhamānassa, hatthā daṇḍo na muccatīti.
 Siṅgālajātakaṃ dutiyam.

143. Virocanaajātaka

143. Lasī ca te nipphalitā, matthako ca padālito³.
 Sabbā te phāsukā bhaggā, ajja kho tvaṃ virocasīti.
 Virocanaajātakaṃ tatiyam.

144. Naṅguṭṭhajātaka

144. Bahumpe'taṃ asabbhi⁴ jātaveda,
 Yaṃ taṃ vāladhinā'hipūjayāma.
 Maṃsārahassa nattha'jja maṃsaṃ,
 Naṅguṭṭhampi bhavaṃ paṭiggahātūti.
 Naṅguṭṭhajātakaṃ catuttham.

1. Godhakkulaṃ (Ka)

3. Vidālito (Si, I)

2. Kakaṇṭakā (Ka)

4. Bahupetamasabbhi (Ka)

145. Rādhajātaka

145. Na tvaṃ Rādha vijānāsi, aḍḍharatte anāgate.
Abyāyataṃ¹ vilapasi, virattā Kosiyāyaneti.

Rādhajātakaṃ pañcamam.

146. Samuddakākajātaka

146. Api nu hanukā santā, mukhañca parisussati.
Oramāma na pārema, pūrateva mahodadhīti.

Samuddakākajātakaṃ chaṭṭham.

147. Puppharattajātaka

147. Nayidaṃ dukkhaṃ aduṃ dukkhaṃ, yaṃ maṃ tudati vāyaso.
Yaṃ sāmā puppharattena, kattikaṃ nānubhossatīti.

Puppharattajātakaṃ sattamam.

148. Siṅgālajātaka

148. Nāhaṃ punaṃ na ca punaṃ, na cāpi apunappunaṃ.
Hatthibondiṃ pavekkhāmi, tathā hi bhayatajjitoti.

Siṅgālajātakaṃ aṭṭhamam.

149. Ekapaṇṇajātaka

149. Ekapaṇṇo ayaṃ rukkho, na bhūmyā caturaṅgulo.
Phalena visakappena, mahā'yaṃ kiṃ bhavissatīti.

Ekapaṇṇajātakaṃ navamam.

1. Abyāyataṃ (Sī, Syā, I), abyattataṃ (?)

150. Sañjīvajātaka

150. Asantaṃ yo paggaṇhāti, asantaṃ cūpasevati.

Tameva ghāsaṃ kurute, byaggho Sañjīvako yathāti.

Sañjīvajātakaṃ dasamaṃ.

Kakaṇṭaka¹ vaggo pannarasamo.

Tassuddānaṃ

Sukhamedhati daṇḍavaro ca puna,

Lasi vāladhi pañcamarādhavaro.

Samahodadhi kattika bondi puna,

Caturaṅgulabyagghavarena dasāti.

(Uparimo paṇṇāsako.)²

Atha vagguddānaṃ

Apaṇṇakaṃ Sīlavaggakuruṅga, Kulāvakaṃ Atthakāmena pañcamam.

Āsīso Itthivaruṇaṃ Apāyi, Littavaggena te dasa.

Parosataṃ Haṃci Kusanāḷi³, Asampadaṃ Kakaṇṭakavaggo.

Ekanipātamhi'laṅkatanti.

Ekakanipātaṃ niṭṭhitam.

1. Pāpasevana (Ka)

2. () Sīhaḷapoththakeyeva dissati.

3. Haṃsi sarikkhaṃ (sabbattha)

2. Dukanipāta

1. Daḷhavagga

151. Rājovādaajātaka (2-1-1)

1. Daḷhaṃ daḷhassa khipati, Balliko¹ mudunā mudum.
Sādhumpi sādhunā jeti, asādhumpi asādhunā.
Etādiso ayaṃ rājā, maggā uyyāhi sārathi.
2. Akkodhena jine kodhaṃ, asādhum sādhunā jine.
Jine kadariyaṃ dānena, saccenā'likavādinā.
Etādiso ayaṃ rājā, maggā uyyāhi sārathīti.

Rājovādaajātakaṃ paṭhamāṃ.

152. Siṅgālaajātaka (2-1-2)

3. Asamekkhitakammantaṃ, turitābhiniṇipātināṃ.
Sāni kammāni tappenti, uṇhaṃva'jjhohitaṃ mukhe.
4. Sīho ca sīhanādena, daddaraṃ abhinādayi.
Sutvā sīhassa nigghosaṃ, siṅgālo² daddare vasaṃ.
Bhīto santāsamāpādi, hadayañcassa apphalīti.

Siṅgālaajātakaṃ³ dutiyaṃ.

153. Sūkarajātaka (2-1-3)

5. Catuppado ahaṃ samma, tvampi samma catuppado.
Ehi samma⁴ nivattassu, kiṃ nu bhīto palāyasi.
6. Asuci pūtilomosi, duggandho vāsi sūkara.
Sace yujjhitukāmosi, jayaṃ samma dadāmi teti.

Sūkarajātakaṃ tatiyaṃ.

1. Malliko (Sī, I)

3. Siṅgālaajātakaṃ (Sī, Syā, I)

2. Siṅgālo (Sī, Syā, I)

4. Sīha (Sī, I)

154. Uragejātaka (2-1-4)

7. Idhū'ragānaṃ pavaro pavitṭho,
 Selassa vaṇṇena pamokkha'micchaṃ.
 Brahmaṃ ca vaṇṇaṃ¹ apacāyamāno,
 Bubhukkhito no vitarāmi² bhottuṃ.

8. So brahmagutto cirameva jīva,
 Dibyā ca te pātubhavantu bhakkhā.
 Yo brahmavaṇṇaṃ apacāyamāno.
 Bubhukkhito no vitarāsi³ bhottunti.

Uragejātakaṃ catutthaṃ.

155. Bhagejātaka (2-1-5)

9. Jīva vassasataṃ Bhage⁴, aparāṇi ca vīsatiṃ⁵.
 Mā maṃ piṣācā khādantu, jīva tvaṃ saradosataṃ.

10. Tvampi vassasataṃ jīva, aparāṇi ca vīsatiṃ.
 Viṣaṃ piṣācā khādantu, jīva tvaṃ saradosatanti.

Bhagejātakaṃ pañcamaṃ.

156. Alīnacittajātaka (2-1-6)

11. Alīnacittaṃ nissāya, pahaṭṭhā mahatī camū.
 Kosalaṃ senā'santuṭṭhaṃ, jīvaggāhaṃ agāhayi.

12. Evaṃ nissayasampanno, bhikkhu āradhaviṃṇiyo.
 Bhāvayaṃ kusalaṃ dhammaṃ, yogakkhemassa pattiya.
 Pāpuṇe anupubbena, sabbasaṃyojanakkhayanti.

Alīnacittajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

1. Vakkaṃ (Ka)

2. Viṣahāmi (Ka-Sī, Syā, I)

3. Sabbatthapi samānaṃ.

4. Gage (Sī, I)

5. Vīsati (Syā, Ka)

157. Guṇajātaka (2-1-7)

13. Yena kāmaṃ paṇāmeti, dhammo balavataṃ migī.
Unnadantī vijānāhi, jātaṃ saraṇato bhayaṃ.

14. Api cepi dubbalo mitto, mittadhammesu tiṭṭhati.
So ñātaḥ ca bandhu ca, so mitto so ca me sakhā.
Dāṭhini mā'timaññittho¹, siṅgālo mama pāṇadoti.

Guṇajātakaṃ sattamaṃ.

158. Suhanujātaka (2-1-8)

15. Nayidaṃ visamasīlena, Soṇena Suhanū saha.
Suhanūpi tādisoyeva, yo Soṇassa sagocarō.

16. Pakkhandinā pagabbhena, niccaṃ sandānakhādina.
Sameti pāpaṃ pāpena, sameti asatā asanti.

Suhanujātakaṃ aṭṭhamaṃ.

159. Morajātaka (2-1-9)

17. Udetayaṃ cakkhumā ekaṛājā,
Harissavaṇṇo pathavippabhāso².
Taṃ taṃ namassāmi harissavaṇṇaṃ pathavippabhāsaṃ,
Tayājja guttā viharemu divasaṃ.

Ye brāhmaṇā vedagū sabbadhamme,
te me namo te ca maṃ pālayantu.

Namatthu Buddhānaṃ³ namatthu bodhiyā,

Namo vimuttānaṃ⁴ namo vimuttiyā.

Imaṃ so parittaṃ katvā, moro carati esanā.

1. Maññivo (Syā), maññavho (Ka)

3. Buddhāna (?)

2. Paṭhavippabhāso (Sī, Syā, I)

4. Vimuttāna (?)

18. Apetayaṃ cakkhumā ekaṛājā,
 Harissavaṇṇo pathavippabhāso.
 Taṃ taṃ namassāmi harissavaṇṇaṃ pathavippabhāsaṃ,
 Tayājja guttā viharemu rattim.
 Ye brāhmaṇā vedagū sabbadhamme,
 Te me namo te ca maṃ pālayantu.
 Namatthu Buddhānaṃ namatthu bodhiyā,
 Namo vimuttānaṃ namo vimuttiyā.
 Imaṃ so parittaṃ katvā, moro vāsamakappayīti.

Morajātakam navamaṃ.

160. Vinīlajātaka (2-1-10)

19. Evameva nūna¹ rājānaṃ, Vedehaṃ Mithilaggahaṃ.
 Assā vahanti ājaññā, yathā haṃsā Vinīlakaṃ.

20. Vinīla duggaṃ bhajasi, abhūmiṃ tāta sevasi.
 Gāmantakāni² sevassu, etaṃ mātālayaṃ tavāti.

Vinīlajātakam dasamaṃ.

Daḷhavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṃ

Varaballika daddara sūkarako,
 Uraguttama pañcamabhaggavaro.
 Mahatīcamu yāva siṅgālavaro,
 Suhanuttama mora vinīlaṃ dasāti.

1. Nu (Ka)

2. Gāmantikāni (Sī), gāmantarāni (Ka)

2. Santhavavagga

161. Indasamānagottajātaka (2-2-1)

21. Na santhavaṃ¹ kāpurisena kayirā,
Ariyo anariyena pajānamatthaṃ.
Cīrānuvutthopi karoti pāpaṃ,
Gajo yathā Indasamānagottaṃ.

22. Yaṃ tveva jaññā sadiso mamanti,
Sīlena paññāya sutena cāpi.
Teneva mettīṃ kayirātha saddhiṃ,
Sukho have sappurisenā saṅgamoti.

Indasamānagottajātakaṃ paṭhamam.

162. Santhavajātaka (2-2-2)

23. Na santhavasmā para'matthi pāpiyo,
Yo santhavo² kāpurisena hoti.
Santappito sappinā pāyasena³,
Kicchākataṃ paṇṇakuṭiṃ adayhi⁴.

24. Na santhavasmā para'matthi seyyo,
Yo santhavo sappurisenā hoti.
Sīhassa byagghassa ca dīpino ca,
Sāmā mukhaṃ lehati santhavenāti.

Santhavajātakaṃ dutiyaṃ.

163. Susīmajātaka (2-2-3)

25. Kālā migā setadantā tavīme⁵,
Parosataṃ hemajālābhichannā⁶.
Te te dadāmīti Susīma brūsi,
Anussaraṃ pettipitāmahanāṃ.

1. Sandhavaṃ (Ka)

3. Pāyāsena (Ka)

5. Tava ime (Sī, Syā, I)

2. Sandhavo (Ka)

4. Adaddhahi (Sī, Syā), adattahi (I), adaddahi (?)

6. Hemajālābhisañchannā (Sī)

26. Kālā migā setadantā mamīme¹,
 Parosataṃ hemajālābhichannā.
 Te te dadāmīti vadāmi māṇava,
 Anussaraṃ pettipitāmahananti.

Susīmajātakaṃ tatiyaṃ.

164. Gijjhajātaka (2-2-4)

27. Yaṃ nu gijjho yojanasataṃ, kuṇapāni avekkhati.
 Kasmā jālañca pāsāñca, āsajjāpi na bujjhasi.
28. Yadā parābhavo hoti, poso jīvitasāṅkhaye.
 Atha jālañca pāsāñca, āsajjāpi na bujjhatīti.

Gijjhajātakaṃ catutthaṃ.

165. Nakulajātaka (2-2-5)

29. Sandhiṃ katvā amittena, aṇḍajena jalābuja.
 Vivariya dāṭhaṃ sesi², kuto te bhayamāgataṃ.
30. Saṅketheva³ amittasmiṃ, mittasmimpi na vissase.
 Abhayā bhayamuppannaṃ, api mūlāni kantatīti⁴.

Nakulajātakaṃ pañcamaṃ.

166. Upasālākajātaka (2-2-6)

31. Upasālakanāmāni⁵, sahaṣṣāni catuddasa.
 Asmiṃ padese daḍḍhāni, natthi loke anāmatam.
32. Yamhi saccañca dhammo ca, ahimsā saṃyamo damo.
 Etaṃ ariyā sevanti, etaṃ loke anāmatanti.

Upasālākajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

1. Mama ime (Sī, I)

2. Sayasi (Sī, Syā, I)

3. Saṅkateva (Ka)

4. Mūlaṃ nikantatīti (Sī)

5. Upasālakanāmānaṃ (Sī, Syā, I)

167. Samiddhijātaka (2-2-7)

33. * Abhuvā bhikkhasi bhikkhu, na hi bhutvāna bhikkhasi.
Bhutvāna bhikkhu bhikkhassu, mā taṃ kālo upaccagā.
34. * Kālaṃ vohaṃ na jānāmi, channo kālo na dissati.
Tasmā abhuvā bhikkhāmi, mā maṃ kālo upaccagāti.

Samiddhijātakaṃ sattamaṃ.

168. Sakuṇagghijātaka (2-2-8)

35. Seno balasā patamāno, lāpaṃ gocaraṭṭhāyinaṃ.
Sahasā ajjhappattova, maraṇaṃ tenu'pāgami.
36. Sohaṃ nayena sampanno, pettike gocare rato.
Apetasattu modāmi, sampassaṃ atthamattanoti.

Sakuṇagghijātakaṃ aṭṭhamaṃ.

169. Arakajātaka (2-2-9)

37. Yo ve mettena cittena, sabbalokānukampati.
Uddhaṃ adho ca tiriyaṃ, appamāṇena sabbaso.
38. Appamāṇaṃ hitaṃ cittaṃ, paripuṇṇaṃ subhāvitaṃ.
Yaṃ pamāṇakataṃ kammaṃ, na taṃ tatrāvasissatīti.

Arakajātakaṃ navamaṃ.

170. Kakaṇṭakajātaka (2-2-10)

39. Nāyaṃ pure uṇṇamati¹, toraṇagge kakaṇṭako.
Mahosadha vijānāhi, kena thaddho kakaṇṭako.
40. Aladdhapubbaṃ laddhāna, aḍḍhamāsaṃ kakaṇṭako.
Atimaññati rājānaṃ, Vedehaṃ Mithilaggahanti.

Kakaṇṭakajātakaṃ dasamaṃ.

Santhavavaggo dutiyo.

* Saṃ 1. 9, 10 piṭṭhesupi.

1. Unnamati (Syā)

Tassuddānaṃ

Atha indasamāna sapaṇṇakuṭi,
 Susimuttama gijjha jalābujako.
 Upasāḷaka bhikkhu salāpavaro,
 Atha mettavaro dasapu'ṇṇamatīti.

3. Kalyāṇavagga**171. Kalyāṇadhammajātaka (2-3-1)**

41. Kalyāṇadhammoti yadā janinda,
 Loke samaññaṃ anupāpuṇāti.
 Tasmā na hiyyetha¹ naro sapañño,
 Hiriyāpi santo dhuramādiyanti.

42. Sāyaṃ samañña idha ma'jja pattā,
 Kalyāṇadhammoti janinda loke.
 Tāhaṃ samekkhaṃ idha pabbajissaṃ,
 Na hi ma'tthi chando idha kāmabhogeti.

Kalyāṇadhammajātakaṃ paṭhamam.

172. Daddarajātaka (2-3-2)

43. Ko nu saddena mahatā, abhinādeti Daddaram.
 Taṃ sīhā nappaṭinadanti², ko nāme'so migādhibhū.

44. Adhamo migajātānaṃ, siṅgālo tāta vassati.
 Jāti'massa jigucchantā, tuṇhī sīhā samacchareti.

Daddarajātakaṃ dutiyam.

1. Hiyyetha (Sī)

2. Kim sīhā nappaṭinadanti (Sī, I), na sīhā paṭinadanti (Ka)

173. Makkaṭajātaka (2-3-3)

45. Tāta māṇavako eso, tālamūlaṃ apassito.
Agārakañcidaṃ atthi, handa demassa'gārakaṃ.
46. Mā kho tvaṃ tāta pakkosi, dūseyya no agārakaṃ.
Netādisaṃ mukhaṃ hoti, brāhmaṇassa susīlinoti.
Makkaṭajātakaṃ tatiyaṃ.

174. Dubbhiyamakkaṭajātaka (2-3-4)

47. Adamha te vāri pahūtarūpaṃ,
Ghammābhitattassa pipāsītassa.
So dāni pitvāna¹ kirīṅkarosi²,
Asaṅgamo pāpajanena seyyo.
48. Ko te suto vā diṭṭho vā, sīlavā nāma makkaṭo.
Idāni kho taṃ ohacchaṃ³, esā asmāka dhammatāti.
Dubbhiyamakkaṭajātakaṃ catutthaṃ.

175. Ādiccupaṭṭhānajātaka (2-3-5)

49. Sabbesu kira bhūtesu, santi sīlasamāhitā.
Passa sākhamigaṃ jammaṃ, ādicca'mupatiṭṭhati.
50. Nāssa sīlaṃ vijānātha, anaññāya pasamsatha.
Agghuttañca uhanam⁴, dve ca bhinnā kamaṇḍalūti.
Ādiccupaṭṭhānajātakaṃ pañcamaṃ.

1. Pitvāna (Sī, I)

2. Kikīṅkarosi (Sī, Syā, I)

3. Ūhacca (Sī, I), ohaccaṃ (Syā), uhajjaṃ (Ka)

4. Ūhantaṃ (Sī), ūhanam (Syā), ūhanti (I), uhadaṃ (Ka)

176. Kaḷāyamuṭṭhijātaka (2-3-6)

51. Bālo vatāyaṃ dumasākhagocarō,
 Paññā janinda nayimassa vijjati.
 Kaḷāyamuṭṭhim¹ avakiriya kevalaṃ,
 Ekaṃ kaḷāyaṃ patitaṃ gavesati.
52. Evameva mayaṃ rāja, ye caññe atilobhino.
 Appena bahuṃ jiyyāma, kaḷāyeneva vānaroti.
 Kaḷāyamuṭṭhijātakaṃ chaṭṭhaṃ.

177. Tindukajātaka (2-3-7)

53. Dhanuhatthakalāpehi, nettimsavaradhāribhi.
 Samantā parikiṇṇa'mha, kathaṃ makkho bhavissati.
54. Appeva bahukiccānaṃ, attho jāyetha koci naṃ.
 Atthi rukkhassa acchinnaṃ, khajjathaññeva tindukanti.
 Tindukajātakaṃ sattamaṃ.

178. Kacchapajātaka (2-3-8)

55. Janittaṃ me bhavittaṃ me, iti paṅke avassayim.
 Taṃ maṃ paṅko ajjhabhavi, yathā dubbalakaṃ tathā.
 Taṃ taṃ vadāmi Bhaggava, suṇohi vacanaṃ mama.
56. Gāme vā yadi vā raññe, sukhaṃ yatrādhigacchati.
 Taṃ janittaṃ bhavittaṃ, purisassa pajānato.
 Yamhi jīve tamhi gacche, na niketahato siyāti.
 Kacchapajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

179. Satadhammajātaka (2-3-9)

57. Tañca appaṇca ucchiṭṭhaṃ, tañca kicchena no adā.
 Sohaṃ brāhmaṇajātiko, yaṃ bhuttaṃ tampi uggataṃ.

1. Kaḷāyamuṭṭhim (Sī, I)

58. Evaṃ dhammaṃ niraṃkatvā¹, yo adhammena jīvati.
Satadhammova lābhena, laddhenapi na nandatīti.

Satadhammajātakam navamam.

180. Duddadajātaka (2-3-10)

59. Duddadam dadamānānam, dukkaram kamma kubbataṃ.
Asanto nānukubbanti, sataṃ dhammo durannayo.

60. Tasmā satañca asataṃ, nānā hoti ito gati.
Asanto nirayaṃ yanti, santo saggaparāyaṇātī².

Duddadajātakam dasamam.

Kalyāṇavaggo tatiyo.

Tassuddānam

Susamañña migādhībhū māṇavako.
Vāripahūtarūpādiccupaṭṭhānā.
Sakaḷāya satinduka paṅka puna,
Satadhamma sududdadakena dasāti.

4. Asadisavagga

181. Asadisajātaka (2-4-1)

61. Dhanuggaho Asadiso, rājaputto mahabbalo.
Dūrepātī akkhaṇavedhī, mahākāyappadālano.
62. Sabbāmitte raṇam katvā, na ca kañci viheṭṭhayi.
Bhātaram sotthim katvāna, saṃyamaṃ ajjhupāgamīti.

Asadisajātakam paṭhamam.

1. Nirākatvā (?) ni + ā + kara + tvā.

2. Parāyanā (Syā, Ka)

182. Saṅgāmāvacarajātaka (2-4-2)

63. Saṅgāmāvacaro sūro, balavā iti vissuto.
Kiṃ nu toraṇamāsajja, paṭikkamasi kuñjara.
64. Omadda khippaṃ palighaṃ, esikāni ca abbaha¹.
Toraṇāni ca madditvā, khippaṃ pavisa kuñjarāti.
Saṅgāmāvacarajātakaṃ dutiyaṃ.

183. Vālodakajātaka (2-4-3)

65. Vālodakaṃ appasaṃ nihīnaṃ,
Pitvā² mado jāyati gadrabhānaṃ.
Imaṃ ca pitvāna rasaṃ paṇītaṃ,
Mado na sañjāyati sindhavānaṃ.
66. Appaṃ pivitvāna nihīnajacco,
So majjatī tena janinda puṭṭho³.
Dhorayhasīlī ca kulamhi jāto,
Na majjatī aggarasaṃ pivitvāti.
Vālodakajātakaṃ tatiyaṃ.

184. Giridattajātaka (2-4-4)

67. Dūsito Giridattena⁴, hayo Sāmassa Paṇḍavo.
Porāṇaṃ pakatiṃ hitvā, tassevā'nuvidhiyyati⁵.
68. Sace ca tanujo poso, sikharākāra⁶ kappito.
Ānane naṃ⁷ gahetvāna, maṇḍale parivattaye.
Khippameva pahantvāna, tassevā'nuvidhiyyatīti.
Giridattajātakaṃ catutthaṃ.

1. Ubbaha (Syā), abbhuha (Ka)

3. Puṭṭho (Sī, Syā), muṭṭho (Ka)

6. Singārākāra (Syā)

4. Giridantena (I)

2. Pitvā (Sī, I)

5. Nuvidhīyati (Sī, I)

7. Taṃ (Sī, Syā, I)

185. Anabhiratijātaka (2-4-5)

69. Yathodake āvile appasanne,
 Na passati sippikasambukaṃ ca.
 Sakkharaṃ vālukaṃ macchagumbaṃ,
 Evaṃ āvilamhi¹ citte.
 Na passati attadatthaṃ paratthaṃ.

70. Yathodake acche vipasanne,
 So passati sippikasambukaṃ ca.
 Sakkharaṃ vālukaṃ macchagumbaṃ,
 Evaṃ anāvilamhi citte.
 So passati attadatthaṃ paratthanti.

Anabhiratijātakaṃ pañcamarṇaṃ.

186. Dadhivāhanajātaka (2-4-6)

71. Vaṇṇagandharasūpeto, ambo'yaṃ ahuvā pure.
 Tameva pūjaṃ labhamāno, kena'mbo kaṭukapphalo.
72. Pucimandaparivāro, ambo te Dadhivāhana.
 Mūlaṃ mūlena saṃsaṭṭhaṃ, sākhā sākhā² nisevare³.
 Asātasannivāseṇa, tena'mbo kaṭukapphaloti.

Dadhivāhanajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

187. Catumaṭṭhajātaka (2-4-7)

73. Ucce viṭabhimāruyha, mantayavho rahogaṭā.
 Nīce oruyha mantavho, migarājāpi sossati.
74. Yaṃ suvaṇṇo suvaṇṇena⁴, devo devena mantaye.
 Kiṃ te'ttha catumaṭṭhassa, bilaṃ pavisa jambukāti.

Catumaṭṭhajātakaṃ sattamaṃ.

1. Āvile hi (Sī)

2. Sākhāṃ (Syā, Ka)

3. Nivāsare (Ka)

4. Yaṃ supaṇṇo supaṇṇena (Sī, Syā, I)

188. Sīhakotthujātaka (2-4-8)

75. Sīhaṅgulī sīhanakho, sīhapādapatiṭṭhito.
So sīho sīhasaṁghamhi, eko nadati aññathā.
76. Mā tvaṁ nadi rājaputta, appasaddo vane vasa.
Sarena kho¹ taṁ jāneyyūṁ, na hi te pettiko saroti.
Sīhakotthujātakaṁ aṭṭhamāṁ.

189. Sīhacammajātaka (2-4-9)

77. Netāṁ sīhassa naditaṁ, na byagghassa na² dīpino.
Pāruto sīhacammena, jammo nadati gadrabho.
78. Cīrampi kho taṁ khādeyya, gadrabho haritaṁ yavaṁ.
Pāruto sīhacammena, ravamānova dūsayīti.
Sīhacammajātakaṁ navamaṁ.

190. Sīlānisamsajātaka (2-4-10)

79. Passa saddhāya sīlassa, cāgassa ca ayaṁ phalaṁ.
Nāgo nāvāya vaṇṇena, saddhaṁ vahatu'pāsakaṁ.
80. Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavaṁ.
Sataṁ hi sannivāsenā, sotthiṁ gacchati nhāpitoti.
Sīlānisamsajātakaṁ dasamaṁ.
Asadisavaggo catuttho.

Tassuddānaṁ

Dhanuggaha kuṇjara apparaso,
Giridatta'manāvilacittavaraṁ.
Dadhivāhana jambūka sīhanakho,
Haritayava nāgavarena dasāti.

5. Ruhakavagga

191. Ruhakajātaka (2-5-1)

81. Api¹ Ruhaka chinnāpi, jiyā sandhīyate puna.
Sandhīyassu Purāṇiyā, mā kodhassa vasaṃ gami.

82. Vijjamānesu vākesu², vijjamānesu kārisu.
Aññaṃ jiyāṃ karissāmi, alaṇṇeva Purāṇiyāti.
Ruhakajātakaṃ paṭhamāṃ.

192. Sirikāḷakaṇṇijātaka (2-5-2)

83. Itthī siyā rūpavatī, sā ca sīlavatī siyā.
Puriso taṃ na iccheyya, saddahāsi Mahosadha.

84. Saddahāmi mahārāja, puriso dubbhago siyā.
Sirī ca kāḷakaṇṇī ca, na samenti kudācananti.
Sirikāḷakaṇṇijātakaṃ dutiyāṃ.

193. Cūḷapadumajātaka (2-5-3)

85. Ayameva sā ahamapi³ so anañño,
Ayameva so hatthacchinno anañño.
Yamāha “komārapatī maman”ti,
Vajjhi’tthiyo natthi itthīsu saccaṃ.

86. Imañca jammaṃ musalena hantvā,
Luddaṃ chavaṃ paradārūpaseviṃ.
Imissā ca naṃ pāpapatibbatāya,
Jīvantiyā chindatha kaṇṇanāsanti.

Cūḷapadumajātakaṃ tatiyaṃ.

1. Ambho (Syā, Ka-Sī)

2. Vijjamānāsu maruvāsu (Sī), vijjamānāsu marūdvāsu (I)

3. Ahampi (Sī, Syā, I), ahasmi (Ka)

194. Maṇicorajātaka (2-5-4)

87. Na santi devā pavasanti nūna,
 Na hi nūna santi idha lokapālā.
 Sahasā karontāna' masaññatānaṃ,
 Na hi nūna santī paṭisedhitāro.

88. Akāle vassatī tassa, kāle tassa na vassatī.
 Saggā ca cavatī ṭhānā, nanu so tāvatā hatoti.

Maṇicorajātakaṃ catuttham.

195. Pabbatūpattharajātaka (2-5-5)

89. Pabbatūpatthare¹ ramme, jātā pokkharaṇī sivā.
 Taṃ siṅgālo apāpāyi², jānaṃ sihena rakkhitaṃ.

90. Pivanti ce³ mahārāja, sāpadāni mahānadim.
 Na tena anadī hoti, khamassu yadi te piyāti.

Pabbatūpatthara⁴ jātakaṃ pañcamaṃ.

196. Valāhakassajātaka (2-5-6)

91. Ye na kāhanti ovādaṃ, narā Buddhena desitaṃ.
 Byāsaṇaṃ te gamissanti, rakkhasihiva vāṇijā.

92. Ye ca kāhanti ovādaṃ, narā Buddhena desitaṃ.
 Sothhiṃ pāraṃ gamissanti, Valāheneva⁵ vāṇijāti.

Valāhakassa⁶ jātakaṃ chaṭṭhaṃ.

197. Mittāmittajātaka (2-5-7)

93. Na naṃ umhayate disvā, na ca naṃ paṭinandati.
 Cakkhūni cassa na dadāti, paṭilomañca vattati.

1. Pabbatapathare (Ka)

3. Pivanti ve (Sī), pivantiva (I), pivanteva (?)

5. Vālāheneva (Sī, I) 6. Vālāhassa (Sī, I)

2. Apāpāsi (Sī, Syā, I)

4. Pabbatapathara (Ka)

94. Ete bhavanti ākāra, amittasmiṃ patiṭṭhitā.
Yehi amittam jāneyya, disvā sutvā ca paṇḍitoti.

Mittāmittajātakam sattamaṃ.

198. Rādhajātaka (2-5-8)

95. Pavāsā āgato tāta, idāni nacirāgato.
Kaccinnu tāta te mātā, na aññamupasevati.
96. Na kho panetaṃ subhaṇaṃ, giraṃ saccupasaṃhitaṃ.
Sayetha Poṭṭhapādova, mummure¹ upakūṭhitoti².

Rādhajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

199. Gahapatijātaka (2-5-9)

97. Ubhayaṃ me na khamati, ubhayaṃ me na ruccati.
Yācāyaṃ koṭṭhamotiṇṇā, nāddasaṃ iti bhāsatī.
98. Taṃ taṃ gāmapati brūmi, kadare appasmi jīvite.
Dve māse saṅgaraṃ katvā³, maṃsaṃ jaraggavaṃ kisaṃ.
Appattakāle codesi, tampi mayhaṃ na ruccatīti.

Gahapatijātakaṃ navamaṃ.

200. Sādhūsīlajātaka (2-5-10)

99. Sarīradabyaṃ vuḍḍhabyaṃ⁴, sojaccarṃ sādhusīliyaṃ.
Brāhmaṇaṃ teva pucchāma, kannu tesam vanimhase⁵.
100. Attho atthi sarīrasmiṃ, vuḍḍhabyassa namo kare.
Attho atthi sujātasmiṃ, sīlaṃ asmāka ruccatīti.

Sādhūsīlajātakaṃ dasamaṃ.

Ruhakavagga pañcamaṃ.

1. Mummure (Syā), maṃ pure (Ka) mummurasaddo thusaggimhi kukkuḷe ca vattatīti
Sakkatābhidhānesu.

2. Upakūṣitoti (Sī, Syā, I), upakūlito (Ka)

3. Kāraṃ katvāna (Sī, I), saṅkaraṃ katvā (Ka)

4. Vaddhabyaṃ (Sī, I)

5. Vaṇimhase (Sī, I)

Tassuddānaṃ

Apiruhaka rūpavatī musalo,
 Pavasanti sapañcamapokkharāṇī.
 Atha muttimavāṇija umhayate,
 Cira-āgata koṭṭha sarīra dasāti.

6. Na taṃ daḷhavagga**201. Bandhanāgārajātaka (2-6-1)**

101. * Na taṃ daḷhaṃ bandhanamāhu dhīrā,
 Yadāyasaṃ dārujapabbajaṇca¹.
 Sārattarattā maṇikuṇḍalesu,
 Puttesu dāresu ca yā apekkhā.

102. * Etaṃ daḷhaṃ bandhanamāhu dhīrā,
 Ohārinaṃ sīthilaṃ duppamuñcaṃ.
 Etampi chetvāna vajanti dhīrā,
 Anapekkhino kāmasukhaṃ pahāyāti.

Bandhanāgārajātakaṃ paṭhamam.

202. Keḷisīlajātaka (2-6-2)

103. Haṃsā koñcā mayūrā ca, hatthayo² pasadā migā.
 Sabbe sīhassa bhāyanti, natthi kāyasmi tulyatā.
104. Evameva manussesu, daharo cepi paññavā.
 So hi tattha mahā hoti, neva bālo sarīravāti.

Keḷisīlajātakaṃ dutiyam.

203. Khaṇḍajātaka (2-6-3)

105. + Virūpakkhehi me mettaṃ, mettaṃ Erāpathehi me.
 Chabyāputtehi me mettaṃ, mettaṃ Kaṇhāgotamakehi ca.

1. Babbajaṇca (Sī)

* Khu 1. 63; Khu 10. 31, 185 piṭṭhesupi.

2. Hatthino (Sī), hatthiyo (Syā, I)

+ Am 1. 384; Vi 4. 245 piṭṭhesupi.

Apādakehi me mettaṃ, mettaṃ dvipādakehi me.
 Catuppadehi me mettaṃ, mettaṃ bahuppadehi me.
 Mā maṃ apādako hiṃsi, māmāṃ hiṃsi dvipādako.
 Mā maṃ catuppado hiṃsi, mā maṃ hiṃsi bahuppado.
 Sabbe sattā sabbe paṇā, sabbe bhūtā ca kevalā.
 Sabbe bhadraṇi passantu, mā kañci¹ pāpamāgamā.

106. Appamāṇo Buddhō, appamāṇo dhammo.
 Appamāṇo saṃgho, pamāṇavantāni sarīsapāni².
 Ahi vicchika satapadī, uṇṇanābhi³ sarabū mūsikā.
 Katā me rakkhā katā me parittā,
 Paṭikkamantu bhūtāni.
 Sohaṃ namo Bhagavato,
 Namō sattannaṃ Sammāsambuddhānanti.

Khaṇḍajātakaṃ tatiyaṃ.

204. Vīrakajātaka (2-6-4)

107. Api Vīraka passesi, sakuṇaṃ mañjubhāṇakaṃ.
 Mayūragīvasaṅkāsaṃ, patim mayhaṃ Saviṭṭhakaṃ.
 108. Udakathalacarassa pakkhino,
 Niccaṃ āmakamacchabhajino.
 Tassā' nūkaṃ Saviṭṭhako,
 Sevāle paliguṇṭhito matoti.

Vīrakajātakaṃ catutthaṃ.

205. Gaṅgeyyajātaka (2-6-5)

109. Sobhati maccho Gaṅgeyyo, atho sobhati Yāmuno⁴.
 Catuppadoyaṃ puriso, nigrodhapaṇḍalo.
 Īsakāyata⁵ gīvo ca, sabbeva atirocati.

1. Kiñci (Syā, Ka)

2. Sirīmsapāni (Sī, Syā, I)

3. Uṇṇanābhi (Sī, Syā, I)

4. Sobhanti macchā Gaṅgeyyā, atho sobhanti Yāmuna (Syā, I)

5. Īsamāyata (Ka)

110. Yaṃ pucchito na taṃ akkhāsi¹, aññaṃ akkhāsi² pucchito.
Attappasaṃsako poso, nāyaṃ asmāka ruccatīti.

Gaṅgeyyajātakaṃ pañcamam.

206. Kuruṅgamigajātaka (2-6-6)

111. Ingha vaṭṭamayaṃ³ pāsam, chinda dantehi kacchapa.
Ahaṃ tathā karissāmi, yathā nehiti luddako.

112. Kacchapo pāvisi vāriṃ, Kuruṅgo pāvisi vanam.
Satapatto dumaggamhā, dūre putte apānayīti.

Kuruṅgamigajātakaṃ chaṭṭham.

207. Assakajātaka (2-6-7)

113. Aya'massakarājena, deso vicarito mayā.
Anukāmaya kāmēna⁴, piyena patinā saha.

114. Navena sukhadukkhena, porāṇam apidhīyati⁵.
Tasmā Assakarañña, kiṭṭo piyataro mamāti.

Assakajātakaṃ sattamam.

208. Susumārajātaka (2-6-8)

115. Alam me'tehi ambehi, jambūhi panasehi ca.
Yāni pārāṇaṃ samuddassa, varam mayham udumbaro.

116. Mahatī vata te bondi, na ca pañña tadūpikā.
Susumāra⁶ vañcito mesi, gaccha dāni yathāsukhanti.

Susumārajātakaṃ aṭṭhamam.

1. Akkhā (Sī, Syā, I)

3. Vaddhamayaṃ (Sī, Syā, I)

5. Apithīyati (Sī, I), apithiyyati (Syā)

2. Akkhāti (Syā, I)

4. Anukāmayānukāmena (Sī, I)

6. Suṃsumāra (Sī, Syā, I)

209. Kukkuṭajātaka (2-6-9)

117. Diṭṭhā mayā vane rukkhā, assakaṇṇā vibhīṭakā¹.
Na tāni evaṃ sakkanti, yathā tvaṃ rukkhā sakkasi.
118. Purāṇakukkuṭo² ayaṃ, bhetvā pañjaramāgato.
Kusalo vālapāsānaṃ, apakkamati bhāsatīti.
Kukkuṭa³ jātakaṃ navamaṃ.

210. Kandagalakajātaka (2-6-10)

119. Ambho ko nāma'yaṃ rukkho, sinnapatto⁴ sakaṇṭako.
Yattha ekappahārena, uttamaṅgaṃ vibhijjitaṃ⁵.
120. Acāri vatāyaṃ vitudaṃ vanāni,
Kaṭṭhaṅgarukkhesu asārakesu.
Athā'sadā khadiraṃ jātasāraṃ⁶,
Yattha'bhidā garuḷo uttamaṅganti.
Kandagalaka⁷jātakaṃ dasamaṃ.
Nataṃdaḷhavaggo chaṭṭho.

Tassuddānaṃ

Daḷhabandhana haṃsavaro ca puna,
Virūpakkha saviṭṭhaka macchavaro.
Sakuruṅga sa-assaka ambavaro,
Puna kukkuṭako garuḷena dasāti.

7. Bīraṇathambhavagga**211. Somadattajātaka (2-7-1)**

121. Akāsi yoggaṃ dhuva'mappamatto,
Saṃvaccharaṃ Bīraṇathambhakasmiṃ.
Byākāsi saññaṃ parisāṃ vigayha,
Na niyyamo tāyati appapaññaṃ.

1. Vibhedakā (Syā, Ka)

3. Kakkara (Sī, Syā, I)

5. Visāṭitaṃ (Sī, Syā, I), vighāṭitaṃ (Sī-Nisya)

7. Kandalaka (Ka)

2. Kakkaro (Sī, Syā, I)

4. Sinapatto (Sī, I)

6. Jātisāraṃ (Ka)

122. Dvayaṃ yācanaḥ tāta, Somadatta nigacchati.
Alābhaṃ dhanalābhaṃ vā, evaṃdhammā hi yācanaṃti.
Somadattajātakaṃ paṭhamāṃ.

212. Ucchiṭṭhabhattajātaka (2-7-2)

123. Añño uparimo vaṇṇo, añño vaṇṇo ca heṭṭhimo.
Brāhmaṇi tveva pucchāmi, kiṃ heṭṭhā kiṃca uppari.
124. Ahaṃ Naṭosmi bhaddante, bhikkhakosmi idhāgato.
Ayaṃ hi koṭṭhamotiṇṇo, ayaṃ so yaṃ¹ gavesasīti.
Ucchiṭṭhabhattajātakaṃ dutiyaṃ.

213. Bharujātaka (2-7-3)

125. Isīna'mantaraṃ katvā, Bharurājāti² me sutāṃ.
Ucchinno saha raṭṭhehi³, sarājā vibhavaṅgato.
126. Tasmā hi chandāgamaṇaṃ, nappasaṃsanti paṇḍitā.
Aduṭṭhacitto bhāseyya, giraṃ saccupasaṃhitanti.
Bharujātakaṃ⁴ tatiyaṃ.

214. Puṇṇanadījātaka (2-7-4)

127. Puṇṇaṃ nadiṃ yena ca peyyamāhu,
Jātaṃ yavaṃ yena ca guyhamāhu.
Dūraṃ gataṃ yena ca avhayanti,
So tyā'gato⁵ handa ca bhuñja brāhmaṇa.
128. Yato maṃ saratī rājā, vāyasampi pahetave.
Haṃsā koṇcā mayūrā ca⁶, asatīyeva pāpiyāti.
Puṇṇanadījātakaṃ catutthamāṃ.

1. Tvaṃ (Ka)

3. Raṭṭhena (Sa, I)

5. Tyābhato (Syā, Ka) pahaḷigāthābhāvo manasi kātabbo.

6. Haṃsakoṇcamayūrāṇaṃ (Ka, Ṭha-Pāṭhantaraṃ)

2. Kururājāti (Ka)

4. Kurujātakaṃ (Ka)

215. Kacchapajātaka (2-7-5)

129. Avadhī vata attānaṃ, kacchapo byāharaṃ giram¹.
Suggahītasmiṃ kaṭṭhasmiṃ, vācāya sakiyā'vadhi.
130. Etampi disvā naravīriyaseṭṭha, vācaṃ pamuñce kusalaṃ nātivelam.
Passasi bahubhāṇena, kacchapaṃ byasanaṃ gatanti.
- Kacchapajātakaṃ pañcamam.

216. Macchajātaka (2-7-6)

131. Na mā'yamaggi tapati, na sūlo sādhutacchito.
Yañca maṃ maññate macchī, aññaṃ so ratiyā gato.
132. So maṃ dahati rāgaggi, cittaṃ cūpatapeti maṃ.
Jālino muñcathā'yirā maṃ, na kāme haññate kvacīti.
- Macchajātakaṃ chaṭṭham.

217. Seggujātaka (2-7-7)

133. Sabbo loko attamano ahosi,
Akovidā gāmadhammassa Seggu.
Komāri ko nāma² tava'jja dhammo,
Yaṃ tvaṃ gahitā pavane parodasi.
134. Yo dukkhaphuṭṭhāya bhaveyya tāṇaṃ,
So me pitā dubbhi vane karoti.
Sā kassa kandāmi vanassa majjhe,
Yo tāyitā so sahasaṃ karotīti.
- Seggujātakaṃ sattamam.

1. Kacchapova pabyāharaṃ (Syā), kacchapo so pabyāharaṃ (Ka)

2. Komārikā nāma (Ka), komāriko nāma (Syā, I)

218. Kūṭavāṇijajāṭaka (2-7-8)

135. Saṭhassa sāṭheyyamidaṃ sucintitaṃ,
 Paccodḍitaṃ paṭikūṭassa kūṭaṃ.
 Phālaṃ ce khādeyyum¹ mūsikā,
 Kasmā kumāraṃ kulalā na² hareyyum.

136. Kūṭassa hi santi³ kūṭakūṭā,
 Bhavati⁴ cāpi nikatino nikatyā.
 Dehi puttanaṭṭha phālanaṭṭhassa phālaṃ,
 Mā te puttamahāsi phālanaṭṭhoti.

Kūṭavāṇijajāṭakaṃ aṭṭhamāṃ.

219. Garahitajāṭaka (2-7-9)

137. Hiraññaṃ me suvaṇṇaṃ me, esā rattiṃ divā kathā.
 Dummedhānaṃ manussānaṃ, ariyadhammaṃ apassataṃ.

138. Dve dve gahapatayo gehe, eko tattha amassuko.
 Lambatthano veṇikato, atho añkitakaṇṇako.
 Kīto dhanena bahunā, so taṃ vitudate jananti.

Garahitajāṭakaṃ navamaṃ.

220. Dhammadhajajāṭaka (2-7-10)

139. Sukhaṃ jīvitarūposi, raṭṭhā vivanamāgato.
 So ekako rukkhāmūle⁵, kapaṇo viya jhāyasi.

140. Sukhaṃ jīvitarūposmi, raṭṭhā vivanamāgato.
 So ekako rukkhāmūle, kapaṇo viya jhāyāmi.
 Sataṃ dhammaṃ anussaraṇ'ti.

Dhammadhajajāṭakaṃ dasamaṃ.

Bīraṇathambhavaggo sattamo.

1. Adeyyum (Sī, I)

2. No (Sī, Syā, I)

3. Santīdha (Ka)

4. Bhavanti (Ka)

5. Araññasmiṃ (Sī, Syā, I)

Tassuddānaṃ

Atha bīraṇathambhavarō ca naṭo,
 Bharurājavāruttamaṇṇanadī.
 Bahubhāṇi aggi pavane mūsikā,
 Sahalambatthano kapaṇena dasāti.

8. Kāsāvavagga**221. Kāsāvajātaka (2-8-1)**

141. * Anikkasāvo kāsāvaṃ, yo vatthaṃ paridahissati¹.
 Apeto madasaccena, na so kāsāvamarahati.
142. * Yo ca vantakasāva'ssa, sīlesu susamāhito.
 Upeto damasaccena, sa ve kāsāvamarahatīti.
- Kāsāvajātakaṃ paṭhamam.

222. Cūḷanandiyajātaka (2-8-2)

143. Idaṃ tadācariyavaco, pārāsariyo yadabravi².
 Māsu tvaṃ akari³ pāpaṃ, yaṃ tvaṃ pacchā kataṃ tape.
144. Yāni karoti puriso, tāni attani passati.
 Kalyāṇakārī kalyāṇam, pāpakārī ca pāpakam.
 Yādisaṃ vapate bījaṃ, tādisaṃ harate phalanti.
- Cūḷanandiyajātakaṃ dutiyam.

223. Puṭabhattajātaka (2-8-3)

145. Name namantassa bhaje bhajantaṃ,
 Kiccānukubbassa kareyya kiccaṃ.
 Nānatthakāmassa kareyya atthaṃ,
 Asambhajantampi na sambhajeyya.

* Khu 1. 14; Khu 2. 342; upari 374 piṭṭhesupī.

2. Porāṇācariyobravi (Ka)

1. Paridahessabhi (Sī, I)

3. Akarā (Sī, I)

146. Caje cajantaṃ vanathaṃ na kayirā,
 Apetacittena na sambhajeyya.
 Dijo dumaṃ khīṇaphalanti ñatvā,
 Aññaṃ samekkheyya mahā hi lokoti.

Putabhatajātakam tatiyaṃ.

224. * Kumbhilajātaka (2-8-4)

147. Yasse'te caturo dhammā, vānarinda yathā tava.
 Saccam dhammo dhiti cāgo, diṭṭhaṃ so ativattati.
148. Yassa ce'te na vijjanti, guṇā paramabhaddakā.
 Saccam dhammo dhiti cāgo, diṭṭhaṃ so nātivattatīti.

Kumbhilajātakaṃ catutthaṃ.

225. Khantivaṇṇajātaka (2-8-5)

149. Atthi me puriso deva, sabbakiccesu byāvaṭo¹.
 Tassa ceko'parādha'tthi, tattha tvaṃ kinti maññasi.
150. Amhākampa'tthi puriso, ediso idha vijjati.
 Dullabho aṅgasampanno, khanti'rasmāka ruccatīti.

Khantivaṇṇajātakaṃ pañcamaṃ.

226. Kosiyajātaka (2-8-6)

151. Kāle nikkhamanā sādhu, nākāle sādhu nikkhamo.
 Akālena hi nikkhamma, ekakampi bahujjano.
 Na kiñci atthaṃ joteti, dhaṅkasenāva kosiyam.
152. Dhīro ca vidhividhānaññū, paresam vivarānugū.
 Sabbāmitte vasīkatvā, kosiyova sukhī siyāti.

Kosiyajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

* Khu 4. 413 piṭṭhepi.

1. Vāvaṭo (Ka)

227. Gūthapāṇajātaka (2-8-7)

153. Sūro sūrena saṅgamma, vikkantena pahārinā.
 Ehi nāga nivattassu, kiṃ nu bhīto palāyasi.
 Passantu Aṅgamagadhā, mama tuyhañca vikkamaṃ.

154. Na taṃ pādā vadhissāmi, na dantehi na soṇḍiyā.
 Mīlḥena taṃ vadhissāmi, pūti haññatu pūtināti.

Gūthapāṇajātakaṃ sattamaṃ.

228. Kāmanītajātaka (2-8-8)

155. Tayo girim antaraṃ kāmāyāmi,
 Pañcālā Kuruyo Kekake ca¹.
 Tatuttarim² brāhmaṇa kāmāyāmi,
 Tikiccha maṃ brāhmaṇa kāmanītaṃ.

156. Kaṇhāhidaṭṭhassa karonti heke.
 Amanussapaviṭṭhassa³ karonti paṇḍitā.
 Na kāmanītassa karoti koci,
 Okkantasukkassa hi kā tikicchāti.

Kāmanītajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

229. Palāyitajātaka (2-8-9)

157. Gajaggameghehi hayaggamālibhi,
 Rathūmijātehi sarābhivassebhi⁴.
 Tharuggahāvaṭṭa⁵ daḥhappahāribhi,
 Parivāritā Takkasilā samantato.

1. Kurayo kekaye ca (Sī)

2. Taduttarim (Ka)

3. Amanussavaddhassa (Sī, I), amanussaviṭṭhassa (Syā)

4. Sarābhivassabhi (Syā, Sī-Tṭha), sarābhivassibhi (?)

5. Dhanuggahāvaṭṭa (Ka)

158. ¹ Abhidhāvatha cūpadhāvatha ca²,
 Vividhā vināditā³ vadantibhi.
 Vattata'jja tumulo ghoso yathā,
 Vijjulatā jaladharassa gajjatoti¹.

Palāyitajātakaṃ navamaṃ.

230. Dutiyapalāyitajātaka (2-8-10)

159. Dhajamaparimitaṃ anantapāraṃ,
 Duppasahamḍhaṅkehi sāgaramva⁴.
 Girimiva anilena duppasayho⁵,
 Duppasaho ahamajjatādisena.
160. Mā bāliyaṃ vilapi⁶ na hissa tādisaṃ,
 Viḍayhase⁷ na hi labhase nisedhakam.
 Āsajjasi gajamiva ekacārinaṃ,
 Yo taṃ padā naḷamiva pothayissatīti.

Dutiyapalāyitajātakaṃ dasamaṃ.

Kāsāvavaggo aṭṭhamo.

Tassuddānaṃ

Varavattha vaco dumakhīṇaphalaṃ,
 Caturōdhammavaraṃ purisuttama.
 Dhaṅka magadhā ca tayogirināma,
 Gajaggavaro dhajavarena dasāti.

1-1. Abhidhāvathā ca patathāca, vividhavinaditā ca dantibhi. Vattatajja tumulo ghoso,
 yathā vijjutā jaladharassa gajjatoti. (Sī, I, Ka)

2. Abhidhāvathā cuppatathā ca (Syā)

3. Vināditattha (Ka)

4. Sāgaramiva (Sī, Syā, I)

5. Duppasaho (Sī, I, Ka)

6. Vipallapi (bahūsu)

7. Viḷayhase (Sī, I)

9. Upāhanavagga

231. Upāhanajātaka (2-9-1)

161. Yathāpi kītā purisassupāhanā,
Sukhassa atthāya dukhaṃ udabbahe.
Ghammābhitattā thalasā papīlitā,
Tasseva pāde purisassa khādare.

162. Evameva yo dukkulīno anariyo,
Tammāka¹ vijjañca sutañca ādiya.
Tameva so tattha sutena khādati,
Anariyo vuccati dupāhanūpamoti².

Upāhanajātakaṃ paṭhamam.

232. Vīṇaguṇajātaka (2-9-2)

163. Ekacintito'yamattho, bālo aparīṇāyako.
Na hi khujjena vāmena, bhoti saṅgantumarahasi.
164. Purisūsabhaṃ maññamānā, ahaṃ khujjamakāmayim.
So'yam saṃkuṭito seti, chinnatanti yathā viṇāti³.

Vīṇaguṇajātakaṃ dutiyam.

233. Vikaṇṇajātaka (2-9-3)

165. Kāmaṃ yaḥim icchasi tena gaccha,
Viddhosi mammamhi⁴ vikaṇṇakena.
Hatosi bhattena suvāditenā⁵,
Lolo ca macche anubandhamāno.

1. Tamhāka (Sī), tumhāka (Syā, I)

3. Thuṇāti (Sī)

4. Mamasmi (Ka)

2. Pānadūpamoti (Sī, I)

5. Savāditenā (Sī, Syā, I)

166. Evampi lokāmisam opatanto,
Vihaññatī cittavasānuvattī.
So haññatī ñāṭisakhāna majjhe,
Macchānugo soriva suṁsumāroti¹.

Vikaṇṇajātakaṁ tatiyaṁ.

234. Asitābhūjātaka (2-9-4)

167. Tvameva dāni'makara², yaṁ kāmo byagamā tayi.
Soyaṁ appaṭisandhiko, kharachinnaṁva renukaṁ³.

168. Atriccham⁴ atilobhena, atilobhamadena ca.
Evaṁ hāyati atthamhā, ahaṁva Asitābhuyāti.

Asitābhūjātakaṁ catuttham.

235. Vacchanakhajātaka (2-9-5)

169. Sukhā gharā Vacchanakha, sahiraññā sabhojanā.
Yattha bhutvā pivitvā ca, sayeyyātha anussuko.

170. Gharā nā'nīhamānassa, gharā nā'bhaṇato musā.
Gharā nādinnaḍaṇḍassa, paresam anikubbato⁵.
Evaṁ chiddam durabhisambhavam⁶, ko gharam paṭipajjatīti.

Vacchanakhajātakaṁ pañcamam.

236. Bakajātaka (2-9-6)

171. Bhaddako vata'yaṁ pakkhī, diyo kumudasannibho.
Vūpasantehi pakkhehi, mandamandova jhāyati.

172. Nāssa sīlam vijānātha, anaññāya pasamsatha.
Amhe diyo na pāleti, tena pakkhī na phandatīti.

Bakajātakaṁ chaṭṭham.

1. Susumāro (Ka)

3. Rerukaṁ (Sī, I)

5. Anikrubato (Ka)

2. Makari (Syā), makarā (Ka-Sī)

4. Atricchā (Sī, Syā, I)

6. Durabhibhavam (Sī, I)

237. Sāketajātaka (2-9-7)

173. Ko nu kho Bhagavā hetu, ekacce idha puggale.
Atīva hadayaṃ nibbāti, cittañcāpi pasīdati.

174. Pubbeva sannivāsena, paccuppannahitena vā.
Evaṃ taṃ jāyate pemaṃ, uppalaṃva yathodaketi.
Sāketajātakaṃ sattamaṃ.

238. Ekapadajātaka (2-9-8)

175. Ingha ekapadaṃ tāta, anekatthapadassitaṃ¹.
Kiñci saṅgāhikaṃ brūsi, yena'tthe sādhayemase.

176. Dakkheyye'kapadaṃ tāta, anekatthapadassitaṃ.
Tañca sīlena saññuttaṃ, khantiyā upapāditam.
Alaṃ mitte sukhāpetuṃ, amittānaṃ dukhāya cāti.
Ekapadajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

239. Haritamaṇḍūkajātaka (2-9-9)

177. Āsīvisampi maṃ² santaṃ, pavittṭhaṃ kumināmukhaṃ.
Ruccate haritāmātā, yaṃ maṃ khādanti macchakā.

178. Vilumpateva puriso, yāva'ssa upakappati.
Yadā caññe vilumpanti, so vilutto vilumpatīti³.
Haritamaṇḍūkajātakaṃ navamaṃ.

240. Mahāpiṅgalajātaka (2-9-10)

179. Sabbo jano himsito Piṅgalena.
Tasmiṃ mate paccayā⁴ vedayanti.
Piyo nu te āsi akaṇhanetto,
Kasmā nu tvaṃ rodasi dvārapāla.

1. Padanissitaṃ (Sī, I)

3. Viluppatīti (?)

2. Āsīvisaṃ mamaṃ (Sī, I)

4. Paccayaṃ (Sī, Syā, I)

180. Na me piyo āsi akaṇhanetto.
 Bhāyāmi paccāgamanāya tassa.
 Ito gato himseyya maccurājam.
 So himsito āneyya puna idha.
181. Daḍḍhā vāhasahassehi, sitto ghaṭasatehi so.
 Parikkhatā ca sā bhūmi, mā bhāyi nāgamissatīti.
 Mahāpiṅgalajātakam dasamam.
 Upāhanavaggo navamo.

Tassuddānam

Varupāhana khujja vikaṇṇakako,
 Asitābhuya pañcamavacchanakho.
 Dija pemavaruttama-ekapadam,
 Kumināmukha piṅgalakena dasāti.

10. Siṅgālavagga

241. Sabbadāṭṭhijātaka (2-10-1)

182. Siṅgālo mānathaddho ca, parivārena atthiko.
 Pāpuṇi mahatiṃ bhūmiṃ, rājāsi sabbadāṭṭhinam.
183. Evameva manussesu, yo hoti parivāravā.
 So hi tattha mahā hoti, siṅgālo viya dāṭṭhinanti.
 Sabbadāṭṭhijātakam paṭhamam.

242. Sunakhajātaka (2-10-2)

184. Bālo vatāyam sunakho, yo varattam¹ na khādati.
 Bandhanā ca pamuñceyya, asito ca gharam vaje.

1. Yo ca yottam (Ka)

185. Aṭṭhitam me manasmim me, atho me hadaye katam.
Kālañca paṭikañkhāmi, yāva passupatū jano¹.

Sunakhajātakam dutiyam.

243. Guttilajātaka (2-10-3)

186. Sattatantiṃ sumadhuraṃ, rāmaṇeyyaṃ avācayim.
So maṃ raṅgamhi avheti, saraṇaṃ me hohi Kosiya.

187. Ahaṃ taṃ saraṇaṃ samma², ahamācariyapūjako.
Na taṃ jayissati sisso, sissamācariya jessaṣīti.

Guttilajātakam tatiyam.

244. Vigaticchajātaka (2-10-4)

188. Yaṃ passati na taṃ icchati, yañca na passati taṃ kiri'cchati.
Maññāmi ciraṃ carissati, na hi taṃ lacchati yaṃ sa icchati.

189. Yaṃ labhati na tena tussati, yaṃ ca pattheti laddhaṃ hīleti.
Icchā hi anantagocarā, vigaticchāna³ namo karomaseti.

Vigaticcha⁴ jātakam catuttham.

245. Mūlapariyāyajātaka (2-10-5)

190. Kālo ghasati bhūtāni, sabbāneva saha'ttanā.
Yo ca kālaghaso bhūto, sa bhūtapacaniṃ paci.

191. Bahūni naraśīsāni, lomaśāni brahāni ca.
Gīvāsu paṭimukkāni, kocideve'ttha kaṇṇavāti.

Mūlapariyāyajātakam pañcamam.

246. Bālovādajātaka (2-10-6)

192. Hantvā chetvā⁵ vadhitvā ca, deti dānaṃ asaṇṇato.
Edisaṃ bhattaṃ bhuñjamāno, sa pāpena upalippati⁶.

1. Pasupabhujano (Syā, Ka)

3. Vīticchānaṃ (Sī, I)

5. Jhatvā (Sī, I), ghatvā (Syā)

2. Ahaṃ te saraṇaṃ homi (Khu 2. 39 Vimāna)

4. Vīticcha (Sī, I)

6. Sa pāpamupalimpati (Ka)

193. Puttadārampi ce hantvā, deti dānaṃ asaṇṇato.
 Bhuñjamānopi sappaṇṇo, na pāpena upalippatīti.
 Bālovādajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

247. Pādañjalījātaka (2-10-7)

194. Addhā Pādañjalī sabbe, paṇṇāya atirocati.
 Tathā hi oṭṭhaṃ bhañjati, uttarim nūna passati.
 Nāyaṃ dhammaṃ adhammaṃ vā, atthānatthaṇca bujjhati.
 Aṇṇatra oṭṭhanibbhogā, nāyaṃ jānāti kiñcananti.
 Pādañjalījātakaṃ sattamaṃ.

248. Kiṃsukopamajātaka (2-10-8)

196. Sabbehi kiṃsuko diṭṭho, kiṃnvettha vicikicchatha.
 Na hi sabbesu ṭhānesu, sārathī paripucchito.
 Evaṃ sabbehi ñāṇehi, yesaṃ dhammā ajānitā.
 Te ve dhammesu kaṅkhanti, kiṃsukasmiṃva bhātaroti.
 Kiṃsukopamajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

249. Sālakajātaka (2-10-9)

198. Ekaputtako bhavissasi,
 Tvaṇca no hessasi issaro kule.
 Oroha dumasā Sālaka,
 Ehi dāni gharakaṃ vajemase.
 199. Nanu maṃ suhadayoti¹ mañṇasi,
 Yaṇca maṃ hanasi veḷuyaṭṭhiyā.
 Pakkambavane ramāmase,
 Gaccha tvaṃ gharakaṃ yathāsukhanti.
 Sālakajātakaṃ navamaṃ.

1. Nanu maṃ hadayeti (Si, I)

250. Kapijātaka (2-10-10)

200. Ayaṃ isī upasamasāmyame rato,
 Sa tiṭṭhati¹ sisirabhayena aṭṭito.
 Handa ayaṃ pavisatu'maṃ agārakaṃ,
 Vinetu sītaṃ darathañca kevalaṃ.

201. Nāyaṃ isī upasamasāmyame rato,
 Kapī ayaṃ dumavarasākhagocarō.
 So dūsako rosako cāpi jammo,
 Sace'vaje'mampi² dūseyyagāranti³. (351)

Kapijātakaṃ dasamaṃ.

Siṅgālavaggo dasamo.

Tassuddānaṃ

Atha rājā siṅgālavarō sunakho,
 Tathā Kosiya icchatī kālāghaso.
 Atha dānavarō'tṭhapi sārathinā,
 Punambavanañca sisirakapi dasāti.

Atha vagguddānaṃ

Daḷaṇca vaggaṃ aparena Santhavaṃ,
 Kalyāṇavaggā'sadiso ca Rūhakaṃ.
 Nataṃdaḷha Bīraṇathambhakaṃ puna,
 Kāsāvupāhana Siṅgālakena dasāti.

Dukanipātaṃ niṭṭhitaṃ.

1. Santiṭṭhati (Sī, I) 2. Sace + āvaje + imampi. 3. Dūsaye gharanti (Sī, Syā, I)

3. Tikanipāta

1. Saṅkappavagga

251. Saṅkapparāgajātaka (3-1-1)

1. Saṅkapparāgadhotena, vitakkanisitena ca.
Nālaṅkatena bhadrena¹, usukārakatena ca².
2. Na kaṇṇāyatamuttana, nāpi morūpasevinā.
Tenamhi hadaye viddho, sabbaṅgaparidāhinā.
3. Āvedhañca na passāmi, yato ruhira'massave.
Yāva ayoniso cittaṃ, sayam me dukkha'mābhatanti.

Saṅkapparāgajātakaṃ paṭhamam.

252. Tilamuṭṭhijātaka (3-1-2)

4. Ajjāpi me taṃ manasi³, yaṃ maṃ tvaṃ tilamuṭṭhiyā.
Bāhāya maṃ gahetvāna, laṭṭhiyā anutālayi.
5. Nanu jīvite na ramasi, yenāsi brāhmaṇā'gato.
Yaṃ maṃ bāhā gahetvāna, tikkhattuṃ anutālayi.
6. Ariyo anariyaṃ kubbantaṃ⁴, yo daṇḍena nisedhati.
Sāsana taṃ na taṃ veraṃ, iti naṃ paṇḍitā vidūti.

Tilamuṭṭhijātakaṃ dutiyam.

253. Maṇikaṇṭhajātaka (3-1-3)

7. * Mamannapānaṃ vipulaṃ ulāraṃ,
Uppajjati'massa maṇissa hetu.
Taṃ te na dassaṃ atiyācakosi,
Na cāpi te assama'māgamiṣaṃ.

1. Nevālaṅkatabhadrena (Syā)

3. Sarasi (Ka)

* Vi 1. 221 piṭṭhepi.

2. Na usukārakatena ca (Sī, Syā, I)

4. Kubbānaṃ (Sī, I), kubbaṃ (Syā)

8. Susū yathā sakkharadhotapāṇī,
Tāsesi maṃ selam yācamāno.
Taṃ te na dassam atiyācakosi,
Na cāpi te assama'māgamissam.

9. Na taṃ yāce yassa piyaṃ jigīse¹,
Desso hoti atiyācanāya.
Nāgo maṇiṃ yācito brāhmaṇena,
Adassanaṃyeva tada'jjhagamāti.

Maṇikaṇṭhajātakam tatiyaṃ.

254. Kuṇḍakakucchisindhavajātaka (3-1-4)

10. Bhutvā tiṇaparighāsam, bhutvā ācāmakuṇḍakam.
Etaṃ te bhojanam āsi, kasmā dāni na bhuñjasi.
11. Yattha posam na jānanti, jātiyā vinayena vā.
Bahum² tattha mahābrahme, api ācāmakuṇḍakam.
12. Tvañca kho maṃ pajānāsi, yādisā'yaṃ hayuttamo.
Jānanto jāna'māgamma, na te bhakkhāmi kuṇḍakanti.

Kuṇḍakakucchisindhavajātakaṃ catuttham.

255. Sukajātaka (3-1-5)

13. Yāva so mattamaññāsi, bhojanasmim vihaṅgamo.
Tāva addhāna'māpādi, mātarañca aposayi.
14. Yato ca kho bahutaram, bhojanam ajjhavāhari³.
Tato tattheva saṃsīdi, amattaññū hi so ahu.
15. Tasmā mattaññutā sādhu, bhojanasmim agiddhatā⁴.
Amattaññū hi sīdanti, mattaññū ca na sīdareti.

Sukajātakaṃ pañcamam.

1. Jigimse (Sī, Syā, I)

3. Ajjhupāhari (Sī, I)

2. Pahū (Sī, I), pahum (Syā, Ka)

4. Agiddhitā (Syā, Ka)

256. Jarūdapānajātaka (3-1-6)

16. Jarūdapānaṃ khaṇamānā, vāṇijā udakatthikā.
Ajjhagamum ayasaṃ lohaṃ¹, tipusīsaṃ ca vāṇijā.
Rajataṃ jātārūpañca, muttā veḷuriyā bahū.
17. Te ca tena asantuṭṭhā, bhiyyo bhiyyo akhāṇisaṃ.
Te tatthā'sīviso² ghorō, tejaṣṣī tejaṣā hani.
18. Tasmā khaṇe nātikhaṇe, atikhātaṃ³ hi pāpakam.
Khātena ca⁴ dhanam laddham, atikhātena⁵ nāsitanti.

Jarūdapānajātakaṃ chaṭṭham.

257. Gāmaṇicandajātaka (3-1-7)

19. Nāyam gharānaṃ kusalo, lolo ayaṃ valīmukho.
Kataṃ kataṃ kho dūseyya, evaṃdhamma'midaṃ kulaṃ.
20. Nayidaṃ cittavato lomaṃ, nāyam assāsiko migo.
Siṭṭham⁶ me Janasandhena, nāyam kiñci vijānati.
21. Na mātaraṃ pitaraṃ vā, bhātaraṃ bhaginiṃ sakam.
Bhareyya tādiso poso, siṭṭhaṃ dasarathena meti.

Gāmaṇicanda⁷ jātakaṃ sattamaṃ.

258. Mandhātujātaka (3-1-8)

22. Yāvatā candimasūriyā, pariharanti disā bhanti virocana⁸.
Sabbeva dāsā Mandhātu, ye pāṇā pathavissitā⁹.
23. Na kahāpaṇavassena, titti kāmesu vijjati.
Appassādā dukkhā kāmā, iti viññāya paṇḍito.

1. Ajjhagamisu ayolohaṃ (Sī, Syā, I)

3. Atikhaṇaṃ (Ka)

5. Atikhaṇena (Ka)

7. Gāmaṇicaṇḍa (Sī, I)

9. Paṭhavinissitā (Sī, I), paṭhavissitā (Syā)

2. Tattha āsīviso (Ka), tatthapāsīviso (Syā)

4. Khaṇena ca (Ka), khaṇanena (Syā)

6. Sattham (Sī, Syā, I)

8. Virocamānā (Ka)

24. Api dibbesu kāmesu, ratim so nādhigacchati.
Taṇhakkhayarato hoti, Sammāsambuddhasāvakoti.

Mandhātujātakam aṭṭhamam.

259. Tirīṭavacchajātaka (3-1-9)

25. Nayimassa vijjāmaya'matthi kiñci,
Na bandhavo no pana te sahāyo.
Atha kena vaṇṇena Tirīṭavaccho¹,
Tedaṇḍiko bhuñjati aggapiṇḍam.

26. Āpāsu² me yuddhaparājitassa,
Ekassa katvā vivanasmi ghore.
Pasārayī kicchagatassa pāṇim,
Tenūdatārim dukhasampareto.

27. Etassa kiccena idhānupatto,
Vesāyino visayā jīvaloke.
Lābhāraho tāta Tirīṭavaccho,
Detha'ssa bhogaṃ yajathañca³ yaññanti.

Tirīṭavacchajātakam navamam.

260. Dūtajātaka (3-1-10)

28. Yassatthā dūramāyanti, amittamapi yācitum.
Tassūdarassaham dūto, mā me kujjha⁴ rathesabha.

29. Yassa divā ca ratto ca, vasamāyanti māṇavā.
Tassūdarassaham dūto, mā me kujjha⁴ rathesabha.

1. Tirīṭivaccho (Syā, Ka)

3. Yajatañca (Sī, I), yajitañca (Syā)

2. Āvāsu (Ka)

4. Kujjhi (Sī, I)

30. Dadāmi te brāhmaṇa rohiṇīnaṃ,
Gavaṃ sahaṣsaṃ saha puṅgavena.
Dūto hi dūtassa kathaṃ na dajjaṃ,
Mayampi tasseva bhavāma dūtāti.

Dūtajātakaṃ dasamaṃ.

Saṅkappavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṃ

Usukāravaro tilamutṭhi maṇi,
Hayarāja vihaṅgama āsiviso.
Janasandha kahāpaṇavassa puna,
Tiriṭaṃ puna dūtavarena dasāti.

2. Padumavagga

261. Padumajātika (3-2-1)

31. Yathā kesā ca massū ca, chinnaṃ chinnaṃ virūhati.
Evaṃ rūhatu te nāsā, padumaṃ dehi yācito.
32. Yathā Sārādikaṃ bijaṃ, khette vuttaṃ virūhati.
Evaṃ rūhatu te nāsā, padumaṃ dehi yācito.
33. Ubhopi palapante'te¹, api paddhāni dassati.
Vajjuṃ vā te na vā vajjuṃ, natthi nāsāya rūhanā.
Dehi samma padumāni, ahaṃ yācāmi yācitoti.

Padumajātikaṃ paṭhamaṃ.

262. Mudupāṇijātaka (3-2-2)

34. Pāṇi ce muduko cassa, nāgo cassa sukārīto.
Andhakāro ca vasseyya, atha nūna tadā siyā.

1. Vilapantete (Syā, Ka)

35. Analā mudusambhāsā, duppūrā tā¹ nadīsamā.
Sīdanti naṃ viditvāna, ārakā parivajjaye.

36. Yaṃ etā upasevanti, chandasā vā dhanena vā.
Jāta vedova saṃ ṭhānaṃ, khippaṃ anudahanti nanti.
Mudupāṇijātakam dutiyaṃ.

263. Cūḷapalobhanajātaka (3-2-3)

37. Abhiḷlāṃhāne vārisimā, sayam² āgamma iddhiyā.
Missībhāvi'tthiyā gantvā, saṃsīdasi³ mahaṇṇave.

38. Āvaṭṭanī mahāmāyā, brahmacariyavikopānā.
Sīdanti naṃ viditvāna, ārakā parivajjaye.

39. Yaṃ etā upasevanti, chandasā vā dhanena vā.
Jāta vedova saṃ ṭhānaṃ, khippaṃ anudahanti nanti.
Cūḷapalobhana⁴ jātakam tatiyaṃ.

264. Mahāpanādaajātaka (3-2-4)

40. Panādo nāma so rājā, yassa yūpo suvaṇṇayo.
Tiriyaṃ soḷasubbedho⁵, uddhamāhu⁶ saḥassadhā.

41. Saḥassakaṇḍo satageṇḍu⁷, dhajālu haritāmāyo.
Anaccuṃ tattha gandhabbā, cha saḥassāni sattadhā.

42. Evameva⁸ tadā āsi, yathā bhāsasi Bhaddaji.
Sakko ahaṃ tadā āsim, veyyāvaccakaro tavāti.

Mahāpanādaajātakam catuttham.

1. Duppūrattā (Ka)

2. Ayaṃ (Ka)

3. Saṃsīdanti (Ka)

4. Cūḷapalobhana (Sī, Syā, I)

5. Soḷasapabbhedho (Sī, I)

6. Uccamāhu (Sī, Syā, I)

7. Satabhedho (Sī, I), satabheṇḍu (Sī-Nisya)

8. Evameva (Ka)

265. Khurappajātaḥ (3-2-5)

43. Disvā khurappe dhanuveganunne,
 Khagge gahīte tikhīṇe teladhote.
 Tasmim bhayasmim maraṇe viyūḷhe,
 Kasmā nu te nāhu chambhitattam.

44. Disvā khurappe dhanuveganunne,
 Khagge gahīte tikhīṇe teladhote.
 Tasmim bhayasmim maraṇe viyūḷhe,
 Vedaṁ alattham vipulaṁ ulāram.

45. So vedajāto ajjhabhaviṁ amitte,
 Pubbeva me jīvita'māsi cattam.
 Na hi jīvite ālayam kubbamāno,
 Sūro kayirā sūrakiccaṁ kadācīti.

Khurappajātakam pañcamam.

266. Vātaggasindhavajātaḥ (3-2-6)

46. Yenāsi kisiyā paṇḍu, yena bhattam na ruccati.
 Ayaṁ so āgato bhaddā¹, kasmā dāni palāyasi.

47. Sace² panā'dikeneva, santhavo nāma jāyati.
 Yaso hāyati itthīnam, tasmā tāta palāya'ham³.

48. Yassassinam kule jātam, āgataṁ yā na icchati.
 Socati cirarattāya, Vātaggamiva Bhaddalīti⁴.

Vātaggasindhavajātakam chaṭṭham.

1. Tāto (Sī, Syā, I)

2. Na kho (Syā, Ka)

3. Palāyiham (Syā), palāyitam (Ka)

4. Kundalīti (Sī, I), gadrabhīti (Syā)

267. Kakkaṭakajātaka (3-2-7)

49. Siṅgīmigo āyatacakkhunetto,
 Aṭṭhittaco vārisayo alomo.
 Tenā'bhibhūto kapaṇaṃ rudāmi,
 Mā heva maṃ pāṇasamaṃ jaheyya¹.
50. Ayya na taṃ jahissāmi, kuñjaraṃ saṭṭhihāyanam².
 Pathabyā cāturantāya, suppiyo hosi me tuvaṃ.
51. Ye kuḷirā samuddasmiṃ, Gaṅgāya Yamunāya³ ca.
 Tesam tvaṃ vārijo seṭṭho, muñca rodantiyā patinti.
 Kakkaṭaka⁴ jātakaṃ sattamaṃ.

268. Ārāmadūsakajātaka (3-2-8)

52. Yo ve sabbasametānaṃ, ahuvā seṭṭhasammato.
 Tassāyaṃ edisī paññā, kimeva itarā pajā.
53. Evameva tuvaṃ brahme, anaññāya vinindasi.
 Kathaṃ mūlaṃ adisvāna⁵, rukkhaṃ jaññā patiṭṭhitaṃ.
54. Nāhaṃ tumhe vinindāmi, ye caññe vānarā vane.
 Vissasenova gārayho, yassatthā rukkharopakāti.
 Ārāmadūsakajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

269. Sujātajātaka (3-2-9)

55. Na hi vaṇṇena sampannā, mañjukā piyadassanā.
 Kharavācā piyā hoti, asmim loke paramhi ca.
56. Nanu passasimaṃ kāḷim, dubbaṇṇaṃ tilakāhataṃ.
 Kokilaṃ saṇhāvācena, bahūnaṃ paṇinaṃ piyaṃ.

1. Jaheyyā (I) jahā'yye (?)

3. Nammadāya (Sī, I)

5. Kathaṃ hi mūlaṃ adisvā (Syā, I)

2. Kuñjara saṭṭhihāyana (Sī, I)

4. Kuḷira (Ka)

57. Tasmā sakhilavācassa, mantabhāṇī anuddhato.
 Atthaṃ dhammañca dīpeti, madhuraṃ tassa bhāsitaṃ.
 Sujātajātaṃ navamaṃ.

270. Ulūkajātaka (3-2-10)

58. Sabbehi kira ñātihi, kosiyo issaro kato.
 Sace ñātihi anuññāto¹, bhaṇeyyāhaṃ ekavācikaṃ.
59. Bhaṇa samma anuññāto, atthaṃ dhammañca kevalaṃ.
 Santi hi daharā pakkhī, paññavanto jutindharā.
60. Na me ruccati bhaddaṃ vo², ulūkassā’bhisecanaṃ.
 Akkuddhassa mukhaṃ passa, kathaṃ kuddho karissatīti.
 Ulūkajātakaṃ dasamaṃ.
 Padumavaggo dutiyo.

Tassuddānaṃ

Padumuttama nāgasirivhayano,
 Sa-mahaṇṇava yūpa khurappavaro.
 Atha Bhaddalī kuñjara rukkha puna,
 Kharavāca ulūkavarena dasāti.

3. Udapānavagga

271. Udapānadūsakajākaka (3-3-1)

61. Āraññikassa isino, cirarattatapassino.
 Kicchākataṃ udapānaṃ, kathaṃ samma avāhayi³.
62. Esa dhammo siṅgālānaṃ, yaṃ pitvā ohadāmase.
 Pitupitāmaṃ dhammo, na taṃ⁴ ujjhātu’marahasi.

1. Ñātihanuññāto (Sī, I)

3. Avāhasi (Ka), apāhasi (Syā)

2. Bhadante (Ka)

4. Na naṃ (Sī, I)

63. Yesaṃ vo ediso dhammo, adhammo pana kīdiso.
Mā vo dhammaṃ adhammaṃ vā, addasāma kudācananti.

Udapānadūsakajātakam paṭhamam.

272. Byagghajātika (3-3-2)

64. Yena mittena saṃsaggā, yogakkhemo vihiyyati.
Pubbeva'jjhābhavaṃ tassa, rakkhe akkhīva paṇḍito.
65. Yena mittena saṃsaggo, yogakkhemo pavaḍḍhati.
Kareyya'ttasamaṃ vuttiṃ, sabbakiccesu paṇḍito.
66. Etha byagghā nivattavho, paccupetha¹ mahāvanam.
Mā vanam chindi nibyaggham, byagghā māhesu nibbanāti.

Byagghajātakam dutiyam.

273. Kacchapajātika (3-3-3)

67. Ko nu uddhitabhattova², pūrahatthova brāhmaṇo.
Kham nu bhikkham acari, kam saddham upasaṅkami.
68. Aham kapi'smi dummedho, anāmāsāni āmasim.
Tvaṃ maṃ mocaya bhaddam te, mitto gaccheyya pabbatam.
69. Kacchapā Kassapā honti, Koṇḍañña honti makkaṭā.
Muñca Kassapa Koṇḍaññaṃ, kataṃ³ methunakam tayāti.

Kacchapajātakam tatiyam.

274. Lolajātika (3-3-4)

70. Kā'yaṃ balākā sikhinī, corī laṅhipitāmahā.
Oram balāke āgaccha, caṇḍo me vāyaso sakhā.
71. Nāham balākā sikhinī, aham lolosmi vāyaso.
Akatvā vacanam tuyham, passa lūnosmi āgato.

1. Paccametha (Sī, I)

2. Udditabhattova (Sī), vaḍḍhitabhattova (Syā)

3. Katham (Ka)

72. Punapā'pajjasī samma, sīlaṃ hi tava tādisaṃ.
Na hi mānusakā bhogā, subhuñjā honti pakkhināti.
Lolajātakam catuttham.

275. Rucirajātaka (3-3-5)

73. Kā'yaṃ balākā rucirā, kākanīlasmi'macchati.
Caṇḍo kāko sakhā mayham, yassa¹ cetam kulāvakam.
74. Nanu maṃ samma jānāsi, dija sāmākabhojana.
Akatvā vacanaṃ tuyham, passa lūnosmi āgato.
75. Punapā'pajjasī samma, sīlaṃ hi tava tādisaṃ.
Na hi mānusakā bhogā, subhuñjā honti pakkhināti.
Rucirajātakam pañcamam.

276. Garudhammajātaka (3-3-6)

76. Tava saddhañca sīlañca, viditvāna janādhipa.
Vaṇṇam Añjanavaṇṇena, Kālīngasmim nimimhase².
77. Annabhaccā ca'bhaccā ca, yo'dha uddissa gacchati.
Sabbe te appaṭikkhippā, pubbācariyavaco idaṃ.
78. Dadāmi vo brāhmaṇā nāga'metaṃ,
Rājārahaṃ rājabhoggaṃ yasassinaṃ.
Alaṅkataṃ hemajālābhichannaṃ,
Sasārathim gacchatha yena kāmanti.
Garudhammajātakam³ chaṭṭham.

1. Tassa (Sī, I)

2. Vinimhase (Syā), vanimhase (Ka)

3. Kurudhammajātakam (Sī, Syā, I)

277. Romakajātaka (3-3-7)

79. Vassāni paññāsa samādhikāni,
 Vasimha selassa guhāya romaka.
 Asaṅkamānā abhinibbutattā¹,
 Hatthatta² māyanti mama'ṇḍajā pure.
80. Te dāni vakkaṅga kimattha'mussukā,
 Bhajanti aññam girikandaram dijā.
 Na nūna maññanti mamam yathā pure,
 Cirappavutthā atha vā na te ime.
81. Jānāma tam na mayam sampamūḷhā³,
 Soyeva tvaṁ te maya'masma nā'ññe.
 Cittaṅca te asmiṁ jane paduṭṭham,
 Ājīvikā⁴ tena tamuttasāmāti.

Romakajātakaṁ sattamaṁ.

278. Mahimsarājajātaka (3-3-8)

82. Kimattha⁵ mabhisandhāya, lahucittassa dubbhino⁶
 Sabbakāmadadasseva⁷, imam dukkham titikkhasi.
83. Siṅgena nihanāhe'tam, padasā ca adhiṭṭhaha.
 Bhiyyo⁸ bālā pakujjheyyum, no cassa paṭisedhako.
84. Mamevāyam maññamāno, aññepevaṁ⁹ karissati.
 Te naṁ tattha vadhissanti, sā me mutti bhavissatīti.

Mahimsarājajātakaṁ¹⁰ aṭṭhamam.

1. Abhinibbutacittā (Syā, Ka)

3. Na maya'masma mūḷhā (Sī, I)

5. Kamattha (Sī, I)

7. Duhasseva (Sī, Syā, I), rahasseva (Ka)

9. Aññampevaṁ (Sī, Syā, I)

2. Hatthattha (Syā)

4. Ājīvaka (Sī, Syā), ājīvika (I)

6. Dūbhino (Sī, I)

8. Bhīyo (Sī)

10. Mahisajātakaṁ (Sī, Syā, I)

279. Satapattajātaka (3-3-9)

85. Yathā māṇavako panthe, siṅgālim vanagocarim.
 Atthakāmaṃ pavedenti¹, anattakāmāti maññati.
 Anattakāmaṃ satapattam, atthakāmoti maññati.
86. Evameva idhekacco, puggalo hoti tādiso.
 Hitehi vacanam vutto, paṭigaṇhāti vāmato.
87. Ye ca kho naṃ pasamsanti, bhayā ukkaṃsayanti vā².
 Tañhi so maññate mittam, satapattamva māṇavoti.
 Satapattajātakaṃ navamaṃ.

280. Puṭadūsakajātaka (3-3-10)

88. Addhā hi nūna migarājā, puṭakamassa kovido.
 Tathā hi puṭam dūseti, aññaṃ nūna karissati.
89. Na me mātā vā pitā vā, puṭakamassa kovido.
 Kataṃ kataṃ kho dūsema, evaṃ dhammamidaṃ kulaṃ.
90. Yesam vo ediso dhammo, adhammo pana kīdiso.
 Mā vo dhammaṃ adhammaṃ vā, addasāma kudācananti.
 Puṭadūsakajātakaṃ dasamaṃ.
 Udaṇavaggo³ tatiyo.

Tassuddānam

Udaṇavaram vanabyaggha kapi,
 Sikhinī ca balāka ruciravaro.
 Sujanādhipa romaka dūsa puna,
 Satapattavaro puṭakamma dasāti.

1. Pavadantiṃ (I)

2. Ca (Sī, I)

3. Araññavaggo (Sī, I, Ka)

4. Abbhantaravagga

281. Abbhantarajātaka (3-4-1)

91. Abbhantaro nāma dumo, yassa dibyamidaṃ phalaṃ.
Bhutvā dohaḷinī nārī, cakkavattiṃ vijāyati.

92. Tvampi¹ bhadde mahesīsi, sā cāpi² patino piyā.
Āharissati te rājā, idaṃ abbhantaraṃ phalaṃ.

93. Bhatturatthe parakkanto, yaṃ ṭhānamadhigacchati.
Sūro attapariccāgī, labhamāno bhavāmahanti.

Abbhantarajātakaṃ paṭhamam.

282. Seyyajātaka (3-4-2)

94. Seyyamso seyyaso hoti, yo seyyamupasevati.
Ekena sandhiṃ katvāna, sataṃ vajjhe³ amocayim.

95. ⁴ Tasmā sabbena lokena, sandhiṃ katvāna ekato⁵.
Pecca saggaṃ nigaccheyya⁴, idaṃ suṇātha Kāsiyā⁶.

96. Idaṃ vatvā mahārājā, Kaṃso Bārāṇasiggaho.
Dhanuṃ kaṇḍaṇca⁷ nikkhippa, saṃyamaṃ ajjhupāgamīti.

Seyyajātakaṃ dutiyam.

283. Vaḍḍhakīsūkarajātaka (3-4-3)

97. Varam varam tvaṃ nihanaṃ pure cari,
Asmiṃ padese abhibhuyya sūkare.
So dāni eko byapagamma jhāyasi.
Balaṃ nu te byaggha na ca'jja vijjati.

1. Tvañca (Sī, I), tvaṃ hi (Ka)

2. Cāsi (Sī, I)

3. Macce (Ka), bajjhe (Ka-Ṭṭha)

4-4. Kasmā -pa- saggaṃ na gaccheyya (katthaci)

5. Ekako (Sī, Syā, I)

6. Kāsayo (Sī, I)

7. Tūṇiṇca (Sī, I)

98. Ime sudam¹ yanti disodisaṃ pure,
 Bhayaṭṭitā leṇagavesino puthū.
 Te dāni saṅgamma vasanti ekato,
 Yattha'ṭṭhitā duppasaha'jja'me² mayā.

99. Namatthu saṃghāna samāgatānaṃ,
 Disvā sayam sakhya vadāmi abbhutaṃ.
 Byagghaṃ migā yattha jinimsu dāṭhino,
 Sāmaggiyā dāṭhabalesu muccareti.

Vaḍḍhakīsūkarajātakaṃ tatiyaṃ.

284. Sirijātaka (3-4-4)

100. Yam ussukā saṃgharanti, alakkhikā bahuṃ dhanam.
 Sippavanto asippā ca, lakkhivā tāni bhuñjati.

101. Sabbattha katapuññassa, aticca'ññeva pāṇino.
 Uppajjanti bahū bhogā, appa'nāyatanesupi.

102. Kukkuṭo³ maṇayo daṇḍo, thiyo ca puññalakkhaṇā.
 Uppajjanti apāpassa, katapuññassa jantunoti.

Sirijātakaṃ catutthaṃ.

285. Maṇisūkarajātaka (3-4-5)

103. Dariyā satta vassāni, tiṃsamattā vasāmase.
 Haññāma⁴ maṇino ābhaṃ, iti no mantanaṃ ahu.

104. Yāvatā maṇim ghaṃsāma⁵, bhiyyo vodāyate maṇi.
 Idaṅca dāni pucchāma, kiṃ kiccaṃ idha maññasi.

105. Ayam maṇi veḷuriyo, akāco vimalo⁶ subho.
 Nā'ssa sakkā sirim hantuṃ, apakkamatha sūkarāti.

Maṇisūkara⁷ jātakaṃ pañcamaṃ.

1. Imassu tā (Syā, Ka)

2. Duppasahajjime (Syā)

3. Kukkuṭa (Sī, I), kukkuṭā (Sī-Nissaya, Saddanīti)

4. Hañchēma (Sī, I), hañchāma (?)

5. Yāva yāva nighaṃsāma (Sī, I)

6. Vipulo (Ka)

7. Mañighaṃsa (Ka)

286. Sālūkajātaka (3-4-6)

106. Mā sālūkassa pihayi, āturannāni bhuñjati.
Appossukko bhusaṃ khāda, etaṃ dīghāyulakkhaṇaṃ.
107. Idāni so idhāgantvā, atithī yuttasevako.
Atha dakkhasi sālūkaṃ, sayantaṃ musaluttaraṃ.
108. Vikantaṃ¹ sūkaraṃ disvā, sayantaṃ musaluttaraṃ.
Jaraggavā vicintesuṃ, varamhākaṃ bhusānivāti.
Sālūkajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

287. Lābhagarahajātaka (3-4-7)

109. Nānummatto nāpisoṇo, nānaṭo nākutūhalo.
Mūlhesu labhate lābhaṃ, esā te anusāsani.
110. Dhiratthu taṃ yasalābhaṃ, dhanalābhañca brāhmaṇa.
Yā vutti vinipātena, adhammacaraṇena² vā.
111. Api ce pattamādāya, anagāro paribbaje.
Esāva jīvikaṃ seyyo³, yā cā'dhammena esanāti.
Lābhagarahajātakaṃ sattamaṃ.

288. Macchuddānajātaka (3-4-8)

112. Agghanti macchā adhikaṃ sahassaṃ,
Na so atthi yo imaṃ saddaheyya.
Mayhañca assu idha satta māsā,
Ahampi taṃ macchuddānaṃ kiṇeyyaṃ.
113. Macchānaṃ bhojanaṃ datvā, mama dakkhiṇamādisi.
Taṃ dakkhiṇaṃ sarantiyā, kataṃ apacitiṃ tayā.

1. Vikattaṃ (Sī), vikantiyamānaṃ chindiyamānaṃti attho.

2. Adhammacariyāya (Sī, Syā)

3. Seyyā (Sī, Syā, I)

114. Paduṭṭhacittassa na phāti hoti,
 Na cāpi tam¹ devatā pūjayanti.
 Yo bhātaraṃ pettikaṃ sāpateyyaṃ,
 Avañcayī dukkaṭakammakārīti.

Macchuddānajātakaṃ aṭṭhamam.

289. Nānāchandajātaka (3-4-9)

115. Nānāchandā mahārāja, ekāgāre vasāmase.
 Ahaṃ gāmavaraṃ icche, brāhmaṇī ca gavaṃ sataṃ.
 116. Putto ca ājaññarathaṃ, kaññā ca maṇikuṇḍalaṃ.
 Yā ce'sā Puṇṇikā jammī, udukkhalaṃ 'bhikaṅkhati.
 117. Brāhmaṇassa gāmavaraṃ, brāhmaṇiyā gavaṃ sataṃ.
 Puttassa ājaññarathaṃ, kaññāya maṇikuṇḍalaṃ.
 Yañcetam Puṇṇikaṃ jammim, paṭipādetu 'dukkhalanti.

Nānāchandajātakaṃ navamam.

290. Sīlavīmaṃsakajātaka (3-4-10)

118. Sīlaṃ kireva kalyāṇaṃ, sīlaṃ loke anuttaraṃ.
 Passa ghoraviso nāgo, sīlavāti na haññati.
 119. Sohaṃ sīlaṃ samādissaṃ, loke anumataṃ sivaṃ.
 Ariyavuttisamācāro, yena vuccati sīlavā.
 120. Ñātīnañca piyo hoti, mittesu ca virocāti.
 Kāyassa bhedaṃ sugatim, upapajjati sīlavāti.

Sīlavīmaṃsakajātakaṃ dasamam.

Abbhantaravaggo catuttho.

1. Naṃ (Sī, Syā)

Tassuddānaṃ

Duma kaṃsavaruttamabyagghamigā,
 Maṇayo maṇi sālukamavhayano.
 Anusāsaniyopi ca macchavaro,
 Maṇikuṇḍalakena kirena dasāti.

5. Kumbhavagga**291. Surāghaṭajātaka (3-5-1)**

121. Sabbakāmadadaṃ kumbhaṃ, kuṭaṃ laddhāna dhuttako.
 Yāva naṃ anupāleti, tāva so sukhamedhati.
122. Yadā matto ca ditto ca, pamādā kumbha'mabbhidā.
 Tadā naggo ca pottho ca, pacchā bālo vihaññati.
123. Evameva yo dhanam laddhā, pamatto¹ paribhuñjati.
 Pacchā tappati dummedho, kuṭaṃ bhitvāva² dhuttakoti.
 Surāghaṭa³ jātakam paṭhamam.

292. Supattajātaka (3-5-2)

124. Bārāṇasyam⁴ mahārāja, kākarājā nivāsako⁵.
 Asītiyā sahassehi, Supatto parivārito.
125. Tassa dohaḷinī bhariyā, Suphassā bhakkhitumicchati⁶.
 Rañño mahānase pakkam, paccaggham rājabhojanam.
126. Tesāham pahito dūto, rañño camhi idhāgato.
 Bhattu apacitiṃ kummi, nāsāya'makaram⁷ vaṇanti.
 Supattajātakam dutiyam.

1. Amattā (Sī), amatto (I)

2. Kuṭam bhinnova (Sī, I), kuṭabhinnova (?)

3. Bhadrāghaṭa (Sī, I), bhadraghaṭabhedaka (Syā)

4. Bārāṇassam (Sī, I)

5. Nivāsiko (Sī, I)

6. Macchamicchati (Sī, I)

7. Makarim (Sī-Nissaya)

293. Kāyanibbindajātaka (3-5-3)

127. Phuṭṭhassa me aññatarena byādhinā,
 Rogena bālham dukhitassa ruppato.
 Parisussati khippamidaṃ kaḷevaram,
 Pupham yathā paṃsuni ātape kataṃ.
128. Ajaññaṃ jaññasāṅkhātāṃ, asuciṃ sucisammataṃ.
 Nāṇakuṇapaparipūraṃ, jaññarūpaṃ apassato.
129. Dhiratthu'maṃ āturaṃ pūtikāyaṃ,
 Jegucchiyaṃ assuciṃ byādhidhammaṃ.
 Yatthappamattā adhimucchitā pajā,
 Hāpenti maggaṃ sugatūpapattiyāti.

Kāyanibbinda¹ jātakaṃ tatiyaṃ.

294. Jambukhādakajātaka (3-5-4)

130. Ko'yaṃ bindussaro vaggu, saravantāna² muttamo.
 Accuto jambusākhāya, moracchāpova kūjati.
131. Kulaputtova jānāti³, kulaputtaṃ⁴ pasaṃsituṃ.
 Byagghacchāpasarīvaṇṇa, bhuñja samma dadāmi te.
132. Cirassaṃ vata passāmi, musāvādī samāgate.
 Vantādaṃ kuṇapādaṇca, aññamaññaṃ pasaṃsaketī.

Jambukhādakajātakaṃ catuttham.

295. Antajātaka (3-5-5)

133. Usabhasseva te khandho, sīhasseva vijambhitam.
 Migarāja namo tyatthu, api kiñci labhāmase.
134. Kulaputtova jānāti, kulaputtaṃ pasaṃsituṃ.
 Mayūragīvasaṅkāsa, ito pariyāhi vāyasa.

1. Kāyavicchanda (Sī), kāyavicchinda (I)

3. Kulaputto pajānāti (Syā, Ka)

2. Pavadantāna (Sī, I)

4. Kulaputte (Sī, I)

135. Migānaṃ siṅgālo¹ anto, pakkhīnaṃ pana vāyaso.
Eraṇḍo anto rukkhānaṃ, tayo antā samāgatāti.

Antajātakaṃ pañcamāṃ.

296. Samuddajātaka (3-5-6)

136. Ko nā'yaṃ² loṇatoyasmiṃ, samantā paridhāvati.
Macche makare ca vāreti, ūmīsu ca vihaññati.

137. Anantapāyī sakuṇo, atittoti disāsuto.
Samuddaṃ pātumicchāmi, sāgaraṃ saritampatim.

138. So ayaṃ hāyati ceva, pūrate ca mahodadhi.
Nā'ssa nāyati pītanto, apeyyo kira sāgaroti.

Samuddajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

297. Kānavilāpajātaka (3-5-7)

139. Ucce sakuṇa demāna, pattayāna vihaṅgama.
Vajjāsi kho tvaṃ vāmūruṃ, ciraṃ kho sā karissati³.

140. Idam kho sā na jānāti, asim sattiṇca oḍḍitaṃ.
Sā caṇḍī kāhati kodhaṃ, taṃ me tapati, no idam⁴.

141. Esa uppalasannāho, nikkhañcussīsako'hitam⁵.
Kāsikañca mudum vattham, tappetu dhanikā piyāti⁶.

Kānavilāpajātakaṃ sattamaṃ.

298. Udumbarajātaka (3-5-8)

142. Udumbarā cime pakkā, nigrodhā ca kapitthanā.
Ehi nikkhama bhuñjassu, kiṃ jighacchāya miyyasi.

1. Kotthuko (Sī, I), koṭṭhuko (Syā)

2. Ko nvāyaṃ (Syā)

3. Sarissati (Ka)

4. No idha (Sī, Syā, I)

5. Nikkhamussīsake kataṃ (Sī, I), nikkhañcussīsake kataṃ (Syā)

6. Dhanakāmiyāti (Syā, I), dhanakāmikāti (Sī)

143. Evaṃ so suhito hoti, yo vuḍḍha'mapacāyati.
Yathāha'majja suhito, dumapakkāni māsito.
144. Yaṃ vanejo vanejassa, vañceyya kapino kapi.
Daharo kapi¹ saddheyya, na hi jīṇṇo jarākapīti.
Udumbarajātakam aṭṭhamam.

299. Komāraputtajātaka (3-5-9)

145. Pure tuvaṃ sīlavataṃ sakāse,
Okkantikaṃ² kīlasi assamamhi.
Karoḥa're³ makkaṭiyāni makkaṭa,
Na taṃ mayam sīlavataṃ ramāma.
146. Sutā hi mayhaṃ paramā visuddhi,
Komāraputtassa bahussutassa.
Mā dāni maṃ maññi tuvaṃ yathā pure,
Jhānānuyutto viharāmi⁴ āvuso.
147. Sacepi selasmi vapeyya bījaṃ,
Devo ca vasse na hi taṃ virūḷhe⁵.
Sutā hi te sā paramā visuddhi,
Ārā tuvaṃ makkaṭa jhānabhūmiyāti.
Komāraputtajātakam navamam.

300. Vakajātaka (3-5-10)

148. Parapāṇarodhā⁶ jīvanto, maṃsalohitabhojano.
Vako vataṃ samādāya, upapajji uposathaṃ.
149. Tassa Sakko vata'ññāya, ajarūpenu'pāgami.
Vītatapo ajjhappatto, bhañji lohitapo tapam.

1. Daharopi taṃ na (Sī, I), daharopi na (Syā)

2. Okkandikaṃ (Sī, Syā, I)

3. Karohi re (Ka)

4. Jhānānuyuttā viharāma (Sī, I)

5. Neva hi taṃ ruheyya (Sī, I), na hi taṃ virūhe (?)

6. Parapāṇaghāte (Syā), parapāṇarocaṃ (Ka)

150. Evameva idhekacce, samādānamhi dubbalā.
Lahum karonti attānam, vakova ajakāraṇāti. (501)

Vakajātakam dasamam.

Kumbhavaggo pañcamo.

Tassuddānam

Varakumbha supattasirivhayano,
Sucisammata bindusaro cusabho.
Saritampati caṇḍi jarākapinā,
Atha makkaṭṭiyā vakakena dasāti.

Atha vagguddānam

Saṅkappo Padumo ceva, Udapānena tatiyam.
Abbhantaram ghaṭabhedam, tikanipātamhi'laṅkatanti.

Tikanipātam niṭṭhitam.

4. Catukkanipāta

1. Kāliṅgavagga

301. Cūlakāliṅgajātaka (4-1-1)

1. Vivarathi'māsaṃ¹ dvāraṃ, nagaraṃ pavisantu² Aruṇarājassa.
Sīhena susiṭṭhena, surakkhitaṃ³ Nandisenena.
2. Jayo Kāliṅgāna'masayhasāhinaṃ,
Parājayo anayo⁴ Assakānaṃ.
Icceva te bhāsitaṃ brahmacāri,
Na ujjubhūtā vitathaṃ bhaṇanti.
3. Devā musāvāda'mupātivattā,
Saccaṃ dhanāṃ paramaṃ tesu⁵ Sakka.
Taṃ te musā bhāsitaṃ Devarāja,
Kiṃ vā paṭicca Maghavā Mahinda.
4. Nanu te sutāṃ brāhmaṇa bhañṇamāne,
Devā na issanti purisaparakkamassa.
Damo samādhi manaso abhejjo⁶,
Abyaggatā nikkamanañca⁷ kāle.
Daḷhañca viriyaṃ purisaparakkamo ca,
Teneva āsi vijayo Assakānanti.

Cūlakāliṅgajātakaṃ paṭhamam.

302. Mahā-assāroha-jātaka (4-1-2)

5. Adeyyesu dadaṃ dānaṃ, deyyesu nappaveccati.
Āpāsu byasanaṃ patto, sahāyaṃ nādhigacchati.

1. Vivaratha imāsaṃ (Sī, Syā, I)

2. Pavisitum mayā. (Ka)

3. Susatthena, surakkhitaṃ (Sī, I), susiṭṭhena (Ka)

4. Ajayo (Syā), anvito (Ka)

5. Tathaṃ pemakaraṃ nu (Ka), tathaṃ paramaṃ karaṃ nu (Syā)

6. Adejjo (Sī, I), abhijjo (Ka)

7. Nikkhamanañca (Sī)

6. Nādeyyesu dadam dānam, deyyesu yo pavecchati.
 Āpāsu byasanam patto, sahāyamadhigacchati.
7. Saññogasambhogavisesadassanam,
 Anariyadhammesu saṭhesu nassati.
 Katañca ariyesu ca ajjavesu,
 Mahapphalaṃ hoti aṇumpi tādisu.
8. Yo pubbe katakalyāṇo, akā loke sudukkaram.
 Pacchā kayirā na vā kayirā, accantaṃ pūjanārahoti.
 Mahā-assāroha-jātakam dutiyaṃ.

303. * Ekarājajātaka (4-1-3)

9. Anuttare kāmagaṇe samiddhe,
 Bhutvāna pubbe vasī ekarāja.
 So dāni dugge narakamhi khitto,
 Nappajjahe vaṇṇabalaṃ purāṇam.
10. Pubbeva khantī ca tapo ca mayham,
 Sampatthitā Dubbhisena¹ ahosi.
 Tam dāni laddhāna katham nu rāja,
 Jahe aham vaṇṇabalaṃ purāṇam.
11. Sabbā kirevaṃ pariniṭṭhitāni,
 Yasassinam paññavantam visayha.
 Yaso ca laddhā purimaṃ ulāram,
 Nappajjahe vaṇṇabalaṃ purāṇam.
12. Panujja dukkhena sukham janinda,
 Sukhena vā dukkha'masayhasāhi.
 Ubhayattha santo abhinibbutattā,
 Sukhe ca dukkhe ca bhavanti tulyāti.

Ekarājajātakaṃ tatiyaṃ.

* Khu 4. 418 piṭṭhepi.

1. Dabbasenā (Sī, I)

304. Daddarajātaka (4-1-4)

13. Imāni maṃ Daddara tāpayanti,
Vācāduruttāni manussaloke.
Maṇḍūkabhakkhā udakantasevī,
Āsīvisam maṃ avisā sapanti.
14. Sakā raṭṭhā pabbājito, aññaṃ janapadam gato.
Mahantaṃ koṭṭhaṃ kayirātha, duruttānam¹ nidhetave.
15. Yattha posam na jānanti, jātiyā vinayena vā.
Na tattha mānam kayirātha, vasa'maññātake jane.
16. Videsavāsam vasato, jātavedasamenapi².
Khamitabbaṃ sapaññaṃ, api dāsassa tajjiganti.
Daddarajātakaṃ catutthaṃ.

305. Sīlavīmaṃsanajātaka (4-1-5)

17. Natthi loka raho nāma, pāpakammaṃ pakubbato.
Passanti vanabhūtāni, taṃ bālo maññaṭī raho.
18. Ahaṃ raho na passāmi, suññaṃ vāpi na vijjati.
Yattha aññaṃ³ na passāmi, asuññaṃ hoti taṃ mayā.
19. Dujjacco ca Sujacco⁴ ca, Nando ca Sukhavaḍḍhito⁵.
Vejjo ca Addhuvasīlo⁶ ca, te dhammaṃ jahu'matthikā.
20. Brāhmaṇo ca kathaṃ jahe, sabbadhammāna pāragū.
Yo dhammamanupāleti, dhitimā saccanikkamoti.

Sīlavīmaṃsanajātakaṃ pañcamaṃ.

1. Duruttāni (Ka)

3. Suññaṃ (Syā, Ka)

5. Sukhavacchako (Si), sukhavacchano (Syā, I)

2. Jātavedabhayenapi (Ka)

4. Ajacco (I)

6. Atha silo (Ka)

306. Sujātājātaka (4-1-6)

21. Kimaṇḍakā ime deva, nikkhittā kamsamallake.
Upalohitakā vaggū, tam¹ me akkhāhi pucchito.
22. Yāni pure tuvaṃ devi, bhaṇḍu nantakavāsini.
Ucchaṇḡahatthā pacināsi, tassā te koliyaṃ phalaṃ.
23. Uḍḍayhate na ramati, bhogā vippajahanti tam².
Tatthevi'maṃ paṭinetha, yattha kolaṃ pacissati.
24. Honti hete mahārāja, iddhipattāya³ nāriyā.
Khama deva Sujātāya, mā'ssā⁴ kujjha rathesabhāti.
Sujātājātakaṃ chaṭṭhaṃ.

307. Palāsajātaka (4-1-7)

25. Acetanaṃ brāhmaṇa assuṇantaṃ,
Jāno ajānanta'mimaṃ palāsaṃ.
Āraddhaviriyo dhuvāṃ appamatto,
Sukhaseyyaṃ pucchasi kissa hetu.
26. Dūre suto ceva brahā ca rukkho,
Dese ṭhito bhūtanivāsarūpo.
Tasmā namassāmi imaṃ palāsaṃ,
Ye cettha bhūtā te⁵ dhanassa hetu.
27. So te karissāmi yathānubhāvaṃ,
Kataññutaṃ brāhmaṇa pekkhamāno.
Kathañhi āgamma sataṃ sakāse,
Moghāni te assu pariphanditāni.

1. Te (I)

2. Vippajahanti'maṃ (?)

3. Iddhimattāya (Ka)

4. Māsu (Ka)

5. Te ca (Sī, I)

28. Yo tindukarukkhassa paro¹ pilakkho²,
 Parivārito pubbayañño ulāro.
 Tasse'sa mūlasmiṃ nidhi nikhāto,
 Adāyādo gaccha taṃ uddharāhīti.

Palāsajātakaṃ sattamaṃ.

308. Sakuṇajātaka (4-1-8)

29. Akaramhasa te kiccaṃ, yaṃ balaṃ ahuvamhase.
 Migarāja namo tyatthu, api kiñci labhāmase.
30. Mama lohitabhakkhassa, niccaṃ luddāni kubbato.
 Dantantaragato santo, taṃ bahuṃ yampi jīvasi.
31. Akataññu'makattāraṃ, katassa appaṭikāraṃ.
 Yasmiṃ kataññutā natthi, niratthā tassa sevanā.
32. Yassa sammukhaciṇṇena, mittadhammo na labbhati.
 Anusūya³ manakkosaṃ, saṇikaṃ tamhā apakkameti.

Sakuṇajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

309. Chavakajātaka (4-1-9)

33. Sabbamidaṃ carimaṃ kataṃ⁴, ubho dhammaṃ na passare.
 * Ubho pakatiyā cutā, yo cāyaṃ mantejjhāpeti⁵.
 Yo ca mantaṃ adhīyati.
34. * Sālīnaṃ odanaṃ bhuñje, suciṃ maṃsūpasecanaṃ.
 Tasmā etaṃ na sevāmi, dhammaṃ isihi sevitaṃ.
35. * Paribbaja mahā loko⁶, pacantaññepi pāṇino.
 Mā taṃ adhammo ācarito, asmā kumbhamivā'bhidā.

1. Puro (Ka)

3. Anusuyya (Sī, I)

* Vi 2. 268 piṭṭhepi.

6. Mahābrahme (Ka)

2. Pilakkhu (Sī, I), milakkhu (Ka)

4. Carimavataṃ (Sī, I)

5. Mantajjhāyati (Sī), sajjhāpayati (I)

36. Dhiratthu taṃ yasalābhaṃ, dhanalābhañca brāhmaṇa.
Yā vutti vinipātena, adhammacaraṇena vāti.

Chavakajātakaṃ navamaṃ.

310. Seyyajātaka (4-1-10)

37. Sasamuddapariyāyaṃ, mahiṃ sāgarakuṇḍalaṃ.
Na icche saha nindāya, evaṃ Seyya¹ vijānahi.

38. Dhiratthu taṃ yasalābhaṃ, dhanalābhañca brāhmaṇa.
Yā vutti vinipātena, adhammacaraṇena vā.

39. Api ce pattamādāya, anagāro paribbaje.
Sāyeva jīvikā seyyo, yā cā'dhammena esanā.

40. Api ce pattamādāya, anagāro paribbaje.
Aññaṃ ahimsayaṃ loke, api rajjena taṃ varanti.

Seyyajātakaṃ² dasamaṃ.

Kāliṅgavaggo³ paṭhamo.

Tassuddānaṃ

Vivarañca adeyya samiddhavaram,
Atha daddara pāpamahātiraho.
Atha koli palāsavarañca kara,
Carimaṃ sasamuddavarena dasāti.

2. Pucimandavagga

311. Pucimandajātaka (4-2-1)

41. Uṭṭhehi cora kiṃ sesi, ko attho supanena⁴ te.
Mā taṃ ghesuṃ⁵ rājāno, gāme kibbisakārakaṃ.

1. Sayha (Sī, Syā, I)

2. Sayhajātakaṃ (Sī, Syā, I)

3. Vivaravaggo (Sī, I)

4. Supitena (Sī), supinena (I, Ka)

5. Gaṇheyyuṃ (Ka)

42. Yam nu¹ coraṃ gahessanti, gāme kibbisakāraṃ.
Kiṃ tattha pucimandassa, vane jātassa tiṭṭhato.
43. Na tvaṃ assattha jānāsi, mama corassa ca'ntaraṃ.
Coraṃ gahetvā rājāno, gāme kibbisakāraṃ.
Appenti² nimbasūlasmim, tasmim me saṅkate mano.
44. Saṅkeyya saṅkitabbāni, rakkheyyā'nāgataṃ bhayaṃ.
Anāgatabhayaṃ dhīro, ubho loke avekkhatīti.
Pucimandajātakaṃ paṭhamam.

312. Kassapamandiyajātaka (4-2-2)

45. Api Kassapa mandiyā, yuvā sapati hanti³ vā.
Sabbam taṃ khamate dhīro, paṇḍito taṃ titikkhati.
46. Sacepi santo vivadanti, khippaṃ sandhīyare puna.
Bālā pattāva bhijjanti, na te samatha'majjhagū.
47. Ete bhiyyo samāyanti, sandhi tesam na jīrati.
Yo cā'dhipannaṃ jānāti, yo ca jānāti desanaṃ.
48. Eso hi uttaritaro, bhāravaho dhuraddharo.
Yo paresā'dhipannānaṃ, sayam sandhātu'marahatīti.
Kassapamandiyajātakaṃ dutiyam.

313. Khantīvādījātaka (4-2-3)

49. Yo te hatthe ca pāde ca, kaṇṇanāsaṇca chedayi.
Tassa kujjha mahāvīra, mā raṭṭhaṃ vinasā⁴ idaṃ.
50. Yo me hatte ca pāde ca, kaṇṇanāsaṇca chedayi.
Ciraṃ jīvatu so rājā, na hi kujjhanti mādisā.
51. Ahū atītamaddhānaṃ⁵, samaṇo khantidīpano.
Taṃ khantiyāyeva ṭhitaṃ, Kāsirājā achedayi.

1. Nūna (Syā)

2. Accentī (Syā)

3. Sampaṭihanti (Ka)

4. Vinassa (Ka-Sī, Syā, Ka)

5. Ahu atītamaddhāne (Syā, I, Ka)

52. Tassa kamma¹ pharusassa, vipāko kaṭuko ahu.
Yaṃ Kāsirājā vedesi, nirayamhi samappitoti.

Khantīvādījātakam tatiyaṃ.

314. Lohakumbhijātaka (4-2-4)

53. * Dujjīvitamañjīvima, ye sante² na dadamhase.
Vijjamānesu bhogesu, dīpaṃ nākamha attano.
54. * Saṭṭhi³ vassasahassāni, paripuṇṇāni sabbaso.
Niraye paccamānānaṃ, kadā anto bhavissati.
55. * Natthi anto kuto anto, na anto paṭidissati.
Tadā hi pakataṃ pāpaṃ, mama tuyhañca mārisā⁴.
56. * Sohaṃ nūna ito gantvā, yoniṃ laddhāna mānusiṃ.
Vadaññū sīlasampanno, kāhāmi kusalaṃ bahunti.

Lohakumbhijātakaṃ catutthaṃ.

315. Sabbamaṇsalābhajātaka (4-2-5)

57. Pharusā vata te vācā, maṇsaṃ⁵ yācanako asi⁶.
Kilomasadisī⁷ vācā, kilomaṃ samma dammi te.
58. Aṅgamaṇsaṃ manussānaṃ, bhātā loke pavuccati.
Aṅgassa sadisī vācā⁸, aṅgaṃ samma dadāmi te.
59. “Tātā”ti putto vadamāno, kampeti⁹ hadayaṃ pitu.
Hadayassa sadisī¹⁰ vācā, hadayaṃ samma dammi te.
60. Yassa gāme sakhā natthi, yathā’raññaṃ tattheva taṃ.
Sabbassa sadisī vācā, sabbam samma dadāmi teti.

Sabbamaṇsalābhajātakaṃ¹¹ pañcamaṃ.

1. Kamassa (Sī, I)	* Khu 2. 216 piṭṭhe Petavatthumhipi.
2. Yesam no (Syā, Ka)	3. Saṭṭhiṃ (Syā)
5. Samma (I, Ka)	4. Mārisa (Sī, Syā, I)
8. Aṅgassadisī te vācā (Ka)	6. Casi (I)
11. Maṇsajātakaṃ (Sī, Syā, I)	7. Kilomassa sadisā (I)
	9. Sammeti (Ka)
	10. Hadayassadisī (Ka)

316. Sasapaṇḍitajātaka (4-2-6)

61. Satta me rohitā macchā, udakā thalamubbhatā.
Idaṃ brāhmaṇa me atthi, etaṃ bhutvā vane vasa.
62. Dussa me khettpālassa, rattibhattaṃ apābhataṃ.
Maṃsasulā ca dve godhā, ekañca dadhivārakaṃ.
Idaṃ brāhmaṇa me atthi, etaṃ bhutvā vane vasa.
63. Ambapakkāṃ dakaṃ¹ sītaṃ, sītacchāyā manoramā².
Idaṃ brāhmaṇa me atthi, etaṃ bhutvā vane vasa.
64. Na sasassa tilā atthi, na muggā napi taṇḍulā.
Iminā agginā pakkāṃ, mamaṃ³ bhutvā vane vasāti.
Sasapaṇḍitajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

317. Matarodanajātaka (4-2-7)

65. Matāṃ matāṃ evaṃ⁴ rodatha,
Na hi taṃ rodatha yo marissati.
Sabbepi⁵ sarīradhārino,
Anupubbena jahanti jīvitaṃ.
66. Devamanussā catuppadā, pakkhigaṇā uragā ca bhogino.
Samhi⁶ sarīre anissarā, ramamānāva jahanti jīvitaṃ.
67. Evaṃ calitaṃ asaṇṭhitaṃ, sukhadukkhaṃ manujesva'pekkhiya.
Kanditaruditaṃ niratthakaṃ, kiṃ vo sokagaṇā'bhikīrare.
68. Dhuttā ca soṇḍā⁷ akatā, bālā sūrā ayogino⁸.
Dhīraṃ maññanti bālota, ye dhammassa akovidāti.

Matarodanajātakaṃ sattamaṃ.

1. Ambapakkodakaṃ (Sī, I)

3. Maṃsaṃ (Ka)

5. Sabbeva (Sī, Syā, I)

7. Dhuttā soṇḍā (Sī), dhuttā soṇḍā ca (Syā)

2. Sītacchāyaṃ manoramaṃ (Sī, Syā, I)

4. Matamatameva (Sī, Syā, I)

6. Yamhi (Syā), asmim (I, Ka)

8. Bālā sūrā vīrā ayogino (I)

318. Kaṇaverajātaka (4-2-8)

69. Yaṃ taṃ vasantasamaye, kaṇaveresu bhāṇusu.
Sāmaṃ bāhāya pīlesi, sā taṃ ārogya'mabravi.
70. Ambho na kira saddheyyaṃ, yaṃ vāto pabbataṃ vahe.
Pabbatañce vahe vāto, sabbampi pathaviṃ vahe.
Yattha Sāmā kālakatā¹, sā maṃ ārogya'mabravi.
71. Na ceva sā kālakatā, na ca sā aññamicchati.
Ekabhattikini² Sāmā, tameva abhikaṅkhati.
72. Asanthutaṃ maṃ cirasanthutena³,
Nimīni Sāmā adhuvaṃ dhuvena.
Mayāpi Sāmā nimineyya aññaṃ,
Ito ahaṃ dūrataṃ gamissaṃti.

Kaṇaverajātakaṃ aṭṭhamam.

319. Tittirajātaka (4-2-9)

73. Susukhaṃ vata jīvāmi, labhāmi ceva bhuñjitum.
Paripanthe ca tiṭṭhāmi, kā nu bhante gatī mama.
74. Mano ce te nappaṇamati, pakkhi pāpassa kammuno.
Abyāvaṭassa bhadraṣsa, na pāpa'mupalimpatī.
75. “Ñātakō no nisinno”ti, bahu āgacchate jano.
Paṭicca kammaṃ phusati, tasmim me saṅkate mano.
76. Na paṭicca kammaṃ phusati, mano ce nappadussati.
Appossukkassa bhadraṣsa, na pāpa'mupalimpatīti.

Tittirajātakaṃ navamam.

1. Kālaṅkatā (Ka)

2. Ekabhattā kira (Sī, Syā), ekabhattakinī (I)

3. Asandhataṃ maṃ cirasandhatena (Ka)

320. Succajajātaka (4-2-10)

77. Succajam vata naccaji, vācāya adadam girim.
Kiṃ hi tassa'cajantassa, vācāya adada pabbatam.
78. Yañhi kayirā tañhi vade, yaṃ na kayirā na taṃ vade.
Akarontam bhāsamānam, parijānanti paṇḍitā.
79. Rājaputta namo tyatthu, sacce dhamme ṭhito caṣi.
Yassa te byasanam patto, saccasmiṃ ramate mano.
80. Yā daliddī daliddassa, aḍḍhā aḍḍhassa kittima¹.
Sā hissa paramā bhariyā, sahiraññassa itthiyoti.
- Succajajātakam dasamam.
Pucimandavaggo dutiyo.

Tassuddānam

Atha cora sakassapa khantīvaro,
Dujjīvitatā ca varā pharusā.
Atha sasa matañca vasanta sukham,
Succajamvatanaccajinā ca dasāti.

3. Kuṭṭidūsakavagga**321. Kuṭṭidūsakajātaka (4-3-1)**

81. Manussasseva te sīsam, hatthapādā ca vānara.
Atha kena nu vaṇṇena, agāram te na vijjati.
82. Manussasseva me sīsam, hatthapādā ca Siṅgila².
Yā'hu seṭṭhā manusseṣu, sā me paññā na vijjati.

1. Kittimā (Sī, Syā, I)

2. Siṅgāla (Ka), piṅgala (Ṭikā)

83. Anavaṭṭhitacittassa, lahucittassa dubbhino¹.
Niccaṃ addhuvasīlassa, sukhabhāvo² na vijjati.

84. So karassu ānubhāvaṃ, vītivattassu sīliyaṃ.
Sītavātaparittāṇaṃ, karassu kuṭavaṃ³ kapīti.
Kuṭidūsaka⁴ jātaṃ paṭhamāṃ.

322. Duddubhajātaka (4-3-2)

85. Duddubhāyati⁵ bhaddante, yasmaṃ dese vasāmaṃ.
Ahampetaṃ na jānāmi, kimetaṃ duddubhāyati.

86. Beluvaṃ patitaṃ sutvā, duddubhanti⁶ saso javi.
Sasassa vacanaṃ sutvā, santattā migavāhinī.

87. Appatvā padaviññāṇaṃ, paraghosānusārino.
Panādaparamā bālā, te honti parapattiyā.

88. Ye ca sīlena sampannā, paññāyū'pasame ratā.
Ārakā viratā dhīrā, na honti parapattiyāti.
Duddubhajātakaṃ⁷ dutiyaṃ.

323. Brahmadattajātaka (4-3-3)

89. Dvayaṃ yācanaṃ rāja, Brahmadatta nigacchati.
Alābhaṃ dhanalābhaṃ vā, evaṃdhammā hi yācanā.

90. Yācanaṃ rodanaṃ āhu, Pañcālānaṃ rathesabha.
Yo yācanaṃ paccakkhāti, tamāhu paṭirodanaṃ.

91. Mā ma'ddasamsu rodantaṃ, Pañcālā susamāgatā.
Tuvāṃ vā paṭirodantaṃ, tasmā icchāmahaṃ raho.

1. Dūbhino (I) 2. Sucibhāvo (Sī), sukhabhāgo (?)

4. Siṅgālasakuṇa (Ka)

6. Daddabhanti (Sī)

3. Kuṭikaṃ (Sī, Syā)

5. Daddabhāyati (Sī, I)

7. Daddabhajātakaṃ (Sī, I)

92. Dadāmi te brāhmaṇa rohiṇīnaṃ,
Gavaṃ sahaṣsaṃ saha puṅgavena.
Ariyo hi ariyassa kathaṃ na dajjā¹,
Sutvāna gāthā tava dhammayuttatī.

Brahmadattajātakaṃ tatiyaṃ.

324. Cammasāṭakajātaka (4-3-4)

93. Kalyāṇarūpo vata'yaṃ catuppado,
Subhaddako ceva supesalo ca.
Yo brāhmaṇaṃ jātimaṇṭūpapannaṃ,
Apacāyati meṇḍavaro yasassī.
94. Mā brāhmaṇa ittaradassanena,
Vissāsamāpajji catuppadassa.
Daḥhappahāraṃ abhikaṅkhamāno²,
Avasakkatī dassati suppahāraṃ.
95. Ūruṭṭhi³ bhaggaṃ pavaṭṭito⁴ khāribhāro,
Sabbañca bhaṇḍaṃ brāhmaṇassa⁵ bhinnaṃ.
Ubhopi bāhā paggayha⁶ kandati⁷,
Abhidhāvatha haññate brahmacārī.
96. Evaṃ so nihato seti, yo apūjaṃ pasamsati⁸.
Yathāha'majja pahato, hato meṇḍena dummatīti.
Cammāsāṭakajātakaṃ catutthaṃ.

325. Godharājajātaka (4-3-5)

97. Samaṇaṃ taṃ maññaṃmāno, upagacchi'masaññataṃ.
So maṃ daṇḍena pāhāsi, yathā assamaṇo tathā.

1. Dajje (Sī), dajjaṃ (?)

2. Abhikattukāmo (Syā)

3. Ūraṭṭhi (Sī)

4. Patito (Sī, Syā)

5. Brāhmaṇassidha (Ka-Sī, I), brāhmaṇasseva (Ka-Sī, Syā, Ka)

6. Paggayheva(Syā), paggaḥīya(?)

7. Bāhā paggayha kandati (I, Ka)

8. Namassati (I)

98. Kiṃ te jaṭāhi dummedha, kiṃ te ajinasāṭiyā.
Abbhantaram te gahanam, bāhiram parimajjasi.
99. Ehi godha nivattassu, bhuñja sālīnamodanam.
Telam loṇaṇca me atthi, pahūtam mayha pipphali.
100. Esa bhiyyo pavekkhāmi, vammikam sataporisam.
Telam loṇaṇca kittesi¹, ahitam mayha pipphalīti.
Godharājajātakam pañcamam.

326. Kakkārujātaka (4-3-6)

101. Kāyena yo nāvahare, vācāya na musā bhaṇe.
Yaso laddhā na majjeyya, sa ve Kakkārumarahati.
102. Dhammena vitta'meseyya, na nikatyā dhanam hare.
Bhoge laddhā na majjeyya, sa ve Kakkārumarahati.
103. Yassa cittaṃ ahāliddam, saddhā ca avirāginī.
Eko sādum na bhuñjeyya, sa ve Kakkārumarahati.
104. Sammukhā vā tirokkhā vā², yo sante na paribhāsati.
Yathāvādī tathākārī, sa ve Kakkārumarahatīti.
Kakkārujātakaṃ chaṭṭham.

327. Kākavatījātaka (4-3-7)

105. Vāti cāyam³ tato gandho, yattha me vasatī piyā.
Dūre ito hi Kākavatī⁴, yattha me nirato mano.
106. Kathaṃ samuddamatarī, kathaṃ atari Kepukam⁵.
Kathaṃ satta samuddāni, kathaṃ simbalimāruhi.
107. Tayā samuddamatarim, tayā atari Kepukam⁵.
Tayā satta samuddāni, tayā simbalimāruhim.

1. Kintesi (Syā, I) 2. Parokkhā vā (I), parammukhā (Ka)

4. Kākātī (Sī), kākātī (Syā, I)

3. Vāyam (Ka)

5. Kebukam (Sī, I)

108. Dhiratthu'maṃ mahākāyaṃ, dhiratthu'maṃ acetanaṃ.
Yattha jāyāya'haṃ jāraṃ, āvahāmi vahāmi cāti.

Kākavatījātakam sattamaṃ.

328. Ananusociyajātaka (4-3-8)

109. Bahūnaṃ vijjati bhoti, tehi me kiṃ bhavissati.
Tasmā etaṃ na socāmi, piyaṃ Sammillahāsiniṃ.
110. Taṃ taṃ ce anusoceyya, yaṃ yaṃ tassa na vijjati.
Attāna'manusoceyya, sadā maccuvasaṃ patāṃ.
111. Na heva ʒhitaṃ nāsīnaṃ, na sayānaṃ na paddhagum¹.
Yāva byāti nimisati, tatrāpi rasatī² vayo.
112. Tatthattani vata'ppaddhe³, vinābhāve asaṃsaye.
Bhūtaṃ sesaṃ dayitabbaṃ, vītaṃ ananusociyanti⁴.

Ananusociyajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

329. Kālābhūjātaka (4-3-9)

113. Yaṃ annapānassa pure labhāma,
Taṃ dāni sākhamigameva gacchati.
Gacchāma dāni vanameva Rādha,
Asakkatā ca'sma Dhanañjayāya⁵.
114. Lābho alābho yaso ayaso ca,
Nindā pasaṃsā ca sukhañca dukkhaṃ.
Ete aniccā manujesu dhammā,
Mā soci kiṃ socasi Poṭṭhapāda.

1. Patthagum (Syā)

2. Saratī (Sī, Syā, I)

3. Vata panthe (Syā), vata bandhe (Ka) vata + pa-addhe = vatappaddhe.

4. Cavitaṃ nānusociyanti (Syā), matantaṃ nānusociyaṃ (Ka)

5. Dhanañcayāya (Ka)

115. Addhā tuvaṃ paṇḍitako'si Rādha,
 Jānāsi atthāni anāgatāni.
 Kathaṃ nu sākāhāmiḃgaṃ dakkhiṣāma¹,
 Niddhāvitaṃ² rājakulatova jammaṃ.

116. Cāleti kaṇṇaṃ bhakuṭiṃ karoti,
 Muhuṃ muhuṃ bhāyayate³ kumāre.
 Sayameva taṃ kāhati Kāḷabāhu,
 Yenā'raḃa ṭhassati annapānāti.

Kāḷabāhujātakaṃ navamaṃ.

330. Sīlavīmaṃsajātaka (4-3-10)

117. Sīlaṃ kireva kalyāṇaṃ, sīlaṃ loke anuttaraṃ.
 Passa ghoraviso nāgo, sīlavāti na haññati.

118. Yāvadeva'ssa'hū kiñci, tāvadeva akhādisuṃ.
 Saṅgamma kulalā loke, na himsanti akiñcanaṃ.

119. Sukhaṃ nirāsā supati, āsā phalavatī sukhā.
 Āsaṃ nirāsaṃ katvāna, sukhaṃ supati Piṅgalā.

120. Na samādhiparo atthi, asmiṃ loke paramhi ca.
 Na paraṃ nāpi attānaṃ, vihiṃsati samāhitoti.

Sīlavīmaṃsajātakaṃ dasamaṃ.

Kuṭṭidūsakavaggo tatiyo.

Tassuddānaṃ

Samanussa saduddubha yācanaḃo,
 Atha meṇḍavaruttama godhavarō.
 Atha kāya sakepuka bhotīvaro,
 Atha rādha susīlavarena dasāti.

1. Dakkhiyāma (Ka), dakkhāma (Syā)

2. Niddhāpitaṃ (Sī, Syā), nibbāpitaṃ (I), nicchadaṃ (Ka)

3. Bhāyate (Syā), bhāyāpate (Ka)

4. Kokilavagga

331. Kokilajātaka (4-4-1)

121. Yo ve kāle asampatte, ativelam pabhāsati.
Evam so nihato seti, kokilāyi'va atrajo.
122. Na hi sattham sunisitam, visam halāhalāmiva¹.
Evam nikaṭṭhe² pātetī, vācā dubbhāsītā yathā.
123. Tasmā kāle akāle vā³, vācam rakkheyya paṇḍito.
Nāivelam pabhāseyya, api attasamamhi vā.
124. Yo ca kāle mitam bhāse, matipubbo vicakkhaṇo.
Sabbe amitte ādeti, supaṇṇo uragāmivāti.
Kokilajātakam⁴ paṭhamam.

332. Rathalaṭṭhijātaka (4-4-2)

125. Api hantvā hato brūti, jetvā jitoti bhāsati.
Pubbamakkhāyino⁵ rāja, aññadatthu⁶ na saddahe.
126. Tasmā paṇḍitajātiyo, suṇeyya itarassapi.
Ubhinnaṃ vacanaṃ sutvā, yathā dhammo tathā kare.
127. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu,
Asaññato pabbajito na sādhu.
Rājā na sādhu anisammakārī,
Yo paṇḍito kodhano tam na sādhu.
128. Nisamma khattiyo kayirā, nā'nisamma disampati.
Nisammakārino rāja⁷, yaso kitti ca vaḍḍhatīti.

Rathalaṭṭhijātakam dutiyam.

1. Halāhalam iva (I)

3. Akāle ca (Sī, Syā)

5. Pubbavakkhāyino (I, Ka)

7. Rañño (Sī, Syā)

2. Nikkaḍḍhe (Syā), nikaḍḍhe (Ka)

4. Kokālikajātakam (sabbattha)

6. Ekadatthu (Sī, I)

333. Pakkagodhajātaka (4-4-3)

129. Tadeva me tvaṃ vidito, vanamajjhe rathesabha.
Yassa te khaggabaddhassa, sannaddhassa tirīṭṭino.
Assatthadumasākhāya, pakkā godhā palāyatha.

130. Name namantassa bhaje bhajantaṃ,
Kiccānukubbassa kareyya kiccaṃ.
Nānatthakāmassa kareyya atthaṃ,
Asambhajantampi na sambhajeyya.

131. Cajе cajantaṃ vanathaṃ na kayirā,
Apetacittena na sambhajeyya.
Dijo dumaṃ khīṇaphalanti¹ ṇatvā.
Aññaṃ samekkheyya mahā hi loko.

132. So te karissāmi yathānubhāvaṃ,
Kataññaṃ khattiye² pekkhamāno.
Sabbāṇca te issariyaṃ dadāmi,
Yassi'cchasi tassa tuvaṃ dadāmi.

Pakkagodhajātakaṃ³ tatiyaṃ.

334. Rājovādajātaka (4-4-4)

133. Gavaṃ ce taramānānaṃ, jimhaṃ gacchati puṇḡavo.
Sabbā tā jimhaṃ gacchanti⁴, nette jimhaṃ gate sati.

134. Evameva manussesu, yo hoti seṭṭhasammato.
So ce adhammaṃ carati, pageva itarā pajā.
Sabbāṃ raṭṭhaṃ dukhaṃ seti, rājā ce hoti adhammiko.

135. Gavaṃ ce taramānānaṃ, ujum gacchati puṇḡavo.
Sabbā gāvī ujum yanti⁵, nette ujum gate sati.

1. Phalaṃva (Ka-Sī, Syā, Ka) dukanipāte puṭabhajajātakena saṃsandetabbaṃ.

2. Khattiyo (Syā, Ka)

3. Godhajātakaṃ (Sī, Syā, I)

4. Sabbā gāvī jimhaṃ yanti (Sī, Syā)

5. Sabbā tā ujum gacchanti (I, Am 1. 387)

136. Evameva manussesu, yo hoti seṭṭhasammato.
 So sace dhammaṃ carati, pageva itarā pajā.
 Sabbaṃ raṭṭhaṃ sukhaṃ seti, rājā ce hoti dhammikoti.

Rājovādajātakaṃ catutthaṃ.

335. Jambukajātaka (4-4-5)

137. Brahā pavaḍḍhakāyo so, dīghadāṭho ca jambuka.
 Na tvaṃ tattha kule jāto, yattha gaṇhanti kuñjaraṃ.
138. Asīho sīhamānena, yo attānaṃ vikubbati.
 Kotthūva¹ gajamāsajja, seti bhūmyā anutthunaṃ.
139. Yasassino uttamapuggalassa,
 Sañjātakhandhassa mahabbalassa.
 Asamekkhiya thāmabalūpapattiṃ,
 Sa seti nāgena hato'yaṃ jambuko.
140. Yo cīdha kammaṃ kurute pamāya,
 Thāmabbalaṃ attani saṃviditvā.
 Jappena mantena subhāsitena,
 Parikkhavā so vipulaṃ jinātīti.

Jambukajātakaṃ pañcamaṃ.

336. Brahāchattajātaka (4-4-6)

141. “Tiṇaṃ tiṇaṃ”ti lapasi, ko nu te tiṇa'māhari.
 Kiṃ nu te tiṇakicca'tthi, tiṇameva pabhāsasi.
142. Idhāgamā brahmacārī, brahā Chatto bahussuto.
 So me² sabbaṃ samādāya, tiṇaṃ nikkhippa gacchati.
143. Eve'taṃ hoti kattabbaṃ, appena bahu'micchatā.
 Sabbaṃ sakassa ādānaṃ, anādānaṃ tiṇassa ca. ()³

1. Kuṭṭhūva (Sī), kutthuva (Syā, I)

2. So ve (Ka)

3. (Tiṇassa cāṭṭisu gato, tattha kā paridevanā) (Sī, Syā) (Cāṭṭisu pakkhipitvāna, tattha kā paridevanā) (Ka)

144. Sīlavanto na kubbanti, bālo sīlāni kubbati.
Aniccasīlaṃ dussīlyaṃ¹, kiṃ paṇḍiccaṃ karissatīti.

Brahāchattajātakam chaṭṭham.

337. Pīṭhajātaka (4-4-7)

145. Na te pīṭhamadāyimhā², na pānaṃ napi bhojanaṃ.
Brahmacāri khamassu me, etaṃ passāmi accayaṃ.

146. Nevābhisajjāmi na cāpi kuppe,
Na cāpi me appiyamāsi kiñci.
Athopi me āsi manovitaṃ,
Etādiso nūna kulassa dhammo.

147. Esa'smākaṃ kule dhammo, pitupitāmaho sadā.
Āsanaṃ udakaṃ pajjaṃ, sabbetaṃ nipadāmase.

148. Esa'smākaṃ kule dhammo, pitupitāmaho sadā.
Sakkaccaṃ upatiṭṭhāma, uttamaṃ viya ñātakanti.

Pīṭhajātakaṃ sattamaṃ.

338. Thusajātaka (4-4-8)

149. Viditaṃ thusaṃ undurānaṃ³, viditaṃ pana taṇḍulaṃ.
Thusaṃ thusaṃ⁴ vivaṃjetvā, taṇḍulaṃ pana khādare.

150. Yā mantanā araṇṇasmim, yā ca gāme nikaṇṇikā.
Yaṃ cetaṃ iti cīti ca, etampi viditaṃ mayā.

151. Dhammena kira jātassa, pitā puttassa makkaṭo.
Daharasseva santassa, dantehi phalamacchidā.

152. Yametaṃ parisappasi⁵, ajakāṇova sāsape.
Yopā'yaṃ heṭṭhato seti⁶, etampi viditaṃ mayāti.

Thusajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

1. Dussīlaṃ (I)

4. Thusaṃ thūlaṃ (Sī)

2. Madāsīmha (I, Ka)

5. Parisabbesi (Ka)

3. Undūrānaṃ (Ka)

6. Sesi (Sī)

339. Bāverujātaka (4-4-9)

153. Adassanena morassa, sikhino mañjubhāṇino.
Kākaṃ tattha apūjesuṃ, maṃsena ca phalena ca.
154. Yadā ca sarasampanno, moro Bāverumāgamā.
Atha lābho ca sakkāro, vāyasassa ahāyatha.
155. Yāva nuppajjati Buddho, dhammarājā pabhaṅkaro.
Tāva aññe apūjesuṃ, puthū samaṇabrāhmaṇe.
156. Yadā ca sarasampanno, Buddho dhammaṃ adesayi.
Atha lābho ca sakkāro, titthiyānaṃ ahāyathāti.

Bāverujātakaṃ navamaṃ.

340. Visayhajātaka (4-4-10)

157. Adāsi dānāni pure Visayha,
Dadato ca te khayadhammo ahosi.
Ito paraṃ ce na dadeyya dānaṃ,
Tiṭṭheyyuṃ te saṃyamantassa bhogā.
158. Anariya'mariyena Sahassanetta,
Suduggatenāpi akiccamāhu.
Mā vo dhanam taṃ ahu devarāja¹,
Yaṃ bhogahetu vijahemu saddham.
159. Yena eko ratho yāti, yāti tenā'paro ratho.
Porāṇaṃ nihitaṃ vattaṃ, vattataññeva² Vāsava.
160. Yadi hessati dassāma, asante kiṃ dadāmasa.
Evaṃbhūtāpi dassāma, mā dānaṃ pamadamhaseti.

Visayhajātakaṃ dasamaṃ.

Kokilavaggo³ catuttho.

1. Ahuvā janinda (Ka-Sī, Syā, I)

2. Vaddham, vaddhataññeva (Ka-Sī, I)

3. Kokālikavaggo (Ka)

Tassuddānaṃ

Aivelapabhāsati jītavaro,
 Vanamajjha rathesabha jimhagamo.
 Atha jambu tiṇā, sanapīṭhavarāṃ,
 Atha taṇḍula mora visayha dasāti.

5. Cūḷakuṇālavagga**341. Kaṇḍarījātaka (4-5-1)**

161. Narāna'mārāmakarāsu nārisu,
 Anekacittāsu aniggahāsu ca.
 Sabbattha nāpītikarāpi¹ ce siyā²,
 Na vissase titthasamā hi nāriyo.
162. Yam ve³ disvā Kaṇḍarīkinnarānaṃ⁴,
 Sabbitthiyo na ramanti agāre.
 Taṃ tādisaṃ maccaṃ cajitvā bhariyā,
 Aññaṃ disvā purisaṃ pīṭhasappiṃ.
163. Bakassa ca Bāvarikassa⁵ rañño,
 Accantakāmānugatassa bhariyā.
 Avācarī⁶ paṭṭhavasānugassa⁷,
 Kaṃ vāpi itthī nāticare tadaññaṃ.
164. Piṅgiyānī sabbalokissarassa,
 Rañño piyā Brahmaḍattassa bhariyā.
 Avācarī paṭṭhavasānugassa,
 Taṃ vāpi sā nā'jjhagā kāmakāminīti.

Kaṇḍarījātakaṃ⁸ paṭhamam.

1. Sabba'ttanā'pītikarāpi (Sī, Syā)

2. Siyūṃ (Syā)

3. Yañca (Syā, Ka)

4. Kinnarakinnarānaṃ (Syā), Kinnarīkinnarānaṃ (Ka)

5. Pāvārikassa (Sī)

6. Accācarī (Syā), anācarī (Ka)

7. Baddhavasānugassa (Sī, Syā), pattavasānugatassa (Ka)

8. Kinnarījātakaṃ (Ka-Sī, Ka), Kuṇḍalikajātakaṃ (Syā)

342. Vānarajātaka (4-5-2)

165. Asakkhim vata attānaṃ, uddhātuṃ udakā thalaṃ.
Na dānāhaṃ puna tuyhaṃ, vasaṃ gacchāmi vārija.
166. Ala'metehi ambehi, jambūhi panasehi ca.
Yāni pārāṃ samuddassa, varam mayhaṃ udumbaro.
167. Yo ca uppatitaṃ atthaṃ, na khippa'manubujjhati.
Amitavasa'manveti, pacchā ca anutappati.
168. Yo ca uppatitaṃ atthaṃ, khippameva nibodhati.
Muccate sattusambādhā, na ca pacchā'nutappatīti.
Vānarajātakaṃ dutiyaṃ.

343. Kuntinījātaka (4-5-3)

169. Avasimha tavā'gāre, niccaṃ sakkatapūjitā.
Tvameva dāni'ma'kari, handa rāja vajāmahaṃ.
170. Yo ve kate paṭikate, kibbise paṭikibbise.
Evaṃ taṃ sammatī veraṃ, vasa kuntini mā'gamā.
171. Na katassa ca kattā ca, metti¹ sandhīyate puna.
Hadayaṃ nānujānāti, gacchaññeva rathesabha.
172. Katassa ceva kattā ca, metti sandhīyate puna.
Dhīrānaṃ no ca bālānaṃ, vasa kuntini mā'gamāti.
Kuntinījātakaṃ tatiyaṃ.

344. Ambajātaka (4-5-4)

173. Yo nīliyaṃ maṇḍayati, saṇḍāsena vihaññati.
Tassa sā vasamanvetu, yā te ambe avāhari.
174. Vīsaṃ vā pañcavīsaṃ² vā, ūnatimsaṃ va jātiyā.
Tādisā pati mā laddhā³, yā te ambe avāhari.

1. Metti (I), mitti (Ka)

2. Paṇḍuvīsaṃ (Ka-Sī, I)

3. Patiṃ mā laddhā (I), pati mā'lattha (?)

175. Dīghaṃ gacchatu addhānaṃ, ekikā abhisārikā.
Saṅkete pati mā adda¹, yā te ambe avāhari.

176. Alaṅkatā suvasanā, mālinī candanussadā.
Ekikā sayane setu, yā te ambe avāharīti.

Ambajātakam² catuttham.

345. Gajakumbhajātaka (4-5-5)

177. Vanam yada'ggi dahati, pāvako kaṇhavattanī.
Katham karosi pacalaka, evam dandhaparakkamo.

178. Bahūni rukkhachiddāni, pathabyā vivarāni ca.
Tāni ce nābhisambhoma, hoti no kālapariyāyo.

179. Yo dandhakāle tarati, taraṇīye ca dandhati.
Sukkhapaṇṇamva akkamma, attham bhañjati attano.

180. Yo dandhakāle dandheti, taraṇīye ca tārayi.
Sasīva rattiṃ vibhajaṃ, tassattho paripūratīti.

Gajakumbhatakam pañcamam.

346. Kesavajātaka (4-5-6)

181. Manussindam jahitvāna, sabbakāmasamiddhinam.
Katham nu Bhagavā kesī, Kappassa ramati assame³.

182. Sādūni⁴ ramaṇīyāni, santi vakkhā manoramā.
Subhāsītāni Kappassa, Nārada ramayanti mam.

183. Sālīnam odanam bhuñje, suciṃ maṃsūpasecanam.
Katham sāmākanīvaram, aloṇam chādayanti tam.

184. Sādum vā⁵ yadi vā'sādum, appam vā yadi vā bahuṃ.
Vissattho yattha bhuñjeyya, vissāsaparamā rasāti.

Kesavajātakam⁶ chaṭṭham.

1. Mā addasa (Sī, I)
3. Ramatassame (Ka)
5. Asādum (I)

2. Ambacorajātakam (Ka-Sī, I)
4. Sādhūni (Ka-Sī, Syā, Ka)
6. Kesijātakam (Ka)

347. Ayakūṭajātaka (4-5-7)

185. Sabbāyaṣaṃ kūṭa'matippamāṇaṃ,
 Paggayha yo¹ tiṭṭhasi antalikkhe.
 Rakkhāya me² tvaṃ vihitto nu'sa'jja,
 Udāhu me cetayase³ vadhāya.
186. Dūto ahaṃ rāji'dha rakkhasāṇaṃ,
 Vadhāya tuyhaṃ pahitoha'masmi.
 Indo ca taṃ rakkhati devarājā,
 Tenu'ttamaṅgaṃ na te⁴ phālayāmi.
187. Sace ca maṃ rakkhati devarājā,
 Devānamindo Maghavā Sujampati.
 Kāmaṃ pisācā vinadantu sabbe,
 Na santase rakkhasiyā pajāya.
188. Kāmaṃ kandantu⁵ kumbhaṇḍā, sabbe paṃsupisācakā.
 Nālaṃ pisācā yuddhāya, mahatī sā vibhimsikātī⁶.

Ayakūṭajātakaṃ sattamaṃ.

348. Araññajātaka (4-5-8)

189. Araññā gāmaṃāgamma, kiṃsilaṃ kiṃvataṃ ahaṃ.
 Purisaṃ tāta seveyyaṃ, taṃ me akkhāhi pucchito.
190. Yo taṃ vissāsaye tāta, vissāsaṇca kameyya te.
 Sussūsī ca titikkhī ca, taṃ bhajehi ito⁷ gato.
191. Yassa kāyena vācāya, manasā natthi dukkaṭaṃ.
 Urasīva patiṭṭhāya, taṃ bhajehi ito gato.

1. So (I)

2. Maṃ (Sī)

3. Vāyamase (Sī, Syā)

4. Na hi (Ka-Sī, I), te na (Ka)

5. Kantantu (Ka), kaṇḍantu (Syā)

6. Vibhesikātī (Syā), vihesikātī (I)

7. Taṃ bhajeyyāsito (Ka)

192. Haliddirāgaṃ kapiccitaṃ, purisaṃ rāgavirāgiṇaṃ.
Tādisaṃ tāta mā sevi, nimmanussampi ce siyāti.

Araññajātaṃ aṭṭhamaṃ.

349. Sandhibhedajātaka (4-5-9)

193. Neva itthīsu sāmāññaṃ, nāpi bhakkhesu sārathi.
Athassa sandhibhedassa, passa yāva sucintitaṃ.
194. Asi tikkhova maṃsamhi, pesuññaṃ parivattati.
Yatthū'sabhañca sīhañca, bhakkhayanti migādhamā.
195. Imaṃ so sayanaṃ seti, yamimaṃ¹ passasi sārathi.
Yo vācaṃ sandhibhedassa, piṣuṇassa nibodhati.
196. Te janā sukhamedhanti, narā saggagatāriva.
Ye vācaṃ sandhibhedassa, nāvabodhanti sārathīti.

Sandhibhedajātakaṃ navamaṃ.

350. Devatāpañhajātaka (4-5-10)

197. Hanti hatthehi pādehi, mukhañca parisumbhati.
Sa ve rāja piyo hoti, kaṃ tena tvā'bhipassasi².
198. Akkosati yathākāmaṃ, āgamañca'ssa icchati.
Sa ve rāja piyo hoti, kaṃ tena tvā'bhipassasi.
199. Abbhakkhāti abhūtena, alikenā'bhisāraye.
Sa ve rāja piyo hoti, kaṃ tena tvā'bhipassasi.
200. Haraṃ annañca pānañca, vatthasenāsanāni ca.
Aññadatthuharā santā, te ve rāja piyā honti.
Kaṃ tena tvā'bhipassasīti.

Devatāpañhajātakaṃ dasamaṃ.

Cūḷakuṇḍalavaggo pañcamaṃ.

1. Yayimaṃ (Sī, I), yimaṃ (Ka)

2. Mabhipassasi (Sī)

Tassuddānaṃ

Narānaṃ asakkhi'vasimhavarō,
 Nīliya'maggivaraṇca puna.
 Puna rasā'yasakūṭavarō,
 Tathāraṇṇa sārathi hanti dasāti.

Atha vagguddānaṃ

Kāliṅgaṃ¹ Pucimandaṇca, Kuṭidūsaka Kokilā².
 Cūḷakuṇālavaggo so, pañcamo suppakāsitoti.

Catukkanipātaṃ niṭṭhitaṃ.

1. Vivaraṃ (bahūsu)

2. Kuṭidūsaṃ bahubhāṇakaṃ (bahūsu)

5. Pañcakanipāta

1. Mañikuṇḍalavagga

351. Mañikuṇḍalajātaka (5-1-1)

1. Jīno rathassaṃ mañikuṇḍale ca,
Putte ca dāre ca tatheva jīno.
Sabbesu bhogesu asesakesu¹,
Kasmā na santappasi sokakāle.
2. Pubbeva maccaṃ vijahanti bhogā,
Macco vā te² pubbataraṃ jahāti.
Asassatā bhogino kāmakāmi,
Tasmā na socāmahaṃ sokakāle.
3. Udeti āpūراتi veti³ cando,
Atthaṃ tapetvāna⁴ paleti sūriyo.
Viditā⁵ mayā sattuka lokadhammā,
Tasmā na socāmahaṃ sokakāle.
4. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu,
Asaññato pabbajito na sādhu.
Rājā na sādhu anisammakārī,
Yo paṇḍito kodhano taṃ na sādhu.
5. Nisamma khattiyo kayirā, nā'nisamma disampati.
Nisammakārino rāja⁶, yaso kitti ca vaḍḍhatīti.

Mañikuṇḍalajātakaṃ paṭhamam.

1. Asesitesu (Sī, I), asesikesu (Ka)

2. Ca ne (I), dhane (Ka)

3. Pūreti khīyati (Syā)

4. Andhaṃ tapetvāna (Ka), atthaṅgametvāna (Syā). Ettha “tapetvāna atthaṃ paleti”ti sambandho.

5. Vijitā (Syā)

6. Rañño (Sī, Syā)

352. Sujātajāataka (5-1-2)

6. Kiṃ nu santaramānova, lāyitvā haritaṃ tiṇaṃ.
“Khāda khādā”ti lapasi, gatasattaṃ jaraggavaṃ.
7. Na hi annena pānena, mato goṇo samuṭṭhahe.
Tvañca tucchaṃ vilapasi, yathā taṃ dummatī tathā.
8. Tatheva tiṭṭhati sīsaṃ, hatthapādā ca vāladhi.
Soṭā tatheva tiṭṭhanti¹, maññe goṇo samuṭṭhahe.
9. Neva’yyakassa sīsañca², hatthapādā ca dissare.
Rudaṃ mattikathūpasmiṃ, nanu tvaññeva dummati.
10. * Ādittaṃ vata maṃ santaṃ, ghatasittaṃva pāvakaṃ.
Vārinā viya osiñcam³, sabbam nibbāpaye daram.
11. * Abbahī⁴ vata me sallam, yamāsi hadayassitam⁵.
Yo me sokaparetassa, pitusokaṃ apānudi.
12. * Soham abbūḷhasallosmi, vītasoko anāvilo.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna māṇava.
13. Evaṃ karonti sappaññā, ye honti anukampakā.
Vinivattenti sokamhā, Sujāto pitaram yathāti.
Sujātajātakam dutiyam.

353. Venasākhajāataka (5-1-3)

14. Nayidaṃ niccaṃ bhavitabbaṃ Brahmaḍatta,
Khemam subhikkham sukhatā ca kāye.
Atthaccaye mā ahu sampamūḷho,
Bhinnaḷlavo sāgarasseva majjhe.

1. So tāta tatheva tiṭṭhati (Ka)

* Khu 2. 114, 132 piṭṭhādīsupi.

4. Abbūḷham (Sī, Syā), abbhūḷham (Ka)

2. Sīsam vā (Sī, Syā, I)

3. Osīñci (Ka)

5. Sokam hadayanissitam (Sī, Syā)

15. Yāni karoti puriso, tāni attani passati.
Kalyāṇakārī kalyāṇaṃ, pāpakārī ca pāpakaṃ.
Yādisaṃ vapate bījaṃ, tādisaṃ harate phalaṃ.
16. Idaṃ tadācariyavaco, pārāsariyo yadabravi.
Mā su¹ tvaṃ akari pāpaṃ, yaṃ tvaṃ pacchā kataṃ tape.
17. Ayameva so piṅgiya² venasākho³,
Yamhi ghātayaṃ khattiyānaṃ sahaṣsaṃ.
Alaṅkate candanasārānulle, Tameva dukkhaṃ paccāgataṃ mamaṃ.
18. Sāmā ca⁴ kho candanalittagattā⁵,
Laṭṭhīva sobhañjanakassa uggatā.
Adisvā⁶ kālaṃ karissāmi ubbariṃ,
Taṃ me ito dukkhataṃ bhavissatīti.
Venasākhajātakaṃ⁷ tatiyaṃ.

354. Uragejātaka (5-1-4)

19. Uragova tacaṃ jīṇṇaṃ, hitvā gacchati saṃ tanuṃ.
Evaṃ sarīre nibbhoge, pete kālaṅkate sati.
20. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṃ paridevitaṃ.
Tasmā etaṃ na socāmi, gato so tassa yā gati.
21. Anavhito tato āgā, ananuññāto⁸ ito gato.
Yathā'gato tathā gato, tattha kā paridevanā.
22. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṃ paridevitaṃ.
Tasmā etaṃ na socāmi, gato so tassa yā gati.
23. Sace rode kiśā⁹ assaṃ, tassā me kiṃ phalaṃ siyā.
Ñātimittasuhajjānaṃ, bhiyyo no aratī siyā.

1. Mā ssu (Sī, Syā, I)

3. Dhonasākho (Ka-Sī, I)

5. Gattī (Ka-Sī, Syā, I)

7. Dhonasākhajātakaṃ (Ka-Sī, I)

9. Kiśī (I)

2. So piṅgiyo (Syā), sopi bhiyyo (Ka)

4. Sāmāpi (Sī, Syā)

6. Adisvāva (Sī)

8. Nānuññāto (Ka)

24. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṃ paridevitaṃ.
Tasmā etaṃ na socāmi, gato so tassa yā gati.
25. Yathāpi dārako candaṃ, gacchanta'manurodati.
Evaṃsampada'mevetaṃ, yo petamanusocati.
26. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṃ paridevitaṃ.
Tasmā etaṃ na socāmi, gato so tassa yā gati.
27. Yathāpi udakakumbho, bhinno appaṭisandhiyo.
Evaṃsampada'mevetaṃ, yo petamanusocati.
28. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṃ paridevitaṃ.
Tasmā etaṃ na socāmi, gato so tassa yā gatīti.
Uragajātaṃ catutthaṃ.

355. Ghaṭajātaka (5-1-5)

29. Aññe socanti rodanti, aññe assumukhā janā.
Pasannamukhavaṇṇosi, kasmā Ghaṭa¹ na socasi.
30. Nābbhatītaḥaro soko, nānāgatasukhāvaho.
Tasmā Dhaṅka² na socāmi, natthi soke dutīyatā³.
31. Socam paṇḍu kiso hoti, bhattañca'ssa na ruccati.
Amittā sumanā honti, sallavidhassa ruppato.
32. Gāme vā yadi vā'raññe, ninne vā yadi vā thale.
Ṭhitaṃ maṃ nāgamissati, evaṃ diṭṭhapado ahaṃ.
33. Yassa'ttā nālamekova, sabbakāmarasāharo.
Sabbāpi pathavī tassa, na sukhaṃ āvahissatīti.
Ghaṭajātakaṃ pañcamam.

1. Ghata (Sī, I)

2. Vaṅka (I)

3. Soko dutīyakā (Ka)

356. Koraṇḍiyajātaka (5-1-6)

34. Eko araṇṇe Girikandarāyaṃ,
Paggayha paggayha silaṃ paveccasi¹.
Punappunaṃ santaramānarūpo,
Koraṇḍiya² ko nu tava yidhattho.
35. Ahañhi'maṃ sāgara sevitantaṃ,
Samaṃ karissāmi yathāpi pāṇi.
Vikiriya sānūni ca pabbatāni ca,
Tasmā silaṃ dariyā pakkhipāmi.
36. Nayimaṃ mahiṃ arahati pāṇikappaṃ,
Samaṃ manusso karaṇāya meko.
Maññāmi'maññeva dariṃ jigīsaṃ³,
Koraṇḍiya hāhasi⁴ jīvalokaṃ.
37. Sace ahaṃ⁵ bhūṭadharaṃ na sakkā⁶,
Samaṃ manusso karaṇāya meko.
Evameva tvaṃ brahme ime manusse,
Nānādiṭṭhike nānayissasi te⁷.
38. Saṃkhittarūpena bhavaṃ mamatthaṃ,
Akkhāsi Koraṇḍiya evametaṃ.
Yathā na sakkā pathavī samā'yaṃ,
Kattum manussena tathā manussāti.

Koraṇḍiyajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

357. Laṭukikajātaka (5-1-7)

39. Vandāmi taṃ kuñjara saṭṭhihāyanaṃ,
Ārañṇakaṃ yūthapatim yasassim.
Pakkhehi taṃ pañjalikaṃ karomi,
Mā me vadhī puttake dubbalāya.

1. Pavejjhasi (Syā, Sī-Tṭha)

4. Hāyasi (Syā, Ka)

7. Ne (Ka)

2. Kāraṇḍiya (Sī, Syā, I)

5. Ayaṃ (Sī, Syā, I)

3. Jigimīsaṃ (Sī, Syā, I)

6. Sakko (Syā, Ka)

40. Vandāmi taṃ kuñjara ekacāriṃ,
 Āraññaṃ pabbatasānugocaraṃ.
 Pakkhehi taṃ pañjalikaṃ karomi,
 Mā me vadhī puttake dubbalāya.
41. Vadhissāmi te laṭukike puttakāni,
 Kiṃ me tuvaṃ kāhasi dubbalāsi.
 Sataṃ sahaṃsānipi tādisīnaṃ,
 Vāmena pādena papothayeyyaṃ.
42. Na heva sabbattha balena kiccaṃ,
 Balaṃ hi bālassa vadhāya hoti.
 Karissāmi te nāgarājā anatthaṃ,
 Yo me vadhī puttake dubbalāya.
43. Kākañca passa laṭukikaṃ, maṇḍukaṃ nīlamakkhikaṃ.
 Ete nāgaṃ aghātesuṃ, passa verassa verinaṃ.
 Tasmā hi veraṃ na kayirātha, appiyenapi kenacīti.
 Laṭukikajātakaṃ sattamaṃ.

358. Cūḷadhammapālajātaka (5-1-8)

44. Ahameva dūsiyā bhūnahatā, rañño Mahāpatāpassa.
 Etaṃ muñcatu Dhammapālaṃ, hatthe me deva chedehi.
45. Ahameva dūsiyā bhūnahatā, rañño Mahāpatāpassa.
 Etaṃ muñcatu Dhammapālaṃ, pāde me deva chedehi.
46. Ahameva dūsiyā bhūnahatā, rañño Mahāpatāpassa.
 Etaṃ muñcatu Dhammapālaṃ, sīsaṃ me deva chedehi.
47. Na hi¹ nūnimassa rañño, mittāmaccā ca vijjare suhadā.
 Ye na vadanti rājānaṃ, mā ghātayi orasaṃ puttaṃ.
48. Na hi¹ nūnimassa rañño, ñātī mittā ca vijjare suhadā.
 Ye na vadanti rājānaṃ, mā ghātayi atrajaṃ puttaṃ.

1. Naha (Sī, Syā, I) Ettha ha-kāro khede.

49. Candanasārānulittā, bāhā chijjanti Dhammapālassa.
Dāyādassa pathabyā, pāṇā me deva rujjhantīti.

Cūḷadhammapālajātakaṃ aṭṭhamam.

359. Suvaṇṇamigajātaka (5-1-9)

50. Vikkama re haripāda¹, vikkama re mahāmiga².
Chinda vārattikaṃ pāsam, nāham ekā vane rame.
51. Vikkamāmi na pāremi, bhūmiṃ sumbhāmi vegasā.
Daḷho vārattiko pāso, pādam me parikantati.
52. Attharassu palāsāni, asim nibbāha luddaka.
Paṭhamam maṃ vadhivāna, hana pacchā mahāmigaṃ.
53. Na me sutam vā diṭṭham vā, bhāsantiṃ mānusiṃ migim³.
Tvaṇca bhadde sukhī hoti, eso cāpi mahāmigo.
54. Evaṃ luddaka nandassu, saha sabbehi ñātibhi.
Yathāha'majja nandāmi, muttam disvā mahāmiganti.

Suvaṇṇamigajātakaṃ navamam.

360. Suyonandijātaka (5-1-10)

55. Vāti gandho timirānam, kusamuddo ca⁴ ghosavā.
Dūre ito Suyonandi⁵, Tamba kāmā tudanti maṃ.
56. Katham samudda'mahari, katham addakkhi Sedumam⁶.
Katham tassā ca tuyhaṇca, ahu Sagga⁷ samāgamo.
57. Kurukacchā⁸ payātānam, vāṇijānam dhanesinam.
Makarehi abhidā⁹ nāvā, phalakenāha'maplaviṃ.

1. Mahāmiga (Sī, Syā, I)

3. Na me sutā vā diṭṭhā vā, bhāsanti mānusiṃ migi (Ṭikā)

5. Ito hi susandī (Sī, Syā), itovi susondī (I)

7. Agga (Sī, Syā)

8. Bharukacchā (Sī, Syā, I)

9. Makarehibbhidā (Sī), makarehi'bhidā (Syā), makarehi bhinnā (I)

2. Haripada (Sī, Syā, I)

4. Va (Syā, I)

6. Serumam (Sī, Syā, I)

58. Sā maṃ saṇhena mudunā, niccaṃ candanagandhīnī.
Aṅgena¹ uddharī bhaddā, mātā puttāṃva orasaṃ.

59. Sā maṃ annena pānena, vatthena sayanena ca.
Attanāpi ca mandakkhī, evaṃ Tamba vijānahīti.

Suyonandījātaṃ dasamaṃ.

Maṇikuṇḍalavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṃ

Atha jinavaro haritaṃ tiṇako,
Atha bhinnaplavo uragova ghaṭo.
Dariyā puna kuñjara bhūnahatā,
Migamuttama saggavarena dasāti.

2. Vaṇṇārohavagga

361. Vaṇṇārohajātaka (5-2-1)

60. Vaṇṇārohena jātiyā, balanikkamanena ca.
Subāhu na mayā seyyo, sudāṭha iti bhāsasi.

61. Vaṇṇārohena jātiyā, balanikkamanena ca.
Sudāṭho na mayā seyyo, subāhu iti bhāsasi.

62. Evaṃ ce maṃ viharantaṃ, subāhu samma dubbhasi.
Na dānāhaṃ tayā saddhim, saṃvāsamaabhirocaye.

63. Yo paresaṃ vacanāni, saddaheyya² yathātathaṃ.
Khippaṃ bhijjetha mittasmiṃ, verañca pasave bahuṃ.

1. Aṅkena (I, Ka)

2. Saddahetha (Sī, Syā, I)

64. Na so mitto yo sadā appamatto.
 Bhedāsaṅkī randhamevā'nupassī.
 Yasmiṃ ca setī urasīva putto.
 Sa ve mitto yo abhejjo parehīti.

Vaṇṇārohajātakaṃ paṭhamam.

362. Sīlavīmaṃsajātaka (5-2-2)

65. Sīlaṃ seyyo sutam seyyo, iti me saṃsayo ahu.
 Sīlameva sutā seyyo, iti me natthi saṃsayo.
66. Moghā jāti ca vaṇṇo ca, sīlameva kiru'ttamaṃ.
 Sīlena anupetassa, sutena'ttho na vijjati.
67. Khattiyō ca adhammaṭṭho, vesso cā'dhammanissito.
 Te pariccajju'bho loke, upapajjanti duggatiṃ.
68. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapakkusā.
 Idha dhammaṃ caritvāna, bhavanti tidive samā.
69. Na vedā samparāyāya, na jāti nāpi¹ bandhavā.
 Sakañca sīlaṃ saṃsuddhaṃ, samparāyāya sukhāya cāti².

Sīlavīmaṃsajātakaṃ dutiyam.

363. Hirijātaka (5-2-3)

70. Hirim tarantaṃ vijigucchamaṇam,
 Tavāhamasmī iti bhāsamānam.
 Seyyāni kammāni anādiyantaṃ,
 Neso mamanti iti naṃ vijaññā.
71. Yañhi kayirā tañhi vade, yaṃ na kayirā na taṃ vade.
 Akarontaṃ bhāsamānam, pariṇānanti paṇḍitā.

1. Nopi (I)

2. Sukhāvahanti (Sī, Syā)

72. Na so mitto yo sadā appamatto,
 Bhedāsaṅkī randhamevānupassī.
 Yasmim ca setī urasīva putto,
 Sa ve mitto yo abhejjo parehi.
73. Pāmojjakaraṇaṃ ṭhānaṃ, paṣaṃsāvahanaṃ sukhaṃ.
 Phalānisaṃso bhāveti, vahanto porisaṃ dhuraṃ.
74. Pavivekaraṇaṃ pitvā, rasaṃ upasamassa ca.
 Niddaro hoti nippāpo, dhammappīṭiraṇaṃ pivanti.
 Hirijātaṇaṃ tatiyaṃ.

364. Khajjopanakajātaka (5-2-4)

75. Ko nu santamhi pajjote, aggipariyesanaṃ caraṃ.
 Addakkhi ratti¹ khajjotaṃ, jātavedaṃ amaññaṭṭha.
76. Svassa gomayacuṇṇāni, abhimatthaṃ tiṇāni ca.
 Viparītāya saññāya, nāsakkhi pajjaletave.
77. Evampi anupāyena, atthaṃ na labhate migo².
 Visāṇato gavaṃ dohaṃ, yattha khīraṃ na vindati.
78. Vividhehi upāyehi, atthaṃ papponti māṇavā.
 Niggahena amittānaṃ, mittānaṃ paggahena ca.
79. Senāmokkhapalābhena³, vallabhānaṃ nayena ca.
 Jagatiṃ jagatipālā, āvasanti Vasundharanti.
 Khajjopanakajātakaṃ catutthaṃ.

365. Ahituṇḍikajātaka (5-2-5)

80. Dhuttomhi samma sumukha, jūte akkhaparājito.
 Harehi⁴ ambapakkāni, vīriyaṃ te bhakkhayāmaṣe.
81. Alikāṃ vata maṃ samma, abhūtena paṣaṃsasi.
 Ko te suto vā diṭṭho vā, sumukho nāma makkaṭo.

1. Rattiṃ (Syā)

2. Mūgo (Syā)

3. Senī makkhūpalābhena (Syā)

4. Sevchi (I)

82. Ajjāpi me taṃ manasi¹, yaṃ maṃ tvaṃ ahituṇḍika.
Dhaññāpaṇaṃ pavisitvā, matto² chātaṃ hānāsi maṃ.

83. Tāhaṃ saraṃ dukkhaseyyaṃ, api rajjampi kāraye.
Nevāhaṃ yācito dajjaṃ, tathā hi bhayatajjito.

84. Yañca jaññā kule jātaṃ, gabbhe tittaṃ amacchariṃ.
Tena sakhiñca mittañca, dhīro sandhātumarahatīti.

AhITUṆḌIKAJĀTAKAṃ PAÑCAMAṃ.

366. Gumbiyajātaka (5-2-6)

85. Madhuvaṇṇaṃ madhurasāṃ, madhugandhaṃ visaṃ ahu.
Gumbiyo ghāsamesāno, araññe odahī visaṃ.

86. Madhu iti maññamānā³, ye taṃ visamakhādisuṃ⁴.
Tesaṃ taṃ kaṭukaṃ āsi, maraṇaṃ tenu'pāgamuṃ.

87. Ye ca kho paṭisaṅkhāya, visaṃ taṃ parivajjayuṃ.
Te āturesu sukhitā, ḍayhamānesu nibbutā.

88. Evameva manussesu, visaṃ kāmā samohitā.
Āmisaṃ bandhanañcetaṃ, maccuveso⁵ guhāsayo.

89. Evameva ime kāme, āturā paricārike⁶.
Ye sadā parivajjenti, saṅgaṃ loke upaccagunti.

Gumbiyajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

367. Sāḷiyajātaka (5-2-7)

90. Yvāyaṃ sāḷiya⁷ chāpoti, kaṇhasappaṃ agāhayi.
Tena sappena'yaṃ daṭṭho, hato pāpānusāsako.

91. Ahantāra⁸ mahantāraṃ, yo naro hantumicchati.
Evaṃ so nihato seti, yathāyaṃ puriso hato.

1. Te maṃ sarasi (Ka)

2. Mutto (Ka)

3. Madhūti maññamānāya (Ka)

4. Visamasāyisuṃ (Sī, Syā)

5. Maccuvaso (Sī, Syā)

6. Paricārake (I)

7. Sāḷiya (Sī, Syā, I), sāḷika (?)

8. Ahananta (I), aharanta (?)

92. Ahantāra¹ maghātentaṃ, yo naro hantumicchati.
Evaṃ so nihato seti, yathāyaṃ puriso hato.
93. Yathā paṇsumuṭṭhiṃ puriso, paṭivātaṃ paṭikkhiṇe.
Tameva so rajo hanti, tathāyaṃ puriso hato.
94. * Yo appaduṭṭhassa narassa dussati,
Suddhassa posassa anaṅgaṇassa.
Tameva bālaṃ pacceti pāpaṃ,
Sukhumo rajo paṭivātaṃva khittoti.
Sāḷiyajātaṃ sattamaṃ.

368. Tacasārajātaka (5-2-8)

95. Amittahatthathagatā², tacasārasamappitā.
Pasannamukhavaṇṇā'ttha, kasmā tumhe na socatha.
96. Na socanāya paridevanāya,
Atthova labbho³ api appakopi.
Socanta'menaṃ dukhitaṃ viditvā,
Paccatthikā attamanā bhavanti.
97. Yato ca kho paṇḍito āpadāsu,
Na vedhatī atthavinicchayaññū.
Paccatthikā'ssa⁴ dukhitā bhavanti,
Disvā mukhaṃ avikāraṃ purāṇaṃ.
98. Jappena mantena subhāsitenā,
Anuppadānena paveṇiyā vā.
Yathā yathā yattha labhetha atthaṃ,
Tathā tathā tattha parakkameyya.

1. Ahananta (Sī, Syā, I), aharanta (?)

* Khu 1. 32, 382 piṭṭhesupi.

2. Hatthattagatā (katthaci, Sī-Nisya)

3. Attho ca labbhā (Sī, Syā), atthodha labbhā (Am 2. 49)

4. Paccatthikā te (Ka)

99. Yato ca jāneyya alabbhaneyyo,
Mayā va¹ aññena vā esa attho.
Asocamāno adhivāsayeyya,
Kammaṃ daḷhaṃ kinti karomi dānīti.

Tacasārajātakam aṭṭham.

369. Mittavindakajātaka (5-2-9)

100. Kyāhaṃ devānamakaram, kiṃ pāpaṃ pakataṃ mayā.
Yaṃ me sirasmiṃ ohacca², cakkam bhamati matthake.
101. Atikkamma ramaṇakam, sadāmatthañca dūbhakam.
Brahmattarañca pāsadam, kenatthena idhāgato.
102. Ito bahutarā bhogā, atra maññe bhavissare.
Iti etāya saññāya, passa maṃ byasanam gataṃ.
103. Catubbhi aṭṭhajjhagamā, aṭṭhāhipi ca³ soḷasa.
Soḷasāhi ca bāttimsa, atricchaṃ cakkamāsado.
Icchāhatassa posassa, cakkam bhamati matthake.
104. Uparivisālā duppūrā, icchā visaṭagāmini⁴.
Ye ca taṃ anugijjhanti, te honti cakkadhārinoti.

Mittavindakajātakam navamaṃ.

370. Palāsajātaka (5-2-10)

105. Haṃso palāsa'mavaca, nigrodho samma jāyati.
Aṅkasmim⁵ te nisinnova, so te mammāni checchatī⁶.
106. Vaḍḍhatā'meva⁷ nigrodho, patiṭṭha'ssa bhavāmaham.
Yathā pitā ca mātā ca⁸, evaṃ me so bhavissati.
107. Yaṃ tvaṃ aṅkasmim vaḍḍhesi, khīrarukkham bhayānakam.
Āmanta kho taṃ gacchāma, vuḍḍhi ma'ssa na ruccati.

1. Mayā vā (Syā, Ka)

2. Uhacca (Ka), ūhacca (I)

3. Aṭṭhāhi cāpi (Sī, Syā), aṭṭhābhi cāpi (Ka)

4. Upari visālam duppūram, icchāvisadagāmini (Sī)

5. Aṅkasmim (Ka)

6. Chijjati (Ka)

7. Vaddhitameva (Ka)

8. Pitā vā mātā vā (I), mātā vā pitā vā (Ka)

108. Idāni kho maṃ bhāyeti, Mahānerunidassanaṃ.
Hamsassa anabhiññāya, mahā me bhayaṃāgataṃ.
109. Na tassa vuḍḍhi kusalappasatthā,
Yo vaḍḍhamāno ghasate patiṭṭhaṃ.
Tassū'parodhaṃ parisaṅkamāno,
Patārayī mūlavadhāya dhīroti.
- Palāsajātakaṃ dasamaṃ.
Vaṇṇārohavaggo dutiyo¹.

3. Aḍḍhavagga

371. Dīghītikosalajātaka (5-3-1)

110. Evaṃbhūtassa te rāja, āgatassa vase² mama.
Atthi nu koci pariyāyo, yo taṃ dukkhā pamocaye.
111. Evaṃbhūtassa me tāta, āgatassa vase tava.
Natthi no koci pariyāyo, yo maṃ dukkhā pamocaye.
112. Nāññaṃ sucariṭaṃ rāja, nāññaṃ rāja subhāsitaṃ.
Tāyate maraṇakāle, evamevi'taraṃ dhanam.
113. * Akkocchi maṃ avadhi maṃ, ajini maṃ ahāsi me.
Ye ca taṃ upanayhanti, veraṃ tesaṃ na sammati.
114. * Akkocchi maṃ avadhi maṃ, ajini maṃ ahāsi me.
Ye ca taṃ nupanayhanti, veraṃ tesūpasammati.
115. * Na hi verena verāni, sammantīdha kudācanaṃ.
Averena ca sammanti, esa dhammo sanantanoti.

Dīghītikosalajātakaṃ paṭhamam.

372. Migapotakajātaka (5-3-2)

116. Agārā paccupetassa, anagārassa te sato.
Samaṇassa na taṃ sādhu, yaṃ peta'manusocasi.

1. Imassuddānaṃ tatiyavaggapariyosāne bhavissati.

* Khu 1. 13; Vi 3. 496; Ma 3. 192 piṭṭhesupi.

2. Vaso (I, Ka)

117. Saṁvāseṇa have sakka, manussassa migassa vā.
Hadaye jāyate pemaṁ, na taṁ sakkā asocituṁ.
118. Mataṁ marissaṁ rodanti, ye rudanti lapanti ca.
Tasmā tvaṁ isi mā rodi, roditam mogha'māhu santo.
119. Roditena have brahme, mato peto samuṭṭhahe.
Sabbe saṅgamma rodāma, aññamaññassa ñātake.
120. * Ādittam vata maṁ santaṁ, ghatasittamva pāvakaṁ.
Vārinā viya osiñcaṁ, sabbaṁ nibbāpaye daraṁ.
121. * Abbahi vata me sallam, ya'māsi hadayassitam.
Yo me sokaparetassa, puttasokaṁ apānudi.
122. Soham abbūḷhasallosmi, vītasoko anāvilo.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna Vāsavāti.
Migapotakajātakam dutiyam.

373. Mūsikajātaka (5-3-3)

123. Kūhim gatā kattha gatā, iti lālappatī jano.
Ahameve'ko jānāmi, udapāne mūsikā hatā.
124. Yañcetaṁ¹ iti cīti ca, gadrabhova nivattasi.
Udapāne mūsikaṁ hantvā, yavaṁ bhakkhetumicchasi.
125. Daharo cā'si dummedha, paṭhamuppattiko² susu.
Dīghañcetaṁ³ samāsajja⁴, na te dassāmi jīvitaṁ.
126. Nāntalikkhabhavanena, nāṅgaputtapinena⁵ vā.
Puttena hi patthayito, silokehi pamocito.
127. Sabbaṁ suta'madhīyetha, hīnamukkaṭṭhamajjhimam.
Sabbassa attham jāneyya, na ca sabbaṁ payojaye.
Hoti tādisako kālo, yattha atthāvaham sutanti.

Mūsikajātakam tatiyam.

* Khu 2. 114, 132 piṭṭhesupi.

2. Paṭhamuppattito (Sī, I)

4. Samāpajja (Syā, Ka)

1. Yathetaṁ (I), yavetaṁ (Ka), yametaṁ (katthaci)

3. Dīghametaṁ (I)

5. Nāṅgaputtasirena (Sī, Syā, I)

374. Cūḷadhanuggahajāta (5-3-4)

128. Sabbaṃ bhaṇḍaṃ samādāya, pāraṃ tiṇṇosi brāhmaṇa.
Paccāgaccha lahuṃ khippaṃ, mampi tārehi dāni'to¹.
129. Asanthutaṃ maṃ cirasanthutena,
Nimīni bhotī addhuvaṃ dhuvena.
Mayāpi bhotī nimineyya aññaṃ,
Ito ahaṃ dūrataṃ gamissaṃ.
130. Kā'yaṃ eḷagalāgumbe², karoti ahuhāsiyaṃ.
Nayidha naccagītaṃ vā³, tālaṃ vā susamāhitaṃ.
Anamhikāle⁴ susoṇi⁵, kinnu jagghasi sobhane⁶.
131. Siṅgāla bāla dummedha, appapaññosi jambuka.
Jīno macchañca pesiñca, kapaṇo viya jhāyasi.
132. Sudassaṃ vajja'maññesaṃ, attano pana duddasaṃ.
Jīnā patiñca jārañca, maññe tvaññeva⁷ jhāyasi.
133. Evametaṃ migarāja, yathā bhāsasi jambuka.
Sā nūnāhaṃ ito gantvā, bhattu hessaṃ vasānugā.
134. Yo hare mattikaṃ thālaṃ, kaṃsathālampi so hare.
Kataṃ ceva⁸ tayā pāpaṃ, punapevaṃ karissasīti.
Cūḷadhanuggahajātaṃ catutthaṃ.

375. Kapotajāta (5-3-5)

135. Idāni khomhi sukhito arogo,
Nikkaṇṭako nippatito kapoto.
Kāhāmi dānī hadayassa tuṭṭhiṃ,
Tathāhi'maṃ maṃsasākaṃ baleti.

1. Dānibho (Syā)

3. Nayidha naccaṃ vā gītaṃ vā (Sī, Syā, I)

5. Susoṇi (Sī, Syā, I)

7. Mampi tvaññeva (Sī, Syā), tvampi maññeva (I)

2. Eḷagaṇagumbe (Ka)

4. Anamhakāle (I)

6. Sobhaṇe (I, Ka)

8. Kataṃyeva (Sī, Syā, I)

136. Kā'yaṃ balākā sikhinī, corī laṅhipitāmahā.
Oram balāke āgaccha, caṇḍo me vāyaso sakhā.
137. Alam hi te jagghitāye, mamaṃ disvāna edisaṃ.
Vilūnaṃ sūdaputtana, piṭṭhamaṇḍena¹ makkhitam.
138. Sunhāto suvilittosi, annapānena tappito.
Kaṇṭhe ca te veḷuriyo, agamā nu kajaṅgalaṃ.
139. Mā te mitto amitto vā, agamāsi kajaṅgalaṃ.
Piñchāni tattha lāyitvā, kaṇṭhe bandhanti vaṭṭanaṃ.
140. Punapā'pajjasī samma, sīlaṃ hi tava tādisaṃ.
Na hi mānusakā bhogā, subhuñjā honti pakkhināti. (841)

Kapotajātakam pañcamam.

Aḍḍhavaggo tatiyo.

Tassuddānam

Atha vaṇṇa sasīla hiri labhate,
Sumukhā visa sāliya'mittavaro.
Atha cakka palāsa sarāja sato,
Yava bāla kapotaka pannarasāti.

Atha vagguddānam

Jīnañca vaṇṇam asamaṃvaguppari,
Sudesitā jātakanti santi vīsati².
Mahesino brahmacarittamutta,
Mavoca gāthā atthavatī subyañjanāti.

Pañcakanipātam niṭṭhitam.

1. Piṭṭhamaddena (Sī, Syā, I)

2. Jātaka pañcavīsati (?)

6. Chakkanipāta

1. Avāriyavagga

376. Avāriyajātaka (6-1-1)

1. Māsu kujjha¹ bhūmipati, māsu kujjha¹ rathesabha.
Kuddhaṃ appaṭikujjhanto, rājā raṭṭhassa pūjito.
2. Gāme vā yadi vā'raññe, ninne vā yadi vā thale.
Sabbattha anusāsāmi, māsu kujjha¹ rathesabha.
3. Avāriyapitā nāma, ahu Gaṅgāya nāviko.
Pubbe janaṃ taretvāna, pacchā yācati vetanaṃ.
Tena'ssa bhaṇḍanaṃ hoti, na ca bhogehi vaḍḍhati.
4. Atiṇṇaṃyeva yācassu, apāraṃ tāta nāvika.
Añño hi tiṇṇassa mano, añño hoti pāresino².
5. Gāme vā yadi vā'raññe, ninne vā yadi vā thale.
Sabbattha anusāsāmi, māsu kujjhittha nāvika.
6. Yāyevā'nusāsaniyā, rājā gāmavaraṃ adā.
Tāyevā'nusāsaniyā, nāviko paharī mukhaṃ.
7. Bhattaṃ bhinnaṃ hatā bhariyā, gabbho ca patito chamā.
Migova jātarūpena, na tena'tthaṃ abandhi sūti³.

Avāriyajātakaṃ paṭhamaṃ.

377. Setaketujātaka (6-1-2)

8. Mā tāta kujjhi na hi sādhu kodho,
Bahumpi te adiṭṭhamassutañca.
Mātā pitā disatā⁴ Setaketu,
Ācariyamāhu disataṃ pasatthā.

1. Māssu kujjhi (Sī, I)

3. Avaḍḍhitunti (Sī, Syā), avaḍḍhi sūti (?)

2. Taresino (Sī, I), tiresino (Syā)

4. Disā tāta (Syā), disā tā (I)

9. Agārino annadapānavatthadā¹,
 Avhāyikā tampi disaṃ vadanti.
 Esā disā paramā Setaketu,
 Yaṃ patvā dukkhī sukhino bhavanti.
10. Kharājinā jaṭilā paṅkadantā,
 Dummakkharūpā² ye'me jappanti mante.
 Kacci nu te mānusaḥ payoge,
 Idaṃ vidū parimuttā apāyā.
11. Pāpāni kammāni katvāna rāja,
 Bahussuto ce na³ careyya dhammaṃ.
 Sahassavedopi na taṃ paṭicca,
 Dukkhaṃ pamucce caraṇaṃ apatvā.
12. Sahassavedopi na taṃ paṭicca,
 Dukkhaṃ pamuñce caraṇaṃ apatvā.
 Maññāmi vedā aphalā bhavanti,
 Sasaṃyamaṃ caraṇameva⁴ saccaṃ.
13. Na heva vedā aphalā bhavanti,
 Sasaṃyamaṃ caraṇameva saccaṃ.
 Kittim hi pappoti adhicca vede,
 Santim puṇeti⁵ caraṇena dantoti.
- Setaketujātakam dutiyam.

378. Darīmukhajātaka (6-1-3)

14. Paṅko ca kāmā palipo ca kāmā,
 Bhayañca metaṃ timūlaṃ pavuttaṃ.
 Rajo ca dhūmo ca mayā pakāsitaṃ,
 Hitvā tuvaṃ pabbaja Brahmadatta.

1. Annapānavatthadā (Syā, Ka)

2. Dumukkharūpā (Sī, Syā), dummukkharūpā (I, Ka)

3. Bahussuto neva (Sī, Syā)

4. Caraṇaṃneva (Sī, Syā, I)

5. Santaṃ puneti (Sī, I)

15. Gadhito¹ ca ratto ca adhimucchito ca,
 Kāmesvahaṃ brāhmaṇa bhim̐sarūpaṃ.
 Taṃ nu'ssahe jīvikattho pahātum,
 Kāhāmi puññāni anappakāni.
16. Yo atthakāmassa hitānukampino,
 Ovajjamāno na karoti sāsanaṃ.
 Idameva seyyo iti maññamāno,
 Punappunaṃ gabbhamupeti mando.
17. So ghorarūpaṃ nirayaṃ upeti,
 Subhāsubhaṃ muttakarīsapūraṃ.
 Sattā sakāye na jahanti giddhā,
 Ye honti kāmesu avītarāgā.
18. Mīlhena littā ruhirena makkhitā,
 Semhena littā upanikkhamanti.
 Yaṃ yaṃ hi kāyena phusanti tāvade,
 Sabbhaṃ asātaṃ dukhameva kevalaṃ.
19. Disvā vadāmi na hi aññato savaṃ,
 Pubbenivāsaṃ bahukaṃ sarāmi.
 Citrāhi gāthāhi subhāsītāhi,
 Darīmukho nijjhāpayi sumedhanti.
- Darīmukhajātakaṃ tatiyaṃ.
- 379. Nerujātaka (6-1-4)**
20. Kākolā kākasaṃghā ca, mayaṇca patataṃ varā².
 Sabbeva sadisā homa, imaṃ āgamma pabbataṃ.
21. Idha sīhā ca byagghā ca, siṅgālā ca migādhamā.
 Sabbeva sadisā honti, ayaṃ ko nāma pabbato.

1. Gathito (Sī)

2. Vara (Ka) mayantipadassa hi visesanaṃ.

22. Imam “Nerū”¹ti jānanti, manussā pabbatuttamaṃ.
Idha vaṇṇena sampannā, vasanti sabbapāṇino.
23. Amānanā yattha siyā, santānaṃ vā vimānanā.
Hīnasammānanā vāpi, na tattha vasatimvase².
24. Yatthā’laso ca dakkho ca, sūro bhīru ca pūjijyā.
Na tattha santo vasanti, avisesakare nare³.
25. Nāyaṃ Neru vibhajati, hīna-ukkaṭṭhamajjhime.
Avisesakaro Neru, handa Neruṃ jahāmaseti.
Nerujātakam catuttham.

380. Āsaṅkajātaka (6-1-5)

26. Āsāvati nāma latā, jātā Cittalatāvane.
Tassā vassasahassena, ekaṃ nibbattate phalaṃ.
27. Taṃ devā payirupāsanti, tāva dūraphalaṃ satim.
Āsīseva⁴ tuvaṃ rāja, āsā phalavatī sukhā.
28. Āsīseva⁵ so pakkhī, āsīseva⁵ so diyo.
Tassa cāsā⁶ samijjhati, tāva dūragatā satī.
Āsīseva tuvaṃ rāja, āsā phalavatī sukhā.
29. Sampesi⁷ kho maṃ vācāya, na ca sampesi⁷ kammunā.
Mālā sereyyakasessa, vaṇṇavanta agandhikā.
30. Aphalaṃ madhuraṃ vācam, yo mittesu pakubbati.
Adadaṃ avissajaṃ bhogaṃ, sandhi tena’ssa jīrati.
31. Yañhi kayirā tañhi vade, yaṃ na kayirā na taṃ vade.
Akarontaṃ bhāsamānaṃ, pari jānanti paṇḍitā.
32. Balañca vata me khīṇaṃ, pātheyyañca na vijjati.
Saṅke paṇūparodhāya, handa dāni vajāmahaṃ.

1. Nerunti (Sī, Syā)

3. Nage (Sī, Syā, I)

5. Āsīmsetheva (Sī, Syā, I)

7. Saṃsesi (Ka)

2. Vasatī vase (Syā), vasa divase (I)

4. Āsīmseva (Sī, Syā, I)

6. Tassevāsā (Syā)

33. Etadeva hi me nāmaṃ, yaṃ nāmasmi rathesabha.
 Āgamehi mahārāja, pitaraṃ āmantayāmahanti.
 Āsaṅkajātakaṃ pañcamāṃ.

381. Migālopajātaka (6-1- 6)

34. Na me rucci Migālopa, yassa te tādisī gatī.
 Atuccaṃ tāta patasi, abhūmiṃ tāta sevasi.
35. Catukkaṇṇaṃva kedāraṃ, yadā te pathavī siyā.
 Tato tāta nivattassu, māssu etto paraṃ gami.
36. Santi aññepi sakuṇā, pattayānā vihaṅgamā.
 Akkhittā vātavegena, naṭṭhā te sassatīsamā.
37. Akatvā Apanandassa¹, pitu vuddhassa sāsanaṃ.
 Kālavāte atikkamma, Verambhānaṃ vasaṃ agā².
38. Tassa puttā ca dārā ca, ye caññe anujīvino.
 Sabbe byasanaṃpāduṃ, anovādakare diḍe.
39. Evampi idha vuddhānaṃ, yo vākyāṃ nāvabujjhati.
 Atisīmacaro³ ditto, gijjhovā⁴ tītasāsano.
 Sabbe byasanaṃ papponti, akatvā vuddhasāsanaṃti.
 Migālopajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

382. Sirikālakaṇṇijātaka (6-1-7)

40. Kā nu kālena vaṇṇena, na cāpi⁴ piyadassanā.
 Kā vā tvaṃ kassa vā dhītā, kathaṃ jānemu taṃ mayāṃ.
41. Mahārājassahaṃ dhītā, Virūpakkhassa caṇḍiyā.
 Ahaṃ Kālī alakkhikā, “Kālakaṇṇī”ti maṃ vidū.
 Okāsaṃ yācito dehi, vasemu tava santike. (1)

1. Aparāṇṇassa (Sī, Syā, I)

3. Atisīmaṃ caro (Sī, Syā, Ka)

2. Gato (Sī)

4. Na cāsi (Sī)

42. Kimsīle kimsamācāre, purise nivisase tuvaṃ.
Puṭṭhā me Kāḷi akkhāhi, katham¹ jānemu taṃ mayam.
43. Makkhī paḷāsī sārāmbhī, issukī maccharī saṭho.
So mayham puriso kanto, laddham yassa vinassati.
44. Kodhano upanāhī ca, piṣuṇo ca vibhedako.
Kaṇḍakavāco² pharusō, so me kantataro tato.
45. Ajja suveti puriso, sadattham nāvabujjhati.
Ovajjamāno kuppati, seyyam so atimaññati.
46. Davappaluddho³ puriso, sabbamittehi dhamṣati.
So mayham puriso kanto, tasmim homi anāmayā. (2)
47. Apehi etto tvaṃ Kāḷi, netam amhesu vijjati.
Aññaṃ janapadam gaccha, nigame rājadhāniyo.
48. Ahampi kho taṃ⁴ jānāmi, netam tumhesu vijjati.
Santi loka alakkhikā, saṅgharanti bahum dhanam.
Aham devo ca me bhātā, ubho naṃ vidhamāmase. (3)
49. Kā nu dibbena vaṇṇena, pathabyā supatiṭṭhitā.
Kā vā tvaṃ kassa vā dhītā, katham jānemu taṃ mayam.
50. Mahārājassaham dhītā, Dhataratṭhassa sirīmato⁵.
Aham Sirī ca Lakkhī ca, “Bhūripañña”ti maṃ vidū.
Okāsaṃ yācito dehi, vasemu tava santike. (4)
51. Kimsīle kimsamācāre, purise nivisase tuvaṃ.
Puṭṭhā me Lakkhi akkhāhi, katham¹ jānemu taṃ mayam.

1. Yathā (Sī, I)

2. Aṇḍakavāco (Ka-Sī, I)

3. Devappaluddho (Ka), davappaladdho (I)

5. Dhataratṭhasirīmato (Syā, Ka)

4. Cetam (Sī)

52. Yo cāpi sīte atha vāpi uṇhe,
 Vātātape ḍaṃsasarīsape ca.
 Khudham¹ pipāsam abhibhuyya sabbam,
 Rattindivam yo satatam niyutto.
53. Kālāgatañca na hāpeti attham,
 So me manāpo nivise ca tamhi.
 Akkodhano mittavā cāgavā ca,
 Sīlūpapanno asaṭho'jubhūto².
54. Saṅgāhako sakhilo saṇhavāco,
 Mahattapattopi nivātavutti.
 Tasmim ham³ pose vipulā bhavāmi,
 Ūmi samuddassa yathāpi vaṇṇam.
55. Yo cāpi mitte atha vā amitte,
 Setṭhe sarikkhe atha vāpi hīne.
 Attham carantam atha vā anattham,
 Āvī raho saṅgahameva vatte⁴.
56. Vācam na vajjā pharusam kadāci,
 Matassa jīvassa ca tassa homi.
 Etesam yo aññataram labhitvā,
 Kantā sirī⁵ majjati appapañño.
 Tam dittarūpaṃ visamaṃ carantam,
 Karisaṭhānamva⁶ vivajjayāmi. (5)
57. Attanā kurute lakkhim, alakkhim kuruta'ttanā.
 Na hi lakkhim alakkhim vā, añño aññassa kārakoti.

Sirikāḷakaṇṇijātakaṃ sattamaṃ.

1. Khuddam (Syā, Ka), khudam (I)

2. Asaṭho ujjubhūto (I)

3. Tasmāham (Sī, I)

4. Vatto (Syā, Ka)

5. Kantasirim (katthaci), kantaṃ sirim (Syā) Aṭṭhakathāyaṃ dutiyatatiyapāṭhantarāni.

6. Karisajātamva (Sī, Syā)

383. Kukkuṭajātaka (6-1-8)

58. Sucittapattachadana, tambacūḷa vihaṅgama.
Oroha dumasākhāya, mudhā bhariyā bhavāmi te.
59. Catuppadī tvaṃ kalyāṇi, dvipadāhaṃ manorame.
Migī pakkhī asaṇṇuttā, aṇṇaṃ pariyesa sāmikaṃ.
60. Komārikā te hessāmi, maṇjukā piyabhāṇinī.
Vinda maṃ ariyena vedena, sāvaya maṃ yadicchasi.
61. Kuṇapādini lohitaṇḍe, cori kukkuṭapothini.
Na tvaṃ ariyena vedena, mamaṃ bhattāramicchasi.
62. Evampi caturā¹ nārī, disvāna sadhanaṃ² naraṃ.
Nenti saṇḍhāhi vācāhi, biḷārī viya kukkuṭaṃ.
63. Yo ca uppatitaṃ atthaṃ, na khippamanubujjhati.
Amittavasamanveti, pacchā ca anutappati.
64. Yo ca uppatitaṃ atthaṃ, khippameva nibodhati.
Muccate sattusambādhā, kukkuṭova biḷāriyāti.
Kukkuṭajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

384. Dhammadhajājātaka (6-1-9)

65. Dhammaṃ caratha ñātayo, dhammaṃ caratha bhaddaṃ vo³.
Dhammacārī sukhaṃ seti, asmiṃ loke paramhi ca.
66. Bhaddako vata'yaṃ pakkhī, diyo paramadhammiko.
Ekapādena tiṭṭhanto, dhammamevā'nusāsati.
67. Nāssa sīlaṃ vijānātha, anaṇṇāya pasamsatha.
Bhutvā aṇḍaṇca potaṇca⁴, dhammo dhammoti bhāsati.
68. Aṇṇaṃ bhaṇati vācāya, aṇṇaṃ kāyena kubbati.
Vācāya no ca kāyena, na taṃ dhammaṃ adhiṭṭhito.

1. Caturā (Syā, Ka)

3. Bhadda vo (Ka)

2. Pavaraṃ (Sī, Syā, I)

4. Chāpe ca (Sī, I)

69. Vācāya sakhilo manoviduggo,
 Channo kūpasayova kaṇhasappo.
 Dhammadhajo gāmanigamāsu sādhu¹,
 Dujjāno purisena bālisena.
70. Imaṃ tuṇḍehi pakkhehi, pādā cimaṃ viheṭṭhatha².
 Chavañhi'maṃ vināsetha, nāyaṃ saṃvāsanārahoti.
 Dhammadhajajātakaṃ navamaṃ.

385. Nandiyamigarājajātaka (6-1-10)

71. Sace brāhmaṇa gacchesi, Sāketē³ Ajjunaṃ⁴ vanaṃ.
 Vajjāsī Nandiyaṃ nāma, puttāṃ asmākamorasāṃ.
 Mātā pitā ca te vuddhā, te taṃ icchanti passitum.
72. Bhuttā mayā nivāpāni, rājino pānabhojanaṃ.
 Taṃ rājapaṇḍaṃ avabhottuṃ⁵, nāhaṃ brāhmaṇa mussahe.
73. Odahissāmahaṃ passaṃ, khurappānissa⁶ rājino.
 Tadāhaṃ sukhito mutto, api passeyya mātaraṃ.
74. Migarājā pure āsiṃ, Kosalassa niketane⁷.
 Nandiyo nāma nāmena, abhirūpo catuppado.
75. Taṃ maṃ vadhitumāgacchi, dāyasmiṃ Ajjune vane.
 Dhanuṃ advejjaṃ⁸ katvāna, usuṃ sannayha⁹ Kosalo.

1. Gāmanigamāsu sādhusammato (Sī), gāmanigamasādhu (I) 2. Vipothatha (I)
 3. Sāketāṃ (Sī, Syā) 4. Añjanaṃ (Sī, Syā, I) 5. Avabhottaṃ (Ka)
 6. Khurappāṇissa (Sī), khurapāṇissa (I), khurappapāṇissa (?) 7. Niketave (Sī, Syā, I)
 8. Ārajjum (Nisya), adejjhaṃ (Sī, I) advedhābhāvaṃ ekibhāvanti attho.
 9. Sandhāya (Sī, I)

76. Tassāhaṃ odahiṃ passaṃ, khurappānissa rājino.
Tadāhaṃ sukhito mutto, mātaraṃ daṭṭhumāgatoti.

Nandiyamigarājajātakaṃ dasamaṃ.

Avāriyavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṃ

Atha kujjharathesabha ketuvaro,
Sadarīmukha neru latā ca puna.
Apananda sirī ca sucittavaro,
Atha dhammika nandimigena dasāti.

2. Kharaputtavagga

386. Kharaputtajātaka (6-2-1)

77. Saccaṃ kirevamāhaṃsu, vastaṃ¹ bālota paṇḍitā.
Passa bālo rahokammaṃ, āvikubbaṃ na bujjhati.
78. Tvaṃ khopi² samma bālosi, kharaputta vijānāhi.
Rajjuyā hi³ parikkhitto, vaṅkoṭṭho ohitomukho.
79. Aparampi samma te bālyaṃ⁴, yo mutto na palāyasi.
So ca bālataro samma, yaṃ tvaṃ vahasi Senakaṃ.
80. Yaṃ nu samma ahaṃ bālo, ajarāja vijānāhi.
Atha kena Senako bālo, taṃ me akkhāhi pucchito.
81. Uttamatthaṃ labhitvāna, bhariyāya yo padassati⁵.
Tena jahissata'ttānaṃ, sā cevassa na hessati.

1. Bhastaṃ (Sī, I), kalakaṃ (Syā), garaṃ (Ka)

2. Tvaṃ nu kho (Sī, Syā), tvaṅca kho (I)

3. Rajjuyāsi (I)

4. Ayampi samma te bālo (Ka)

5. Bhariyā yo padassati (I), bhariyā na bhavissati (Ka)

82. Na ve piyammeti¹ janinda tādiso,
 Attam niraṃkatvā piyāni sevati².
 Attāva seyyo paramā ca seyyo,
 Labbhā piyā ocitatthena pacchāti.

Kharaputtajātakaṃ paṭhamam.

387. Sūcijātaka (6-2-2)

83. Akakkasaṃ apharusaṃ, kharadhotam supāsiyam.
 Sukhumaṃ tikhiṇaggañca, ko sūcim ketumicchati.
84. Sumajjañca supāsañca, anupubbam³ suvaṭṭitam.
 Ghanaghātimam paṭithaddham, ko sūcim ketumicchati.
85. Ito dāni patāyanti, sūciyo baḷisāni ca.
 Ko'yaṃ Kammāragāmasmiṃ, sūcim vikketumicchati.
86. Ito satthāni gacchanti, kammantā vividhā puthū.
 Ko'yaṃ Kammāragāmasmiṃ, sūcim vikketumicchati⁴.
87. Sūcim Kammāragāmasmiṃ, vikketabbā pajānatā.
 Ācariyāva jānanti⁵, kammaṃ sukata dukkaṭam⁶.
88. Imañce⁷ te pitā bhadde, sūcim jaññā mayā kataṃ.
 Tayā ca maṃ nimanteyya, yañca'ttha'ññam ghare dhananti.

Sūcijātakaṃ dutiyam.

388. Tuṇḍilajātaka (6-2-3)

89. Navachannake⁸ dāni⁹ diyyati,
 Puṇṇāyam doṇi suvāminī ṭhitā.
 Bahuke jane pāsapāṇike,
 No ca kho me paṭibhāti bhuñjitum.

1. Na piyameti (Ka), na piyamedanti (katthaci)

3. Anupubba (Sī, Syā)

5. Ācariyā sañjānanti (Ka), ācariyā pajānanti (Syā), ācariyāva sañjānanti (I)

6. Dukkataṃ (Sī, I)

8. Navachandake (Sī, I), navacchaddake (Syā)

9. Doṇi (Ka), dānam, dāne (katthaci)

2. Sevaye (?)

4. Marahati (Sī, Syā, I)

7. Imañca (Sī, Syā, I)

90. Tasasi bhamasi loṇamicchasi,
Attāṇosi kuhiṃ gamissasi.
Appossukko bhuñja Tuṇḍila,
Maṃsathāya hi positāmhase¹.
91. Ogaha rahadaṃ akaddamaṃ.
Sabbhaṃ sedamalaṃ pavāhaya.
Gaṇhāhi navaṃ vilepanaṃ,
Yassa gandho na kadāci chijjati.
92. Katamo rahado akaddamo,
Kimsu sedamalanti vuccati.
Katamañca navaṃ vilepanaṃ,
Yassa gandho na kadāci chijjati.
93. Dhammo rahado akaddamo,
Pāpaṃ sedamalanti vuccati.
Sīlañca navaṃ vilepanaṃ,
Tassa gandho na kadāci chijjati.
94. Nandanti sarīraghātino,
Na ca nandanti sarīradhārino.
Puṇṇāya ca puṇṇamāsiyā,
Ramamānāva jahanti jīvitanti.

Tuṇḍilajātakaṃ tatiyaṃ.

389. Suvaṇṇakakkaṭajātaka (6-2-4)

95. Siṅgīmigo āyatacakkhunetto,
Aṭṭhittaco vārisayo alomo.
Tenābhibhūto kapaṇaṃ rudāmi,
Hare sakhā kissa nu maṃ jahāsi.

1. Posiyāmase (Sī, Syā, I)

96. So passasanto mahatā phaṇena,
 Bhujaṅgamo kakkaṭamajjhapatto.
 Sakhā sakhāraṃ paritāyamāno,
 Bhujaṅgamaṃ kakkaṭako gahesi.
97. Na vāyasaṃ no pana kaṇhasappaṃ,
 Ghāsattthiko kakkaṭako adeyya.
 Pucchāmi taṃ āyatacakkhunetta,
 Atha kissa hetu'mha ubho gahītā.
98. Ayaṃ puriso mama atthakāmo,
 Yo maṃ gahetvāna dakāya neti.
 Tasmim̐ mate dukkhamanappakaṃ me,
 Ahañca eso ca ubho na homa.
99. Mamañca disvāna pavaddhakāyaṃ,
 Sabbo jano hiṃsitumeva micche.
 Sāduñca thūlañca muduñca maṃsaṃ,
 Kākāpi maṃ disvāna¹ viheṭhayeyyum.
100. Sace'tassa hetu'mha ubho gahītā,
 Uṭṭhātu poso visa'māvamāmi².
 Mamañca kākāñca pamuñca khippaṃ,
 Pure visaṃ gālhamupeti maccaṃ.
101. Sappaṃ pamokkhāmi na tāva kākāṃ,
 Paṭibandhako³ hohiti⁴ tāva kāko.
 Purisañca disvāna sukhim̐ arogaṃ,
 Kākāṃ pamokkhāmi yatheva sappaṃ.

1. Disva (Sī, I)

3. Paṭibaddhako (Sī, I)

2. Visamācamāmi (Sī, I, Ka)

4. Hoti hi (Syā)

102. Kāko tadā Devadatto ahosi,
 Māro pana kaṇhasappo ahosi.
 Ānandabhaddo kakkaṭako ahosi,
 Ahaṃ tadā brāhmaṇo homi Satthāti¹.

Suvaṇṇakakkaṭajātakam catuttham.

390. Mayhakajātaka (6-2-5)

103. Sakuṇo Mayhako nāma, girisānudarīcaro.
 Pakkam pipphalimāruyha, “mayham mayhan”ti kandati.
104. Tassevam vilapantassa, dijasamghā samāgatā.
 Bhutvāna pipphalim yanti, vilapatveva so dijo.
105. Evameva idhekacco, saṅgharitvā bahum dhanam.
 Nevattano na ñātīnam, yathodhim paṭipajjati.
106. Na so acchādanam bhattam, na mālam na vilepanam.
 Anubhoti² sakim kiñci, na saṅgaṇhāti ñātake.
107. Tassevam vilapantassa, “mayham mayhan”ti rakkhato.
 Rājāno atha vā corā, dāyādā ye va³ appiyā.
 Dhanamādāya gacchanti, vilapatveva so naro.
108. Dhīro⁴ bhoge adhigamma, saṅgaṇhāti ca ñātake.
 Tena so kittim pappoti, pecca sagge pamodatīti⁵.

Mayhakajātakam pañcamam.

391. Vijjādhara-jātaka (6-2-6)

109. Dubbaṇṇarūpaṃ tuva’ mariyavaṇṇī,
 Purakkhatvā⁶ pañjaliko namassasi.
 Seyyo nu te so udavā⁷ sarikkho,
 Nāmaṃ parassa’ttano cāpi brūhi.

1. Tatthāti (Sī, I)

2. Nānubhoti (Syā, Ka)

3. Ye ca (Syā, Ka)

4. Dhīro ca (Sī)

5. Sagge ca modatīti (Sī, I)

6. Purakkhitvā (Syā, Ka)

7. Udāhu (Syā, Ka)

110. Na nāmagottaṃ gaṇhanti rāja,
Sammaggaṭānu'jjugātāna¹ devā.
Ahañca te nāmadheyyaṃ vadāmi,
Sakkohamasmī Tidasānamindo.
111. Yo disvā bhikkhuṃ caraṇūpapannaṃ,
Purakkhatvā pañjaliko namassati.
Pucchāmi taṃ devarāje'tamatthaṃ,
Ito cuto kiṃ labhate sukhaṃ so.
112. Yo disvā bhikkhuṃ caraṇūpapannaṃ,
Purakkhatvā pañjaliko namassati.
Diṭṭheva dhamme labhate paṇisaṃ,
Saggañca so yāti sarīrabhedā.
113. Lakkhī vata me udapādi ajja,
Yaṃ Vāsavaṃ bhūtapati'ddasāma.
Bhikkhuñca disvāna tuvañca Sakka,
Kāhāmi puññāmi anappakāni.
114. Addhā have sevitabbā sapaññā,
Bahussutā ye bahuṭhānacintino.
Bhikkhuñca disvāna mamañca rāja,
Karoḥi puññāni anappakāni.
115. Akkodhano niccapasannacitto,
Sabbātithiyācayogo bhavitvā.
Nihacca mānaṃ abhivādayissaṃ,
Sutvāna Devinda subhāsītānīti.
- Vijjādhara² jātaṃ chaṭṭhaṃ.

1. Samaggaṭānujjugātāna (Syā), samuggaṭānujjugātāna (Ka)

2. Dhajaviheṭṭhaka (Sī, I), pabbajitaviheṭṭhaka (Syā)

392. Siṅhapupphajātaka (6-2-7)

116. Yametaṃ¹ vārijaṃ pupphaṃ, adinnaṃ upasiṅghasi.
Ekaṅgametaṃ theyyānaṃ, gandhathenosi mārisa.
117. Na harāmi na bhañjāmi, ārā siṅghāmi vārijaṃ.
Atha kena nu vaṇṇena, gandhathenoti vuccati.
118. Yoyaṃ bhisāni khaṇati, puṇḍarīkāni bhañjati.
Evaṃ ākiṇṇakammanto, kasmā eso na vuccati.
119. Ākiṇṇaluddo puriso, dhāticeḷaṃva makkhito.
Tasmiṃ me vacanaṃ natthi, tañcārahāmi vattave.
120. Anaṅgaṇassa posassa, niccaṃ sucigavesino.
Vālaggamattaṃ pāpassa, abbhāmatthaṃva khāyati.
121. Addhā maṃ yakkha jānāsi, atho maṃ anukampasi.
Punapi yakkha vajjāsi, yadā passasi edisaṃ.
122. Neva taṃ upajīvāmi, napi te bhatakā'mhase².
Tvameva bhikkhu jāneyya, yena gaccheyya suggatinti.
Siṅhapuppha³ jātakaṃ sattamaṃ.

393. Vighāsādajātaka (6-2-8)

123. Susukhaṃ vata jīvanti, ye janā vighāsādino.
Diṭṭheva dhamme pāsaṃsā, samparāye ca suggatī.
124. Sukassa⁴ bhāsamānassa, na nisāmetha paṇḍitā.
Idaṃ suṇātha sodariyā, amhevāyaṃ pasaṃsati.
125. Nāhaṃ tumhe pasaṃsāmi, kuṇapādā suṇātha me.
Ucchiṭṭhabhojino⁵ tumhe, na tumhe vighāsādino.

1. Yamekaṃ (I)

2. Bhatakamhase (Sī, I), bhatikamhase (Syā)

3. Bhisapuppha (Sī, I), upasiṅghapuppha (Syā)

4. Suvassa (Sī, Syā, I)

5. Bhojanā (Ka)

126. Sattavassā pabbajitā, mejjhā'raññe¹ sikhaṇḍino.
Vighāseneva yāpentā, mayañce bhoto gārayhā.
Ke nu bhoto pasamsiyā.
127. Tumhe sīhānaṃ byagghānaṃ, vālānañcā'vasiṭṭhakaṃ.
Ucchiṭṭheneva yāpentā, maññivho vighāsādino.
128. Ye brāhmaṇassa samaṇassa, aññassa vā² vanibbino³.
Datvāva⁴ sesaṃ bhuñjanti, te janā vighāsādinoti.
Vighāsādajātakaṃ aṭṭhamaṃ.

394. Vaṭṭakajātaka (6-2-9)

129. Paṇītaṃ bhuñjase bhattaṃ, sappitelañca mātula.
Atha kena nu vaṇṇena, kiso tvamasi vāyasa.
130. Amittamajjhe vasato, tesu āmisamesato.
Niccaṃ ubbiggahadayassa, kuto kākassa daḷhiyaṃ.
131. Niccaṃ ubbegino⁵ kākā, dhañkā pāpena kammunā.
Laddho piṇḍo na piṇeti, kiso tenasmi vaṭṭaka.
132. Lūkhāni tiṇabījāni, appasnehāni bhuñjasi.
Atha kena nu vaṇṇena, thūlo tvamasi vaṭṭaka.
133. Appicchā appacintāya, adūragamanena ca.
Laddhāladdhena yāpento, thūlo tenasmi vāyasa.
134. Appicchassa hi posassa, appacintasukhassa⁶ ca.
Susaṇḍahitamāṇassa⁷, vuttī susamudānayāti.
Vaṭṭakajātakaṃ navamaṃ.

395. Pārāvatajātaka (6-2-10)

135. Cirassaṃ vata passāmi, sahāyaṃ maṇidhāriṇaṃ.
Sukatā⁸ massukuttiyā, sobhate vata me sakhā.

1. Majjharaññe (Ka)

3. Vanibbino (Sī, Syā)

5. Ubbigino (Syā, Ka), ubbedhino (Sī)

7. Susaṇḍahitapamaṇassa (Sī, Syā, I)

2. Aññassa ca (Sī, Syā), aññasseva (I)

4. Datvāna (I, Ka)

6. Appacintisukhassa (Sī, Syā, I)

8. Sukatāya (Sī, I)

136. Parūḷhakacchanakhalomo, ahaṃ kammesu byāvaṭo.
Cirassaṃ nhāpitaṃ laddhā, lomaṃ taṃ ajja hārayim¹.
137. Yaṃ nu lomaṃ ahāresi, dullabhaṃ laddha kappakaṃ.
Atha kiñcaraḥi te samma, kaṇṭhe kiṇikiṇāyati².
138. Manussasukhumālānaṃ, maṇi kaṇṭhesu lambati.
Tesāhaṃ anusikkhāmi, mā tvaṃ maññi davā kataṃ.
139. Sacepi'maṃ pihayasi, massukuttiṃ sukāritaṃ.
Kārayissāmi te samma, maṇiñcāpi dadāmi te.
140. Tvaññeva maṇinā channo, sukatāya ca massuyā.
Āmanta kho taṃ gacchāmi, piyaṃ me tava'dassananti. (980)
Pārāvatajātakam³ dasamaṃ.
Kharaputtavaggo⁴ dutiyo.

Tassuddānaṃ

Atha passa sasūci ca tuṇḍilako,
Miga mayhakapañcamapakkhivaro.
Atha pañjali vārija mejjha puna,
Atha vaṭṭa kapotavarena dasāti.

Atha vagguddānaṃ

Atha vaggaṃ pakittissaṃ, chanipātaṃ varuttame.
Avāriyā ca Kharo ca⁵, dve ca vuttā subyañjanāti.

Chakkanipātaṃ niṭṭhitaṃ.

1. Apahārayim (Sī,I) 2. Idam kaṇṭhe kiṇāyati (Ka), kaṇṭhe kiṇnikilāyati (Syā)
3. Kākajātakam (Sī, I), maṇijātakam (Syā)
4. Senakavaggo (Sī, I), khuraputtavaggo (Syā), sūcivaggo (Ka)
5. Senaka (Sī), sūci ca (Syā, Ka)

7. Sattakanipāta

1. Kukkuvagga

396. Kukkujātaka (7-1-1)

1. Diyaḍḍhakukkū udayena kaṇṇikā,
Vidatthiyo aṭṭha parikkhipanti nam.
Sā siṁsapā¹ sāramayā apheggukā,
Kuhim ʾhitā upparito² na dhamṣati.
2. Yā tiṁsati sāramayā anujjukā,
Parikiriya³ gopānasiyo samaṁ ʾhitā⁴.
Tāhi susaṅgahitā balasā pīlitā⁵,
Samaṁ ʾhitā upparito na dhamṣati.
3. Evampi mittehi daḷhehi paṇḍito,
Abhejjarūpehi sucīhi mantibhi.
Susaṅgahīto siriya na dhamṣati,
Gopānasī bhāravahāva kaṇṇikā.
4. Kharattacaṁ bellaṁ yathāpi satthavā,
Anāmasantopi karoti tittakaṁ.
Samāharaṁ sādum karoti patthiva,
Asādum kayirā tanubandhamuddharaṁ⁶.
5. Evampi gāmanigamesu paṇḍito,
Asāhasaṁ rājadhanāni saṅgharaṁ.
Dhammānuvattī paṭipajjamāno,
Sa phāti kayirā aviheṭṭhayaṁ paraṁ.

1. Sasīṁsapā (Sī, I), sā sīsapā (Syā), yā siṁsapā (Ka, Sī-Nisya)

2. Uparito (Sī, Syā, I)

3. Pakiriya (Ka)

4. Samaṭṭhitā (Sī, Syā)

5. Tā saṅgahitā balasā ca pīlitā (Sī), tāhi susaṅgahitā balasā ca pīlitā (Syā), tāhi saṅgahitā balasā ca pīlitā (I)

6. Tanuvaṭṭamuddharaṁ (Sī, I)

6. Odātamūlaṃ sucivārisambhavaṃ,
 Jātaṃ yathā pokkharaṇīsu Ambujaṃ.
 Padumaṃ yathā agginikāsiphālimaṃ,
 Na kaddamo na rajo na vāri limpāti.

7. Evampi vohārasuciṃ asāhasaṃ,
 Visuddhakammantamapetaṇḍapaṇḍakaṃ.
 Na limpāti kammakilesa tādiso,
 Jātaṃ yathā pokkharaṇīsu ambujanti.

Kukkujātakaṃ paṭhamam.

397. Manojajātaka (7-1-2)

8. Yathā cāpo ninnamati, jiyā cāpi nikūjati.
 Haññate nūna Manojjo, migarājā sakhā mama.

9. Handa dāni vanantāni, pakkamāmi yathāsukhaṃ.
 Netādisā sakhā honti, labbhā me jīvato sakhā.

10. Na pāpajanasamsevī, accantaṃ sukhamedhati.
 Manojjaṃ passa semānaṃ, Giriyassā¹ nusāsani¹.

11. Na pāpasampavaṇkena, mātā puttena nandati.
 Manojjaṃ passa semānaṃ, acchannaṃ² samhi lohite.

12. Evamāpajjate poso, pāpiyo ca nigacchati.
 Yo ve hitānaṃ vacanaṃ, na karoti atthadassinaṃ.

13. Evañca so hoti tato ca pāpiyo,
 Yo uttamo adhamajanūpasevī.
 Passu³ttamaṃ adhamajanūpasevitaṃ³,
 Migādhīpaṃ saravaraveganiddhutaṃ.

1. Ariyassānusāsani (Ka)

2. Sacchannaṃ (Ka)

3. Seviṃ (Syā)

14. Nihīyati puriso nihīnasevī,
Na ca hāyetha kadāci tulyasevī.
Seṭṭhamupagamaṃ¹ udeti khippaṃ,
Tasmāttanā uttaritaraṃ² bhajethāti.

Manojajātakam dutiyaṃ.

398. Sutanujātaka (7-1-3)

15. Rājā te bhattaṃ pāhesi, sucim maṃsūpasecanaṃ.
Maghadevasmim³ adhivatthe, ehi nikkhamma bhuñjasu.
16. Ehi māṇava orena, bhikkhamādāya sūpitaṃ.
Tvañca māṇava bhikkhā ca⁴, ubho bhakkhā bhavissatha.
17. Appakena tuvaṃ yakkha, thullamatthaṃ jahissasi.
Bhikkhaṃ te nāharissanti, janā maraṇasaññino.
18. Laddhāya yakkhā⁵ tava niccabhikkhaṃ,
Sucim paṇītaṃ rāsasā upetaṃ.
Bhikkhañca te āhariyo naro idha,
Sudullabho hehiti bhakkhite⁶ mayi.
19. Mameva⁷ Sutano attho, yathā bhāsasi māṇava.
Mayā tvaṃ samanuññāto, sotthiṃ passāhi mātaraṃ.
20. Khaggaṃ chattañca pātiñca, gacchamādāya⁸ māṇava.
Sotthiṃ passatu te mātā, tvaṃ ca passāhi mātaraṃ.
21. Evaṃ yakkha sukhī hohi, saha sabbehi ñātibhi.
Dhanaṃ ca me adhigataṃ, rañño ca vacanaṃ katanti.

Sutanujātakaṃ tatiyaṃ.

1. Mupanamaṃ (Sī, I, Aṃ 1. 123)

2. Tasmā attano uttariṃ (Sī, I), tasmā attano uttaraṃ (Syā)

3. Makhādevasmim (Sī, I), Māghadevasmim (Ka)

4. Bhakkhosi (Syā), bhakkhāva (Ka)

5. Laddhāyaṃ yakkha (Sī, Syā, I)

6. Khādite (Sī, Syā, I)

7. Mamesa (Sī, I)

8. Gacchevādāya (Sī, Syā, I)

399. Mātuposakagijjhajātaka (7-1-4)

22. Te katharṃ nu karissanti, vuddhā giridarīsayā.
Ahaṃ baddhosmi pāsena, Nilīyassa vasaṃ gato.
23. Kiṃ gijjha paridevasi, kā nu te paridevanā.
Na me suto vā diṭṭho vā, bhāsanto mānusiṃ dijo.
24. Bharāmi mātāpitaro, vuddhe giridarīsaye.
Te katharṃ nu karissanti, ahaṃ vasaṃ gato tava.
25. Yaṃ nu gijjho yojanasataṃ, kuṇapāni avekkhati.
Kasmā jālaṇca pāsāṇca, āsajjāpi na bujjhasi.
26. Yadā parābhavo hoti, poso jīvitasāṅkhaye.
Atha jālaṇca pāsāṇca, āsajjāpi na bujjhati.
27. Bharassu mātāpitaro, vuddhe giridarīsaye.
Mayā tvaṃ samanūññāto, sotthiṃ passāhi ñātake.
28. Evaṃ luddaka nandassu, saha sabbehi ñātibhi.
Bharissam mātāpitaro, vuddhe giridarīsayeti.
- Mātuposakagijjhajātakaṃ catuttham.

400. Dabbhapupphajātaka (7-1-5)

29. Anutīracārī bhaddante, sahāyamanudhāva maṃ.
Mahā me gahito¹ maccho, so maṃ harati vegasā.
30. Gambhīracārī bhaddante, daḷhaṃ gaṇhāhi thāmasā.
Ahaṃ taṃ uddharissāmi, supaṇṇo uragāmiva².
31. Vivādo no samuppanno, Dabbhapuppha suṇohi me.
Samehi medhagaṃ³ samma, vivādo vūpasammataṃ.
32. Dhammaṭṭhohaṃ pure āsiṃ, bahū aḍḍā me tīritā⁴.
Samemi medhagaṃ samma, vivādo vūpasammataṃ.

1. Rohito (Ka)

2. Uragammiva (Si, Syā, I)

3. Medhakaṃ (I)

4. Bahu-aṭṭaṃ me tīritaṃ (Si), bahu-aṭṭaṃva tīritaṃ (Syā), bahu atthaṃ me tīritaṃ (I)

33. Anutīracāri naṅguṭṭhaṃ, sīsaṃ gambhīracārino.
Accāyaṃ¹ majjhimo khaṇḍo, dhammaṭṭhassa bhavissati.
34. Cirampi bhakkho abhavissa, sace na vivademase.
Asīsakaṃ anaṅguṭṭhaṃ, siṅgālo harati rohiṭaṃ.
35. Yathāpi rājā nandeyya, rajjaṃ laddhāna khattiyo.
Evāha'majja nandāmi, disvā puṇṇamukhaṃ patim.
36. Kathaṃ nu thalajo santo, udae macchaṃ parāmasi.
Puṭṭho me samma akkhāhi, kathaṃ adhigataṃ tayā.
37. Vivādena kisā honti, vivādena dhanakkhayā.
Jīnā uddā vivādena, bhuñja Māyāvi rohiṭaṃ.
38. Evameva manussesu, vivādo yattha jāyati.
Dhammaṭṭhaṃ paṭidhāvanti, so hi nesaṃ vināyako.
Dhanāpi tattha jīyanti, rājakoso pavaḍḍhatī².
Dabbhapupphajātaṃ pañcamāṃ.

401. Paṇṇakajātaka (7-1-6)

39. Paṇṇakaṃ³ tikhiṇadhāraṃ, asim sampannapāyinaṃ.
Parisāyaṃ puriso gilati, kim dukkarataraṃ tato.
Yadaññaṃ dukkaraṃ ṭhānaṃ, taṃ me akkhāhi pucchito.
40. Gileyya puriso lobhā, asim sampannapāyinaṃ.
Yo ca vajjā dadāmīti, taṃ dukkarataraṃ tato.
Sabbaññaṃ sukaraṃ ṭhānaṃ, evaṃ jānāhi Maddava⁴.
41. Byākāsi Āyuro pañhaṃ, atthaṃ⁵ dhammassa kovido.
Pukkusaṃ dāni pucchāmi, kim dukkarataraṃ tato.
Yadaññaṃ dukkaraṃ ṭhānaṃ, taṃ me akkhāhi pucchito.

1. Athāyaṃ (Sī, I)

2. Ca vaḍḍhati (I)

3. Dasaṇṇakaṃ (Sī, Syā, I)

4. Māgadha (Sī, Syā, I)

5. Attha (I, Sī-Nisya)

42. Na vācamupajīvanti, aphalaṃ giramudīritam.
Yo ca datvā avākayirā, taṃ dukkarataram tato.
Sabbaññaṃ sukaram thānaṃ, evaṃ jānāhi Maddava.
43. Byākāsi Pukkuso pañham, attham dhammassa kovido.
Senakaṃ dāni pucchāmi, kiṃ dukkarataram tato.
Yadaññaṃ dukkaram thānaṃ, taṃ me akkhāhi pucchito.
44. Dadeyya puriso dānaṃ, appaṃ vā yadi vā bahum.
Yo ca datvā nānutappe¹, taṃ dukkarataram tato.
Sabbaññaṃ sukaram thānaṃ, evaṃ jānāti Maddava.
45. Byākāsi Āyuro pañham, atho Pukkusaporiso.
Sabbe pañhe atibhoti, yathā bhāsati Senakoti.
Paṇṇaka² jātakam chaṭṭham.

402. Sattubhastajātaka (7-1-7)

46. Vibbhantacitto kupitindriyosi,
Nettehi te vārigaṇā savanti.
Kiṃ te naṭṭham kiṃ pana patthayāno,
Idhāgamā brahme tadinṅha³ brūhi.
47. Miyyetha bhariyā vajato mama'jja,
Agacchato maraṇamāha yakkho.
Etena dukkhena pavedhitosmi,
Akkhāhi me senaka etamattham.
48. Bahūni thānāni vicintayitvā,
Yamettha vakkhāmi tadeva saccaṃ.
Maññāmi te brāhmaṇa sattubhastam,
Ajānato kaṇhasappo pavitṭho.

1. Tape (Sī, I)

2. Dasaṇṇaka (Sī, Syā, I)

3. Brāhmaṇa inṅha (Sī, Syā)

49. Ādāya daṇḍaṃ parisumbha bhastaṃ,
 Passe'lamūgaṃ uragaṃ dujivhaṃ¹.
 Chinda'jja kaṅkhaṃ vicikicchitaṇi,
 Bhujāṅgamaṃ passa pamuñca bhastaṃ.
50. Saṃviggaraūpo parisāya majjhe,
 So brāhmaṇo sattubhastāṃ pamuñci.
 Atha nikkhāmi urago uggatejo,
 Āsīvisso sappo phaṇaṃ karitvā.
51. Suladdhalābhā Janakassa rañño,
 Yo passatī Senakaṃ Sādhupaññaṃ.
 Vivaṭṭachaddo² nusi sabbadassī,
 Ñāṇaṃ nu te brāhmaṇa bhimsarūpaṃ.
52. Imāni me sattasatāni atthi,
 Gaṇhāhi sabbāni dadāmi tuyhaṃ.
 Tayā hi me jīvita'majja laddhaṃ,
 Athopi bhariyāya makāsi sotthiṃ.
53. Na paṇḍitā vetana'mādiyanti,
 Citrāhi gāthāhi subhāsitaṃ.
 Itopi te brahme dadantu vittaṃ,
 Ādāya tvaṃ gaccha sakaṃ nīketanti.
 Sattubhastajātakaṃ³ sattamaṃ.

403. Aṭṭhisenakajātaka (7-1-8)

54. Ye'me ahaṃ na jānāmi, Aṭṭhisena vanibbake.
 Te maṃ saṅgamma yācanti, kasmā maṃ tvaṃ na yācasi.
55. * Yācako appiyo hoti, yācaṃ adadamappiyo.
 Tasmāhaṃ taṃ na yācāmi, mā me videssaṇā⁴ ahu.

1. Dijivhaṃ (Sī, I)

2. Vivattacchaddo (Sī), vivaṭṭacchaddo(Syā), vivaṭṭacchaddā (I)

3. Senakajātakaṃ (Syā)

* Vi 1. 223 piṭṭhepi.

4. Viddesaṇā (Sī, I)

56. Yo ve yācanajīvāno, kāle yācam na yācati.
Parañca puññā¹ dhamseti, attanāpi na jīvati.
57. Yo ca² yācanajīvāno, kāle yācam hi yācati³.
Parañca puññaṃ labbheti, attanāpi ca jīvati.
58. Na ve dessanti⁴ sappaññā, disvā yācakamāgate.
Brahmacāri piyo mesi, vada tvaṃ⁵ bhaññamicchasi⁶.
59. Na ve yācanti sappaññā, dhīro ca veditumarahati.
Uddissa ariyā tiṭṭhanti, esā ariyāna yācanā.
60. Dadāmi te brāhmaṇa rohiṇīnaṃ,
Gavaṃ sahaṣsaṃ saha puṅgavena.
Ariyo hi ariyassa kathaṃ na dajjā,
Sutvāna gāthā tava dhammayuttatī.
Atṭhisenakajātakaṃ atṭhamam.

404. Kapijātaka (7-1-9)

61. Yattha verī nivasati, na vase tattha paṇḍito.
Ekarattaṃ dirattaṃ vā, dukkhaṃ vasati verisu.
62. Diso ve lahucittassa, posassānuvidhīyato.
Ekassa kapino hetu, yūthassa anayo kato.
63. Bālova⁷ paṇḍitamānī, yūthassa parihārako.
Sacittassa vasaṃ gantvā, sayethāyaṃ⁸ yathā kapi.
64. Na sādhu balavā bālo, yūthassa parihārako.
Ahito bhavati nātīnaṃ, sakuṇānaṃva cetako⁹.

1. Puññaṃ (Syā, Ka)

2. Yo ve (Ka)

3. Yācampi yācati (Syā), yācāni yācati (I), yācati yācanaṃ (Sī-Nisya),
yācanaṃ yācati (Ka)

4. Na ve dussanti (Syā), na ve dissanti (I) na videssanti (Ka-Ṭṭha)

5. Vara taṃ (Sī), vara tvaṃ (I)

6. Yaññamicchasi (?)

7. Ca (Sī, Syā, I)

8. Passethāyaṃ (Ka)

9. Ceṭako (Ka)

65. Dhīrova balavā sādhu, yūthassa parihārako.
Hito bhavati nātīnaṃ, tidasānaṃva vāsavo.
66. Yo ca sīlaṇca paññaṇca, sutaṇca'ttani passati.
Ubhinnaṃmatthaṃ carati, attano ca parassa ca.
67. Tasmā tuleyya mattānaṃ, sīlapaññaṇsutāṃmiva¹.
Gaṇaṃ vā parihare dhīro, eko vāpi paribbajeti.
Kapijātaṃ navamaṃ.

405. Bakajātaka (7-1-10)

68. Dvāsattati Gotama² puññaṇakammā,
Vasavattino jātijaraṃ atītā.
Ayamantimā vedagū brahmapatti³,
Asmā'bhiḥjappanti janā⁴ anekā.
69. Appaṃ hi etaṃ⁵ na hi dīghamāyu,
Yaṃ tvaṃ Baka maññaṇasi dīghamāyuraṃ.
Sataṃ sahaṇṇāni⁶ nirabbudānaṃ,
Āyuraṃ pajānāmi tavāha brahme.
70. Anantadassī Bhagavāhamasmi,
Jātijjaraṃ sokamupātivatto.
Kiṃ me purāṇaṃ vatasīlavattaṃ⁷,
Ācikkha me taṃ yamaṃ vijaññaṃ.
71. Yaṃ tvaṃ apāyesi bahū manusse,
Pipāsīte ghammani samparete.
Taṃ te purāṇaṃ vatasīlavattaṃ,
Suttappabuddhova anussarāmi.

1. Sīlaṃ paññaṇaṃ sutāṃpiva (Syā)

3. Brahmupapatti (Syā, Ka)

5. Appaṇca hetuṃ (Syā), appaṇsi etaṃ (Ka)

6. Sahassānaṃ (Sī, I, Saṃ 1. 145), sahaṇṇāna (Syā, Kaṃ)

2. Bho gotama (Ka)

4. Pajā (Ka)

7. Sīlavantaṃ (I, Ka)

72. Yaṃ Eṇikūlasmi janāṃ gahītaṃ,
Amocayī gayhaka niyyamānaṃ.
Taṃ te purāṇaṃ vatasīlavattaṃ,
Suttappabuddhova anussarāmi.

73. Gaṅgāya sotasmim gahītanāvaṃ,
Luddena nāgena manussakappā.
Amocayi tvaṃ balasā pasayha,
Taṃ te purāṇaṃ vatasīlavattaṃ.
Suttappabuddhova anussarāmi.

74. Kappo ca te baddhacaro¹ ahosiṃ,
Sambuddhimantaṃ² vatinaṃ³ amaññaṃ.
Taṃ te purāṇaṃ vatasīlavattaṃ,
Suttappabuddhova anussarāmi.

75. Addhā pajānāsi mametaṃāyuraṃ,
Aññaṃpi jānāsi tathā hi Buddhho.
Tathā hi tāyaṃ⁴ jalitānubhāvo,
Obhāsayaṃ tiṭṭhati brahmalokanti.

Bakajātakāṃ dasamaṃ.

Kukkuvaggo paṭhamo.

Tassuddānaṃ

Varakaṇṇika cāpavaro sutano,
Atha gijjha sarohitamacchavaro.
Puna paṇṇaka⁵ senaka yācanaḥ,
Atha veri sabrahmabakena dasāti.

1. Patthacaro (Syā), paṭṭhacaro (Ka)

2. Sambuddhivantaṃ (Syā, I), sambuddhavantāṃ (Ka)

3. Vatitaṃ (Syā), vatidaṃ (Ka)

5. Dasaṇṇaka (Sī, Syā, I)

4. Tyāyaṃ (Sam 1. 146)

2. Gandhāravagga

406. Gandhārajātaka (7-2-1)

76. Hitvā gāmasahassāni, paripuṇṇāni soḷasa.
Koṭṭhāgārāni phītāni, sannidhiṃ dāni kubbasī.
77. Hitvā Gandhāravisaṃsaṃ, pahūtaḍḍhanadhāriyaṃ¹.
Pasāsanato² nikkhanto, idha dāni pasāsasi.
78. Dhammaṃ bhaṇāmi Vedeha, adhammo me na ruccati.
Dhammaṃ me bhaṇamānassa, na pāpamupalimpati.
79. Yena kenaci vaṇṇena, paro labhati ruppaṇaṃ.
Mahatthiyampi ce vācaṃ, na taṃ bhāseyya paṇḍito.
80. Kāmaṃ ruppatu vā mā vā, bhusaṃva vikiriyatu.
Dhammaṃ me bhaṇamānassa, na pāpamupalimpati.
81. No ce assa sakā buddhi, vinayo vā susikkhito.
Vane andhamahiṃsova³, careyya bahuko jano.
82. Yasmā ca panidhekacce, āceramhi⁴ susikkhitā.
Tasmā vinītavinayā, caranti susamāhitāti.
Gandhārajātakaṃ paṭhamam.

407. Mahākapijātaka (7-2-2)

83. Attānaṃ saṅkamaṃ katvā, yo sotthiṃ samatārayi.
Kiṃ tvaṃ tesam kime⁵ tuyhaṃ, honti ete⁶ mahākapi.
84. Rājāhaṃ issaro tesam, yūthassa parihārako.
Tesam sokaparetānaṃ, bhītānaṃ te arindama.
85. Ullaṅghayitvā⁷ attānaṃ, vissaṭṭhadhanuno satam.
Tato aparapādesu, daḷhaṃ bandhaṃ latāguṇam.

1. Dhāniyaṃ (Sī, I) dhaññanti attho.

3. Andhamahiṃsova (Sī, I)

5. Kimo (Sī, I), kiṃ me (Syā)

7. Sa laṅghayitvā (I), sulaṅghayitvā (Ka)

2. Pasāsanito (Sī, Syā), pasāsanāto (I)

4. Āceramhi (Sī, I)

6. Hete (Syā), so te (Ka)

86. Chinnabbhamiva vātena, nuṇṇo¹ rukkhaṃ upāgamim.
Sohaṃ appabhavaṃ tattha, sākhaṃ hatthehi aggahim.
87. Taṃ maṃ viyāyataṃ santaṃ, sākhāya ca latāya ca.
Samanukkamantā pādehi, sotthim sākhāmigā gatā.
88. Taṃ maṃ na tapate bandho, mato² me na tapessati.
Sukhamāharitaṃ tesaṃ, yesaṃ rajjamakārayim.
89. Esā te upamā rāja, taṃ suṇohi arindama³.
Raññā raṭṭhassa yoggassa, balassa nigamassa ca.
Sabbesaṃ sukhametṭhabbaṃ, khattiyena pajānatāti.

Mahākapijātakaṃ dutiyaṃ.

408. Kumbhakārajātaka (7-2-3)

90. Ambā'ha'maddaṃ vanamantarasmim,
Nīlobhāsaṃ phalitaṃ⁴ samvirūḷhaṃ.
Ta'maddasaṃ phalahetu vibhaggaṃ,
Taṃ disvā bhikkhācariyaṃ carāmi.
91. Selāṃ sumatṭhaṃ naravīraṇiṭṭhitaṃ⁵,
Nārī yugaṃ dhārayi appasaddaṃ.
Dutiyañca āgamma ahosi saddo,
Taṃ disvā bhikkhācariyaṃ carāmi.
92. Dijā dijaṃ kuṇapa'māharantaṃ,
Ekaṃ samānaṃ bahukā samecca.
Āhārahetū paripātayimsu,
Taṃ disvā bhikkhācariyaṃ carāmi.
93. Usabhā'ha'maddaṃ yūthassa majjhe,
Calakkakum vaṇṇabalūpapannaṃ.
Ta'maddasaṃ kāmahetu vitunnaṃ,
Taṃ disvā bhikkhācariyaṃ carāmi.

1. Nunno (Sī)

2. Vadho (Sī, Syā, I)

3. Atthasandassanī katā (I)

4. Phalinaṃ (I)

5. Naravidduniṭṭhitaṃ (Ka)

94. Karaṇḍako¹ Kaliṅgānaṃ, Gandhārānañca Naggaji.
Nimirājā Videhānaṃ, Pañcālānañca Dummukho.
Ete raṭṭhāni hitvāna, pabbajimsu akiñcanā.
95. Sabbepime devasamā samāgatā,
Aggī yathā pajjalito tathevime.
Ahampi eko carissāmi bhaggavi,
Hitvāna kāmāni yathodhikāni.
96. Ayameva kālo na hi añño atthi,
Anusāsītā me na bhaveyya pacchā.
Ahampi ekā carissāmi Bhaggava,
Sakuṇīva muttā purisassa hatthā.
97. Āmaṃ pakkañca jānanti, atho loṇaṃ aloṇakaṃ.
Tamahaṃ disvāna pabbajim, careva tvaṃ carāmahanti.
Kumbhakārajātaṃ tatiyaṃ.

409. Daḷhadhammajātaka (7-2-4)

98. Ahaṃ ce Daḷhadhammassa², vahantī nābhiraḍḍhayim.
Dharantī urasi sallam, yuddhe vikkantacārinī.
99. Nūna rājā na jānāti³, mama vikkamaaporisaṃ.
Saṅgāme sukatantāni, dūtavippahitāni ca.
100. Sā nūnāhaṃ marissāmi, abandhu aparāyini⁴.
Tadā hi⁵ kumbhakārassa, dinnā chakaṇahārikā.
101. Yāvata'sīsati poso, tāvadeva pavīṇati.
Atthāpāye jahanti naṃ, Oṭṭhibyādhim va khattiyo.
102. Yo pubbe katakalyāṇo, katattho nāvabujjhati.
Atthā tassa palujjanti, ye honti abhipatthitā.

1. Karaṇḍunāma (Sī, I)

3. Na ha nūna rājā jānāti (Sī, I)

5. Tathā hi (I)

2. Daḷhadhammāya (I)

4. Aparāyini (Sī), aparāyaṇi (?)

103. Yo pubbe katakalyāṇo, katattho manubujjhati.
Atthā tassa pavaḍḍhanti, ye honti abhipatthitā.
104. Taṃ vo vadāmi bhaddante¹, yāvantettha samāgatā.
Sabbe kataññuno hotha, ciraṃ saggamhi ṭhassathāti.
Daḷhadhammajātakaṃ catuttham.

410. Somadattajātaka (7-2-5)

105. Yo maṃ pure paccuḍḍeti², araṇṇe dūramāyato.
So na dissati mātaṅgo, Somadatto kuhiṃ gato.
106. Ayaṃ vā so mato seti, allasiṅgaṃva vacchito³.
Bhūmyā nipatito seti, amarā vata kuñjaro.
107. Anagāriyupetassa, vippamuttassa te sato.
Samaṇassa na taṃ sādhu, yaṃ peta'manusocasi.
108. Saṃvāsena have Sakka, manussassa migassa vā.
Hadaye jāyate pemaṃ, taṃ na sakkā asocituṃ.
109. Mataṃ marissaṃ rodanti, ye rudanti lapanti ca.
Tasmā tvaṃ isi mā rodi, roditaṃ moghamāhu santo.
110. Kanditena have brahme, mato peto samuṭṭhahe.
Sabbe saṅgama rodāma, aññaṃaññaṃ nātaka.
111. * Ādittaṃ vata maṃ santaṃ, ghatasittaṃva pāvakaṃ.
Vāriṇā viya osiṇcaṃ, sabbaṃ nibbāpaye daraṃ.
112. * Abbahī vata me sallaṃ, yamāsi hadayassitaṃ.
Yo me sokaparetassa, puttasoṇa apānudi.
113. * Sohaṃ abbūḷhasallosmi, vītasoko anāvilo.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna Vāsavāti.

Somadattajātakaṃ pañcamam.

1. Bhaddaṃ vo (Sī, Syā, I)

2. Paccudeti (Sī, Syā, I), paccuṭṭheti (Ka)

3. Allapiṇkaṃva chijjito (Sī, I), allapītaṃva vicchito (Syā)

* Khu 2. 114, 132 piṭṭhesupī.

411. Susīmajātaka (7-2-6)

114. Kālāni kesāni pure ahesuṃ,
 Jātāni sīsamhi yathāpadese.
 Tāna’jja setāni Susīma¹ disvā,
 Dhammaṃ cara brahmacariyassa kālo.
115. Mameva deva palitaṃ na tuyhaṃ,
 Mameva sīsam mama uttamaṅgaṃ.
 “Atthaṃ karissan”ti musā abhāṇim²,
 Ekāparādhaṃ khama rājaseṭṭha.
116. Daharo tuvaṃ dassaniyosi rāja,
 Paṭhamuggato hosi³ yathā kaḷīro.
 Rajjaṇca kārehi mamaṇca passa,
 Mā kālikaṃ anudhāvī janinda.
117. Passāmi vohaṃ dahariṃ kumāriṃ.
 Sāmaṭṭhapassaṃ sutanuṃ sumajjhaṃ.
 Kālappavālāva pavellamānā,
 Palobhayantīva⁴ naresu gacchati.
118. Ta’mena passāmi’parena nāriṃ,
 Āsītikaṃ nāvutikaṃ va jaccā.
 Daṇḍaṃ gahetvāna pavedhamānaṃ,
 Gopānasībhoggasamaṃ carantiṃ.
119. Sohaṃ tamevā’nuvicintayanto,
 Eko sayāmi⁵ sayanassa majjhe.
 “Ahampi evaṃ” iti pekkhamāno,
 Na gahe rame⁶ brahmacariyassa kālo.

1. Susīma (Ka)

2. Abhāsiṃ (Ka)

3. Hohi (Sī), hoti (Ka)

4. Sā lobhayantīva (I)

5. Passāmi (Ka)

6. Na gehe rame (Sī), gehe na rame (Syā, Ka)

120. Rajjuvā'lambanī cesā,
 Yā gehe vasato rati.
 Etampi chetvāna vajanti dhīrā,
 Anapekkhino kāmasukhaṃ pahāyāti.

Susīmajātakam chaṭṭham.

412. Koṭasimbali-jātaka (7-2-7)

121. Ahaṃ dasasatambyāmaṃ, uragamādāya āgato.
 Tañca mañca mahākāyaṃ, dhārayaṃ nappavedhasi¹.
122. Athimaṃ khuddakaṃ pakkhiṃ, appamaṃsataṃ mayā.
 Dhārayaṃ byathasi² bhītā³, kamatthaṃ Koṭasimbali⁴.
123. Maṃsabhakkho tuvaṃ rāja, phalabhakkho ayaṃ dijo.
 Ayaṃ nigrodhabījāni, pilakkhudumbarāni ca.
 Assatthāni ca bhakkhitvā, khandhe me ohadissati.
124. Te rukkhā saṃvirūhanti, mama passe nivātajā.
 Te maṃ pariyonandhissanti, arukkhaṃ maṃ karissare.
125. Santi aññepi rukkhā se, mūlino khandhino dumā.
 Iminā sakuṇajātena, bījamāharitā hatā.
126. Ajjhārūhā'bhivaḍḍhanti⁵, brahantampi vanappatiṃ.
 Tasmā rāja pavedhāmi, sampassaṃ'nāgataṃ bhayaṃ.
127. Saṅkeyya saṅkitabbāni, rakkheyyā'nāgataṃ bhayaṃ.
 Anāgatabhayā dhīro, ubho loka avekkhatīti.

Koṭasimbali-jātakam sattamaṃ.

413. Dhūmakāri-jātaka (7-2-8)

128. Rājā apucchi vidhuraṃ, dhammakāmo Yudhiṭṭhilo.
 Api brāhmaṇa jānāsi, ko eko bahu socati.

1. Na pavedhayi (Ka)

3. Bhīto (Sī, Syā, I)

5. Ajjhārūḷhābhivaḍḍhanti (Sī, I)

2. Byādhase (Sī), byadhase (I), byādhasi (Ka)

4. Koṭisimbali (Sī, I)

129. Brāhmaṇo ajayūthena, pahūtedho¹ vane vasam.
Dhūmaṃ akāsi Vāsetṭho, rattindivamatandito.
130. Tassa taṃ dhūmagandhena, sarabhā makasaḍḍitā².
Vassāvāsaṃ upāgacchum, Dhūmakārissa santike.
131. Sarabhesu manam katvā, ajā so nāvabujjhatha.
Āgacchantī vajantī vā³, tassa tā vinasum⁴ ajā.
132. Sarabhā Sarade kāle, pahīnamakase vane.
Pāvisum giriduggāni, nadīnam pabhavāni ca.
133. Sarabhe ca gate disvā, ajā ca vibhavaṃ gatā⁵.
Kiso ca vivaṇṇo cāsi, paṇḍurogī ca brāhmaṇo.
134. Evaṃ yo saṃ niraṃkatvā, āgantum kurute piyaṃ.
So eko bahu socati, Dhūmakārīva brāhmaṇoti.
Dhūmakārijātakaṃ aṭṭhamam.

414. Jāgarajātaka (7-2-9)

135. Ko'dha jāgarataṃ sutto, ko'dha suttesu jāgaro.
Ko mame'taṃ vijānāti, ko taṃ paṭibhaṇāti me.
136. Ahaṃ jāgarataṃ sutto, ahaṃ suttesu jāgaro.
Ahametaṃ vijānāmi, ahaṃ paṭibhaṇāmi te.
137. Kathaṃ jāgarahaṃ sutto, kathaṃ suttesu jāgaro.
Kathaṃ etaṃ vijānāsi, kathaṃ paṭibhaṇāsi me.
138. Ye dhammaṃ nappajānanti, saṃyamoti damoti ca.
Tesu suppaṃānesu, ahaṃ jaggāmi devate.
139. Yesaṃ rāgo ca doso ca, avijjā ca virājitā.
Tesu jāgaramānesu, ahaṃ suttosmi devate.

1. Bahūtejo (I, Ka), bahutendo (Syā)

2. Makasadditā (Sī, Syā), makasaṭṭitā (I, Ka)

3. Āgacchanti vajanti vā (Syā, I), āgacchantim vajanti vā (Ka)

4. Vinassum (Sī)

5. Aje ca vibhavaṃ gate (Ka)

140. Evaṃ jāgarataṃ sutto, evaṃ suttesu jāgaro.
Evametaṃ vijānāmi, evaṃ paṭibhaṇāmi te.

141. Sādhū jāgarataṃ sutto, sādhu suttesu jāgaro.
Sādhumetaṃ vijānāsi, sādhu paṭibhaṇāsi meti.
Jāgarajātakam navamaṃ.

415. Kummāsapiṇḍijātaka (7-2-10)

142. Na kiratthi Anomadassisu,
Pāricariyā buddhesu appikā¹.
Sukkhāya aloṇikāya ca,
Passa phalaṃ kummāsapiṇḍiyā.

143. Hatthigavassā cime bahū²,
Dhanadhaññaṃ pathavī ca kevalā.
Nāriyo cimā accharūpamā,
Passa phalaṃ kummāsapiṇḍiyā.

144. Abhikkhaṇaṃ rājakuñjara,
Gāthā bhāsasi Kosalādhīpa.
Pucchāmi taṃ raṭṭhavaḍḍhana,
Bālhaṃ pītimano pabhāsasi.

145. Imasmiṃyeva nagare, kule aññatare ahuṃ.
Parakammakaro āsiṃ, bhatako sīlasaṃvuto.

146. Kammāya nikkhamantohaṃ, caturo samaṇeddasam.
Ācārasīlasampanne, sītibhūte anāsava.

147. Tesu cittaṃ pasādetvā, nisīdetvā³ paṇṇasanthate.
Adaṃ buddhānaṃ kummāsaṃ, pasanno sehi pāṇibhi.

1. Appakā (Ka)

2. Hatthi gavassā ca me bahū (Sī),
Hatthi gavassā cime bahū (Syā),
Hatthi gavassā ca me bahū (I)

3. Nisādetvā (?)

148. Tassa kammassa kusalassa, idaṃ me edisaṃ phalaṃ.
Anubhomi idaṃ rajjaṃ, phītaṃ dharaṇimuttamaṃ.
149. Dadaṃ bhuñja mā ca pamādo¹, cakkam vattaya kosalādhipa.
Mā rāja adhammiko ahu, dhammaṃ pālaya kosalādhipa.
150. Sohaṃ tadeva punappunaṃ,
Vaṭumaṃ ācarissāmi sobhane.
Ariyācaritaṃ sukosale,
Arahanto me manāpāva passitum.
151. Devī viya accharūpamā,
Majjhe nārigaṇassa sobhasi.
Kiṃ kammamakāsi bhaddakaṃ,
Kenāsi vaṇṇavatī sukosale.
152. Ambaṭṭhakulassa khattiya,
Dāsyāhaṃ parapesiyā ahuṃ.
Saññatā ca² dhammajīvinī,
Sīlavatī ca apāpadassanā.
153. Uddhaṭṭabhattaṃ ahaṃ tadā,
Caramānassa adāsi bhikkhuno.
Vittā sumanā sayam ahaṃ,
Tassa kammassa phalaṃ mame'disanti.

Kummāsapiṇḍijātakaṃ dasamaṃ.

416. Parantapajātaka (7-2-11)

154. Āgamissati me pāpaṃ, āgamissati me bhayaṃ.
Tadā hi calitā sākhā, manussena migena vā.
155. Bhīruyā nūna me kāmo, avidūre vasantiyā.
Karissati kisaṃ paṇḍum, sāva sākhā Parantapaṃ.

1. Dada bhuñja ca mā ca pamādo (Sī, I)

2. Saññatā (Sī, I)

156. Socayissati maṃ kantā, gāme vasa'maninditā.
Karissati kisaṃ paṇḍum, sāva sākḥā Parantapaṃ.
157. Tayā maṃ asitāpaṅgi¹, sitāni² bhaṇitāni ca.
Kisaṃ paṇḍum karissanti, sāva sākḥā Parantapaṃ.
158. Āgamā nūna so saddo, asaṃsi nūna so tava.
Akkhātāṃ nūna taṃ tena, yo taṃ sākḥa'makampayī.
159. Idaṃ kho taṃ samāgamma, mama bālassa cintitaṃ.
Tadā hi calitā sākḥā, manussena migena vā.
160. Tatheva tvaṃ avedesi,
Avañci³ pitaraṃ mama.
Hantvā sākḥāhi chādentō,
Āgamissati me⁴ bhayanti. (1140)

Parantapajātakame ekādasamaṃ.

Gandhāravaggo dutiyo.

Tassuddānaṃ

Varagāma mahākapi bhaggava ca,
Daḷhadhamma sakuñjara kesavaro.
Urago vidhuro puna jāgarataṃ,
Atha ādhipa parantapa cāti.

Atha vagguddānaṃ

Atha sattanipātamhi, vaggaṃ me bhaṇato suṇa.
Kukku ca puna Gandhāro, dveva vuttā Mahesināti.

Sattakanipātaṃ niṭṭhitaṃ.

1. Hasitāpaṅgi (Sī, Syā, I)

3. Avajjihi (Ka)

2. Mihitāni (Sī, Syā, I)

4. Te (Syā, Ka)

8. Aṭṭhakanipāta

417. Kaccānijātaka (1)

1. Odātavattḥā suci allakesā,
Kaccāni kiṃ kumbhimadhissayitvā¹.
Piṭṭhā tilā dhovasi taṇḍulāni,
Tilodano hehiti kissahetu.
2. Na kho ayaṃ brāhmaṇa bhojanatthā²,
Tilodano hehiti sādḥupakko.
Dhammo mato tassa pahuttamajja³,
Ahaṃ karissāmi susānamajjhe.
3. Anuvicca Kaccāni karohi kiccaṃ,
Dhammo mato ko nu taveva⁴ saṃsi.
Sahassanetto atulānubhāvo,
Na miyyatī dhammavaro kadāci.
4. Daḥhappamāṇaṃ mama ettha brahme,
Dhammo mato natthi mamettha kaṅkhā.
Ye yeva dāni pāpā bhavanti,
Te teva dāni sukhitā bhavanti.
5. Suṇisā hi mayhaṃ vañjhā ahosi,
Sā maṃ vadhittvāna vijāyi puttāṃ.
Sā dāni sabbassa kulassa issarā.
Ahaṃ panamhi⁵ apaviddhā ekikā.

1. Kumbhimapassayitvā (I)

3. Pahūnamajja (Syā), pahūtamajja (Sī), bahūtamajjā (I)

4. Taveta (Sī, Syā, I)

2. Bhojanatthaṃ (Syā)

5. Vasāmi (Syā)

6. Jīvāmi vohaṃ na matohamasmi¹,
Taveva atthāya idhāgatosmi.
Yā taṃ vadhitvāna vijāyi puttāṃ,
Sahāva puttēna karomi bhasmaṃ.

7. Evañca² te ruccati devarāja,
Mameva atthāya idhāgatosi.
Ahañca puttō suṇisā ca nattā,
Sammodamānā gharamāvasema.

8. Evañca te ruccati Kātiyāni,
Hatāpi santā na jahāsi dhammaṃ.
Tuvañca³ puttō suṇisā ca nattā,
Sammodamānā gharamāvasetha.

9. Sā Kātiyānī suṇisāya saddhiṃ,
Sammodamānā gharamāvasittha.
Puttō ca nattā ca upaṭṭhahimsu,
Devānamindena adhiggaḥitāti.

Kaccānijātakāṃ paṭhamāṃ.

418. Atṭhasaddajātaka (2)

10. Idaṃ pure ninnamāhu, bahumacchaṃ mahodakāṃ.
Āvāso bakarājassa, pettikaṃ bhavanāṃ mama.
Tyajja bhekena⁴ yāpema, okaṃ na vijahāmase⁵.

11. Ko dutiyaṃ asīlissa, Bandharassa'kkhi bhecchati⁶.
Ko me putte kulāvakaṃ, mañca sotthiṃ karissati.

12. Sabbā parikkhayā pheggu, yāva tassā gatī ahu.
Khīṇabhakkho mahārāja, sāre na ramatī ghuṇo.

1. Nāhaṃ matosmi (Sī, I)

3. Tvañca (I, Ka)

5. Okantaṃ na jahāmase (Ka)

2. Etañca (Sī, I)

4. Bhiṅgena (Ka)

6. Bhejjati (Sī, Syā, I), bhindati (Ka)

13. Sā nūnāhaṃ ito gantvā, rañño muttā nivesanā.
Attānaṃ ramayissāmi, dumasākhaniketiṇī.
14. So nūnāhaṃ ito gantvā, rañño mutto nivesanā.
Aggodakāni pissāmi, yūthassa purato vajaṃ.
15. Taṃ maṃ kāmehi sammattaṃ, rattaṃ kāmesu mucchitaṃ.
Ānayī bharato¹ luddo, bāhiko bhaddamatthu te.
16. Andhakāratimisāyaṃ, tuṅge uparipabbate.
Sā maṃ saṇhena mudunā, mā pādaṃ khali² yasmani.
17. Asaṃsayāṃ jātikhayantadassī,
Na gabbhaseyyāṃ punarāvajissaṃ.
Ayamantimā pacchimā gabbhaseyyā³,
Khīṇo me saṃsāro punabbhavāyāti.
Aṭṭhasaddajātakaṃ dutiyaṃ.

419. Sulasājātaka (3)

18. Idaṃ suvaṇṇakāyūraṃ, muttā veḷuriyā bahū.
Sabbāṃ harassu bhaddante, mañca “dāsī”ti sāvaya.
19. Oropayassu kalyāṇi, mā bālhaṃ⁴ paridevasi.
Na cāhaṃ abhijānāmi, ahantvā dhanamābhataṃ.
20. Yato sarāmi attānaṃ, yato pattāsmi viññutaṃ.
Na cāhaṃ abhijānāmi, aññaṃ piyataraṃ tayā.
21. Ehi taṃ upagūhissaṃ⁵, karissaṃ ca padakkhiṇaṃ.
Na hi dāni puna atthi, mama tuyhañca saṅgamo.
22. Na hi sabbesu thānesu, puriso hoti paṇḍito.
Itthīpi paṇḍitā hoti, tattha tattha vicakkhaṇā.

1. Vanato (Ka)

3. Ayaṃ hi me antimā gabbhaseyyā (Sī, I)

5. Upaguyhissaṃ (Ka)

2. Khaṇi (Sī, Syā, I)

4. Bahum (Sī, Syā, I)

23. Na hi sabbesu ṭhānesu, puriso hoti paṇḍito.
Itthīpi paṇḍitā hoti, lahuṃ atthaṃ vicintikā¹.
24. Lahuñca vata khippañca, nikaṭṭhe samacetayi.
Migam puñṇāyateneva², Sulasā Sattukaṃ vadhi.
25. Yo'dha uppatitaṃ atthaṃ, na khippamanubujjhati.
So haññati mandamati, corova girigabbhare.
26. Yo ca uppatitaṃ atthaṃ, khippameva nibodhati.
Muccate sattusambādhā, Sulasā Sattukānivāti.
Sulasājātakam tatiyaṃ.

420. Sumaṅgalajātika (4)

27. Bhusa'mhi³ kuddhoti avekkhiyāna,
Na tāva daṇḍaṃ paṇayeyya issaro.
Aṭṭhānaso appatirūpamattano,
Parassa dukkhāni bhusaṃ udīraye.
28. Yato ca jāneyya pasādamattano,
Atthaṃ niyuñjeyya parassa dukkaṭaṃ.
Tadā'yamatthoti sayam avekkhiya,
Athassa daṇḍaṃ sadisaṃ nivesaye.
29. Na cāpi jhāpeti paraṃ na attanaṃ,
Amucchito yo nayate nayānayaṃ.
Yo daṇḍadhāro bhavatīdha issaro,
Sa vaṇṇagutto siriyā na dhamṣati.
30. Ye khattiyā se anisammakārino,
Paṇenti daṇḍaṃ sahasā pamucchitā.
Avaṇṇasaṃyutā⁴ jahanti jīvitaṃ,
Ito vimuttāpi ca yanti duggatiṃ.

1. Lahumatthavicintikā (Sī, I)

3. Bhusampi (Ka), bhusaṃ hi (Sī-Nisya)

2. Puñṇāyataneva (Syā)

4. Yuttāva (Ka)

31. Dhamme ca ye ariyappavedite ratā,
Anuttarā te vacasā manasā kammunā ca.
Te santisoraccasamādhisaṇṭhitā,
Vajanti lokam dubhayam tathāvidhā.
32. Rājāhamasmi narapamadānamissaro,
Sacepi kujjhāmi ṭhapemi attanam.
Nisedhayanto janatam tathāvidham,
Paṇemi daṇḍam anukampa yoniso.
33. Sirī ca lakkhī ca taveva khattiya,
Janādhipa mā vijahi kudācanam.
Akkodhano niccapasannacitto,
Anīgho tuvam vassasatāni pālaya.
34. Guṇehi etehi upeta khattiya,
Ṭhitamariyavattī¹ suvaco akodhano.
Sukhī anuppīḷa pasāsamedinim²,
Ito vimuttopi ca yāhi suggatim.
35. Evarim sunītena³ subhāsitena,
Dhammena nāyena upāyaso nayaṁ.
Nibbāpaye saṅkhubhitam mahājanam,
Mahāva megho salilena medininti⁴.
Sumaṅgalajātakam catuttham.

421. Amārajātaka (5)

36. Aṅgārajātā pathavī, kukkuḷānugatā mahī.
Atha gāyasi vattāni⁵, na tam tapati ātapo.
37. Uddham tapati ādicco, adho tapati vālukā.
Atha gāyasi vattāni⁵, na tam tapati ātapo.

1. Vatti (Sī), vutti (Ka)

2. Anuppīḷam sahasamedanīm (Ka)

3. Suvinītena (I) 4. Medaninti (Syā, Ka)

5. Vatthāni (Ka)

38. Na maṃ tapati ātapo, ātapā¹ tapayanti maṃ.
Atthā hi vividhā rāja, te tapanti na ātapo.
39. Addasaṃ kāma te mūlaṃ, saṅkappā kāma jāyasi.
Na taṃ saṅkappayissāmi, evaṃ kāma na hehisi.
40. Appāpi kāmā na alaṃ, bahūhipi na tappati.
Ahaḥā bālalapanā, parivajjetha² jaggato.
41. Appassa kammaṃ phalaṃ mamedam,
Udayo ajjhāgamā mahattapattam.
Suladdhalābho vata māṇavassa,
Yo pabbajī kāmāgāṃ pahāya.
42. Tapasā pajahanti pāpakammaṃ,
Tapasā nhāpitakumbhakārabhāvaṃ.
Tapasā abhibhuyya Gaṅgamāla,
Nāmenā'lapasa'jja Brahmaddattaṃ.
43. Sandiṭṭhikameva 'amma' passatha,
Khantīsoraccassa ayaṃ³ vipāko.
Yo⁴ sabbajanassa vanditohu,
Taṃ vandāma sarājikā samaccā.
44. Mā kiñci avacuttha Gaṅgamālaṃ,
Muninaṃ monapathesu sikkhamānaṃ.
Eso hi atari aṇṇavaṃ,
Yaṃ taritvā caranti vītasokāti.

Jaṅgamāla-jātakam pañcamam.

422. Cetiya-jātaka (6)

45. Dhammo have hato hanti, nāhato hanti kiñcanam⁵.
Tasmā hi dhammaṃ na hane, mā tvaṃ⁶ dhammo hato hani. (1)

1. Ātappā (Sī, Syā, I)

4. So (Syā, Ka)

2. Paṭivijjetha (I, Sī-Ṭṭha)

5. Kañcinam (I)

3. Yo (Syā, I, Ka)

6. Taṃ (Syā, I)

46. Alikam bhāsamānassa, apakkamanti devatā.
Pūtikañca mukhaṃ vāti, sakatṭhānā ca dhaṃsati.
Yo jānaṃ pucchito pañhaṃ, aññathā naṃ viyākare.
47. Sace hi saccaṃ bhaṇasi, hohi rāja yathā pure.
Musā ce bhāsase rāja, bhūmiyaṃ tiṭṭha Cetiya. (2)
48. Akāle vassatī tassa, kāle tassa na vassatī.
Yo jānaṃ pucchito pañhaṃ, aññathā naṃ viyākare.
49. Sace hi saccaṃ bhaṇasi, hohi rāja yathā pure.
Musā ce bhāsase rāja, bhūmiṃ pavisa Cetiya. (3)
50. Jivhā tassa dvidhā hoti, uragasseva disampati.
Yo jānaṃ pucchito pañhaṃ, aññathā naṃ viyākare.
51. Sace hi saccaṃ bhaṇasi, hohi rāja yathā pure.
Musā ce bhāsase rāja, bhiyyo pavisa Cetiya. (4)
52. Jivhā tassa na bhavati, macchasseva disampati.
Yo jānaṃ pucchito pañhaṃ, aññathā naṃ viyākare.
53. Sace hi saccaṃ bhaṇasi, hohi rāja yathā pure.
Musā ce bhāsase rāja, bhiyyo pavisa Cetiya. (5)
54. Thiyoṃ tassa jāyanti¹, na pumā jāyare kule.
Yo jānaṃ pucchito pañhaṃ, aññathā naṃ viyākare.
55. Sace hi saccaṃ bhaṇasi, hohi rāja yathā pure.
Musā ce bhāsase rāja, bhiyyo pavisa Cetiya. (6)
56. Puttā tassa na bhavanti, pakkamanti disodisaṃ.
Yo jānaṃ pucchito pañhaṃ, aññathā naṃ viyākare.
57. Sace hi saccaṃ bhaṇasi, hohi rāja yathā pure.
Musā ce bhāsase rāja, bhiyyo pavisa Cetiya. (7)

1. Thiyo tassa pajāyanti (Ka)

58. Sa rājā isinā satto, antalikkhacaro pure.
Pāvekkhi pathaviṃ cecco, hīnatto patva pariyāyaṃ¹.
59. Tasmā hi chandāgamanam, nappasaṃsanti paṇḍitā.
Aduṭṭhacitto bhāseyya, giram saccūpasamhitanti. (8)
Cetiyajātakaṃ chaṭṭham.

423. Indriyajātaka (7)

60. Yo indriyānaṃ kāmēna, vasaṃ Nārada gacchati.
So pariccajju'bho loke, jīvantova visussati².
61. Sukhassānantaram dukkham, dukkhassānantaram sukham.
So'si³ patto sukhā⁴ dukkham, pāṭikaṅkha varam sukham.
62. Kicchakāle kicchasaḥo, yo kiccham nātivattati.
Sa kicchantaṃ sukham dhīro, yogam samadhiḡacchati.
63. Na heva kāmāna kāmā, nā'natthā nā'tthakāraṇā.
Na kataṇca niraṅkatvā, dhammā cavitumarahasi.
64. Dakkham gahapati⁵ sādhu, samvibhajjaṇca bhojanam.
Ahāso atthalābhesu, atthabyāpatti abyatho.
65. Ettāvate'tam paṇḍiccam, api so⁶ Devilo⁷ bravi.
Na yito kiṅci pāpiyo, yo indriyānaṃ vasaṃ vaje.
66. Amittānaṃva hatthattham, Sivi pappoti māmiva.
Kammaṃ vijjaṇca dakkheyyam, vivāham silamaddavam.
Ete ca yase hāpetvā, nibbatto sehi kammehi.
67. Soham saḡassajīnova, abandhu aparāyaṇo.
Ariyadhammā apakkanto, yathā peto tathevaham.

1. Attapariyāyam (Sī, Syā), pattapariyāyam (Ka, Sī-Nisya)

2. Jīvantopi visussati (Syā), jīvanto vāpi sussati (Ka)

3. Sopi (Syā, I, Ka)

5. Gahapataṃ (Sī, Syā, I), gahavataṃ (?)

7. Devalo (Sī, I)

4. Sukha (Syā), sukham (Ka)

6. Asito (Sī, Syā, I)

68. Sukhakāme dukkhāpetvā, āpannosmi padaṃ imaṃ.
So sukhaṃ nādhigacchāmi, t̥hito¹ bhāṇumatāmivāti.
Indriyajātaṃ sattamaṃ.

424. Ādittajātaka (8)

69. Ādittasmiṃ agārasmiṃ, yaṃ nīharati bhājanaṃ.
Taṃ tassa hoti atthāya, no ca yaṃ tattha ḍayhati.
70. Evamādīpito loko, jarāya maraṇena ca.
Nīharetheva dānena, dinnam hoti sunīhataṃ².
71. Yo dhammaladdhassa dadāti dānaṃ,
Uṭṭhānaviriyādhigatassa jantu.
Atikkamma so vetaraṇiṃ³ yamassa,
Dibbāni t̥hānāni upeti macco.
72. Dānañca yuddhañca samānamāhu,
Appāpi santā bahuke jinanti.
Appampi ce saddahāno dadāti,
Teneva so hoti sukhī parattha.
73. Viceyya dānaṃ sugatappasatthaṃ,
Ye dakkhiṇeyyā idha jīvaloke.
Etesu dinnāni mahapphalāni,
Bijāni vuttāni yathā sukhette.
74. Yo pāṇabhūtāni aheṭṭhayaṃ caraṃ,
Parūpavādā na karoti pāpaṃ.
Bhīruṃ pasaṃsanti na tattha sūraṃ,
Bhayā hi santo na karonti pāpaṃ.
75. Hīnena brahmacariyena, khattiye upapajjati.
Majjhimena ca devattaṃ, uttamaṃ visujjhati.

1. Cito (I, Si-T̥ṭha)

2. Sunībhataṃ (Si, Syā, I), sunibbhataṃ (Ka)

3. Vettaraṇiṃ (Ka)

76. Addhā hi dānaṃ bahudhā pasattham,
 Dānā ca kho dhammapadaṃva seyyo.
 Pubbeva hi pubbatareva santo¹,
 Nibbānameva 'jjhagamum sapaññāti.

Ādittajātakam aṭṭhamam.

425. Aṭṭhānājātaka (9)

77. Gaṅgā kumudinī santā, saṅkhavaṇṇā ca kokilā.
 Jambu tālaphalaṃ dajjā, atha nūna tadā siyā.
78. Yadā kacchapalomānaṃ, pāvāro tividho siyā.
 Hemantikam pāvuraṇaṃ², atha nūna tadā siyā.
79. Yadā makasapādānaṃ³, aṭṭālo sukato siyā.
 Daḷho ca avikampī ca⁴, atha nūna tadā siyā.
80. Yadā sasavisāṇānaṃ, nisseṇī sukata siyā.
 Saggassārohaṇatthāya, atha nūna tadā siyā.
81. Yadā nisseṇimāruiya, candaṃ khādeyyu mūsikā.
 Rāhuṇca paripāteyyum⁵, atha nūna tadā siyā.
82. Yadā surāghaṭaṃ pitvā, makkhikā gaṇacāriṇī.
 Aṅgāre vāsaṃ kappeyyum, atha nūna tadā siyā.
83. Yadā bimboṭṭhasampanno, gadrabho sumukho siyā.
 Kusalo naccagītassa, atha nūna tadā siyā.
84. Yadā kākā ulūkā ca, mantayeyyum rahogatā.
 Aññaṃaṇṇaṃ pihayeyyum, atha nūna tadā siyā.
85. Yadā muḷāla⁶ pattānaṃ, chattaṃ thirataṃ siyā.
 Vassassa paṭighātāya, atha nūna tadā siyā.

1. Pubbe ca hi pubbatare ca santo (Saṃ 1. 21)

3. Dāṭhānaṃ (Sī, I)

5. Paribāheyyum (Syā)

2. Pāvuraṇaṃ (Sī, Syā, I)

4. Appakampī ca (Sī, I)

6. Pulasa (Sī, I), muḷāsa (Syā)

86. Yadā kulako¹ sakuṇo, pabbataṃ Gandhamādanam.
Tuṇḍenādāya gaccheyya, atha nūna tadā siyā.

87. Yadā sāmuddikaṃ nāvaṃ, sa-yantaṃ sa-vaṭākaram².
Ceṭo ādāya gaccheyya, atha nūna tadā siyāti.

Aṭṭhānajātakaṃ navamaṃ.

426. Dīpijātaka (10)

88. Khamanīyaṃ yāpanīyaṃ, kacci mātula te sukhaṃ.
Sukhaṃ te amma avaca, sukhakāmāva³ te mayam.

89. Naṅguṭṭhaṃ me avakkamma⁴, heṭhayitvāna⁵ eḷike⁶.
Sā'jja mātulavādena, muñcitabbā nu maññasi.

90. Puratthāmukho nisinnosi, ahaṃ te mukhamāgatā.
Pacchato tuyhaṃ naṅguṭṭhaṃ, kathaṃ khvāhaṃ avakkamim⁷.

91. Yāvatā caturo dīpā, sasamuddā sapabbatā.
Tāvātā mayhaṃ naṅguṭṭhaṃ, kathaṃ kho tvaṃ vivajjayi.

92. Pubbeva me'tamakkhimsu⁸, mātā pitā ca bhātaro.
Dīghaṃ duṭṭhassa naṅguṭṭhaṃ, sāmhi vehāyasā'gatā.

93. Tañca disvāna āyantim, antalikkhasmi eḷike.
Migasamgho palāyittha, bhakkho me nāsito tayā.

94. Iccevaṃ vilapantiyā, eḷakiyā ruhagghaso.
Galakaṃ anvāvamaddi, natthi duṭṭhe subhāsitaṃ.

1. Kuluṇko (Sī, I), kuluko (Syā)

3. Sukhakāmā hi (Sī, Syā, I)

5. Pothayitvāna (Ka)

7. Apakkamim (Ka)

2. Sapaṭākāram (Ka)

4. Apakkamma (Ka)

6. Eḷaki (Syā), eḷiki (I)

8. Metam akkham su (Sī, I)

95. Neva duṭṭhe nayo atthi, na dhammo na subhāsitaṃ.
 Nikkamaṃ duṭṭhe yuñjetha, so ca sabbhiṃ na rañjatīti. (1235)
 Dīpijātakam dasamaṃ.

Aṭṭhakanipātaṃ niṭṭhitaṃ.

Tassuddānaṃ

Parisuddhā manāvilā vatthadharā,
 Bakarājassa kāyuraṃ daṇḍavaro.
 Atha aṅgāra cetiya devilinā,
 Atha āditta Gaṅgā dase'ḷakināti.

9. Navakanipāta

427. Gijjhajātaka (1)

1. Parisaṅkupatho nāma, Gijjhapantho sanantano.
Tatrāsi mātāpitaro, gijjho posesi jinṇake.
Tesaṃ ajagaramedaṃ, accahāsi bahuttaso¹.
2. Pitā ca puttāṃ avaca, jānaṃ uccaṃ papātināṃ.
Supattaṃ thāmasampannaṃ², tejassīṃ dūragāmināṃ.
3. Pariplavantaṃ pathaviṃ, yadā tāta vijānāhi.
Sāgarena parikkhittaṃ, cakkamva parimaṇḍalaṃ.
Tato tāta nivattassu, māssu etto paraṃ gami.
4. Udapattosi³ vegena, balī pakkhī dijuttamo.
Olokayanto vakkaṅgo, pabbatāni vanāni ca.
5. Addassa pathaviṃ gijjho, yathā'sā'si⁴ pitu'ssutāṃ.
Sāgarena parikkhittaṃ, cakkamva parimaṇḍalaṃ.
6. Tañca so samatikkamma, parameva'cca vattatha⁵.
Tañca vātasikhā tikkhā, accahāsi baliṃ dijaṃ.
7. Nāsakkhā'tigato poso, punadeva nivattitum.
Dijo byasanamāpādi, verambhānaṃ⁶ vasaṃ gato.
8. Tassa puttā ca dārā ca, ye caññe anujīvino.
Sabbe byasanamāpādum, anovādakare dije.
9. Evampi idha vuḍḍhānaṃ, yo vākyāṃ nāvabujjhati.
Atisīmacaro ditto, gijjhovā'titasāsano.
Sa ve byasanaṃ pappoti, akatvā vuḍḍhasāsananti.

Gijjhajātakaṃ paṭhamam.

1. Pahuttato (Ka-Sī), pahūtaso (Syā, I), bahudhaso (Ka)

2. Pakkhasampannaṃ (Sī, Syā, I)

4. Yathāssāsi (Syā, Tṭha-pāṭhantaraṃ)

6. Verambhānaṃ (Sī, I)

3. Uddhaṃ pattosi (Ka-Sī)

5. Parameva pavattatha (Sī, Syā)

428. Kosambiyajātaḥ (2)

10. * Puthusaddo samajano, na bālo koci maññatha.
Saṅghasmim̐ bhijjamānasim̐, nāññaṃ bhiyyo amaññaṃ.
11. * Parimuṭṭhā paṇḍitābhāsā, vācāgocarabhāṇino.
Yāvicchanti mukhāyāmaṃ, yena nītā na taṃ vidū.
12. + Akkocchi maṃ avadhi maṃ, ajini maṃ ahāsi me.
Ye ca taṃ upanayhanti, veraṃ tesaṃ na sammati.
13. + Akkocchi maṃ avadhi maṃ, ajini maṃ ahāsi me.
Ye ca taṃ nupanayhanti, veraṃ tesūpasammati.
14. + Na hi verena verāni, sammantīdha kudācanaṃ.
Averena ca sammanti, esa dhammo sanantano.
15. Pare ca na vijānanti, mayamettha yamāmase.
Ye ca tattha vijānanti, tato sammanti medhagā.
16. Aṭṭhicchinnā paṇaharā, gavāssa¹ dhanahārino.
Raṭṭhaṃ vilumpamānānaṃ, tesampi hoti saṅgati.
Kasmā tumhāka no siyā.
17. Sace labhetha nipakaṃ sahāyaṃ,
Saddhiṃ caraṃ sādhuvihārīdhiṃ.
Abhibhuyya sabbāni parissayāni,
Careyya tenattamano satīmā.
18. No ce labhetha nipakaṃ sahāyaṃ,
Saddhiṃcaraṃ sādhuvihārīdhiṃ.
Rājāva raṭṭhaṃ vijitaṃ pahāya,
Eko care mātaṅga'rañña nāgo.

* Vi 3. 496; Ma 3. 192 piṭṭhesupi.

+ Khu 1. 13 piṭṭhe Dhammapadepi.

1. Gavassa (Ka)

19. Ekassa caritaṃ seyyo,
 Natthi bāle sahāyatā.
 Eko care na pāpāni kayirā,
 Appossukko mātaṅga'raññeva nāgoti.
 Kosambiyajātakaṃ dutiyaṃ.

429. Mahāsuvaṇṇajātaka (3)

20. Dumo yadā hohi phalūpapanno,
 Bhuñjanti naṃ vihaṅgamā¹ sampatantā.
 Khīṇanti ñatvāna dumaṃ phalaccaye²,
 Disodisaṃ yanti tato vihaṅgamā.
21. Cara cārikaṃ lohitatuṇḍa māmari,
 Kiṃ tvaṃ suva sukkhadumamhi jhāyasi.
 Tadiṅgha maṃ brūhi vasantasannibha,
 Kasmā suva sukkhadumaṃ na riñcasi.
22. Ye ve sakhīnaṃ sakhāro bhavanti,
 Pāṇaccaye³ dukkhasukhesu haṃsa.
 Khīṇaṃ akhīṇampi na taṃ jahanti,
 Santo sataṃ dhammamanussarantā.
23. Sohaṃ sataṃ aññatarosmi haṃsa,
 Ñātī ca me hoti sakhā ca rukkho.
 Taṃ nussahe jīvikattho pahātum,
 Khīṇanti ñatvāna na he'sa⁴ dhammo.
24. Sādhu sakkhi kataṃ hoti, metti saṃsati santhavo⁵.
 Sace'taṃ dhammaṃ rocesi, pāsaṃsosi vijānataṃ.
25. So te suva varaṃ dammi, pattayāna vihaṅgama.
 Varaṃ varassu vakkaṅga, yaṃ kiñci manasicchasi.

1. Vihagā (Sī, I)

2. Ñatvā dumapphalaccayena (Ka)

3. Pāṇaṃ caje (Ka), pāṇaccaye maraṇakāle ca sukkhadukkhesu ca na jahantīti sambandho.

4. Na sosa (Ka), na esa (Syā)

5. Mittaṃ saṅgati sandhavo (Ka)

26. Varañca me haṁsa bhavaṁ dadeyya,
Ayañca rukkho punarāyuni labhetha.
So sākhaṇḍa phalimā saṁvirūḷho,
Madhutthiko tiṭṭhatu sobhamāno.
27. Taṁ passa samma phalimaṁ uḷāraṁ,
Sahāva te hotu udumbarena.
So sākhaṇḍa phalimā saṁvirūḷho,
Madhutthiko tiṭṭhatu sobhamāno.
28. Evaṁ sakka sukhī hohi, saha sabbehi nātibhi.
Yathāhamajja sukhito, disvāna saphalaṁ dumaṁ.
29. Suvassa ca varaṁ datvā, katvāna saphalaṁ dumaṁ.
Pakkāmi saha bhariyāya, devānaṁ nandaṇaṁ vananti.
Mahāsuvaḷātakam tatiyaṁ.

430. Cūḷasuvaḷātika (4)

30. Santi rukkhā haripattā¹, dumā nekaphalā bahū.
Kasmā nu sukkhe² koḷāpe, suvassa nirato mano.
31. Phala'ssa upabhuñjimaṁ, nekavassagaṇe bahū.
Aphalampi viditvāna, sāva metti yathā pure.
32. Sukkhañca rukkham koḷāpaṁ, opatta'maphalaṁ dumaṁ.
Ohāya sakuṇā yanti, kiṁ dosaṁ passase dija.
33. Ye phalatthā sambhajanti, aphaloti jahanti naṁ.
Attatthapaññā dummedhā, te honti pakkhapātino.
34. Sādhu sakkhi kataṁ hoti, metti saṁsati santhavo.
Sace'taṁ dhammaṁ rocesi, pāsamsosi vijānataṁ.
35. So te suva varaṁ dammi, pattayāna vihaṅgama.
Varaṁ varassu vakkaṅga, yaṁ kiñci manasicchasi.

1. Haritapattā (Sī, Syā, I)

2. Sukkha (Ka)

36. Api nāma naṃ passeyyaṃ¹, sapattaṃ saphalaṃ dumaṃ.
Daliddova nidhiṃ laddhā, nandeyyāhaṃ punappunaṃ.
37. Tato amatamādāya, abhisiñci mahāruhaṃ.
Tassa sākhā virūhimsu², sītacchāyā manoramā.
38. Evaṃ Sakka sukhī hohi, saha sabbehi ñātibhi.
Yathāhamajja sukhito, disvāna saphalaṃ dumaṃ.
39. Suvassa ca varaṃ datvā, katvāna saphalaṃ dumaṃ.
Pakkāmi saha bhariyāya, devānaṃ Nandanāṃ vananti.
Cūḷasuvajātaṃ catutthaṃ.

431. Haritacajātaka (5)

40. Sutaṃ me'taṃ mahābrahme, kāme bhuñjati Hārīto.
Kaccetaṃ vacanaṃ tucchaṃ, kacci suddho iriyyasi.
41. Evametaṃ mahārāja, yathā te vacanaṃ sutaṃ.
Kummaggaṃ paṭipannosmi, mohaneyyesu mucchito.
42. Adu³ paññā kimatthiyā, nipuṇā sādhu cintini⁴.
Yāya uppatitaṃ rāgaṃ, kiṃmano na vinodaye.
43. Cattārome mahārāja, loke atibalā bhusā.
Rāgo doso mado moho, yattha paññā na gādhati.
44. Arahā sīlasampanno, suddho carati Hārīto.
Medhāvī paṇḍito ceva, iti no sammato bhavaṃ.
45. Medhāvīnampi himsanti, isiṃ dhammaguṇe rataṃ.
Vitakkā pāpakā rāja, subhā rāgūpasamhitā.

1. Api nāma naṃ puna passe (Sī, Syā)

3. Ādu (Sī, I)

2. Virūḷhassa (Ka)

4. Cintanī (Sī, I)

46. Uppannāyaṃ sarīrajo,
Rāgo vaṇṇavidūsono tava.
Taṃ pajaha bhaddamatthu te,
Bahunnā'si medhāvisammato.
47. Te andhakārake¹ kāme, bahudukkhe mahāvise.
Tesaṃ mūlaṃ gavesissaṃ, checchaṃ rāgaṃ sabandhanaṃ.
48. Idaṃ vatvāna hārīto, isi saccaparakkamo.
Kāmarāgaṃ virājetvā, brahmalokūpago ahūti.
Haritacajātakaṃ² pañcamaṃ.

432. Padakusalamāṇavajātaka (6)

49. Bahussutaṃ cittakathim³, Gaṅgā vahati Pāṭalim⁴.
Vuyhamānaka bhaddante, ekaṃ me dehi gāthakaṃ⁵.
50. Yena siñcanti dukkhitaṃ, yena siñcanti āturaṃ.
Tassa majjhe marissāmi, jātaṃ saraṇato bhayaṃ.
51. Yattha bījāni rūhanti, sattā yattha patiṭṭhitā.
Sā me sīsaṃ nipīleti, jātaṃ saraṇato bhayaṃ.
52. Yena bhattāni paccanti, sītaṃ yena vihaññati.
So maṃ ḍahati⁶ gattāni, jātaṃ saraṇato bhayaṃ.
53. Yena bhuttena⁷ yāpenti, puthū brāhmaṇakhattiyā.
So maṃ bhutto byāpādeti, jātaṃ saraṇato bhayaṃ.
54. Gimhānaṃ pacchime māse, vātamicchanti paṇḍitā.
So maṃ⁸ bhañjati gattāni, jātaṃ saraṇato bhayaṃ.
55. Yaṃ nissitā jagatiruhaṃ, svāyaṃ aggim pamuñcati.
Disā bhajatha vakkaṅgā, jātaṃ saraṇato bhayaṃ.

1. Karaṇe (Sī, Syā, I)

2. Hāritajātakaṃ (Sī, I)

3. Cittakathaṃ (Syā, Ka)

4. Pāṭalaṃ (Sī, I)

5. Gītaṃ (Ka-Ṭṭha)

6. Dayhati (Ka)

7. Bhattena (Syā, Ka)

8. So me (Sī, I)

56. Ya'mānayim somanassam, mālinim candanussadam.
Sā maṃ gharā nicchubhati¹, jātaṃ saraṇato bhayaṃ.
57. Yena jātena nandissam, yassa ca bhavamicchisam.
So maṃ gharā nicchubhati¹, jātaṃ saraṇato bhayaṃ.
58. Suṇantu me jānapadā, negamā ca samāgatā.
Yato'dakaṃ ta'dādittaṃ, yato khemaṃ tato bhayaṃ.
59. Rājā vilumpate raṭṭhaṃ, brāhmaṇo ca purohito.
Attaguttā viharatha, jātaṃ saraṇato bhayanti.
Padakusalamāṇavajātaṃ chaṭṭhaṃ.

433. Lomasakassapajātaka (7)

60. Assa Indasamo rāja, accantaṃ ajarāmaro.
Sace tvaṃ yaññaṃ yājeyya, isiṃ Lomasakassapaṃ.
61. Sasamuddapariyāyaṃ, mahiṃ sāgarakuṇḍalaṃ.
Na icche saha nindāya, evaṃ Seyya² vijānahi.
62. Dhiratthu taṃ yasalābhaṃ, dhanalābhaṇca brāhmaṇa.
Yā vutti vinipātena, adhammacaraṇena vā.
63. Api ce pattamādāya, anagāro paribbaje.
Sāyeva jīvikaṃ seyyo, yā cā'dhammena esanā.
64. Api ce pattamādāya, anagāro paribbaje.
Aññaṃ ahimsayaṃ loke, api rajjena taṃ varam.
65. Balaṃ cando balaṃ suriyo, balaṃ samaṇabrāhmaṇā.
Balaṃ velā samuddassa, balātibala'mitthiyo.
66. Yathā uggatapaṃ santaṃ, isiṃ lomasakassapaṃ.
Pitu atthā Candavatī, vājapeyyaṃ³ ayājayi.
67. Taṃ lobhapakataṃ kammaṃ, kaṭukaṃ kāmahetukaṃ.
Tassa mūlaṃ gavesissaṃ, checchaṃ rāgaṃ sabandhanaṃ.

1. Niharati (Sī, Syā)

2. Sayha (Sī, Syā, I)

3. Vācapeyyaṃ (I, Ka)

68. Dhiratthu kāme subahūpi loke,
 Tapova seyyo kāmaguṇehi rāja.
 Tapo karissāmi pahāya kāme,
 Taveva raṭṭhaṃ Candavatī ca hotūti.

Lomasakassapajātakam sattamaṃ.

434. Cakkavākajātaka (8)

69. Kāsāyavatthe sakuṇe vadāmi,
 Dube dube nandamane¹ carante.
 Kaṃ aṇḍajam aṇḍajā mānusesu,
 Jātim pasamsanti tadingha brūtha.
70. Amhe manussesu manussahimsa,
 Anubbate² cakkavāke vadanti.
 Kalyāṇabhāvamhe³ dijesu sammata,
 Abhirūpā⁴ vicarāma aṇṇave. ()⁵
71. Kim aṇṇave kāni phalāni bhuñje,
 Maṃsam kuto khādatha cakkavākā.
 Kim bhojanam bhuñjatha vo anomā⁶,
 Balaṇca vaṇṇo ca anapparūpā⁷.
72. Na aṇṇave santi phalāni dhaṅka,
 Maṃsam kuto khādītuṃ cakkavāke.
 Sevālabhakkha'mha⁸ apāṇabhojanā⁹,
 Na ghāsahetūpi karoma pāpaṃ.
73. Na me idaṃ ruccati cakkavāka,
 Asmiṃ bhava bhojanasannikāso.
 Ahosi pubbe tato me aññathā,
 Icceva me vimati ettha jātā.

1. Nandimane (Sī, I)

3. Bhāva'mha (Sī, I)

5. (Na ghāsahetūpi karoma pāpaṃ) (Ka)

7. Anapparūpo (Sī, Syā, I)

9. Avākabhojanā (Sī, I)

2. Anupubbake (Ka)

4. Abhitarūpā (Sī, Syā, I)

6. Abhiṇham (Ka)

8. Bhakkhimha (Ka)

74. Ahampi maṃsāni phalāni bhuñje,
 Annāni ca loṇiyateliyāni.
 Rasaṃ manussesu labhāmi bhottuṃ,
 Sūrova saṅgāmamukhaṃ vijetvā.
 Na ca me tādiso vaṇṇo,
 Cakkavāka yathā tava.

75. Asuddhabhakkhosi khaṇānupātī,
 Kicchena te labbhati annapānaṃ.
 Na tussasī rukkhaphalehi dhaṅka,
 Maṃsāni vā yāni susānamajjhe.

76. Yo sāhasena adhigamma bhoge,
 Paribhuñjati dhaṅka khaṇānupātī.
 Tato upakkosati naṃ sabhāvo,
 Upakkuṭṭho vaṇṇabalaṃ jahāti.

77. Appampi ce nibbutiṃ bhuñjati yadi,
 Asāhasena aparūpaghātī¹.
 Balañca vaṇṇo ca tada'ssa hoti,
 Na hi sabbo āhāramayena vaṇṇoti.

Cakkavākajātakaṃ aṭṭhamāṃ.

435. Haliddirāgajātaka (9)

78. Sutitikkhaṃ araṇṇamhi, pantamhi sayanāsane.
 Ye ca gāme titikkhanti, te uḷāratarā tayā.

79. Araṇṇā gāmaṃāgamma, kiṃsilaṃ kiṃvataṃ ahaṃ.
 Purisaṃ tāta seveyyaṃ, taṃ me akkhāhi pucchito.

80. Yo te² vissāsaye tāta, vissāsañca kameyya te.
 Sussūsī ca titikkhī ca, taṃ bhajehi ito gato.

1. Asāhasenānupaghātino (Ka)

2. Yo taṃ (Syā, heṭṭhā 348 Araṇṇajātakepi)

81. Yassa kāyena vācāya, manasā natthi dukkaṭaṃ.
Urasīva paṭiṭṭhāya, taṃ bhajehi ito gato.
82. Yo ca dhammena carati, carantopi na maññati.
Visuddhakāriṃ sappaññaṃ, taṃ bhajehi ito gato.
83. Haliddirāgaṃ kapiṇḍitaṃ, purisaṃ rāgavirāgaṇaṃ.
Tādisaṃ tāta mā sevi, nimmanussampi ce siyā.
84. Āsīvisamaṃ kupitaṃ, mīḷhalittaṃ mahāpathaṃ.
Ārakā parivajjehi, yānī'va visamaṃ pathaṃ.
85. Anattā tāta vaḍḍhanti, bālaṃ accupasevato.
Mā'ssu bālena saṃgacchi¹, amitteneva sabbadā.
86. Taṃ tāhaṃ tāta yācāmi, karassu vacanaṃ mama.
Mā'ssu bālena saṃgacchi¹, dukkho bālehi saṅgamoti.
Haliddirāgajātakaṃ navamaṇi.

436. Samuggajātaka (10)

87. Kuto nu āgacchatha bho tayo janā,
Svāgatā ettha² nisīdathāsane.
Kaccittha bhonto kusalaṃ anāmayāṃ,
Cīrassa'mabbhāgamaṇaṃ hi vo idha.
88. Ahameva eko idha majja patto,
Na cāpi me dutiyo koci vijjati.
Kimeva sandhāya te bhāsitaṃ ise,
“Kuto nu āgacchatha bho tayo janā”.
89. Tuvaṇca eko bhariyā ca te piyā,
Samuggapakkhittanikiṇṇamantare.
Sā rakkhitā kucchigatāva³ te sadā,
Vāyussa⁴ puttena sahā tahiṃ ratā.

1. Saṃgañchi (Sī, I)

3. Kucchigatā ca (Ka)

2. Svāgataṃ ettha (Sī, I)

4. Harissa (Ka)

90. Saṁviggārūpo isinā viyākato¹,
 So dānavo tattha samugga'muggili.
 Addakkhi bhariyaṃ suci māladhārinim,
 Vāyussa puttena sahā tahiṃ rataṃ.
91. Sudiṭṭharūpa'muggatapānuvattinā²,
 Hīnā narā ye pamadāvasaṃ gatā.
 Yathā have pāṇarive'ttha rakkhitaṃ,
 Duṭṭhā mayī añña'mabhippamodayi.
92. Divā ca ratto ca mayā upaṭṭhitā,
 Tapassinā jotirivā vane vasaṃ.
 Sā dhammamukkamma adhammamācari,
 Akiriyarūpo pamadāhi santhavo.
93. Sarīramajjhamhi ṭhitāti'maññahaṃ,
 Mayhaṃ ayanti asatiṃ asaṇṇataṃ.
 Sā dhammamukkamma adhammamācari,
 Akiriyarūpo pamadāhi santhavo.
94. Surakkhitaṃ meti kathaṃ nu vissase,
 Anekacittāsu na ha'tthi³ rakkhaṇā.
 Etā hi pātālapapātasannibhā,
 Etthappamatto byasaṇaṃ nigacchati.
95. Tasmā hi te sukhino vītasokā,
 Ye mātugāmehi caranti nissaṭā.
 Etaṃ sivaṃ uttamamābhipatthayaṃ,
 Na mātugāmehi kareyya santhavanti.

Samuggajātakaṃ dasamaṃ.

1. Pabyākato (Ka), byākato (Syā, I)

2. Sudiṭṭharūpuggatapānuvattinā (Sī, Syā, I)

3. Anekacittā puna hettha (Ka)

437. Pūtimaṃsajātaka (11)

96. Na kho me ruccati āḷi, Pūtimaṃsassa pekkhanā.
Etādisā sakhāasmā, ārakā parivajjaye.
97. Ummattikā ayam Veṇī, vaṇṇeti patino sakhiṃ.
Pajjhāyi¹ paṭigacchantiṃ, āgataṃ Meṇḍa² mātaraṃ.
98. Tvaṃ khosi samma ummatto, dummedho avicakkhaṇo.
Yo tvaṃ³ matālayaṃ katvā, akālena vipekkhasi.
99. Na akāle vipekkheyya, kāle pekkheyya paṇḍito.
Pūtimaṃsova pajjhāyi¹, yo akāle vipekkhati.
100. Piyaṃ kho āḷi me hotu, puṇṇapattaṃ dadāhi me.
Pati sañjīvito mayhaṃ, eyyāsi piyapucchikā⁴.
101. Piyaṃ kho āḷi te hotu, puṇṇapattaṃ dadāmi te.
Mahatā parivārena⁵, essaṃ⁶ kayirāhi⁷ bhojanaṃ.
102. Kīdiso tuyhaṃ parivāro, yesaṃ kāhāmi bhojanaṃ.
Kinnāmakā ca te sabbe, taṃ⁸ me akkhāhi pucchitā.
103. Māliyo Caturakkho ca, Piṅgiyo atha Jambuko.
Ediso mayhaṃ parivāro, tesaṃ kayirāhi⁷ bhojanaṃ.
104. Nikkhaṇṭāya agārasmā, bhaṇḍakampi vinassati.
Ārogyaṃ āḷino vajjaṃ⁹, idheva vasa mā'gamāti.
Pūtimaṃsajātakaṃ ekādasama.

438. Daddarajātaka (12)

105. Yo te puttake akhādi, dinnabhatto adūsake.
Tasmaṃ dāṭhaṃ nipātehi, mā te muccittha jīvato.

1. Pajjhāti (Sī, I), pajjhāyati (Sī-Nisya)

4. Pucchitā (Syā, Ka)

7. Kayirāsi (I)

2. Meḷa (Sī, I)

5. Parihārena (Syā)

8. Te (Sī, Syā, I)

3. So tvaṃ (Syā)

6. Esaṃ (Sī, I)

9. Vacchaṃ (?)

106. Ākiṇṇaluddo puriso, dhāticelaṃva makkhito.
Padesaṃ taṃ na passāmi, yattha dāṭhaṃ nipātaye.
107. Akataññussa posassa, niccaṃ vivaradassino.
Sabbhaṃ ce pathaviṃ dajjā, neva naṃ abhirādhaye.
108. Kinu subāhu taramānarūpo,
Paccāgatosi saha māṇavena.
Kiṃ kicca'matthaṃ idhamatthi tuyhaṃ,
Akkhāhi me pucchito etamatthaṃ.
109. Yo te sakhā daddaro sādhurūpo,
Tassa vadhaṃ parisaṅkāmi ajja.
Purisassa kammāyatanāni sutvā,
Nāhaṃ sukhiṃ daddaraṃ ajja maññe.
110. Kāni'ssa kammāyatanāni assu,
Purisassa vuttisamodhānatāya.
Kaṃ vā paṭiññaṃ purisassa sutvā,
Parisaṅkasi daddaraṃ māṇavena.
111. Ciṇṇā Kaliṅgā caritā vaṇijjā,
Vettācaro saṅkupathopi ciṇṇo.
Naṭehi ciṇṇaṃ saha vākurehi¹,
Daṇḍena yuddhampi samajjamajjhe.
112. Baddhā kulīkā² mita'māḷhakena,
Akkhā jita³ saṃyamo abbhatīto.
Abbāhitaṃ⁴ pubbakam⁵ aḍḍharattaṃ,
Hatthā daḍḍhā piṇḍapaṭiggahena.

1. Vākurehi (I, Sī-Nisya), vāgurehi (?) 2. Kulīkā (Sī, I)

3. Akkhācitā (Sī-Ṭṭha)

4. Appahitaṃ (Sī, Syā), abbūhitaṃ (I, Sī-Nisya)

5. Pupphakaṃ (Sī, Syā)

113. Tāni'ssa kammāyatanāni assu,
 Purisassa vuttisamodhānatāya.
 Yathā ayaṃ dissati lomapiṇḍo,
 Gāvo hatā kiṃ pana daddarassāti. (1348)
- Daddarajātakam dvādasamam.

Navakanipātaṃ niṭṭhitam.

Tassuddānam

Varagijjha samajjana haṃsavaro,
 Nidhisavhaya hārita pāṭaliko.
 Ajarāmara dhaṅka titikkha kuto,
 Atha dvādasa pekkhana daddaribhīti.

10. Dasakanipāta

439. Catudvārajātaka (1)

1. Catudvāramidaṃ nagaraṃ, āyasaṃ daḥhapākāraṃ.
Oruddhapaṭiruddhosmi, kiṃ pāpaṃ pakataṃ mayā.
2. Sabbe apihitā dvārā, oruddhosmi yathā diḷo.
Kimādhikaraṇaṃ yakkha, cakkābhinihato ahaṃ.
3. Laddhā satasahassāni, atirekāni vīsati.
Anukampakānaṃ ñātīnaṃ, vacanaṃ samma nākari.
4. Laṅghim samuddaṃ pakkhandi, sāgaraṃ appasiddhikaṃ.
Catubbhi aṭṭhajjhagamā, aṭṭhāhipi ca soḷasa.
5. Soḷasāhi ca bāttiṃsa, atricchaṃ cakkamāsado.
Icchāhatassa posassa, cakkaṃ bhamati matthake.
6. Uparivisālā duppūrā, icchā visaṭagāminī¹.
Ye ca taṃ anugijjhanti, te honti cakkadhārino.
7. Bahubhaṇḍaṃ² avahāya, maggaṃ appaṭivekkhiya.
Yesaṃ cetaṃ asaṅkhātāṃ, te honti cakkadhārino.
8. Kammaṃ samekkhe vipulaṃ ca bhogaṃ,
Icchaṃ na seveyya anattasaṃhitaṃ.
Kareyya vākyaṃ anukampakānaṃ,
Taṃ tādisaṃ nātivatteyya cakkaṃ.
9. Kīvaciraṃ nu me yakkha, cakkaṃ sirasi ṭhassati.
Kati vassasahassāni, taṃ me akkhāhi pucchito.
10. Atisaro paccasaro³, Mittavinda suṇohi me.
Cakkaṃ te sirasi⁴ māviddhaṃ, na taṃ jīvaṃ pamokkhasīti.
Catudvārajātakaṃ paṭhamam.

1. Visaṭagāminim (I, Ka)

3. Accasaro (Sī, Syā, I)

2. Bahuṃ bhaṇḍaṃ (Sī, I)

4. Sirasmi (Syā)

440. Kaṇhajātaka (2)

11. Kaṇho vatāyaṃ puriso, kaṇhaṃ bhuñjati bhojanaṃ.
Kaṇhe bhūmipadesasmiṃ, na mayhaṃ manaso piyo.
12. Na kaṇho tacasā hoti, antosāro hi brāhmaṇo.
Yasmiṃ pāpāni kammāni, sa ve kaṇho Sujampati.
13. Etasmiṃ te sulapite, patirūpe subhāsīte.
Varaṃ brāhmaṇa te dammi, yaṃ kiñci manasicchasi.
14. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtāna'missara.
Sunikkodhaṃ suniddosaṃ, nillobhaṃ vuttimattano.
Nisnehamabhikaṅkhāmi, ete me caturo vare.
15. Kiṃ nu kodhe vā¹ dose vā, lobhe snehe ca brāhmaṇa.
Ādīnavaṃ tvaṃ passasi², taṃ me akkhāhi pucchito.
16. Appo hutvā bahu hoti, vaḍḍhate so akhantijo.
Āsaṅgī bahupāyāso, tasmā kodhaṃ na rocaḃe.
17. Duṭṭhassa pharusā³ vācā, parāmāso anantarā.
Tato pāṇi tato daṇḍo, satthassa paramā gati⁴.
Doso kodhasamuṭṭhāno, tasmā dosaṃ na rocaḃe.
18. Ālopa sāhasākārā⁵, nikatī vañcanāni ca.
Dissanti lobhadhammesu, tasmā lobhaṃ na rocaḃe.
19. Snehasaṅgathitā⁶ ganthā, senti manomayā puthū.
Te bhusaṃ upatāpentī, tasmā snehaṃ na rocaḃe.
20. Etasmiṃ te sulapite, patirūpe subhāsīte.
Varaṃ brāhmaṇa te dammi, yaṃ kiñci manasicchasi.
21. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtāna'missara.
Araññe me viharato, niccaṃ ekavihārino.
Ābādhā mā⁷ uppajjeyyuh, antarāyakarā bhusā.

1. Kodheva (Sī, I)

3. Paṭhamā (I Sī-Nisyā)

5. Sahasākārā (Sī, Syā, I)

7. Na (Syā, I)

2. Sampassasi (Sī, I)

4. Parāmasati (Ka)

6. Saṅgadhītā (Ka), saṅgantitā (Syā)

22. Etasmiṃ te sulapite, patirūpe subhāsate.
Varaṃ brāhmaṇa te dammi, yaṃ kiñci manasicchasi.

23. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtāna' missara.
Na mano vā sarīraṃ vā, maṃ-kate sakka kassaci.
Kadāci upahaññetha, etaṃ Sakka varaṃ vareti.

Kaṇhajātakaṃ dutiyaṃ.

441. Catuposathiyajātaka (3)

24. Yo kopaneyye na karoti kopam,
Na kujjhati sappuriso kadāci.
Kuddhopi so nāvikaroti kopam,
Taṃ ve naraṃ samaṇamāhu¹ loke.

25. Ūnūdaro yo sahate jighacchaṃ,
Danto tapassī mitapānabhojano.
Āhārahetu na karoti pāpaṃ,
Taṃ ve naraṃ samaṇamāhu loke.

26. Khiddaṃ ratim vippajahitvāna sabbam,
Na cā'likam bhāsasi kiñci loke.
Vibhūsaṭṭhānā virato methunasmā,
Taṃ ve naraṃ samaṇamāhu loke.

27. Pariggahaṃ lobhadhammaṃ ca sabbam,
Yo ve pariññāya pariccajati.
Dantaṃ ṭhitattaṃ amamaṃ nirāsaṃ,
Taṃ ve naraṃ samaṇamāhu loke.

28. Pucchāma kattāra'manomapaññaṃ²,
Kathāsu no viggaho atthi jāto.
Chinda'jja kaṅkham vicikicchitaṇi,
Tadajja³ kaṅkham vitaremu sabbe.

1. Samaṇam āhu (Si)

2. Manomapañña (Syā, Ka)

3. Tayājja (Si)

29. Ye paṇḍitā atthadasā bhavanti,
 Bhāsanti te yoniso tattha kāle.
 Kathaṃ nu kathānaṃ abhāsitaṇaṃ,
 Atthaṃ nayeyyūṃ kusalā janindā.
30. Kathaṃ have bhāsati nāgarājā,
 Garuḷo pana Venateyyo kimāha.
 Gandhabbarāja pana kiṃ vadesi,
 Kathaṃ pana Kurūnaṃ rājaseṭṭho.
31. Khantiṃ have bhāsati nāgarājā,
 Appāhāraṃ garuḷo Venateyyo.
 Gandhabbarājā rativippahānaṃ,
 Akiñcanaṃ Kurūnaṃ rājaseṭṭho.
32. Sabbāni etāni subhāsitaṇi,
 Na hettha dubbhāsitaṃ matthi kiñci.
 Yasmiñca etāni patiṭṭhitāni,
 Arāva nābhyā susamohitaṇi.
 Catubbhi dhammehi samaṅgibhūtaṃ,
 Taṃ ve naraṃ samaṇamaḥu loke.
33. Tvaṃ hi¹ seṭṭho tvamanuttarosi,
 Tvaṃ dhammagū dhammavidū sumedho.
 Paññāya pañhaṃ samadhiggahetvā,
 Acchecchi dhīro vicikicchitaṇi.
 Acchecchi kaṅkhaṃ vicikicchitaṇi,
 Cundo yathā nāgadantaṃ kharena.
34. Nīluppalābhaṃ vimalaṃ anagghaṃ,
 Vatthaṃ idaṃ dhūmasamānavaṇṇaṃ.
 Pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho,
 Dadāmi te dhammapūjāya dhīra.

1. Tvaṃ nu (Sī, I)

35. Suvaṇṇamālaṃ satapattaphullitaṃ,
Sakesaraṃ ratnasahassamaṇḍitaṃ.
Pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho,
Dadāmi te dhammapūjāya dhīra.
36. Maṇiṃ anagghaṃ ruciraṃ pabhassaraṃ,
Kaṇṭhāvasattaṃ¹ maṇibhūsitā me.
Pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho,
Dadāmi te dhammapūjāya dhīra.
37. Gavaṃ sahasaṃ usabhañca nāgaṃ,
Ājaññayutte ca rathe dasa ime.
Pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho,
Dadāmi te gāmavarāni soḷasa.
38. Sāriputto tadā nāgo, supaṇṇo pana Kolito.
Gandhabbarājā Anuruddho, rājā Ānanda paṇḍito.
Vidhuro bodhisatto ca, evaṃ dhāretha jātakanti.
Catuposathiyajātakaṃ tatiyaṃ.

442. Saṅkhajātaka (4)

39. Bahussuto sutadhammosi Saṅkha,
Diṭṭhā tayā samaṇabrāhmaṇā ca.
Atha'kkhaṇe dassayase vilāpaṃ,
Añño nu ko te paṭimantako mayā.
40. Subbhū² subhā suppaṭimukkakambu,
Paggayha sovaṇṇamayāya pātiyā.
“Bhuñjassu bhattaṃ” iti maṃ vadeti,
Saddhāvittā³, tamahaṃ “no”ti brūmi.

1. Vasitaṃ (Ka) 2. Subbhā (Syā), sumbhā, subhmā (Ka) 3. Saddhācittā (Si,I, Ka)

41. Etādisaṃ brāhmaṇa disvāna¹ yakkhaṃ,
 Puccheyya poso sukhamāsisāno².
 Uṭṭhehi naṃ pañjalikā' bhipuccha,
 Devī nusi tvaṃ uda mānusī nu.
42. Yaṃ tvaṃ sukhenā' bhisamekkhase maṃ,
 Bhuñjassu bhattaṃ iti maṃ vadesi.
 Pucchāmi taṃ nāri mahānubhāve,
 Devī nusi tvaṃ uda mānusī nu.
43. Devī ahaṃ Saṅkha mahānubhāvā,
 Idhāgatā sāgaravārimajjhe.
 Anukampikā no ca paduṭṭhacittā,
 Taveva atthāya idhā' gatāsmi.
44. Idha' nnapānaṃ sayanāsanañca,
 Yānāni nānāvividhāni saṅkha.
 Sabbassa tyāhaṃ paṭipādayāmi,
 Yaṃ kiñci tuyhaṃ manasā' bhipatthitaṃ.
45. Yaṃ kiñci yitṭhaṃ ca hutañca³ mayhaṃ,
 Sabbassa no issarā tvaṃ sugatte.
 Susoṇi subbhamu⁴ suvilaggamajjhe⁵,
 Kissa me kammaṣṣa ayaṃ vipāko.
46. Ghamme pathe brāhmaṇa ekabhikkhuṃ,
 Ugghaṭṭapādaṃ tasitaṃ kilantaṃ.
 Paṭipādayī Saṅkha upāhanāni⁶,
 Sā dakkhiṇā kāmāduhā tava' jja.

1. Disva (Sī, I)

2. Sukhamāsasāno (Syā), sukhamāsisamāno (Ka)

3. Yitṭhaṃva hutaṃva (Sī, I)

4. Subbhu (Sī), subbhā (Syā)

5. Suvilākamajjhe (Syā, I, Sī-Tṭha), suvilātamajjhe (Ka)

6. Upāhanāhi (Sī, I)

47. Sā hotu nāvā phalakūpapannā,
 Anavassutā erakavātayuttā.
 Aññassa yānassa na hettha¹ bhūmi,
 Ajjeva mañ Moḷiniñ pāpayassu.

48. Sā tattha vittā sumanā patītā,
 Nāvañ sucittañ abhinimminivā.
 Ādāya Sañkhañ purisena saddhiñ,
 Upānayī nagarañ sādhurammanti.

Sañkhajātakañ catutthañ.

443. * Cūḷabodhijātaka (5)

49. Yo te imañ visālakkhiñ, piyañ sammhitabhāsinim².
 Ādāya balā gaccheyya, kiñ nu kayirāsi brāhmaṇa.

50. Uppajje³ me na mucceyya, na me mucceyya jīvato.
 Rajañva vipulā vuṭṭhi, khippameva nivāraye⁴.

51. Yañ nu pubbe vikatthittho⁵, balamhiva apassito.
 Svajja tuṇhikato⁶ dāni, sañghāṭiñ sibbamacchasi.

52. Uppajji me na muccittha, na me muccittha jīvato.
 Rajañva vipulā vuṭṭhi, khippameva nivārayiñ.

53. Kiñ te uppajji no mucci, kiñ te na mucci jīvato.
 Rajañva vipulā vuṭṭhi, katamañ tvañ nivārayi.

54. Yamhi jāte na passati, ajāte sādhu passati.
 So me uppajji no mucci, kodho dummedhagocarō.

55. Yena jātena nandanti, amittā dukkhamesino.
 So me uppajji no mucci, kodho dummedhagocarō.

* Khu 4. 401 piṭṭhepi.

2. Sammillabhāsinim (Sī, I), sammillabhāsinim (Syā)

4. Nivārayim (Ka)

6. Tuṇhikako (Sī), tuṇhikkhako (I)

1. Na hatthi (I)

3. Uppajja (Sī, I)

5. Vikatthito (Ka-Sī, Syā, Ka)

56. Yasmiñca jāyamānamhi, sadattham nāvabujjhati.
So me uppajji no mucci, kodho dummedhagocarō.
57. Yenābhibhūto kusalam jahāti,
Parakkare vipulañcāpi attham.
Sa bhīmaseno balavā pamaddī,
Kodho mahārāja na me amuccatha.
58. Kaṭṭhasmiṃ matthamānasmiṃ¹, pāvako nāma jāyati.
Tameva kaṭṭham ḍahati, yasmā so jāyate gini.
59. Evaṃ mandassa posassa, bālassa avijānato.
Sārambhā² jāyate kodho, sopi teneva ḍayhati.
60. Aggīva tiṇakaṭṭhasmiṃ, kodho yassa pavaḍḍhati.
Nihīyati tassa yaso, kāḷapakkheva candimā.
61. Anedho³ dhūmaketūva, kodho yassū'pasammati.
Āpūراتi tassa yaso, sukkapakkheva candimāti.
Cūḷabodhijātakam pañcamam.

444. * Kaṇhadīpāyanajātaka (6)

62. Sattāhamevāham pasannacitto,
Puññatthiko ācarim⁴ brahmacariyam.
Athāparam yaṃ caritam mamedam⁵,
Vassāni paññāsa samādhikāni.
Akāmakovāpi⁶ aham carāmi,
Etena saccena suvatthi hotu.
Hatam visam jīvatu Yaññadatto.

1. Manthamānasmiṃ (I), maddamānasmiṃ (Ka)

3. Anindho (Sī, Ka), anindo (Syā)

5. Mama yidam (Syā), mamāyidam (I)

* Khu 4. 416 piṭṭhepi.

2. Sārabbhā (Ka)

4. Acariṃ (Sī, Syā, I)

6. Vāhi (I, Ka)

63. Yasmā dānaṃ nābhinandiṃ kadāci,
 Disvāna'haṃ atithiṃ vāsakāle.
 Na cāpi me appiyataṃ aveduṃ,
 Bahussutā samaṇabrāhmaṇā ca.
 Akāmakovāpi ahaṃ dadāmi,
 Etena saccena suvatthi hotu.
 Hataṃ visaṃ jīvatu Yaññadatto.
64. Āsīviso tāta pahūtatejo,
 Yo taṃ adaṃsī¹ sacarā² udicca.
 Tasmīṃ ca me appiyatāya ajja,
 Pitari ca te natthi koci viseso.
 Etena saccena suvatthi hotu,
 Hataṃ visaṃ jīvatu Yaññadatto.
65. Santā dantāyeva³ paribbajanti,
 Aññatra Kaṇhā natthā'kāmarūpā⁴.
 Dīpāyana kissa jigucchamāno,
 Akāmakō carasi brahmacariyaṃ.
66. Saddhāya nikkhamma punaṃ nivatto,
 So eḷamūgo va bālo⁵ vatāyaṃ.
 Etassa vādassa jigucchamāno,
 Akāmakō carāmi brahmacariyaṃ.
 Viññuppasatthaṃ ca sataṃ ca ṭhānaṃ⁶,
 Evampa'haṃ puññakaro bhavāmi.

1. Adaṃsī (Syā)

3. Dantā santā ye ca (Syā, Ka)

5. Eḷamūgo capalo (Syā, Ka)

2. Bilarā (Sī), biḷārā (Syā), patarā (I)

4. Anakāmarūpā (Sī, Syā, I)

6. Viññūpasatthaṃ vasitaṃ ca ṭhānaṃ (Ka)

67. Samaṇe tuvaṃ brāhmaṇe addhike ca,
 Santappayāsi annapānena bhikkhaṃ.
 Opānabhūtaṃva gharaṃ tava yidaṃ,
 Annena pānena upetarūpaṃ.
 Atha kissa vādassa jigucchamāno,
 Akāmakō dānamimaṃ dadāsi.

68. Pitaro ca me āsuṃ pitāmahā ca,
 Saddhā ahuṃ dānapatī vadaññū,
 Taṃ kullavattaṃ anuvattamāno,
 Māhaṃ kule antimagandhano¹ ahuṃ.
 Etassa vādassa jigucchamāno,
 Akāmakō dānamimaṃ dadāmi.

69. Dahariṃ kumāriṃ asamatthapaññaṃ,
 Yaṃ tā'nayiriṃ ñātikulā sugatte.
 Na cāpi me appiyataṃ avedi,
 Aññaṭṭra kāmā paricārayantā².
 Atha kena vaṇṇena mayā te bhoti,
 Saṃvāsadhammo ahu evarūpo.

70. Ārā dūre nayidha kadāci atthi,
 Paramparā nāma kulā imasmim.
 Taṃ kullavattaṃ anuvattamānā,
 Māhaṃ kule antimagandhinī ahuṃ.
 Etassa vādassa jigucchamānā,
 Akāmikā paddhacarāmhī³ tuyhaṃ.

1. Gandhino (Syā, I, Ka), gandhinī (Sī)

2. Paricārayantī (Sī, I)

3. Paṭṭhacarāmhī (Syā, Ka)

71. Maṇḍabya bhāsim ya'mabhāsaneyyam¹,
 Tam khamyataṃ puttakahetu ma'jja.
 Puttapemā na idha paratthi kiñci,
 So no ayam jīvati Yaññadattoti.

Kaṇhadīpāyanajātakaṃ² chaṭṭhaṃ.

445. Nigrodhajātaka (7)

72. Na vāhametaṃ³ jānāmi, ko vāyaṃ kassa vāti vā⁴.
 Yathā sākho cari⁵ evaṃ, Nigrodha kinti maññasi.
73. Tato galavinītena, purisā nīharimṣu maṃ.
 Datvā mukhapahārāni, sākhasa vacanaṃkarā.
74. Etādisaṃ dummatinā, akataññuna dubbhinā.
 Kataṃ anariyaṃ Sākhena, sakhinā te janādhipa.
75. Na vāhametaṃ jānāmi, napi me koci saṃsati.
 Yaṃ me tvaṃ samma akkhāsi, Sākhena kāraṇaṃ⁶ kataṃ.
76. Sakhīnaṃ sājīvakaro, mama Sākhassa cūbhayaṃ.
 Tvaṃ no'si'ssariyaṃ dātā, manussesu mahantataṃ.
 Tayā'mā labbhita iddhī, ettha me natthi saṃsayo.
77. Yathāpi bījamaggimhi, ḍayhati na virūhati.
 Evaṃ kataṃ asappurise, nassati na virūhati.
78. Kataññumhi ca posamhi, sīlavante ariyavuttine.
 Sukhette viya bījāni, kataṃ tamhi na nassati.
79. Imaṃ jammaṃ nekatikaṃ, asappurisasintakaṃ.
 Hanantu sākhaṃ sattīhi, nāssa icchāmi jīvitaṃ.

1. Bhāsisarā abhāsaneyyam (Sī, Syā, I), bhāsisarā'mabhāsaneyyam (?)

2. Maṇḍabyajātakaṃ (Syā, Ka)

3. Na cāhametaṃ (Sī)

4. Cāti vā (Sī)

5. Vadī (Sī, Syā, I)

6. Kakkhunaṃ (Sī, Syā)

80. Khamata'ssa mahārāja, pāṇā na paṭi-ānaya¹.
 Khama deva asappurisassa, nā'ssa icchāmahaṃ vadha.
81. Nigrodhameva seveyya, na Sākhamupasaṃvase.
 Nigrodhasmiṃ mataṃ seyyo, yañce Sākhasmi jīvitanti.
 Nigrodhajātakaṃ sattamaṃ.

446. Takkalajātaka (8)

82. Na takkalā santi na āluvāni²,
 Na biḷāliyo na kaḷambāni tāta.
 Eko araṇṇamhi susānamajjhe,
 Kimatthiko tāta khaṇāsi kāsuraṃ.
83. Pitāmaho tāta sudubbalo te,
 Anekabyādhihi dukhena phutṭho.
 Tamajjahaṃ nikhaṇissāmi sobbhe,
 Na hi'ssa taṃ jīvitaṃ rocayāmi.
84. Saṅkappa'metaṃ paṭiladdha pāpakaṃ,
 Accāhitaṃ kamma karosi luddaṃ.
 Mayāpi tāta paṭilacchase tuvaṃ,
 Etādisaṃ kamma jarūpanīto.
 Taṃ kullavattaṃ anuvattamāno,
 Ahampi taṃ nikhaṇissāmi sobbhe.
85. Pharusāhi vācāhi pakubbamāno,
 Āsajja maṃ tvaṃ vadase kumāra.
 Putto mamaṃ orasako samāno,
 Ahitānukampī mama tvaṃsi putta.

1. Duppaṭi-ānaya (Sī, Syā, I)

2. Ālupāni (Sī, Syā, I)

86. Na tāhaṃ¹ tāta ahitānukampī,
 Hitānukampī te ahampi² tāta.
 Pāpañca taṃ kamma pakubbamānaṃ,
 Arahāmi no vārayitum tato.

87. Yo mātaraṃ vā pitaraṃ saviṭṭha³,
 Adūsake hiṃsati pāpadhammo.
 Kāyassa bheda abhisamparāyaṃ,
 Asaṃsayam so nirayaṃ upeti⁴.

88. Yo mātaraṃ vā pitaraṃ saviṭṭha,
 Annena pānena upaṭṭhahāti.
 Kāyassa bheda abhisamparāyaṃ,
 Asaṃsayam so sugatim upeti.

89. Na me tvaṃ putta ahitānukampī,
 Hitānukampī me⁵ tvaṃsi putta.
 Ahaṃ ca taṃ mātaraṃ vuccamāno,
 Etādisaṃ kamma karomi luddaṃ.

90. Yā te sā bhariyā anariyarūpā,
 Mātā mamesā sakiyā janetti.
 Niddhāpaye⁶ tañca sakā agārā,
 Aññampi te sā dukha'māvaheyya.

91. Yā te sā bhariyā anariyarūpā,
 Mātā mamesā sakiyā janetti.
 Dantā kareṇūva vasūpanītā,
 Sā pāpadhammā puna'rāvajātūti.

Takkalajātakaṃ aṭṭhamam.

1. Tyāhaṃ (Syā)

2. Ahañhi (Syā)

3. Mātaraṃ pitaraṃ vā vasiṭṭha (Sī, I)

4. Pareti (Sī, I)

5. Mama (?)

6. Niddhāmase (I)

447. Mahādhammapālajātaka (9)

92. Kiṃ te vataṃ kiṃ pana brahmacariyaṃ,
Kissa suciṇṇassa ayaṃ vipāko.
Akkhāhi me brāhmaṇa etamatthaṃ,
Kasmā nu tumhaṃ daharā na miyyare¹.
93. Dhammaṃ carāma na musā bhaṇāma,
Pāpāni kammāni parivajjayāma².
Anariyaṃ parivajjemu sabbhaṃ,
Tasmā hi amhaṃ daharā na miyyare.
94. Suṇoma dhammaṃ asataṃ satañca,
Na cāpi dhammaṃ asataṃ rocayāma.
Hitvā asante na jahāma sante,
Tasmā hi amhaṃ daharā na miyyare.
95. Pubbeva dānā sumanā bhavāma,
Dadampi ve attamanā bhavāma.
Datvāpi ve nānutappāma pacchā,
Tasmā hi amhaṃ daharā na miyyare.
96. Samaṇe mayaṃ brāhmaṇe addhike ca,
Vanibbake yācanake dalidde.
Annena pānena abhitappayāma,
Tasmā hi amhaṃ daharā na miyyare.
97. Mayañca bhariyaṃ nātikkamāma,
Amhe ca bhariyā nātikkamanti.
Aññatra tāhi brahmacariyaṃ carāma,
Tasmā hi amhaṃ daharā na miyyare.

1. Mīyare (Sī, I)

2. Vivajjayāma (Sī, Syā, I)

98. Pāṇātipātā viramāma sabbe,
 Loke adinnaṃ parivajjayāma.
 Amajjapā nopi musā bhaṇāma,
 Tasmā hi amhaṃ daharā na miyyare.
99. Etāsu ve jāyare suttamāsu,
 Medhāvino honti pahūtapaññā.
 Bahussutā vedaguno¹ ca honti,
 Tasmā hi amhaṃ daharā na miyyare.
100. Mātā pitā ca² bhaginī bhātaro ca,
 Puttā ca dārā ca mayaṃ ca sabbe.
 Dhammaṃ carāma paralokahetu,
 Tasmā hi amhaṃ daharā na miyyare.
101. Dāsā ca dāsyo³ anujīvino ca,
 Paricārakā kammakarā ca sabbe.
 Dhammaṃ caranti paralokahetu,
 Tasmā hi amhaṃ daharā na miyyare.
102. Dhammo have rakkhati dhammacārīṃ,
 Dhammo suciṇṇo sukhamāvahāti.
 Esānisamso dhamme suciṇṇe,
 Na duggatīṃ gacchati dhammacārī.
103. Dhammo have rakkhati dhammacārīṃ,
 Chattaṃ mahantaṃ viya vassakāle.
 Dhammena gutto mama Dhammapālo,
 Aññassa aṭṭhīni sukhī kumāroti.

Mahādhammapālaajātakam navamaṃ.

1. Vedaguṇā (Syā, Ka)

2. Mātā ca pitā (Ka), mātāpitāro (Syā)

3. Dāso (Sī, I), dāsī (Syā)

448. Kukkuṭajātaka (10)

104. Nāsmase katapāpamhi, nāsmase alikavādine.
Nāsmase attatthapaññamhi, atisantepi nāsmase.
105. Bhavanti heke purisā, gopipāsikajātikā¹.
Ghasanti maññe mittāni, vācāya na ca kammunā.
106. Sukkhañjalipaggahitā, vācāya paliguṇṭhitā.
Manussapheggū nāsīde, yasmim natthi kataññutā.
107. Na hi aññaññacittānaṃ, itthīnaṃ purisāna vā.
Nānāvikatvā² saṃsaggaṃ, tādisampi ca nāsmase³.
108. Anariyakammamokkantaṃ, athetaṃ⁴ sabbaghātināṃ.
Nisitaṃva paṭicchannaṃ, tādisampi ca nāsmase.
109. Mittarūpeni'dhekacce, sākhalyena acetasā.
Vividhehi upāyanti, tādisampi ca nāsmase.
110. Āmisāṃ vā dhanāṃ vāpi, yattha passati tādiso.
Dubbhiṃ karoti dummedho, tañca hantvāna⁵ gacchati.
111. Mittarūpena bahavo, channā sevanti sattavo.
Jahe kāpurise hete, kukkuṭo viya senakaṃ.
112. Yo ca⁶ uppatitaṃ atthaṃ, na khippamanubujjhati.
Amitavasamanveti, pacchā ca anutappati.
113. Yo ca uppatitaṃ atthaṃ, khippameva nibodhati.
Muccate sattusambādhā, kukkuṭo viya senakā.
114. Taṃ tādisaṃ kūṭa'mivo'dḍitaṃ vane,
Adhammikaṃ niccavidhaṃsakārinaṃ.
Ārā vivajjeyya naro vicakkhaṇo,
Senāṃ yathā kukkuṭo vaṃsakānaneti.

Kukkuṭajātakaṃ dasamaṃ.

1. Gopipāsakajātikā (Sī, Syā, I)

3. Tādisampi na vissase (Syā)

5. Jhatvāna (Sī, I), hitvāna (Syā)

2. Nānāva katvā (Sī, I)

4. Atthetaṃ (Sī, Syā, I)

6. Yodha (heṭṭhā 419 Sulasājātake)

449. Maṭṭhakuṇḍalījātaka (11)

115. Alaṅkato maṭṭhakuṇḍalī¹,
 Māladhārī² haricandanussado.
 Bāhā paggayha kandasī,
 Vanamajjhe kiṃ dukkhito tuvaṃ.
116. Sovaṇṇamayo pabhassaro,
 Uppanno rathapañjaro mama.
 Tassa cakkayugaṃ na vindāmi,
 Tena dukkhena jahāmi jīvitam.
117. Sovaṇṇamayaṃ maṇimayaṃ,
 Lohamayaṃ atha rūpiyāmayaṃ.
⁴ Pāvada ratham karissāmi³ te⁴,
 Cakkayugaṃ paṭipādayāmi tam.
118. So⁵ māṇavo tassa pāvadi,
 Candasūriyā⁶ ubhaye'ttha bhātaro⁷.
 Sovaṇṇamayo ratho mama,
 Tena cakkayugena sobhati.
119. Bālo kho tvaṃsi māṇava,
 Yo tvaṃ patthayase apatthiyaṃ.
 Maññāmi tuvaṃ marissasi,
 Na hi tvaṃ lacchasi candasūriye.
120. Gamanāgamanampi dissati,
 Vaṇṇadhātu ubhaye'ttha vīthiyo.
 Peto pana neva dissati,
 Ko nu kho⁸ kandatam bālyataro.

1. Maṭṭakuṇḍalī (Sī, I)

2. Mālabhārī (Sī, I)

3. Kārayāmi (Sī, I)

4-4. Ācikkha me bhaddamāṇava (Khu 2. 113, 146)

5. Atha (Syā)

6. Candimasūriyā (Syā)

7. Dissare (Khu 2. 113, 147)

8. Ko nidha (Khu 2. 114, 147)

121. Saccaṃ kho vadesi māṇava,
Ahameva kandataṃ bālyataro.
Candaṃ viya dārako rudam,
Petaṃ kālakatā' bhipatthaye.
122. Ādittaṃ vata maṃ santaṃ, ghatasittaṃva pāvakaṃ.
Vārinā viya osiñcaṃ, sabbaṃ nibbāpaye daram.
123. Abbahī¹ vata me sallaṃ, yamāsi hadayassitaṃ².
Yo me sokaparetassa, puttasokaṃ apānudi.
124. Sohaṃ abbūḷhasallosmi, vītasoko anāvilo.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna māṇavāti.
Matṭhakuṇḍalījātaṃ ekādasamaṃ.

450. Bilārakosiyajātaka (12)

125. Apacantāpi dicchanti, santo laddhāna bhojanaṃ.
Kimeva tvaṃ pacamāno, yaṃ na dajjā na taṃ samaṃ.
126. Maccherā ca pamādā ca, evaṃ dānaṃ na diyyati.
Puññaṃ ākaṅkhamānena, deyyaṃ hoti vijānatā.
127. Yasseva bhīto na dadāti maccharī, tadevā' dadato bhayaṃ.
Jighacchā ca pipāsā ca, yassa bhāyati maccharī.
Tameva bālaṃ phusati, asmim loke paramhi ca.
128. Tasmā vineyya maccheraṃ, dajjā dānaṃ malābhibhū.
Puññaṃ paralokasmim, patiṭṭhā honti pāṇinaṃ.
129. Duddadaṃ dadamānānaṃ, dukkaraṃ kamma kubbataṃ.
Asanto nānukubbanti, sataṃ dhammo durannayo.
130. Tasmā satañca asataṃ³, nānā hoti ito gati.
Asanto nirayaṃ yanti, santo saggaparāyaṇā.

1. Abbuhi (Syā), abbhūḷhaṃ (Ka)

2. Sokaṃ hadayanissitaṃ (Khu 2. 114)

3. Asatañca (Sī, Syā, I)

131. Appasmeke¹ pavecchanti, bahuneke na dicchare.
Appasmā dakkhiṇā dinnā, sahasena samaṃ mitā.

132. Dhammaṃ care yopi samuñchakaṃ care,
Dāraṇca posaṃ dadamappakasmim².
Sataṃ sahasānaṃ sahasayāginaṃ,
Kalampi nāgghanti tathāvidhassa te.

133. Kene'sa yañño vipulo mahagghato³,
Samena dinnassa na agghameti.
Kathaṃ sataṃ sahasānaṃ⁴ sahasayāginaṃ,
Kalampi nāgghanti tathāvidhassa te.

134. Dadanti heke visame nivittā,
Chetvā⁵ vadhivā atha socayitvā.
Sā dakkhiṇā assumukhā sadaṇḍā,
Samena dinnassa na agghameti.
Evaṃ sataṃ sahasānaṃ⁶ sahasayāginaṃ,
Kalampi nāgghanti tathāvidhassa teti.

Bilārakosiyajātaṃ dvādasamaṃ.

451. Cakkavākajātaka (13)

135. Vaṇṇavā abhirūposi, ghano sañjātarohito.
Cakkavāka surūposi, vippasannamukhindriyo.

136. Pāṭhīnaṃ pāvusaṃ macchaṃ, balajaṃ⁷ muñjarohitaṃ.
Gaṅgāya tīre nisinna⁸, evaṃ bhuñjasi bhojanaṃ.

137. Na vāhametaṃ⁹ bhuñjāmi, jaṅgalāno'dakāni vā.
Aññaṭṭa sevālapaṇakā, etaṃ¹⁰ me samma bhojanaṃ.

1. Appampeke (Syā)

3. Mahaggato (Saṃ 1. 19)

5. Jhatvā (Sī, I), ghatvā (Syā)

7. Vālaṃ (Sī, I), balajaṃ (Syā)

9. Sabbatthapi samānaṃ.

2. Dadaṃ appakasmipi (I)

4. Kathaṃ sahasānaṃ (Sī, Syā, I)

6. Evaṃ sahasānaṃ (Sī, Syā, I)

8. Gaṅgātīre nisinnosi (Syā, Ka)

10. Aññaṃ (Syā)

138. Na vāhametaṃ saddahāmi, cakkavākassa bhojanaṃ.
Ahampi samma bhuñjāmi, gāme loṇiyateliyaṃ.
139. Manussesu kataṃ bhattaṃ, sucim maṃsūpasecanaṃ.
Na ca me tādiso vaṇṇo, cakkavāka yathā tuvaṃ.
140. Sampassaṃ attani veraṃ, himsayam¹ mānusiṃ pajaṃ.
Utrasto ghasasī bhīto, tena vaṇṇo tave'diso.
141. Sabbalokaviruddhosi, dhaṅka pāpena kammunā.
Laddho piṇḍo na pīṇeti, tena vaṇṇo tave'diso.
142. Ahampi² samma bhuñjāmi, ahimsaṃ sabbapāṇinaṃ.
Appossukko nirāsaṅkī, asoko akutobhayo.
143. So karassu ānubhāvaṃ, vītivattassu sīliyaṃ.
Ahimsāya cara loke, piyo hohisi maṃmiva.
144. Yo na hanti na ghāteti, na jināti na jāpaye.
Mettaṃso sabbabhūtesu, veraṃ tassa na kenacīti.
Cakkavākajātakaṃ terasamaṃ.

452. Bhūripaṇṇajātaka (14)

145. Saccaṃ kira, tvaṃ api³ Bhūripaṇṇa,
Yā tādisī sīri dhitī matī ca.
Na tāyate'bhāvavasūpanitaṃ,
Yo yavakaṃ bhuñjasi appasūpaṃ.
146. Sukhaṃ dukkhena paripācayanto,
Kālā kālāṃ vicinaṃ chandachanno.
Atthassa dvārāni avāpuranto,
Tenāhaṃ tussāmi yavodanena.

1. Himsāya (Syā, I, Ka)

2. Ahañca (?)

3. Tvampi (Sī), tuvampi (Syā), tvaṃ asi (Ka)

147. Kālañca ñatvā abhiñhanāya,
Manteḥi atthaṃ paripācayitvā.
Vijambhissaṃ sīhaviñambhitāni,
Tāyi'ddhiyā dakkhasi maṃ punāpi.
148. Sukhīpi heke¹ na karonti pāpaṃ,
Avaṇṇasaṃsaggabhayā puneke.
Pahū samāno vipulatthacintī,
Kiṃ kārāṇā me na karosi dukkhaṃ.
149. Na paṇḍitā attasukhassa hetu,
Pāpāni kammāni samācaranti.
Dukkheṇa phuṭṭhā khalitāpi santā,
Chandā ca dosā na jahanti dhammaṃ.
150. Yena kenaci vaṇṇena, mudunā dāruṇena vā.
Uddhare dīnamattānaṃ, pacchā dhammaṃ samācare.
151. * Yassa rukkhassa chāyāya, nisīdeyya sayeyya vā.
Na tassa sākhaṃ bhañjeyya, mittadubbho hi pāpako.
152. Yassāpi² dhammaṃ puriso³ vijaññā,
Ye cassa kaṅkhaṃ vinayanti santo.
Taṃ hissa dīpañca parāyanañca,
Na tena mettīm jarayetha pañño.
153. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu,
Asaññato pabbajito na sādhu.
Rājā na sādhu anisammakārī,
Yo paṇḍito kodhano taṃ na sādhu.
154. Nisamma khattiyo kayirā, nānisamma disampati.
Nisammakārino rāja, yaso kitti ca vaḍḍhatīti.
Bhūripaññajātakaṃ cuddasamaṃ.

1. Sukhī hi eke (Sī), sukhīti heke (?)

2. Yassa hi (Sī, Ka)

* Khu 6. 50, 149 piṭṭhesupi.

3. Manujo (Sī)

453. Mahāmaṅgalajātaka (15)

155. Kimsu naro jappamadhiccakāle,
 Kaṁ vā vijjaṁ katamaṁ vā sutānaṁ.
 So macco asmiñca¹ paramhi loke,
 Kathaṁ karo sotthānena gutto.

156. Yassa devā pitaro ca sabbe,
 Sarīsapā² sabbabhūtāni cāpi.
 Mettāya niccaṁ apacitāni honti,
 Bhūtesu ve sotthānaṁ tadāhu.

157. Yo sabbalokassa nivātavutti,
 Itthīpumānaṁ sahadārakānaṁ.
 Khantā duruttānamappaṭikūlavādī,
 Adhivāsaṇaṁ sotthānaṁ tadāhu.

158. Yo nāvajānāti sahāyāmitte³.
 Sippena kulyāhi dhanena jaccā.
 Rucipañño atthakāle matīmā⁴,
 Sahāyesu ve sotthānaṁ tadāhu.

159. Mittāni ve yassa bhavanti santo,
 Saṁvissatthā avisaṁvādakassa.
 Na mittadubbhī saṁvibhāgī dhanena,
 Mittesu ve sotthānaṁ tadāhu.

160. Yassa bhariyā tulyavayā samaggā,
 Anubbatā dhammakāmā pajātā⁵.
 Koliniyā sīlavatī patibbatā,
 Dāresu ve sotthānaṁ tadāhu.

1. Asmiṁ va (I)

2. Sirīmsapā (Sī, Syā, I)

3. Sahāyāmitte (Sī, I)

4. Mutīmā (Sī, I)

5. Sajātā (Ka)

161. Yassa rājā bhūtapati¹ yasassī,
 Jānāti soceyyaṃ parakkamañca.
 Advejjhatā suhadayaṃ mamanti,
 Rājūsu ve sotthānaṃ tadāhu.

162. Annañca pānañca dadāti saddho,
 Mālañca gandhañca vilepanañca.
 Pasannacitto anumodamāno,
 Saggesu ve sotthānaṃ tadāhu.

163. Yamariyadhammena punanti vuddhā,
 Ārādhitā samacariyāya santo.
 Bahussutā isayo sīlavanto,
 Arahantamajjhe sotthānaṃ tadāhu.

164. Etāni kho sotthānāni loke,
 Viññuppasatthāni sukhudrayāni².
 Tānīdha sevetha naro sapañño,
 Na hi maṅgale kiñcanamatthi saccanti.

Mahāmaṅgalajātakaṃ pannarasamaṃ.

454. Ghaṭapaṇḍitajātaka (16)

165. Uṭṭhehi Kaṇha kiṃ sesi, ko attho supanena te.
 Yopi tuyhaṃ³ sako bhātā, hadayaṃ cakkhu ca⁴ dakkhiṇaṃ.
 Tassa vātā balīyanti, Ghaṭo jappati⁵ Kesava.

166. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā, Rohiṇeyyassa Kesavo.
 Taramānarūpo vuṭṭhāsi, bhātusokena aṭṭito.

167. Kinnu ummattarūpova, kevalaṃ dvārakaṃ imaṃ.
 “Saso saso”ti lapasi, ko nu te sasamāhari.

1. Bhūtapati (Sī, Syā, I)

2. Sukhindriyāni (I)

3. Tāyaṃ (I)

4. Cakkhumva (I)

5. Sasaṃ jappati (?)

168. Sovaṇṇamayam maṇimayam, lohamayam atha rūpiyamayam.
Saṅkhasilāpavāḷamayam, kārayissāmi te sasam.
169. Santi aññepi sasakā, araṇṇe vanagocarā.
Tepi te ānayissāmi, kīdisam sasamicchasi.
170. Na cāhamete¹ icchāmi, ye sasā pathavissitā².
Candato sasamicchāmi, tam me ohara Kesava.
171. So nūna madhuraṃ ñāti, jīvitam vijahissasi.
Apatthiyam yo patthayasi, candato sasamicchasi.
172. Evarṃ ce Kaṇha jānāsi, yadaññamanusāsasi.
Kasmā pure matam puttam, ajjāpi manusocasi.
173. Yam na labbhā manussena, amanussena vā puna³.
Jāto me mā marī putto, kuto labbhā alabbhiyam.
174. Na mantā mūlabhesajjā, osadhehi dhanena vā.
Sakkā ānayitum Kaṇha, yam petamanusocasi.
175. Yassa etādisā assu, amaccā purisapaṇḍitā.
Yathā nijjhāpaye ajja, Ghaṭo purisapaṇḍito.
176. Ādittam vata mam santam, ghatasittamva pāvakam.
Vārīnā viya osiṇcam, sabbam nibbāpaye darām.
177. Abbahī vata me sallam, yamāsi hadayassitam.
Yo me sokaparetassa, puttasokam apānudi.
178. Soham abbūḷhasallosmi, vītasoko anāvilo.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna māṇava⁴.
179. Evarṃ karonti sappaññā, ye honti anukampakā.
Nivattayanti sokamhā, Ghaṭo jeṭṭhamva bhātaranti. (1527)
Ghaṭapaṇḍitajātakam soḷasamam.

Dasakanipātam niṭṭhitam.

1. Na cāhametaṃ (Sī), na vāhamete (Syā), na vāhametaṃ (I)

2. Paṭhavim sitā (Sī, Syā, I)

3. Pana (Khu 2. 149)

4. Bhātika (Khu 2. 150)

Tassuddānaṃ

Daḷha kaṇha dhanañjaya saṅkhavaro,
 Raja sattaha kassa ca¹ takkalinā.
 Dhammaṃ kukkuṭa kuṇḍali bhojanadā,
 Cakkavāka subhūrisa sotthi ghaṭoti.

1. Sattāhasasākha (Syā)

11. Ekādasakanipāta

455. * Mātuposakajātaka (1)

1. Tassa nāgassa vippavāsenā,
Virūḷhā sallakī ca kuṭajā ca.
Kuruvindakaravīrā¹ bhisasāmā ca,
Nivāte pupphitā ca kaṇikārā.
2. Kocideva suvaṇṇakāyutā,
Nāgarājam bharanti piṇḍena.
Yattha rājā rājakumāro vā,
Kavacamabhihessati achambhito².
3. Gaṇhāhi nāga kabaḷam, mā nāga kisako bhava.
Bahūni rājakiccāni, tāni³ nāga karissasi.
4. Sā nūna'sā kapaṇikā, andhā aparīṇāyikā.
Khāṇum pādena ghaṭṭeti, girim Caṇḍoraṇam pati.
5. Kā nu te sā mahānāga, andhā aparīṇāyikā.
Khāṇum pādena ghaṭṭeti, girim Caṇḍoraṇam pati.
6. Mātā me sā mahārāja, andhā aparīṇāyikā.
Khāṇum pādena ghaṭṭeti, girim Caṇḍoraṇam pati.
7. Muñcathe'tam mahānāgam, yo'yaṁ bharati mātaram.
Sametu mātārā nāgo, saha sabbehi ñātibhi.
8. Mutto ca bandhanā nāgo, muttamādāya kuṇjaro⁴.
Muhuttam assāsayitvā⁵, agamā yena pabbato.
9. Tato so naḷinim⁶ gantvā, sītam kuṇjarasevitam.
Soṇḍāyū'dakamāhatvā⁷, mātaram abhisiñcatha.

* Khu 4. 399 piṭṭhepi.

2. Asambhito (Sī, Syā, I)

4. Kāsirājena pesito (Sī, Syā), mutto dāmāto kuṇjaro (I, Sī-Nisya)

5. Vissamitvāna (Sī)

6. Nilinam (Syā)

1. Karavarā (Sī, Syā)

3. Yāni (Sī, I)

7. Māhitvā (Syā, Ka)

10. Koyaṃ anariyo devo, akālenapi vassati¹.
Gato me atrajo putto, yo mayhaṃ paricārako.
11. Uṭṭhehi amma kiṃ sesi, āgato tyāha'matrajo.
Muttomhi Kāsirājena, Vedehena yasassinā.
12. Ciraṃ jīvatu so rājā, Kāsīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano.
Yo me puttaṃ pamocesi, sadā vuddhāpacāyikanti.
Mātuposakajātakaṃ paṭhamam.

456. Juṇhajātaka (2)

13. Suṇohi mayhaṃ vacanaṃ janinda,
Atthena Juṇhamhi idhā'nupatto.
Na brāhmaṇe addhike tiṭṭhamāne,
Gantabba² māhu dvipadinda³ seṭṭha.
14. Suṇomi tiṭṭhāmi vadehi brahme,
Yenā'si⁴ atthena idhā'nupatto.
Kaṃ vā tvamatthaṃ mayi patthayāno,
Idhā'gamā brahme tadingha brūhi.
15. Dadāhi me gāmavarāṇi pañca,
Dāsīsataṃ satta gavaṃsatāni.
Parosahassaṇca suvaṇṇanikkhe,
Bhariyā ca me sādīsī dve dadāhi.
16. Tapo nu te brāhmaṇa bhimsarūpo,
Mantā nu te brāhmaṇa cittarūpā.
Yakkhā nu⁵ te assavā santi keci,
Atthaṃ vā me abhijānāsi kattaṃ.

1. Akālena pavassati (Sī, Syā), akālena'ti vassati (I)

2. Gantabya (Ka)

3. Dipadāna (Sī, I), dvipadāna (Syā)

4. Yenāpi (Syā, Ka)

5. Yakkhā va (Sī, I)

17. Na me tapo atthi na cāpi mantā,
Yakkhāpi me assavā natthi keci.
Atthampi te nābhijānāmi kattam,
Pubbe ca kho¹ saṅgatiṃ mattamāsi.
18. Paṭhamam idaṃ dassanam jānato me,
Na tā'bhijānāmi ito puratthā.
Akkhāhi me pucchito etamattham,
Kadā kuhiṃ vā ahu saṅgamo no.
19. Gandhārārājassa puramhi ramme,
Avasimhase Takkasīlāyam deva.
Tatthandhakāramhi Timīsikāyam²,
Amsena amsam samaghaṭṭayimha.
20. Te tattha ṭhatvāna ubho janinda,
Sārāṇiyam³ vītisārayimha⁴ tattha.
Sāyeva no saṅgatiṃ mattamāsi,
Tato na pacchā na pure ahosi.
21. Yadā kadāci manujesu brahme,
Samāgamo sappurisenā hoti.
Na paṇḍitā saṅgatisanthavāni,
Pubbe katarā vāpi vināsayanti.
22. Bālāva⁵ kho saṅgatisanthavāni,
Pubbe katarā vāpi vināsayanti.
Bahumpi bālesu katarā vinassati,
Tathā hi bālā akataññurūpā.
23. Dhīrā ca kho saṅgatisanthavāni,
Pubbe katarā vāpi na nāsayanti.
Appampi dhīresu katarā na nassati,
Tathā hi dhīrā sukataññurūpā.

1. Pubbeva kho (Syā, Ka)

2. Timissikāyam (Sī-Ṭṭha), timissakāyam (Syā)

3. Sārāṇiyam (Ka)

4. Vītisārimha (Sī, Syā, I)

5. Bālā ca (Sī, Syā, I)

24. Dadāmi te gāmaṇḍarāṇi pañca,
 Dāsīsataṃ satta gavaṃsatāni.
 Parosahassaṇca suvaṇṇanikkhe,
 Bhariyā ca te sādīsī dve dadāmi.

25. Evaṃ sataṃ hoti samecca rāja,
 Nakkhattarājāriva tārakānaṃ.
 Āpūratī Kāsipatī tathāhaṃ,
 Tayāpi me saṅgamo ajja laddhoti.

Juṇhajātakaṃ dutiyaṃ.

457. * Dhammadevaputtajātaka (3)

26. Yasokaro puñṇakarohamasmi,
 Sadāttthuto samaṇabrāhmaṇānaṃ.
 Maggāraho devamanussapūjito,
 Dhammo ahaṃ dehi adhamma maggaṃ.

27. Adhammayānaṃ daḥhamāruhitvā,
 Asantasanto balavā'hamasmi.
 Sa kissa hetumhi tava'jja dajjaṃ,
 Maggaṃ ahaṃ dhamma adinnapubbaṃ.

28. Dhammo have pāturahosi pubbe,
 Pacchā adhammo udapādi loke.
 Jeṭṭho ca seṭṭho ca sanantano ca,
 Uyyāhi jeṭṭhassa kaniṭṭha maggā.

29. Na yācanāya napi pātirūpā,
 Na arahatā¹ te'haṃ dadeyyaṃ maggaṃ.
 Yuddhaṇca no hotu ubhinna'majja,
 Yuddhamhi yo jessati tassa maggo.

1. Na arahati (Sī, I), arahati (Ka)

* Khu 4. 405 piṭṭhepi.

30. Sabbā disā anuvisaṭṭha¹hamasmi,
 Mahabbalo amitayaso atulyo.
 Guṇehi sabbehi upetarūpo,
 Dhammo adhamma tvaṃ katham vijessasi.
31. Lohena ve haññati jātārūpaṃ,
 Na jātārūpena hananti lohaṃ.
 Sace adhammo hañcha ti¹ dhamma'majja,
 Ayo suvaṇṇaṃ viya dassaneyyaṃ.
32. Sace tvaṃ yuddhabalo Adhamma²,
 Na tuyha vuḍḍhā³ ca garū ca atthi.
 Maggañca te dammi piyāppiyena,
 Vācāduruttānipi te khamāmi.
33. Idañca sutvā vacanaṃ adhammo,
 Avaṃsiro patito uddhapādo.
 “Yuddhatthiko ce na labhāmi yuddhaṃ”,
 Ettāvatā hoti hato adhammo.
34. Khantibalo yuddhabalaṃ vijetvā,
 Hantvā adhammaṃ nihanitva⁴ bhūmyā.
 Pāyāsi vitto⁵ abhiruyha sandanaṃ,
 Maggeneva atibalo saccanikkamo.
35. Mātā pitā samaṇabrāhmaṇā ca,
 Asammānitā yassa sake agāre.
 Idheva nikkhippa sarīradehaṃ,
 Kāyassa bhedaṃ nirayaṃ vajanti te⁶.
 Yathā adhammo patito avaṃsiro.

1. Haññati (Sī, Syā), haññiti (katthaci)

2. Yuddhabalo'si'dhamma (Ka-Si), yuddhabalo'sa'dhamma (I)

4. Vihanitvā (Ka)

5. Citto (Syā)

3. Vaddhā (Sī, I)

6. Vajanti (Sī, I)

36. Mātā pitā samaṇabrāhmaṇā ca,
 Susammānitā yassa sake agāre.
 Idheva nikkhippa sarīradehaṃ,
 Kāyassa bhedaṃ sugatīṃ vajanti te.
 Yathāpi dhammo abhiruyha sandananti.

Dhammadevaputtajātakam¹ tatiyaṃ.

458. Udayajātaka (4)

37. Ekā nisinnā suci saññatūrū,
 Pāsādamāruiha aninditaṅgī.
 Yācāmi taṃ kinnaranettacakkhu,
 Ime'karattīṃ ubhaya vasema.
38. Okīṇṇantaraparikhaṃ, daḷhamatṭālakoṭṭhakaṃ.
 Rakkhitaṃ khaggahatthehi, duppavesamidaṃ purāṃ.
39. Daharassa yuvino cāpi, āgamo ca na vijjati.
 Atha kena nu vaṇṇena, saṅgamaṃ icchase mayā.
40. Yakkho'hamasmi kalyāṇi, āgatosmi tavantike².
 Tvaṃ maṃ nandaya³ bhaddante, puṇṇakaṃsaṃ dadāmi te.
41. Devaṃ va yakkhaṃ atha vā manussaṃ,
 Na patthaye Udaya'maticca aññaṃ.
 Gaccheva tvaṃ yakkha mahānubhāva,
 Mā cassu gantvā puna'rāvajjittha.
42. Yā sā rati uttamā kāmabhoginaṃ,
 Yaṃ hetu sattā visamaṃ caranti.
 Mā taṃ ratiṃ jīyi tuvaṃ sucimhite,
 Dadāmi te rūpiyaṃ kaṃsapūraṃ.

1. Dhammajātakam (Sī, I)

2. Tavantikaṃ (Sī, I)

3. Nandassu (Syā, Ka)

43. Nāriṃ naro nijjhapayaṃ dhanena,
Ukkaṃsaṭī yattha karoti chandaṃ.
Vipaccaṇīko tava devadhammo,
Paccakkhato thokatarena esi.
44. Āyu ca vaṇṇo ca¹ manussaloke,
Nihīyati manuḍānaṃ sugatte.
Teneva vaṇṇena dhanampi tuyhaṃ,
Nihīyati jīṇṇatarāsi ajja.
45. Evaṃ me pekkhamānassa, rājaputti yasassini.
Hāyateva tava² vaṇṇo, ahorattānamaccaye.
46. Imināva tvaṃ vayasā, rājaputti sumedhase.
Brahmacariyaṃ careyyāsi, bhiyyo vaṇṇavatī siyā.
47. Devā na jīranti yathā manussā,
Gattesu tesāṃ valiyo na honti.
Pucchāmi taṃ yakkha mahānubhāva,
Kathaṃ nu devāna³ sarīradeho.
48. Devā na jīranti yathā manussā,
Gattesu tesāṃ valiyo na honti.
Suve suve bhiyyatarova⁴ tesāṃ,
Dibbo ca vaṇṇo vipulā ca bhogā.
49. Kimsūdha bhītā janatā anekā,
Maggo ca nekāyatanaṃ pavutto.
Pucchāmi taṃ yakkha mahānubhāva,
Katthaṭṭhito paralokaṃ na bhāye.

1. Āyuraṃ ca vaṇṇaṃ ca (Ka-Sī, I)

3. Kathaṃ na devānaṃ (I)

2. Hāyate vata te (Sī, Syā, Ka), hāyateva tato (I)

4. Bhiyyataro ca (Ka)

50. Vācaṃ manañca paṇidhāya sammā,
 Kāyena pāpāni akubbamāno.
 Bahunnapānaṃ gharamāvasanto,
 Saddho mudū saṃvibhāgī vadaññū.
 Saṅgāhako sakhilo saṇhavāco,
 Etthaṭṭhito paralokaṃ na bhāye.
51. Anusāsasi maṃ yakkha, yathā mātā yathā pitā.
 Uḷāravaṇṇa pucchāmi, ko nu tvamasi subrahā.
52. Udayohamasmi kalyāṇi, saṅgarattā idhāgato¹.
 Āmanta kho taṃ gacchāmi, muttosmi tava saṅgarā².
53. Sace kho tvaṃ Udayosi, saṅgarattā idhāgato.
 Anusāsa maṃ rājaputta, yathā'ssa puna saṅgamo.
54. Atipatati³ vayo khaṇo tatheva,
 Ṭhānaṃ natthi dhuvaṃ cavanti sattā.
 Parijīyyati addhuvāṃ sarīraṃ,
 Udaye mā pamāda⁴ carassu dhammaṃ.
55. Kasiṇā pathavī dhanassa pūrā,
 Ekasseva siyā anaññadheyyā.
 Taṃ cāpi jahati⁵ avītarāgo,
 Udaye mā pamāda carassu dhammaṃ.
56. Mātā ca pitā ca bhātaro ca,
 Bhariyā yāpi dhanena hoti kītā⁶.
 Te cāpi jahanti aññamaññaṃ,
 Udaye mā pamāda carassu dhammaṃ.

1. Saṅgarattā idhāgato (Sī, I), saṅgaratthāyidhāgato (Syā)

2. Saṅkarā (Ka)

3. Adhipatati (Sī, I)

4. Mā pamādaṃ (Sī)

5. Jahāti (Sī, Syā, I), jahātī (?)

6. Bhariyāpi dhanena honti atittā (Ka)

57. Kāyo parabhojananti ñatvā¹
 Saṃsāre sugatiñca duggatiñca².
 Ittaravāsoti jāniyāna,
 Udaye mā pamāda carassu dhammaṃ.
58. Sādhu bhāsati'yaṃ³ yakkho, appaṃ maccāna jīvitam.
 Kasirañca parittañca, tañca dukkhena saṃyutam.
 Sāhaṃ ekā pabbajissāmi, hitvā Kāsiṃ Surundhananti.
 Udayajātakaṃ catuttham.

459. Pāṇiyajātaka (5)

59. Mitto mittassa pāṇiyaṃ, adinnaṃ paribhuñjisaṃ.
 Tena pacchā vijigucchim, taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā.
 Mā puna akaraṃ pāpaṃ, tasmā pabbajito ahaṃ.
60. Paradārañca disvāna, chando me udapajjatha⁴.
 Tena pacchā vijigucchim, taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā.
 Mā puna akaraṃ pāpaṃ, tasmā pabbajito ahaṃ.
61. Pitarāṃ me mahārāja, corā agaṇhu⁵ kānane.
 Tesāhaṃ pucchito jānaṃ, aññathā naṃ viyākarim.
62. Tena pacchā vijigucchim, taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā.
 Mā puna akaraṃ pāpaṃ, tasmā pabbajito ahaṃ.
63. Pāṇātipātamakaruṃ, somayāge upaṭṭhite.
 Tesāhaṃ samanunñā'sim.
64. Tena pacchā vijigucchim, taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā.
 Mā puna akaraṃ pāpaṃ, tasmā pabbajito ahaṃ.
65. Surāmerayamādhukā⁶, ye janā paṭhamā'su no.
 Bahūnaṃ te anattāya, majjapāna'makappayum.
 Tesāhaṃ samanunñā'sim.

1. Kāyo ca parabhojanaṃ viditvā (Ka)

2. Sugati ca duggati ca (Sī, Syā, I), sugatiṃ duggatiñca (Ka)

3. Bhāsatayaṃ (Sī, I)

5. Agaṇhum (Sī, I), agaṇhi (Ka)

4. Upapajjatha (Syā, Ka)

6. Madhukā (Sī, Syā, I)

66. Tena pacchā vijigucchim, taṃ pāpaṃ pakataṃ mayā.
Mā puna akaraṃ pāpaṃ, tasmā pabbajito ahaṃ.
67. Dhiratthu subahū kāme, duggandhe bahukaṇṭake.
Ye ahaṃ paṭisevanto, nālabhiṃ tādisaṃ sukhaṃ.
68. Mahassādā sukhā kāmā, natthi kāmā paraṃ¹ sukhaṃ.
Ye kāme paṭisevanti, saggaṃ te upapajjare.
69. Appassādā dukkhā kāmā, natthi kāmā paraṃ dukhaṃ.
Ye kāme paṭisevanti, nirayaṃ te upapajjare.
70. Asī yathā sunisito, nettimsova supāyiko².
Sattīva urasi khittā, kāmā dukkhatarā tato.
71. Aṅgārānaṃva jalitaṃ, kāsuraṃ sādhi Kapoorisaṃ.
Phālaṃva divasaṃtattaṃ, kāmā dukkhatarā tato.
72. Visaṃ yathā halāhalaṃ, telaṃ pakkuthitaṃ³ yathā.
Tambalo⁴ vilīnaṃva, kāmā dukkhatarā tatoti.
- Pāṇiyajātakaṃ pañcamaṃ.

460. * Yudhañcayajātaka (6)

73. Mittāmaccapariyūḷhaṃ⁵, ahaṃ vande rathesabhaṃ.
Pabbajissāmahaṃ rāja⁶, taṃ devo anumaññatu.
74. Sace te ūnaṃ kāmehi, ahaṃ paripūrayāmi⁷ te.
Yo taṃ himsati vāremi, mā pabbaja⁸ Yudhañcaya⁹.
75. Na ma'tthi ūnaṃ kāmehi, himsitā me na vijjati.
Dīpañca kātumicchāmi, yaṃ jarā nābhikīrati.

1. Kāmaparaṃ (Sī, I)

2. Supāsito (Ka, Sī-Nisya), supāyito (Ka-Tṭha)

3. Ukkatṭhitaṃ (Sī, I), pakkutṭhitaṃ (Syā)

5. Paribbūḷhaṃ (Sī, I)

7. Ahaṃva pūrayāmi (Ka)

9. Yudhañjaya (Sī, Syā), Yuvañjaya (I)

4. Tampalo⁴ (Syā)

6. Pabbajissaṃ mahārāja (Sī, I)

8. Pabbaji (I)

* Khu 4. 408 piṭṭhepi.

76. Putto vā pitaraṃ yāce, pitā vā putta'morasam.
Negamo taṃ yāce¹ tāta, mā pabbaja Yudhañcaya.
77. Mā maṃ deva nivārehi, pabbajantaṃ rathesabha.
Māhaṃ kāmehi sammatto, jarāya vasamanvagū.
78. Ahaṃ taṃ tāta yācāmi, ahaṃ putta nivāraye.
Ciraṃ taṃ daṭṭhumicchāmi, mā pabbaja Yudhañcaya.
79. Ussāvova tiṇaggamhi, sūriyuggamanaṃ pati.
Evamāyu manussānaṃ, mā maṃ amma nivāraya.
80. Taramāno imaṃ yānaṃ, āropetu² rathesabha.
Mā me mātā tarantassa, antarāyakaṃ ahu.
81. Abhidhāvatha bhaddante, suññaṃ hessati Rammakaṃ.
Yudhañcayo anuññāto, sabbadattena rājinā.
82. Yohu seṭṭho saḥassassa³, yuvā kañcanasannibho.
Soyaṃ kumāro pabbajito, kāsāyavasano balī.
83. Ubho kumārā pabbajitā, Yudhañcayo Yudhiṭṭhilo.
Pahāya mātāpitāro, saṅgaṃ chetvāna maccunoti.
Yudhañcayajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

461. Dasarathajātaka (7)

84. Etha Lakkhaṇa sītā ca, ubho otaratho'dakaṃ.
Evāyaṃ Bharato āha, “rājā dasaratho mato”.
85. Kena Rāmappabhāvena, socitabbaṃ na socasi.
Pitaraṃ kālakataṃ⁴ sutvā, na taṃ pasahate dukhaṃ.
86. Yaṃ na sakkā nipāletuṃ, posena lapahaṃ bahuṃ.
Sa kissa viññū medhāvī, attāna'mupatāpaye.

1. Negamo yācate (Sī, Syā, I)

2. Taramānā imaṃ yānaṃ, āropentu (Sī, I)

3. Manussānaṃ (Syā), saḥassānaṃ (Ka)

4. Kālāṅkataṃ (Ka)

87. Daharā ca hi vuddhā ca¹, ye bālā ye ca paṇḍitā.
Aḍḍhā ceva daliddā ca, sabbe maccuparāyaṇā.
88. Phalānamiva pakkānaṃ, niccaṃ patanato bhayaṃ.
Evaṃ jātāna maccānaṃ, nicca maraṇato bhayaṃ.
89. Sāyameke na dissanti, pāto diṭṭhā bahuḍḍanā.
Pāto eke na dissanti, sāyaṃ diṭṭhā bahuḍḍanā.
90. Paridevayamāno ce, kiñcidatthaṃ udabbahe.
Sammūḷho hiṃsa'mattānaṃ, kayirā taṃ vicakkhaṇo.
91. Kiso vivaṇṇo bhavati, hiṃsa'mattāna'mattano².
Na tena peṭā pāleni, niratthā paridevanā.
92. Yathā saraṇa'mādittaṃ, vāriṇā parinibbaya³.
Evampi dhīro sutavā, medhāvī paṇḍito naro.
Khippamuppatitaṃ sokaṃ, vāto tūlaṃva dhamśaye.
93. Macco ekova⁴ acceti, ekova jāyate kule.
Saṃyogaparamātveva, sambhogā sabbapāṇinaṃ.
94. Tasmā hi dhīrassa bahussutassa,
Sampassato lokamimaṃ paraṇca.
Aññāya dhammaṃ hadayaṃ manaṇca,
Soka mahantāpi na tāpayanti.
95. Sohaṃ dassaṇca bhokkhaṇca, bharissāmi ca⁵ ñātake.
Sesaṇca pālayissāmi, kiccametam⁶ vijānato.
96. Dasa vassasahassāni, saṭṭhi vassasatāni ca.
Kambugīvo mahābāhu, Rāmo rajjamakārayīti.

Dasarathajātakaṃ sattamaṃ.

1. Ye vuddhā (Sī-Ṭṭha), ye vuḍḍhā (Syā) 2. Mattanā (Sī-Ṭṭhā, Khu 1. 371)
3. Vāriṇāva nibbāpaye (Syā, Ka) 4. Ekova macco (Sī, Syā, I)
5. Sohaṃ yasaṇca bhogaṇca, bhariyāpi ca (Syā, Ka)
6. Kiccamevaṃ (I)

462. Saṃvarajātaka (8)

97. Jānanto no mahārāja, tava sīlaṃ janādhipo.
Ime kumāre pūjento, na taṃ kenaci maññatha.
98. Tiṭṭhante no mahārāja, adu¹ deve divaṅgate.
Ñātī taṃ samanūññimsu, sampassaṃ atthamattano.
99. Kena Saṃvara vattena, sañjāte abhitiṭṭhasi.
Kena taṃ nātivattanti, ñātisaṅghā samāgatā.
100. Na rājaputta usūyāmi², samaṇānaṃ mahesinaṃ.
Sakkaccaṃ te namassāmi, pāde vandāmi tādinaṃ.
101. Te maṃ dhammaguṇe yuttaṃ, sussūsa'manusūyakam.
Samaṇā manusāsanti³, isi dhammaguṇe ratā.
102. Tesāhaṃ vacanaṃ sutvā, samaṇānaṃ mahesinaṃ.
Na kiñci atimaññāmi, dhamme me nirato mano.
103. Hatthārohā anīkaṭṭhā, rathikā pattikārakā.
Tesaṃ⁴ nappaṭibandhāmi, niviṭṭham⁵ bhattavetanam.
104. Mahāmattā ca me atthi, mantino paricārakā.
Bārāṇasim voharanti, bahumaṃsasurodakam.
105. Athopi vāṇijā phītā, nānāraṭṭhehi āgatā.
Tesu me vihitā rakkhā, evaṃ jānāhu'posatha.
106. Dhammena kira ñātīnaṃ, rajjaṃ kārehi Saṃvara.
Medhāvī paṇḍito cāsi⁶, athopi ñātīnaṃ hito.
107. Taṃ taṃ ñātiparibyūlham, nānāratana mocitaṃ.
Amitā nappasahanti, indaṃva Asurādhipoti.

Saṃvarajātakaṃ aṭṭhamam.

1. Ādu (Sī, I), ādū (Syā)
3. Samanusāsanti (Sī, Syā, I)
5. Nibaddham (Sī, I)

2. Rājaputta nussuyāmi (Ka)
4. Tesu (I)
6. Cāpi (Sī, I)

463. Suppārakajātaka (9)

108. Ummujjanti nimujjanti, manussā khuranāsikā.
Suppārakaṃ taṃ pucchāma, samuddo katamo ayaṃ.
109. Kurukacchā¹ payātānaṃ, vāṇijānaṃ dhanesinaṃ.
Nāvāya vippanaṭṭhāya, Khuramālīti vuccati.
110. Yathā aggīva suriyova², samuddo paṭidissati.
Suppārakaṃ taṃ pucchāma, samuddo katamo ayaṃ.
111. Kurukacchā payātānaṃ, vāṇijānaṃ dhanesinaṃ.
Nāvāya vippanaṭṭhāya, Aggimālīti vuccati.
112. Yathā dadhīva khīraṃva³, samuddo paṭidissati.
Suppārakaṃ taṃ pucchāma, samuddo katamo ayaṃ.
113. Kurukacchā payātānaṃ, vāṇijānaṃ dhanesinaṃ.
Nāvāya vippanaṭṭhāya, Dadhimālīti⁴ vuccati.
114. Yathā kusova sassova, samuddo paṭidissati.
Suppārakaṃ taṃ pucchāma, samuddo katamo ayaṃ.
115. Kurukacchā payātānaṃ, vāṇijānaṃ dhanesinaṃ.
Nāvāya vippanaṭṭhāya, Kusamālīti vuccati.
116. Yathā naḷova veḷūva, samuddo paṭidissati.
Suppārakaṃ taṃ pucchāma, samuddo katamo ayaṃ.
117. Kurukacchā payātānaṃ, vāṇijānaṃ dhanesinaṃ.
Nāvāya vippanaṭṭhāya, Naḷamālīti vuccati.
118. Mahabbhaya bhīmsanako, saddo suyiyati'mānuso⁵.
Yathā sobbho papātova, samuddo paṭidissati.
Suppārakaṃ taṃ pucchāma, samuddo katamo ayaṃ.

1. Bharukacchā (Sī, Syā, I, Tṭha)

2. Aggī suriyo ca (Syā), aggīva sūriyo (Ka)

3. Dadhi ca khīraṃ ca (Syā) evamuparipi.

4. Khīramālīti (Ka)

5. Samuddo suyiyata'mānuso (Sī-I-Tṭha)

119. Kurukacchā payātānaṃ, vāṇijānaṃ dhanesinaṃ.
Nāvāya vippanaṭṭhāya, Baḷavāmukhīti¹ vuccati.

120. Yato sarāmi attānaṃ, yato pattosmi viññutaṃ.
Nābhijānāmi sañcicca, ekapāṇampi himsitaṃ.
Etena saccavajjena, sotthiṃ nāvā nivattatūti. (1647)

Suppāarakajātakam navamaṃ.

Ekādasakanipātaṃ niṭṭhitaṃ.

Tassuddānaṃ

Sirimātusuposakanāgavaro,
Puna juṇhaka dhamma'mudayavaro.
Atha pāṇi yudhañcayako ca dasa-
Ratha saṃvara pāragatena navāti.

1. Vaḷabhāmukhīti (Sī, I), balavāmukhīti (Syā, Ka)

12. Dvādasakanipāta

464. Cūḷakuṇḍalajātaka (1)

1. Luddhānaṃ¹ lahucittānaṃ, akataññūna dubbhinaṃ.
Nā’devasatto puriso, thīnaṃ saddhātu’marahati.
2. Na tā pajānanti kataṃ na kiccaṃ,
Na māturaṃ pitaraṃ bhātaraṃ vā.
Anariyā samatikkantadhammā,
Sasseva cittassa vasaṃ vajanti.
3. Cīrānuvutthampi² piyaṃ manāpaṃ,
Anukampakaṃ pāṇasamampi bhattum³.
Āvāsu kiccesu ca naṃ jahanti,
Tasmāha’mitthīnaṃ na vissasāmi.
4. Thīnañhi cittaṃ yathā vānarassa,
Kannappakannaṃ yathā rukkhachāyā.
Calācalaṃ hadayamitthiyānaṃ,
Cakkassa nemi viya parivattati.
5. Yadā tā passanti samekkhamānā,
Ādeyyarūpaṃ purisassa vittaṃ.
Saṇhāhi vācāhi nayanti menaṃ,
Kambojakā jalajeneva assaṃ.
6. Yadā na passanti samekkhamānā,
Ādeyyarūpaṃ purisassa vittaṃ.
Samantato naṃ parivajjayanti,
Tiṇṇo nadīpāragatova kullaṃ.

1. Khuddānaṃ (Sī, Syā, I)

2. Cīrānuvutthampi (Syā, Ka)

3. Santaṃ (Sī, Syā, I)

7. Silesūpamā sikhiriva sabbabhakkhā,
Tikkhamāyā nadīriva sīghasotā.
Sevanti hetā piyamappiyañca,
Nāvā yathā orakūlaṃ parañca.
8. Na tā ekassa na dvinnāṃ, āpaṇova pasārito.
Yo tā mayhanti maññeyya, vātaṃ jālena bādhaye¹.
9. Yathā nadī ca pantho ca, pānāgāraṃ sabhā papā.
Evaṃ loki'tthiyo nāma, velā tāsāṃ na vijjati².
10. Ghatāsanasaṃ etā, kaṇhasappasirūpamā.
Gāvo bahitiṇasseva, omasanti varaṃ varaṃ.
11. Ghatāsaṇaṃ kuñjaraṃ kaṇhasappaṃ,
Muddhābhisittaṃ pamadā ca sabbā.
Ete naro niccayato³ bhajetha,
Tesaṃ have dubbidu sabbabhāvo⁴.
12. Na'ccantavaṇṇā na bahūnaṃ kantā,
Na dakkhiṇā pamadā sevitabbā.
Na parassa bhariyā na dhanassa hetu,
Eti'tthiyo pañca na sevitabbāti.

Cūḷakuṇālaajātakam paṭhamam.

465. Bhaddasālaajātaka (2)

13. Kā tvaṃ suddhehi vatthehi, aghe vehāyasaṃ⁵ ʈhitā.
Kena tyā'ssūni vattanti, kuto taṃ bhayaṃāgataṃ.
14. Taveva deva vijjite, Bhaddasāloti maṃ vidū.
Saṭṭhi⁶ vassasahassāni, tiṭṭhato pūjitassa me.

1. Bandhaye (Syā, Ka)

2. Imissā gāthāya pubbaddhāparaddham vipariyāyena dissati (Ka)

3. Niccayatto (Sī, I)

5. Vehāsayam (Sī, I)

4. Saccabhāvo (Syā)

6. Saṭṭhim (Sī, I)

15. Kārayantā nagarāṇi, agāre ca disampati.
Vividhe cāpi pāsāde, na maṃ te accamaññisum.
Yatheva maṃ te pūjesum, tatheva tvampi pūjaya.
16. Taṃ ivāhaṃ¹ na passāmi, thūlaṃ kāyena te dumaṃ.
Ārohapariṇāhena, abhirūposi jātiyā.
17. Pāsādaṃ kārayissāmi, ekatthambhaṃ manoramaṃ.
Tattha taṃ upanessāmi, ciraṃ te yakkha jīvitaṃ.
18. Evaṃ cittaṃ udapādi, sarīrena vinābhāvo.
Puthuso maṃ vikantitvā, khaṇḍaso avakantatha.
19. Agge ca chetvā majjhe ca, pacchā mūlamhi chindatha².
Evaṃ me chijjamānassa, na dukkhaṃ maraṇaṃ siyā.
20. Hatthapādaṃ³ yathā chinde⁴, kaṇṇanāsaṇca jīvato.
Tato pacchā siro chinde, taṃ dukkhaṃ maraṇaṃ siyā.
21. Sukhaṃ nu khaṇḍaso chinnaṃ, Bhaddasāla vanappati.
Kiṃhetu kiṃ upādāya, khaṇḍaso chinnaṃmicchasi.
22. Yaṇca hetumupādāya, hetuṃ dhammūpasamhitāṃ.
Khaṇḍaso chinnaṃmicchāmi, mahārāja suṇohi me.
23. Ñātī me sukhasamvaddhā, mama passe nivātajā.
Tepi'haṃ upahiṃ seyyaṃ, paresaṃ asukhocitaṃ.
24. Ceteyyarūpaṃ⁵ cetesi, Bhaddasāla vanappati.
Hitakāmosi ñātinaṃ, abhayaṃ samma dammi teti.

Bhaddasālaajātakāṃ dutiyaṃ.

1. Taṇca ahaṃ (Sī, Syā, I)

2. Mūlaṇca chindatha (Sī), mūlaṃ vichindatha (I)

4. Chinde (Ka)

3. Hatthapāde (Ka)

5. Cetabbarūpaṃ (Sī, I)

466. Samuddavāṇijajātika (3)

25. Kasanti vapanti te janā,
 Manujā kammaphalūpajīvino.
 Nayimassa dīpakassa bhāgino,
 Jambudīpā idameva no varaṃ.
26. Tipaṇcarattūpagatamhi cande,
 Vego mahā hehiti sāgarassa.
 Uplavissaṃ dīpamimaṃ ulāraṃ,
 Mā vo vadhī gacchatha leṇa'maññaṃ.
27. Na jātu'yaṃ sāgaravārivego,
 Uplavissaṃ dīpamimaṃ ulāraṃ.
 Taṃ me nimittehi bahūhi diṭṭhaṃ,
 Mā bhetha kiṃ socatha modathavho¹.
28. Pahūtabhakkhaṃ bahu-annapānaṃ,
 Patta'ttha āvāsamimaṃ ulāraṃ.
 Na vo bhayaṃ paṭipassāmi kiñci,
 Āputtaputtehi pamodathavho.
29. Yo devo'yaṃ dakkhiṇāyaṃ² disāyaṃ,
 Khemanti pakkosati tassa saccaṃ.
 Na uttaro vedi bhayābhayassa,
 Mā bhetha kiṃ socatha modathavho.
30. Yathā ime vippavadanti yakkhā,
 Eko bhayaṃ saṃsati khemameko.
 Tadiṅgha mayhaṃ vacanaṃ suṇātha,
 Khippaṃ lahuṃ mā vinassimha sabbe.

1. Modatha vo (Ka) 6, 38 Moggallānasuttaṃ passitabbaṃ.

2. Dakkhinassaṃ (Sī)

31. Sabbe samāgama karoma nāvaṃ,
 Doṇiṃ daḷhaṃ sabbayantūpapannaṃ.
 Sace ayaṃ dakkhiṇo saccamāha,
 Moghaṃ paṭikkosati uttaroyaṃ.
 Sā ceva no hehiti āpadatthā,
 Imañca dīpaṃ na pariccajema.

32. Sace ca kho uttaro saccamāha,
 Moghaṃ paṭikkosati dakkhiṇoyaṃ.
 Tameva nāvaṃ abhiruyha sabbe,
 Evaṃ mayaṃ sotthi taremu pāraṃ.

33. Na ve sugaṇhaṃ paṭhamena seṭṭhaṃ,
 Kaniṭṭhamāpāthagataṃ gahetvā.
 Yo cīdha tacchaṃ¹ paviceyya gaṇhati²,
 Sa ve naro seṭṭhamupeti ṭhānaṃ.

34. Yathāpi te sāgaravārimajjhe,
 Sakammunā sotthi vahiṃsu vāṇijā.
 Anāgatatthaṃ paṭivijjhiyāna,
 Appampi nā'cceti sa bhūripaṇṇo.

35. Bālā ca mohena rasānugiddhā,
 Anāgataṃ appaṭivijjhiya'tthaṃ.
 Paccuppanne sīdanti atthajāte,
 Samuddamajjhe yathā te manussā.

36. Anāgataṃ paṭikayirātha kiccaṃ,
 “Mā maṃ kiccaṃ kiccakāle byadhesi”.
 Taṃ tādisaṃ paṭikata³ kiccakāriṃ,
 Na taṃ kiccaṃ kiccakāle byadhetīti.

Samuddavāṇijātakam tatiyaṃ.

1. Majjhaṃ (Sī, Syā, I)

2. Gaṇhi (Ka)

3. Paṭikataṃ (Ka), paṭigata (Sī-Ṭṭha), paṭikacca (?)

467. Kāmajātaka (4)

37. Kāmaṃ kāmayaṃānassa, tassa ce taṃ samijjhati.
Addhā pītimano hoti, laddhā macco yadicchati.
38. Kāmaṃ kāmayaṃānassa, tassa ce taṃ samijjhati.
Tato naṃ aparāṃ kāme, ghamme taṇhaṃva vindati.
39. Gavaṃva siṅgino siṅgaṃ, vaḍḍhamānassa vaḍḍhati.
Evaṃ mandassa posassa, bālassa avijānato.
Bhiyyo taṇhā pipāsā ca, vaḍḍhamānassa vaḍḍhati.
40. Pathabyā sāliyavakaṃ, gavāssaṃ¹ dāsaporisaṃ.
Datvā ca² nālamekassa, iti vidvā³ samaṃ care.
41. Rājā pasayha pathaviṃ vijitvā,
Sasāgarantaṃ mahi'māvasanto.
Orāṃ samuddassa atittarūpo⁴,
Pāraṃ samuddassapi patthayetha.
42. Yāva anussaraṃ kāme, manasā titti nā'jjhagā.
Tato nivattā paṭikkamma disvā,
Te ve sutittā⁵ ye paññāya tittā.
43. Paññāya tittinaṃ⁶ seṭṭhaṃ, na so kāmehi tappati.
Paññāya tittaṃ purisaṃ, taṇhā na kurute vasaṃ.
44. Apacinetheva kāmānaṃ⁷, appiccha'ssa alolupo.
Samuddamatto puriso, na so kāmehi tappati.
45. Rathakārova cammassa, parikantaṃ upāhanaṃ.
Yaṃ yaṃ cajati⁸ kāmānaṃ, taṃ taṃ sampajjate sukhaṃ.
Sabbhañce sukhamiccheyya, sabbe kāme pariccaje.

1. Gavassaṃ (Ka)

3. Viddhā (Syā)

5. Tittā (Sī, Syā, I)

7. Kāmāni (Sī, Syā, I)

2. Datvāpi (Sī, Syā), datvā vā (I)

4. Atittirūpo (Ka)

6. Tittinaṃ (Sī, Syā)

8. Jahati (Syā, Ka)

46. Aṭṭha te bhāsītā gāthā, sabbā honti sahassīyo¹.
Paṭigaṇha mahābrahme, sādhetam tava bhāsitaṃ.
47. Na me attho sahassehi, satehi nahutehi vā.
Pacchimaṃ bhāsato gāthaṃ, kāme me na rato mano.
48. Bhadrako² vatāyaṃ māṇavako, sabbalokavidū muni.
Yo imaṃ taṇhaṃ³ dukkhajananim, pari jānāti paṇḍitoti.
Kāmajātakaṃ catutthaṃ.

468. Janasandhajātaka (5)

49. Dasa khalu imāni⁴ ṭhānāni, yāni pubbe akaritvā.
Sa pacchā manutappati, iccevāha⁵ Janasandho.
50. Aladdhā vittaṃ tappati, pubbe asamudānitaṃ.
Na pubbe dhanamesissaṃ, iti pacchānutappati.
51. Sakyarūpaṃ pure santaṃ, mayā sippaṃ na sikkhitaṃ.
Kicchā vutti asippassa, iti pacchānutappati.
52. Kūṭavedī pure āsiṃ, pisaṇo piṭṭhimaṃsiko.
Caṇḍo ca pharusō cāpi⁶, iti pacchānutappati.
53. Pāṇātipātī pure āsiṃ, luddo cāpi⁷ anāriyo.
Bhūtānaṃ nāpacāyissaṃ, iti pacchānutappati.
54. Bahūsu vata santīsu, anāpādāsu itthisu.
Paradāraṃ asevisaṃ, iti pacchānutappati.
55. Bahumhi vata santamhi, annapāne upaṭṭhite.
Na pubbe adadaṃ⁸ dānaṃ, iti pacchānutappati.
56. Mātaraṃ pitaraṃ cāpi, jiṇṇakaṃ gatayobbanam⁹.
Pahu santo na posissaṃ, iti pacchānutappati.

1. Sahassiyā (?) upari Sutasomajātake tathā dissati.

3. Yo taṇhaṃ (Sī, Syā)

5. Iccāha rājā (Sī, Syā, I)

7. Cāsiṃ (Sī, I)

9. Jiṇṇake gatayobbane (Sī, Syā, I)

2. Bhaddo (Sī)

4. Khalumāni (Syā)

6. Cāsiṃ (Sī, Syā, I)

8. Adadiṃ (Sī)

57. Ācariya'manusatthāraṃ, sabbakāmarasāharaṃ.
Pitaraṃ atimaññissaṃ, iti pacchānutappati.

58. Samaṇe brāhmaṇe cāpi, sīlavante bahussute.
Na pubbe payirupāsissaṃ, iti pacchānutappati.

59. Sādhu hoti tapo ciṇṇo, santo ca payirupāsito.
Na ca pubbe tapo ciṇṇo, iti pacchānutappati.

60. Yo ca etāni ṭhānāni, yoniso paṭipajjati.
Karaṃ purisakiccāni, sa pacchā nānutappatīti.
Janasandhajātakaṃ pañcamam.

469. Mahākaṇhajātaka (6)

61. Kaṇho kaṇho ca ghero ca, sukkadāṭho pabhāsavā¹.
Baddho pañcahi rajjūhi, kiṃ ravi² sunakho tava.

62. Nāyaṃ migānamatthāya, Usīnaka³ bhavissati.
Manussānaṃ anayo hutvā, tadā kaṇho pamokkhati.

63. Pattahatthā samaṇakā, muṇḍā saṅghāṭipārutā.
Naṅgalehi kasissanti, tadā kaṇho pamokkhati.

64. Tapassiniyo⁴ pabbajitā, muṇḍā saṅghāṭipārutā.
Yadā loka gamissanti, tadā kaṇho pamokkhati.

65. Dīghottaroṭṭhā jaṭilā, paṇkadantā rajassirā.
Iṇaṃ codāya⁵ gacchanti, tadā kaṇho pamokkhati.

66. Adhicca Vede⁶ Sāvittiṃ, Yaññatantañca⁷ brāhmaṇā.
Bhatikāya yajissanti, tadā kaṇho pamokkhati.

67. Mātaraṃ pitaraṃ cāpi, jīṇṇakaṃ gatayobbanam.
Pahū santo⁸ na bharanti, tadā kaṇho pamokkhati.

1. Patāpavā (Sī, Syā, I)

3. Usīnara (Sī, I), usinnara (Syā)

5. Vodāya (Sī, I), codaya (Syā)

7. Tantrañca (Sī, Syā, I)

2. Dhīra (Sī, I), vīra (Syā)

4. Tapanīyā (Ka) dutiyantapadāni hetāni.

6. Vedaṃ (Ka)

8. Santā (Sī)

68. Mātaraṃ pitaraṃ cāpi, jiṇṇakaṃ gatayobbanam.
Bālā tumheti vakkhanti, tadā kaṇho pamokkhati.
69. Ācariyabhariyaṃ sakhim¹, mātulāniṃ pitucchakim².
Yadā loke gamissanti, tadā kaṇho pamokkhati.
70. Asicammaṃ gahetvāna, khaggaṃ paggayha brāhmaṇā.
Panthaghātaṃ karissanti, tadā kaṇho pamokkhati.
71. Sukkacchavī vedhaverā, thūlabāhū apātubhā.
Mittabhedaṃ karissanti, tadā kaṇho pamokkhati.
72. Māyāvino nekatikā, asappurisacintakā.
Yadā loke bhavissanti, tadā kaṇho pamokkhatīti.
Mahākaṇhajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

470. Kosiyajātaka (7)

73. Neva kiṇāmi napi vikkiṇāmi,
Na cāpi me sannicayo ca atthi³.
Sukiccharūpaṃ vatidaṃ parittaṃ,
Patthodano nāla'mayaṃ duvinnam.
74. Appamhā appakaṃ dajjā, anumajjhato majjhakaṃ.
Bahumhā bahukaṃ dajjā, adānaṃ nupapajjati⁴.
75. Taṃ taṃ vadāmi Kosiya, dehi dānāni bhuñja ca.
Ariyamaggaṃ samārūha⁵, nekāsī labhate sukhaṃ.
76. Moghañcassa hutam hoti, moghañcāpi samīhitaṃ.
Atithismim yo nisinnasmim, eko bhuñjati bhojanaṃ.
77. Taṃ taṃ vadāmi Kosiya, dehi dānāni bhuñja ca.
Ariyamaggaṃ samārūha, nekāsī labhate sukhaṃ.

1. Ācariyabhariyaṃ sakhābhariyaṃ (Sī, I)

3. Idhatthi (Syā)

5. Ariyaṃ maggaṃ samārūha (Sī, I)

2. Pitucchayaṃ (Sī), pitucchasaṃ (I)

4. Na upapajjati (Sī, I), nūpapajjati (Syā)

78. Saccañcassa hutam hoti, saccañcāpi samīhitam.
Atithismim yo nisinnasmim, neko bhuñjati bhojanam.
79. Tam tam vadāmi Kosiya, dehi dānāni bhuñja ca.
Ariyamaggaṃ samārūha, nekāsī labhate sukham.
80. Sarañca juhati poso, Bahukāya Gayāya ca.
Doṇe Timbarutitthasmim, sīghasote mahāvahe.
81. Atra cassa hutam hoti, atra cassa samīhitam.
Atithismim yo nisinnasmim, neko bhuñjati bhojanam.
82. Tam tam vadāmi Kosiya, dehi dānāni bhuñja ca.
Ariyamaggaṃ samārūha, nekāsī labhate sukham.
83. Baḷisaṃ hi so nigilati¹, dīghasuttam sabandhanam.
Atithismim yo nisinnasmim, eko bhuñjati bhojanam.
84. Tam tam vadāmi Kosiya, dehi dānāni bhuñja ca.
Ariyamaggaṃ samārūha, nekāsī labhate sukham.
85. Uḷāravaṇṇā vata brāhmaṇā ime,
Ayañca vo sunakho kissa hetu.
Uccāvacaṃ vaṇṇanibham vikubbati,
Akkhātha no brāhmaṇā ke nu tumhe.
86. Cando ca suriyo ca² ubho idhāgatā,
Ayaṃ pana Mātali devasārathi.
Sakkohamasmi Tidasānamindo,
Eso ca kho Pañcasikhoti vuccati.
87. Pāṇissarā mudiṅgā ca³, muraḷālambarāni ca.
Suttamenam pabodhenti, paṭibuddho ca nandati.
88. Ye keci'me maccharino kadariyā,
Paribhāsakā samaṇabrāhmaṇānam.
Idheva nikkhippa sarīradeham,
Kāyassa bhedaṃ nirayaṃ vajanti.

1. Niggilati (Sī, I)

2. Sūriyo ca (Ka)

3. Mudiṅgā ca (Sī, Syā, I)

89. Ye keci'me suggatimāsamānā¹,
 Dhamme ʒhitā saṃyame saṃvibhāge.
 Idheva nikkhippa sarīradehaṃ,
 Kāyassa bhedaṃ sugatiṃ vajanti.
90. Tvaṃ nosi ñāti purimāsu jātisu,
 So maccharī rosako² pāpadhammo.
 Taveva atthāya idhāgatamhā,
 Mā pāpadhammo nirayaṃ gamittha³.
91. Addhā hi maṃ vo hitakāmā, yaṃ maṃ samanūsāsatha.
 Sohaṃ tathā karissāmi, sabbaṃ vuttaṃ hitesibhi.
92. Esāha'majjeva upāramāmi,
 Na cāpihaṃ⁴ kiñci kareyya pāpaṃ.
 Na cāpi me kiñci adeyyamatthi,
 Na cāpi'datvā udakaṃ pivāmi⁵.
93. Evañca me dadato sabbakālaṃ⁶,
 Bhogā ime vāsava khīyissanti.
 Tato ahaṃ pabbajissāmi Sakka,
 Hitvāna kāmāni yathodhikānīti.
- Kosiyajātakaṃ sattamaṃ.

471. Meṇḍakapañhājātaka (8)

94. Yesaṃ na kadāci bhūtapubbaṃ,
 Sakhyaṃ⁷ sattapadampi'masmi loke.
 Jātā amittā duve sahāyā,
 Paṭisandhāya caranti kissa hetu.

1. Suggatimāsasānā (Sī, I), suggatāsisamānā (Ka)

2. Kosiyō (Syā, Ka)

3. Appattha (Ka-Sī, Syā, I)

4. Na cāpahaṃ (Sī, I)

5. Udakampahaṃ pibe (Sī)

6. Kāle (Ka)

7. Sakkhim (Sī, I), sakhi (Syā)

95. Yadi me ajja pātarāsakāle,
 Pañham̐ na sakkuṇeyyātha vattumetaṃ.
 Raṭṭhā pabbājayissāmi vo sabbe,
 Na hi ma'ttho duppaññajātikehi.
96. Mahājanasamāgamamhi ghore,
 Janakolāhalasaṅgamamhi jāte.
 Vikkhittamanā anekacittā,
 Pañham̐ na sakkuṇoma vattumetaṃ.
97. Ekaggacittāva ekamekā,
 Rahasi gatā attham̐ nicintayitvā¹.
 Paviveke sammāsivāna dhīrā,
 Atha vakkhanti janinda etamattham̐.
98. Uggaputta-rājaputtiyānam̐,
 Urabbhassa maṃsam̐ piyam̐ manāpam̐.
 Na sunakhassa te adenti maṃsam̐,
 Atha Meṇḍassa suṇena sakhyamassa.
99. Cammam̐ vihananti eḷakassa,
 Assapiṭṭhattharassukhassa² hetu.
 Na ca te sunakhassa attharanti,
 Atha Meṇḍassa suṇena sakhyamassa.
100. Āvellitasīṅgiko hi Meṇḍo,
 Na ca sunakhassa visāṇakāni atthi.
 Tiṇabhakkho maṃsabhojano ca,
 Atha Meṇḍassa suṇena sakhyamassa.
101. Tiṇamāsi palāsamāsi Meṇḍo,
 Na ca sunakho tiṇamāsi no palāsam̐.
 Gaṇheyya suṇo sasam̐ biḷāram̐,
 Atha Meṇḍassa suṇena sakhyamassa.

1. Athhāni cintayitvā (Syā, Ka)

2. Assapiṭṭhattharaṇasukhassa (Si)

102. Aṭṭhaḍḍhapado catuppadassa,
 Meṇḍo aṭṭhanakho adissamāno.
 Chāḍiyamāharatī ayaṃ imassa,
 Maṃsaṃ āharatī ayaṃ amussa.
103. Pāsādavaragato videhaseṭṭho,
 Vitihāraṃ aññamaññabhojanānaṃ.
 Addakkhi¹ kira sakkhikaṃ janindo,
 Bubhukkassa puṇṇaṃmukhassa² cetam.
104. Lābhā vata me anapparūpā,
 Yassa me'disā paṇḍitā kulamhi.
 Pañhassa gambhīragataṃ nipuṇamatthaṃ,
 Paṭivijjhanti subhāsitenā dhīrā.
105. Assatarirathañca ekamekaṃ,
 Phītaṃ gāmavarañca ekamekaṃ.
 Sabbesaṃ vo dammi paṇḍitānaṃ,
 Paramappatītamaṇo subhāsitenāti.
 Meṇḍakapañhajātakam aṭṭhamam.

472. Mahāpadumajātika (9)

106. Nā'daṭṭhā³ parato dosaṃ, aṇumthulāni sabbaso.
 Issaro paṇaye daṇḍam, sāmaṃ appaṭivekkhiya.
107. Yo ca appaṭivekkhitvā, daṇḍam kubbatī khattiyo.
 Sakaṇṭakam so gilati, jaccandhova samakkhikam.
108. Adaṇḍiyam daṇḍayati⁴, daṇḍiyañca adaṇḍiyam⁵.
 Andhova visamaṃ maggaṃ, na jānāti samāsamaṃ.
109. Yo ca etāni ṭhānāni, aṇumthulāni sabbaso.
 Sudīṭṭhamanusāseyya, sa ve voharitu⁶ marahati.

1. Addasa (Syā, Ka)

3. Nādiṭṭhā (Ka-Sī, Syā, Ka)

5. Adaṇḍiya (Nisya), na daṇḍaye (?)

2. Bhobhukkassa ca puṇṇamukhassa (Sī)

4. Daṇḍiyati (Syā, I)

6. Vohātu (I)

110. Nekantamudunā sakkā, ekantatikhiṇena vā.
Attam mahante¹ ṭhapetum², tasmā ubhayamācare.
111. Paribhūto mudu hoti, atitikkho ca veravā.
Etaṇca ubhayam ña tvā, anumajjham samācare.
112. Bahumpi ratto bhāseyya, duṭṭhopi bahu bhāsati.
Na itthikāraṇā rāja, puttam ghātetumarahasi.
113. Sabbova³ loko ekato⁴, itthi ca ayamekikā.
Tenāham paṭipajjissam, gacchatha pakkhipatheva⁵ tam.
114. Anekataḷe narake, gambhīre ca suduttare⁶.
Pātito giriduggasmim, kena tvam tattha nā'mari.
115. Nāgo jātaphaṇo tattha, thāmavā girisānujo.
Paccaggahi mam bhogehi, tenāham tattha nā'marim.
116. Ehi tam paṭinessāmi, rājaputta sakam gharam.
Rajjam kārehi⁷ bhaddante, kim araṇṇe karissasi.
117. Yathā gilitvā baḷisam, uddhareyya salohitam.
Uddharitvā sukhī assa, evam⁸ passāmi attanam⁹.
118. Kim nu tvam baḷisam brūsi, kim tvam brūsi salohitam.
Kim nu tvam ubbhataṃ brūsi, tam me akkhāhi pucchito.
119. Kāmā'ham baḷisam brūmi, hatthi-assam salohitam.
Cattā'ham ubbhataṃ brūmi, evam jānāhi khattiya.
120. Ciñcāmānavikā mātā, Devadatto ca me pitā.
Ānando paṇḍito nāgo, Sāriputto ca devatā.
Rājaputto aham āsim¹⁰, evam dhāretha jātakanti.

Mahāpadumajātakam navamam.

1. Mahatte (Syā, Ka) 2. Ṭhapetum (Sī, Syā, I) 3. Sabbo ca (Ka-Sī, I)
4. Ekanto (Sī, I) 5. Pakkhipetha (Syā-Ṭṭha) 6. Gambhīre suduruttare (I, Ka)
7. Kāresi (Sī) 8. Sukham (I, Ka)
9. Attani (I, Ka), attanā (Syā), evam ahampi puna sotthibhāvappattam gilिताbaḷisam
purisamiva attanam passāmīti (Ṭṭha-Samvaṇṇanā)
10. Aham tadā rājaputto (Sī, Syā, I)

473. Mittāmittajātaka (10)

121. Kāni kammāni kubbānaṃ, kathaṃ viññū parakkame.
Amittaṃ jāneyya medhāvī, disvā sutvā ca paṇḍito.
122. Na naṃ umhayate disvā, na ca naṃ paṭinandati.
Cakkhūni cassa¹ na dadāti, paṭilomañca vattati.
123. Amitte tassa bhajati, mitte tassa na sevati.
Vaṇṇakāme nivāreti, akkosante pasamsati.
124. Guyhañca tassa na'kkhāti, tassa guyhaṃ na gūhati.
Kammaṃ tassa na vaṇṇeti, pañña'ssa nappasamsati.
125. Abhave nandati tassa, bhave tassa na nandati.
Accheram² bhojanaṃ laddhā, tassa nu'ppajjate sati.
Tato naṃ nānukampati, aho sopi³ labheyyito.
126. Iccete soḷasākārā, amittasmim paṭiṭṭhitā.
Yehi amittaṃ jāneyya, disvā sutvā ca paṇḍito.
127. Kāni kammāni kubbānaṃ, kathaṃ viññū parakkame.
Mittaṃ jāneyya medhāvī, disvā sutvā ca paṇḍito.
128. Pavutthaṃ tassa sarati, āgataṃ abhinandati.
Tato kelāyito hoti, vācāya paṭinandati.
129. Mitte tasseva bhajati, amitte tassa na sevati.
Akkosante nivāreti, vaṇṇakāme pasamsati.
130. Guyhañca tassa akkhāti, tassa guyhañca gūhati.
Kammañca tassa vaṇṇeti, paññaṃ tassa⁴ pasamsati.
131. Bhave ca nandati tassa⁵, abhave tassa na nandati.
Accheram⁶ bhojanaṃ laddhā, tassa uppajjate sati.
Tato naṃ anukampati, aho sopi⁷ labheyyito.

1. Cakkhūniṣṣa (Syā, Ka)

3. Ahāsopi (Ka-Sī, Syā, Ka)

5. Bhave nandati tassa ca (Ka)

7. Pahāsopi (Ka-Sī, Syā, Ka)

2. Acchariyaṃ (Sī, Syā, I)

4. Paññaṃ (Syā, Ka)

6. Acchariyaṃ (Sī, Syā, I)

132. Iccete soḷasākārā, mittasmim suppatiṭṭhitā.

Yehi mittaṇca jāneyya¹, disvā sutvā ca paṇḍitoti. (1779)

Mittāmittajātakam dasaman.

Dvādasakanipātaṃ niṭṭhitam.

Tassuddānam

Lahucitta sasāla kasanti puna,
Atha kāma dasakhaluṭṭhānavaro.
Atha kaṇha sukosiya meṇḍavaro,
Padumo puna mittavarena dasāti.

1. Mittam sujāneyya (I, Ka)

13. Terasakanipāta

474. Ambajātaka (1)

1. Ahāsi¹ me ambaphalāni pubbe,
Aṇūni thūlāni ca brahmacāri.
Techeva mantehi na dāni tuyhaṃ,
Dumapphalā pātubhavanti brahme.
2. Nakkhattayogaṃ paṭimānayaṃ,
Khaṇaṃ muhuttaṃca mante na passaṃ².
Nakkhattayogaṃca khaṇaṃca laddhā,
Addhāharissa'mbaphalaṃ³ pahūtaṃ.
3. Nakkhattayogaṃ na pure abhāṇi,
Khaṇaṃ muhuttaṃ na pure asaṃsi.
Sayāṃ harī⁴ ambaphalaṃ pahūtaṃ,
Vaṇṇena gandhena rasenupeṭaṃ.
4. Mantābhijappena pure hi⁵ tuyhaṃ,
Dumapphalā pātubhavanti brahme.
Svā'jja na pāresi jappampi mantaṃ⁶,
Ayaṃ so ko nāma tava'jja dhammo.
5. Caṇḍālaputto mama sampadāsi,
Dhammena mante pakatiṃ ca saṃsi.
Mā cassu me pucchito nāmagottaṃ,
Guyhittho atthaṃ⁷ vijaheyya mantaṃ⁸.

1. Āhāsi (?)

3. Athāharissambaphalaṃ (Sī, I)

5. Pura'ssa (Sī, I), purepi (Syā)

7. Mā taṃ (Sī, Syā, I)

2. Khaṇaṃ muhuttaṃ na maṃ tosayanti (Sī, I)

4. Athāharī (Sī, Syā, I)

6. Jappampi mante (Sī, I)

8. Vijaheyyu mantā (Syā)

6. Sohaṃ janindena janamhi puṭṭho,
Makkhābhībhūto alikaṃ abhāṇim.
“Mantā ime brāhmaṇassā”ti micchā,
Pahīnamanto kapaṇo rudāmi.
7. Eraṇḍā pucimandā vā, atha vā pālibhaddakā.
Madhurū madhutthiko vinde, so hi tassa dumuttamo.
8. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapukkusā.
Yamhā dhammaṃ vijāneyya, so hi tassa naruttamo.
9. Imassa daṇḍaṇca vadhaṇca datvā,
Gale gahetvā khalayātha¹ jammaṃ.
Yo uttamatthaṃ kasirena laddhaṃ,
Mānātimānena vināsayittha.
10. Yathā samaṃ maññaṃ māno pateyya,
Sobbhaṃ guhaṃ naraṃ pūtipādaṃ.
Rajjūti vā akkame kaṇhasappaṃ,
Andho yathā jotimadhiṭṭhaheyya.
Evampi maṃ tvaṃ khalitaṃ sapaṇṇa²,
Pahīnamantassa punappadāhi³.
11. Dhammena mantam⁴ tava sampadāsim,
Tuvampi dhammena⁵ pariggahesi.
Pakatimpi te attamano asaṃsim,
Dhamme ṭhitaṃ tam⁶ na jaheyya manto.
12. Yo bāla mantam⁷ kasirena laddhaṃ,
Yaṃ dullabhaṃ ajja manussaloke.
Kiñcāpi laddhā jīvituṃ appapaṇṇo⁸,
Vināsayī alikaṃ bhāsamāno.

1. Balayātha (Syā), galayātha (Ka)

3. Puna sampadāhi (Syā), punappasīda (Sī, I)

5. Tvampi dhammeneva (Ka)

6. Patiṭṭhaṃ (Ka)

8. Kicchā laddhaṃ jīvikaṃ appapaṇṇo (Sī, Syā), kicchāpi laddhā jīvikaṃ appaṇṇa (I)

2. Sapaṇṇā (I)

4. Mante (Sī, Syā, I)

7. Balamantaṃ (Ka)

13. Bālassa mūḷhassa akatañño ca,
Musā bhaṇantassa asaṇṇatassa.
Mante mayam tādīsake na dema,
Kuto mantā gaccha na mayha ruccasīti.

Ambajātakam paṭhamam.

475. Phandanajātaka (2)

14. Kuṭṭhārihattho¹ puriso, vanamogayha tiṭṭhasi.
Puṭṭho me samma akkhāhi, kiṃ dāruṃ chetumicchasi.
15. Isso² vanāni carasi, samāni visamāni ca.
Puṭṭho me samma akkhāhi, kiṃ dāruṃ nemiyyā daḷham.
16. Neva sālo na khadiro, nā'ssakaṇṇo kuto dhavo.
Rukkho ca³ phandano nāma, taṃ dāruṃ nemiyyā daḷham.
17. Kīdisāni'ssa pattāni, khandho vā pana kīdiso.
Puṭṭho me samma akkhāhi, yathā jānemu phandanam.
18. Yassa sākā palambanti, namanti na ca bhaṇjare.
So rukkho phandano nāma, yassa mūle aham ṭhito.
19. Arānam cakka-nābhīnam, īsā-nemi-rathassa ca.
Sabbassa te kammaniyo, ayam hessati phandano.
20. Iti phandanarukkhopi, tāvade ajjhabhāsatha.
Mayhampi vacanam atthi, Bhāradvāja suṇohi me.
21. Issassa⁴ upakkhandhamhā⁵, ukkacca caturaṅgulaṃ.
Tena nemim pasāresi⁶, evam daḷhataram siyā.
22. Iti phandanarukkhopi, veram appesi tāvade.
Jātānam ca ajātānam, issānam dukkha'māvahi.

1. Kudhārihattho (Ka)

2. Iso (Sī), īso (Syā, I)

3. Rukkhova (Sī, I)

4. Imassa (Ka-Sī, Ka)

5. Upakhandhamhā (Ka-Sī, I, Ka)

6. Pariharesī (Sī, I)

23. Iccevaṃ¹ phandano issaṃ, isso ca pana phandanāṃ.
Aññaṃaññaṃ vivādena, aññaṃañña' maghātayurū.
24. Evameva manussānaṃ, vivādo yattha jāyati.
Mayūranaccaṃ naccanti, yathā te issa-phandanā.
25. Taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo², yāvantettha samāgatā.
Sammodatha mā vivadatha³, mā hotha issa-phandanā.
26. Sāmaggimeva⁴ sikkhetha, Buddhehe'taṃ pasamsitaṃ.
Sāmaggirato dhammaṭṭho, yogakkhemā na dhamasatīti.
Phandanaajātakāṃ dutiyaṃ.

476. Javanahamsajātaka (3)

27. Idheva haṃsa nipata, piyaṃ me tava dassanaṃ.
Issaro'si anupatto, yamidhatthi pavedaya.
28. Savenena ekassa piyā bhavanti,
Disvā pane'kassa viyeti⁵ chando.
Disvā ca sutvā ca piyā bhavanti,
Kaccinnu me pīyasi⁶ dassanena.
29. Savanena piyo mesi, bhiyyo cāgamma dassanaṃ.
Evaṃ piyadassano me⁷, vasa haṃsa mamantike⁸.
30. Vaseyyāma tavā'gāre, niccaṃ sakkatapūjita.
Matto ca ekadā vajje⁹, "haṃsarājaṃ pacantu me".
31. Dhiratthu taṃ majjapānaṃ, yaṃ me piyataraṃ tayā.
Na cāpi majjaṃ pissāmi¹⁰, yāva me vacchasī ghare.

1. Icceva (Sī, I)

3. Māvivadittha (Sī, Syā, I)

5. Vineti (Syā), viheti (I), viyeti (Ka-Ṭṭha)

7. Evaṃ piyadassano samāno (Sī, Syā, I)

9. Vajjā (Sī, I)

2. Bhaddante (Ka)

4. Sāmagyameva (Syā, Ka)

6. Piyyasi (Sī, I)

8. Mama santike (Sī, Syā, I)

10. Pivissāmi (Syā), pāyāmi (Sī, I)

32. Suvijānaṃ siṅgālānaṃ, sakuṇānañca¹ vassitaṃ.
Manussavassitaṃ rāja, dubbijānataraṃ tato.
33. Api ce maññatī poso, ñāti mitto sakhāti vā.
Yo pubbe sumano hutvā, pacchā sampajjate diso.
34. Yasmiṃ mano nivisati, avidūre sahāpi so.
Santikepi hi so dūre, yasmiṃ nāvisate² mano.
35. Antopi so hoti pasannacitto,
Pāraṃ samuddassa pasannacitto.
Antopi so hoti paduṭṭhacitto,
Pāraṃ samuddassa paduṭṭhacitto.
36. Saṃvasantā vivasanti, ye disā te rathesabha.
Ārā santo saṃvasanti, manasā raṭṭhavaḍḍhana.
37. Aticiraṃ nivāseṇa, piyo bhavati appiyo.
Āmanta kho taṃ gacchāma³, purā te homa appiyā⁴.
38. Evaṃ ce yācamānānaṃ, añjaliṃ nāvabujjhasi.
Paricārakānaṃ sataṃ⁵, vacanaṃ na karosi no.
Evaṃ taṃ abhiyācāma, puna kayirāsi pariyāyaṃ.
39. Evaṃ ce no viharataṃ, antarāyo na hessati.
Tuyhaṃ cāpi⁶ mahārāja, mayhaṃ ca⁷ raṭṭhavaḍḍhana.
Appeva nāma passemu⁸, ahorattānamaccayeti.
Javanahamsajātakaṃ tatiyaṃ.

477. Cūḷanāradaajātaka (4)

40. Na te kaṭṭhāni bhinnāni, na te udakamābhatāni.
Aggīpi te na hāpito⁹, kinnu mandova jhāyasi.

1. Sakuntānañca (Sī, Syā, I)

3. Gacchāmi (Syā)

5. Santānaṃ (Sī, Syā), sattānaṃ (I)

7. Vā (bahūsu)

8. Passema (Sī, Syā, I)

2. Yasmā vivasate (Sa, Syā, I)

4. Homi appiyo (Syā)

6. Vāpi (Syā, I, Ka)

9. Hāsito (Sī, Syā)

41. Na ussahe vane vatthum, Kassapā'mantayāmi taṃ.
Dukkho vāso araṇṇasmim, raṭṭhaṃ icchāmi gantave.
42. Yathā ahaṃ ito gantvā, yasmim janapade vasaṃ.
Ācāraṃ brahme¹ sikkheyyaṃ, taṃ dhammaṃ anusāsa maṃ.
43. Sace araṇṇaṃ hitvāna, vanamūlaphalāni ca.
Raṭṭhe rocayase vasaṃ, taṃ dhammaṃ nisāmehi me.
44. Visaṃ mā paṭisevittho², papātaṃ parivajjaya.
Paṅke ca mā visīdittho³, yatto cāsivise care.
45. Kinnu visaṃ papāto vā, paṅko vā brahmacāriṇaṃ.
Kaṃ tvaṃ āsīvisaṃ brūsi, taṃ me akkhāhi pucchito.
46. Āsavo tāta lokasmim, Surā nāma pavuccati.
Manuñño⁴ surabhī vaggu, sādu⁵ khuddarasūpamo⁶.
Visaṃ tadāhu ariyā se, brahmacariyassa Nārada.
47. Itthiyo tāta lokasmim, pamattaṃ pamathenti tā.
Haranti yuvino cittaṃ, tūlaṃ bhaṭṭhaṃva māluto.
Papāto eso akkhāto, brahmacariyassa Nārada.
48. Lābho siloko sakkāro, pūjā parakulesu ca.
Paṅko eso ca⁷ akkhāto, brahmacariyassa Nārada.
49. Sasatthā⁸ tāta rājāno, āvasanti mahim imāṃ.
Te tādise manussinde, mahante tāta Nārada.
50. Issarānaṃ adhipatīnaṃ, na tesaṃ pādato care.
Āsīvisoti⁹ akkhāto, brahmacariyassa Nārada.
51. Bhattattho bhattakāle ca¹⁰, yaṃ gehamupasaṅkame.
Yadettha kusalaṃ jaññā, tattha ghāsesanaṃ care.

1. Brahmaṃ (Ka)

3. Paṅko ca mā visiyittho (Ka)

5. Madhu (Sī, Syā)

7. Esova (Sī, Syā, I)

9. Āsīviso so (Sī, I)

2. Paṭisevittha (Syā, Ka)

4. Manuññā (Sī, Syā, I)

6. Rasūpamā (Sī, Syā, I)

8. Mahantā (Syā, Ka)

10. Yaṃ (Sī, I)

52. Pavisitvā parakulam, pānattham¹ bhojanāya vā.
Mitaṃ khāde mitaṃ bhuñje, na ca rūpe manam kare.
53. Goṭṭham majjam kirāṭaṇca², sabhā nikiraṇāni ca.
Ārakā parivajjehi, yānī'va visamaṃ pathanti.
Cūḷanāradaajātakam catuttham.

478. Dūtajātaka (5)

54. Dūte te brahme³ pāhesim, Gaṅgātīrasmi jhāyato.
Tesaṃ puṭṭho na byākāsi. dukkham guyhamataṃ⁴ nu te.
55. Sace te dukkhamuppajje, Kāsīnaṃ raṭṭhavaḍḍhana.
Mā kho naṃ tassa akkhāhi, yo taṃ dukkhā na mocaye.
56. Yo tassa⁵ dukkhajātassa, ekaṅgamapi bhāgaso⁶.
Vippamoceyya dhammena, kāmaṃ tassa pavedaya⁷.
57. Suvijānaṃ siṅgālānaṃ, sakuṇānaṇca vassitaṃ.
Manussavassitaṃ rāja, dubbijānataraṃ tato.
58. Api ce maññatī poso, ñāti mitto sakhāti vā.
Yo pubbe sumano hutvā, pacchā sampajjate diso.
59. Yo attano dukkha'manānupuṭṭho,
Pavedaye jantu akālarūpe.
Ānandino tassa bhavanti'mittā⁸,
Hitesino tassa dukhī bhavanti.
60. Kālaṇca ñatvāna tathāvidhassa,
Medhāvīnaṃ ekamanaṃ viditvā.
Akkheyya tibbāni⁹ parassa dhīro,
Saṇham giram atthavatiṃ pamuñce.

1. Pānattho (Syā, I)

3. Dūte brāhmaṇa (Ka)

5. Yo ca tathā (I)

7. Pavedaye (Sī)

9. Tippāni (Sī, Syā, I)

2. Kirāsaṇca (Sī, Syā), kirāsaṃ vā (I)

4. Guyham mataṃ (Sī), tuyham mataṃ (Syā, Ka)

6. Ekantamapi bhāsato (Sī, I)

8. Bhavanta'mittā (Sī, I)

61. Sace ca jaññā avisayha'mattano,
Na te hi mayham¹ sukhāgamāya.
Ekova tibbāni saheyya dhīro,
Saccam hirottappa'mapekkhamāno.
62. Aham raṭṭhe vicaranto, nigame rājadhāniyo.
Bhikkhamāno mahārāja, ācariyassa dhanatthiko.
63. Gahapatī rājapurise, mahāsāle ca brāhmaṇe.
Alattham satta nikkhāni, suvaṇṇassa janādhīpa.
Te me naṭṭhā mahārāja, tasmā socāmaham bhusam.
64. Purisā te mahārāja, manasā'nuvicintitā.
Nālam dukkhā pamocetum, tasmā tesam na byāharim.
65. Tvañca kho me mahārāja, manasā'nuvicintito.
Alam dukkhā pamocetum, tasmā tuyham pavedayim.
66. Tassā'dāsi pasannatto, Kāsīnam raṭṭhavaḍḍhano.
Jātarūpamaye nikkhe, suvaṇṇassa catuddasāti.
Dūtajātakam pañcamam.

479. Kālīṅgabodhi-jātaka (6)

67. Rājā Kālīṅgo cakkavatti, dhammena pathavimanusāsam².
Agamā³ bodhisamīpaṃ, nāgena mahānubhāvena.
68. Kālīṅgo Bhāradvājo ca, rājānam Kālīṅgam samaṇakolaññam.
Cakkam vattayato pariggahetvā⁴, pañjalī idamavoca.
69. Paccoroha mahārāja, bhūmibhāgo yathā samaṇuggato⁵.
Idha anadhivarā Buddhā, abhisambuddhā virocanti.

1. Nāyam nīti mayha (Sī, I)

2. Manusāsi (Syā, Ka)

3. Agamāsi (Syā, Ka)

4. Pariṇetvā (I)

5. Samanugīto (Sī, Syā, I)

70. Padakkhiṇato āvaṭṭā, tiṇalatā asmim bhūmibhāgasim.
Pathaviyā nābhiyaṃ¹ maṇḍo, iti no sutam mante mahārāja².
71. Sāgarapariyantāya, mediniyā sabbabhūtadharaniyā.
Pathaviyā ayaṃ maṇḍo, orohitvā namo karohi.
72. Ye te bhavanti nāgā ca, abhijātā ca kuñjarā.
Ettāvatā padesaṃ te, nāgā neva mupayanti.
73. Abhijāto nāgo³ kāmam, peschi kuñjaram dantiṃ.
Ettāvatā padeso⁴, sakkā⁵ nāgena mupagantum.
74. Tam sutvā rājā Kālīṅgo, veyyañjanikavaco nisāmetvā.
Sampesesi nāgam ṇassāma, mayam yathimassidam⁶ vacanam.
75. Sampesito ca raññā, nāgo koṇcova abhinaditvāna.
Paṭisakkitvā⁷ nisīdi, garumva bhāram asahamāno.
76. Kālīṅgabhāradvājo, nāgam khīṇāyukam viditvāna.
Rājānam Kālīṅgam, taramāno ajjhabhāsitha.
Aññam saṅkama nāgam, nāgo khīṇāyuko mahārāja.
77. Tam sutvā Kālīṅgo, taramāno saṅkamī nāgam.
Saṅkantevaraññe, nāgo tattheva pati⁸ bhumyā.
Veyyañjanikavaco, yathā tathā ahu nāgo.
78. Kālīṅgo rājā Kālīṅgam, brāhmaṇam etadavoca.
Tvameva asi Sambuddho, Sabbaññū Sabbadassāvī.
79. Tam anadhivāsento Kālīṅgam⁹, brāhmaṇo idamavoca.
Veyyañjanikā hi mayam, Buddhā sabbaññuno mahārāja.
80. Sabbaññū sabbavidū ca, Buddhā na lakkhaṇena jānanti.
Āgamabalasā¹⁰ hi mayam, Buddhā sabbam pajānanti.

1. Puthuviyā ayaṃ (Sī), paṭhaviyā ayaṃ (Syā), puthaviyā'yaṃ (I)

2. Sutam mahārāja (Sī, Syā, I)

3. Abhijāto te nāgo (Sī-I-Ṭṭha)

4. Padeso ca (Syā, Ka)

5. Na sakkā (Syā)

6. Yathā idam (Sī, Syā, I)

7. Paṭi-osakkitvā (Ka)

8. Patito (Ka)

9. Kālīṅgo (Sī, Syā, I)

10. Āgamapurisā (I)

81. Mahayitvā sambodhim¹, nānāturiyehi vajjamānehi.
Mālāvilepanaṃ abhiharitvā^{2, 3} atha rājā manupāyāsi³.

82. Saṭṭhi vāhasahassāni, pupphānaṃ sannipātayi.
Pūjesi rājā Kālīṅgo, bodhimaṇḍamanuttaranti⁴.
Kālīṅgabodhijātakam chaṭṭham.

480. * Akittijātaka (7)

83. Akittim⁵ disvā sammantaṃ, Sakko bhūtapatī bravi.
Kiṃ patthayaṃ mahābrahme, eko sammasi ghammani.

84. Dukkho punabbhavo Sakka, sarīrassa ca bhedaṇaṃ.
Sammohamaṇaṇaṃ dukkhaṃ, tasmā sammāmi vāsava.

85. Etasmiṃ te sulapite, patirūpe subhāsate.
Varaṃ Kassapa te dammi, yaṃ kiñci manasicchasi.

86. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtānamissara.
Yena putte ca dāre ca, dhanadhaññaṃ piyāni ca.
Laddhā narā na⁶ tappanti, so lobho na mayī vase.

87. Etasmiṃ te sulapite, patirūpe subhāsate.
Varaṃ Kassapa te dammi, yaṃ kiñci manasicchasi.

88. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtānamissara.
Khettaṃ vatthum hiraññaṇa, gavāssaṃ dāsaporisaṃ.
Yena jātena jīyanti, so doso na mayī vase.

89. Etasmiṃ te sulapite, patirūpe subhāsate.
Varaṃ Kassapa te dammi, yaṃ kiñci manasicchasi.

1. Mahāyitvāna sambodhim (Sī, I), pahaṃsitvāna sambodhim (Syā), mamāyitvāna taṃ bodhim (Ka)

2. Mālāgandhavilepanaṃ āharitvā (Sī, I)

3-3. Pākāraparikkhepaṃ kāresi. Atha rājā pāyāsi (Sī, Syā, I)

4. Varuttameti (Sī)

5. Akattim (Ka)

6. Laddhā naññāni (Ka)

* Khu 4. 385 piṭṭhe Cariyāpiṭakepi.

90. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtānamissara.
 Bālaṃ na passe na suṇe, na ca bālena saṃvase.
 Bālena'llāpa¹ sallāpaṃ, na kare na ca rocaḃe.
91. Kiṃ nu te akaraṃ bālo, vada Kassapa kāraṇaṃ.
 Kena Kassapa bālassa, dassanaṃ nābhikaṅkhasi.
92. Anayaṃ nayati dummedho, adhurāyaṃ niyuñjati.
 Dunnayo seyyaso hoti, sammā vutto pakuppati.
 Vinayaṃ so na jānāti, sādhu tassa adassanaṃ.
93. Etasmiṃ te sulapite, patirūpe subhāsīte.
 Varaṃ Kassapa te dammi, yaṃ kiñci manasicchasi.
94. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtānamissara.
 Dhīraṃ passe suṇe dhīraṃ, dhīrena saha saṃvase.
 Dhīrena'llāpasallāpaṃ, taṃ kare taṃ ca rocaḃe.
95. Kiṃ nu te akaraṃ dhīro, vada Kassapa kāraṇaṃ.
 Kena Kassapa dhīrassa, dassanaṃ abhikaṅkhasi.
96. Nayaṃ nayati medhāvī, adhurāyaṃ na yuñjati.
 Sunayo seyyaso hoti, sammā vutto na kuppati.
 Vinayaṃ so pajānāti, sādhu tena samāgamo.
97. Etasmiṃ te sulapite, patirūpe subhāsīte.
 Varaṃ Kassapa te dammi, yaṃ kiñci manasicchasi.
98. Varañce me ado Sakka, sabbabhūtānamissara.
 Tato ratyā vivasāne², sūriyuggamanaṃ³ pati.
 Dibbā bhakkhā pātubhaveyyuṃ, sīlavanto ca yācakā.
99. Dadato me⁴ na khīyetha, datvā nānutapeyyahaṃ.
 Dadaṃ cittaṃ pasādeyyaṃ, etaṃ Sakka varaṃ vare.

1. Bālenā'llāpa (?)

3. Suriyassuggamanaṃ (Sī, Syā, I)

2. Vivasane (Sī, Syā, I)

4. Dadato ca me (I)

100. Etasmim te sulapite, patirūpe subhāsīte.
Varam Kassapa te dammi, yam kiñci manasicchasi.
101. Varañce me ado sakka, sabbabhūtānamissara.
Na maṃ puna upeyyāsi, etaṃ Sakka varam vare.
102. Bahūhi vatacariyāhi¹, narā ca atha nāriyo.
Dassanam abhikaṅkhanti, kiṃ nu me dassane bhayaṃ.
103. Taṃ tādisaṃ devavaṇṇaṃ², sabbakāmasamiddhinaṃ.
Disvā tapo pamajjeyyaṃ³, etaṃ te dassane bhayanti.
Akittijātaṃ sattamaṃ.

481. Takkāriyajātaka (8)

104. Ahameva dubbhāsitaṃ bhāsi bālo,
Bhekova'raññe ahimavhāyamāno⁴.
Takkāriye sobbha'mimaṃ⁵ patāmi,
Na kireva sādhu ativelabhāṇī⁶.
105. Pappoti macco ativelabhāṇī,
Bandhaṃ vadhaṃ sokapariddavañca.
Attānameva garahāsi ettha,
Ācera yaṃ taṃ nikhaṇanti sobbhe.
106. Kimeva'haṃ Tuṇḍilamanupucchiṃ,
Kareyya saṃ⁷ bhātaraṃ Kālīkā'yaṃ⁸.
Naggovahaṃ⁹ vatthayugañca jīno,
Ayampi attho bahutādisova.

1. Vattacariyāhi (Sī, Syā, Ka) 2. Devavaṇṇim (I)

3. Disvā tapo pamajjeyya (Ka), disvānaṃ pamajjeyyaṃ (Cariyāpiṭakattakathā, Ka)

4. Mavhāyāno (Sī, I)

5. Sobbhamhi ahaṃ (Ka)

6. Sādhūtyatovelabhāṇī (Ka)

7. Kareyyāsaṃ (Syā), kareyya sa (Ka), bhareyya saṃ (?)

8. Kālīkāya (Syā, Ka)

9. Naggo ca'haṃ (?)

107. Yo yujjhamānāna'mayujjhamāno¹,
 Meṇḍantaram accupatī kuliṅgo.
 So pimsito meṇḍasirehi tattha,
 Ayampi attho bahutādisova.
108. Caturō janā potthaka'maggaheṣuṃ,
 Ekañca posam anurakkhamānā.
 Sabbeva te bhinnasirā sayimsu,
 Ayampi attho bahutādisova.
109. Ajā yathā veḷugumbasmiṃ baddhā²,
 Avakkipantī asi'majjhagacchi.
 Teneva tassā galakā'vakantaṃ³,
 Ayampi attho bahutādisova.
110. Ime na devā na Gandhabbaputtā,
 Migā ime atthavasam gatā me⁴.
 Ekañca nam sāyamāse pacantu,
 Ekaṃ punappātarāse⁵ pacantu.
111. Sataṃ sahaṣāni dubbhāsītāni,
 Kalampi nāgghanti subhāsītassa.
 Dubbhāsitaṃ saṅkamāno kilesa⁶,
 Tasmā tuṇhī kimpurisa⁷ na bālyā.
112. Yā me'sā byāhāsi⁸ pamuñcathe'taṃ,
 Giriñca nam⁹ himavantaṃ nayantu.
 Imañca kho dentu mahānasāya,
 Pātova nam pātarāse pacantu.

1. Yujjhamānena ayujjhamāno (Ka)

2. Bandham (Syā, Ka)

3. Galayā vikantuṃ (Ka), galakaṃ vikantā (Syā)

4. Atthavasābhatā ime (Sī, Syā, I)

5. Ekañca nam pātarāse (Ka-Sī, I)

6. Kilissati (?)

7. Kimpuriso (Sī, Syā)

8. Byākāsi (Sī, Syā, I)

9. Giriṃ varaṃ (Ka)

113. Pajjunnanāthā pasavo, pasunāthā ayam pajā.
Tvaṃ nāthosi¹ mahārāja, nāthohaṃ bhariyāya me².
Dvinnamaññataraṃ ñatvā, mutto gaccheyya pabbataṃ.

114. Na ve nindā suparivajjayetha³,
Nānā janā sevitabbā janinda.
Yeneva eko labhate pasaṃsaṃ,
Teneva añño labhate ninditāraṃ.

115. Sabbo loko paricitto aticitto⁴,
Sabbo loko cittavā samhi citte.
Paccekaṇṇa puthu sabbasattā,
Kassīdha cittassa vasena vatte.

116. Tuṇhī ahū kimpuriso sabhario⁵,
Yo dāni byāhāsi bhayassa bhīto.
So dāni mutto sukhito arogo,
Vācākireva'tthavatī narānanti.

Takkāriyajātakam aṭṭhamam.

482. * Rurumigarājajātaka (9)

117. Tassa⁶ gāmaṇṇaṃ dammi, nāriyo ca alaṅkatā.
Yo⁷ metaṃ migamakkhātī⁸, migānaṃ migamuttamaṃ.

118. Mayhaṃ gāmaṇṇaṃ dehi, nāriyo ca alaṅkatā.
Ahaṃ te migamakkhissaṃ, migānaṃ migamuttamaṃ.

119. Etasmim vanasaṇḍasmim, ambā sālā ca pupphitā.
Indagopakasañchannā, ettheso tiṭṭhate migo.

120. Dhanuṃ advejjhaṃ⁹ katvāna, usuṃ sannayhupāgami¹⁰.
Migo ca disvā rājānaṃ, dūrato ajjhabhāsatha.

1. Tvaṃ-Nātho'smi (Sī, Syā, I)

2. Amha-Nāthā mama bhariyā (Ka-Sī, Syā)

3. Suparivajjayātha (Syā)

4. Paracittena aticitto (Sī, Syā), paracittena acitto (Sī-Ṭṭha)

5. Abhāṇī (Ka)

* Khu 4. 403 piṭṭhepi.

6. Kassa (Sī, I)

7. Ko (Sī, Syā, I)

8. Makkhāsi (Syā, Ka)

9. Adejjhaṃ (Sī, I), sarajjhaṃ (Ka)

10. Sandhāyupāgami (Sī, I)

121. Āgamehi mahārāja, mā maṃ vijjhi rathesabha.
Ko nu te idamakkhāsi, ettheso tiṭṭhate migo.
122. Esa pāpacaro poso, samma tiṭṭhati ārakā.
So'yaṃ¹ me idamakkhāsi, ettheso tiṭṭhate migo.
123. Saccaṃ kireva māhaṃsu, narā ekacciya idha.
Kaṭṭhaṃ niplavitaṃ seyyo, na tveve'kacciyo naro.
124. Kinnu ruru garahasi migānaṃ,
Kiṃ pakkhīnaṃ kiṃ pana mānusaṇaṃ.
Bhayaṃ hi maṃ vindati'napparūpaṃ,
Sutvāna taṃ mānusiṃ bhāsamānaṃ.
125. Yamuddharim vāhane vuyhamānaṃ,
Mahodake salile sīghasote.
Tatonidānaṃ bhayamāgataṃ mama,
Dukkho have rāja asabbhi saṅgamo.
126. Sohaṃ catuppattamimaṃ vihaṅgamaṃ,
Tanucchidaṃ hadaye ossajāmi.
Hanāmi taṃ mittadubbhim akiccakārim²,
Yo tādisaṃ kammakataṃ na jāne.
127. Dhīra'ssa bālassa have janinda,
Santo vadhaṃ nappasaṃsanti jātu.
Kāma gharaṃ gacchatu pāpadhammo,
Yaṇcassa bhaṭṭhaṃ tadetassa dehi.
Ahaṃ ca te kāmakaro bhavāmi.
128. Addhā rurū aññataro sataṃ so³,
Yo dubbhato⁴ mānusaṃ na dubbhi.
Kāmaṃ gharaṃ gacchatu pāpadhammo,
Yaṇcassa bhaṭṭhaṃ tadetassa dammi.
Ahaṃ ca te kāmācāraṃ dadāmi.

1. So hi (Sī, Syā, I)

3. Sataṃ'se (Sī)

2. Hanāmi mittaddu'makiccakārim (Sī, I)

4. Dubbhino (Syā), dūbhato (I)

129. Suvijānaṃ siṅgālānaṃ, sakuṇānañca vassitaṃ.
Manussavassitaṃ rāja, dubbijānatarāṃ tato.
130. Api ce maññatī poso, ñāti mitto sakhāti vā.
Yo pubbe sumano hutvā, pacchā sampajjate diso.
131. Samāgatā jānapadā, negamā ca samāgatā.
Migā sassāni khādanti, taṃ devo paṭisedhatu.
132. Kāmaṃ janapado mā'si, raṭṭhañcāpi vinassatu.
Nattevāhaṃ ruruṃ dubbhe, datvā abhayadakkhiṇaṃ.
133. Mā me janapado āsi¹, raṭṭhañcāpi vinassatu.
Na tvevāhaṃ² migarājassa, varaṃ datvā musā bhaṇeti.
Rurumigarājajārakaṃ navamaṃ.

483. Sarabhamigajāta (10)

134. Āsīsetheva³ puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
Passāmi vohaṃ attānaṃ, yathā icchim tathā ahu.
135. Āsīsetheva puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
Passāmi vohaṃ attānaṃ, udakā thalamubbhataṃ.
136. Vāyametheva puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
Passāmi vohaṃ attānaṃ, yathā icchim tathā ahu.
137. Vāyametheva puriso, na nibbindeyya paṇḍito.
Passāmi vohaṃ attānaṃ, udakā thalamubbhataṃ.
138. Dukkūpanītopi naro sapañño,
Āsaṃ na chindeyya sukhāgamāya.
Bahū hi phassā ahitā hitā ca,
Avitakkitā maccamupabbajanti⁴.

1. Mā maṃ janapado ahu (Syā) 2. Na tveva (Ka-Sī, Ka) 3. Āsiṃ setheva (Sī, Syā, I)
4. Maccumupabbajanti (Ka-Sī, I), maccumupapajjanti (Syā, Ka) ettha “avitakkitāpi phassā
maccaṃ janaṃ upagacchanti”ti attho.

139. Acintitampi bhavati, cintitampi vinassati.
Na hi cintāmayā bhogā, itthiyā purisassa vā.
140. Sarabhaṃ giriduggasmiṃ, yaṃ tvaṃ anusarī pure.
Alīnacittassa tuvaṃ, vikkanta'manujīvasi¹.
141. Yo taṃ viduggā narakā samuddhari,
Silāya yoggaṃ Sarabho karitvā.
Dukkhūpanītaṃ maccumukhā pamocayi,
Alīnacittaṃ ta migam² vadesi.
142. Kiṃ tvaṃ nu³ tattheva tadā ahosi,
Udāhu te koci naṃ⁴ etadakkhā.
Vivaṭṭacchaddo nu'si sabbadassī,
Ñāṇaṃ nu te brāhmaṇa bhiṃsarūpaṃ.
143. Na cevahaṃ tattha tadā ahosiṃ,
Na cāpi me koci naṃ⁴ etadakkhā.
Gāthāpadānaṃca subhāsitaṇaṃ,
Atthaṃ tadā'nenti janinda dhīrā.
144. Ādāya pattiṃ⁵ paraviriyaghātiṃ,
Cāpe saraṃ kiṃ vicikicchase tuvaṃ.
Nunno⁶ saro Sarabhaṃ hantu khippaṃ,
Annaṃ hi etaṃ varapañña rañño.
145. Addhā pajānāmi ahampi etaṃ,
Annaṃ migo brāhmaṇa khattiyassa.
Pubbe kataṇca⁷ apacāyamāno,
Tasmā migam Sarabhaṃ no hanāmi.
146. Neso migo mahārāja, asure'so disampati.
Etaṃ hantvā manussinda, bhavassu amarādhipo.

1. Tava, vikkantaṃ jīvitaṃ labhi (Ka)

3. Tuvannu (Sī, I)

5. Pattaṃ (Syā), paṭṭiṃ (Ka)

7. Pubbe ca kataṃ (Ka)

2. Tameva (Syā, Ka)

4. Taṃ (Ka)

6. Nunno (Ka-Sī, Syā), tuṇṇo (Ka)

147. Sace ca rājā¹ vicikicchase tuvaṃ,
 Hantuṃ migam sarabham sahāyakam².
 Saputtadāro naravīraseṭṭha³,
 Gantā⁴ tuvaṃ vetaraṇiṃ yamassa.
148. Kāmaṃ ahaṃ jānapadā ca sabbe,
 Puttā ca dārā ca sahāyasaṅghā.
 Gacchemu taṃ vetaraṇiṃ yamassa,
 Na tveva hañño mama pāṇado yo⁵.
149. Ayaṃ migo kicchagatassa mayhaṃ,
 Ekassa kattā vivanasmi ghore.
 Taṃ tādisaṃ pubbakiccaṃ saranto,
 Jānaṃ mahābrahme kathaṃ haneyyaṃ.
150. Mittābhirādhī cirameva jīva,
 Rajjaṃ imaṃ dhammaguṇe⁶ pasāsa.
 Nārīgaṇehi paricāriyanto,
 Modassu raṭṭhe tidiveva vāsavo.
151. Akkodhano niccapasannacitto,
 Sabbātithī yācayogo bhavitvā⁷.
 Datvā ca bhutvā ca yathānubhāvaṃ,
 Anindito saggamupehi ṭhānanti. (1930)
- Sarabhamigajātakam dasamaṃ.

Terasakanipātaṃ niṭṭhitaṃ.

-
1. Rāja (Sī, Syā, I)	2. Sahāyakam me (Sī, I)
3. Naraviriyaseṭṭha (Sī, I)	4. Gantvā (Syā, Ka)
5. Pāṇada'ssa (Sī, Syā, I)	6. Rajjampimaṃ cassa gaṇe (Ka)
7. Pāhunake karitvā (Syā), yācayogo viditvā (Ka)	

Tassuddānaṃ

Vara-amba kuṭhāri sahaṃsavaro,
Atha'raññasmiṃ dūtakapañcamako.
Atha bodhi akitti sutakkarinā,
Atha rurumigena'paro sarabhoti.

14. Pakiṇṇakanipāta

484. Sālikedārajātaka (1)

1. Sampannaṃ sālikedāraṃ, suvā bhuñjanti Kosiya.
Paṭivedemi te brahme, na ne¹ vāretumussahe.
2. Eko ca tattha sakuṇo, yo nesaṃ² sabbasundaro.
Bhuvā sāliṃ yathākāmaṃ, tuṇḍenā'dāya gacchati.
3. Oḍḍentu³ vālapāsāni, yathā bajjetha so dijo.
Jīvaṇca naṃ gahetvāna, ānayehi⁴ mamantike.
4. Ete bhuvā pivitvā ca⁵, pakkamanti vihaṅgamā.
Eko baddhosmi pāsena, kiṃ pāpaṃ pakataṃ mayā.
5. Udaraṃ nūna aññesaṃ, suva accodaraṃ tava.
Bhuvā sāliṃ yathākāmaṃ, tuṇḍenā'dāya gacchasi.
6. Koṭṭhaṃ nu tattha pūresi, suva veraṃ nu te mayā.
Puṭṭho me samma akkhāhi, kuhiṃ sāliṃ nidāhasi⁶.
7. Na me veraṃ tayā saddhiṃ, koṭṭho mayhaṃ na vijjati.
Iṇaṃ muñcāmi'ṇaṃ dammi, sampatto koṭasimbaliṃ.
Nidhimpī tattha nidahāmi, evaṃ jānāhi kosiya.
8. Kīdisaṃ te iṇadānaṃ, iṇamokkho ca kīdiso.
Nidhinidhāna'makkhāhi, atha pāsā pamokkhasi.
9. Ajātapakkhā taruṇā, puttakā mayha Kosiya.
Te maṃ bhatā bharissanti, tasmā tesāṃ iṇaṃ dade.
10. Mātā pitā ca me vuddhā, jiṇṇakā gabhayobbanā.
Tesaṃ tuṇḍena hātūna, muñce pubbakataṃ⁷ iṇaṃ.

1. Te (Sī, Syā), naṃ (Sī, Syā, I, Tṭha), taṃ (Ka, Tṭha)
3. Ujjhantu (Syā, Ka); Aṃ 1. 290 piṭṭhepi passitabbaṃ.
5. Bhuvā ca pitvā ca (I)
7. Pubbe kataṃ (Sī)

2. Tesaṃ (Sī, Tṭha)
4. Ānayetha (Sī, i)
6. Nidhīyasi (I)

11. Aññepi tattha sakuṇā, khīṇapakkhā sudubbalā.
Tesaṃ puññatthiko dammi, taṃ nidhiṃ āhu paṇḍitā.
12. Īdisaṃ¹ me iṇadānaṃ, iṇamokkho ca īdiso.
Nidhinidhāna'makkhāmi², evaṃ jānāhi Kosiya.
13. Bhaddako vata'yam pakkhī, dijo paramadhammiko.
Ekaccesu manussesu, ayaṃ dhammo na vijjati.
14. Bhuñja sālīṃ yathākāmaṃ, saha sabbehi ñātibhi.
Punāpi suva passemu, piyaṃ me tava dassanaṃ.
15. Bhuttañca pītañca tava'ssamamhi³,
Ratī ca⁴ no Kosiya te sakāse.
Nikkhattadaṇḍesu dadāhi dānaṃ,
Jiṇṇe ca mātāpitaro bharassu.
16. Lakkhī vata me udapādi ajja,
Yo addasāsīṃ pavaraṃ⁵ dijānaṃ.
Suvassa sutvāna subhāsītāni,
Kāhāmi puññāni anappakāni.
17. So Kosiyo attamano udaggo,
Annañca pānañca'bhisamkharitvā⁶.
Annena pānena pasannacitto,
Santappayi samaṇabrāhmaṇe cāti.
Sālikedārajātakam⁷ paṭhamam.

485. Candakinnarītajātaka (2)

18. Upanīyatidaṃ maññe, Cande⁸ lohitaṃ addane.
Ajja jahāmi jīvitaṃ, paṇā⁸ me Cande nirujjhanti.

1. Edisaṃ (Sī, I)

3. Tavassabyamhi (Ka)

5. Yohaṃ adassaṃ paramaṃ (Syā, Ka)

7. Kedārajātakam (Ka)

8-8. Lohitamadena majjāmi. Vijahāmi jīvitaṃ paṇā (Sī, I, Tṭha)

2. Nidhiṃ nidhānaṃ akkhātaṃ (Sī, I)

4. Rattiñca (Syā, Ka)

6. Annañca pānaṃ abhisamharitvā (Ka)

19. Osīdi¹ me dukkham² hadayaṃ, me ḍayhate nitammāmi.
Tava Candiya socantiyā, na naṃ aññehi sokehi.
20. Tiṇamiva vanamiva milāyāmi³, nadī aparipuṇṇāva⁴ sussāmi.
Tava Candiya socantiyā, na naṃ aññehi sokehi.
21. Vassa'miva sare pāde⁵, imāni assūni vattare mayham.
Tava Candiya socantiyā, na naṃ aññehi sokehi.
22. Pāpo khosi⁶ rājaputta, yo me icchitam⁷ patim varākiyā.
Vijjhasi vanamūlasmiṃ, soyaṃ viddho chamā seti.
23. Imaṃ mayham hadayasokaṃ, paṭimuñcatu rājaputta tava mātā.
Yo mayham hadayasoko, kimpurisaṃ avekkhamānāya.
24. Imaṃ mayham hadayasokaṃ, paṭimuñcatu rājaputta tava jāyā.
Yo mayham hadayasoko, kimpurisaṃ avekkhamānāya.
25. Mā ca puttam⁸ mā ca patim, addakkhi rājaputta tava mātā.
Yo kimpurisaṃ avadhi, adūsakaṃ mayha kāmā hi⁹.
26. Mā ca puttam mā ca patim, addakkhi rājaputta tava jāyā.
Yo kimpurisaṃ avadhi, adūsakaṃ mayha kāmā hi.
27. Mā tvaṃ Cande rodi, mā soci vanatimiramattakkhi.
Mama tvaṃ hehisi bhariyā, rājakule pūjitā nārībhi¹⁰.
28. Api nūna'ham marissaṃ, nāham¹¹ rājaputta tava hessaṃ.
Yo kimpurisaṃ avadhi, adūsakaṃ mayha kāmā hi.
24. Api bhīruke api jīvitukāmike, kimpurisi gaccha himavantam.
Tālissatagarabhojanā, aññe¹² tam migā ramissanti.

1. Osadhi (Sī, Syā, I), osatṭhi (Ka), osati (Abhinavaṭīkā), osīdati (?)

2. Dukkham me (Sī, I)

3. Milayāmi (Sī), miyyāmi (Sī, I, Ṭṭha)

4. Aparipuṇṇiyāva (Sī, I)

5. Vassaṃva sare pāde (Sī), vassaṃva sare pabbatapāde (I)

6. Pāposi kho (Sī), pāpo kho (Syā, I)

7. Icchita (Sī, Syā, I)

8. Putte (Sī, I)

9. Mayham kāmā (Ka)

10. Nārī (Sī, I)

11. Na ca panāham (Sī, I)

12. Tālissatagarabhojane, araññe (Sī, I)

30. Te pabbatā tā ca kandarā,
¹ Tā ca giriguhāyo tatheva tiṭṭhanti¹.
 Tattheva² taṃ apassantī,
 Kimpurisa kathaṃ ahaṃ kassaṃ.
31. Te paṇṇasanthatā ramaṇīyā, vālamigehi anuciṇṇā.
 Tattheva taṃ apassantī, kimpurisa kathaṃ ahaṃ kassaṃ³.
32. Te pupphasanthatā ramaṇīyā, vālamigehi anuciṇṇā.
 Tattheva taṃ apassantī, kimpurisa kathaṃ ahaṃ kassaṃ.
33. Acchā savanti girivana⁴ nadiyo, kusumābhikiṇṇasotāyo.
 Tattheva taṃ apassantī, kimpurisa kathaṃ ahaṃ kassaṃ.
34. Nīlāni Himavato pabbatassa, kūṭāni dassanīyāni⁵.
 Tattheva taṃ apassantī, kimpurisa kathaṃ ahaṃ kassaṃ.
35. Pītāni Himavato pabbatassa, kūṭāni dassanīyāni.
 Tattheva taṃ apassantī, kimpurisa kathaṃ ahaṃ kassaṃ.
36. Tambāni Himavato pabbatassa, kūṭāni dassanīyāni.
 Tattheva taṃ apassantī, kimpurisa kathaṃ ahaṃ kassaṃ.
37. Tuṅgāni Himavato pabbatassa, kūṭāni dassanīyāni.
 Tattheva taṃ apassantī, kimpurisa kathaṃ ahaṃ kassaṃ.
38. Setāni Himavato pabbatassa, kūṭāni dassanīyāni.
 Tattheva taṃ apassantī, kimpurisa kathaṃ ahaṃ kassaṃ.
39. Citrāni Himavato pabbatassa, kūṭāni dassanīyāni.
 Tattheva taṃ apassantī, kimpurisa kathaṃ ahaṃ kassaṃ.
40. Yakkhagaṇasevite Gandhamādane, osadhebhi sañchanne.
 Tattheva taṃ apassantī, kimpurisa kathaṃ ahaṃ kassaṃ.
41. Kimpurisasevite Gandhamādane, osadhebhi sañchanne.
 Tattheva taṃ apassantī, kimpurisa kathaṃ ahaṃ kassaṃ.

1-1. Tā ca giriguhāyo (Sī, Syā, I)

2. Tattha (Sī, Syā, I)

3. Kāsaṃ (Sī, Syā, I)

4. Girivara (Sī, I)

5. Dassaneyyāni (Sī, I)

42. Vande te ayirabrahme¹,
 Yo me icchitaṃ patim varākiyā.
 Amatena abhisiñci,
 Samāgatāsmi piyatamena.
43. Vicarāma dāni girivana² nadiyo, kusumābhikiṇṇasotāyo.
 Nānādumavasanāyo³, piyaṃvadā aññamaññassāti.
 Candakinnarījātakam⁴ dutiyaṃ.

486. Mahā-ukkusajātaka (3)

44. Ukkā cilācā⁵ bandhanti dīpe⁶,
 Pajā mamaṃ khādituṃ patthayanti.
 Mittaṃ sahāyañca vadehi senaka,
 Ācikkha ñātibyasanaṃ dijānaṃ.
45. Dijo dijānaṃ pavarosi pakkhima⁷,
 Ukkusarāja saraṇaṃ taṃ upema⁸.
 Pajā mamaṃ khādituṃ patthayanti,
 Luddā cilācā⁵ bhava me sukhāya.
46. Mittaṃ sahāyañca karonti paṇḍitā,
 Kāle akāle sukhamesamānā⁹.
 Karomi te senaka etamatthaṃ,
 Ariyo hi ariyassa karoti kiccaṃ.
47. Yaṃ hoti kiccaṃ anukampakena,
 Ariyassa ariyena kataṃ tayīdaṃ¹⁰.
 Attānurakkhī bhava mā adayhi¹¹,
 Lacchāma putte tayi jīvamāne.

1. Ayyire brahme (Ka)	2. Girivara (Sī, I)	3. Sevanāyo (I)
4. Candakinnarajātakaṃ (Sī, Syā, I)	5. Milācā (Sī, Syā, I)	
6. Bandhanti luddā, dīpe (Ka)	7. Pakkhi (Sī, I), pakkhi ca (Syā)	
8. Upemi (Sī, Syā, I)	9. Māsayanā (I)	
10. Tava yidaṃ (Sī, I)	11. Aḍayha (Sī, I)	

48. Taveva rakkhāvaraṇaṃ karonto,
 Sarīrabhedāpi na santasāmi.
 Karonti heke² sakhīnaṃ sakhāro,
 Pāṇaṃ cajanā³ sata'mesa⁴ dhammo.
49. Sudukkaraṃ kammamakāsi⁵, aṇḍajā'yaṃ vihaṅgamo.
 Atthāya kuraro putte, aḍḍharatte anāgate.
50. Cutāpi heke⁶ khalitā sakammunā,
 Mittānukampāya patiṭṭhahanti.
 Puttā mama'ttā gati'māgatosmi,
 Atthaṃ caretho⁷ mama vāricara⁸.
51. Dhanena dhaññaṇa ca attanā ca,
 Mittaṃ sahāyaṃ ca karonti paṇḍitā.
 Karomi te senaka etamatthaṃ,
 Ariyo hi ariyassa karoti kiccaṃ.
52. Appossukko tāta tuvaṃ nisīda,
 Putto pitu carati atthacariyaṃ.
 Ahaṃ carissāmi taveta'matthaṃ,
 Senassa putte paritāyamāno.
53. Addhā hi tāta sata'mesa dhammo,
 Putto pitu yaṃ care⁹ atthacariyaṃ.
 Appeva maṃ disvāna pavaḍḍhakāyaṃ.
 Senassa puttā na viheṭṭhayeyyumaṃ.
54. Pasū manussā migavīraseṭṭha¹⁰,
 Bhayaṭṭitā¹¹ seṭṭhamupabbajanti.
 Puttā mama'ttā gati'māgatosmi,
 Tvaṃ nosi rājā bhava me sukhāya.

1. Tameva (Syā, Ka)	2. Hete (Ka- Sī, Syā, I)	3. Cajanti (Sī, I)
4. Satānesa (I)	5. Makā (Sī, I)	6. Eke (Sī, I)
7. Caretha (Sī, Syā, I)	8. Vārichanna (Sī, I)	
9. Pitunaṃ care (Ka), pitu yañcaretha (Sī, I)	10. Migaviriyaseṭṭha (Sī, I)	
11. Bhayadditā (Sī, I)		

55. Karomi te senaka etamatthaṃ,
 Āyāmi te taṃ disataṃ vadhāya.
 Kathaṃ hi viññū pahu sampajāno,
 Na vāyame attajanassa guttiyā.
56. Mittaṇca kayirātha suhadayaṇca¹,
 Ayiraṇca kayirātha sukhāgamāya.
 Nivatthakocova² sare'bhiantvā,
 Modāma puttehi samaṅgibhūtā.
57. Sakamittassa kammena, sahāyassā'palāyino.
 Kūjanta'mupakūjanti, lomasā hadayaṅgamaṃ.
58. Mittaṃ sahāyaṃ adhigamma paṇḍito,
 So bhuñjati putta pasuṃ dhanam vā.
 Ahaṇca puttā ca pahī ca mayhaṃ.
 Mittānukampāya samaṅgibhūtā.
59. Rājavatā sūravatā ca attho,
 Sampannasakhissa bhavanti hete.
 So mittavā yasavā uggatatto,
 Asmiṃ'dhaloke³ modati kāmakāmī.
60. Karaṇīyāni mittāni, daliddenāpi senaka.
 Passa mittānukampāya, samaggamhā sañātake⁴.
61. Sūrena balavantena, yo mitte⁵ kurute dijo.
 Evaṃ so sukhito hoti, yathāhaṃ tvaṃ ca senakāti.

Mahā-ukkusajātakam tatiyaṃ.

1. Suhaddayaṇca (Sī), sakhāgharaṇca (I)

2. Kojova (Sī, I)

3. Asmiṇca loke (Sī, Syā, I)

4. Sañātakā (?)

5. Mette (Sī.), mittam (Syā)

487. Uddālakajātaka (4)

62. Kharājinā jaṭilā paṅkadantā,
Dummakkharūpā¹ ye mantam jappanti².
Kaccinnu te mānusaḥ payoge,
Idam vidū parimuttā apāyā.
63. Pāpāni kammāni karetha³ rāja,
Bahussuto ce na careyya dhammam.
Sahassavedopi na tam paṭicca,
Dukkhā pamucce⁴ caraṇam apatvā.
64. Sahassavedopi na tam paṭicca,
Dukkhā pamucce caraṇam apatvā.
Maññāmi Vedā aphalā bhavanti,
Sasaṇyamaṇi caraṇaṇṇeva saccam.
65. Na heva vedā aphalā bhavanti,
Sasaṇyamaṇi caraṇaṇṇeva saccam.
Kittim hi⁵ pappoti adhicca vede,
Santim puṇāti⁶ caraṇena danto.
66. Bhaccā mātā pitā bandhū,
Yena jāto sayeva so.
Uddālako aham bhoti⁷,
Sottiyākulavaṇṇasako⁸.
67. Katham bho brāhmaṇo hoti, katham bhavati kevali.
Kathaṇca parinibbānam, dhammatṭho kinti vuccati.

1. Dummudharūpā (Sī, I, Ka)

2. Yeme jappanti (Sī, I), ye'me jappanti mante (heṭṭhā 138 piṭṭhe)

3. Kareyya(Syā), katvāna (heṭṭhā 138 piṭṭhe) 4. Pamunṇe (Syā) 5. Kittinṇa (Syā)

6. Punoti (Sī-Ṭṭha), puṇeti (Syā, heṭṭhā 138 piṭṭhepi), puneti (I)

7. Bhoti (Ka)

8. Vaṇṇasato (Ka)

68. Niraṃkatvā aggimādāya brāhmaṇo,
 Āpo siñcaṃ yajaṃ usseti yūpaṃ.
 Evaṃkaro brāhmaṇo hoti khemī,
 Dhamme ʘhitaṃ tena amāpayiṃsu.
69. Na suddhi secanena'tthi, nāpi kevalī brāhmaṇo.
 Na khantī nāpi soraccaṃ, nāpi so parinibbuto.
70. Kathaṃ so¹ brāhmaṇo hoti, kathaṃ bhavati kevalī.
 Kathaṃca parinibbānaṃ, dhammaṭṭho kinti vuccati.
71. Akhettabandhū amamo nirāso,
 Nillobhapāpo bhavalobhakhīṇo.
 Evaṃkaro brāhmaṇo hoti khemī,
 Dhamme ʘhitaṃ tena amāpayiṃsu.
72. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapukkusā.
 Sabbeva soratā dantā, sabbeva parinibbutā.
 Sabbesaṃ sītibhūtānaṃ, atthi seyyoṭha² pāpiyo.
73. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapukkusā.
 Sabbeva soratā dantā, sabbeva parinibbutā.
 Sabbesaṃ sītibhūtānaṃ, natthi seyyoṭha pāpiyo.
74. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapakkusā.
 Sabbeva soratā dantā, sabbeva parinibbutā.
75. Sabbesaṃ sītibhūtānaṃ, natthi seyyoṭha pāpiyo.
 Panaṭṭhaṃ³ carasi brahmaṇṇaṃ, sottiyaṅkulavaṃsatāṃ.
76. Nānārattehi vatthehi, vimānaṃ bhavati chāditaṃ.
 Na tesāṃ chāyā vatthānaṃ, so rāgo anupajjatha.

1. Bho (Syā, Ka)

2. Seyyova (Sī, I)

3. Pasatthaṃ (Syā), pasaṭṭhaṃ (Ka)

77. Evameva¹ manussesu, yadā sujjhanti māṇavā.
Te sajātiṃ pamuñcanti², dhammamaññāya subbatāti.

Uddālakajātakaṃ catuttham.

488. * Bhisajātika (5)

78. Assaṃ gavaṃ rajataṃ jātarūpaṃ,
Bhariyaṃ ca so idha labhataṃ manāpaṃ.
Puttehi dārehi samaṅgi hotu,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

79. Mālaṃ ca so Kāsikacandanaṃ ca,
Dhāretu putta'ssa bahū bhavantu.
Kāmesu tibbaṃ kurutaṃ apekkhaṃ,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

80. Pahūtadhañño kasimā yasassī,
Putte gihī dhanimā sabbakāme.
Vayaṃ apassaṃ gharamāvasātu,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

81. So khattiyo hotu pasayhakārī,
Rājābhirājā³ balavā yasassī.
Sa cāturantaṃ mahi'māvasātu,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

82. So brāhmaṇo hotu avītarāgo,
Muhuttanakkhattapathesu yutto.
Pūjetu naṃ raṭṭhapatī yasassī,
Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

1. Evamevaṃ (I) 2. Na tesaṃ jātīm pucchanti (Sī, Syā, I), na tesaṃ jāti sujjhanti (Ka)

3. Rājābhirājā (Syā, Ka)

* Khu 4. 410 piṭṭhepi.

83. Ajjhāyakaṃ sabbasamantavedaṃ¹,
 Tapassīnaṃ maññatu sabbaloko.
 Pūjentu naṃ jānapadā samecca,
 Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.
84. Catussadaṃ gāmvaram samiddhaṃ,
 Dinnaṃ hi so bhuñjatu Vāsavena.
 Avītarāgo maraṇaṃ upetu,
 Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.
85. So gāmaṇī hotu sahāyamajjhe,
 Naccehi gītehi pamodamāno.
 So rājato byasana mā'lattha² kiñci,
 Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.
86. Yaṃ ekarājā pathaviṃ vijetvā,
 Itthīsaḥassāna³ ṭhapetu aggaṃ.
 Sīmantiṇīnaṃ pavarā bhavātu,
 Bhisāni te brāhmaṇa yā ahāsi.
87. Isīnaṃ hi sā sabbasamāgatānaṃ,
 Bhuñjeyya sāduṃ avikampamānā.
 Carātu lābhena vikatthamānā,
 Bhisāni te brāhmaṇa yā ahāsi.
88. Āvāsiko hotu mahāvihāre,
 Navakammiko hotu Gajāṅgalāyaṃ⁴.
 Ālokaśandhiṃ divasaṃ⁵ karotu,
 Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.

1. Sabbasamattavedaṃ (Sī), sabbasamattavedanaṃ (I)

2. Mā rājato vyasana'malattha (Sī, Syā, I)

4. Kajaṅgalāyaṃ (Sī, Syā, I)

3. Itthīsaḥassassa (Sī, I)

5. Divasā (Sī, Syā, I)

89. So bajjhatū pāsasatehi chabbhi¹,
 Rammā vanā niyyatu rājadhānīm².
 Tuttehi so haññatu pācanehi,
 Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.
90. Alakkamālī tipukaṇṇaviddho,
 Laṭṭhīhato sappamukhaṃ upetu.
 Sakacchabandho³ visikhaṃ carātu,
 Bhisāni te brāhmaṇa yo ahāsi.
91. Yo ve anaṭṭhaṃva⁴ naṭṭhanti cāha,
 Kāmeva so labhataṃ bhuñjataṃ ca⁵.
 Agāramajjhe maraṇaṃ upetu,
 Yo vā bhonto saṅkati kañcideva⁶.
92. Yadesamānā vicaranti loke,
 Itṭhañca kantañca bahūnametaṃ.
 Piyaṃ manuññaṃ cidha jīvaloke,
 Kasmā isayo nappasaṃsanti kāme.
93. Kāmesu ve haññare bajjhare ca,
 Kāmesu dukkhañca bhayañca jātaṃ.
 Kāmesu bhūtādhipatī pamattā,
 Pāpāni kammāni karonti mohā.
94. Te pāpadhammā pasavetva pāpaṃ,
 Kāyassa bhedaṃ nirayaṃ vajanti.
 Ādīnavaṃ kāmagaṇesu disvā,
 Tasmā isayo nappasaṃsanti kāme.
95. Vīmaṃsamāno isino bhisāni,
 Tīre gahetvāna thale nidhesiṃ.
 Suddhā apāpā isayo vasanti,
 Etāni te brahmacārī bhisāni.

1. Chamhi (Sī, I), chassu (?)

3. Sakkaccabaddho (Sī, I), saṅkaccabandho (Nisyā)

5. Labhatu bhuñjatu ca (Syā)

2. Rājathānīm (Ka)

4. Anaṭṭhaṃ (Sī, Syā, I)

6. Kiñcideva (Ka)

96. Na te naṭā no pana kīlaneyyā,
 Na bandhavā no pana te sahāyā.
 Kismiṃ vu'patthambha sahassanetta,
 Isīhi tvaṃ kīlasi devarāja.
97. Ācariyo mesi pitā ca mayhaṃ,
 Esā patiṭṭhā khalitassa brahme.
 Ekāparādhaṃ khama bhūripaṇṇa,
 Na paṇḍitā kodhabalā bhavanti.
98. Suvāsitaṃ isinaṃ ekarattaṃ,
 Yaṃ vāsavaṃ bhūtapati'ddasāma.
 Sabbeva bhonto sumanā bhavantu,
 Yaṃ brāhmaṇo paccupādī bhisāni.
99. Ahaṃ ca Sāriputto ca, Moggallāno ca Kassapo.
 Anuruddho Puṇṇo Ānando, tadāsurā satta bhātaro.
100. Bhaginī Uppalavaṇṇā ca, dāsī Khujjuttarā tadā.
 Citto gahapati dāso, yakkho Sātāgiro tadā.
101. Pālileyyo¹ tadā nāgo, madhudo² Setṭhavānaro.
 Kāludāyī tadā Sakko, evaṃ dhāretha jātakanti.
 Bhisajātakaṃ pañcamaṃ.

489. Surucijātaka (6)

102. Mahesī Surucino³ bhariyā, ānītā paṭhamāṃ ahaṃ.
 Dasa vassasahassāni, yaṃ maṃ Surucimānayaṃ.
103. Sāhaṃ brāhmaṇa rājānaṃ, Vedehaṃ Mithilaggahaṃ.
 Nābhijānāmi kāyena, vācāya uda cetasā.
 Surucim atimaññittha⁴, āvi⁵ vā yadi vā raho.

1. Pālileyyo (Sī, I)

2. Madhuvā (Sī, I)

3. Rucino (Sī, Syā, I)

4. Atimaññittho (Sī, I), atimaññitā (?)

5. Āviṃ (Sī, I)

104. Etena saccavajjena, putto uppajjataṃ ise.
Musā me bhaṇamānāya, muddhā phalatu sattadhā. (1)
105. Bhattu mama sassu mātā, pitā cāpi ca sassuro.
Te maṃ brahme vinetāro, yāva aṭṭhaṃsu jīvitāṃ.
106. Sāhaṃ ahimsāratinī, kāmasā¹ dhammacārinī².
Sakkaccaṃ te upaṭṭhāsim, rattindivamatanditā.
107. Etena saccavajjena, putto uppajjataṃ ise.
Musā me bhaṇamānāya, muddhā phalatu sattadhā. (2)
108. Soḷasitthisahassāni, sahabhariyāni brāhmaṇa.
Tāsu issā vā kodho vā, nāhu mayhaṃ kudācanaṃ.
109. Hitena tāsāṃ nandāmi, na ca me kāci appiyā.
Attānaṃvā'nukampāmi, sadā sabbā sapattiyo.
110. Etena saccavajjena, putto uppajjataṃ ise.
Musā me bhaṇamānāya, muddhā phalatu sattadhā. (3)
111. Dāse kammakare pesse³, ye caññe anujīvino.
Pesemi⁴ sahadhammena, sadā pamuditindriyā.
112. Etena saccavajjena, putto uppajjataṃ ise.
Musā me bhaṇamānāya, muddhā phalatu sattadhā. (4)
113. Samaṇe brāhmaṇe cāpi, aññe cāpi vanibbake.
Tappemi annapānena, sadā payatapāṇinī.
114. Etena saccavajjena, putto uppajjataṃ ise.
Musā me bhaṇamānāya, muddhā phalatu sattadhā. (5)
115. Cātuddasiṃ pañcaddasiṃ⁵, yā ca pakkhassa aṭṭhami⁶.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṃ⁷.
Upasathaṃ upavasāmi⁸, sadā silesu saṃvutā.

1. Kāmaso (Sī)

2. Dhammacāriṇī (Sī)

3. Pose (Syā, Ka)

4. Posemi (Sī, Syā, I)

5. Pannarasiṃ (Sī, I)

6. Aṭṭhamiṃ (Sī, I)

7. Aṭṭhaṅgasusamāhitāṃ (sabbattha) vimāna-tṭha 65 piṭṭhe passitabbā.

8. Upavasim (Ka)

116. Etena saccavajjena, putto uppajjataṃ ise.
Musā me bhaṇamānāya, muddhā phalatu sattadhā. (6)
117. Sabbeva te dhammaguṇā, rājaputti yasassini.
Saṃvijjanti tayi bhadde, ye tvaṃ kittesi attani.
118. Khattiyo jātisampanno, abhijāto yasassimā.
Dhammarājā Videhānaṃ, putto uppajjate tava¹.
119. Dummī² rajojalladharo, aghe vehāyasaṃ ṭhito.
Manuññaṃ bhāsase vācaṃ, yaṃ mayhaṃ hadayaṅgamaṃ.
120. Devatānusi saggamhā, isi vā'si³ mahiddhiko.
Ko vā'si tvaṃ anupatto, attānaṃ me pavedaya.
121. Yaṃ devasaṃghā vandanti, Sudhammāyaṃ samāgatā.
Sohaṃ Sakko saḥassakkho, āgatosmi tavantike.
122. Itthiyo⁴ jīvalokasmiṃ, yā hoti⁵ samacāriṇī⁶.
Medhāvinī sīlavatī, sassudevā patibbatā.
123. Tādisāya sumedhāya, sucikammāya nāriyā.
Devā dassanamāyanti, mānusiya amānusa.
124. Tvañca bhadde suciṇṇena, pubbe sucaritena ca.
Idha rājakule jātā, sabbakāmasamiddhinī.
125. Ayañca te rājaputti, ubhayattha kaṭaggaho.
Devalokūpapattī ca, kittī ca idha jīvite.
126. Ciraṃ sumedhe sukhinī, dhammamattani pālaya.
Esāhaṃ tidivaṃ yāmi, piyaṃ me tava dassananti.

Surucijātakam chaṭṭham.

1. Tavaṃ (Sī, I)

2. Rummī (Sī, I)

3. Cāpi (Ka)

4. Itthiyā (I)

5. Honti (Sī, Syā)

6. Samacāriṇī (Sī)

490. Pañcuposathikajātaka (7)

127. Appossukko dāni tuvaṃ kapota,
Vihaṅgama na tava bhojanattho.
Khudaṃ¹ pipāsaṃ adhivāsayingto,
Kasmā bhavaṃ'posathiko kapota².
128. Ahaṃ pure giddhigato kapotiyā,
Asmiṃ padesasmi'mubho ramāma.
Athaggahī sākuṇiko kapotiṃ,
Akāmako tāya vinā ahoṣiṃ.
129. Nānābhavā vippayogena tassā,
Manomayaṃ vedana vedayāmi³.
Tasmā ahaṃ'posathaṃ pālayāmi,
Rāgo mamaṃ mā puna'rāgamāsi. (1)
130. Anujjugāmi uragā dujivha⁴,
Dāṭhāvudho ghoravisosi sappa.
Khudaṃ pipāsaṃ adhivāsayingto,
Kasmā bhavaṃ'posathiko nu dīgha⁵.
131. Usabho ahū balavā gāmikassa,
Calakkakū vaṇṇabalūpapanno.
So maṃ akkami taṃ kupito aḍaṃsiṃ,
Dukkhābhitunno maraṇaṃ upāgā⁶.
132. Tato janā nikkhamitvāna gāmā,
Kanditvā roditvā⁷ apakkamiṃsu.
Tasmā ahaṃ'posathaṃ pālayāmi,
Kodho mamaṃ mā puna'rāgamāsi. (2)

1. Khuddaṃ (Syā, Ka), khudhaṃ (Sakkata-pākatānurūpaṃ)

3. Vedanaṃ vediyāmi (Sī, I)

5. Dīgho (Sī, I)

7. Kanditva roditva (Sī)

2. Kapoto (Sī, I)

4. Uruga dvijivha (Sī)

6. Upāgami (Sī, I)

133. Matāna maṁsāni bahū susāne,
 Manuññarūpaṁ tava bhojane taṁ.
 Khudaṁ pipāsaṁ adhivāsayaṁto,
 Kasmā bhavaṁ'posathiko siṅgāla¹.
134. Pavisi² kucchim mahato gajassa,
 Kuṇape rato hatthimaṁsesu giddho³.
 Uṇho ca vāto tikhiṇā ca rasmiyo,
 Te sosayum tassa karīsamaggaṁ.
135. Kiso ca paṇḍū ca ahaṁ bhadante,
 Na me ahū nikkhamanāya maggo.
 Mahā ca meggho sahasā pavassi,
 So temayī tassa karīsamaggaṁ.
136. Tato ahaṁ nikkhamisaṁ bhadante,
 Cando yathā Rāhumukhā pamutto.
 Tasmā ahaṁ'posathaṁ pālayāmi,
 Lobho mamaṁ mā puna'rāgamāsi. (3)
137. Vammikathūpasmim kipillikāni,
 Nipbothayaṁto tuvaṁ pure carāsi.
 Khudaṁ pipāsaṁ adhivāsayaṁto,
 Kasmā bhavaṁ'posathiko nu accha⁴.
138. Sakaṁ niketaṁ atihīlayāno⁵,
 Atricchatā⁶ Mallagāmaṁ⁷ agacchim.
 Tato janā nikkhamitvāna gāmā,
 Kodaṇḍakena paripothayimsu maṁ.

1. Sigālo (Sī, I)

3. Hatthimaṁse pagiddho (Sī, I)

5. Atiheḷayāno (Syā, Ka)

7. Malataṁ (Sī, I), mallayataṁ (Ka)

2. Pavissaṁ (Sī, I), pavissa (Syā)

4. Accho (Sī, I)

6. Atricchatāya (Sī, Syā, I)

139. So bhinnasīso ruhiramakkhitaṅgo,
 Paccāgamāsīm sakam¹ niketaṁ.
 Tasmā ahaṁ'posathaṁ pālayāmi,
 Atricchatā mā puna'rāgamāsi. (4)

140. Yaṁ no apucchittha tuvaṁ bhadante,
 Sabbeva byākarimha yathāpajānaṁ.
 Mayampi pucchāma tuvaṁ bhadante,
 Kasmā bhavaṁ'posathiko nu brahme.

141. Anūpalitto mama assamamhi,
 Paccekabuddho muhuttaṁ nisīdi.
 So maṁavedī gati'māgatiṇca,
 Nāmaṇca gottaṁ caraṇaṇca sabbaṁ.

142. Evampa'haṁ vandi na² tassa pāde,
 Na cāpi naṁ mānagatena pucchiṁ.
 Tasmā ahaṁ'posathaṁ pālayāmi,
 Māno mamaṁ mā puna'rāgamāsīti. (5)

Pañcuposathikajātakam sattamaṁ.

491. Mahāmorajātika (8)

143. Sace hi tyāhaṁ dhanahetu gāhito,
 Mā maṁ vadhī jīvagāhaṁ gahetvā.
 Rañño ca³ maṁ samma upantikaṁ⁴ nehi,
 Maññe dhanam lacchasi'napparūpaṁ.

144. Na me ayaṁ tuyha vadhāya ajja,
 Samāhito cāpadhure⁵ khurappo.
 Pāsaṇca tyāhaṁ adhipātayissaṁ,
 Yathāsukhaṁ gacchatu morarājā.

1. Sa sakam (Syā, Ka), 'tha sakam (?)

2. Evampahaṁ naggahe (Sī, I)

3. Rañño (Sī, I)

4. Upanti (Sī, Syā, I)

5. Cāpavare (Sī, I), cāpavaro (Syā)

145. Yaṃ satta vassāni mamānubandhi,
 Rattindivaṃ khuppiṭṭāsaṃ sahanto.
 Atha kissa maṃ pāsavasūpanītaṃ,
 Pamuttave icchasi bandhanasmā.
146. Pāṇātipātā virato nu'sa'jja,
 Abhayaṃ nu te sabbabhūtesu dinnam.
 Yaṃ maṃ tuvaṃ pāsavasūpanītaṃ,
 Pamuttave icchasi bandhanasmā.
147. Pāṇātipātā viratassa brūhi,
 Abhayañca yo sabbabhūtesu deti.
 Pucchāmi taṃ morarāje'tamatthaṃ,
 Ito cuto kiṃ labhate sukhaṃ so.
148. Pāṇātipātā viratassa brūmi,
 Abhayañca yo sabbabhūtesu deti.
 Diṭṭheva dhamme labhate paṇisaṃ,
 Saggañca so yāti sarīrabhedā.
149. Na santi devā iti āhu¹ eke,
 Idheva jīvo vibhavaṃ upeti.
 Tathā phalaṃ sukataḍḍakkaṭṭānaṃ,
 Dattupaññattañca vadanti dānaṃ.
 Tesāṃ vaco arahataṃ saddahāno,
 Tasmā ahaṃ sakuṇe bādhayāmi.
150. Cando ca suriyo ca ubho sudassanā,
 Gacchanti obhāsayamantalikkhe.
 Imassa lokassa parassa vā te,
 Kathaṃ nu te āhu manussaloke.

151. Cando ca suriyo ca ubho sudassanā,
Gacchanti obhāsayamantalikkhe.
Parassa lokassa na te imassa,
Devāti te āhu manussaloke.
152. Ettheva te nīhatā hīnavādā,
Ahetukā ye na vadanti kammaṃ.
Tathā phalaṃ sukatadukkaṭānaṃ,
Dattupaññattaṃ ye ca vadanti dānaṃ.
153. Addhā hi saccaṃ vacanaṃ tavedaṃ¹,
Kathañhi dānaṃ aphalaṃ bhaveyya².
Tathā phalaṃ sukatadukkaṭānaṃ,
Dattupaññattaṃ ca kathaṃ bhaveyya.
154. Kathaṃkaro kintikaro ki'mācamaṃ,
Kiṃ sevamāno kena tapoguṇena.
Akkhāhi³ me morarāje'tamatthaṃ,
Yathā ahaṃ no nirayaṃ pateyyaṃ.
155. Ye keci atthi samaṇā pathabyā,
Kāsāyavatthā anagāriyā te.
Pātova piṇḍāya caranti kāle,
Vikālacariyā viratā hi santo.
156. Te tattha kālenu'pasaṅkamtivā,
Pucchāhi yaṃ te manaso piyaṃ siyā.
Te te pavakkhanti yathāpajānaṃ,
Imassa lokassa parassa ca'tthaṃ.
157. Tacaṃva jiṇṇaṃ urago purāṇaṃ,
Paṇḍūpalāsaṃ harito dumova.
Esappahīno mama luddabhāvo,
Jahāmahaṃ luddakabhāva'majja.

1. Tavetaṃ (Sī, Syā, I)

2. Vadeyya (Sī, I)

3. Akkhāhi taṃ dāni (Ka)

158. Ye cāpi me sakuṇā atthi baddhā,
 Satāni'nekāni nivesanasmiṃ.
 Tesampa'ham¹ jīvita'majja dammi,
 Mokkhañca te pattā² sakam niketaṃ.
159. Luddo carī pāsahattho araṇṇe,
 Bādhetu morādhipatiṃ yasassiṃ.
 Bandhitvā³ morādhipatiṃ yasassiṃ,
 Dukkha sa pamucci⁴ yathāham pamuttoti.
- Mahāmorajātakam aṭṭhamam.

492. Tacchasūkarajātaka (9)

160. Yadesamānā vicarimha, pabbatāni vanāni ca.
 Anvesam vicariṃ⁵ ñātī, te'me adhigatā mayā.
161. Bahuñcidaṃ mūlaphalaṃ, bhakkho cāyaṃ anappako.
 Rammā cimā girīnājjo⁶, phāsuvāso bhavissati.
162. Idhevāham vasissāmi, saha sabbehi ñātibhi.
 Appossukko nirāsaṅkī, asoko akutobhayo.
163. Aññampi⁷ leṇaṃ pariyesa, sattu no idha vijjati.
 So taccha sūkare hanti, idhāgantvā varam varam.
164. Ko nu'mhākaṃ⁸ idha sattu, ko ñātī susamāgate.
 Duppadhamse⁹ padhamseti, taṃ me akkhātha pucchitā.
165. Uddhaggarājī migarājā, balī dāṭhāvudho migo.
 So taccha sūkare hanti, idhāgantvā varam varam.
166. Na no dāṭhā na vijjanti¹⁰, balaṃ kāye samohitaṃ.
 Sabbe samaggā hutvāna, vasaṃ kāhāma ekakaṃ.

1. Tesam aham (Syā, Ka)

3. Bandhitva (Sī, I)

5. Vipule (Syā, Ka)

7. Aññam hi (Sī, I)

9. Appadhamse (Sī, I)

2. Patto (Sī), accha (Syā)

4. Dukkha pamucci (Sī), dukkha pamuñci (Syā, I)

6. Girinadiyo (Sī, I)

8. Ko namhākaṃ (Sī, I)

10. Nu vijjanti (Ka)

167. Hadayaṅgamaṃ kaṇṇasukhaṃ, vācaṃ bhāsasi Tacchaka.
Yopi yuddhe palāyeyya, tampi pacchā hanāmase.
168. Pāṇātipātā virato nu ajja,
Abhayaṃ nu te sabbabhūtesu dinnam.
Dāṭhā nu te migavadhāya¹ na santi,
Yo saṅghapatto kapaṇova jhāyasi.
169. Na me dāṭhā na vijjanti,
Balaṃ kāye samohitaṃ.
Ñātī ca disvāna sāmaggī ekato,
Tasmā ca jhāyāmi vanamhi ekako.
170. Ima'ssudaṃ yanti disodisaṃ pure,
Bhayaṭṭitā leṇagavesino puthu.
Te dāni saṅgama vasanti ekato,
Yatthaṭṭhitā duppasaha'jja te mayā.
171. Pariṇāyakaśampannā, sahita ekavādino.
Te maṃ samaggā himseyyūṃ, tasmā nesaṃ na patthaye².
172. Ekova Indo asure jināti,
Ekova seno hanti dije pasayha.
Ekova byaggho migasaṅghapatto,
Varam varam hanti balaṃ hi tādisaṃ.
173. Na heva indo na seno, napi byaggho migādhipo.
Samagge sahite ñātī, na byagghe³ kurute vase.
174. Kumbhīlakā saṇṇakā, saṅghino gaṇacārino.
Sammodamānā ekajjhaṃ, uppatanti ḍayanti ca.
175. Tesam ca ḍayamānānaṃ, ekettha apasakkati⁴.
Taṇca seno nitāḷeti, veyyagghiyeva sā gati.

1. Miga viriyaṃ (Sī, Syā, I)

3. Byagghe ca (Sī, I), byaggho na (Syā)

2. Apatthave (I)

4. Apavattati (Sī, I)

176. Ussāhito jaṭilena, luddenā'misacakkhunā.
Dāṭhī dāṭhīsu pakkhandi, maññamāno yathā pure.
177. Sādhu sambahulā ñātī, api rukkhā araññajā.
Sūkarehi samaggehi, byaggho ekāyane hato.
178. Brāhmaṇaṇceva byagghaṇca, ubho hantvāna sūkarā.
Ānandino pamuditā, mahānādaṃ panādisuṃ.
179. Te su udumbaramūlasmiṃ, sūkarā susamāgatā.
Tacchakaṃ abhisiñciṃsu, “tvaṃ no rājāsi issaro”ti.
Tacchasūkarajātakaṃ navamaṃ.

493. Mahāvāṇijajātika (10)

180. Vāṇijā samitiṃ katvā, nānāratṭhato āgatā.
Dhanāharā pakkamiṃsu, ekaṃ katvāna gāmaṇiṃ.
181. Te taṃ kantāramāgamma, appabhakkhaṃ anodakaṃ.
Mahānigrodhamaddakkhuṃ, sītacchāyaṃ manoramaṃ.
182. Te ca tattha nisīditvā, tassa rukkhassa chāyayā¹.
Vāṇijā samacintesuṃ, bālā mohena pārutā.
183. Allāyate² ayaṃ rukkho, api vāriva³ sandati.
Īṅha'ssa purimaṃ sākhaṃ, mayaṃ chindāma vāṇijā.
184. Sā ca chinnāva pagghari, acchaṃ vāriṃ anāvilaṃ.
Te tattha nhatvā pivitvā, yāvaticchiṃsu vāṇijā.
185. Dutiyaṃ samacintesuṃ, bālā mohena pārutā.
Īṅha'ssa dakkhiṇaṃ sākhaṃ, mayaṃ chindāma vāṇijā.
186. Sā ca chinnāva pagghari, sālīmaṃsodanaṃ bahuṃ.
Appodavaṇṇe kummāse, siṅgiṃ vidalasūpiyo⁴.

1. Chādiyā (Sī, Syā, I)

2. Addāyate (Sī, I)

3. Vāri ca (Sī, I)

4. Siṅgiṃ bidalasūpiyo (Sī, I), siṅgiveraṃ lasūpiyo (Ka) siṅginti siṅgiverādikaṃ uttaribhaṅgaṃ. Vidalasūpiyoti muggasūpādayo (Tṭha) vidalaṃ kalāyādimhi vattatīti Sakkatābhidiḥāne.

187. Te tattha bhutvā khāditvā¹, yāvaticchimsu vāṇijā.
Tatīyaṃ samacintesuṃ, bālā mohena pārūtā.
Ingha'ssa pacchimāṃ sākhaṃ, mayaṃ chindāma vāṇijā.
188. Sā ca chinnāva pagghari, nāriyo samalaṅkatā.
Vicitravatthābharaṇā, āmuttamaṇikuṇḍalā.
189. Api su vāṇijā ekā, nāriyo paṇṇavīsati.
Samantā parivāriṃsu², tassa rukkhassa chāyayā³.
190. Te tāhi paricāretvā⁴, yāvaticchimsu vāṇijā.
Catutthaṃ samacintesuṃ, bālā mohena pārūtā.
Ingha'ssa uttaraṃ sākhaṃ, mayaṃ chindāma vāṇijā.
191. Sā ca chinnāva pagghari, muttā veḷuriyā bahū.
Rajataṃ jātārūpaṇca, kuttiyo paṭiyāni ca.
192. Kāsikāni ca vatthāni, uddiyāni ca kambalā⁵.
Te tattha bhāre bandhitvā, yāvaticchimsu vāṇijā.
193. Pañcamaṃ samacintesuṃ, bālā mohena pārūtā.
Ingha'ssa mūlaṃ⁶ chindāma, api bhiyyo labhāmase.
194. Athu'tṭhahi satthavāho, yācamāno katañjali.
Nigrodho kiṃ parajjhati⁷, vāṇijā bhaddamatthu te.
195. Vāridā purimā sākha, annapānaṇca dakkhiṇā.
Nāridā pacchimā sākha, sabbakāme ca uttarā.
Nigrodho kiṃ parajjhati, vāṇijā bhaddamatthu te.
196. * Yassa rukkhassa chāyāya, nisīdeyya sayeyya vā.
Na tassa sākhaṃ bhañjeyya, mittadubbho hi pāpako.
197. Te ca tassā'nādiyitvā⁸, ekassa vacanaṃ bahū.
Nisitāhi kuṭhārīhi⁹, mūlato naṃ upakkamuṃ.

1. Bhutvā ca pivitvā ca (I)

3. Chādiyā (Sī, Syā, I)

5. Uddiyāne ca kambale (Sī, I)

7. Aparajjhatha (Sī), aparajjhati (Syā, I)

9. Kudhārīhi (Ka)

2. Parikarimsu (Sī, Syā, I)

4. Parivāretvā (Sī, Syā, I)

6. Mūle (Syā, Ka)

8. Tassa anāditvā (Sī, Syā)

* Khu 6. 50, 149 piṭṭhesupī.

198. Tato nāgā nikkhamiṃsu, sannaddhā paṇṇavīsati.
Dhanuggahānaṃ tisatā, chasahassā ca vammaṇo.
199. Ete hanatha bandhatha, mā vo muñcittha¹ jīvitam.
Thapetvā satthavāhaṃva, sabbe bhasmaṃ² karotha ne.
200. Tasmā hi paṇḍito poso, sampassaṃ atthamattano.
Lobhassa na vasaṃ gacche, haneyyārisakaṃ³ manam.
201. Eva⁴ mādhīnavaṃ ñatvā, taṇhā dukkhassa sambhavam.
Vītataṇho anādāno, sato bhikkhu paribbajeti.
Mahāvāṇijajātakam dasamaṃ.

494. Sādhinajātaka (11)

202. Abbhuto vata lokasmiṃ, uppajji lomahaṃsano.
Dibbo ratho pāturahu, Vedehassa yasassino.
203. Devaputto mahiddhiko, Mātali⁵ devasārathi.
Nimantayittha rājānaṃ, Vedeham Mithilaggaham.
204. Ehi'maṃ rathamāruya, rājasetṭha disampati.
Devā dassanakāmā te, Tāvatiṃsā sa-indakā.
Saramānā hi te devā, Sudhammāyaṃ samacchare.
205. Tato ca rājā Sādhino⁶, Vedeho Mithilaggaho⁷.
Sahassayuttamāruya⁸, agā devāna santike.
Taṃ devā paṇinandiṃsu, disvā rājānamāgataṃ.
206. Svāgataṃ te mahārāja, atho te adurāgataṃ.
Nisīda dāni rājasi⁹, devarājassa santike.
207. Sakkopi paṇinandittha, Vedeham Mithilaggaham.
Nimantayittha¹⁰ kāmehi, āsanena ca vāsavo.

1. Muccittha (I)

3. Haneyya disataṃ (Sī), haneyya disakaṃ (Syā)

5. Mātali (Sī)

7. Pamukho rathamāruhi (Sī, I)

9. Rājasi (Sī, Syā, I)

2. Bhasmī (Sī)

4. Eta (Sī, I)

6. Sādhīno (Sī, I)

8. Yuttam abhiruyha (Sī)

10. Nimantayī ca (Sī, I)

208. Sādhū khosi anuppatto, āvāsāṃ Vasavattinaṃ.
Vasa devesu rājīsi, sabbakāmasamiddhisu.
Tāvatiṃsesu devesu, bhuñja kāme amānuse.
209. Ahaṃ pure saggagato ramāmi,
Naccehi gītehi ca vāditehi.
So dāni ajja na ramāmi sagge,
Āyūṃ nu khīṇo¹ maraṇaṃ nu santike.
Udāhu mūlhosmi janindaseṭṭha.
210. Na tā'yu² khīṇaṃ maraṇaṃca³ dūre,
Na cāpi mūlho naravīraseṭṭha.
Tuyhaṃca⁴ puñṇāni parittakāni,
Yesāṃ vipākaṃ idha vedayittho⁵.
211. Vasa devānubhāvena, rājaseṭṭha disampati.
Tāvatiṃsesu devesu, bhuñja kāme amānuse.
212. Yathā yācitakaṃ yānaṃ, yathā yācitakaṃ dhanāṃ.
Evaṃsāmpadameve'taṃ, yaṃ parato dānapaccayā.
213. Na cāha'meta'micchāmi, yaṃ parato dānapaccayā.
Sayamaṃkatāni puñṇāni, taṃ me āveṇikaṃ⁶ dhanāṃ.
214. Sohaṃ gantvā manussesu, kāhāmi kusalaṃ bahum.
Dānena samacariyāya, saṃyamena damena ca.
Yaṃ katvā sukhito hoti, na ca pacchānutappati.
215. Imāni tāni khetṭāni, imaṃ nikkhaṃ sukaṇḍalaṃ.
Imā tā haritānūpā, imā najjo savantiyo.
216. Imā tā pokkharāṇi rammā, cakkavākapakūjitā⁷.
Mandālakehi sañchannā, padumuppalakehi ca.
Yassimāni mamāyimsu, kiṃ nu te disataṃ gatā.

1. Khīṇaṃ (Syā)

2. Na cāyu (Sī, I, Ka)

3. Maraṇaṃ te (Sī, I)

4. Tavaṇca (Sī, I), tava ca (Ka)

5. Vedayato (I, Ka)

6. Āveṇiyaṃ (Sī, Syā, I), āvenikaṃ (Ka)

7. Cakkavākūpakūjitā (Sī, I)

217. Tānīdha khettāni so bhūmibhāgo,
Teyeva ārāmavanūpacārā¹.
Tameva mayhaṃ janataṃ apassato,
Suññaṃva me Nārada khāyate disā.
218. Diṭṭhā mayā vimānāni, obhāsentā catuddisā.
Sammukhā devarājassa, tidasānañca sammukhā.
219. Vutthaṃ me bhavanaṃ dibyaṃ², bhuttā kāmā amānusa.
Tāvatiṃsesu devesu, sabbakāmasamiddhisu.
220. Sohaṃ etādisaṃ hitvā, puññāya'mhi idhāgato.
Dhammameva carissāmi, nāhaṃ rajjena atthiko.
221. Adaṇḍāvacaraṃ maggaṃ, Sammāsambuddhadesitaṃ.
Taṃ maggaṃ paṭipajjissaṃ, yena gacchanti subbatāti.
Sādhinajātakam³ ekādasamaṃ.

495. Dasabrāhmaṇajātaka (12)

222. Rājā avoca Vidhuraṃ, dhammakāmo Yudhiṭṭhilo.
Brāhmaṇe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.
223. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu⁴ bhojanaṃ.
Dakkhinaṃ samma dassāma, yattha dinnam mahapphalaṃ.
224. Dullabhā brāhmaṇā deva, sīlavanto bahussutā.
Viratā methunā dhammā, ye te bhuñjeyyu bhojanaṃ.
225. Dasa khalu mahārāja, yā tā brāhmaṇajātiyo.
Tesaṃ vibhaṅgaṃ vicayaṃ⁵, vitthārena suṇohi me.
226. Pasibbake gahetvāna, puñṇe mūlassa saṃvute.
Osadhikāyo⁶ ganthenti, nhāpayanti⁷ japanti ca.

1. Te ārāmā te vana'me pacārā (Sī, I), te yeva ārāmavanāni sañcarā (Ka)

2. Dibbaṃ (Sī, I)

4. Bhuñjeyyuṃ (Sī)

6. Osadhikāye (Syā, Ka)

3. Sādhinarājajātakaṃ (Syā)

5. Viciya (Ka)

7. Nahāyanti (Sī, I)

227. Tikicchakasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (1)
228. Apetā te ca¹ brahmaññā, (Iti rājā² Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.
229. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṃ.
Dakkhiṇaṃ samma dassāma, yattha dinnāṃ mahapphalaṃ.
230. Kiṅkiṇikāyo³ gahetvā⁴, ghosenti puratopi te.
Pesanānipi gacchanti, rathacariyāsu sikkhare.
231. Paricārakasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā,
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (2)
232. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.
233. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṃ.
Dakkhiṇaṃ samma dassāma, yattha dinnāṃ mahapphalaṃ.
234. Kamaṇḍalum gahetvāna, vaṅkadaṇḍaṇca brāhmaṇā.
Paccupessanti rājāno, gāmesu nigamesu ca.
Nā'dinne vuṭṭhahissāma, gāmamhi vā vanamhi vā⁵.
235. Niggāhakasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (3)
236. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.
237. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanaṃ.
Dakkhiṇaṃ samma dassāma, yattha dinnāṃ mahapphalaṃ.

1. Te (Sī, I)

2. Rājā ca (Syā, Ka)

3. Kiṅkaṇikāyo (Ka), kiṅkiṇiyo (Syā)

4. Gahetvāna (Sī, Syā, I)

5. Gāmamhi ca vanamhi ca (Sī, I), gāmamhi nigamamhi vā (Syā)

238. Parūḷhakacchanakhalomā, paṅkadantā rajassirā.
Okīṇṇā rajareṇūhi, yācakā vicaranti te.
239. Khāṇughātasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (4)
240. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.
241. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanam.
Dakkhiṇam samma dassāma, yattha dinnam mahapphalam.
242. Harītakam¹ āmalakam, ambam jambum vibhītakam².
Labujam dantapoṇāni, beluvā badarāni ca.
243. Rājāyatanam ucchu-putam, dhūmanettam madhu-añjanam.
Uccāvacāni paṇiyāni, vipaṇenti janādhīpa.
244. Vāṇījakasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (5)
245. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.
246. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanam.
Dakkhiṇam samma dassāma, yattha dinnam mahapphalam.
247. Kasi-vāṇijjam³ kārenti, posayanti ajeḷake.
Kumāriyo paveccanti, vivāhantā'vahanti ca.
248. Samā ambaṭṭhavessehi, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (6)
249. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.

1. Harītakam (bahūsu)

2. Ambajambuvibhītakam (Sī, I)

3. Kasim vāṇijjam (Sī, I)

250. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanam.
Dakkhiṇam samma dassāma, yattha dinnam mahapphalaṃ.
251. Nikkhittabhikkham bhuñjanti, gāmesve'ke purohitā.
Bahū te¹ paripucchanti, aṇḍacchedā nilañchakā².
252. Pasūpi tattha haññanti, mahimsā sūkarā ajā.
Goghātakasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (7)
253. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.
254. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanam.
Dakkhiṇam samma dassāma, yattha dinnam mahapphalaṃ.
255. Asicammaṃ gahetvāna, khaggaṃ paggayha brāhmaṇā.
Vessapathesu tiṭṭhanti, sattham abbāhayantipi.
256. Samā gopanisādehi, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (8)
257. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.
258. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanam.
Dakkhiṇam samma dassāma, yattha dinnam mahapphalaṃ.
259. Araññe kuṭikaṃ katvā, kūṭāni kārayanti te.
Sasabīḷare bādhenti, āgodhā macchakacchapaṃ.
260. Te luddakasamā rāja³, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (9)

1. Ne (Syā, Ka)

2. Tilāñchakā (I)

3. Luddakā te mahārāja (Sī, I)

261. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.
262. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanam.
Dakkhiṇam samma dassāma, yattha dinnam mahapphalam.
263. Aññe dhanassa kāmā hi, heṭṭhāmañce pasakkitā¹.
Rājāno upari nhāyanti, somayāge upaṭṭhite.
264. Malamajjakasamā rāja, tepi vuccanti brāhmaṇā.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase. (10)
265. Apetā te ca brahmaññā, (Iti rājā Korabyo)
Na te vuccanti brāhmaṇā.
Aññe Vidhura pariyesa, sīlavante bahussute.
266. Virate methunā dhammā, ye me bhuñjeyyu bhojanam.
Dakkhiṇam samma dassāma, yattha dinnam mahapphalam.
267. Atthi kho brāhmaṇā deva, sīlavanto bahussutā.
Viratā methunā dhammā, ye te bhuñjeyyu bhojanam.
268. Ekañca bhattam bhuñjanti, na ca majjam pivanti te.
Akkhātā te mahārāja, tādise nipatāmase.
269. Ete kho brāhmaṇā Vidhura, sīlavanto bahussutā.
Ete Vidhura pariyesa, khippañca ne² nimantayāti.
Dasabrāhmaṇajātakam dvādasamam.

496. Bhikkhāparamparajātaka (13)

270. Sukhumālarūpam disvā³, raṭṭhā vivanamāgataṃ.
Kūṭāgāraravūpetam, mahāsayana'mupāsitaṃ⁴.

1. Pasakkhitā (Sī, Syā, I)

3. Disvāna (Ka-Sī, Ṭṭha)

2. Khippamva ne (Ka)

4. Mupocitaṃ (bahūsu)

271. Tassa te pemakenāhaṃ, adāsīm vaḍḍhamodanaṃ¹.
Sālīnaṃ vicitāṃ bhattaṃ, sucīm maṃsūpasecanaṃ.
272. Taṃ tvaṃ bhattaṃ paṭiggayha, brāhmaṇassa adāsaya².
Attānaṃ³ anasitvāna, koyaṃ dhammo namatthu te.
273. Ācariyo brāhmaṇo mayhaṃ, kiccākiccesu byāvaṭa⁴.
Garu ca āmantaṇīyo⁵ ca, dātumarahāmi bhojanaṃ.
274. Brāhmaṇaṃ dāni pucchāmi, Gotamaṃ rājapūjitaṃ.
Rājā te bhattaṃ pādāsi, sucīm maṃsūpasecanaṃ.
275. Taṃ tvaṃ bhattaṃ paṭiggayha, isissa bhojanaṃ adā.
Akhettaññūsi dānassa, koyaṃ dhammo namatthu te.
276. Bharāmi putta⁶ dāre ca, gharesu gadhito⁷ ahaṃ.
Bhuñje mānusaḥ kāme, anusāsāmi rājino.
277. Ārañṇikassa⁸ isino, cirarattaṃ tapassino.
Vuḍḍhassa bhāvitattassa, dātumarahāmi bhojanaṃ.
278. Isiṇca dāni pucchāmi, kisaṃ dhamanisanthataṃ.
Parūḷhakacchanakhalomaṃ, paṇkadantaṃ rajassiraṃ.
279. Eko araṇṇe viharasi⁹, nāvakaṅkhasi jīvitaṃ.
Bhikkhu kena tayā seyyo, yassa tvaṃ bhojanaṃ adā.
280. Khaṇanta'lukalambāni¹⁰, bilālitaḥkalāni ca¹¹.
Dhunaṃ sāmākanīvāraṃ, saṃghāriyaṃ pasāriyaṃ¹².
281. Sākaṃ bhisāṃ madhuṃ maṃsaṃ, badarāmalakāni ca.
Tāni āharitvā¹³ bhuñjāmi, atthi me so pariggaho.

1. Baddhamodanaṃ (Sī, I) 2. Adāpayi (Sī, Syā, I) 3. Attanā (I, tṭha-pāṭhantaraṃ)
 4. Vāvaṭa (Ka) 5. Āmantaṇīyo (Sī, I) 6. Putte (Sī, I)
 7. Gathito (Sī, I) 8. Ārañṇakassa (Sī, I) 9. Vihāsi (Ka)
 10. Khaṇamālulakalambāni (Syā, Ka) 11. Bilālitaḥkalāni ca (Sī, I)
 12. Saṃghāriyaṃ pahāriyaṃ (Syā), saṃsāriyaṃ pasāriyaṃ (Ka)
 13. Āhatva (Sī, Syā)

282. Pacanto apacantassa, amamassa sakiñcano¹.
Anādānassa sādāno, dātumarahāmi bhojanam.
283. Bhikkhuñca dāni pucchāmi, tuṇhīmāsīna subbatam.
Isi te bhattam pādāsi, suciṃ maṃsūpasecanam.
284. Tam tvaṃ bhattam paṭiggayha, tuṇhī bhuñjasi ekako.
Nāññam kañci² nimantesi, koyaṃ dhammo namatthu te.
285. Na pacāmi na pācemi, na chindāmi na chedaye.
Tam maṃ akiñcanam ñatvā, sabbapāpehi āratam.
286. Vāmena bhikkhamādāya, dakkhiṇena kamaṇḍalum.
Isi me bhattam pādāsi, suciṃ maṃsūpasecanam.
287. Ete hi dātumarahanti, samamā sapariggahā.
Paccanīka'maham maññe, yo dātāram nimantaye.
288. Atthāya vata me ajja, idhā'gacchi rathesabho.
Soham ajja pajānāmi³, yattha dinnam mahapphalam.
289. Raṭṭhesu giddhā rājāno, kiccākiccesu brāhmaṇā.
Isi mūlaphale giddhā, vippamuttā ca bhikkhavoti. (2219)
Bhikkhāparamparaajātakam terasamam.

Pakiṇṇakanipātam niṭṭhitam.

Tassuddānam

Suva kinnara mukka kharājinaso,
Bhisajāta mahesi kapotavaro.
Atha mora satacchaka vāṇijako,
Atha rāja sabrāhmaṇa bhikkhaparanti.

1. Akiñcano (Ka)

2. Kiñci (Ka)

3. Ito pubbe na jānāmi (Sī, I)

15. Vīsatinipāta

497. * Mātāṅgajātaka (1)

1. Kuto nu āgacchasi dummavāsī¹,
Otallako paṃsupisācakova.
Saṅkāracoḷaṃ paṭimuṇṇa² kaṇṭhe,
Ko re tuvaṃ hosi³ adakkhiṇeyyo.
2. Annaṃ tavedaṃ⁴ pakataṃ yasassi,
Taṃ khajjare bhuñjare piyyare ca.
Jānāsi maṃ tvaṃ paradattūpajīvaṃ,
Uttiṭṭhapiṇḍaṃ labhataṃ sapāko.
3. Annaṃ mamedam⁵ pakataṃ brāhmaṇānaṃ,
Attatthāya saddahato mamedam⁵.
Apehi etto kimidhaṭṭhitosi,
Na mādisā tuyhaṃ dadanti jamma.
4. Thale ca ninne ca vapanti bījaṃ,
Anūpakhetṭe phalamāsamānā⁶.
Etāya saddhāya dadāhi dānaṃ,
Appeva ārādhaye dakkhiṇeyye.
5. Khettāni mayhaṃ viditāni loke,
Yesāhaṃ bījāni patiṭṭhapemi.
Ye brāhmaṇā jātimantūpapannā,
Tānīdha khettāni supesalāni.
6. Jātimado ca atimānitā ca,
Lobho ca doso ca mado ca moho.
Ete aguṇā yesu ca santi⁷ sabbe,
Tānīdha khettāni apesalāni.

* Khu 4. 404 piṭṭhepi.

2. Paṭimucca (Sī, I)

4. Tava idaṃ (Ka-Sī, I), tavayidaṃ (Syā)

6. Māsasānā (Sī, I), māsiṃ samānā (Syā)

1. Rummavāsī (Sī, I)

3. Hohisi (Sī, I)

5. Mama idaṃ (Ka-Sī, I), mamayidaṃ (Syā)

7. Yesu vasanti (Sī, I)

7. Jātimado ca atimānitā ca,
Lobho ca doso ca mado ca moho.
Ete aguṇā yesu na santi sabbe,
Tānīdha khetṭāni supesalāni.
8. Kvettha gatā¹ upajotiyo ca,
Upajjhāyo ca athavā gaṇḍakucchi².
Imassa daṇḍañca vadhañca datvā,
Gale gahetvā khalayātha³ jammaṃ.
9. Girim nakhena khaṇasi, ayo dantehi⁴ khādasi.
Jātavedaṃ padahasi, yo isiṃ paribhāsasi.
10. Idam vatvāna Mātango, isi saccaparakkamo.
Antalikkhasmiṃ pakkāmi⁵, brāhmaṇānaṃ udikkhataṃ.
11. Āvellitaṃ⁶ piṭṭhito uttamaṅgaṃ,
Bāhuṃ⁷ pasāreti akammaneyyaṃ⁸.
Setāni akkhini yathā matassa,
Ko me imaṃ puttamakāsi evaṃ.
12. Idhāgamā samaṇo dummavāsī,
Otallako paṃsupisācakova.
Saṅkāracoḷaṃ paṭimuñca kaṇṭhe,
So te imaṃ puttamakāsi evaṃ.
13. Katamaṃ disaṃ agamā bhūripaṇṇo,
Akkhātha me māṇavā etamatthaṃ.
Gantvāna taṃ paṭikaremu accayaṃ,
Appeva naṃ putta labhemu jīvitaṃ.

1. Kvattha gatā (Syā), kattheva bhaṭṭhā (I)

3. Galayātha (Ka)

5. Pakkami (Ka)

7. Bāhaṃ (Sī, I)

2. Aṇḍakucchi (Sī, Syā, I)

4. Dantena (Sī, I)

6. Aveṭhitaṃ (Sī, I)

8. Akampaneyyaṃ (Ka)

14. Vehāyaṣaṃ agamā bhūripañño,
Pathaddhuno pannaraseva cando.
Api cāpi so purimadisāṃ agacchi,
Saccappaṭiñño isi sādhurūpo.
15. Āvellitaṃ piṭṭhito uttamaṅgaṃ,
Bāhuṃ pasāreti akammaneyyaṃ.
Setāni akkhīni yathā matassa,
Ko me imaṃ puttamakāsi evaṃ.
16. Yakkhā have santi mahānubhāvā,
Anvāgatā isayo sādhurūpā.
Te duṭṭhacittaṃ kupitaṃ veditvā,
Yakkhā hi te puttamakāṃsu evaṃ.
17. Yakkhā ca me puttamakāṃsu evaṃ,
Tvaññeva me mā kuddho¹ brahmacāri.
Tumheva² pāde saraṇaṃ gatāsmi,
Anvāgatā puttasokena bhikkhu.
18. Tadeva hi etarahi ca mayhaṃ,
Manopadoso na mamatthi³ koci.
Putto ca te vedamadena matto,
Atthaṃ na jānāti adhicca vede.
19. Addhā have bhikkhu muhuttakena,
Sammuyhateva purisassa saññā.
Ekāparādhama⁴ khama bhūripañña,
Na paṇḍitā kodhabalā bhavanti.
20. Idañca mayhaṃ uttiṭṭhapiṇḍaṃ,
Tava⁵ Maṇḍabyo bhuñjatu appapañño.
Yakkhā ca te nama⁶ na viheṭṭhayeyyumaṃ,
Putto ca te hessati⁷ so arogo.

1. Kuddha (Ka)

2. Tuyheva (Ka)

3. Mama natthi (I)

4. Etāparādhama (Ka)

5. Natthi Sī-I-potthakesu.

6. Te puttaṃ (Syā)

7. Hohiti (Sī, I)

21. Maṇḍabya bālosi parittapañño,
Yo puññakhattānamakovidosi.
Mahakkasāvesu dadāsi dānaṃ,
Kiliṭṭhakammesu asaññatesu.
22. Jaṭā ca kesā ajinā nivatthā,
Jarūdapānaṃva mukhaṃ parūḷhaṃ.
Pajaṃ imaṃ passatha dummarūpaṃ¹,
Na jaṭajinaṃ tāyati appapaññaṃ.
23. Yesaṃ rāgo ca doso ca, avijjā ca virājitā.
Khīṇāsavā arahanto, tesu dinnāṃ mahapphalanti.
Mātaṅgajātakāṃ paṭhamāṃ.

498. Cittasambhūtajātaka (2)

24. Sabbaṃ narānaṃ saphalaṃ suciṇṇaṃ,
Na kammunā kiñcana moghamatthi.
Passāmi sambhūtaṃ mahānubhāvaṃ,
Sakammunā puññaphalūpapannaṃ.
25. Sabbaṃ narānaṃ saphalaṃ suciṇṇaṃ,
Na kammunā kiñcana moghamatthi.
Kaccinnu Cittassapi evamevaṃ,
Iddho mano tassa yathāpi mayhaṃ.
26. Sabbaṃ narānaṃ saphalaṃ suciṇṇaṃ,
Na kammunā kiñcana moghamatthi.
Cittampi jānāhi² tatheva deva,
Iddho mano tassa yathāpi tuyhaṃ.
27. Bhavaṃ nu Citto suta'maññato te,
Udāhu te koci naṃ etadakkhā.
Gāthā sugītā na mamatthi kaṅkhā,
Dadāmi te gāmvaram satañca.

1. Rummarūpiṃ (Sī, I)

2. Cittaṃ vijānāhi (Sī, I)

28. Na cāhaṃ Citto suta'maññato me,
Isī ca me etamatthaṃ asaṃsi.
“Gantvāna rañño paṭigāhi¹ gāthaṃ,
Api te varaṃ attamano dadeyya”².
29. Yojentu ve rājarathe, sukate cittasibbane.
Kacchaṃ nāgānaṃ bandhatha, gīveyyaṃ paṭimuñcatha.
30. Āhaññantu³ bherimudiṅgasāṅkhe⁴,
Sīghāni yānāni ca yojayantu.
Ajjevahaṃ assamaṃ taṃ gamissaṃ,
Yattheva dakkhissa'misiṃ nisinnaṃ.
31. Suladdhalābho vata me ahosi,
Gāthā sugītā parisāya majjhe.
Svāhaṃ isiṃ sīlavatūpapannaṃ,
Disvā patīto sumano'ha'masmi.
32. Āsanaṃ udakaṃ pajjaṃ, paṭiggaṇhātu no bhavaṃ.
Agghe bhavantaṃ pucchāma, agghaṃ kurutu no bhavaṃ.
33. Rammañca te āvasathaṃ karontu,
Nārīgaṇehi paricārayassu.
Karoḥi okāsamanuggahāya,
Ubhopimaṃ issariyaṃ karoma.
34. Disvā phalaṃ duccharitassa rāja,
Atha suciṇṇassa mahāvipākaṃ.
Attānameva paṭisaṃyamiṃsaṃ,
Na patthaye putta⁵ pasuṃ dhanāṃ vā.
35. Dasevi'mā vassadasā, maccānaṃ idha jīvitaṃ.
Apattaññeva taṃ odhiṃ, naḷo chinnova sussati.

1. Paṭigāyi (Syā, Ka), paṭigāya (?)

2. Api nu te varaṃ attamano dadeyya (Syā), api nu te attamano varaṃ dade (Ka)

3. Āhaññare (Syā)

4. Saṅkhā (Syā)

5. Puttaṃ (Sī, I)

36. Tattha kānandi kā khiḍḍā, kā ratī kā dhanesanā.
Kiriṃ me puttehi dārehi, rāja muttosmi bandhanā.
37. Sohaṃ evaṃ pajānāmi¹, maccu me nappamajjati.
Antakenādhīpannassa, kā ratī kā dhanesanā.
38. Jāti narānaṃ adhamā janinda,
Caṇḍālayoni dvīpadākaniṭṭhā².
Sakehi kammehi supāpakehi,
Caṇḍālagabbhe³ avasimha pubbe.
39. Caṇḍālāhumha avantīsu, migā nerañjaraṃ pati.
Ukkusā Nammadātīre⁴, tya'jja brāhmaṇakhattiyā.
40. Upanīyati jīvitamappamāyu,
Jarūpanītassa na santi tāṇā.
Karoḥi Pañcāla mameta⁵ vākyam,
Mā'kāsi kammāni dukkhudrayāni.
41. Upanīyati jīvitamappamāyu,
Jarūpanītassa na santi tāṇā.
Karoḥi Pañcāla mameta vākyam,
Mā'kāsi kammāni dukkhapphalāni.
42. Upanīyati jīvitamappamāyu,
Jarūpanītassa na santi tāṇā.
Karoḥi Pañcāla mameta vākyam,
Mā'kāsi kammāni rajassirāni.
43. Upanīyati jīvitamappamāyu,
Vaṇṇam jarā hanti narassa jīyyato.
Karoḥi Pañcāla mameta vākyam,
Mā'kāsi kammaṃ nirayūpapattiyā.

1. So ahaṃ supajānāmi (Sī, I)

2. Dipadākaniṭṭhā (Sī, I)

3. Caṇḍāligabbhe (Syā)

4. Rammadātīre (Syā, Ka)

5. Mameva (Syā, Ka)

44. Addhā hi saccaṃ vacanaṃ tavetaṃ,
Yathā isī bhāsasi evametaṃ.
Kāmā ca me santi anapparūpā,
Te duccajā mādisakena bhikkhu.
45. Nāgo yathā paṅkamajjhe byasanno,
Passaṃ thalaṃ nābhisambhoti gantaṃ.
Evampahaṃ¹ kāmapaṅke byasanno,
Na bhikkhuno maggamanubbajāmi.
46. Yathāpi mātā ca pitā ca puttaṃ,
Anusāsare kinti sukhī bhaveyya.
Evampi maṃ tvaṃ anusāsa bhante,
Yathā ciraṃ² pecca sukhī bhaveyyaṃ.
47. No ce tuvaṃ ussahase janinda,
Kāme ime mānusaḥ pahātuṃ.
Dhammiṃ³ baliṃ paṭṭhapayassu rāja,
Adhammakāro tava⁴ mā'hu raṭṭhe.
48. Dūtā vidhāvantu disā catasso,
Nimantakā samaṇabrāhmaṇānaṃ.
Te annapānena upaṭṭhahassu,
Vatthena senāsanapaccayena ca.
49. Annena pānena passannacitto,
Santappaya samaṇabrāhmaṇe ca.
Datvā ca bhutvā ca yathānubhāvaṃ,
Anindito saggamupehi⁵ ṭhānaṃ.
50. Sace ca taṃ rāja mado saheyya,
Nārīgaṇehi paricārayantaṃ.
Imameva gāthaṃ manasī karohi,
Bhāsesi⁶ ce'naṃ parisāya majjhe.

1. Evamaham (Syā)

3. Dhammiṃ (Sī, I)

5. Mupeti (I, Ka)

2. Yamācaram (Sī, I, Ka-Ṭṭha)

4. Adhammakāro ca te (Sī, Syā, I)

6. Bhāsechi (Syā, I, Ka)

51. Abbhokāsasayo jantu, vajantyā khīrapāyito.
 Parikiṇṇo suvānchi¹, svājja rājāti vuccatīti.
 Cittasambhūtajātakam dutiyam.

499. Sivijātaka (3)

52. Dūre apassam therova, cakkhum yācitumāgato.
 Ekanettā bhavissāma, cakkhum me dehi yācito.
53. Kenā'nusiṭṭho idha māgatosi,
 Vanibbaka ² cakkhupathāni yācitum.
 Suduccajam yācasi uttamaṅgam,
 Yamāhu nettam purisena duccajam.
54. Yamāhu devesu "Sujampatī"ti,
 "Maghavā"ti nam āhu manussaloke.
 Tenā'nusiṭṭho idha māgatosmi,
 Vanibbako cakkhupathāni yācitum.
55. Vanibbato³ mayha vanim⁴ anuttaram,
 Dadāhi te cakkhupathāni yācito.
 Dadāhi me cakkhupatham anuttaram,
 Yamāhu nettam purisena duccajam.
56. Yena atthena āgacchi⁵, yamattha'mabhipatthayam.
 Te te ijjhantu saṅkappā, labha cakkhuni brāhmaṇa.
57. Ekaṁ te yācamānassa, ubhayāni dadāmaham.
 Sa cakkhumā gaccha janassa pekkhato,
 Yadicchase tvaṁ tadate samijjhatu.

1. Supānchi (Sī, I)

2. Vanibbaka(Sī)

3. Vanibbako (Syā, I)

4. Vanam (Ka), vanim (Sī, Syā, I)

5. Āgañchi (Sī, I)

58. Mā no deva adā cakkhum, mā no sabbe parākari¹.
Dhanaṃ dehi mahārāja, muttā veḷuriyā bahū.
59. Yutte deva rathe dehi, ājāniye ca'laṅkate.
Nāge dehi mahārāja, hemakappanavāsase.
60. Yathā taṃ Sivayo² sabbe, sayoggā sarathā sadā.
Samantā parikireyyum³, evaṃ dehi rathesabha.
61. Yo ve dassanti vatvāna, adāne kurute mano.
Bhūmyaṃ⁴ so patitaṃ pāsaṃ, gīvāyaṃ paṭimuṇcati.
62. Yo ve dassanti vatvāna, adāne kurute mano.
Pāpā pāpataro hoti, sampatto yamasādhanaṃ.
63. Yaṇhi yāce taṇhi dade, yaṃ na yāce na taṃ dade.
Svāhaṃ tameva dassāmi, yaṃ maṃ yācati brāhmaṇo.
64. Āyumaṃ nu vaṇṇaṃ nu sukhaṃ balaṃ nu,
Kiṃ patthayaṇo nu janinda desi.
Kathaṇhi rājā Sivinaṃ anuttaro,
Cakkhūni dajjā paralokahetu.
65. Na vāhametaṃ yasaṃ dadāmi,
Na puttamicche na dhanāṃ na raṭṭhaṃ.
Sataṇca dhammo carito purāṇo,
Iceva dāne ramate mano mama⁵.
66. Sakhā ca mitto ca mamāsi Sīvika⁶,
Susikkhito sādhu karohi me vaco.
Uddharitvā⁷ cakkhūni mamaṃ jigīsato,
Hatthesu ṭhapehi⁸ vanibbakassa.

1. Parakkari (Syā, Ka-Ṭṭha), parikkari (Ka) pari + ā + kari = parākari.

2. Siviyo (Syā)

3. Parikareyyum (Syā, I)

4. Bhūmyā (Sī, I)

5. Mamaṃ (Sī, I)

6. Sīvika (Sī, I)

7. Uddhatva (Sī), laddha tvaṃ (I)

8. Āvesi (Sī)

67. Codito Sivirājena, Sīviko vacanaṃkaro.
Rañño cakkhūnu'ddharitvā¹, brāhmaṇassū'panāmayi.
Sacakkhu brāhmaṇo āsi, andho rājā upāvisi.
68. Tato so katipāhassa, uparūlhesu cakkhusu.
Sūtaṃ āmantayī rājā, Sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano.
69. Yojehi sārathi yānaṃ, yuttañca paṭivedaya.
Uyyānabhūmiṃ gacchāma, pokkharañño vanāni ca.
70. So ca pokkharaṇīṭire¹, pallaṅkena upāvisi.
Tassa Sakko pāturahu, devarājā Sujampati.
71. Sakkohamasmi devindo, āgatosmi tavantike.
Varaṃ varassu rājīsi, yaṃ kiñci manasicchasi.
72. Pahūtaṃ me dhanam Sakka, balaṃ koso ca'nappako.
Andhassa me sato dāni, maraṇaññeva ruccati.
73. Yāni saccāni dvipadinda, tāni bhāsassu khattiya.
Saccaṃ te bhaṇamānassa, puna cakkhu bhavissati.
74. Ye maṃ yācitumāyanti, nānāgottā vanibbakā.
Yopi maṃ yācate tattha, sopi me manaso piyo.
Etena saccavajjena, cakkhu me upapajjatha.
75. Yaṃ maṃ so yācitum āgā, dehi cakkhunti brāhmaṇo.
Tassa cakkhūni pādāsim, brāhmaṇassa vanibbato³.
76. Bhiyyo maṃ āvisī pīti, somanassañca'nappakam.
Etena saccavajjena, dutiyaṃ me upapajjatha.
77. Dhammena bhāsītā gāthā, Sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhana.
Etāni tava nettāni, dibbāni paṭidissare.
78. Tirokuṭṭam tiroselam, samatiggayha pabbatam.
Samantā yojanasatam, dassanam anubhontu te.

1. Cakkhūni uddhatvā (Sī, I)

2. Pokkharaṇiyā tīre (Sī, I)

3. Vanibbino (Sī), vanibbino (I)

79. Ko nī'dha vittaṃ na dadeyya yācito,
 Api viṣiṭṭhaṃ supiyampi attano.
 Tadiṅgha sabbe Sivayo samāgatā,
 Dibbāni nettāni mama'jja passatha.
80. Tirokuṭṭa tiroselam, samatiggayha pabbataṃ.
 Samantā yojanasataṃ, dassanaṃ anubhonti me.
81. Na cāgamattā paramatthi kiñci, maccānaṃ idha jīvite.
 Datvāna mānusaṃ¹ cakkhuṃ, laddhaṃ me² cakkhuṃ amānusaṃ.
82. Etampi disvā Sivayo, detha dānāni bhuñjatha.
 Datvā ca bhutvā ca yathānubhāvaṃ,
 Aninditā saggamupetha ṭhānanti.
 Sivijātakam tatiyaṃ.

500. Sirīmantajātaka (4)

83. Paññāyu'petam siriya vihinam,
 Yasassinam vāpi apetapaññaṃ.
 Pucchāmi taṃ senaka etamattham,
 Kamettha seyyo kusalā vadanti.
84. Dhīrā ca bālā ca have janinda,
 Sippūpapannā ca asippino ca.
 Sujātimantopī ajātimassa,
 Yasassino pesakarā³ bhavanti.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Pañño nihīno sirīmāva⁴ seyyo.
85. Tuvampi pucchāmi anomapañña,
 Mahosadha kevaladhammadassi.
 Bālam yasassiṃ paṇḍitaṃ appabhogaṃ,
 Kamettha seyyo kusalā vadanti.

1. Datvā mānusakam (Sī)

3. Pessakarā (Sī, I)

2. Me iti padaṃ natthi Sī-potthake.

4. Sirīmāva (Sī, Syā, I)

86. Pāpāni kammāni karoti bālo ¹,
 Idhameva² seyyo iti maññamāno³.
 Idhalokadassī paralokamadassī,
 Ubhayattha bālo kalimaggahesi.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Paññoova seyyo na yasassi bālo.
87. Na sippametaṃ vidadhāti bhogaṃ,
 Na bandhuvā⁴ na sarīravaṇṇo yo⁵.
 Passe'lamūgaṃ sukhamedhamānaṃ,
 Sirī hi naṃ bhajate Goravindaṃ⁶.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Pañño nihīno sirīmāva seyyo.
88. Laddhā sukhaṃ majjati appapañño,
 Dukkheṇa phuṭṭhopi pamoha'meti.
 Āgantunā dukkhasukheṇa phuṭṭho,
 Pavedhati vāricarova ghamme.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Paññoova seyyo na yasassi bālo.
89. Dumaṃ yathā sāduphalaṃ araññe,
 Samantato samabhisaranti⁷ pakkhī.
 Evampi aḍḍhaṃ sadhanaṃ sabhogam,
 Bahujjano bhajati atthahetu.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Pañño nihīno sirīmāva seyyo.
90. Na sādhu balavā bālo, sāhasā vindate dhanam.
 Kandantametaṃ dummedhaṃ, kaḍḍhanti nirayaṃ bhusam.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Paññoova seyyo na yasassi bālo.

1. Karonti bālā (Syā, Ka)

3. Maññamāno (Syā, Ka)

5. Na sarīrāvakaṣo (Sī, Syā, I)

7. Samabhicaranti (Sī, I)

2. Idameva (Syā, Ka-Ṭṭha), imameva (Ka)

4. Na bandhavā (Sī, Syā, Ka)

6. Gorimandaṃ (Sī, I)

91. Yā kāci najjo Gaṅgamabhissavanti,
 Sabbāva tā nāmagottaṃ jahanti.
 Gaṅgā samuddaṃ paṭipajjamānā,
 Na khāyate iddhiṃ pañño¹ loke¹.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Pañño nihīno sirīmāva seyyo.
92. Yameta' makkhā udadhiṃ mahantaṃ,
 Savanti najjo sabbakālamasaṅkhaṃ.
 So sāgaro niccamuḷāravego,
 Velaṃ na acceti mahāsamuddo.
93. Evampi bālassa pajappitāni,
 Paññaṃ na acceti sirī kadāci.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Pañño² seyyo na yasassi bālo.
94. Asaññato cepi paresamatthaṃ,
 Bhaṇāti sandhānagato² yasassī.
 Tasseva taṃ rūhati ñātimajjhe,
 Sirī hi naṃ³ kārayate na pañña⁴.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Pañño nihīno sirīmāva seyyo.
95. Parassa vā attano vāpi hetu,
 Bālo musā bhāsati appapañño.
 So nindito hoti sabhāya majjhe,
 Pacchāpi⁵ so duggatigāmī hoti.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Pañño⁵ seyyo na yasassi bālo.

1. Iddhiparo hi loka (Ka-Sī, Syā), iddhiparo hi loka (Sī-I-Ṭṭha)

2. Saṇṭhānagato (Syā, I), santhānagato (Sī)

3. Sirihīnaṃ (Sī, Ka), sirihīnaṃ (Syā, I)

4. Na pañño (Sī), napaññaṃ (Syā, Ka)

5. Peccampi (Sī, I), peccāpi (?)

96. Atthampi ce bhāsati bhūripañño,
 Anāḷhiyo¹ appadhano daliddo.
 Na tassa taṃ rūhati ñātimajjhe,
 Sirī ca paññāṇavato na hoti.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Pañño nihīno sirīmāva seyyo.
97. Parassa vā attano vāpi hetu,
 Na bhāsati alikaṃ bhūripañño.
 So pūjito hoti sabhāya majjhe,
 Pacchāpi so suggatigāmī hoti.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Pañño seyyo na yasassi bālo.
98. Hatthī gavassā maṇikuṇḍalā ca,
 Thiyo ca iddhesu kulesu jātā.
 Sabbāva tā upabhogā bhavanti,
 Iddhassa posassa aniddhimanto.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Pañño nihīno sirīmāva seyyo.
99. Asaṃvihitakammantaṃ, bālaṃ dummedhamantinaṃ.
 Sirī jahati dummedhaṃ, jiṇṇaṃva urago tacāṃ.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Pañño seyyo na yasassi bālo.
100. Pañca paṇḍitā mayaṃ bhaddante,
 Sabbe pañjalikā upaṭṭhitā.
 Tvaṃ no abhibhuyya issarosi,
 Sakkova bhūtapati devarājā.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Pañño nihīno sirīmāva seyyo.

101. Dāsova paññassa yasassi bālo,
 Atthesu jātesu tathāvidhesu.
 Yaṃ paṇḍito nipuṇaṃ saṃvidheti,
 Sammoha'māpajjati tattha bālo.
 Etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
 Paññoṇa seyyo na yasassi bālo.

102. Addhā hi paññāva sataṃ pasatthā,
 Kantā sirī bhogarataṃ manussā.
 Ñāṇaṇca Buddhāna'matulyarūpaṃ,
 Paññaṃ na acceti sirī kadāci.

103. Yaṃ taṃ apucchimha akittayī no,
 Mahosadha kevaladhammadassī.
 Gavaṃ sahaṃsaṃ usabhaṇca nāgaṃ,
 Ājaññayutte ca rathe dasa ime.
 Pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho,
 Dadāmi te gāmaṇāni soḷasāti.

Sirīmantajātakam¹ catuttham.

501. Rohaṇamigajātika (5)

104. Ete yūthā patiyanti, bhītā maraṇassa² Cittaka.
 Gaccha tuvampi mā'kaṅkhi, jīvissanti tayā saha.

105. Nāhaṃ Rohaṇa³ gacchami, hadayaṃ me avakassati.
 Na taṃ ahaṃ jahissāmi, idha hissāmi jīvitam.

106. Te hi nūna marissanti, andhā aparīṇāyakā.
 Gaccha tuvampi mā'kaṅkhi, jīvissanti tayā saha.

107. Nāhaṃ Rohaṇa gacchāmi, hadayaṃ me avakassati.
 Na taṃ baddham⁴ jahissāmi, idha hissāmi jīvitam.

1. Sirimandajātakam (Sī, Syā, I)

2. Maraṇā (Syā, I), maraṇa (Ka)

3. Rohanta (Sī, I), rohana (Syā)

4. Bandham (Ka)

108. Gaccha bhīru palāyassu, kūṭe baddhosmi āyase.
Gaccha tuvampi mā'kaṅkhi, jīvissanti tayā saha.
109. Nāhaṃ Rohaṇa gacchāmi, hadayaṃ me avakassati.
Na taṃ ahaṃ jahissāmi, idha hissāmi jīvitāṃ.
110. Te hi nūna marissanti, andhā aparīṇāyakā.
Gaccha tuvampi mā'kaṅkhi, jīvissanti tayā saha.
111. Nāhaṃ Rohaṇa gacchāmi, hadayaṃ me avakassati.
Na taṃ baddhaṃ jahissāmi, idha hissāmi jīvitāṃ.
112. Ayaṃ so luddako eti, luddarūpo¹ sahāvudho.
Yo no vadhissati ajja, usunā sattiyā api².
113. Sā muhuttaṃ palāyitvā, bhayaṭṭhā³ bhayatajjitā.
Sudukkaraṃ akarā bhīru, maraṇāyū'panivattatha.
114. Kinnu te'me migā honti, muttā baddhaṃ upāsare.
Na taṃ cajitumicchanti, jīvitassapi kāraṇā.
115. Bhātaro honti me ludda, sodariyā ekamātukā.
Na maṃ cajitumicchanti, jīvitassapi kāraṇā.
116. Te hi nūna marissanti, andhā aparīṇāyakā.
Pañcannaṃ jīvitāṃ dehi, bhātaraṃ muñca luddaka.
117. So vo ahaṃ pamokkhāmi, mātāpettibharaṃ migāṃ.
Nandantu mātāpitaro, muttaṃ disvā mahāmigaṃ.
118. Evaṃ luddaka nandassu, saha sabbehi ñātibhi.
Yathāha'majja nandāmi, muttaṃ disvā mahāmigaṃ.
119. Kathaṃ tvaṃ pamokkho⁴ āsi, upanītasmi jīvite.
Kathaṃ putta amocesi, kūṭapāsamha luddako.
120. Bhaṇaṃ kaṇṇasukhaṃ vācaṃ, hadayaṅgaṃ hadayassitaṃ.
Subhāsitaḥi vācāhi, Cittako maṃ amocayi.

1. Ruddarūpo (Sī, I)

2. Mapi (Sī, Syā, I)

3. Bhayaṭṭhā (I)

4. Kathaṃ pamokkho (Sī, I), kathaṃ te pamokkho (?)

121. Bhaṇaṃ kaṇṇasukhaṃ vācaṃ, hadayaṅgaṃ hadayassitaṃ.
Subhāsītāhi vācāhi, Sutaṇā maṃ amocayi.
122. Suttvā kaṇṇasukhaṃ vācaṃ, hadayaṅgaṃ hadayassitaṃ.
Subhāsītāni suttvāna, luddako maṃ amocayi.
123. Evaṃ ānandito hotu, saha dārehi luddako.
Yathā maya'jja nandāma, disvā Rohaṇa'māgataṃ.
124. Nanu tvaṃ avaca¹ ludda, “migacammāni āharim̐”.
Atha kena nu vaṇṇena, migacammāni nāhari.
125. Āgamā ceva hatthatthaṃ, kūṭapāsaṇca so migo.
Abajjhi taṇ² migarājaṃ, taṇca muttā upāsare.
126. Tassa me ahu saṃvego, abbhuto lomahaṃsano.
Imañcāhaṃ migam̐ haññe, ajja hissāmi jīvitaṃ.
127. Kīdisā te migā ludda, kīdisā dhammikā migā.
Kathaṃvaṇṇā kathaṃsīlā, bālhaṃ kho ne pasaṃsasi.
128. Odātaṃgā sucivālā, jātarūpatacūpamā.
Pādā lohitaḥkaṃ tesam̐, añjitakkhā manoramā.
129. Edisā te migā deva, edisā dhammikā migā.
Mātāpettibharā deva, na te so abhihāritum̐³.
130. Dammi nikkhasataṃ ludda, thūlaṇca maṇikuṇḍalaṃ.
Catussadaṇca⁴ pallaṅkaṃ, umāpupphasarinnibhaṃ⁵.
131. Dve ca sādisiyo bhariyā, usabhaṇca gavaṃ sataṃ.
Dhammena rajjaṃ kāressaṃ, bahukāro mesi luddaka.
132. Kasivāṇijjā⁶ iṇadānaṃ, uñchācariyā ca luddaka.
Etena dāraṃ posehi, mā pāpaṃ akarī punāti⁷.
Rohaṇamigajātakaṃ⁸ pañcamam̐.

1. Avacā (Sī, I)

2. Abajjhi taṇca (I)

3. Abhihārayum̐ (Ka-Sī), abhihārayim̐ (Syā), abhihārayam̐ (I)

4. Caturassaṇca (Syā, Ka)

5. Ummāpupphasarinnibhaṃ (Sī, Syā, I, Ka)

6. Kasī vaṇijjā (Sī, Syā, I)

7. Akarā punanti (Ka-Sī, I)

8. Rohantamigajātakaṃ (Sī, I)

502. Cūḷahamsajātaka (6)

133. Ete haṁsā pakkamanti, vakkaṅgā bhayameritā.
Harittaca hemavaṇṇa, kāmaṁ Sumukha pakkama.
134. Ohāya maṁ ṇātigaṇā, ekaṁ pāsavaśaṁ gataṁ.
Anaṇḍakhamānā¹ gacchanti, kiṁ eko avahiyyasi.
135. Pateva patataṁ seṭṭha, natthi baddhe sahāyatā².
Mā anīghāya hāpesi, kāmaṁ Sumukha pakkama.
136. Nāhaṁ “dukkhapareto”ti³, Dhātaraṭṭha tuvaṁ⁴ jahe.
Jīvitāṁ maraṇaṁ vā me, tayā saddhiṁ bhavissati.
137. Etadariyassa kalyāṇaṁ, yaṁ tvaṁ Sumukha bhāsasi.
Taṇca vīmaṁsamānohaṁ, “patate, taṁ” avassajjīṁ.
138. Apadena padaṁ yāti, antalikkhacaro⁵ dijo.
Ārā pāsaṁ na bujjhi tvaṁ, haṁsānaṁ pavaruttama⁶.
139. Yādā parābhavo hoti, poso jīvitasāṅkhaye.
Atha jālaṇca pāsaṇca, āsajjāpi na bujjhati.
140. Ete haṁsā pakkamanti, vakkaṅgā bhayameritā.
Harittaca hemavaṇṇa, tvaṇṇeva⁷ avahiyyasi.
141. Ete bhutvā ca pitvā ca, pakkamanti vihaṅgamā.
Anaṇḍakhamānā vakkaṅgā, tvaṇṇeveko upāsasi.
142. Kinu tyāhaṁ⁸ dijo hoti, mutto baddhaṁ upāsasi.
Ohāya sakuṇā yanti, kiṁ eko avahiyyasi.
143. Rājā me so dijo mitto, sakhā pāṇasamo ca me.
Neva naṁ vijahissāmi, yāva kālassa pariyāyaṁ.
144. Yo ca tvaṁ sakhino hetu, pāṇaṁ cajitumicchasi.
So te sahāyaṁ muñcāmi, hotu rājā tavānugo.

1. Nāṇḍakhamānā (Ka)

2. Sahāyakā (Syā)

3. Dukkhaparetopi (Ka)

4. Tavaṁ (Sī, I)

5. Antalikkhe caro (Sī, I)

6. Pavaruttamo (Ka-Sī, I)

7. Tvaṇca taṁ (Sī), tvaṇca (I)

8. Tāyaṁ (Sī, Syā, I)

145. Evaṃ luddaka nandassu, saha sabbehi ñātibhi.
Yathāha'majja nandāmi, muttaraṃ disvā dijādhīparaṃ.
146. Kaccinnu bhoto kusalaṃ, kacci bhoto anāmayāṃ.
Kacci raṭṭhamidaṃ phītaṃ, dhammena manusāsasi.
147. Kusalaṃ ceva me haṃsa, atho haṃsa anāmayāṃ.
Atho raṭṭhamidaṃ phītaṃ, dhammena manusāsa'haṃ.
148. Kacci bhoto amaccesu, doso koci na vijjati.
Kacci āra amittā te, chāyā dakkhiṇatoriva.
149. Athopi me amaccesu, doso koci na vijjati.
Atho āra amittā me, chāyā dakkhiṇatoriva.
150. Kacci te sādīsī bhariyā, assavā piyabhāṇinī.
Puttarūpayasūpetā, tava chandavasānugā.
151. Atho me sādīsī bhariyā, assavā piyabhāṇinī.
Puttarūpayasūpetā, mama chandavasānugā.
152. Kacci te bahavo puttā, sujātā raṭṭhavaḍḍhana.
Paññājavena sampannā, sammodanti tato tato.
153. Satameko ca me puttā, Dhataratṭha mayā sūtā.
Tesaṃ tvaṃ kiccamakkhāhi, nāvarujjhanti¹ te vaco.
154. Upapannopi ce hoti, jātīyā vinayena vā.
Atha pacchā kurute yogaṃ, kicche² āpāsu³ sīdati.
155. Tassa saṃhīrapaññassa, vivaro jāyate mahā.
Rattimandhova⁴ rūpāni, thūlāni manupassati.
156. Asāre sārāyogaññū, matim na tveva vindati.
Sarabhova giriduggasmim, antarāyeva sīdati.
157. Hīnajaccopi ce hoti, uṭṭhātā dhitimā naro.
Ācārasīlasampanno, nise aggīva bhāsati.

1. Nāvarajjhanti (Ka-Sī, I)

3. Āvāsu (Syā), āpadāsu (Ka)

2. Kicce (Sī, Syā, I)

4. Nattamandhova (Sī, I)

158. Etaṃ me upamaṃ katvā, putte vijjāsu vācaya¹.
Saṃvirūḷhetha medhāvī, khetṭe bījaṃva² vuṭṭhiyāti.

Cūḷahaṃsajātakaṃ chaṭṭhaṃ.

503. Sattigumbajātika (7)

159. Migaluddo mahārājā, Pañcālānaṃ rathesabho.
Nikkhanto saha senāya, ogaṇo vanamāgamā.
160. Tattha'ddasā araṇṇasmim, takkarānaṃ kuṭim kataṃ.
Tassā³ kuṭiyā nikkhamma, suvo luddāni bhāsati.
161. Sampannavāhano poso, yuvā sammatṭhakuṇḍalo⁴.
Sobhati lohituṇhiso, divā sūriyova bhāsati.
162. Majjhanhike⁵ sampatike, sutto rājā sasārathi.
Handassābharaṇaṃ sabbaṃ, gaṇhāma sāhasā⁶ mayāṃ.
163. Nisīthehi raho dāni, sutto rājā sasārathi.
Ādāya vatthaṃ maṇikuṇḍalaṇca, hantvāna sākāhi avattharāma.
164. Kinnu ummattarūpova, Sattigumba pabhāsasi.
Durāsadā hi rājāno, aggi pajjalito yathā.
165. Atha tvaṃ Patikolamba, matto thullāni gajjasi.
Mātari mayhaṃ naggāya, kinnu tvaṃ vijigucchase.
166. Uṭṭhehi samma taramāno, rathaṃ yojehi sārathi.
Sakuṇo me na ruccati, aññaṃ gacchāma assamaṃ.
167. Yutto ratho mahārāja, yutto ca balavāhano.
Adhitiṭṭha mahārāja, aññaṃ gacchāma assamaṃ.
168. Ko nu'meva gatā⁷ sabbe, ye asmim paricārakā.
Esa gacchati Pañcālo, mutto tesaṃ adassanā.

1. Thāpaya (Syā, Ka)

4. Kuṇḍalī (Syā, Ka)

7. Kva nu'me'pagatā (?)

2. Khettabījaṃva (Sī, I)

5. Majjhantike (sabbattha)

3. Tasmā (Syā, I, Ka)

6. Sahasā (Sī, Syā, I)

169. Kodaṇḍakāni gaṇhatha, sattiyo tomarāni ca.
Esa gacchati Pañcālo, mā vo muñcittha jīvataṃ¹.
170. Athā'paro paṭinandittha, suvo lohitatuṇḍako.
Svāgataṃ te mahārāja, atho te adurāgataṃ.
Issarosi anuppatto, yaṃ idhatthi pavedaya.
171. Tindukāni piyālāni, madhuke kāsūmāriyo.
Phalāni khuddakappāni, bhuñja rāja varaṃ varaṃ.
172. Idampi pānīyaṃ sītaṃ, ābhataṃ girigabbharā.
Tato piva mahārāja, sace tvaṃ abhikaṅkhasi.
173. Araññaṃ uñchāya gatā, ye asmiṃ paricārakā.
Sayāṃ uṭṭhāya gaṇhavho, hatthā me natthi dātave.
174. Bhaddako vata'yaṃ pakkhī, diyo paramadhammiko.
Atheso itaro pakkhī, suvo luddāni bhāsati.
175. “Etaṃ hanatha bandhatha, mā vo muñcittha jīvataṃ”.
Icevaṃ vilapantassa, sotthiṃ² pattosmi assamaṃ.
176. Bhātaro'sma mahārāja, sodariyā ekamātukā.
Ekarukkhasmiṃ saṃvaḍḍhā, nānākhettatā ubho.
177. Sattigumbo ca corānaṃ, ahañca isīnaṃ idha.
Asataṃ so, sataṃ ahaṃ, tena dhammena no vinā.
178. Tattha vadho ca bandho ca, nikatī vañcanāni ca.
Ālopā sāhasākārā, tāni so tattha sikkhati.
179. Idha saccañca dhammo ca, ahimsā saṃyamo damo.
Āsanūdakadāyīnaṃ, aṅke vaddhosmi bhāradha³.
180. Yaṃ yaṃ hi rāja bhajati, santaṃ vā yadi vā asaṃ.
Sīlavantaṃ visīlaṃ vā, vasaṃ tasseva gacchati.
181. * Yādisaṃ kurute mittāṃ, yādisaṃ cūpasevati.
Sopi tādisako hoti, sahavāso hi⁴ tādiso.

1. Jīvitaṃ (bahūsu)

2. Sotthī (Syā)

3. Bhārata (Sī, Syā, I)

4. Sahavāsopi (Syā, Ka)

* Khu 1. 241 piṭṭhe Itivuttakepi.

182. * Sevamāno sevamānaṃ, samphuṭṭho samphusaṃ paraṃ.
Saro diddho kalāpaṃva, alitta'mupalimpati.
Upalepabhayā¹ dhīro, neva pāpasakhā siyā.
183. * Pūtimacchaṃ kusaggena, yo naro upanayhati.
Kusāpi pūti² vāyanti, evaṃ bālūpasevanā.
184. * Tagarañca palāsena, yo naro upanayhati.
Pattāpi surabhi³ vāyanti, evaṃ dhīrūpasevanā.
185. * Tasmā pattapuṭasseva⁴, ñatvā sampāka'mattano.
Asante nopaseveyya, sante seveyya paṇḍito.
Asanto nirayaṃ nenti, santo pāpenti suggatinti.
Sattigumbajātakam sattamaṃ.

504. Bhallāṭiyajātaka (8)

186. Bhallāṭiyo⁵ nāma ahosi rājā,
Raṭṭhaṃ pahāya migavaṃ acāri so.
Agamā girivaraṃ Gandhamādanam,
Supupphitaṃ⁶ kimpurisānuciṇṇaṃ.
187. Sālūrasaṃghaṇca nisedhayitvā,
Dhanuṃ⁷ kalāpaṇca so nikkhipitvā.
Upāgami vacanaṃ vattukāmo,
Yatthaṭṭhitā kimpurisā ahesuṃ.
188. Himaccaye Hemavatāya tīre,
Kimidhaṭṭhitā mantayavho abhiṇṇaṃ.
Pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe,
Kathaṃ vo⁸ jānanti manussaloke.

* Khu 1. 241 piṭṭhe Itivuttakepi.

2. Pūti (Sī, I)

4. Phalapuṭasseva (Sī, I), palapuṭasseva (Ka, Ṭṭha), palāsapuṭasseva (Syā, Ka)

5. Bhallāṭiyo (Sī, I)

7. Dhanu (Sī, Syā, I)

1. Upalimpabhayā (Syā, Ka)

3. Surabhī (Sī, Syā, I)

6. Sampupphitaṃ (Sī, I)

8. Kathaṃ nu (Ka)

189. Mallam girim Paṇḍarakam Tikūṭam,
Sītodakā¹ anuvicarāma najjo.
Migā manussāva nibhāsavaṇṇā,
Jānanti no “kimpurisā”ti ludda.
190. Sukiccharūpaṃ paridevayavho²,
Āliṅgito cāsi piyo piyāya.
Pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe,
Kimidha vane rodatha appatītā.
191. Sukiccharūpaṃ paridevayavho,
Āliṅgito cāsi piyo piyāya.
Pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe,
Kimidha vane vilapatha appatītā.
192. Sukiccharūpaṃ paridevayavho,
Āliṅgito cāsi piyo piyāya.
Pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe,
Kimidha vane socatha appatītā.
193. Maye’karattaṃ³ vipavasimha ludda,
Akāmakā aññamaññaṃ sarantā.
Tamekarattaṃ anutappamānā,
Socāma “sā ratti punaṃ na hessati”.
194. Yamekarattaṃ anutappathe’taṃ,
Dhanaṃ va naṭṭhaṃ pitaraṃ va petāṃ.
Pucchāmi vo mānusadehavaṇṇe,
Kathaṃ vinā vāsa’makappayittha.
195. Yamimaṃ⁴ nadim passasi sīghasotaṃ,
Nānādumacchadanaṃ selakūlaṃ⁵.
Taṃ me piyo uttari vassakāle,
Mamañca maññaṃ anubandhatīti.

1. Sītodiyā (Sī, I), sītodikā (?)

2. Paridevathavho (?) Moggallānabyākaraṇe 6, 38 suttaṃ.

3. Rattiṃ (I)

4. Yayimaṃ (Ka-Sī)

5. Dumacchadanaṃ selakūṭaṃ (Sī, I), dumsañchannaṃ selakūlaṃ (Ka)

196. Ahañca añkolaka'mocināmi,
Atimuttakarñ sattali -yothikañca.
“Piyo ca me hehiti mālabhārī,
Ahañca nañ mālinī ajjhupessañ”.
197. Ahañcidañ kuravaka'mocināmi,
Uddālakā pāṭalisindhuvārakā¹.
“Piyo ca me hehiti mālabhārī,
Ahañca nañ mālinī ajjhupessañ”.
198. Ahañca sālassa supupphitassa,
Oceyya pupphāni karomi mālañ.
“Piyo ca me hehiti mālabhārī,
Ahañca nañ mālinī ajjhupessañ”.
199. Ahañca sālassa supupphitassa,
Oceyya pupphāni karomi bhārañ.
Idañca no hehiti santharatthañ,
Yatthajjimañ² viharissāma³ rattim.
200. Ahañca kho agaḷum⁴ candanañca,
Silāya piñsāmi pamattarūpā.
“Piyo ca me hehiti rositaṅgo,
Ahañca nañ rositā ajjhupessañ”.
201. Athāgamā salilañ sīghasotañ,
Nudañ sāle salaḷe kaṇṇikāre.
Āpūratha⁵ tena muhuttakena,
Sā'yam nadi āsi mayā suduttarā.
202. Ubhosu tīresu mayam tadā ṭhitā,
Sampassantā ubhayo aññamaññañ.
Sakimpi rodāma sakim hasāma,
Kicchena no āgamā⁶ samvarī sā.

1. Sindhuvāritā (Syā, I, Ka)

3. Viharissāmu (I)

5. Āpūratha (Sī, I), āpūrathe (Syā)

2. Yatthajjamañ (Sī, I)

4. Aggaḷu (Syā, Ka), akalum (I)

6. Agamā (Sī, Syā, I)

203. Pātova¹ kho uggate sūriyamhi,
 Catukkaṃ nadiṃ uttariyāna ludda.
 Āliṅgiyā aññamaññaṃ mayaṃ ubho,
 Sakimpi rodāma sakiṃ hasāma.
204. Tihū'nakaṃ sattasatāni ludda,
 Yamidha mayaṃ vippavasimha pubbe.
 Vasse'ki'maṃ² jīvitam bhūmipāla,
 Ko nī'dha kantāya vinā vaseyya.
205. Āyuñca vo kīvatako nu samma,
 Sacepi jānātha vadetha āyūṃ.
 Anussavā vuḍḍhato āgamā vā,
 Akkhātha me taṃ avikampamānā.
206. Āyuñca no vassasahassaṃ ludda,
 Na cantarā pāpako atthi rogo.
 Appaṇca³ dukkhaṃ sukhomeva bhiyyo,
 Avītarāgā vijahāma jīvitam.
207. Idañca sutvāna amānusānaṃ,
 Bhallātiyo ittaraṃ jīvanti.
 Nivattatha na migavaṃ acari,
 Adāsi dānāni abhuñji bhoge.
208. Idañca sutvāna amānusānaṃ,
 Sammodatha mā kalahaṃ akattha.
 Mā vo tapī attakammāparādho,
 Yathāpi te kimpurisekarattaṃ.
209. Idañca sutvāna amānusānaṃ,
 Sammodatha mā vivādaṃ akattha.
 Mā vo tapī attakammāparādho,
 Yathāpi te kimpurisekarattaṃ.

1. Pāto ca (Sī, Syā, I)

2. Vāsekimaṃ (Sī, I)

3. Appamva (Syā, Ka)

210. Vividham¹ adhimanā suṇomaham,
 Vacanapatham tava atthasamhitam.
 Muñcam² giram nudaseva me daram,
 Samaṇa sukhāvaha jīva me ciranti.

Bhallātiyajātakam aṭṭhamam.

505. * Somanassajātaka (9)

211. Ko tam himsati heṭheti,
 Kim³ dummano socasi appatīto.
 Kassajja mātāpitaro rudantu,
 Kvajja setu⁴ nihato pathabyā.
212. Tuṭṭhosmi deva tava dassanena,
 Cirassam passāmi tam bhūmipāla.
 Ahimsako Reṇumanuppavissa,
 Puttena te heṭhayitosmi⁵ deva.
213. Āyantu dovārikā khaggabandhā⁶,
 Kāsāviyā yantu⁷ antepurantaṃ.
 Hantvāna tam Somanassam kumāram,
 Chetvāna sīsam varamāharantu.
214. Pesitā rājino dūtā, kumāram etadabravuṃ.
 Issarena vitiṇṇosi, vadham pattosi khattiya.
215. Sa rājaputto paridevayanto,
 Dasaṅgulim añjalim paggahetvā.
 Ahampi icchāmi janinda daṭṭhum,
 Jīvam maṃ netvā⁸ paṭidassayetha.
216. Tassa tam vacanam sutvā, rañño puttam adassayum.
 Putto ca pitaram disvā, dūratova'jjhabhāsatha.

1. Vividha (Sī, Syā)

3. Kinnu (I, Ka)

5. Pothayitosmi (Ka)

7. Hantu (Ka)

2. Muñca (Sī, I)

4. Ko nvajja seti (Ka), ko ajja setu (?)

6. Khaggabaddhā (Sī, I)

8. Jīvam panetvā (Sī, I)

* Khu 4. 408 piṭṭhepi.

217. Āgacchum¹ dovārikā khaggabandhā,
Kāsāviyā hantu mamañ janinda.
Akkhāhi me pucchito etamattham,
Aparādho ko ni'dha mama'jja atthi.
218. Sāyañ ca pāto udakañ sajāti,
Aggiñ sadā pāricarata'ppamatto.
Tañ tādisañ sañyatañ brahmacāriñ,
Kasmā tuvañ brūsi gahappatīti.
219. Tālā ca mūlā ca phalā ca deva,
Pariggahā vividhā santi'massa.
Te rakkhati gopayata'ppamatto,
² Tasmā ahañ brūmi gahappatīti².
220. Saccañ kho etañ vadasi kumāra,
Pariggahā vividhā santi'massa.
Te rakkhati gopayata'ppamatto,
Sa³ brāhmaṇo gahapati tena hoti.
221. Suṇantu mayhañ parisā samāgatā,
Sanegamā jānapadā ca sabbe.
Bālā'yañ bālassa vaco nisamma,
Ahetunā ghātayate mañ⁴ janindo.
222. Daḷhasmi mūle viṣaṭe virūḷhe,
Dunnikkayo veḷu pasākhajāto.
Vandāmi pādāni tava⁵ janinda,
Anujāna mañ pabbajissāmi deva.
223. Bhuñjassu bhoge vipule kumāra,
Sabbāñca te issariyañ dadāmi.
Ajjeva tvañ Kurūnañ hohi rājā,
Mā pabbajī pabbajjā hi dukkhā.

1. Āgañchum (Sī), āgañchu (I)

2-2. Brāhmaṇo gahapati tena hoti (Sī, Syā, I)

4. Ghātayate (Sī, I)

3. Natthi idañ Sī-Syā-I-potthakesu.

5. Tavañ (Sī, I)

224. Kinnū'dha deva tava'matthi bhogā,
 Pubbeva'ham¹ devaloke ramissam.
 Rūpehi saddehi atho rasehi,
 Gandhehi phassehi manoramehi.
225. Bhuttā ca me² bhogā tidivasmim deva,
 Parivārito³ accharānam gaṇena⁴.
 Tuvañca⁵ bālam paraneyyam veditvā,
 Na tādise rājakule vaseyyam.
226. Sacāham bālo paraneyyo asmi,
 Ekāparādham⁶ khama putta mayham.
 Punapi ce edisakam bhaveyya,
 Yathāmatim Somanassa karohi.
227. Anisamma kataṃ kammaṃ, anavatthāya cintitaṃ.
 Bhesajjasseva vebhaṅgo, vipāko hoti pāpako.
228. Nisamma ca kataṃ kammaṃ, sammā'vatthāya cintitaṃ.
 Bhesajjasseva sampatti, vipāko hoti bhadrako.
229. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu,
 Asaññato pabbajito na sādhu.
 Rājā na sādhu anisammakārī,
 Yo paṇḍito kodhano taṃ na sādhu.
230. Nisamma khattiyo kayirā, nānisamma disampati.
 Nisammakārino rāja, yaso kitti ca vaḍḍhati.
231. Nisamma daṇḍam paṇayeyya issaro,
 Vegā kataṃ tappati bhūmipāla.
 Sammāpaṇīdhī ca narassa atthā,
 Anānutappā te bhavanti pacchā.

1. Pubbe caham (Ka)

3. Parivāritā (Sī, Syā, I) paricāritā (Ka)

5. Tavañca (Sī, I)

2. Bhuttā (Sī, I)

4. Accharāsaṃgaṇena (Syā, I, Ka)

6. Etāparādham (Ka)

232. Anānutappāni hi ye karonti,
 Vibhajja kammāyatanāni loke.
 Viññuppasatthāni sukhudrayāni,
 Bhavanti Buddhānumatāni¹ tāni.
233. Āgacchuṃ dovārikā khaggabandhā,
 Kāsāviyā hantu mamaṃ janinda.
 Mātuñca² añkasmimahaṃ nisinno,
 Ākaḍḍhito sahasā tehi deva.
234. Kaṭukaṃ hi sambādhaṃ sukicchaṃ³ patto,
 Madhurampi yaṃ jīvitaṃ laddha rāja.
 Kicchenahaṃ ajja vadhā pamutto,
 Pabbajjamevābhimano hamasmi.
235. Putto tavāyaṃ taruṇo Sudhamme,
 Anukampako Somanasso kumāro.
 Taṃ yācamāno na labhāmi svajja⁴,
 Arahasi naṃ yācitave⁵ tuvampi.
236. Ramassu bhikkhācariyāya putta,
 Nisamma dhammesu paribbajassu.
 Sabbesu bhūtesu nidhāya daḍḍaṃ,
 Anindito brahmamupehi ṭhānaṃ.
237. Acchera⁶ rūpaṃ vata yādisañca,
 Dukkhitāṃ maṃ dukkhāpayase Sudhamme.
 Yācassu puttaṃ iti vuccamānā,
 Bhiyyova ussāhayase kumāraṃ.
238. Ye vippamuttā anavajjabhogino⁷,
 Parinibbutā lokamimaṃ caranti.
 Tamariyamaggaṃ paṭipajjamānaṃ,
 Na ussahe vārayitum kumāraṃ.

1. Vaddhānumatāni (Sī, I)

2. Mātucca (I)

3. Sukiccha (Sī, I)

4. Sajja (Sī, I)

5. Yācituye (Ka)

6. Acchariya (Sī, Syā, I)

7. Bhojino (Sī, Syā, I)

239. Addhā have sevitabbā sapaññā,
Bahussutā ye bahuṭhānacintino.
Yesāyaṃ sutvāna subhāsītāni,
Appossukkā vītasokā Sudhammāti.

Somanassajātakam navamam.

506. * Campeyyajātaka (10)

240. Kā nu vijjurivābhāsi, osadhī viya tārakā.
Devatā nusi Gandhabbī, na taṃ maññāmi mānusiṃ¹.
241. Namhi devī na Gandhabbī, na mahārāja mānusi.
Nāgakaññāsmi bhaddante, atthenamhi idhāgatā.
242. Vibbhantacittā kupitindriyāsi,
Nettehi te vārigaṇā savanti.
Kiṃ te naṭṭhaṃ kiṃ pana patthayānā,
Idhāgatā nāri tadiṅgha brūhi.
243. Yamuggatejo uragoti cāhu,
Nāgoti naṃ āhu janā janinda.
Tamaggahī puriso jīvikattho,
Taṃ bandhanā muñca patī mameso.
244. Kathaṃ nva'yaṃ balaviriyūpapanno,
Hatthatta² māgacchi vanibbakassa.
Akkhāhi me nāgakaññe tamatthaṃ,
Kathaṃ vijānemu gahītanāgaṃ.
245. Nagarampi nāgo bhasmaṃ kareyya,
Tathā hi so balaviriyūpapanno.
Dhammañca nāgo apacāyamāno,
Tasmā parakkamma tapo karoti.

* Khu 4. 400 piṭṭhepi.

1. Mānusi (Syā, Ka)

2. Hatthatta (Sī, Syā, I)

246. Cātuddasiṃ pañcadasim¹ ca rāja,
 Catuppathe sammati nāgarājā.
 Tamaggahī puriso jīvikattho,
 Taṃ bandhanā muñca patī mameso.
247. Soḷasitthisahassāni, āmuttamaṇikuṇḍalā.
 Vārigechasayā nārī², tāpi taṃ saraṇaṃ gatā.
248. Dhammena mocehi asāhasena,
 Gāmena nikkhena gavaṃ satena.
 Ossatṭhakāyo urago carātu,
 Puññatthiko muñcatu bandhanasmā.
249. Dhammena mocemi asāhasena,
 Gāmena nikkhena gavaṃ satena.
 Ossatṭhakāyo urago carātu,
 Puññatthiko muñcatu bandhanasmā.
250. Dammi nikkhasataṃ ludda, thūlañca maṇikuṇḍalaṃ.
 Catussadañca pallaṅkaṃ, umāpupphasarinnibhaṃ.
251. Dve ca sādisiyo bhariyā,
 Usabhañca gavaṃ sataṃ.
 Ossatṭhakāyo urago carātu,
 Puññatthiko muñcatu bandhanasmā.
252. Vināpi dānā tava vacanaṃ janinda,
 Muñcemu naṃ uragaṃ bandhanasmā.
 Ossatṭhakāyo urago carātu,
 Puññatthiko muñcatu bandhanasmā.
253. Mutto Campeyyako nāgo, rājānaṃ etadabravi.
 Namo te Kāsirājatthu, namo te Kāsivaḍḍhana.
 Añjalim te paggaṇhāmi, passeyyaṃ me nivesanaṃ.

1. Pannarasim (Sī, Syā, I)

2. Nāriyo (I)

254. Addhā hi dubbissasa'meta'māhu,
 Yaṃ mānuso vissase amānusamhi.
 Sace ca maṃ yācasi etamatthaṃ,
 Dakkhemu te nāga nivesanāni.
255. Sacepi¹ vāto giri'māvaheyya,
 Cando ca suriyo ca chamā pateyyuṃ.
 Sabbā ca najjo paṭisotaṃ vajeyyuṃ,
 Na tveva'haṃ rāja musā bhaṇeyyaṃ.
256. Nabhaṃ phaleyya udadhīpi susse,
 Saṃvaṭṭaye² Bhūṭadharā Vasundharā.
 Siluccayo Meru samūla'muppate³,
 Na tveva'haṃ rāja musā bhaṇeyyaṃ.
257. Addhā hi dubbissasa'meta'māhu,
 Yaṃ mānuso vissase amānusamhi.
 Sace ca maṃ yācasi etamatthaṃ,
 Dakkhemu te nāga nivesanāni.
258. Tumhe khottha ghoravisā uḷārā,
 Mahātejā khippakopī ca hotha.
 Maṃkāraṇā⁴ bandhanasmā pamutto,
 Arahasi no jānituye⁵ katāni.
259. So paccataṃ niraye ghorarūpe,
 Mā kāyikaṃ sāta'malattha kiñci.
 Peḷāya baddho maraṇaṃ upetu,
 Yo tādisaṃ kammakathaṃ na jāne.

1. Sace hi (Sī-I-Ṭṭha)

2. Saṃvaṭṭayaṃ (Sī, I), saṃvaṭṭeyya (Syā, Ka)

3. Mubbahe (Sī, Syā, I, Ka-Ṭṭha), muṭṭhahe (Ka)

4. Mama kāraṇā (Sī, Syā, I)

5. Jānitāye (Sī), jānitave (Syā), jānitaye (I)

260. Saccappaṭiñṇā tava mesa hotu,
 Akkodhano hohi anupanāhī.
 Sabbaṃ ca te nāgakulaṃ supaṇṇā,
 Aggim va gimhesu¹ vivajjayantu.
261. Anukampasī nāgakulaṃ janinda,
 Mātā yathā suppiyaṃ ekaputtaṃ.
 Ahañca te nāgakulena saddhim,
 Kāhāmi veyyāvaṭikaṃ ulāraṃ.
262. Yojentu ve rājarathe sucitte,
 Kambojake Assatare sudante.
 Nāge ca yojentu suvaṇṇakappane,
 Dakkhemu nāgassa nivesanāni.
263. Bherī mudiṅgā² paṇavā ca saṅkhā,
 Avajjayimsu Uggasenassa rañño.
 Pāyāsi rājā bahusobhamāno,
 Purakkhato nārigaṇassa majjhe.
264. Suvaṇṇacitakaṃ bhūmim, addakkhi Kāsivaḍḍhano.
 Sovaṇṇamayapāsāde, veḷuriyaphalakatthate.
265. Sa rājā pāvisi byamhaṃ, Campeyyassa nivesanaṃ.
 Ādiccavaṇṇasannitaṃ, kaṃsavijju pabhassaraṃ.
266. Nānārukkhehi sañchannaṃ, nānāgandhasamīritaṃ.
 So pāvekkhi Kāsirājā, Campeyyassa nivesanaṃ.
267. Pavittḥasmiṃ Kāsiraññe, Campeyyassa nivesanaṃ.
 Dibbā tūriyā pavajjimsu, nāgakañṇā ca naccisuṃ³.
268. Taṃ nāgakañṇā caritaṃ gaṇena,
 Anvāruhī Kāsirājā pasanno.
 Nisīdi sovaṇṇamayamhi pīṭhe,
 Sāpassaye⁴ candanasāralitte.

1. Gimhāsu (Sī, Syā, I)

3. Naccayum (Sī, I, Ka)

2. Mutiṅgā (Sī, I)

4. Sopassaye (Ka)

269. So tattha bhutvā ca atho ramitvā,
 Campeyyakaṃ Kāsirājā avoca.
 Vimānaseṭṭhāni imāni tuyhaṃ,
 Ādiccavaṇṇāni pabhassarāni.
 Ne'tādisaṃ atthi manussaloke,
 Kiṃ patthayaṃ¹ nāga tapo karosi.
270. Tā kambukāyūradharā suvatthā,
 Vaṭṭaṅgulī tambatalūpapannā.
 Paggayha pāyenti anomavaṇṇā,
 Ne'tādisaṃ atthi manussaloke.
 Kiṃ patthayaṃ nāga tapo karosi.
271. Najjo ca te'mā puthulomamacchā,
 Āṭṭā² sakuntābhirudā sutitthā.
 Ne'tādisaṃ atthi manussaloke,
 Kiṃ patthayaṃ nāga tapo karosi.
272. Koṇcā mayūrā diviyā cā haṃsā,
 Vaggussarā kokilā sampatanti.
 Ne'tādisaṃ atthi manussaloke,
 Kiṃ patthayaṃ nāga tapo karosi.
273. Ambā ca sālā tilakā ca jambuyo,
 Uddālakā pāṭaliyo ca phullā.
 Ne'tādisaṃ atthi manussaloke,
 Kiṃ patthayaṃ nāga tapo karosi.
274. Imā ca te pokkharaṇṇo samantato,
 Dibbā³ ca gandhā satataṃ pavāyanti.
 Ne'tādisaṃ atthi manussaloke,
 Kiṃ patthayaṃ nāga tapo karosi.

1. Kimatthiyaṃ (Sī, Syā, I)

2. Āḍā (Syā), adā (I)

3. Dibyā (Syā), diviyā (I)

275. Na puttahetu na dhanassa hetu,
 Na āyuno cāpi¹ janinda hetu.
 Manussayoniṃ abhipatthayāno,
 Tasmā parakkamma tapo karomi.
276. Tvaṃ lohitakkho vihatantaramso,
 Alaṅkato kappitakesamassu.
 Surosito lohitacandanena,
 Gandhabbarājāva disā pabhāsasi.
277. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
 Sabbehi kāmehi samaṅgibhūto.
 Pucchāmi taṃ nāgarāje'tamatthaṃ,
 Seyyo ito kena manussaloko.
278. Janinda nāññatra manussalokā,
 Suddhī va saṃvijjati saṃyamo vā.
 Ahañca laddhāna manussayoniṃ,
 Kāhāmi jātimaṇassa antaṃ.
279. Addhā have sevitabbā sapaññā,
 Bahussutā ye bahuṭhānacintino.
 Nāriyo ca disvāna tuvañca nāga,
 Kāhāmi puññāni anappakāni.
280. Addhā have sevitabbā sapaññā,
 Bahussutā ye bahuṭhānacintino.
 Nāriyo ca disvāna mamañca rāja,
 Karohi puññāni anappakāni.
281. Idañca me jātarūpaṃ pahūtaṃ,
 Rāsī suvaṇṇassa ca tālamattā.
² Ito haritvāna suvaṇṇagharāni,
 Karassu rūpiyapākāraṃ karontu².

1. Vāpi (Sī, I)

2-2. Ito haritvā sovaṇṇagharāni kāraya, rūpiyassa ca pākāraṃ karontu (Sī, Syā) Ito haritvā sovaṇṇagharāni, [Kāraya] rūpiyassa ca pākāraṃ karontu (I)

282. Muttā ca¹ vāhasahassāni pañca,
 Veḷuriyamissāni ito haritvā.
 Antepure bhūmiyaṃ santharantu,
 Nikkaddamā hehiti nīrajā ca.

283. Etādisaṃ āvasa rājasetṭha,
 Vimānasetṭhaṃ bahu sobhamānaṃ.
 Bārāṇasiṃ nagaraṃ iddhaṃ phītaṃ,
 Rajjañca kārehi anomapaññāti.

Campeyyajātakaṃ dasamaṃ.

507. Mahāpalobhanajātaka (11)

284. Brahmaloḷā cavitvāna, devaputto mahiddhiko.
 Rañño putto udapādi, sabbakāmasamiddhisu.

285. Kāmā vā kāmasaññā vā, brahmaloke na vijjati.
 Svāssu² tāyeva saññāya, kāmehi vijigucchatha.

286. Tassa cantepure āsi, jhānāgāraṃ sumāpitaṃ.
 So tattha paṭisallīno³, eko rahasi jhāyatha.

287. Sa rājā paridevesi, puttasokena aṭṭito.
 Ekaputto ca'yaṃ mayhaṃ, na ca kāmāni bhuñjati.

288. Ko nu khvettha⁴ upāyo so, ko vā jānāti kiñcanaṃ.
 Yo⁵ me puttaṃ palobheyya, yathā kāmāni patthaye.

289. Ahu kumārī tattheva, vaṇṇarūpasamāhitā.
 Kusalā naccagītassa, vādite ca padakkhiṇā.

290. Sā tattha upasaṅkamma, rājānaṃ etadabravi.
 Ahaṃ kho naṃ palobheyyaṃ, sace bhattā bhavissati.

291. Taṃ tathāvādinim rājā, kumārīm etadabravi.
 Tvaññeva naṃ palobhehi, tava bhattā bhavissati.

1. Muttānañca (Sī, Syā)

2. Yvāssa (Sī)

3. Paṭisallāno (Ka)

4. Khettha (Sī, I)

5. Ko (Sī, I)

292. Sā ca antepuraṃ gantvā, bahuṃ kāmupasaṃhitāṃ.
Hadayaṅgamā pemaṇīyā, citrā gāthā abhāsatha.
293. Tassā ca gāyamānāya, saddaṃ sutvāna nāriyā.
Kāmacchanda'ssa uppajji, janaṃ so paripucchatha.
294. Kasse'so saddo ko vā so, bhaṇati uccāvacaṃ bahuṃ.
Hadayaṅgamaṃ pemaṇīyaṃ, aho¹ kaṇṇasukhaṃ mama.
295. Esā kho pamadā deva, khiḍḍā esā anappikā².
Sace tvaṃ kāme bhuñjeyya, bhiyyo bhiyyo chādeyyu taṃ.
296. Ingha āgacchato'rena³, avidūramhi gāyatu.
Assamassa samīpamhi, santike mayhaṃ gāyatu.
297. Tirokuṭṭamhi gāyitvā, jhānāgāramhi pāvisi.
Bandhi naṃ⁴ anupubbena, āraññaṃiva kuñjaraṃ.
298. Tassa⁵ kāmarasaṃ ñatvā, issādammo ajāyatha.
“Ahameva kāme bhuñjeyyaṃ, mā añño puriso ahu”.
299. Tato asinṃ gahetvāna, purise hantaṃ upakkami.
Ahameveko bhuñjissaṃ, mā añño puriso siyā.
300. Tato jānapadā sabbe, vikkandiṃsu samāgatā.
Putto tyāyaṃ mahārāja, janaṃ heṭhetya'dūsakaṃ.
301. Tañca rājā vivāhesi⁶, samhā raṭṭhā ca⁷ khattiyo.
Yāvatā vijitaṃ mayhaṃ, na te vatthabba⁸ tāvade.
302. Tato so bhariyamādāya, samuddaṃ upasaṅkami.
Paṇṇasālaṃ karitvāna, vanamuñchāya pāvisi.
303. Athe'ttha isi māgacchi, samuddaṃ uparūpari.
So tassa gehaṃ pāvekkhi, bhattakāle upaṭṭhite.

1. Atho (Sī, I)

3. Āgacchatorenaṃ (Ka) āgacchatu + orena.

5. Tassā (Syā)

7. Raṭṭhāto (Sī, I), raṭṭhato (Ka)

2. Anappakā (Ka)

4. Bandhituṃ (Syā, Ka)

6. Nivāhesi (Syā), vihāhesi (I)

8. Vattabba (Sī, I)

304. Tañca bhariyā palobhesi, passa yāva sudāruṇaṃ.
Cuto so brahmacariyamhā, iddhiyā parihāyatha.
305. Rājaputto ca uñchāto, vanamūlaphalaṃ bahum.
Sāyaṃ kājena¹ ādāya, assamaṃ upasaṅkami.
306. Isī ca khattiyaṃ disvā, samuddaṃ upasaṅkami.
“Vehāyaṃ gamissan”ti, sīdate so mahaṇṇave.
307. Khattiyo ca isiṃ disvā, sīdamānaṃ mahaṇṇave.
Tasseva anukampāya, imā gāthā abhāsatha.
308. Abhiijamāne vārisimīṃ, sayam āgamma iddhiyā.
Missībhāvi’tthiyā gantvā, saṃsīdati mahaṇṇave.
309. Āvaṭṭanī mahāmāyā, brahmacariyavikopānā.
Sīdanti naṃ viditvāna, ārakā parivajjaye.
310. Analā mudusambhāsā, duppūrā tā nadīsamā.
Sīdanti naṃ viditvāna, ārakā parivajjaye.
311. Yaṃ etā upasevanti, chandasā vā dhanena vā.
Jātavedova saṃ ṭhānaṃ, khippaṃ anudahanti naṃ.
312. Khattiyassa vaco sutvā, isissa nibbidā ahu.
Laddhā porāṇakaṃ maggaṃ, gacchate so vihāyaṃ.
313. Khattiyo ca isiṃ disvā, gacchamānaṃ vihāyaṃ.
Saṃvegaṃ alabhī dhīro, pabbajjaṃ samarocayi.
314. Tato so pabbajitvāna, kāmarāgaṃ virājayi.
Kāmarāgaṃ virājetvā, brahmalokūpago ahūti.
Mahāpalobhanaajātakam ekādasamaṃ.

508. Pañcapaṇḍitajātaka (12)

315. Pañca paṇḍitā samāgatā'ttha,
 Pañhā me paṭibhāti taṃ suṇātha.
 Nindiya'matthaṃ pasaṃsiyaṃ vā,
 Kassevā'vikareyya¹ guyhamatthaṃ.
316. Tvaṃ āvikarohi bhūmipāla,
 Bhattā bhārasaho tuvaṃ vade taṃ.
 Tava chandarucīni² sammāsivā,
 Atha vakkhanti janinda pañca dhīrā.
317. Yā sīlavatī anaññatheyyā³,
 Bhattucchandavasānugā⁴ manāpā.
 Nindiya'matthaṃ pasaṃsiyaṃ vā,
 Bhariyāyā'vikareyya⁵ guyhamatthaṃ.
318. Yo kicchagatassa āturassa,
 Saraṇaṃ hoti gatī parāyanañca.
 Nindiya'matthaṃ pasaṃsiyaṃ vā,
 Sakhino vā'vikareyya guyhamatthaṃ.
319. Jeṭṭho⁶ atha majjhimo kaniṭṭho,
 Yo⁷ ce sīlasamāhito ṭhitatto.
 Nindiya'matthaṃ pasaṃsiyaṃ vā,
 Bhātu vā'vikareyya guyhamatthaṃ.
320. Yo ve pituhadayassa paddhagū⁸.
 Anujāto pitaraṃ anomapañño.
 Nindiya'matthaṃ pasaṃsiyaṃ vā,
 Puttassā'vikareyya⁹ guyhamatthaṃ.

1. Kassa vāvīkareyya (Ka)

2. Chandañca ruciñca (Sī, I)

3. Anaññadheyyā (Sī, I)

4. Piyā (Ka)

5. Bhariyāyā vāvīkareyya (Ka)

6. Yo jeṭṭho (Syā)

7. So (Sī, Syā, I)

8. Patthagū (Syā), pattagū (Ka)

9. Puttassa vāvīkareyya (Ka)

321. Mātā dvipadājanindaseṭṭha,
 Yā nam¹ poseti chandasā piyena.
 Nindiya'matthaṃ pasamsiyaṃ vā,
 Mātuyā'vīkareyya² guyhamatthaṃ.
322. Guyhassa hi guyhameva sādhu,
 Na hi guyhassa pasattha'māvikammaṃ.
 Anipphannatā³ saheyya dhīro,
 Nipphannova⁴ yathāsukhaṃ bhaṇeyya.
323. Kiṃ tvaṃ vīmanosi rājaseṭṭha,
 Dvipadajaninda⁵ vacanaṃ suṇoma metaṃ⁶.
 Kiṃ cintayamāno dummanosi,
 Nūna deva aparādho atthi mayhaṃ.
324. “Paṇhe⁷ vajjho Mahosadho”ti,
 Āṇatto me vadhāya bhūripaṇṇo.
 Taṃ cintayamāno dummanosmi,
 Na hi devī aparādho atthi tuyhaṃ.
325. Abhidosagato dāni ehisi,
 Kiṃ sutvā kiṃ saṅkate mano te.
 Ko te kimavoca bhūripaṇṇa,
 Ingha vacanaṃ suṇoma brūhi me'taṃ.
326. “Paṇhe vajjho Mahosadho”ti,
 Yadi te mantayitaṃ janinda dosaṃ.
 Bhariyāya rahogato asaṃsi,
 Guyhaṃ pātukataṃ suttaṃ mame'taṃ.

1. Yo taṃ (Sī, I)

2. Mātuyā vāvīkareyya (Ka)

3. Anipphādāya (Sī, I), anipphannatāya (Syā), ānippādā (?)

4. Nipphannattho (Sī, I), nipphannatthova (Syā)

5. Dipadinda (Sī, Syā, I)

6. Netam (Sī, I), tetam (Syā)

7. Paṇṇo (Sī, I), paṇhe (Syā), panhe (Ka)

327. Yaṃ sālavanasmiṃ senako,
 Pāpakammaṃ akāsi asabbhirūpaṃ.
 Sakhinova rahogato asaṃsi,
 Guyhaṃ pātukataṃ suttaṃ mama'taṃ.
328. Pukkusa¹ purisassa te janinda,
 Uppanno rogo arājayutto.
 Bhātuṇca² rahogato asaṃsi,
 Guyhaṃ pātukataṃ suttaṃ mama'taṃ.
329. Ābādho'yaṃ asabbhirūpo,
 Kāmino³ naradevena phuṭṭho.
 Puttassa rahogato asaṃsi,
 Guyhaṃ pātukataṃ suttaṃ mama'taṃ.
330. Atṭhavaṇkaṃ maṇiratanāṃ uḷāraṃ,
 Sakko te adadā pitāmahassa.
 Devindassa gataṃ tadajja hatthaṃ⁴,
 Mātuṇca rahogato asaṃsi.
 Guyhaṃ pātukataṃ suttaṃ mama'taṃ.
331. Guyhassa hi guyhameva sādhu,
 Na hi guyhassa pasattha'māvikammaṃ.
 Anipphannatā saheyya dhīro,
 Nipphannova yathāsukhaṃ bhaṇeyya.
332. Na guyhamatthaṃ vivareyya, rakkheyya naṃ yathā nidhiṃ.
 Na hi pātukato sādhu, guyho attho pajānatā.
333. Thiyaṃ guyhaṃ na saṃseyya, amittassa ca paṇḍito.
 Yo cāmisena saṃhīro, hadayattheno ca yo naro.
334. Guyhamatthaṃ asambuddhaṃ, sambodhayati yo naro.
 Mantabhedabhayaṃ tassa, dāsabhūto titikkhati.

1. Pukkusa (Ka) 401. Paṇṇajātaka passitabbaṃ.

2. Bhātuṇca (Sī, I), bhātuva (Syā)

3. Kāvindo (Sī, I)

4. Devindassa tadajja hatthagataṃ (Ka)

335. Yāvanto purisassa'ttham, guyham jānanti mantinam.
Tāvanto tassa ubbegā, tasmā guyham na vissaje.

336. Vivicca bhāseyya divā rahassam,
Rattim giram nāivelam pamuñce.
Upassutikā hi suṇanti mantam,
Tasmā manto khippamupeti bhedanti.

Pañcapaṇḍitajātakam dvādasamam.

509. Hatthipālajātaka (13)

337. Cirassam vata passāma, brāhmaṇam devavaṇṇinam.
Mahājaṭam khāridharam¹, paṅkadantam rajassiram.

338. Cirassam vata passāma, isim dhammaguṇe ratam.
Kāsāyavatthavasanaṃ, vākacīram paṭicchadam.

339. Āsanam udakam pajjam, paṭigaṇhātu no bhavam.
Agghe bhavantam pucchāma, aggham kurutu no bhavam.

340. Adhicca Vede pariyesa vittam,
Putte gahe² tāta patiṭṭhapetvā.
Gandhe rase paccanubhuyya³ sabbam,
Araññaṃ sādhu muni so pasattho.

341. Vedā na saccā na ca vittalābho,
Na puttalābhena jaram vihani.
Gandhe rase muccana⁴ māhu santo,
Sakammunā⁵ hoti phalūpapatti.

342. Addhā hi saccam vacanam tavetam,
Sakammunā hoti phalūpapatti.
Jiṇṇā ca mātāpitaro tavime⁶.
Passeyyum tam vassasatam arogam⁷.

1. Bhāradharam (I)

3. Paccanubhotva (Syā), paccanubhutva (I)

5. Sakammanā (Sī, I)

7. Arogyam (Syā, Ka)

2. Gehe (Sī, Syā, I)

4. Muñcana (Sī, Ka)

6. Taveme (Sī), tava yime (Syā, I)

343. Yassa'ssa sakkhī maraṇena rāja,
Jarāya mettī naravīraṣeṭṭha.
Yo cāpi jañña na marissaṃ kadāci,
Passeyyumaṃ taṃ vassasataṃ arogaṃ.
344. Yathāpi nāvaṃ puriso dakamhi,
Ereti ce naṃ upaneti tīraṃ.
Evampi byādhī satataṃ jarā ca,
Upaneti maccaṃ¹ vasamantakassa.
345. Paṅko ca kāmā palipo ca kāmā,
Manoharā duttarā maccudheyyā.
Etasmiṃ paṅke palipe byasannā².
Hīnattarūpā na taranti pāraṃ.
346. Ayaṃ pure luddamakāsi kammaṃ,
Svāyaṃ gahīto na hi makkhi'to me.
Orundhiyā naṃ parirakkhissāmi,
Mā'yaṃ puna luddamakāsi kammaṃ.
347. Gavaṃva³ naṭṭhaṃ puriso yathā vane,
Anvesatī⁴ rāja apassamāno.
Evaṃ naṭṭho Esukārī mamattho,
Sohaṃ kathaṃ na gaveseyyaṃ rāja.
348. Hiyyoti hiyyati⁵ poso,
Pareti parihāyati.
Anāgataṃ neta'matthīti ñatvā,
Uppannachandaṃ ko panudeyya dhīro.
349. Passāmi vohaṃ daharaṃ⁶ kumārīṃ,
Mattūpamaṃ ketakapupphanettaṃ.
Abhuttabhoge⁷ paṭhame vayasmiṃ,
Ādāya maccu vajate kumārīṃ.

1. Maccu (Syā, I)

2. Visannā (Syā, Ka)

3. Gāvaṃva (Sī)

4. Pariyesatī (Sī, I)

5. Hīyoti hīyati (Sī)

6. Daharī (Syā, I, Ka)

7. Abhutvā bhoge (Syā, Ka-ṭṭha), abhutva bhoge (I), bhoge abhutvā (Ka)

350. Yuvā sujāto sumukho sudassano.
 Sāmo kusumbhaparikiṇṇamassu.
 Hitvāna kāme paṭigacca¹ gehaṃ,
 Anujāna maṃ pabbajjissāmi deva.
351. Sākhāhi rukkho labhate samaññaṃ,
 Pahīnasākharaṃ pana khāṇu'māhu.
 Pahīnaputtassa mama'jja bhoti,
 Vāseṭṭhi bhikkhācariyāya kālo.
352. Aghasmi koñcāva yathā himaccaye,
 Katāni² jālāni padāliya³ haṃsā.
 Gacchanti puttā ca patī ca mayhaṃ,
 Sāhaṃ kathaṃ nānuvaje pajānaṃ.
353. Ete bhutvā vāmitvā ca, pakkamanti vihaṅgamā.
 Ye ca bhutvāna vamiṃsu, te me hatthatta⁴ māgatā.
354. Avamī brāhmaṇo kāme, so⁵ tvaṃ paccāvamissasi.
 Vantādo puriso rāja, na so hoti pasamsiyo.
355. Paṅke ca⁶ posaṃ palipe byasannaṃ,
 Balī yathā dubbalamuddhareyya.
 Evampi maṃ tvaṃ udatāri bhoti,
 Pañcālī gāthāhi subhāsītāhi.
356. Idaṃ vatvā mahārājā, Esukārī disampati.
 Raṭṭhaṃ hitvāna pabbaji, nāgo chetvāva bandhanaṃ.
357. Rājā ca pabbajjamarocayittha,
 Raṭṭhaṃ pahāya naravīraseṭṭho.
 Tuvampi no hohi yatheva rājā,
 Amhehi guttā anusāsa rajjaṃ.

1. Paṭigacca (Sī), paṭigaccha (Syā, I)

2. Tantāni (Sī, I)

3. Padāleyya (Sī)

4. Hatthattha (Sī, Syā, I)

5. Te (Sī, I)

6. Paṅkeva (Sī, I)

358. Rājā ca pabbajja'marocayittha,
 Raṭṭhaṃ pahāya naravīraseṭṭho.
 Ahampi ekā¹ carissāmi loke,
 Hitvāna kāmāni manoramāni.

359. Rājā ca pabbajja'marocayittha,
 Raṭṭhaṃ pahāya naravīraseṭṭho.
 Ahampi ekā carissāmi loke,
 Hitvāna kāmāni yathodhikāni.

360. Accenti kālā tarayanti rattiyo,
 Vayoguṇā anupubbaṃ jahanti.
 Ahampi ekā carissāmi loke,
 Hitvāna kāmāni manoramāni.

361. Accenti kālā tarayanti rattiyo,
 Vayoguṇā anupubbaṃ jahanti.
 Ahampi ekā carissāmi loke,
 Hitvāna kāmāni yathodhikāni.

362. Accenti kālā tarayanti rattiyo,
 Vayoguṇā anupubbaṃ jahanti.
 Ahampi ekā carissāmi loke,
 Sītībhūtā² sabba'maticca saṅganti.

Hatthipālajātakaṃ terasamaṃ.

510. * Ayogharajātaka (14)

363. Yamekarattiṃ paṭhamam, gabbhe vasati māṇavo.
 Abbhutṭhitova so yāti³, sa gacchaṃ na nivattati.

1. Ekāva (Sī)

* Khu 4. 410 piṭṭhepi.

2. Sītībhūtā (Sī)

3. Sayati (Sī, I), sayāti (katthaci)

364. Na yujjhamānā na balena'vassitā,
 Narā na jīranti na cāpi miyyare.
 Sabbaṃ hidaṃ¹ jātijarāyupaddutaṃ,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
365. Caturaṅginim senaṃ subhimsarūpaṃ,
 Jayanti raṭṭhādhipatī pasayha.
 Na maccuno jayitu'mussahanti,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
366. Hatthīhi assehi rathehi pattibhi,
 Parivāritā muccare ekacceyyā².
 Na maccuno³ muccitu'mussahanti,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
367. Hatthīhi assehi rathehi pattibhi,
 Sūrā⁴ pabhañjanti padhaṃsayanti.
 Na maccuno bhañjitu'mussahanti,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
368. Mattā gajā bhinnagaḷā⁵ pabhinnā,
 Nagarāni maddanti janaṃ hananti.
 Na maccuno madditu'mussahanti,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
369. Issāsino katahatthāpi vīrā⁶,
 Dūrepātī⁷ akkhaṇavedhinopi.
 Na maccuno vijjhitu'mussahanti,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
370. Sarāni khīyanti saselaḷānā,
 Sabbaṃ hidaṃ⁸ khīyati dīghamantaraṃ.
 Sabbaṃ hidaṃ⁸ bhañjare kālapariyāyaṃ,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.

1. Hi taṃ (Sī, I)

2. Ekacceyyā (Sī, I)

3. Na maccuto (Sī)

4. Purā (Ka)

5. Pabhinnagaḷā (Sī)

6. Dhīrā (Sī, I)

7. Patī (Ka)

8. Hi taṃ (Sī, I), pitaṃ (Syā)

371. Sabbesa mevaṃ hi narāṇa nārīnaṃ¹,
 Calācalaṃ pāṇabhuno'dha jīvitāṃ.
 Paṭova dhuttassa, dumova kūlajo,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
372. Dumapphalāne'va patanti māṇavā,
 Daharā ca vuddhā ca sarīrabhedā.
 Nāriyo narā majjhimaporisā ca,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
373. Nāyaṃ vayo tārakarājasannibho,
 Yadabbhatītaṃ gatameva dāni taṃ.
 Jiṇṇassa hī natthi ratī kuto sukhaṃ,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
374. Yakkhā pisācā athavāpi petā,
 Kupitā te² assasanti manusse.
 Na maccuno assasitu'ssahanti,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
375. Yakkhe pisāce athavāpi pete,
 Kupitepi te nijjhapanāṃ karonti.
 Na maccuno nijjhapanāṃ karonti,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
376. Aparādhake dūsake heṭhake ca,
 Rājāno daṇḍenti viditvāna dosaṃ.
 Na maccuno daṇḍayitu'ssahanti,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
377. Aparādhakā dūsakā heṭhakā ca,
 Labhanti te rājino nijjhapetuṃ.
 Na maccuno nijjhapanāṃ karonti,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.

1. Narānarīnaṃ (I), nārī narānaṃ (Syā), naranārīnaṃ (Ka)

2. Kupitāpi te (Sī, I)

378. Na khattiyoti na ca brāhmaṇoti,
 Na aḍḍhakā balavā tejavāpi.
 Na maccurājassa apekkhamatthi,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
379. Sīhā ca byagghā ca athopi dīpiyo,
 Pasayha khādanti vipphandamānaṃ.
 Na maccuno khāditu'mussahanti,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
380. Māyākārā raṅgamajjhe karontā,
 Mohenti cakkhūni janassa tāvade.
 Na maccuno mohayitu'ssahanti,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
381. Āsīvisā kupitā uggatejā,
 Ḍaṃsanti mārentipi te manusse.
 Na maccuno ḍaṃsitu'mussahanti,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
382. Āsīvisā kupitā yaṃ ḍaṃsanti,
 Tikicchakā tesa viṣaṃ hananti.
 Na maccuno daṭṭhaviṣaṃ¹ hananti,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
383. Dhammantarī vettaraṇī² ca bhojo,
 Visāni hantvāna bhujaṅgamānaṃ.
 Suyyanti te kālakatā tatheva,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.
384. Vijjādhara ghora'madhīyamānā,
 Adassanaṃ osadhehi vajanti.
 Na maccurājassa vajanta'dassanaṃ³,
 Taṃ me matī hoti carāmi dhammaṃ.

1. Daṭṭhassa viṣaṃ (Ka)

2. Vettaraṇī (Sī, I)

3. Vajanti adassanaṃ (Syā, Ka)

385. Dhammo have rakkhati dhammacārīṃ,
 Dhammo suciṇṇo sukhamāvahāti.
 Esānisaṃso dhamme suciṇṇe,
 Na duggatīṃ gacchati dhammacārī.
386. Na hi dhammo adhammo ca, ubho samavipākino.
 Adhammo nirayaṃ neti, dhammo pāpeti suggatinti. (2605)
 Ayogharajātakam cuddasamaṃ.

Vīsatinipātaṃ niṭṭhitam.

Tassuddānam

Mātaṅga sambhūta sivi sirimanto,
 Rohaṇa haṃsa sattigumbo bhallātiya.
 Somanassa campeyya brahma pañca-
 Paṇḍita cirassamvata ayogharāti.

16. Timsanipāta

511. Kimchandajātaka (1)

1. Kimchando kimadhippāyo, eko sammasi ghammani.
Kim patthayāno kim esaṃ, kena atthena brāhmaṇa.
2. Yathā mahā vāridharo, kumbho supariṇāhavā¹.
Tathūpamaṃ ambapakkam, vaṇṇagandharasuttamaṃ.
3. Tam vuyhamānaṃ sotena, disvānā'malamajjhime.
Pāṇiṃ naṃ gahetvāna, agyāyatanamāharim.
4. Tato kadali pattesu, nikkhipitvā sayam aham.
Satthena naṃ vikappetvā, khuppi pāsam ahāsi me.
5. Soham apetadaratho, byantibhūto² dukhakkhamo.
Assādam nādhigacchami, phalesva'ññesu kesuci³.
6. Sose tvā nūna maraṇam, tam mamaṃ āvahissati.
Ambam ya'ssa phalaṃ sādu, madhuraggaṃ manoramaṃ.
Yamuddhirim vuyhamānaṃ, udadhismā mahaṇṇave.
7. Akkhātāṃ te mayā sabbaṃ, yasmā upavasāmaham.
Rammaṃ pati nisinnosmi, puthulomāyutā puthu.
8. Tvaṇca kho meva⁴ akkhāhi, attānamapalāyini.
Kā vā tvamasi kalyāṇi, kissa vā tvaṃ sumajjhime.
9. Ruppapaṭṭapalimaṭṭhiva⁵, byagghiva girisānujā.
Yā santi nāriyo devesu, devānaṃ paricārīkā.
10. Yā ca manussalokasmim, rūpenā'nvāgatitthiyo.
Rūpena te sadisī natthi, devesu Gandhabbamanussaloke⁶.
Puṭṭhāsi me cārupubbaṅgi, brūhi nāmaṇca bandhave.

1. Supariṇāmavā (Ka)

3. Kesupi (Ka-Sī)

5. Ruppapaṭṭapalimaṭṭhiva (Syā), rūpapaṭṭapamaṭṭhiva (Ka)

6. Devagandhabbamanūse (Syā)

2. Byantibhūto (Sī, I, Ka)

4. Me (Sī), mama (?)

11. Yaṃ tvaṃ pati nisinnosi, rammaṃ brāhmaṇa Kosikim.
Sāhaṃ bhusālayāvutthā, varavārivahoghasā.
12. Nānādumagaṇākiṇṇā, bahukā girikandarā.
Mameva pamukhā honti, abhisandanti pāvuse.
13. Atho bahū vanatodā, nīlavārivahindharā.
Bahukā nāgavittodā, abhisandanti vārinā.
14. Tā ambajambulabujā, nīpā tālā cu'dumbarā¹.
Bahūni phalajātāni, āvahanti abhiṇhaso.
15. Yaṃ kiñci ubhato tīre, phalaṃ patati ambuni.
Asaṃsayam taṃ sotassa, phalaṃ hoti vasānugam.
16. Etadaññāya medhāvi, puthupañña suṇohi me.
Mā rocaya mabhisaṅgam, paṭisedha janādhīpa.
17. Na vāhaṃ vaḍḍhavam² maññe, yaṃ tvaṃ raṭṭhābhivaḍḍhana.
Āceyyamāno rājisi, maraṇam abhikaṅkhasi.
18. Tassa jānanti pitaro, Gandhabbā ca sadevakā.
Ye cāpi isayo loke, saññatattā tapassino.
Asaṃsayam tepi³ jānanti, paṭṭhabhūtā⁴ yasassino.
19. Evaṃ veditvā vidū sabbadhammaṃ,
Viddhamsanam cavanam jīvitassa.
Na cīyatī tassa narassa pāpaṃ,
Sace na ceteti vadhāya tassa.
20. Isipūgasamaññāte, evaṃ lokyā veditā sati⁵.
Anariyaparisaṃbhāse, pāpakammaṃ jigīsasi⁶.
21. Sace ahaṃ marissāmi, tīre te puthusussoṇi.
Asaṃsayam taṃ asiloko, mayi pete āgamissati.

1. Tālamudumbarā (Syā, Ka)

3. Te (Sī, I)

5. Pati (Syā, Ka)

2. Vaddhavam (Sī, I)

4. Vaddhabhūtā (Sī, I)

6. Jigimsasi (Sī, Syā, I)

22. Tasmā hi pāpakam kammaṃ, rakkhasseva¹ sumajjhime.
Mā taṃ sabbo jano pacchā, pakutṭhāyi² mayi mate.
23. Aññāta'metaṃ avisayhasāhi,
Attāna'mambañca dadāmi te taṃ.
So duccaje kāmaguṇe pahāya,
Santiñca dhammañca adhiṭṭhitosi.
24. Yo hitvā pubbasaññogaṃ, pacchā saṃyojane ṭhito.
Adhammañceva carati, pāpañcassa pavaḍḍhati.
25. Ehi taṃ pāpayissāmi, kāmam appossuko bhava.
Upānayāmi sītasmiṃ, viharāhi anussuko.
26. Taṃ puppharasamattebhi, vakkaṅgehi arindama.
Koñcā mayūrā diviyā, kolaṭṭhimadhusālīkā.
Kūjitā haṃsapūgehi, lokile'ttha pabodhare.
27. Ambe'ttha vippasākhaggā³, palālakhallasannibhā.
Kosambasalaḷā⁴ nīpā, pakkatālavilambino.
28. Mālī tiriṭi kāyūrī, aṅgadī candanussado⁵.
Rattim tvaṃ paricāresi, divā vedesi vedanam.
29. Soḷasitthisahassāni, yā te'mā paricārikā.
Evaṃ mahānubhāvosi, abbhuto lomahaṃsano.
30. Kiṃ kammamakārī pubbe, pāpaṃ attadukkhāvaham.
Yaṃ karitvā manusseṣu, piṭṭimaṃsāni khādasi.
31. Ajjhenāni paṭiggayha, kāmesu gadhito⁶ aham.
Acarim dīghamaddhānam, paresam ahitāyataṃ.
32. Yo piṭṭhimaṃsiko hoti, evaṃ ukkacca khādati.
Yathāham ajja khādāmi, piṭṭhimaṃsāni attanoti.

Kimchanda jātakam paṭhamam.

1. Rakkhassu ca (Syā)

2. Pakatthāsi (Sī, I), pakvakkhāsi (Syā)

3. Vippasūnaggā (Sī, Syā, I), vippa-onaggā (Ka)

4. Kosumbhasalalā (Sī, Syā, I)

5. Candanassado (Sī)

6. Gadhito (Sī, I), giddhito (Syā, Ka), giddhiko (Ka-Ṭṭha)

512. Kumbhajātaka (2)

33. Ko pāturāsī Tidivā nabhamhi,
Obhāsayaṃ saṃvarim candimāva.
Gattehi te rasmiyo niccharanti,
Sateratā¹ vijjurivantalikkhe.
34. So chinnavātaṃ kamasī aghamhi,
Vehāyasaṃ gacchasi tiṭṭhasī ca.
Iddhī nu te vatthukatā subhāvitā,
Anaddhagūnaṃ api devatānaṃ.
35. Vehāyasaṃ gammamāgama² tiṭṭhasi,
Kumbhaṃ kiṇāthāti yametamatthaṃ.
Ko vā tuvaṃ kissa vā tā'ya kumbho,
Akkhāhi me brāhmaṇa etamatthaṃ.
36. Na sappikumbho napi telakumbho,
Na phāṇitassa na madhussa kumbho.
Kumbhassa vajjāni anappakāni,
Dose bahū kumbhagate suṇātha.
37. Gaḷeyya yaṃ pitvā³ pate papātaṃ,
Sobbhaṃ guhaṃ candaniyoḷigallaṃ.
Bahumpi bhuñjeyya abhojaneyyaṃ,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
38. Yaṃ pitva⁴ cittasmimanesamāno,
Āhiṇḍatī goriva bhakkhasādī⁵,
Anāthamāno upagāyati naccati ca,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

1. Sateritā (Sī, Syā, Ka)

2. Kamamāgama (Sī, Syā)

3. Pītvā (Sī, I)

4. Yaṃ ve pītvā (Sī)

5. Bhakkhasārī (I, Ka)

39. Yaṃ ve pivitvā acelova naggo,
Careyya gāme visikhantarāni.
Sammūḷhacitto ativelasāyī,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
40. Yaṃ pitva uṭṭhāya pavedhamāno,
Sīsañca bāhuñca¹ pacālayanto.
So naccatī dārukaṭṭallakova,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
41. Yaṃ ve pivitvā aggidaḍḍhā sayanti,
Atha sigālehipi khādītāse.
Bandhaṃ vadhaṃ bhogajāniñcu'penti,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
42. Yaṃ pitva bhāseyya abhāsaneyyaṃ,
Sabhāya'māsīno apetavattho.
Sammakkhito² vantagato byasanno,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
43. Yaṃ ve pivitvā ukkaṭṭho āvilakkho,
Mameva sabbā pathavīti maññe³.
Na me samo cāturantopi rājā,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
44. Mānātimānā kalahāni pesuṇī,
Dubbaṇṇinī naggayinī palāyinī.
Corāna dhuttāna gatī niketo,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
45. Iddhāni phītāni kulāni assu,
Anekasāhassadhanāni loke.
Ucchinnadāyajjakatāni'māya,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

1. Bāhañca (I)

2. Samakkhito (Sī)

3. Maññati (Sī)

46. Dhaññaṃ dhanam rajataṃ jātarūpaṃ,
Khettaṃ gavaṃ yattha vināsayanti.
Ucchedanī vittavataṃ¹ kulānaṃ,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
47. Yaṃ ve pitvā dittarūpova² poso,
Akkosati mātaraṃ pītarañca.
Sassumpi gaṇheyya athopi suṇhaṃ,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
48. Yaṃ ve pitvā dittarūpāva nārī,
Akkosati sasuraṃ sāmikañca.
Dāsampi gaṇhe paricārakampi,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
49. Yaṃ ve pivitvāna³ haneyya poso,
Dhamme ṭhitaṃ samaṇaṃ brāhmaṇaṃ vā.
Gacche apāyampi tatonidānaṃ,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
50. Yaṃ ve pivitvā duccharitaṃ caranti,
Kāyena vācāya ca cetasa ca.
Nirayaṃ vajanti duccharitaṃ caritvā,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
51. Yaṃ yācamānā na labhanti pubbe,
Bahuṃ hiraññaṃ pi pariccajantā.
So taṃ pivitvā alikaṃ bhaṇāti,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
52. Yaṃ ve pitvā pesane pesiyanto,
Accāyike karaṇīyamhi jāte.
Atthampi so nappajānāti vutto,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.

1. Ucchedanī vittagataṃ (Syā), ucchedanivittagataṃ (Ka)

2. Duṭṭharūpova (Sī)

3. Yañce pītāna (I)

53. Hirīmanāpi ahirīkabhāvaṃ,
Pātuṃ karonti madanāya¹ mattā.
Dhīrāpi santā bahukaṃ bhaṇanti,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
54. Yaṃ ve pitvā ekathūpā sayanti,
Anāsakā thaṇḍiladukkhaseyyaṃ.
Dubbaṇṇiyaṃ āyasakyañcu'penti,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
55. ² Yaṃ ve pitvā pattakhandhā sayanti,
Gāvo kuṭahatāva na hi vāruṇiyā.
Vego narena susahoriva²,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
56. Yaṃ manussā vivajjenti, sappāṃ ghoravisamiva³.
Taṃ loke visasamānaṃ, ko naro pātumarahati.
57. Yaṃ ve pitvā Andhakaveṇḍaputtā⁴,
Samuddatīre paricārayantā.
Upakkamuṃ musaleha'ññamaññaṃ,
Tassā puṇṇaṃ kumbhamimaṃ kiṇātha.
58. Yaṃ ve pitvā pubbadevā pamattā,
Tidivā cutā sassatiyā samāya.
Taṃ tādisaṃ majjamimaṃ niratthakaṃ,
Jānaṃ mahārāja kathaṃ piveyya.
59. Nayimasmiṃ kumbhasmiṃ dadhi vā madhu vā,
Evaṃ abhiññāya kiṇāhi rāja.
Evañhimaṃ kumbhagatā mayā te,
Akkhātārūpaṃ tava Sabbamitta.

1. Madirāya (I)

2-2. Yaṃ ve pitvā pattakhandhā, sayanti gāvo kuṭahatāriva. Na hi vāruṇiyā vego, narena sussahoriva. (Sī)

3. Visammiva (Sī, I), visaṃ iva (Ka), visāmiva (?)

4. Andhakaveṇḍaputtā (Sī, I), Aṇḍakaveṇḍaputtā (Ka)

60. Na me pitā vā athavāpi mātā,
 Etādisā yādisako tuvaṃsi.
 Hitānukampī paramatthakāmo,
 Sohaṃ karissaṃ vacanaṃ tava'jja.

61. Dadāmi te gāmavarāni pañca,
 Dāsīsataṃ satta gavaṃsatāni.
 Ājaññayutte ca rathe dasa ime,
 Ācariyo hosi mamatthakāmo.

62. Taveva dāsīsatamatthu rāja,
 Gāmā ca gāvo ca taveva hontu.
 Ājaññayuttā ca rathā taveva,
 Sakkohamasmī Tidasānamindo.

63. Maṃsodanaṃ sappipāyāsaṃ¹ bhuñja,
 Khādassu ca tvaṃ madhumāsapūve.
 Evaṃ tuvaṃ dhammarato janinda,
 Anindito saggamupehi ṭhānanti.

Kumbhajātakaṃ dutiyaṃ.

513. * Jayaddisajātaka (3)

64. Cirassaṃ vata me udapādi ajja,
 Bhakkho mahā sattamibhattakāle.
 Kutosi ko vāsi tadiṅgha brūhi,
 Ācikkha jātiraṃ vidito yathāsi.

65. Pañcālarājā migavaṃ pavittṭho,
 Jayaddiso nāma yadissuto te.
 Carāmi kacchāni vanāni cāhaṃ,
 Pasadaṃ imaṃ khāda mama'jja muñca.

1. Sappipāyaṇca (Sī)

* Khu 4. 405 piṭṭhepi.

66. Seneva tvaṃ paṇasi sassamāno¹,
 Mamesa bhakkho pasado yaṃ vadesi.
 Taṃ khādiyāna pasadaṃ jighaññaṃ²,
 Khādissaṃ pacchā na vilāpakālo.
67. Na catthi makkho mama nikkayena³,
 Gantvāna paccāgamanāya paṇhe.
 Taṃ saṅgaram⁴ brāhmaṇassappadāya,
 Saccānurakkhī punarāvajissaṃ.
68. Kiṃ kammajātaṃ anutappate tvaṃ⁵,
 Pattaṃ samīpaṃ maraṇassa rāja.
 Ācikkha me taṃ api sakkuṇemu,
 Anujānitum āgamanāya paṇhe.
69. Katā mayā brāhmaṇassa dhanāsā,
 Taṃ saṅgaram paṭimukkaṃ na muttaṃ.
 Taṃ saṅgaram brāhmaṇassappadāya,
 Saccānurakkhī punarāvajissaṃ.
70. Yā te katā brāhmaṇassa dhanāsā,
 Taṃ saṅgaram paṭimukkaṃ na muttaṃ.
 Taṃ saṅgaram brāhmaṇassappadāya,
 Saccānurakkhī punarāvajassu.
71. Mutto ca so Porisādassa⁶ hatthā,
 Gantvā sakaṃ mandiraṃ kāmakāmī.
 Taṃ saṅgaram brāhmaṇassappadāya,
 Āmantayī puttamalīnasattaṃ⁷.

1. Sayhamāno (Syā, Ka)

2. Jighacchaṃ (?)

3. Vikkayena (Sī)

4. Saṅkaram (Ka)

5. Anutappatītaṃ (Sī, I)

6. Purisādassa (I)

7. Sattum (Syā, I, Ka) upari 81 gāthāya saṃsandetabbaṃ.

72. Ajjeva rajjaṃ abhisiñcayassu,
Dhammaṃ cara sesu paresu cāpi.
Adhammakāro ca te mā'hu raṭṭhe,
Gacchāmahaṃ Porisādassa ñatte¹.
73. Kiṃ kamma kubbaṃ tava deva pāva²,
Nārādhayī taṃ tadicchami sotuṃ.
Ya'majja rajjamhi udassaye tuvaṃ,
Rajjampi niccheyyaṃ tayā vināhaṃ.
74. Na kammunā vā vacasā va tāta,
Aparādhitoḥaṃ tuviyaṃ sarāmi.
Sandhiñca³ katvā Purisādakena,
Saccānurakkhī punāhaṃ gamissaṃ.
75. Ahaṃ gamissāmi idheva hoti,
Natthi tato jīvato vippamokkho.
Sace tuvaṃ gacchasiyeva rāja,
Ahampi gacchāmi ubho na homa.
76. Addhā hi tāta satāne'sa dhammo,
Maraṇā ca me dukkhataṃ ta'dassa.
Kammāsapādo taṃ yadā pacitvā,
Pasayha khāde bhidā rukkhasūle.
77. Pāṇena te pāṇamahaṃ nimissaṃ,
Mā tvaṃ agā Porisādassa ñatte.
Etañca te pāṇamahaṃ nimissaṃ,
Tasmā mataṃ jīvitassa vaṇṇemi⁴.
78. Tato have dhitimā rājaputto,
Vanditvā mātu ca pitu ca⁵ pāde.
Dukhini'ssa mātā nipatā⁶ pathabyā,
Pitā'ssa paggayha bhujāni kandati.

1. Ñante (Syā)

2. Devapāde (Sī, Syā, I)

3. Saddhiṃ ca (Ka)

4. Varemi (Sī)

5. Vandittha mātucca pitucca (Sī, I)

6. Nipatī (Sī, I)

79. Taṃ gacchantam tāva pitā veditvā,
 Parammukho vandati pañjaliko.
 Somo ca rājā Varuṇo ca rājā,
 Pajāpatī candimā sūriyo ca.
 Etehi gutto Purisādakamhā,
 Anuññāto sotthi paccehi tāta.
80. Yaṃ Daṇḍakiraṇṇo gatassa¹ mātā,
 Rāmassa'kāsi sotthānam suguttā.
 Taṃ te aham sotthānam karomi,
 Etena saccena sarantu devā.
 Anuññāto sotthi paccehi putta.
81. Āvī raho vāpi manopadosam,
 Nāham sare jātu malīnasatte.
 Etena saccena sarantu devā,
 Anuññāto sotthi paccehi bhātika².
82. Yasmā ca me anadhimanosi sāmi,
 Na cāpi me manasā appiyosi.
 Etena saccena sarantu devā,
 Anuññāto sotthi paccehi sāmi.
83. Brahā ujū cārumukho kutosi,
 Na maṃ pajānāsi vane vasantaṃ.
 Luddaṃ maṃ ñatvā “Purisādako”ti,
 Ko sotthi'mājāna'midhā'vajeyya.
84. Jānāmi ludda Purisādako tvaṃ,
 Na taṃ na jānāmi vane vasantaṃ.
 Ahañca puttosmi jayaddisassa,
 Mama'jja khāda putuno pamokkhā.

1. Yaṃ daṇḍakāraṇṇagatassa (I)

2. Bhāta (Sī), bhātā (Syā, I)

85. Jānāmi puttoti¹ Jayaddisassa,
 Tathā hi vo mukhavaṇṇo ubhinnaṃ.
 Sudukkarañṇeva² kataṃ tavedaṃ,
 Yo mattu'micche pituno pamokkhā.
86. Na dukkaraṃ kiñci mahe'ttha mañṇe,
 Yo mattu'micche pituno pamokkhā.
 Mātu ca³ hetu paraloka gantvā⁴,
 Sukhena saggena ca sampayutto.
87. Ahaṃ ca kho attano pāpakiriyaṃ,
 Āvī raho vāpi sare na jātu.
 Saṅkhātajātīmaraṇo'hamasmi,
 Yatheva me idha tathā parattha.
88. Khāda'jja maṃ dāni mahānubhāva,
 Karassu kiccāni imaṃ sarīraṃ.
 Rukkhasa vā te papatāmi aggā,
 Chādayamāno mayhaṃ tvamadesi maṃsaṃ.
89. Idañca te ruccati rājaputta,
 Cajesi⁵ pāṇaṃ pituno pamokkhā.
 Tasmā hi so⁶ tvaṃ taramānarūpo,
 Sambhañja kaṭṭhāni jalehi aggim.
90. Tato have dhitimā rājaputto,
 Dāruṃ samāhatvā mahanta'maggiṃ.
 Sandīpayitvā paṭivedayittha,
 Ādīpito dāni mahā'ya'maggi⁷.

1. Puttosi (Syā, Ka)

3. Mātucca (Sī)

5. Cajāsi (Sī, I)

7. Mayā yakkhamaggi (Ka)

2. Sudukkarañceva (Syā, I, Ka)

4. Gamyā (Sī, Syā), gamya (I)

6. Tasmātiha (Sī, Syā)

91. Khāda'jja maṃ dāni pasayhakāri,
Kiṃ maṃ muhuṃ pekkhasi haṭṭhalomo.
Tathā tathā tuyhamahaṃ karomi,
Yathā yathā maṃ chādayamāno adesi.
92. Ko tādisaṃ arahati khāditāye,
Dhamme ṭhitaṃ saccavādiṃ vadaññuṃ.
Muddhāpi tassa vipphaleyya sattadhā,
Yo tādisaṃ saccavādiṃ adeyya.
93. Idañhi so brāhmaṇaṃ maññamāno,
Saso avāsesi sake sarīre.
Teneva so candimā devaputto,
Sasatthuto¹ kāmادهජ්ජා² yakkha.
94. Cando yathā Rāhumukhā pamutto,
Virocate pannaraseva bhāṇumā³.
Evaṃ tuvaṃ Porisādā pamutto,
Viroca Kapile⁴ mahānubhāva.
Āmodayaṃ pitarāṃ mātarañca,
Sabbo ca te nandatu ñātipakkho.
95. Tato have dhitimā rājaputto,
Katañjalī pariyāya⁵ Porisādaṃ.
Anuññāto sotthi sukhī arogo,
Paccāgamā⁶ Kapila'malīnasatto⁷.
96. Taṃ negamā jānapadā ca sabbe,
Hatthārohā rathikā pattikā ca.
Namassamānā pañjalikā upāgamuṃ,
Namatthu te dukkarakāraḥkosīti.

Jayaddisajātakam⁸ tatiyaṃ.

1. Sasatṭhako (Syā)

3. Bhānumā (Sī, I)

5. Pariyagā (Sī), paggayha (Syā, I)

7. Kampilla'malīnasatto (Sī, I), Kapila'malīnasattā (Ka)

8. Jayaddisajātakam (Ka)

2. Kāmaruhajja (Ka)

4. Kampilla (Sī, I), kapille (Syā)

6. Paccāga (I)

514. Chaddantajātaka (4)

97. Kiṃ nu socasi'nuccaṅgi, paṇḍū'si varavaṇṇini.
Milāyasi visālakkhi, mālāva parimadditā.
98. Dohaḷo me mahārāja, supinantenu'pajjhagā ¹.
Na so sulabharūpova, yādiso mama dohaḷo.
99. Ye keci mānusā kāmā, idha lokasmi nandane.
Sabbe te pacurā mayhaṃ, ahaṃ te dammi dohaḷaṃ.
100. Luddā deva samāyantu, ye keci vijite tava.
Etesaṃ ahamakkhissaṃ, yādiso mama dohaḷo.
101. Ime te luddakā devi, katahatthā visārādā.
Vanaññū ca migaññū ca, mama'tthe ² cattaḷjīvītā.
102. Luddaputtā nisāmetha, yāvante'ttha samāgatā.
Chabbisāṇaṃ gajaṃ setaṃ, addasaṃ supine ahaṃ.
Tassa dantehi me attho, alābhe natthi jīvitaṃ.
103. Na no pitūnaṃ na pitāmahānaṃ,
Diṭṭho suto kuñjaro chabbisāṇo.
Yamaddasā supine rājaputtī,
Akkhāhi no yādiso hatthināgo.
104. Disā catasso vidisā catasso,
Uddhaṃ adho dasa disā imāyo.
Katamaṃ disaṃ tiṭṭhati nāgarājā,
Yamaddasā supine chabbisāṇaṃ.
105. Ito ujum uttariyaṃ disāyaṃ,
Atikkamma so sattaḡirī brahante.
Suvaṇṇapasso nāma ḡirī uḷāro,
Supupphito ³ Kimpurisānuciṇṇo.

1. Nu'paccagā (Sī, Syā, I)

2. Mama te (I)

3. Sampupphito (Syā)

106. Āruyha selaṃ bhavanam kinnarānam,
 Olokaya pabbatapādamūlam.
 Atha dakkhasī meghasamānavañṇam,
 Nigrodharājam aṭṭhasahassapādam¹.
107. Tattha'cchatī kuñjaro chabbisāṇo,
 Sabbaseto duppasaho parebhi.
 Rakkhanti naṃ aṭṭhasahassanāgā,
 Īsādanā vātajavappahārino.
108. Tiṭṭhanti te tumūlam² passasantā,
 Kuppanti vātassapi eritassa.
 Manussabhūtaṃ pana tattha disvā,
 Bhasmaṃ kareyyuṃ nāssa rajopi tassa.
109. Bahū hi'me rājakulamhi santi,
 Piḷandhanā jātarūpassa devī.
 Muttā maṇī veḷuriyāmayā ca,
 Kiṃ kāhasi dantapiḷandhanena.
 Māretukāmā kuñjaraṃ chabbisāṇam,
 Udāhu ghāteṣṣasi luddaputte.
110. Sā issitā dukkhitā casmi ludda,
 Uddhañca sussāmi anussarantī.
 Karohi me luddaka etamatthaṃ,
 Dassāmi te gāmavarāni pañca.
111. Kattha'cchatī kattha mupeti ṭhānam,
 Vīthi'ssa kā nhāna³ gatassa hoti.
 Kathaṇhi so nhāyati⁴ nāgarājā,
 Kathaṃ vijānemu gatiṃ gajassa.

1. Poram (Ka)

3. Nahāna (Sī, I)

2. Tumūla (Syā), bhimūla (I, Ka)

4. Nahāyati (Sī, I)

112. Tattheva sā pokkharañī adūre¹,
 Rammā sutitthā ca mahodikā² ca.
 Sampupphitā bhamaragaṇānuciṇṇā³,
 Ettha hi so nhāyati nāgarājā.
113. Sīsaṃ nahātu'ppala⁴ mālabhārī,
 Sabbaseto puṇḍarīkattacaṅgī.
 Āmodamāno gacchati sanniketam,
 Purakkhatvā mahesiṃ sabbabhaddam.
114. Tattheva so uggahetvāna vākyam,
 Ādāya tūṇiṇca dhanuṇca luddo.
 Vituriyati⁵ sattagiri brahante,
 Suvaṇṇapassam nāma giriṃ uḷāram.
115. Āruyha selam bhavanam kinnarānam,
 Olokayī pabbatapādamūlam.
 Tattha'ddasā meghasamānavañṇam,
 Nigrodharājam aṭṭhasahassapādam.
116. Tattha'ddasā kuñjaram chabbisāṇam,
 Sabbasetam duppasaham parebhi.
 Rakkhanti nam aṭṭhasahassanāgā,
 Īsādentā vātajavappahārino.
117. Tattha'ddasā pokkharāṇim adūre,
 Rammam sutitthaṇca mahodikaṇca.
 Sampupphitam bhamaragaṇānuciṇṇam,
 Yattha hi so nhāyati nāgarājā.
118. Disvāna nāgassa gatiṃ ṭhitiṇca,
 Vīthi'ssa yā nhānatassa hoti.
 Opātamāgacchi anariyarūpo,
 Payojito cittavasānugāya.

1. Avidūre (Sī, Ka)

2. Mahodakā (Sī, Ka)

3. Kiṇṇā (katthaci)

4. Nahāto uppala (Sī, Syā, I)

5. Pituriya so (Sī-Ṭṭha)

119. Khaṇitvāna kāsuraṃ phalakehi chādayi,
Attāna'modhāya dhanuṇca luddo.
Passāgataṃ puthusallena nāgaṃ,
Samappayī dukkaṭakammakārī.
120. Viddho ca nāgo koṇca'manādi ghoram,
Sabbe ca¹ nāgā ninnaduṃ² ghorarūpaṃ.
Tiṇaṇca kaṭṭhaṇca raṇaṃ³ karontā,
Dhāvimsu te aṭṭha disā samantato.
121. “Vadhissametan”ti⁴ parāmasanto,
Kāsāvamaddakkhi dhajam isīnaṃ.
Dukkheṇa phuṭṭhassu'dapādi saññā,
Arahaddhajo sabbhi avajjharūpo.
122. * Anikkasāvo kāsāvaṃ, yo vatthaṃ paridahissati⁵.
Apeto damasaccena, na so kāsāvamarahati.
123. * Yo ca vantakasāvassa, sīlesu susamāhito.
Upeto damasaccena, sa ve kāsāvamarahati.
124. Samappito puthusallena nāgo,
Aduṭṭhacitto luddaka'majjhabhāsi.
Ki'matthayaṃ kissa vā samma hetu,
Mamaṃ vadhī kassa vā'yaṃ payogo.
125. Kāsissa rañño mahesī bhadante,
Sā pūjitā rājakule Subhaddā.
Taṃ addasā sā ca mamaṃ asaṃsi,
“Dantehi attho”ti ca maṃ⁶ avoca.

1. Sabbeva (Sī, Syā, I)

2. Ninnādu (Syā), ninnādaṃ (Ka)

3. Cuṇṇaṃ (Ka-Sī, I)

4. Vadhissamenanti (Syā)

* Khu 1. 14; Khu 2. 342 piṭṭhesupī.

5. Paridahessati (Sī, I), paridhassati (katthaci)

6. Atthoti mamaṃ (Syā, Ka)

126. Bahū hi me dantayūvā uḷārā,
 Ye me pitūnañca¹ pitāmahānaṃ.
 Jānāti sā kodhanā rājaṇṇaṃ,
 Vadhatthikā veramakāsi bālā.
127. Uṭṭhehi tvaṃ ludda kharaṃ gahetvā,
 Dante ime chinda purā marāmi.
 Vajjāsi taṃ kodhanaṃ rājaṇṇaṃ,
 “Nāgo hato handa imassa dantā”.
128. Uṭṭhāya so luddo kharaṃ gahetvā,
 Chetvāna dantāni gajuttamassa.
 Vaggū subhe appa-aṭṭime pathabyā,
 Ādāya pakkāmi tato hi khippaṃ.
129. Bhayaṭṭitā² nāgavadhena aṭṭā,
 Ye te nāgā aṭṭha disā vidhāvum.
 Adisvāna³ posaṃ gajapaccamittaṃ,
 Paccāgamum yena so nāgarājā.
130. Te tattha kantiṭvā roditvāna⁴ nāgā,
 Sīse sake paṃsukaṃ okiritvā.
 Agamaṃsu te sabbe sakaṃ niketaṃ,
 Purakkhatvā mahesiṃ Sabbabhaddaṃ.
131. Ādāya dantāni gajuttamassa,
 Vaggū subhe appaṭṭime pathabyā.
 Suvaṇṇarājīhi samanta’modare,
 So luddako Kāsīpuram upāgami.
 Upanesi so rājakaññāya dante,
 Nāgo hato handa ima’ssa dantā.

1. Pitunnampi (I)

2. Bhayadditā (Sī, I)

3. Adisva (Sī, I)

4. Roditva (Sī, I)

132. Disvāna dantāni gajuttamassa,
Bhattuppiyassa purimāya jātiyā.
Tattheva tassā hadayaṃ aphāli,
Teneva sā kālamakāsi bālā.
133. Sambodhipatto sa¹ mahānubhāvo,
Sitāṃ akāsi parisāya majjhe.
Pucchimsu bhikkhū suvimuttacittā,
Nākāraṇe pātukaronti Buddhā.
134. Ya'maddasātha dahariṃ kumāriṃ,
Kāsāyavatthaṃ anagāriyaṃ carantiṃ.
Sā kho tadā rājakaññā ahosi,
Ahaṃ tadā nāgarājā ahosiṃ.
135. Ādāya dantāni gajuttamassa,
Vaggū subhe appaṭime pathabyā.
Yo luddako Kāsipurāṃ upāgami,
So kho tadā Devadatto ahosi.
136. Anāvasūraṃ cirarattasaṃsitāṃ,
Uccāvacam² caritamidaṃ purāṇaṃ.
Vītaddaro vītasoko visallo,
Sayāṃ abhiññāya abhāsi Buddhō.
137. Ahaṃ vo tena kālena, ahosiṃ tattha bhikkhavo.
Nāgarājā tadā homi³, evaṃ dhāretha jātakanti.
Chaddantajātakāṃ catutthaṃ.

515. Sambhavajātika (5)

138. Rājjañca paṭipannā'sma, ādhipaccaṃ Sucīrata.
Mahattaṃ pattumicchāmi, vijetuṃ pathaviṃ imaṃ.
139. Dhammena no adhammena, adhammo me na ruccati.
Kiccova dhammo carito, rañño hoti Sucīrata.

1. Ca (sī, syā), va (I)

2. Ucaṃ nīcaṃ (Sī, Syā, I)

3. Hosim (Sī, Syā, I)

140. Idha cevāninditā yena, pecca yena aninditā.
Yasaṃ devamanussesu, yena pappomu¹ brāhmaṇa.
141. Yohaṃ atthaṇca dhammaṇca, kattumicchāmi brāhmaṇa.
Taṃ tvaṃ atthaṇca dhammaṇca, brāhmaṇa'kkhāhi pucchito.
142. Nāññatra Vidhurā rāja, etadakkhātumarahati.
Yaṃ tvaṃ atthaṇca dhammaṇca, kattumicchasi khattiya.
143. Ehi kho pahito gaccha, Vidhurassa upantikaṃ.
Nikkhañcimam² suvaṇṇassa, haraṃ gaccha Sucīrata.
Abhihāraṃ imaṃ dajjā, atthadhammānusiṭṭhiyā.
144. Svā'dhippāgā Bhāradvājo, Vidhurassa upantikaṃ.
Tamaddasa mahābrahmā, asamānaṃ sake ghare.
145. Rañño haṃ pahito dūto, Korabyassa yasassino.
“Atthaṃ dhammaṇca pucchasi”, iccābravi Yudhiṭṭhilo.
Taṃ tvaṃ atthaṇca dhammaṇca, Vidhura'kkhāhi pucchito.
146. Gaṅgaṃ me pidahissanti, na taṃ sakkomi brāhmaṇa.
Apidhetuṃ mahāsindhuṃ, taṃ kathaṃ so bhavissati.
Na te sakkomi akkhātuṃ, atthaṃ dhammaṇca pucchito.
147. Bhadrakāro ca me putto, oraso mama atrajo.
Taṃ tvaṃ atthaṇca dhammaṇca, gantvā pucchassu brāhmaṇa.
148. Svā'dhippāgā Bhāradvājo, Bhadrakārassu'pantikaṃ³.
Tamaddasa mahābrahmā, nisinnaṃ samhi vesmani.
149. Rañño haṃ pahito dūto, Korabyassa yasassino.
“Atthaṃ dhammaṇca pucchasi”, iccābravi Yudhiṭṭhilo.
Taṃ tvaṃ atthaṇca dhammaṇca, Bhadrakāra pabrūhi⁴ me.
150. Maṃsakājaṃ⁵ avahāya, godhaṃ anupatāmahaṃ.
Na te sakkomi akkhātuṃ, atthaṃ dhammaṇca pucchito.

1. Pappemu (Sī, Ṭha)

3. Bhadrakārassa santikaṃ (Sī, Syā)

5. Maṃsakācaṃ (I)

2. Nikkhaṃ ratta (Sī), nikkhamimaṃ (I)

4. Bravīhi (Sī, I)

151. Sañcayo¹ nāma me bhātā, kaniṭṭho me Sucīrata.
Taṃ tvaṃ atthañca dhammañca, gantvā pucchassu brāhmaṇa.
152. Svā'dhippāgā Bhāradvājo, Sañcayassa upantikaṃ.
Tamaddasa mahābrahmā nisinnaṃ samhi vesmani².
153. Raññoḥaṃ pahito dūto, Korabyassa yasassino.
“Atthaṃ dhammañca pucchasi”, iccabravi Yudhiṭṭhilo.
Taṃ tvaṃ atthañca dhammañca, Sañcaya'kkhāhi pucchito.
154. Sadā maṃ gilata³ maccu, sāyaṃ pāto Sucīrata.
Na te sakkomi akkhātuṃ, atthaṃ dhammañca pucchito.
155. Sambhavo nāma me bhātā, kaniṭṭho me Sucīrata.
Taṃ tvaṃ atthañca dhammañca, gantvā pucchassu brāhmaṇa.
156. Abbhuto vata bho dhammo, nāyaṃ asmāka ruccati.
Tayo janā pitāputtā, te su paññāya no vidū.
157. Na taṃ sakkotha akkhātuṃ, atthaṃ dhammañca pucchitā.
Kathaṃ nu daharo jaññā, atthaṃ dhammañca pucchito.
158. Mā naṃ daharoti uññāsi⁴, apucchitvāna Sambhavaṃ.
Pucchitvā Sambhavaṃ jaññā, atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.
159. Yathāpi cando vimalo, gacchaṃ ākāsadhātuyā.
Sabbe tārāgaṇe loke, ābhāya atirocati.
160. Evampi daharūpeto paññāyogena Sambhavo.
Mā naṃ daharoti uññāsi, apucchitvāna Sambhavaṃ.
Pucchitvā Sambhavaṃ jaññā, atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.
161. Yathāpi rammako māso, gimhānaṃ hoti brāhmaṇa.
Ate'va'ññehi māsehi, dumapupphehi sobhati.

1. Sañcayo (Sī, Syā, I)

3. Gilatī (Sī), gilati (I)

2. Parisati (Syā), parīsati (I)

4. Maññāsi (Syā, Ka)

162. Evampi daharūpeto, paññāyogena Sambhavo.
Mā naṃ daharoti uññāsi, apucchitvāna Sambhavaṃ.
Pucchitvā Sambhavaṃ jaññā, atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.
163. Yathāpi Himavā brahme, pabbato Gandhamādano.
Nānārukkhehi sañchanno, mahābhūtagaṇālayo.
Osadhehi ca dibbehi, disā bhāti pavāti ca.
164. Evampi daharūpeto, paññāyogena Sambhavo.
Mā naṃ daharoti uññāsi, apucchitvāna Sambhavaṃ.
Pucchitvā Sambhavaṃ jaññā, atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.
165. Yathāpi pāvako brahme, accimālī yasassimā.
Jalamāno vane gacche¹, analo kaṇhavattanī.
166. Ghatāsano dhūmaketu, uttamāhevanandaho.
Nisīthe² pabbataggasmim, pahūtedho³ virocati.
167. Evampi daharūpeto, paññāyogena Sambhavo.
Mā naṃ daharoti uññāsi, apucchitvāna Sambhavaṃ.
Pucchitvā Sambhavaṃ jaññā, atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.
168. Javena bhadraṃ jānanti, balībaddaṇca⁴ vāhiye.
Dohena dhenum jānanti, bhāsamānañca paṇḍitaṃ.
169. Evampi daharūpeto, paññāyogena Sambhavo.
Mā naṃ daharoti uññāsi, apucchitvāna Sambhavaṃ.
Pucchitvā Sambhavaṃ jaññā, atthaṃ dhammañca brāhmaṇa.
170. Svā'dhippāgā Bhāradvājo, Sambhavassa upantikaṃ.
Tamaddasa mahābrahmā, kīlamānaṃ bahīpure.
171. Raññoḥaṃ pahito dūto, Korabyassa yasassino.
“Atthaṃ dhammañca pucchesi”, iccabravi Yudhiṭṭhilo.
Taṃ tvaṃ atthañca dhammañca, Sambhava'kkhāhi pucchito.

1. Caraṃ kacche (I)
3. Bahutejo (Syā, Ka)

2. Nissīve (Syā), nisive (Ka)
4. Balivaddaṇca (Sī, I)

172. Taggha te ahamakkhissam, yathāpi kusalo tathā.
Rājā ca kho tam jānāti, yadi kāhati vā na vā.
173. “Ajja suve”ti samseyya, raññā puṭṭho Sucīrata.
Mā katvā avasī rājā, atthe jāte Yudhiṭṭhilo.
174. Ajjhataññeva samseyya, raññā puṭṭho Sucīrata.
Kummaggam na niveseyya, yathā mūlho acetaso¹.
175. Attānam nātivatteyya, adhammam na samācare.
Atitthe nappatāreyya, anatthe na yuto siyā.
176. Yo ca etāni ṭhānāni, kattum jānāti khattiyo.
Sadā so vaḍḍhate rājā, sukkapakkheva candimā.
177. Ñātinañca piyo hoti, mittesu ca virocāti.
Kāyassa bheda sappañño, saggam so upapajjatīti.
Sambhavajātakam pañcamam.

516. Mahākapijātaka (6)

178. Bārāṇasyam² ahū rājā, Kāsīnam raṭṭhavaḍḍhano.
Mittāmaccapariyūlho, agamāsi migājīnam³.
179. Tattha brāhmaṇamaddakkhi, setam citram kilāsīnam.
Viddhastam koviḷāramva, kisam dhamanisanthataṃ.
180. Paramakāruṇṇatam pattam, disvā kicchagatam naram.
Avaca byamhito rājā, “yakkhānam katamo nu”si.
181. Hatthapādā ca te setā, tato setataram⁴ siro.
Gattam kammāsavaṇṇam te, kilāsabahulo ca’si.
182. Vaṭṭanāvali⁵ saṅkāsa, piṭṭhi te ninnatunnatā.
Kāḷapabbāva⁶ te aṅgā, nāññam passāmi edisam.

1. Acetano (Ka)

3. Migājīram (Sī), migācīram (I)

5. Vaṭṭhanāvali (I)

2. Bārāṇassam (Sī, I)

4. Setataro (I)

6. Kāḷapabbā ca (Syā), kāḷā pabbā ca (I)

183. Ugghaṭṭapādo tasito, kiso dhamanisanthato.
Chāto ātattarūposi¹, kutosi kattha gacchasi.
184. Duddasī appakārosi, dubbaṇṇo bhīmadassano.
Janetti yāpi te mātā, na taṃ iccheyya passitum.
185. Kiṃ kammamakaram² pubbe, kaṃ avajjhaṃ aghātayi.
Kibbisam yaṃ karitvāna, idaṃ dukkhaṃ upāgami”.
186. Taggha te ahamakkhissam, yathāpi kusalo tathā.
Saccavādiṃ hi lokasmiṃ, pasamsantīdha paṇḍitā.
187. Eko caraṃ gogaveso, mūlho accasariṃ vane.
Arañhe iriṇe³ vivane, nānākuñjarasevite.
188. Vāḷamigānucarite, vippanaṭṭhosmi kānane.
Acarim tattha sattāhaṃ, khuppipāsa⁴ samappito.
189. Tattha tindukamaddakkhim, visamaṭṭhaṃ bubhukkhitto.
Papātamabhilambantaṃ, sampannaphaladhāriṇaṃ.
190. Vātassitāni bhakkhesim, tāni ruccimsu me bhusam.
Atitto rukkhamaṛūhim⁵, tattha hessāmi āsito.
191. Ekaṃ me bhakkhitaṃ āsi, dutiyaṃ abhipatthitaṃ.
Tato sā bhañjatha sākhā, chinnā pharasunā viya.
192. Sohaṃ sahāva sākhāhi, uddhaṃpādo avaṃsiro.
Appatiṭṭhe anālambe, giriduggasmi pāpataṃ.
193. Yasmā ca vāri gambhīraṃ, tasmā na samapajjisam⁶.
Tattha sesim nirānando, anūnā⁷ dasa rattiyo.
194. Athettha kapi māgañchi⁸, gonaṅgulo darīcaro.
Sākhāhi sākhaṃ vicaranto, khādamāno dumapphalaṃ.

1. Ādittarūposi (Ka), atittarūposi (Syā, Ka, Ṭṭha) 2. Kammamakarā (Sī, Syā, I)

3. Iriṇe (Sī, Syā, I)

4. Khuppipāsa (Sī, I)

5. Māruyha (Sī, Syā)

6. Samapajjisam (Sī), samabhajjisam (I)

7. Anātho (Sī)

8. Māgacchi (Syā, Ka)

195. So maṃ disvā kiṣaṃ paṇḍum, kāruṇṇamakaraṃ mayi.
Ambho ko nāma so ettha, evaṃ dukkhena aṭṭito.
196. Manusso amanusso vā, attānaṃ me pavedaya.
Tassañjaliṃ paṇāmetvā, idaṃ vacanamabravim.
197. Manussohaṃ byasampatto¹, sā me natthi ito gati.
Taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo, tvaṇca me saraṇaṃ bhava.
198. Garuṃ² siḷaṃ gahetvāna, vicari³ pabbate kapi.
Siḷāya yoggaṃ katvāna, nisabho etadabravi.
199. Ehi me piṭṭhimāruyha, gīvaṃ gaṇhāhi bāhubhi.
Ahaṃ taṃ uddharissāmi, giriduggata vegasā.
200. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā, vānarindassa sirīmato.
Piṭṭhimāruyha dhīrassa, gīvaṃ bāhāhi aggahim.
201. So maṃ tato samuṭṭhāsi, tejassī⁴ balavā kapi.
Vihañṇamāno kicchena, giriduggata vegasā.
202. Uddharitvāna maṃ santo, nisabho etadabravi.
Iṇgha maṃ samma rakkhassu, pasupissaṃ muhuttakaṃ.
203. Sīhā byagghā ca dīpī ca, acchakokataracchayo.
Te maṃ pamattaṃ himseyyum, te tvaṃ disvā nivāraya⁵.
204. Evaṃ me parittātūna⁶, pasupī so muhuttakaṃ.
Tadāhaṃ pāpikaṃ diṭṭhaṃ, paṭilacchiṃ ayoniso.
205. Bhakkho ayaṃ manussānaṃ, yathā caññe vane migā.
Yaṃ nūnimaṃ vadhivāna, chāto khādeyya vānaraṃ.
206. Asito⁷ ca gamissāmi, maṃsamādāya sambalaṃ.
Kantāraṃ nittharissāmi, pātheyyaṃ me bhavissati.
207. Tato siḷaṃ gahetvāna, matthakaṃ sannitālayim.
Mama gatta⁸ kilantassa, pahāro dubbalo ahu.

1. Vasampatto (Syā, Ka)

2. Garu (Sī, I)

3. Vicari (I)

4. Tejasī (Syā, I, Ka)

5. Disvāna vāraya (I)

6. Parittātuna (Ka)

7. Āsito (I)

8. Bhatta (Sī, Syā), hattha (I)

208. So ca vegenudappatto, kapi ruhira¹ makkhito.
Assupuṇṇehi nettehi, rodanto maṃ udikkhati.
209. Mā'yyomaṃ kari bhaddante, tvañca nāmedisaṃ kari.
Tvañca kho nāma dīghāvu², aññe³ vāretumarahasi.
210. Aho vata re purisa, tāvadukkarakāraka.
Edisā visamā duggā, papātā uddhato⁴ mayā.
211. Ānīto paralokāva, dubbheyyaṃ maṃ amaññatha.
Taṃ tena pāpadhammena, pāpaṃ pāpena cintitaṃ.
212. Mā heva tvaṃ adhammaṭṭha, vedanaṃ kaṭukaṃ phusi.
Mā heva pāpakammaṃ taṃ, phalaṃ veḷumva taṃ vadhi.
213. Tayime natthi vissāso, pāpadhamma asaññata⁵.
Ehi me piṭṭhito gaccha, dissamānova santike.
214. Muttosi hatthā vālānaṃ, pattosi mānusiṃ padaṃ.
Esa maggo adhammaṭṭha, tena gaccha yathāsukhaṃ.
215. Idaṃ vatvā giricaro, rahade⁶ pakkhalya matthakaṃ.
Assūni sampamajjitvā, tato pabbatamāruhi.
216. Sohaṃ tenābhisattosmi, pariḷāhena aṭṭito.
Dayhamānena gattena, vāriṃ pātuṃ upāgamiṃ.
217. Agginā viya santatto, rahado ruhiramakkhito.
Pubbalo hitasaṅkāso, sabbo me samapajjatha.
218. Yāvanto udabindūni, kāyasmim nipatiṃsu me.
Tāvanto gaṇḍa⁷ jāyetha, addhabeluvasādisā.
219. Pabhinnā pagghariṃsu me, kuṇapā pubbalo-itā.
Yena yeneva gacchāmi, gāmesu nigamesu ca.

1. Rudhira (Sī)

2. Dīghāyu (I)

3. Aññaṃ (I)

4. Uddhaṭo (I)

5. Pāpadhammaṃ amaññatha (I)

6. Ruhiraṃ (Syā, Ka)

7. Gaṇḍū (Sī, I), gaṇḍu (Syā)

220. Daṇḍahatthā nivārenti, itthiyo purisā ca maṃ.
Okkitā¹ pūtigandhena, māssu orena āgamā².
221. Etādisaṃ idaṃ dukkhaṃ, satta vassāni dāni me.
Anubhomi sakaṃ kammaṃ, pubbe dukkaṭṭamattano.
222. Taṃ vo vadāmi bhaddante³, yāvantetta samāgatā.
Māssu mittāna⁴ dubbhittho, mittadubbho hi pāpako.
223. Kuṭṭhī kilāsī bhavati, yo mittānidha dubbhati⁵.
Kāyassa bhedā mittaddu⁶, nirayaṃ sopapajjatī⁷.

Mahākapijātakam chaṭṭham.

517. * Dakarakkhasajātaka (7)

224. * Sace vo vuyhamānānaṃ, sattannaṃ udakaṇṇave.
Manussabalimesāno, nāvaṃ ganheyya rakkhaso.
Anupubbaṃ kathaṃ datvā, muñcesi dakarakkhasā⁸.
225. Mātaraṃ paṭhamam dajjam, bhariyam datvāna bhātaram.
Tato sahāyam datvāna, pañcamam dajjam⁹ brāhmaṇam.
Chaṭṭhāham dajjamattānam, neva dajjam Mahosadam.
226. Posetā te janettī ca, dīgharattānukampikā.
Chabbhī tayi padussati¹⁰, paṇḍitā atthadassinī.
Aññaṃ upanisam katvā, vadhā taṃ parimocayi.
227. Taṃ tādisiṃ¹¹ pāṇadadiṃ, orasaṃ gabbhadhāriniṃ¹².
Mātaram kena dosena, dajjāsi dakarakkhino⁸.
228. Daharā viyalaṅkāram, dhāreti apiḷandhanam.
Dovārike anikaṭṭhe, ativelaṃ pajagghati¹³.

1. Okīṇṇā (Sī) 2. Māgamā (Sī, I) 3. Bhaddam vo (Sī, I) 4. Mittānam (Sī, I)
5. Yo mittānam idhaddubhi (Sī-Ṭṭha), yo mittānam idha dubbhati (I)
6. Mittadubbhī (Syā, Ka) 7. So upapajjatī (Sī, Syā, I)
* Jātaka-Ṭṭha 6. 321 piṭṭhe. 8. Dakarakkhato (I) 9. Dajja (Syā)
10. Paduṭṭhasmim (Sī, Syā) 11. Tādisiṃ (Ka)
12. Gabbhadhāriniṃ (Sī, Syā) 13. Sañjagghati (Ka)

229. Athopi paṭirājūnaṃ, sayāṃ dūtāni sāsati.
Mātaraṃ tena dosena, dajjāhaṃ dakarakkhino.
230. Itthigumbassa pavarā, accantaṃ piyabhāṇinī¹.
Anuggatā² sīlavatī, chāyāva anapāyinī.
231. Akkodhanā puñṇavatī³, paṇḍitā atthadassinī.
Ubbarim⁴ kena dosena, dajjāsi dakarakkhino.
232. Khiddāratisamāpannaṃ, anattavasamāgataṃ.
Sā maṃ sakāna puttānaṃ, ayācaṃ yācate dhanāṃ.
233. Sohaṃ dadāmi sāratto⁵, bahuṃ uccāvacaṃ dhanāṃ.
Suduccajaṃ cajitvāna, pacchā socāmi dummano.
Ubbarim tena dosena, dajjāhaṃ dakarakkhino.
234. Yenocitā janapadā⁶, ānītā ca paṭiggahaṃ.
Ābhataṃ pararajjebhi, abhiṭṭhāya bahuṃ dhanāṃ.
235. Dhanuggahānaṃ pavaraṃ, sūraṃ tikhiṇamantinaṃ.
Bhātaraṃ kena dosena, dajjāsi dakarakkhino.
236. Yenocitā⁷ janapadā, ānītā ca paṭiggahaṃ.
Ābhataṃ pararajjebhi, abhiṭṭhāya bahuṃ dhanāṃ.
237. Dhanuggahānaṃ pavarō, sūro tikhiṇamanti ca⁸.
Mayāyaṃ⁹ sukhito rājā, atimaññati dārako.
238. Upaṭṭhānampi me ayye, na so eti yathā pure.
Bhātaraṃ tena dosena, dajjāhaṃ dakarakkhino.
239. Ekarattena ubhaya, tvañceva dhanusekha ca¹⁰.
Ubho jātettha Pañcālā, sahāyā susamāvayā.

1. Accantapiyavādini (Sī, I)

3. Pañṇavatī (Sī, I)

5. Sārato (Syā)

7. Mayocitā (Sī), mayācitā (I)

9. Mayā so (Sī, I)

2. Anubbatā (Syā), anupubbatā (Ka)

4. Upparim (Sī)

6. Jānapadā (Sī, Syā, I)

8. Tikhiṇamantino (Ka)

10. Dhanusekhavā (Sī, Syā, I)

240. Cariyā taṃ anubandhittho¹, ekadukkkhasukho tava.
Ussukko te divārattim, sabbakiccesu byāvaṭo.
Sahāyaṃ kena dosena, dajjāsī dakarakkhino.
241. Cariyā maṃ ayaṃ² ayye, pajagghittho³ mayā saha.
Ajjāpi tena vaṇṇena, ativelaṃ pajagghati.
242. Ubbariyāpihaṃ ayye, mantayāmi rahogato.
Anāmanto⁴ pavisati, pubbe appaṭivedito.
243. Laddhadvāro⁵ katokāso, ahirikaṃ anādaraṃ.
Sahāyaṃ tena dosena, dajjāhaṃ dakarakkhino.
244. Kusalo sabbanimittānaṃ, rutaññū⁶ āgatāgamo.
Uppāte supine yutto, niyyāne ca pavesane.
245. Paṭṭho⁷ bhūmantalikkhasmim, nakkhattapadakovido.
Brāhmaṇaṃ kena dosena, dajjāsī dakarakkhino.
246. Parisāyampi me ayye, ummilitvā udikkhati.
Tasmā accabhamuṃ luddaṃ, dajjāhaṃ dakarakkhino.
247. Sasamuddapariyāyaṃ, mahim sāgarakuṇḍalaṃ.
Vasundharaṃ āvasasi, amaccaparivārīto.
248. Cāturanto mahāratttho, Vijitāvī mahabbalo.
Pathabyā ekarājāsī, yaso te vipulaṃ gato.
249. Soḷasitthisahassāni, āmuttamaṇikuṇḍalā.
Nānājanapadā nārī, devakaññūpamā subhā.
250. Evaṃ sabbaṅgasampannaṃ, sabbakāmasamiddhinaṃ.
Sukhitānaṃ piyaṃ dīghaṃ, jīvitaṃ āhu khattiya.
251. Atha tvaṃ kena vaṇṇena, kena vā pana hetunā.
Paṇḍitaṃ anurakkhanto, pāṇaṃ cajasi duccajaṃ.

1. Anubandho (Ka)

2. Cariyāya ayaṃ (Sī, I)

3. Sañjagghittho (Syā)

4. Anāmanta (Sī)

5. Laddhavāro (Sī, I)

6. Rudaññū (Sī, Syā, I)

7. Paddho (Sī, I)

252. Yatopi āgato ayye, mama hatthaṃ Mahosadho.
Nābhijānāmi dhīrassa, anumattampi dukkaṭaṃ.
253. Sace ca kismici kāle, maraṇaṃ me pure siyā.
So me putte¹ paputte ca, sukhāpeyya Mahosadho.
254. Anāgataṃ paccuppannaṃ, sabbamatthampi passati².
Anāparādhakammantaṃ, na dajjaṃ dakarakkhino.
255. Idaṃ suṇātha Pañcālā, Cūḷanēyyassa³ bhāsitaṃ.
Paṇḍitaṃ anurakkhanto, pāṇaṃ cajati duccajaṃ.
256. Mātu bhariyāya bhātucca, sakhino brāhmaṇassa ca.
Attano cāpi Pañcālo, channaṃ cajati jīvitaṃ.
257. Evaṃ mahatthikā⁴ paññā, nipuṇā sādhu cintinī.
Diṭṭhadhammahitatthāya, samparāyasukhāya cāti.
Dakarakkhasajātakaṃ sattamaṃ.

518. Paṇḍaranāgarājajātaka (8)

258. Vikiṇṇavācaṃ aniguyha⁵ mantaṃ,
Asaññataṃ aparicakkhitāraṃ⁶.
Bhayaṃ ta'manveti sayā abodhaṃ,
Nāgaṃ yathā Paṇḍarakaṃ sipaṇṇo⁷.
259. Yo guyhamantaṃ parirakkhaṇeyyaṃ,
Mohā naro saṃsati hāsamāno⁸.
Taṃ bhinnamantaṃ bhayamanveti khippaṃ,
Nāgaṃ yathā Paṇḍarakaṃ supaṇṇo.
260. Nānumitto garuṃ atthaṃ, guyhaṃ veditumarahati.
Sumitto ca asambuddhaṃ, sambuddhaṃ vā anattavā.

1. Putte ca me (Sī, Syā, I)

3. Cūḷanīyassa (Sī)

5. Anigūḷha (I)

7. Suvaṇṇo (Ka)

2. Sabbamatthaṃ vipassati (Sī, Syā, I)

4. Mahiddhiyā (Syā), mahiddhikā (Ka)

6. Aparirakkhitāraṃ (Ka)

8. Bhāsamāno (I)

261. Vissāsamāpajjimahaṃ acelaṃ¹,
 Samaṇo ayaṃ sammato bhāvitatto.
 Tassāhamakkhiṃ vivariṃ² guyhamatthaṃ,
 Atītamatto kapaṇaṃ³ rudāmi.
262. Tassāhaṃ paramaṃ⁴ brahme guyhaṃ,
 Vācaṃ hi maṃ nāsakkhiṃ⁵ saṃyametuṃ.
 Tappakkhato hi bhayaṃāgataṃ mamaṃ,
 Atītamatto kapaṇaṃ rudāmi.
263. Yo ve naro suhadaṃ maññaṃāno,
 Guyhamatthaṃ saṃsati dukkulīne.
 Dosā bhayā athavā rāgarattā⁶,
 Pallatthito⁷ bālo asaṃsayāṃ so.
264. Tirokkhavāco asataṃ pavittṭho,
 Yo saṅgatīsu mudīreti vākyāṃ.
 Āsīvisso dummukhotyāhu taṃ naraṃ,
 Ārā ārā⁸ saṃyame tādīsamhā.
265. Annaṃ pānaṃ Kāsika⁹ candanañca,
 Manāpitthiyo mālamucchādanañca.
 Ohāya gacchamase sabbakāme,
 Supaṇṇa pāṇūpagatāva tyamhā.
266. Ko nīdha tiṇṇaṃ garaṃ upeti,
 Asmiṃdha loke pāṇabhū nāgarāja.
 Samaṇo supaṇṇo athavā tvameva,
 Kiṃ kārāṇā Paṇḍaraka'ggahīto.

1. Acelo (Sī, I)

2. Vivaraṃ (Sī)

3. Kapaṇo (I)

4. Purimaṃ (Sī)

5. Nāsakkhi (I)

6. Rāgaratto (Sī, Syā, I)

7. Pallittho (I), pallattito (Ka)

8. Ārā ārā (I)

9. Kāsikaṃ (I)

267. Samaṇoti me sammatatto ahosi,
 Piyo ca me manasā bhavitatto.
 Tassāhamakkhiṃ vivariṃ guyhamatthaṃ,
 Atītamatto kapaṇaṃ rudāmi.
268. Na catthi satto amaro pathabyā,
 Paññāvidhā natthi na nindītabbā.
 Saccena dhammena dhitiyā¹ damena,
 Alabbhamabyāharatī naro idha.
269. Mātāpitā paramā bandhavānaṃ,
 Nāssa tatiyo anukampaka'tthi.
 Tesampi guyhaṃ paramaṃ na saṃse,
 Mantassa bhedaṃ parisaṅkamāno.
270. Mātā pitā bhaginī bhātaro ca,
 Sahāyā vā yassa honti sapakkhā.
 Tesampi guyhaṃ paramaṃ na saṃse,
 Mantassa bhedaṃ parisaṅkamāno.
271. Bhariyā ce purisaṃ vajjā, komārī piyabhāṇinī.
 Puttarūpayasūpetā, ñātisaṅghapurakkhatā.
 Tassāpi guyhaṃ paramaṃ na saṃse,
 Mantassa bhedaṃ parisaṅkamāno.
272. Na guyhamatthaṃ² vivareyya, rakkheyya naṃ yathā nidhiṃ.
 Na hi pātukato sādhu, guyho attho pajānatā.
273. Thiyā guyhaṃ na saṃseyya, amittassa ca paṇḍito.
 Yo cāmisena saṃhīro, hadayattheno ca yo naro.
274. Guyhamatthaṃ asambuddhaṃ, sambodhayati yo naro.
 Mantabhedabhayā tassa, dāsabhūto titikkhati.

1. Dhiyā (Sī, I)

2. Guyhatthaṃ (Ka)

275. Yāvanto purisassa'tthaṃ, guyhaṃ jānanti mantinaṃ.
Tāvanto tassa ubbegā, tasmā guyhaṃ na vissaje.

276. Vivicca bhāseyya divā rahassaṃ,
Rattiṃ giraṃ nātivelāṃ pamañce.
Upassutikā hi suṇanti mantāṃ,
Tasmā manto khippamupeti bhedaṃ.

277. Yathāpi assa¹ nagaraṃ mahantaṃ,
Advāraṃ² āyasaṃ bhaddasālaṃ.
Samantakhātāparikhā-upetaṃ,
Evampi me te idha guyhamantā.

278. Ye guyhamantā avikiṇṇavācā,
Daḷhā sadatthesu narā dujivha³.
Ārā amittā byavajanti tehi,
Āsīvisā vā riva sattusaṅghā⁴.

279. Hitvā gharaṃ pabbajito acelo,
Naggo muṇḍo carati ghāsahetu.
Tamhī⁵ nu kho vivariṃ guyhamatthaṃ,
Atthā ca dhammā ca apagatatamhā⁶.

280. Kathaṃkaro hoti supaṇṇarāja,
Kiṃsilo kena vatena vattaṃ.
Samaṇo caraṃ hitvā mamāyitāni,
Kathaṃkaro saggamupeti ṭhānaṃ.

281. Hiriya titikkhāya damenupeto⁷,
Akkodhano pesuṇiyaṃ pahāya.
Samaṇo caraṃ hitvā mamāyitāni,
Evaṃkaro saggamupeti ṭhānaṃ.

1. Ayo (Syā), aya (Ka)

2. Āḷarakāṃ (I)

3. Dujivhā (syā, I)

4. Sattasaṅghā (sī, syā)

5. Tamhī (I)

6. Apāgatamhā (Sī), apagatatamhā (Syā), avāgatamhā (I)

7. Damena khantiyā (Sī, Syā, I)

282. Mātāva puttāṃ taruṇaṃ tanujjaṃ¹,
 Samphassatā² sabbagattaṃ phareti.
 Evampi me tvaṃ pāturahu dijjinda,
 Mātāva puttāṃ anukampamāno.
283. Handajja tvaṃ muñca³ vadhā dujivha,
 Tayo hi puttā na hi añño atthi.
 Antevāsī dinnako atrajo ca,
 Rajjassu⁴ puttaññataro me ahosi.
284. Icceva vākyāṃ visajjī supaṇṇo,
 Bhumyaṃ pariṭṭhāya dijo dujivhaṃ.
 Muttajja tvaṃ sabbabhayaṭivatto,
 Thalūdake hohi mayābhigutto.
285. Ātaṅkinaṃ yathā kusalo bhisakko,
 Pipāsītānaṃ rahadova sīto.
 Vesmaṃ yathā himasītaṭṭitānaṃ,
 Evampi te saraṇamahaṃ bhavāmi.
286. Sandhiṃ katvā amittena, Aṇḍajena Jalābuja.
 Vivariya dāṭhaṃ sesi, kuto taṃ bhayaṃāgataṃ.
287. Saṅketheva amittasmiṃ, mittasmimpi na vissase.
 Abhayā bhayaṃuppannaṃ, api mūlāni kantati.
288. Kathaṃ nu vissase tyamhi, yenāsi kalaho kato.
 Niccayattena ṭhātabbaṃ, so disabbhi⁶ na rajjati.
289. Vissāsaye na ca taṃ⁷ vissayeyya,
 Asaṅkito saṅkito ca⁸ bhaveyya.
 Tathā tathā viññū parakkameyya,
 Yathā yathā bhāvaṃ paro na jaññā.

1. Tanūjaṃ (Sī)

2. Sampassa taṃ (Sī, I)

3. Mucca (Sī)

4. Rajassu (Sī, Syā, I)

5. Himasisiraṭṭitānaṃ (I)

6. So disamhi (I)

7. Naṃ (Sī, Syā, I)

8. Asaṅkito ca saṅkito (Sī, I)

290. Te devavaṇṇā¹ sukhumālarūpā,
 Ubho samā sujayā² puññakhandhā³.
 Upāgamuṃ karampiyaṃ⁴ acelam,
 Missībhūtā assavāhāva nāgā.
291. Tato have Paṇḍarako acelam,
 Sayamevupāgamma idaṃ avoca.
 Mutta'jjaham sabbabhayātivatto.
 Na hi⁵ nūna tuyham manaso piya'mhā.
292. Piyo hi me āsi supaṇṇarāja,
 Asamsayaṃ Paṇḍarakena saccam.
 So rāgarattova akāsi'metaṃ,
 Pāpakammaṃ⁶ sampajāno na mohā.
293. Na me piyaṃ appiyaṃ vāpi hoti,
 Sampassato lokamimaṃ parañca.
 Susaṇṇatānañhi viyañjanena,
 Asaṇṇato lokamimaṃ carāsi.
294. Ariyāvakāsoṃ anariyovāsi⁷,
 Asaṇṇato saṇṇatasannikāso.
 Kaṇhābhijātikosi anariyarūpo,
 Pāpaṃ bahuṃ duccaritaṃ acāri.
295. Aduṭṭhassa tuvaṃ dubbhi, dubbhī⁸ ca piṣuṇo caṣi.
 Etena saccavajjena, muddhā te phalatu sattadhā.
296. Tasmā hi mittānaṃ na dubbhitabbaṃ,
 Mittadubbhā⁹ pāpiyo natthi añño.
 Āsittasatto nihato pathabyā,
 Indassa vākyena hi saṃvaro hatoti.
- Paṇḍaranāgarājajātakam¹⁰ aṭṭhamam.

1. Devavaṇṇī (I)
 3. Puññagandhā (I)
 5. Ha (I)
 7. Anariyo cāsi (Sī, I)
 9. Mittadubbhā hi (Syā)

2. Sujayo (Sī, Syā, I)
 4. Kādambiyaṃ (Sī), kārambiyaṃ (I)
 6. Pāpaṃ kammaṃ (Sī, I)
 8. Dūbhi, dūbhī (I)
 10. Paṇḍarakajātakam (Sī, Syā, I)

519. Sambulājātaka (9)

297. Kā vedhamānā girikandarāyaṃ,
Ekā tuvaṃ tiṭṭhasi saṃhitūru¹.
Puṭṭhāsi me pāṇipameyyamajjhe,
Akkhāhi me nāmañca bandhave ca.
298. Obhāsayaṃ vanam rammaṃ, sīhabyagghanisevitaṃ.
Kā vā tvamasi kalyāṇi, kassa vā tvaṃ sumajjhime.
Abhivādemī taṃ bhadde, dānavāhaṃ namatthu te.
299. Yo putto Kāsirājassa, sotthisenoti taṃ vidū.
Tassāhaṃ Sambulā bhariyā, evaṃ jānāhi dānava.
Abhivādemī taṃ bhante², Sambulāhaṃ namatthu te.
300. Vedhaputto bhaddante, vane vasati āturo.
Tamaṃ rogasammattaṃ, ekā ekaṃ upaṭṭhahaṃ³.
301. Ahañca vanamuñchāya, madhumaṃsaṃ migābilaṃ⁴.
Yadāharāmi taṃ bhakkho, tassa nūnajja nādhati⁵.
302. Kiṃ vane rājaputtana, āturena karissasi.
Sambule pariciṇṇena, ahaṃ bhattā bhavāmi te.
303. Sokaṭṭāya durattāya, kiṃ rūpaṃ vijjate mama.
Aññaṃ pariyesa bhaddante, abhirūpataraṃ mayā.
304. Ehi'maṃ girimāruya, bhariyā me⁶ catussatā.
Tāsaṃ tvaṃ pavarā hohi, sabbakāmasamiddhinī.
305. Nūna⁷ tārakavaṇṇābhe⁸, yaṃ kiñci manasicchasi.
Sabbam taṃ pacuraṃ mayhaṃ, ramassvajja⁹ mayā saha.
306. No ce tuvaṃ maheseyyaṃ, Sambule kārayissasi.
Alaṃ tvaṃ pātarāsāya, paṇhe¹⁰ bhakkhā bhavissasi.

1. Saññatūru (Sī, I), sañcitūru (Syā)

3. Upaṭṭhahim (Sī)

5. Nāthati (Ka)

7. Nanu (Sī, Syā, I, Ka)

9. Ramasujja (sī, syā)

2. Bhaddante (Sī, Syā)

4. Migāvilaṃ (Sī)

6. Mayhaṃ (Sī, Syā, I)

8. Hāṭakavaṇṇābhe (I)

10. Maññe (Sī, I)

307. Tañca sattajaṭo luddo, kaḷāro purisādako.
Vane nāthaṃ apassantiṃ, Sambulaṃ aggahī bhuje.
308. Adhipannā pisācena, luddenāmisacakkhunā.
Sā ca sattuvasaṃ pattā, patimevānusocati.
309. Na me idaṃ tathā dukkhaṃ, yaṃ maṃ khādeyya rakkhaso.
Yañca me ayyaputtassa, mano hessati aññathā.
310. Na santi devā pavasanti nūna,
Na hi nūna santi idha lokapālā.
Sahasā karontāna' masaññatānaṃ,
Na hi nūna santi paṭisedhitāro.
311. Itthīnamesā pavarā yasassinī,
Santā samā aggirivuggatejā.
Tañce tuvaṃ rakkhasādesi kaññaṃ,
Muddhā ca hi sattadhā te phaleyya.
Mā tvaṃ dahī¹ muñca patibbatāya².
312. Sā ca assamamāgacchi, pamuttā purisādakā.
Nīlaṃ³ paḷinaṃ sakuṇīva⁴, gatasīgaṃva ālayaṃ.
313. Sā tattha paridevesi, rājaputtī yasassinī.
Sambulā utumattakkhā, vane nāthaṃ apassanti⁵.
314. Samaṇe brāhmaṇe vande, sampannacaraṇe ise.
Rājaputtaṃ apassanti, tumhaṃmhi⁶ saraṇaṃ gatā.
315. Vande sīhe ca byagghe ca, ye ca aññe vane migā.
Rājaputtaṃ apassanti, tumhaṃmhi saraṇaṃ gatā.
316. Tiṇā⁷ latāni osadhyo, pabbatāni vanāni ca.
Rājaputtaṃ apassanti, tumhaṃmhi saraṇaṃ gatā.

1. Jahī (I)

2. Patibbatā sā (Sī), patibbatā yā (I)

3. Niḍḍaṃ (Syā, Ka)

4. Phalinasakuṇīva (Sī, Syā, I)

5. Apassati (Sī)

6. Tumhaṃ hi (I)

7. Tiṇa (I)

317. Vande indīvarīsāmaṃ, rattim nakkhattamālinim.
Rajaputtaṃ apassantī, tumhaṃmhi saraṇaṃ gatā.
318. Vande bhāgīrathim Gaṅgaṃ, savantīnaṃ paṭiggahaṃ.
Rājaputtaṃ apassantī, tumhaṃmhi saraṇaṃ gatā.
319. Vande ahaṃ pabbatarājaseṭṭhaṃ, Himavantaṃ siluccayaṃ.
Rājaputtaṃ apassantī, tumhaṃmhi saraṇaṃ gatā.
320. Atisāyaṃ vatāgacchi, rājaputti yasassini.
Kena nujja samāgacchi ¹, ko te piyataro mayā.
321. Idam khohaṃ tadāvocaṃ ², gahitā tena sattunā.
Na me idam tathā dukkhaṃ, yaṃ maṃ khādeyya rakkhaso.
Yaṅca me ayyaputtassa, mano hessati aññathā.
322. Corīnaṃ bahubuddhīnaṃ, yāsu saccaṃ sudullabhaṃ.
Thīnaṃ bhāvo durājāno, macchassevodake gataṃ.
323. Tathā maṃ saccaṃ pāletu, pālayissati ce mamaṃ.
Yathāhaṃ nābhijānāmi, aññaṃ piyataraṃ tayā.
Etena saccavajjena, byādhi te vūpasammatu.
324. Ye kuñjarā sattasatā uḷārā,
Rakkhanti rattindivamuyyutāvudhā.
Dhanuggahānaṅca satāni soḷasa,
Kathaṃvidhe passasi bhadde sattavo.
325. Alaṅgatāyo padumuttarattacā,
Virāgitā passati haṃsagaggarā.
Tāsaṃ suṇitvā mitagītavāditaṃ³,
Na dāni me tāta tathā yathā pure.

1. Samāgañchi (Sī, I)

2. Tadavocaṃ (Sī, Syā)

3. Mitagītavādināṃ (I)

326. Suvaṇṇasaṃkaccadharā suviggahā,
 Alaṅkatā mānusiya'ccharūpamā.
 Senūpiyā¹ tāta aninditaṅgiyo,
 Khattiyakaññā paṭilobhayanti² naṃ.
327. Sace ahaṃ tāta tathā yathā pure,
 Patim̐ tamuñchāya punā vane bhare.
 Sammānaye maṃ na ca maṃ vimānaye,
 Itopi me tāta tato varaṃ siyā.
328. Yamannapāne vipulasmi ohite,
 Nārī vimaṭṭhābharaṇā alaṅkatā.
 Sabbaṅgupetā³ patino ca appiyā,
 Abajjha⁴ tassā maraṇaṃ tato varaṃ.
329. Api ce daliddā kapaṇā anālhiyā,
 Kaṭādutiyā patino ca sā piyā.
 Sabbaṅgupetāyapi appiyāya,
 Ayameva seyyā⁵ kapaṇāpi yā piyā⁶.
330. Sudullabhitthī purisassa yā hitā,
 Bhattitthiyā dullabho yo hito ca.
 Hitā ca te sīlavatī ca bhariyā,
 Janinda dhammaṃ cara Sambulāya.
331. Sace tuvaṃ vipule laddhabhoge,
 Issāvatiṇṇā maraṇaṃ upesi.
 Ahañca te bhadde imā rājakaññā⁷,
 Sabbe⁸ te vacanakarā bhavāmāti.

Sambulājātakam̐ navamaṃ.

1. Senūpiyā (I)

3. Pañcaṅgupetā (Sī, Syā, I)

5. Seyyo (Syā, Ka)

7. Imā ca kaññā (I)

2. Paṭilābhayanti (I)

4. Avajjha (Syā), ābajjha (I)

6. Kapaṇāpi yā (Ka)

8. Sabbeva (Sī, Syā, I)

520. Gandhatindukajāṭaka (10)

332. * Appamādo amataṃ padaṃ¹, pamādo maccuno padaṃ.
Appamattā na mīyanti, ye pamattā yathā matā.
333. Madā pamādo jāyetha, pamādā jāyate khayō.
Khayā padosā² jāyanti, mā pamādo³ bharatūsabha⁴.
334. Bahū hi khattiyā jīnā, atthaṃ raṭṭhaṃ pamādino.
Athopi gāmino gāmā, anagārā agārino.
335. Khattiyassa pamattassa, raṭṭhasmiṃ raṭṭhavaḍḍhana.
Sabbe bhogā vinassanti, rañño taṃ vuccate aghaṃ.
336. Nesa dhammo mahārāja, ativelaṃ pamajjasi.
Iddhaṃ phitaṃ janapadaṃ, corā viddhaṃsayanti naṃ.
337. Na te puttā bhavissanti, na hiraññaṃ na dhāniyaṃ⁵.
Raṭṭhe giluppamaṇamhi, sabbabhogehi jiyyasi.
338. Sabbabhogā pariḷḇhaṃ, rājānaṃ vāpi khattiyaṃ⁶.
Ñātimittā suhajjā ca, na taṃ maññanti māniyaṃ⁷.
339. Hatthārohaṃ anikaṭṭhā, rathikā pattikāraḥ.
Tamevamupajīvanta, na taṃ maññanti māniyaṃ.
340. Asaṃvihitakammantaṃ, bālaṃ dummantimantinaṃ.
Sirī jahati dummedhaṃ, jīṇaṃva urago tacaṃ.
341. Susaṃvihitakammantaṃ, kāluṭṭhāyinaṃ atanditaṃ.
Sabbe bhogābhivaḍḍhanti, gāvo sa-usabhāmiva.
342. Upassutiṃ mahārāja, raṭṭhe janapade cara.
Tattha disvā ca sutvā ca, tato taṃ⁸ paṭipajjasi.
343. Evaṃ vedetu Pañcālo, saṅgāme saramappito⁹.
Yathāhamajja vedemi, kaṇṭakena samappito.

* Khu 1. 16 piṭṭhe dhammapadepi.

2. Khayā ca dosā (Sī)

4. Bhāradhūsabha (Ka)

6. Khattiya (Ka)

8. Tvaṃ (Ka)

1. Amatapadaṃ (Sī, I)

3. Mā mado (Sī, Syā, I)

5. Na hiraññanidhāniyā (Ka)

7. Mantiyaṃ (Syā)

9. Samappito (Sī, I)

344. Jiṇṇo dubbalacakkhūsi, na rūpaṃ sādhu passasi.
Kiṃ tattha Brahmaddattassa, yaṃ taṃ maggeyya¹ kaṇṭako².
345. Bahvettha Brahmaddattassa, sohaṃ³ magga'smi⁴ brāhmaṇa.
Arakkhitā jānapadā, adhammabalinā hatā.
346. Rattiñhi⁵ corā khādanti, divā khādanti tuṇḍiyā.
Raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa, bahu adhammiko jano.
347. Etādisse bhaye jāte⁶, bhayaṭṭā tāta⁷ māṇavā.
Nillanakāni kubbanti, vane āhatva kaṇṭakaṃ.
348. Kadāssu nāma'yaṃ rājā, Brahmaddatto marissati.
Yassa raṭṭhamhi jiiyanti, appatikā kumārīkā.
349. Dubbhāsitañhi te jammi, anattapadakovide.
Kuhim rājā kumārīnaṃ, bhattāraṃ pariyesati.
350. Na me dubbhāsitaṃ brahme, kovidatthapadā ahaṃ.
Arakkhitā jānapadā, adhammabalinā hatā.
351. Rattiñhi corā khādanti, divā khādanti tuṇḍiyā.
Raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa, bahu adhammiko jano.
Dujjīve dubbhare dāre, kuto bhattā kumāriyo.
352. Evaṃ sayatu Pañcālo, saṅgāme sattiyaṃ hato.
Yathāyaṃ kapaṇo seti, hato phālena sāliyo.
353. Adhammena tuvaṃ jamma, Brahmaddattassa kujjhasi.
Yo tvaṃ sapasi rājānaṃ, aparajjhivāna attano⁸.
354. Dhammena Brahmaddattassa, ahaṃ kujjhāmi brāhmaṇa.
Arakkhitā jānapadā, adhammabalinā hatā.
355. Rattiñhi corā khādanti, divā khādanti tuṇḍiyā.
Raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa, bahu adhammiko jano.

1. Maggeyya (I)

2. Kaṇḍako (Sī, Syā, I)

3. Yohaṃ (Sī, Syā, I)

4. Maggosmi (I)

5. Rattiñca (Sī)

6. Tāta (Sī, I)

7. Tāva (Sī, I)

8. Attanā (I)

356. Sā nūna puna re pakkā, vikāle bhattamāhari.
Bhattahāriṃ apekkhanto, hato phālena sāliyo.
357. Evaṃ haññatu Pañcālo, saṅgāme asinā hato¹.
Yathāhamajja pahato, khīrañca me pavaṭṭitaṃ.
358. Yaṃ pasu khīraṃ chaḍḍeti, pasupālaṃ vihiṃsati².
Kiṃ tattha Brahmaddattassa, yaṃ no garahate³ bhavaṃ.
359. Gārayho brahme Pañcālo, Brahmaddattassa rājino.
Arakkhitā jānapadā, adhammabalinā hatā.
360. Rattiñhi corā khādanti, divā khādanti tuṇḍiyā.
Raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa, bahu adhammiko jano.
361. Caṇḍā aṭanakā⁴ gāvī, yaṃ pure na duhāmase.
Taṃ dāni ajja dohāma, khīrakāmechupaddutā.
362. Evaṃ kandatu Pañcālo, viputto vippasukkhatu.
Yathāyaṃ kapaṇā gāvī, viputtā paridhāvati.
363. Yaṃ pasu pasupālassa, sambhameyya⁵ raveyya vā.
Ko nīdha apārādhatti, Brahmaddattassa rājino.
364. Aparādho mahābrahme, Brahmaddattassa rājino.
Arakkhitā jānapadā, adhammabalinā hatā.
365. Rattiñhi corā khādanti, divā khādanti tuṇḍiyā.
Raṭṭhasmiṃ kūṭarājassa, bahu adhammiko jano.
Kathaṃ no asikosatthā, khīrapā haññate pajā.
366. Evaṃ khajjatu Pañcālo, hato yuddhe saputtako.
Yathāhamajja khajjāmi, gāmikehi⁶ araññaḥ.

1. Daḷhaṃ (I)

2. Pasupālañca hiṃsati (Sī), pasu phālañca hiṃsati (I)

3. Garahato (I)

4. Aṭanaka (I), akaṭanā (Ka)

5. Pabbhameyya (Sī, I)

6. Gāmikehi (Sī, I)

367. Na sabbabhūtesu vidhenti¹ rakkham,
 Rājāno maṇḍūka manussaloke.
 Nettāvata rājā adhammacārī,
 Yaṁ tādisaṁ jīvamadeyyu dhaṅkā.

368. Adhammarūpo vata brahmacārī,
 Anuppiyaṁ bhāsasi khattiyassa.
 Viluppamānāya puthuppajāya,
 Pūjesi rājāṁ paramappamādaṁ².

369. Sace idaṁ brahme surajjakam siyā.
 Phītaṁ raṭṭhaṁ muditaṁ³ vippasannaṁ.
 Bhutvā baliṁ aggapiṇḍaṇca kākā,
 Na mādisaṁ jīvamadeyyu dhaṅkāti. (2974)

Gandhatindukajātakam dasamaṁ.

Timsanipātaṁ niṭṭhitaṁ.

Tassuddānaṁ

Kiṁchanda kumbha jayaddisa chaddanta,
 Atha paṇḍitasambhava sirakapi.
 Dakarakkhasa paṇḍaranāgavaro,
 Atha sambula tindukadevasutoti.

Jātakapāḷiyā paṭhamo bhāgo niṭṭhito.

1. Vidhanti (Ka)

2. Rājāṁ paramappavādaṁ (Sī), rājā paramappavādiṁ (Syā)

3. Pūritaṁ (Ka)

Jātakapāliyā paṭhamabhāge

Lakkhitabbapadānaṃ anukkamaṇikā

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[A]		[A]	
Akāmakovāpi	209	Abbahī	218
Akhantijo	202	Abbūlhasallosmi	218
Aganhu	234	Abhiḷhanāya	221
Ajakāṇova	112	Abhiṭṭhāya	385
Aṭanakā	399	Abhitthanaya	18
Aṭṭhittaco	78	Abbhida	11
Aṇum	2	Amassuko	59
Atithim	209	Ayamagghati	2
Atidhantaṃ	14	Ayirabrahme	280
Atipaṇḍito	23	Alakkamālī	287
Antimagandhano	210	Allāyate	298
Atricchatā	292	Avañcanā	9
Adu	238	Avaṇṇasaṃsaggabhayā	221
Aduṭṭhacitto	57	Avācarī	114
Adhamajanūpasevī	156	Avāpuranto	220
Adhamo	43	Avamsiro	10
Anadhivarā	264	Asamsim	258
Anantapāyī	90		
Anapparūpā	253	[Ā]	
Analā	76	Ācāmaṇḍakaṃ	72
Anutālayi	71	Āturannāni	86
Anusarī	273	Āputtaputtehi	244
Apaṇṇakaṃ	1	Āyase	324
Aparūpaghātī	195	Āluvāni	212
Apātubhā	249	Āvaṭṭanī	76

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ā]		[Ka]	
Āvellitasiṅgiko	252	Kakaṇṭako	42
Āḷi	198	Kaṭaggaho	290
[Ī]		Kaṭāhakā	29
Īsāmukhena	8	Kaṇḍarīkinnarānaṃ	114
[U]		Kattaṃ	228
Ukkacca	259, 360	Kannappakannaṃ	241
Ucchiṭṭhabhojino	152	Kapaṇo	59
Udañcanī	25	Kamaṇḍalū	44
Udabbahe	237	Kamasī	361
Udassaye	367	Kareṇūva vasūpanītā	213
Upakkhandhamhā	259	Kalaṇḍukā	29
Ubbarim	385	Kalī bhavanti	30
Ummatto	198	Kaḷambāni	212
Usīnaka	248	Kākavatī	106
[Ū]		Kātiyāni	176
Ūnūdaro	203	Kāmaduhā	206
[E]		Kāmasā	289
Eṇikūlasmi	164	Kālaghaso	68
[O]		Kāḷakaṇṇim	20
Otallako	310	Kimaṇḍakā	96
Opatanto	65	Kirāṭaṇca	263
Opānabhūtaṃva	210	Kilomasadisī	100
Omadda khippaṃ	47	Kīṭo	55
Oramāma	34	Kīvatako	333
Oruddhapaṭiruddhosmi	201	Kukkuṭo	28
Ovajjamāno	10	Kukkurā	6
Ohara	224	Kukkuḷānugatā	179
		Kusanāḷi	28

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ka]		[Ja]	
Kūpasayova	145	Jaññarūpaṃ	89
Kūlajo	355	Jammo	49
[Kha]		Jarūpanīto	212
Khaṇānupātī	195	Jīnā	397
Khamyataṃ	211	[Ḍa]	
Kharadhotāṃ	147	Ḍemāna	90
Kharassaraṃ	19	Ḍayamānānaṃ	297
Kharājinā	138	[Ta]	
[Ga]		Takkarānaṃ	328
Gambhīravattanī	7	Takkaḷā	212
Galakā'vakantaṃ	269	Tirīṭṭavaccho	74
Galavinītena	211	Tirokkhavāco	388
Gaḷeyya	361	Tisasāmā	226
Gijjhapantho	187	Tumulo	63
Giridarīsayā	158	[Tha]	
Gila re	22	Thaṇḍiladukkhasēyyaṃ	364
Goravindaṃ	320	Thīnaṃ bhāvo	15
[Gha]		[Da]	
Ghasasī	220	Daḍḍho	67
Ghāsesanaṃ	262	Daṇḍayati	253
Ghore	252	Dārukaṭallakova	362
Ghosenti	303	Dāsyo	215
[Ca]		Dicchanti	218
Cakkamāsado	24	Dittarūpova	363
Caṇḍoraṇaṃ	226	Dibyaṃ	302
Catussadañca	325	Diyaḍḍhakukkū	155
Candaniyoḷigallaṃ	361	Disabbhi	391
Calakkakuṃ	166	Dīnamattānaṃ	221
Cāpadhure	293		
Cilācā	280		

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Da]		[Pa]	
Dukkulīno	64	Pajātā	222
Dunnikkayo	335	Paññāṇavato	322
Dubbhago	50	Paṭikata kiccakāriṃ	245
Durannayo	218	Paṭiyāni	299
Durāruho	13	Paṭṭho	386
Dūrepātī	46	Paṇaye	253
[Dha]		Pantho	16
Dhāticelaṃva	152	Panattamaṃ	284
Dhikkita	4	Pabhāsavā	248
Dhuttī	26	Pamathenti	262
Duraddharo	99	Payātānaṃ	239
[Na]		Parakammakaro	172
Nantakavāsini	96	Paraviriyaghātiṃ	273
Naḷena vāriṃ	5	Parivajjemo	214
Nāmanuññaṃ	7	Pallatthito	388
Nāsmase	216	Paliguṇṭhito	54
Nikūjati	156	Palipo	138
Nikkhamisaṃ	292	Pavellamānā	169
Niccayato	242	Pāṭhinaṃ	219
Nicchubhati	193	Pāṇipameyyamajjhe	393
Nijjhapanam	355	Pārāsariyo	60
Nitammāmi	278	Pāvusaṃ	219
Nimīni sāmā	102	Pitucchakiṃ	249
Niraṃkatvā	284	Piḷakā	18
Nekāsī	249	Pimsāmi	332
[Pa]		Pūtisarā	19
Pakuṭṭhāyi	360	Pūrahatthova	80
Paccaggahi	254	Pekhuṇāni	8
		Pettiko	49
		Pothayamanvacārī	7

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ba]		[Ra]	
Bako	9	Ruhaka	50
Balajaṃ	219	Renukaṃ	65
Baḷavāmukhīti	240	Rosako	70, 251
Byasanno	315	[La]	
Bimboṭṭhasampanno	184	Lasī	33
Bubhukkassa	253	Lābūni	18
[Bha]		Lālappatī	134
Bhinnagaḷā	354	Lūnosmi	81
Bhinnaplavo	121	Lokyā	359
Bhūnahatā	125	Loluppacārinī	27
Bhetha	244	[Va]	
Bhedāsankī	128	Vakkaṅgā	9
[Ma]		Vaṅkātivāṅkinaṃ	4
Maggamanubbajāmi	315	Vaḍḍhavaṃ	359
Madhutthiko	190	Vanejo	91
Matipubbo	109	Vayoharā	3
Mātālayaṃ	39	Vāṇijo	2
Mūluto	5	Vārattiko	126
Migādhamā	139	Vikkantacārinī	167
Mettaṃso	220	Viduggā	273
[Ya]		Vidhividhānaññū	61
Yaññatantañca	248	Vippasukkhatu	399
Yatto	262	Viputto	399
Yathanno	25	Viyeti	260
Yācanañivāno	162	Visīdittho	262
Yūpo	76	Vedhaverā	249
[Ra]		[Sa]	
Rattimandhova	327	Sakiyā	213
Rutaññū	386	Saṅkarattā	233
Ruppapaṭṭapalimaṭṭhīva	358		

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Sa]		[Sa]	
Sakhyam	251	Suttamāsu	215
Sattukam	178	Suppaṭimukkakambu	205
Sattubhastam	161	Subahū	235
Sattubilaṅgā	26	Suvaṇṇasaṁkaccadharā	396
Sattusambādhā	216	Suvāminī	147
Santhavo	40	Susahoriva	364
Samādhiparo	108	Susū	72
Sammillahāsiniṁ	107	Samvissatthā	222
Samaṇuggato	264	Samṣati	211
Samuñchakam	219	Samhitūru	393
Samekkhamānā	241	Samhīrapaññassa	327
Sārāṇiyam	228	Suhanū	38
Sāḷūrasamghaṇca	330	[Ha]	
Sallalīkato	6	Haṁci	26
Sukkhāñjalipaggahitā	216	Hañchatī	230

Jātakapāliya paṭhamabhāge

Nānāpāṭhā

Paṭhamo mūlapāṭho, Sī = Sīhaḷapotthakaṃ, Syā = Syāmapotthakaṃ,
Kaṃ = Kambojapotthakaṃ, I = Iṅgalisapotthakaṃ, Ka = kesuci
Marammapotthakesu dissamānapāṭho, Ka-Sī = kesuci Sīhaḷapotthakesu
dissamānapāṭho, Ṭṭha = Aṭṭhakathā.

Khuddakanikāye

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[A]

Akammaneyyaṃ = Akampaneyyaṃ (Ka)	310
Akari = Akarā (Sī, I)	60
Akarī punāti = Akarā punanti (Ka-Sī, I)	325
Aṅkasmim̐ = Aṅgasim̐ (Ka)	132
Akittim̐ = Akattim̐ (Ka)	266
Akkhāsi = Akkhāti (Syā, I)	55
Agamā = Agamāsi (Syā, Ka)	264
Agaḷum̐ = Aggalu (Syā, Ka) Akalum̐ (I)	332
Agiddhatā = Agiddhitā (Syā, Ka)	72
Aṅgena = Aṅkena (I, Ka)	127
Accāyaṃ = Athāyaṃ (Sī, I)	159
Acetaso = Acetano (Ka)	380
Achambhito = Asambhito (Sī, Syā, I)	226
Acchannaṃ = Sacchannaṃ (Ka)	156
Acchera = Acchariya (Sī, Syā, I)	337
Accheraṃ = Acchariyaṃ (Sī, Syā, I)	255
Ajja hārayim̐ = Apahārayim̐ (Sī, I)	154
Ajjunaṃ = Añjanaṃ (Sī, Syā, I)	145
Ajjhavāhari = Ajjhupāhari (Sī, I)	72
Aññadatthu = Ekadatthu (Sī, I)	109

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[A]

Aṭṭhamī = Aṭṭhamim̐ (Sī, I)	289
Aṭṭhaṅgasusamāgataṃ = Aṭṭhaṅgasusamāhitaṃ (sabbattha)	289
Aṭṭhāhipi ca = Aṭṭhāhi cāpi (Sī, Syā) Aṭṭhābhi cāpi (Ka)	132
Aḍḍharattāpapāyim̐ = Aḍḍharattāvapāyim̐ (Sī, I)	5
Antalikkhacaro = Antalikkhe caro (Sī, I)	326
Atikhātaṃ = Atikhaṇaṃ (Ka)	73
Atittarūpo = Atittirūpo (Ka)	246
Atipatati = Adhipatati (Sī, I)	233
Atimaññittha = Atimaññittho (Sī, I) Atimaññitā (?)	288
Antimagandhano = Antimandhino (Syā, I, Ka) Antimagandhinī (Sī)	210
Atihīlayāno = Atiheḷayāno (Syā, Ka)	292
Atricchatā = Atricchatāya (Sī, Syā, I)	292
Atricchaṃ = Atricchā (Sī, Syā, I)	65
Athetaṃ = Atthetaṃ (Sī, Syā, I)	216
Atthova labbho = Attho ca labbhā (Sī, Syā) Atthodha labbhā (Am̐ 2. 49)	131
Atthaṃ nicintayitvā = Atthāni cintayitvā (Syā, Ka)	252
Adaṇḍiyaṃ = Adaṇḍiya (Nisya) Na daṇḍaye (?)	253
Adayhi = Adaḍḍhahi (Sī, Syā) Adaṭṭhahi (I) Adaddahi (?)	40
Adāsayaṃ = Apādayi (Sī, Syā, Ka)	307
Adu = Ādu (Sī, I)	191
Adu = Ādu (Sī, I) Ādū (Syā)	238
Adūre = Avidūre (Syā, Ka)	373
Adaṃsī = Aḍaṃsī (Syā)	209
Advejjhaṃ = Adejjhaṃ (Sī, I) Sarajjumaṃ (Ka)	270
Advejjhaṃ = Ārajjumaṃ (Nisya) Adejjhaṃ (Sī, I)	145
Adhammacaraṇena = Adhammacariyāya (Sī, Syā)	86
Andhakaveṇḍaputtā = Andhakaveṇḍhuputtā (Sī, I)	
Andhakaveṇḍa puttā (Ka)	364
Andhakārake = Andhakarane (Sī, Syā, I)	192

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[A]

Andhamahimsova = Andhamahisova (Sī, I)	165
Ananuññāto = Nānuññāto (Ka)	122
Anamhikāle = Anamhakāle (I)	135
Anappikā = Anappakā (Ka)	345
Anālhiyo = Anālayo (I)	322
Anikubbato = Anikrubbato (Ka)	65
Anipphannatā = Anipphādāya (Sī, I) Anipphannatāya (Syā)	
Ā nipphādā (?)	348
Anutappesi = Anutapessasi (Sī, I) Anutappissasi (?)	2
Anubbate = Anupubbake (Ka)	194
Anūnā = Anātho (Sī)	381
Anedho = Anindho (Sī, Ka) Anindo (Syā)	208
Anvesatī = Pariyesatī (Sī, I)	351
Appacintasukhassa = Appacintisukhassa (Sī, Syā, I)	153
Apanandassa = Aparāṇṇassa (Sī, Syā, I)	141
Aparāyini = Aparāyini (Sī) Aparāyaṇi (?)	167
Apasakkati = Apavattati (Sī, I)	297
Appasmeke = Appampeke (Syā)	219
Apāṇabhojanā = Avākabhojanā (Sī, I)	194
Apāpāyi = Apāpāsi (Sī, Syā, I)	51
Appikā = Appakā (Ka)	172
Apidhiyati = Apithiyati (Sī, I) Apithiyyati (Syā)	55
Appenti = Accenti (Syā)	99
Abandhi sūti = Avaḍḍhitunti (Sī, Syā) Avaḍḍhi sūti (?)	137
Abbaha = Ubbaha (Syā) Abbhuha (Ka)	47
Abbahī = Abbūḷhaṃ (Sī, Syā) Abbhūḷhaṃ (Ka)	121
Abbahī = Abbuhi (Syā) Abbhūḷhaṃ (Ka)	218
Abbāhitam = Appahitam (Sī, Syā) Abbūhitam (I, Sī-Nisya)	199
Abyayataṃ = Abyāyataṃ (Sī, Syā, I) Abyattataṃ (?)	34
Abhāṇim = Abhāsim (Ka)	169

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[A]

Abhikaṅkhamāno = Abhikattukāmo (Syā)	105
Abhinibbutattā = Abhinibbutacittā (Syā, Ka)	82
Abhirūpā = Abhītarūpā (Sī, Syā, I)	194
Abhihāritum = Abhihārayum (Ka-Sī) Abhihārayim (Syā)	
Abhihārayam (I)	325
Abhuttabhoge = Abhutvā bhoge (Syā, Ka-Ṭṭha)	
Abhutva bhoge (I) Bhoge abhutvā (Ka)	351
Abhejjo = Adejjo (Sī, I) Abhijsso (Ka)	93
Amanussapaviṭṭhassa = Amanussavaddhassa (Sī, I)	
Amanussaviṭṭhassa (Syā)	62
Ayirabrahme = Ayyire brahme (Ka)	280
Arogam = Arogyam (Syā, Ka)	350
Allāyate = Addāyate (Sī, I)	298
Avakkamim = Apakkamim (Ka)	185
Avācarī = Accācari (Syā) Anācari (Ka)	114
Avāhayi = Avāhasi (Ka) Apāhasi (Syā)	79
Avikampī ca = Appakampī ca (Sī, I)	184
Asanthutam mam cirasanthutena = Asandhatam mam	
cirasandhatena (Ka)	102
Assāsayitvā = Vissamitvāna (Sī)	226
Asitāpaṅgi = Hasitāpaṅgi (Sī, Syā, I)	174
Asesakesu = Asesitesu (Sī, I) Asesikesu (Ka)	120
Ahantāra = Ahananta (I) Aharanta (?)	130
Ahū atītamaddhānam = Ahu atītamaddhāne (Syā, I, Ka)	99
Aho sopi = Ahāsopi (Ka-Sī, Syā, Ka)	255
Aham tam saraṇam samma = Aham te saraṇam homi	
(Khu 2. 39 Vimāna)	68

[Ā]

Ākāraṇena = Ākārakena (Sī, Syā, I)	13
Āgacchum = Āgañchum (Sī) Āgañchu (I)	335

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ā]

Āgacchi = Āgañchi (Sī, I)	316
Āgamabalasā = Āgamapurisā (I)	265
Āgamā = Agamā (Sī, Syā, I)	332
Ācariyabhariyaṃ sakhiṃ = Ācariyabhariyaṃ sakhābhariyaṃ (Sī, I)	249
Āceramhi = Ācāramhi (Sī, I)	165
Ājīvikā = Ājīvaka (Sī, Syā) Ājīvika (I)	82
Ātattarūposi = Ādittarūposi (Ka) Atittarūposi (Syā, Ka-Ṭṭha)	381
Ātapā = Ātappā (Sī, Syā, I)	180
Ānayehi = Ānayetha (Sī, I)	276
Āpāsu = Āvāsu (Ka)	74
Āpāsu = Avāsu (Syā) Āpadāsu (Ka)	327
Āpūraṭi veti = Pūreti khīyati (Syā)	120
Āpūratha = Apūratha (Sī, I) Āpūrathe (Syā)	332
Āmantanīyo = Āmantaṇīyo (Sī, I)	307
Āraññikassa = Āraññakassa (Sī, I)	307
Ārādheti nikatippañño = Ārādhe nikatippañño (I)	9
Āluvāni = Ālupāni (Sī, Syā, I)	212
Āveṇikaṃ = Āveṇiyaṃ (Sī, Syā, I) Āvenikaṃ (Ka)	301
Āvellitaṃ = Aveṭhitaṃ (Sī, I)	310
Āsīsetheva = Āsimsetheva (Sī, Syā, I)	13, 272
Āsīseteva = Āsimsetheva (Sī, Syā, I)	140
Āhaññantu = Āhaññare (Syā)	313
Āharitvā = Āhatva (Sī, Syā)	307

[I]

Icevaṃ = Iceva (Sī, I)	260
Itthiyo = Itthiyā (I)	290
Idhameva = Idameva (Syā, Ka-Ṭṭha) Imameva (Ka)	320
Iddhipattāya = Iddhimattāya (Ka)	96

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[I]

Irīṇe = Īrīṇe (Sī, Syā, I) 381

Isso = Iso (Sī) Īso (Syā, I) 259

[Ī]

Īdisaṃ = Edisaṃ (Sī, I) 277

[U]

Uccāvacaraṃ = Ucaraṃ nīcaraṃ (Sī, Syā, I) 376

Uññāsi = Maññāsi (Syā, Ka) 378

Uṇṇanābhi = Uṇṇānābhi (Sī, Syā, I) 54

Uṇṇamati = Unnamati (Syā) 42

Udapajjatha = Upapajjatha (Syā, Ka) 234

Udapattosi = Uddhamṃ pattosi (Ka-Sī) 187

Udavā = Udāhu (Syā, Ka) 150

Undurānaṃ = Undūrānaṃ (Ka) 112

Uddhato = Uddhaṭo (I) 383

Uddhamāhu = Uccamāhu (Sī, Syā, I) 76

Uddharitvā = Uddhatva (Sī) Laddha tvaṃ (I) 317

Uddhitabhattova = Udditabhattova (Sī) Vaḍḍhitabhattova (Syā) 80

Upakūṭhitoti = Upakūsitoti (Sī, Syā, I) Upakūlito (Ka) 52

Upakūḷitoti = Upakūlitoti (Sī) Upakuṭṭhitoti (Syā) Upakuṭito (Ka) 23

Upakkhandhamhā = Upakhandhamhā (Ka-Sī, I, Ka) 259

Upagūhissaṃ = Upaguyhissaṃ (Ka) 177

Upantikam = Upanti (Sī, Syā, I) 293

Upalepabhayā = Upalimpabhayā (Syā, Ka) 330

Upasāḷakanāmāni = Upasāḷhakanāmānaṃ (Sī, Syā, I) 41

Upāgā = Upāgami (Sī, I) 291

Uppātā = Uppādā (I) 21

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[U]

Upeti = Pareti (Sī, I)	213
Ubbegino = Ubbiggino (Syā, Ka) Ubbedhino (Sī)	153
Umāpupphasarinnibhaṃ = Ummāpupphasirinnibhaṃ (Sī, Syā, I, Ka)	325
Uragāmiva = Uragammiva (Sī, Syā, I)	158
Ullaṅghayitvā = Sa laṅghayitvā (I) Sulaṅghayitvā (Ka)	165
Uhannaṃ = Ūhantaṃ (Sī) Ūhanaṃ (Syā) Ūhanti (I) Uhadam (Ka)	44

[Ū]

Ūruṭṭhi = Ūraṭṭhi (Sī)	105
------------------------	-----

[E]

Ekato = Ekako (Sī, Syā, I)	84
Ekaṅgamapi bhāgaso = Ekantamapi bhāsato (Sī, I)	263
Ekacceyyā = Ekaceyyā (Sī, I)	354
Ekabhattikinī = Ekabhattā kira (Sī, Syā) Ekabhattakinī (I)	102
Ekāparādhaṃ = Etāparādhaṃ (Ka)	169, 288, 311, 336
Evampahaṃ = Evamaharaṃ (Syā)	315
Evameva = Evamevaṃ (I)	285
Evametaṃ = Evameva (Ka)	76
Essaṃ = Esaṃ (Sī, I)	198
Eḷagalāgumbe = Eḷagaṇagumbe (Ka)	135
Eḷike = Eḷaki (Syā) Eḷiki (I)	185

[O]

Okkantikaṃ = Okkandikaṃ (Sī, Syā, I)	91
Okkitā = Okīṇṇā (Sī)	384
Okam na vajahāmase = Okantaṃ na jahāmase (Ka)	176
Oḍḍentu = Ujjhantu (Syā, Ka)	276
Osadhikāyo = Osadhikāye (Syā, Ka)	302
Osīdi = Osadhi (Sī, Syā, I) Osaṭṭhi (Ka) Osati (Abhinavaṭīkā)	
Osīdati (?)	278

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[O]

Ohacca = Uhacca (Ka) Ūhacca (I)	132
Ohacchaṃ = Ūhacca (Sī, I) Ohaccaṃ (Syā) Uhajjaṃ (Ka)	44

[Ka]

Kañci = Kiñci (Ka)	54, 308
Kañcideva = Kiñcideva (Ka)	287
Kaṇṭhe kiṇikiṇāyati = Idhaṃ kaṇṭhe kiṇāyati (Ka)	
Kaṇṭhe kiṇnikilāyati (Syā)	154
Kaṇḍakavāco = Aṇḍakavāco (Ka-Sī, I)	142
Kaṇḍaṇca = Tūṇiṇca (Sī, I)	84
Kaṇḍarīkinnarānaṃ = Kinnarakinnarīnaṃ (Syā),	
Kinnarīkinnarānaṃ (Ka)	114
Katāni = Tantāni (Sī, I)	352
Kampeti = Sammeti (Ka)	100
Kammamakaraṃ = Kammamakarā (Sī, Syā, I)	381
Kayirāhi = Kayirāsi (I)	198
Karaṇḍako = Karaṇḍunāma (Sī, I)	167
Karavīra = Karavarā (Sī, Syā)	226
Karissāmi = Kārayāmi (Sī, I)	217
Karisaṭṭhānaṃva = Karisajātānaṃva (Sī, Syā)	143
Karetha = Kareyya (Syā), Katvāna (Hetṭhā 138 piṭṭhe.)	283
Karoha're = Karohi re (Ka)	91
Kasivāṇijjā = Kasīvaṇijjā (Sī, Syā, I)	325
Kassaṃ = Kāsaṃ (Sī, Syā, I)	279
Kaḷāyamuṭṭhiṃ = Kaḷāyamuṭṭhiṃ (Sī, I)	45
Kākavatī = Kākātī (Sī), Kākāti (Syā, I)	106
Kākānamhāka = Kākānasmāka (Sī, Syā, I)	32
Kājena = Kācena (I)	346
Kāmaduhajja = Kāmaruhajja (Ka)	370
Kāmasā = Kāmaso (Sī)	289
Kāmā paraṃ = Kāmaparaṃ (Sī, I)	235

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Kāmino = Kāvindo (Sī, I)	349
Kāyanibbinda = Kāyavicchanda (Sī) Kāyavicchinda (I)	89
Kāraṇaṃ = Kaḍḍhanaṃ (Sī, Syā)	211
Kārehi = Kāresi (Sī)	254
Kālakataṃ = Kālaṅkataṃ (Ka)	236
Kālakatā = Kālaṅkatā (Ka)	102
Kiṅkiṇikāyo = Kiṅkaṇikāyo (Ka) Kiṅkiṇiyo (Syā)	303
Kiṅca = Kiṅci (Ka)	2
Kiṅcanaṃ = Kiṅcinaṃ (I)	180
Kicche = Kicce (Sī, Syā, I)	327
Kittesi = Kintesi (Syā, I)	106
Kimpurisā = Kimpuriso (Sī, Syā)	269
Kimattha = Kamattha (Sī, I)	82
Kime = Kimo (Sī, I) Kiṃ me (Syā)	165
Kirāṭaṅca = Kirāsaṅca (Sī, Syā) Kirāsaṃ vā (I)	263
Kiriṅkarosi = Kikiṅkarosi (Sī, Syā, I)	44
Kisā = Kisī (I)	122
Kukkuṭo = Kakkaro (Sī, Syā, I)	56
Kujjha = Kujjhi (Sī, I)	74
Kuṭavaṃ = Kuṭikaṃ (Sī, Syā)	104
Kuṭhārīhi = Kudhārīhi (Ka)	299
Kuṇḍapūvaṃ = Kaṇaṃ pūvaṃ (Sī, I)	25
Kuṇḍalo = Kuṇḍalī (Syā, Ka)	328
Kuddho = Kuddha (Ka)	311
Kubbantaṃ = Kubbānaṃ (Sī, I) Kubbaṃ (Syā)	71
Kurukacchā = Bharukacchā (Sī, Syā, I-Ṭṭha)	126, 239
Kulako = Kuluṅko (Sī, I) Kuluko (Syā)	185
Kulikā = Kulīṅkā (Sī, I)	199
Kepukaṃ = Kebukaṃ (Sī, I)	106
Kusuci = Kesupi (Ka-Sī)	358

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Koṭasimbali = Koṭisimbali (Sī, I)	170
Kotthūva = Kuṭṭhūva (Sī), Kutthuva (Syā, I)	111
Ko nu kho = Ko nidha (Khu 2. 114)	217
Koraṇḍiya = Kāraṇḍiya (Sī, Syā, I)	124

[Kha]

Khaggabandhā = Khaggabaddhā (Sī, I)	334
Khaṇantā'lukalambāni = Khaṇamālukalambāni (Syā, Ka)	307
Khalayātha = Balayātha (Syā) Galayātha (Ka)	258, 310
Khali = Khaṇi (Sī, Syā, I)	177
Khādeyyum = Adeyyum (Sī, I)	59
Khātena ca = Khaṇena ca (Ka) Khaṇanena (Syā)	73
Khāridharam = Bhāradharam (I)	350
Khīṇo = Khīṇam (Syā)	301
Khudam = Khuddam (Syā, Ka) Khudham (Sakkata, Pākatānurūpam.)	291
Khudham = Khuddam (Syā, Ka) Khudam (I)	143
Khurappāṇissa = Khurappāṇissa (Sī) Khurapāṇissa (I)	
Khurappapāṇissa (?)	145

[Ga]

Gacchamādāya = Gacchevādāya (Sī, Syā, I)	157
Gantabba = Gantabya (Ka)	227
Gantā = Gantvā (Syā, Ka)	274
Gantvā = Gamyā (Sī, Syā) Gamyā (I)	369
Gadhito = Gathito (Sī, I)	139, 307
Gadhito = Gathito (Sī, I) Giddhito (Syā, Ka) Giddhiko (Ka-Ṭṭha)	360
Gandhano = Gandhino (Syā, I, Ka) Gandhinī (Sī)	210
Gabbadhārinim = Gabbadhāriṇim (Sī, Syā)	384
Gamittha = Apattha (Ka-Sī, Syā, I)	251

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ga]

Gammamāgama = Kamamāgama (Sī, Syā)	361
Galakā'vakantaṃ = Galayā vikantaṃ (Ka) Galakaṃ vikantā (Syā)	269
Gavāssa = Gavassa (Ka)	188
Gavāssaṃ = Gavassaṃ (Ka)	246
Gavaṃva = Gāvaṃva (Sī)	351
Gahananissitaṃ = Gehanissitaṃ (Sī, I)	4
Gahapati = Gahapataṃ (Sī, Syā, I) Gahavataṃ (?)	182
Gahe = Gehe (Sī, Syā, I)	350
Gāthakaṃ = Gītakaṃ (Ka-Tṭha)	192
Gāmantakāni = Gāmantikāni (Sī) Gāmantarāni (Ka)	39
Giriṇca naṃ = Giriṃ varaṃ (Ka)	269
Giridattena = Giridantena (I)	47
Girīnajjo = Girinadiyo (Sī, I)	296
Giriyaśānusāsani = Ariyaśānusāsani (Sī, Syā, I)	156
Girivana = Girivara (Sī, I)	279-280
Guyhamataṃ = Guyhaṃ mataṃ (Sī) Tuyhaṃ mataṃ (Syā, Ka)	263
Gopipāsikajātikā = Gopipāsakajātikā (Sī, Syā, I)	216
Goravindaṃ = Gorimandaṃ (Sī, I)	320

[Gha]

Ghaṭa = Ghata (Sī, I)	123
Ghaṭo jappati = Sasam jappati (?)	223

[Ca]

Cakkavākapakūjitā = Cakkavākūpakūjitā (Sī, I)	301
Cakkhukā = Cakkhulā (Sī, I)	18
Cakkhūnu'ddharitvā = Cakkhūni uddhatvā (Sī, I)	318
Cajati = Jahati (Syā, Ka)	246
Cajantā = Cajanti (Sī, I)	281

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ca]

Cajesi = Cajāsi (Sī, I)	369
Caṇḍālagabbhe = Caṇḍāligabbhe (Syā)	314
Caturā = Cāturā (Syā, Ka)	144
Catussadañca = Caturassañca (Syā, Ka)	325
Candanussado = Candanassado (Sī)	360
Candasūriyā = Candimasūriyā (Syā)	217
Carimaṁ kataṁ = Carimavataṁ (Sī, I)	97
Caretho = Caretha (Sī, Syā, I)	281
Cāpadhure = Cāpavare (Sī, I) Cāpavaro (Syā)	293
Cittakathim = Cittakathaṁ (Syā, Ka)	192
Cintinī = Cintanī (Sī, I)	191
Cirasanthutaṁ = Cirasandhavaṁ (Ka) Cirasatthunaṁ (I)	20
Cirānuvutthampi = Cirānuvuṭṭhampi (Syā, Ka)	241
Cilācā = Milācā (Sī, Syā, I)	280
Cūḷa = Culla (Sī) Cullaka (Syā, I)	2
Cetako = Ceṭako (Ka)	162
Cetayase = Vāyamase (Sī, Syā)	117
Ceteyyarūpaṁ = Cetabbarūpaṁ (Sī, I)	243
Codāya = Vodāya (Sī, I) Codaya (Syā)	248

[Cha]

Chandarucīni = Chandañca ruciñca (Sī, I)	347
Chabbhi = Chamhi (Sī, I) Chassu (?)	287
Chāyayā = Chādiyā (Sī, Syā, I)	298-299
Chinde = Chinne (Ka)	243
Checchati = Chijjati (Ka)	132
Chetvā = Jhatvā (Sī, I) Ghatvā (Syā)	68, 219

[Ja]

Janā = Pajā (Ka)	163
Jahati = Jahāti (Sī, Syā, I) Jahātī (?)	233

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ja]

Jaheyya = Jaheyyā (I) Jahā'yye (?)	78
Jātasāraṃ = Jātisāraṃ (Ka)	56
Jānituye = Jānitāye (Sī) Jānitave (Syā)	
Jānitaye (I)	340
Jigīsasi = Jigimsasi (Sī, Syā, I)	359
Jigīsaraṃ = Jigimsaraṃ (Sī, Syā, I)	124
Jigīse = Jigimse (Sī, Syā, I)	72
Jighaññaṃ = Jighaccharaṃ (?)	366
Jīvataṃ = Jīvitaṃ (bahūsu)	329
Jīvaṃ maṃ netvā = Jīvaṃ panetvā (Sī, I)	334

[Ña]

Ñatte = Ñante (Syā)	367
---------------------	-----

[Tha]

Ṭhapetum = Ṭhāpetum (Sī, Syā, I)	254
Ṭhapehi = Āvesi (Sī)	317

[Da]

Ḍahati = Dayhati (Ka)	192
Ḍiṇḍimaṃ = Deṇḍimaṃ (Sī, Syā, I) Ḍindimaṃ (Ka)	19

[Ta]

Tatuttariṃ = Taduttariṃ (Ka)	62
Tadajja = Tayājja (Sī)	203
Tadā hi = Tathā hi (I)	167
Tadevekassa = Tatthevekassa (Ka, Aṭṭhakathāyaṃ pāṭhantaraṃ)	29
Tapassiniyo = Tapanīyā (Ka) Dutiyantapadāni hetāni.	248
Tappe = Tape (Sī, I)	160

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ta]

Tammāka = Tamhāka (Sī) Tumhāka (Syā, I)	64
Tava = Tavaṃ (Sī, I)	290, 335
Tavantike = Tavantikam (Sī, I)	231
Tava'ssamamhi = Tavassabyamhi (Ka)	277
Tavedam = Tava idam (Ka-Sī, I) Tavayidam (Syā)	309
Taveva = Taveta (Sī, Syā, I)	175
Tādisampi ca nāsmase = Tādisampi na vissase (Syā)	216
Tāyam = Tyāyam (Sam 1. 146)	164
Tyā'gato = Tyābhato (Syā, Ka)	57
Tipallattha = Tipallatta (Ka)	5
Tibbāni = Tippāni (Sī, Syā, I)	263
Timīsikāyam = Timissikāyam (Sī-Tṭha) Timissakāyam (Syā)	228
Tirīṭavaccho = Tirīṭivaccho (Syā, Ka)	74
Tirokkhā vā = Parokkhā vā (I) Parammukhā (Ka)	106
Tilapatā = Atibalatā (Sī, Syā, I) Atilapakā (katthaci)	27
Tuṇhikato = Tuṇhikako (Sī) Tuṇhikkhako (I)	207
Tumūlam = Tumūla (Syā) Bhimūla (I, Ka)	372
Tumheva = Tuyheva (Ka)	311
Tuyaṇca = Tavaṇca (Sī, I) Tava ca (Ka)	301
Tuvaṇca = Tavaṇca (Sī, I)	336
Tuvaṃ, vikkanta'manujīvasi = Tava, vikkantaṃ jīvitaṃ labhi (Ka)	273
Tejassī = Tejasī (Syā, I, Ka)	382
Taṃ gaṇhe ya'dapaṇṇakanti = Taṃ gaṇheyya apaṇṇakam (Ka)	1
Tantaṇca = Tantraṇca (Sī, Syā, I)	248
Tvaṃ nāthosi = Tvaṃ-nātho'smi (Sī, Syā, I)	270
Taṃ bhajehi ito = Taṃ bhajeyyāsito (Ka)	117

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Tha]

Thāmasampannaṃ = Pakkhasampannaṃ (Sī, Syā, I)	187
Thullāni = Thūlāni (Ka)	10

[Da]

Dakkhināyaṃ = Dakkhinassaṃ (Sī)	244
Dakkhisāma = Dakkhiyāma (Ka) Dakkhāma (Syā)	108
Dajjā = Dajje (Sī) Dajjaṃ (?)	105
Dadasseva = Dhasseva (Sī, Syā, I) Rahasseva (Ka)	82
Dadhippayāṃ = Dadhimpayāṃ (Sī, I)	29
Dassanīyāni = Dassaneyyāni (Sī, I)	279
Davappaluddho = Devappaluddho (Ka) Davappaladdho (I)	142
Daḷhadhammassa = Daḷhadhammāya (I)	167
Dāsyo = Dāso (Sī, I) Dāsī (Syā)	215
Dittarūpova = Duṭṭharūpova (Sī)	363
Dvipadākaniṭṭhā = Dipadākaniṭṭhā (Sī, I)	314
Dvipadajaninda = Dipadinda (Sī, Syā, I)	348
Dibbā = Dibyā (Syā) Diviyā (I)	342
Dibyaṃ = Dibbaṃ (Sī, I)	302
Dīghāvu = Dīghāyu (I)	383
Dukkaṭaṃ = Dukkataṃ (Sī, I)	147
“Dukkhapareto”ti = Dukkhaparetopi (Ka)	326
Dujivhaṃ = Dijivhaṃ (Sī, I)	161
Duddubhāyati = Daddabhāyati (Sī, I)	104
Duddubhanti = Daddabhanti (Sī)	104
Duppadhaṃse = Appadhaṃse (Sī, I)	296
Duppasayho = Duppasaho (Sī, I, Ka)	63
Duppūrā tā = Duppūrattā (Ka)	76
Dubbhato = Dubbhino (Syā) Dūbhato (I)	271
Dubbhi = Dūbhi (Sī, I)	24
Dubbhino = Dūbhino (Sī, I)	82, 104271

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Da]

Dubbhisena = Dabbasenā (Sī, I)	94
Dummakkharūpā = Dumukkkharūpā (Sī, Syā) Dummukkkharūpā (I, Ka)	138
Dummarūpaṃ = Rummarūpiṃ (Sī, I)	312
Dummavāsī = Rumnavāsī (Sī, I)	309
Dummī = Rummī (Sī, I)	290
Dūrepātī = Dūrepāti (Ka)	354
Deva pāva = Devapāde (Sī, Syā, I)	367
Devavaṇṇaṃ = Devavaṇṇiṃ (I)	268
Devilo = Devalo (Sī, I)	182

[Dha]

Dhaṅka = Vaṅka (I)	123
Dhanañjayāya = Dhanañcayāya (Ka)	107
Dhammacāriṇī = Dhammacāriṇī (Sī)	289
Dhāriyaṃ = Dhāniyaṃ (Sī, I) Dhaññanti attho.	165
Dhikkita = Dhikkatā (?)	4

[Na]

Naccisuṃ = Naccayurṃ (Sī, I, Ka)	341
Naṭṭhā'kāmarūpā = Anakāmarūpā (Sī, Syā, I)	209
Nandamane = Nandimane (Sī, I)	194
Nandaya = Nandassu (Syā, Ka)	231
Na paṭi-ānaya = Duppaṭi-ānaya (Sī, Syā, I)	212
Na patthaye = Apatthave (I)	297
Na bandhuvā = Na bandhavā (Sī, Syā, Ka)	320
Nammadātīre = Rammadātīre (Syā, Ka)	314
Naravīraṇiṭṭhitaṃ = Naravidduniṭṭhitaṃ (Ka)	166
Naravīraseṭṭha = Naraviriyaseṭṭha (Sī, I)	274
Nare = Nage (Sī, Syā, I)	140
Navachannake = Navachandake (Sī, I) Navacchaddake (Syā)	147
Na vāhametaṃ = Na cāhametaṃ (Sī)	211

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Na]

Na vāhametaṃ = Sabbatthapi samānaṃ.	219
Na hi = Naha (Sī, Syā, I) Ettha ha-kāro khede.	125
Naḷiniṃ = Nilinaṃ (Syā)	226
Nānāvikatvā = Nānāva katvā (Sī, I)	216
Nhāpayanti = Nahāyanti (Sī, I)	302
Nhāyati = Nahāyati (Sī, I)	372
Nikaṭṭhe = Nikkaḍḍhe (Syā) Nikāḍḍhe (Ka)	109
Nikkamanañca = Nikkhamanañca (Sī)	93
Nikkayena = Vikkayena (Sī)	366
Niketane = Niketave (Sī, Syā, I)	145
Nigilati = Niggilati (Sī, I)	250
Niccayato = Niccayatto (Sī, I)	242
Nicchubhati = Nīharati (Sī, Syā)	193
Niddhāvitāṃ = Niddhāpitāṃ (Sī, Syā) Nibbāpitāṃ (I) Nicchadaṃ (Ka)	108
Niddhāpaye = Niddhāmase (I)	213
Nidāhasi = Nidhīyasi (I)	276
Nipatā = Nipatī (Sī, I)	367
Nipphannova = Nipphannattho (Sī, I) Nipphannatthova (Syā)	348
Nimimhase = Vinimhase (Syā) Vanimhase (Ka)	81
Niyāmataṃ = Niyāmakāṃ (Syā, Ka)	2
Niraṃkatvā = Ni + ā + kara + tvā = Nirākatvā (?)	46
Nilāñchakā = Tilañchakā (I)	305
Niplavitaṃ = Viplāvitaṃ (Sī, I)	17
Nivatthakocova = Nivatthakojova (Sī, I)	282
Nivāsako = Nivāsiko (Sī, I)	88
Niviṭṭhaṃ = Nibaddhaṃ (Sī, I)	238
Nivisati = Nivasati (Sī, Ka)	24
Nisīthe = Nissīve (Syā) Nisive (Ka)	379
Nisīdetvā = Nisādetvā (?)	172
Nisevare = Nivīsare (Ka)	48

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Na]

Nihanitva = Nihanitvā (Ka)	230
Nuṇṇo = Nunno (Sī)	166
Nunno = Nuṇṇo (Ka-Sī, Syā) Tuṇṇo (Ka)	273
Nupapajjati = Na upapajjati (Sī, I) Nūpapajjati (Syā)	249
Nuvidhiyyati = Nuvidhīyati (Sī, I)	47
Nerūti = Nerunti (Sī, Syā)	140

[Pa]

Pakkāmi = Pakkami (Ka)	310
Pakuṭṭhāyi = Pakatthāsi (Sī, I) Pakvakkhāsi (Syā)	360
Pakkuthitaṃ = Ukkaṭṭhitaṃ (Sī, I) Pakkuṭṭhitaṃ (Syā)	235
Paṅke ca mā visīdittho = Paṅko ca mā visiyattho (Ka)	262
Pakkhima = Pakkhi (Sī, I) Pakkhi ca (Syā)	280
Paccanubhuyya = Paccanubhotva (Syā) Paccanubhutva (I)	350
Paccasaro = Accasaro (Sī, Syā, I)	201
Pañcadasim = Pannarasim (Sī, I)	289
Pañcavīsaṃ = Paṇṇuvīsaṃ (Ka-Sī, I)	115
Paccāvamiṣṣāmi = Paccāharissāmi (Ka)	16
Paccuddeti = Paccudeti (Sī, Syā, I) Paccuṭṭheti (Ka)	168
Paccupetha = Paccumetha (Sī, I)	80
Pacchāpi = Peccampi (Sī, I) Peccāpi (?)	321
Pajagghati = Sañjagghati (Ka)	384
Pajjhāyi = Pajjhāti (Sī, I) Pajjhāyati (Sī-Nisya)	198
Paññaṃ tassa = Paññaṃ tassa (Syā, Ka)	255
Paṭikata = Paṭikataṃ (Ka) Paṭigata (Sī-Tṭha) Paṭikicca (?)	245
Paṭikacca = Paṭigacca (Syā, I)	352
Paṭigāhi = Paṭigāyi (Syā, Ka) Paṭigāya (?)	313
Paṭibandhako = Paṭibaddhako (Sī, I)	149
Paṭimuñca = Paṭimucca (Sī, I)	309
Paṭisakkitvā = Paṭi-osakkitvā (Ka)	265

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Paṭisanthāra = Paṭisandhāra (Ka)	3
Paṭisallīno = Paṭisallāno (Ka)	344
Paṭisevittho = Paṭisevittha (Syā, Ka)	262
Paṭhamuppattiko = Paṭhamuppattito (Sī, I)	134
Paṭṭhabhūtā = Vaddhabhūtā (Sī, I)	359
Paṭṭhavasānugassa = Baddhavasānugassa (Sī, Syā)	
Pattavasānugatassa (Ka)	114
Paṇṇakaṃ = Dasaṇṇakaṃ (Sī, Syā, I)	159
“Paṇhe = Pañño (Sī, I) Pañhe (Syā) Panhe (Ka)	348
Pattapuṭasseva = Phalapuṭasseva (Sī, I)	330
Pati = Patito (Ka)	265
Pati mā laddhā = Patiṃ mā laddhā (I) Pati mā’lattha (?)	115
Pattiṃ = Pattaṃ (Syā) Paṭṭiṃ (Ka)	273
Patthayaṃ = Kimatthiyaṃ (Sī, Syā, I)	342
Pathavissitā = Paṭhavinissitā (Sī, I) Paṭhavissitā (Syā)	73
Pathavissitā = Paṭhaviṃsitā (Sī, Syā, I)	224
Pathaviṃ = Paṭhaviṃ (Sī, Syā, I)	17
Padassitaṃ = Padanissitaṃ (Sī, I)	66
Padālito = Vidālito (Sī, I)	33
Padāliya = Padāleyya (Sī)	352
Padussati = Paduṭṭhasmiṃ (Sī, Syā)	384
Paddhagū = Patthagū (Syā) Pattaḡ (Ka)	347
Paddhaguṃ = Patthaguṃ (Syā)	107
Paddhacarāṃhi = Paṭṭhacarāṃhi (Syā, Ka)	210
Panattthaṃ = Pasattthaṃ (Syā) Pasatṭthaṃ (Ka)	284
Pabbajaṇca = Babbajaṇca (Sī)	53
Pabbatūpatthara = Pabbatapathara (Ka)	51
Pabbatūpatthare = Pabbatapathare (Ka)	51
Pabrūhi = Bravīhi (Sī, I)	377
Pabhāsavā = Patāpavā (Sī, Syā, I)	248

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Parajjhati = Aparajjhatha (Sī) Aparajjhati (Syā, I)	299
Parākari = Parakkari (Syā, Ka-Ṭṭha) Parikkari (Ka)	
Pari + ā + kari = Parākari.	317
Parāyaṇāti = Parāyanā (Syā, Ka)	46
Pariggahetvā = Pariṇetvā (I)	264
Paricārayantā = Paricārayantī (Sī, I)	210
Paricārike = Paricārake (I)	130
Paricāretvā = Parivāretvā (Sī, Syā, I)	299
Parittātūna = Parittātuna (Ka)	382
Paridahissati = Paridahessati (Sī, I) Paridhassati (katthaci)	60, 374
Paridevayavho = Paridevathavho (?)	331
Paripāteyyum = Paribāheyyum (Syā)	184
Paribyūḷhaṃ = Paribbūḷhaṃ (Sī, I)	235
Parivajjayāma = Vivajjayāma (Sī, Syā, I)	214
Parivajjetha = Paṭivijjetha (I, Sī-Ṭṭha)	180
Parivārito = Parivāritā (Sī, Syā, I) Paricāritā (Ka)	336
Parivārimsu = Parikarimsu (Sī, Syā, I)	299
Parivārena = Parihārena (Syā)	198
Pavaṭṭito = Patito (Sī, Syā)	105
Pavecchasi = Pavejjhasi (Syā, Sī-Ṭṭha)	124
Pasakkitā = Pasakkhitā (Sī, Syā, I)	306
Pasāresi = Pariharesi (Sī, I)	259
Passupatū jano = Pasupatujjano (Syā, Ka)	68
Passemu = Passema (Sī, Syā, I)	261
Pasaṃsati = Namassati (I)	105
Pahuttamajja = Pahūnamajja (Syā) Pahūtamajja (Sī) Bahūtamajjā (I)	175
Pahūtedho = Bahutejo (Syā, Ka)	379
Pahūtedho = Bahūtejo (I, Ka) Bahutendo (Syā)	171
Pādamolamba = Pādamolumba (Sī, Syā, I)	10

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Pāyasena = Pāyāsena (Ka)	40
Pāresino = Taresino (Sī, I) Tiresino (Syā)	137
Pālileyyo = Pārileyyo (Sī, I)	288
Pāvuraṇaṃ = Pāpuraṇaṃ (Sī, Syā, I)	184
Piṭṭhamaṇḍena = Piṭṭhamaddena (Sī, Syā, I)	136
Pitu ca = Pitucca (Sī, I)	367
Pitucchakiṃ = Pitucchayaṃ (Sī) Pitucchasaṃ (I)	249
Pitvā = Pītvā (Sī, Syā, I)	19, 47, 361
Pitvāna = Pītvāna (Sī, I)	44
Pilakkho = Pilakkhu (Sī, I) Milakkhu (Ka)	97
Piva = Pīpa (Sī, I)	29
Pissāma = Pivissāma (Sī, Syā, I)	5
Pissāmi = Pivissāmi (Syā) Pāyāmi (Sī, I)	260
Pīlakā = Pīlakā (Syā)	18
Pīyasi = Piyyasi (Sī, I)	260
Pukkusa = Pakkusa (Ka)	349
Pucchikā = Pucchitā (Syā, Ka)	198
Puṇāti = Punoti (Sī-Ṭṭha) Puṇeti (Syā) Puneti (I)	283
Punappadāhi = Puna sampadāhi (Syā) Punappasīda (Sī, I)	258
Pubbakataṃ = Pubbe kataṃ (Sī)	276
Pubbakaṃ = Pupphakaṃ (Sī, Syā)	199
Pubbamakkhāyino = Pubbavakkhāyino (I, Ka)	109
Pubbeva hi pubbataveva santo = Pubbe ca hi pubbataveva ca santo (Saṃ 1. 21)	184
Purakkhataṃ = Purakkhitaṃ (Syā) Purekkhitaṃ (Ka)	3
Purakkhatvā = Purakkhitvā (Syā, Ka)	150
Pūti = Pūtī (Sī, I)	330
Pesakarā = Pessakarā (Sī, I)	319

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Pha]

Phalitaṃ = Phalinaṃ (I)	166
Pharusā = Paṭhamā (I, Sī-Nisya)	202

[Ba]

Baddhacaro = Patthacaro (Syā) Paṭṭhacaro (Ka)	164
Baddhā = Bandhaṃ (Syā, Ka)	269
Baddhaṃ = Bandhaṃ (Ka)	323
Balajaṃ = Vālajaṃ (Sī, I) Balajjaṃ (Syā)	219
Balliko = Malliko (Sī, I)	36
Balibaddaṇca = Balivaddaṇca (Sī, I)	379
Bahuttaso = Pahuttato (Ka-Sī) Pahūtaso (Syā, I)	
Bahudhaso (Ka)	187
Baḷavāmukhīti = Vaḷabhāmukhīti (Sī, I) Balavāmukhīti (Syā, Ka)	240
Bāttiṃsa = Battim̐sa (Sī, Syā, I)	24
Bādhaye = Bandhaye (Syā, Ka)	242
Bārāṇasyaṃ = Bārāṇassaṃ (Sī, I)	88
Bāla mantaṃ = Balamantaṃ (Ka)	258
Bālena'llāpa = Bālenā'llāpa (?)	267
Bāvarikassa = Pāvārikassa (Sī)	114
Bāhirantaṃ = Bāhirato (Syā, Ka)	2
Bāhuṇca = Bāhaṇca (I)	362
Bāhuṃ = Bāhaṃ (Sī, I)	310
Byantībhūto = Byantibhūto (Sī, I, Ka)	358
Byathasi = Byādhase (Sī) Byadhase (I) Byādhasi (Ka)	170
Byasannā = Visannā (Syā, Ka)	351
Byāvaṭo = Vāvaṭo (Ka)	61, 307
Byāhāsi = Byākāsi (Sī, Syā, I)	269
Brahmapatti = Brahmupapatti (Syā, Ka)	163
Brahme = Brahmaṃ (Ka)	262
Bilālitaḱkaḱāni ca = Biḱālitaḱkaḱāni ca (Sī, I)	307

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ba]

Buddhānumatāni = Vaddhānumatāni (Sī, I)	337
Bubhukkassa puṇṇaṁmukhassa = Bhobhukkassa ca puṇṇamukhassa (Sī)	253

[Bha]

Bhakkhite = Khādite (Sī, Syā, I)	157
Bhattā = Tāto (Sī, Syā, I)	77
Bhaddante = Bhaddaṁ vo (Sī, Ka)	168, 384
Bhaddalīti = Kundaḷīti (Sī, I) Gadrabhīti (Syā)	77
Bhaddaṁ vo = Bhadante (Ka)	79, 260
Bhaddaṁ vo = Bhadda vo (Ka)	144
Bhadrako = Bhaddo (Sī)	247
Bhasmaṁ = Bhasmī (Sī)	300
Bhayaṭṭā = Bhayaṭṭhā (I)	324
Bhayaṭṭitā = Bhayadditā (Sī, I)	281
Bharurājāti = Kururājāti (Ka)	57
Bhallātiyo = Bhallāṭiyo (Sī, I)	330
Bhāṇumā = Bhānumā (Sī, I)	370
Bhātaro = Dissare (Khu 2. 133)	217
Bhātuṅca = Bhātucca (Sī, I) Bhātuva (Syā)	349
Bhāradha = Bhārata (Sī, Syā, I)	329
Bhāsesi = Bhāsehi (Syā, I, Ka)	315
Bhinnagaḷā = Pabhinnagalā (Sī)	354
Bhiyyo = Bhīyo (Sī)	82
Bhūmyaṁ = Bhūmyā (Sī, I)	317
Bhekena = Bhiṅgena (Ka)	176
Bhecchati = Bhejjati (Sī, Syā, I) Bhindati (Ka)	176
Bhogino = Bhojino (Sī, Syā, I)	337
Bhojājānīya = Gojānīya (Ka)	6
Bhojino = Bhojanā (Ka)	152
Bhojjo = Bhojjho (Syā, I) Gojo (Ka)	6
Bhoto = Bhoti (Ka)	283

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Makara = Makari (Syā) Makarā (Ka-Sī)	65
Makaraṃ = Makariṃ (Sī-Nisya)	88
Makasaḍḍitā = Makasadditā (Sī, Syā) Makasaṭṭitā (I, Ka)	171
Maghadevasmiṃ = Makhādevasmiṃ (Sī, I) Māghadevasmiṃ (Ka)	157
Maccamupabbajanti = Maccumupabbajanti (Ka-Sī, I)	
Maccumupapajjanti (Syā, Ka)	272
Maccuveso = Maccuvaso (Sī, Syā)	130
Majjhanhike = Majjhantike (sabbattha)	328
Maññamāno = Maññamānā (Syā, Ka)	320
Maññittho = Maññivo (Syā) Maññavho (Ka)	38
Maññe = Maññati (Sī)	362
Maññe tvaññeva = Mampi tvaññeva (Sī, Syā) Tvampi maññeva (I)	135
Maṭṭhakuṇḍalī = Maṭṭakuṇḍalī (Sī, I)	217
Mataṃ mataṃ eva = Matamatameva (Sī, Syā, I)	101
Matīmā = Mutīmā (Sī, I)	222
Matthamānasmiṃ = Manthamānasmiṃ (I) Maddamānasmiṃ (Ka)	208
Madanāya = Madirāya (I)	364
Madhudo = Madhuvā (Sī, I)	288
Manusāsanti = Samanusāsanti (Sī, Syā, I)	238
Mamantike = Mama santike (Sī, Syā, I)	260
Mama = Mamaṃ (Sī, I)	317
Mamaṃ = Maṃsaṃ (Ka)	101
Mammamhi = Mamasmi (Ka)	64
Mamīme = Mama ime (Sī, I)	41
Mamedam = Mama idaṃ (Ka-Sī, I) Mamayidaṃ (Syā)	309
Mamedam = Mama yidaṃ (Syā) Mamāyidaṃ (I)	208
Mallagāmaṃ = Malataṃ (Sī, I) Mallayataṃ (Ka)	292
Mavhāyamāno = Mavhayāno (Sī, I)	268
Mahagghato = Mahaggato (Saṃ 1. 19)	219
Mahante = Mahatte (Syā, Ka)	254
Mahā loko = Mahābrahme (Ka)	97

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Mā adda = Mā addasa (Sī, I)	116
Māgañchi = Māgacchi (Syā, Ka)	381
Māṇava = Bhātika (Khu 2. 150)	224
Mātu ca = Mātucca (Sī)	369
Mātuñca = Mātucca (I)	337
Mā pamāda = Mā pamādaṃ (Sī)	233
Māladhārī = Mālabhārī (Sī, I)	217
Mā vivadatha = Māvivadittha (Sī, Syā, I)	260
Māsamānā = Māsasānā (Sī, I) Māsiraṃ samānā (Syā)	309
Mā'ssā = Māsu (Ka)	96
Mā su = Mā ssu (Sī, Syā, I)	122
Māsu kujjha = Māssu kujjhi (Sī, I)	137
Māhatvā = Māhitvā (Syā, Ka)	226
Migamātukāti = Migamātuyā (Ka)	22
Migavīraseṭṭha = Migaviriyaseṭṭha (Sī, I)	281
Migājinaṃ = Migājiraṃ (Sī) Migāciraṃ (I)	380
Mittaddu = Mittadubbī (Syā, Ka)	384
Miyyare = Mīyare (Sī, I)	214
Milāyāmi = Milayāmi (Sī) Miyyāmi (Sī, I-Ṭṭha)	278
Mudiṅgā ca = Mutiṅgā ca (Sī, Syā, I)	250, 341
Mupagamaṃ = Mupanamaṃ (Sī, I, Am 1. 123)	157
Muppate = Mubbahe (Sī, Syā, I, Ka-Ṭṭha) Muṭṭhahe (Ka)	340
Mupāsitaṃ = Mupocitaṃ (bahūsu)	306
Mummure = Mummare (Syā), Maṃ pure (Ka)	52
Muḷāla = Pulasa (Sī, I) Mulāsa (Syā)	184
Mūlamhi chindatha = Mūlañca chindatha (Sī) Mūlaṃ vichindatha (I)	243
Mūlāni kantatīti = Mūlaṃ nikantatīti (Sī)	41
Mejjhā'raññe = Majjharaññe (Ka)	153
Meṇḍa = Meḷa (Sī, I)	198
Metti = Mettī (I) Mittī (Ka)	115

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Metti saṁsati santhavo = Mittaṁ saṅgati sandhavo (Ka)	189
Medininti = Medaninti (Syā, Ka)	179
Medhagaṁ = Medhakaṁ (I)	158
Modathavho = Modatha vo (Ka)	244
Maṁsakājaṁ = Maṁsakācaṁ (I)	377

[Ya]

Yathā ciraṁ = Yamācaraṁ (Sī, I, Ka-Ṭṭha)	315
Yamāsi hadayassitaṁ = Sokaṁ hadayanissitaṁ (Sī, Syā)	121, 218
Yamimaṁ = Yayimaṁ (Sī, I), Yimaṁ (Ka)	118, 331
Yamunāya ca = Nammadāya (Sī, I)	78
Yasmiṁ nāvisate = Yasmā vivasate (Sī, Syā, I)	261
Yācitave = Yācituye (Ka)	337
Yiṭṭhaṁ ca hutaṅca = Yiṭṭhaṁva hutaṁva (Sī, I)	206
Yudhaṅcaya = Yudhaṅjaya (Sī, Syā) Yuvaṅjaya (I)	235
Yena dadāmi = Yenā'dāmi (Sī, Syā)	26
Yena na dadāmi = Yena nā'dāmi (Sī, Syā)	26
Ye mantāṁ jappanti = Yeme jappanti (Sī, I) Ye'me jappanti mante.	283
Ye sante = Yesaṁ no (Syā, Ka)	100
Yo ca = Yodha (Heṭṭhā 419. Sulasājātake)	216
Yo te = Yo taṁ (Syā, Heṭṭhā 348. Araññaṅjātakepi.)	195
Yo varattaṁ = Yo ca yottaṁ (Ka)	67
Yaṁ suvaṇṇo suvaṇṇena = Yaṁ supaṇṇo supaṇṇena (Sī, Syā, I)	48

[Ra]

Raṇaṁ = Cuṇṇaṁ (Ka-Sī, I)	374
Rattaṁ = Rattiṁ (I)	331
Rattimandhova = Nattamandhova (Sī, I)	327
Ratī ca = Rattiṅca (Syā, Ka)	277

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ra]

Rasatī = Saratī (Sī, Syā, I)	107
Rājadhāniṃ = Rājathāniṃ (Ka)	287
Rājābhirājā = Rājādhirājā (Syā, Ka)	285
Rājīsi = Rājisi (Sī, Syā, I)	300
Rukkhamūle = Araññasmiṃ (Sī, Syā, I)	59
Ruppapaṭṭapalimaṭṭhīva = Ruppapaṭṭaplamatṭhīva (Syā) Rūpapaṭṭapamaṭṭhīva (Ka)	358
Ruhira = Rudhira (Sī)	383
Renukaṃ = Rerukaṃ (Sī, I)	65
Rosako = Kosiyo (Syā, Ka)	251
Rohaṇa = Rohanta (Sī, I) Rohana (Syā)	323

[La]

Luddharūpo = Ruddharūpo (Sī, I)	324
Luddhānaṃ = Khuddānaṃ (Sī, Syā, I)	241

[Va]

Va = Vā (sabbattha)	4
Vakkaṅgā = Vaṅkaṅgā (Syā)	9
Vajjaṃ = Vacchaṃ (?)	198
Vajje = Vajjā (Sī, I)	260
Vajjhe = Macce (Ka) Bajjhe (Ka-Tṭha)	84
Vatṭanāvali = Vatṭhanāvali (I)	380
Vatṭamayāṃ = Vaddhamayaṃ (Sī, Syā, I)	55
Vaḍḍhatā'meva = Vaddhitameva (Ka)	132
Vaḍḍhamodanaṃ = Baddhamodanaṃ (Sī, I)	307
Vaḍḍhavaṃ = Vaddhavaṃ (Sī, I)	359
Vaṇṇupathe = Vaṇṇapathe (Ka)	1
Vaṇṇūpanibhā = Vaṇṇūpaṭibhā (Syā) Vaṇṇasannibhā (Ka)	8
Vaṇṇemi = Varemi (Sī)	367
Vatacariyāhi = Vattacariyāhi (Sī, Syā, Ka)	268

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Va]

Vata'ppaddhe = Vata panthe (Syā) Vata bandhe (Ka)	107
Vatasīlavattaṃ = Vatasīlavantaṃ (I, Ka)	163
Vastaṃ = Bhastaṃ (Sī, I) Kalakaṃ (Syā) Garaṃ (Ka)	146
Vada tvaṃ = Vara taṃ (Sī) Vara tvaṃ (I)	162
Vanibbaka = Vaṇibbaka (Sī)	316
Vanibbato = Vanibbako (Syā, I)	361
Vanibbato = Vaṇibbino (Sī) Vanibbino (I)	318
Vanibbino = Vaṇibbino (Sī, Syā)	153
Vanimhase = Vaṇimhase (Sī, I)	52
Varuṇakaṭṭha = Varaṇakaṭṭha (Sī, I)	17
Valāhakassa = Vālāhassa (Sī, I)	51
Valāheneva = Vālāheneva (Sī, I)	51
Vasatimvase = Vasatī vase (Syā) Vasa divase (I)	140
Vākurehi = Vākarehi (I, Sī-Nisya) Vāgurehi (?)	199
Vājapeyyaṃ = Vācapeyyaṃ (I, Ka)	193
Vāyussa = Harissa (Ka)	196
Vāricara = Vārichanna (Sī, I)	281
Vikantaṃ = Vikattaṃ (Sī)	86
Vikatthittho = Vikatthito (Ka-Sī, Syā, Ka)	207
Vigaticchāna = Vīticchānaṃ (Sī, I)	68
Viḍayhase = Viḷayhase (Sī, I)	63
Viṇāti = Thuṇāti (Sī)	64
Videssanā = Viddesanā (Sī, I)	161
Vidvā = Viddhā (Syā)	246
Vinasuṃ = Vinassuṃ (Sī)	171
Vipariyāso = Vipariyāyo (Syā, Ka)	18
Vippasākhaggā = Vippasūnaggā (Sī, Syā, I) Vippa-onaggā (Ka)	360
Vibhijjitaṃ = Visāṇitaṃ (Sī, Syā, I) Vighāṇitaṃ (Sī-Nisya)	56
Vibhīṭakā = Vibhedakā (Syā, Ka)	56
Vibhimsikāti = Vibhesikāti (Syā) Vihesikāti (I)	117

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Va]

Viyākato = Pabyākato (Ka) Byākato (Syā, I)	197
Viyeti = Vineti (Syā) Viheti (I) Vigeṭi (Ka-Ṭṭha)	260
Virocanā = Virocamānā (Ka)	73
Vilapi = Vippalavi (bahūsu)	63
Vivaṭṭachaddo = Vivattacchaddo (Sī) Vivaṭṭacchaddo (Syā)	
Vivaṭṭacchaddā (I)	161
Vivasāne = Vivasane (Sī, Syā, I)	267
Visaṭagāminī = Visaṭagāminīm (I, Ka)	201
Visamakhādisum = Visa'masāyisum (Sī, Syā)	130
Vihaṅgamā = Vihagā (Sī, I)	189
Viharissāma = Viharissāmu (I)	332
Vihāhasīti = Vihāhisīti (Sī, Syā, I) Vihāyasi (Ka)	15
Vītisārayimha = Vītisārimha (Sī, Syā, I)	228
Vuḍḍha = Vaddha (Sī, I)	9
Vuḍḍhabyam = Vaddhabyam (Sī, I)	52
Vuḍḍhā = Vaddhā (Sī, I)	230
Vettaraṇī = Vetaraṇī (Sī, I)	356
Vetaraṇīm = Vettaraṇīm (Ka)	183
Vedaguno = Vedaguṇā (Syā, Ka)	215
Vedabba = Vedabbham (Sī, I)	12
Vedayittho = Vedayato (I, Ka)	301
Vesmani = Parisati (Syā) Parīsati (I)	378
Verambhānaṃ = Verambānaṃ (Sī, I)	187
Voharitu = Vohātu (I)	253

[Sa]

Sakaccha bandho = Sakkaccabaddho (Sī, I) Saṅkaccabandho (Nisya)	287
Sakammunā = Sakammanā (Sī, I)	350
Sakkā = Sakko (Syā, Ka)	124
Sakuṇānañca = Sakuntānañca (Sī, Syā, I)	261
Saṅketheva = Saṅkateva (Ka)	41

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sakhyam̐ = Sakkhim̐ (Sī, I) Sakhi (Syā)	251
San̐gathitā = San̐gadhitā (Ka) San̐gantitā (Syā)	202
San̐garam̐ = San̐karam̐ (Ka)	366
San̐garam̐ katvā = Kāram̐ katvāna (Sī, I) San̐karam̐ katvā (Ka)	52
San̐garā = San̐karā (Ka)	233
Sagge pamodatīti = Sagge ca modatīti (Sī, I)	150
Sacarā = Bilarā (Sī) Biḷārā (Syā) Patarā (I)	209
Sacchandino = Tacchandino (Syā, Ka)	25
Sañcayo = Sañjayo (Sī, Syā, I)	378
Saṭṭhi = Saṭṭhim̐ (Syā)	100, 242
Sataṁ = Santānam̐ (Sī, Syā) Sattānam̐ (I)	261
Satageṇḍu = Satabhedo (Sī, I) Satabheṇḍu (Sī, Nisya)	76
Sa tiṭṭhati = Santiṭṭhati (Sī, I)	70
Sateratā = Sateritā (Sī, Syā, Ka)	361
Sattam̐ = Sattum̐ (Syā, I, Ka) Upari 80 gāthāya saṁsandetabbam̐.	366
Saddaheyya = Saddahetha (Sī, Syā, I)	127
Saddhāvittā = Saddhācittā (Sī, I, Ka)	205
Sandhiñca = Saddhim̐ ca (Ka)	367
Sadhanam̐ = Pavaram̐ (Sī, Syā, I)	144
Santim̐ puṇeti = Santam̐ pune'ti (Sī, I)	138
Santhavo = Sandhavo (Ka)	40
Sandhānagato = Saṇṭhānagato (Syā, I) Santhānagato (Sī)	321
Sannayha = Sandhāya (Sī, I)	145
Sannayhupāgami = Sandhāyupāgami (Sī, I)	270
Sappipāyāsam̐ = Sappipāyañca (Sī)	365
Sabbasam̐hārako = Sabbasāhārako (Ka)	26
Sabbā gāvī ujum̐ yanti = Sabbā tā ujum̐ gacchanti (I) (Am̐ 1. 381)	110
Sabbā tā jimham̐ gacchanti = Sabbā gāvī jimham̐ yanti (Sī, Syā)	110
Sambuddhimantam̐ = Sambuddhivantam̐ (Syā, I)	
Sambuddhavantam̐ (Ka)	164

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sammaggatānu'jjugatāna = Samaggatānujjugatāna (Syā), Samuggatānujjugatāna (Ka)	151
Samacārinī = Samacāriṇī (Sī)	290
Samāsajja = Samāpajja (Syā, Ka)	134
Sayaṁ harī = Athāharī (Sī, Syā, I)	257
Sarīsapāni = Sirīmsapāni (Sī, Syā, I)	54
Sa-vaṭākaraṁ = Sapaṭākāraṁ (Ka)	185
Sassamāno = Sayhamāno (Syā, Ka)	366
Sahavāso hi = Sahavāsopi (Syā, Ka)	329
Sahasam = Sahasā (Sī, Syā, I)	24
Sahassapādaṁ = Sahassaporam (Ka)	372
Sahassiyō = Sahassiyā (?)	247
Sahāyatā = Sahāyakā (Syā)	326
Sahāyamitte = Sahāyamatte (Sī, I)	222
Sāgaramva = Sāgaramiva (Sī, Syā, I)	63
Sādūni = Sādhūni (Ka-Sī, Syā, Ka)	116
Sādhino = Sādhīno (Sī, I)	300
Sāmaggimeva = Sāmagyameva (Syā, Ka)	260
Sārambhā = Sārabbhā (Ka)	208
Sāraṇīyaṁ = Sāraṇīyam (Ka)	228
Sāsikāti = Sālikāti (Sī, Syā, I)	27
Sāhasā = Sahasā (Sī, Syā, I)	328
Sāliya = Sāliya (Sī, Syā, I) Sālika (?)	130
Siṅgālī = Sigālī (Sī, Syā, I)	18
Siṅgālo = Kotthuko (Sī, I) Koṭṭhuko (Syā)	90
Siṅgālo = Sigālo (Sī, Syā, I)	36
Siṅgila = Siṅgāla (Ka) Piṅgala (Ṭikā)	103
Siṅgim vidalasūpiyo = Siṅgim bidalasūpiyo (Sī, I) Saṅgīveraṁ lasūpiyo (Ka)	298
Siṭṭham = Sattham (Sī, Syā, I)	73

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sitāni = Mihitāni (Sī, Syā, I)	174
Sinnapatto = Sīnapatto (Sī, I)	56
Sindhuvāarakā = Sindhuvāritā (Syā, I, Ka)	332
Siiyyasi = Seyyasi (Sī, Syā, I)	6
Sirī hi naṃ = Sirihīnaṃ (Sī, Ka) Sirihīnaṃ (Syā, I)	321
Sivayo = Sīviyo (Syā)	317
Sītibhūtā = Sītībhūtā (Sī)	353
Sītodakā = Sītodiyā (Sī, I) Sītodikā (?)	331
Sīlavattaṃ = Sīlavantaṃ (I, Ka)	163
Sīvika = Sīvaka (Sī, I)	317
Sukassa = Suvassa (Sī, Syā, I)	152
Sukhudrayāni = Sukhindriyāni (I)	223
Sujacco = Ajacco (I)	95
Sunītena = Suvinītena (I)	179
Sunīhataṃ = Sunībhataṃ (Sī, Syā, I) Sunibbhataṃ (Ka)	183
Suparivajjayetha = Suparivajjayātha (Syā)	270
Supariṇāhavā = Supariṇāmaṇvā (Ka)	358
Supanena = Supitena (Sī) Supinena (I, Ka)	98
Supupphito = Sampupphito (Syā)	371
Supupphitaṃ = Sampupphitaṃ (Sī, I)	330
Subbhamu = Subbhu (Sī) Subbhā (Syā)	206
Subbhū = Subbhā (Syā) Sumbhā, Subhmā (Ka)	205
Surabhi = Surabhī (Sī, Syā, I)	330
Suriyo ca = Sūriyo ca (Ka)	250
Suvānehi = Supinehi (Sī, I)	316
Suvilaggamajjhe = Suvilākamajjhe (Syā, I, Sī-Ṭṭha) Suvilātamajjhe (Ka)	206
Susīma = Susima (Ka)	169
Susumāra = Sumsumāra (Sī, Syā, I)	55
Susoṇi = Sussoṇi (Sī, Syā, I)	135

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sedumaṃ = Serumam (Sī, Syā, I)	126
Snehamakāsi = Sinehamakāsi (Sī, Syā, I)	7
Seyya = Sayha (Sī, Syā, I)	193
Seyyo = Seyyā (Sī, Syā, I)	86
Soke dutīyatā = Soko dutīyakā (Ka)	123
Sotthim = Sotthī (Syā)	329
Sopapajjatīti = So upapajjatīti (Sī, Syā, I)	384
Sobhane = Sobhaṇe (I, Ka)	135
So yāti = Sayati (Sī, I) Sa yāti (katthaci)	353
Sosindo = Sosīto (Sī, Syā, I) Sosino (Ka)	22
Soḷasubbedho = Soḷasapabbedho (Sī, I)	76
Samgacchi = Saṃgañchi (Sī, I)	196
Samṃhitabhāsinim = Sammillabhāsinim (Sī, I) Sammillahāsinim (Syā)	207
Sumsumāroti = Susumāro (Ka)	65
Svajja = Sajja (Sī, I)	337

[Ha]

Hañchatī = Haññati (Sī, Syā) Haññiti (katthaci)	230
Haññāma = Hañchema (Sī, I) Hañchāma (?)	85
Hantvāna = Jhatvāna (Sī, I) Hitvāna (Syā)	216
Hatthatta = Hatthattha (Sī, Syā, I)	82, 352
Hatthatthagatā = Hatthattagatā (katthaci, Sī-Nisya)	131
Hatthayo = Hatthino (Sī) Hatthiyo (Syā, I)	53
Hatthigavassā = Hatthigavāssā (Sī) Hatthī gavāssā (Syā, I)	172
Haripattā = Haritapattā (Sī, Syā, I)	190
Harītakam = Harīṭakam (bahūsu)	304
Harchi = Sevehi (I)	129
Halāhalāmiva = Halāhalam iva (I)	109
Hāpito = Hāsito (Sī, Syā)	261
Hāhasi = Hāyasi (Syā, Ka)	124

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ha]

Hidaṁ = Hi taṁ (Sī, I)	354
Hiyyetha = Hīyetha (Sī)	43
Hiyyoti hiyyati = Hīyoti hīyati (Sī)	351
Heṭhayitvāna = Pothayitvāna (Ka)	185
Heṭhayitosmi = Pothayitosmi (Ka)	334
Hessati = Hohiti (Sī, I)	311
Hañci = Hasi (Sī, Syā) Hañci (?)	26

Jātakapāliyā paṭhamabhāge

Jātakasūcipattam

Jātaka	Piṭṭhaṅka	Jātaka	Piṭṭhaṅka
[A]		[A]	
Akataññujātaka	21	Asadisajātaka	46
Akālarāvi	28	Asampadāna	30
Akitti	266	Assaka	55
Aggikabhāradvāja	30	Asātamanta	15
Aṭṭhasadda	176	Asātarūpa	23
Aṭṭhāna	184	Asitābhū	65
Aṭṭhisenaka	161	Asilakkhaṇa	29
Aṇḍabhūta	15	Ahituṇḍika	129
Atthassadvāra	20	[Ā]	
Ananusociya	107	Ājaññajātaka	6
Anabhirati	16, 48	Ādiccupaṭṭhāna	44
Anusāsika	27	Āditta	183
Anta	89	Āyācitabhatta	5
Apaṇṇaka	1	Ārāmadūsaka	11, 78
Abbhantara	84	Āsaṅka	140
Abhiṇṇa	7	[I]	
Amarādevīpaṇha	26	Indasamānagottajātaka	40
Amba	29, 115, 257	Indriya	182
Ambacora (Amba)	116	Illisa	18
Ayakūṭa	117	[U]	
Ayoghara	353	Ucchaṅgajātaka	16
Araka	42	Ucchiṭṭhabhatta	57
Arañña	117	Udañcanī	25
Alīnacitta	37	Udapānadūsaka	79
Avāriya	137		
Asaṅkaya	18		

Jātaka	Piṭṭhaṅka	Jātaka	Piṭṭhaṅka
[U]		[Ka]	
Udayajātaka	231	Kaṇhadīpāyanajātaka	208
Udumbara	90	Kandagalaka	56
Uddālaka	283	Kandalaka (Kandagalaka)	56
Upasālaka	41	Kapi	70, 162
Upāhana	64	Kapota	11-12, 135-136, 154, 291, 308
Ubhatobhaṭṭha	32	Kalāyamuṭṭhi (Kaḷāyamuṭṭhi)	45
Uraga	37, 122	Kalaṇḍuka	29
Ulūka	79	Kalyāṇadhamma	43
[E]		Kassapamandiya	99
Ekapañṇajātaka	34	Kaḷāyamuṭṭhi	45
Ekapada	66	Kāka (Pārāvata)	154
Ekarāja	94	Kāka	32
[Ka]		Kākavatī jātaka	106
Kakaṇḍakajātaka	42	Kākātī (Kākavatī)	106
Kakkaṭaka	78	Kāma	246
Kakkara (Kukkuṭa)	56	Kāmanīta	62
Kakkāru	106	Kāmaṇilāpa	90
Kaccāni	175	Kāyanibbinda	89
Kacchapa	45, 58, 80	Kāyavicchinda (Kāyanibbinda)	89
Kaṇcanakkhandha	14	Kāraṇḍiya (Koraṇḍiya)	124
Kaṭāhaka	29	Kālakaṇṇi	20
Kaṭṭhavāhana (Kaṭṭhahāri)	2	Kāliṅgabodhi	264
Kaṭṭhahāri	2	Kāsāva	60
Kaṇapūva (Kuṇḍapūva)	25	Kālabāhu	107
Kaṇavera	102	Kinnarī (Kaṇḍarī)	114
Kaṇḍarī	114	Kimchanda	358
Kaṇḍi	4	Kimphaka	20
Kaṇha	7, 202	Kimphala	13
		Kimśukopama	69
		Kukku	155

Jātaka	Piṭṭhaṅka
[Ka]	
Kukkuṭa jātaka	56, 144, 216
Kukkura	6
Kuṭṭidūsaka	103
Kuṇḍakakucchisindhava	72
Kuṇḍapūva	25
Kuddāla	16
Kuntinī	115
Kumbha	361
Kumbhakāra	166
Kumbhila	61
Kummāsapiṇḍi	172
Kuru (Bharu)	57
Kuruṅga	6
Kuruṅgamiga	55
Kurudhamma (Garudhamma)	81
Kulāvaka	8
Kusanāḷi	28
Kuhaka	21
Kuḷīra	78
Kūṭavāṇija	23, 59
Kedāra (Sālikedāra)	277
Kesava	116
Kesī (Kesava)	116
Keḷisīla	53
Kokāḷika (Kokila)	109
Kokila	109
Koṭasimbali	170
Koṭisimbali (Koṭasimbali)	170
Komāraputta	91
Koraṇḍiya	124

Jātaka	Piṭṭhaṅka
[Ka]	
Kosambiya	188
Kosiya	30, 61, 68, 70, 218-219, 249, 250, 251, 256, 76, 277
[Kha]	
Khajjopanakajātaka	129
Khaṇḍa	53
Khadiraṅgāra	10
Khantivaṇṇa	61
Khantīvādī	99
Kharaputta	146
Kharassara	19
Kharādiya	4
Khurappa	77
[Ga]	
Gagga (Bhagga) jātaka	37
Gaṅgamāla	179
Gaṅgeyya	54
Gajakumbha	116
Gadrabhapaṇha	26
Gandhatinduka	397
Gandhāra	165
Garahita	59
Garudhamma	81
Gahapati	52
Gāmaṇi	3
Gāmaṇicaṇḍa (Gāmaṇicanda)	73
Gāmaṇicanda	73
Gijjha	41, 187
Giridatta	47
Giridanta (Giridatta)	47

Jātaka	Piṭṭhaṅka	Jātaka	Piṭṭhaṅka
[Ga]		[Ca]	
Guṇa	38	Cūlakāliṅga	93
Guttila	68	Cūlakuṇāla	241
Gumbiya	130	Cūlajanaka	13
Gūthapāṇa	62	Cūladhanuggaha	135
Godha (Pakkagodha)	110	Cūladhammapāla	125
Godha	32-33	Cūlanārada	261
Godharāja	105	Cūlanandiya	60
[Gha]		Cūlapaduma	50
Ghaṭajātaka	123	Cūlapalobhana	76
Ghaṭapaṇḍita	223	Cūlabodhi	207
Ghata (Ghaṭa)	123	Cūlasuva	190
Ghatāsana	31	Cūlaseṭṭhi	2
[Ca]		Cūlahamaṇsa	326
Cakkavākajātaka	194, 219	Cetiya	180
Catudvāra	201	[Cha]	
Catuposathiya	203	Chaddantajātaka	381
Catumaṭṭha	48	Chavaka	97
Candakinnara (Candakinnarī)	280	[Ja]	
Candakinnarī	277	Janasandhajātaka	247
Candābha	31	Jambuka	111
Campeyya	338	Jambukhādaka	89
Cammasāṭaka	105	Jayadisa (Jayaddisa)	370
Cittasambhūta	312	Jayadisa	365
Cullapalobhana		Jarūdapāna	73
(Cūlapalobhana)	76	Javanahamaṇsa	260
Cullaseṭṭhi (Cūlaseṭṭhi)	2	Jāgara	171
		Juṇha	227

Jātaka	Piṭṭhaṅka	Jātaka	Piṭṭhaṅka
[Jha]		[Da]	
Jhānasodhanajātaka	31	Dasabrāhmaṇa	302
[Ta]		Dasaratha	236
Takkapaṇḍitajātaka	15	Daḷhadhamma	167
Takkala	212	Dīghītikosala	133
Takkāriya	268	Dīpi	185
Tacasāra	131	Dutiyapalāyita	63
Tacchasūkara	296	Duddada	46
Taṇḍulanāḷi	2	Duddubha	104
Tayodhamma	14	Dubbaca	27
Tittira	9, 27, 102	Dubbalakattṭha	25
Tittha	7	Dubbhiya makkaṭa	44
Tinduka	45	Dummedha	12, 29
Tipallatta (Tipallattha)	5	Durājāna	15
Tipallattamiga	5	Dūta	74, 263
Tirīṭavaccha	74	Devatāpaṇha	118
Tilamuṭṭhi	71	Devadūta (Maghadeva)	3
Tuṇḍila	147	Devadhamma	2
Telapatta	22	[Dha]	
[Tha]		Dhajaviheṭṭhaka jātaka	
Thusa	112	(Vijjādhara)	151
[Da]		Dhamma (Dhammadevaputta)	231
Dakarakkhasajātaka	384	Dhammadevaputta	229
Daddabha (Duddubha)	104	Dhammadhaja	59, 144
Daddara	43, 95, 198	Dhūmakāri	170
Dadhivāhana	48	Dhonasākha (Venasākha)	122
Dabbhapuppha	158	[Na]	
Darīmukha	138	Nakula jātaka	41
Dasaṇṇaka (Paṇṇaka)	160	Nakkhatta	12
		Naṅgalīsa jātaka	29

Jātika	Piṭṭhaṅka	Jātika	Piṭṭhaṅka
[Na]		[Pa]	
Naṅguṭṭha	33	Palāyita	62
Nacca	8	Palāsa	96, 132
Nanda	10	Pādañjalī	69
Nandiya migarāja	145	Pānīya	234
Nandivīsāla	7	Pārāvata	153
Naḷapāna	5	Pīṭha	112
Nānāchanda	87	Pucimanda	98
Nāmasiddhi	23	Puṭabhatta	60
Nigrodha	211	Puṭadūsaka	83
Nigrodhamiga	4	Puṇṇanadī	57
Neru	139	Puṇṇapāti	13
[Pa]		Puppharatta	34
Pakkagodha jātika	110	Pūtimaṃsa	198
Pañcagaruka (Bhīruka)	31	[Pha]	
Pañcapaṇḍita	347	Phandanajātaka	259
Pañcuposathika	291	[Ba]	
Pañcāvudha	13	Baka jātika	9, 65, 163
Paṇḍaraka (Paṇḍaranāgarāja)	392	Bandhanamokkha	28
Paṇḍaranāgarāja	387	Bandhanāgāra	53
Paṇṇaka	159	Babbu	32
Paṇṇika	24	Byaggha	80
Padakusalamāṇava	192	Brahāchatta	111
Paduma	75	Brahmadatta	104
Pabbajitaviheṭṭhaka		Bālovāda	68
(Vijjādhara)	151	Bāveru	113
Pabbatapattara		Bāhiya	25
(Pabbatūpattara)	51	Bilārakosiyā	218
Pabbatūpattara	51	Bilāravata	30
Parosata	24		
Parosahassa	23		
Parantapa	173		

Jātaka	Piṭṭhaṅka	Jātaka	Piṭṭhaṅka
[Bha]		[Ma]	
Bhagga jātaka	37	Maṇḍabya (Kaṇhadīpāyana)	211
Bhaddasāla	242	Matakabhatta	5
Bhadraghaṭa (Surāghaṭa)	88	Matarodana	101
Bharu	57	Manoja	156
Bhallāṭiya (Bhallāṭiya)	330	Mandhātu	73
Bhallāṭiya	330	Mayhaka	150
Bhikkhāparampara	306	Mahā-assāroha	93
Bhisa	285	Mahā-ukkusa	280
Bhisapuppha (Siṅhapuppha)	152	Mahākāṇha	248
Bhīmasena	19	Mahākapi	165, 380
Bhīruka	31	Mahādhammapāla	214
Bhūripaṇṇa	220	Mahāpaduma	253
Bherivādaka	14	Mahāpanāda	76
Bhojājānīyajātaka	6	Mahāpalobhana	344
[Ma]		Mahāpiṅgala	66
Makasaajātaka	11	Mahāmaṅgala	222
Makkaṭa	44	Mahāmora	293
Makhādeva (Maghadeva)	3	Mahāvāṇija	298
Maghadeva	3	Mahāsāra	22
Maṅgala	21	Mahāsīlava	13
Maccha	9, 18, 58	Mahāsudassana	22
Macchuddāna	86	Mahāsupina	18
Maṭṭakuṇḍalī (Maṭṭhakuṇḍalī)	217	Mahāsuva	189
Maṭṭhakuṇḍalī	217	Mahīlāmukha	7
Maṇi (Pārāvata)	154	Mahiṃsa (Mahiṃsarāja)	82
Maṇikaṇṭha	71	Mahiṃsarāja	82
Maṇikuṇḍala	120	Maṃsa (Sabbamaṃsalābha)	100
Maṇighaṃsa (Maṇisūkara)	85	Mātaṅga	309
Maṇicora	51	Mātuposaka	226
Maṇisūkara	85	Mātuposakagijjha	158

Jātaka	Piṭṭhaṅka	Jātaka	Piṭṭhaṅka
[Ma]		[La]	
Mālutajātaka	5	Lakkhaṇamigajātaka	3
Migapotaka	133	Laṭukika	124
Migālopa	141	Lābhagaraha	86
Mitacinti	27	Litta	22
Mittavindaka	20	Lomasakassapa	193
Mittavindaka	24, 132	Lomahaṃsa	22
Mittāmita	51-52, 255-256	Lola	80
Mudupāṇi	75	Losaka	10
Mudulakkhaṇa	16	Lohakumbhi	100
Munika	8	[Va]	
Mūlapariyāya	68	Vakajātaka	91
Mūsika	134	Vacchanakha	65
Meṇḍakapaṇha	251	Vaṭṭaka	9, 27, 153
Mora	38	Vaḍḍhakīśūkara	84
[Ya]		Vaṇṇāroha	127
Yudhañcayajātaka	235	Vaṇṇupatha	1
Yudhañjaya (Yudhañcaya)	235	Varaṇa (Varuṇa)	17
Yuvañjaya (Yudhañcaya)	235	Varuṇa	17
[Ra]		Valāhakassa	51
Rathalaṭṭhijātaka	109	Vātaggasindhava	77
Rājovāda	36, 110	Vātamiga	4
Rādha	34, 52	Vānara	115
Rukkhadhamma	17	Vānarinda	14
Rucira	81	Vāruṇidūsaka	12
Rurumigarāja	270	Vālāhassa (Valāhakassa)	51
Ruhaka	50	Vālodaka	47
Romaka	82	Vikaṇṇa	64
Rohaṇamiga	323	Vigaticcha	68
Rohiṇi	11	Vighāsāda	152

Jātaka	Piṭṭhaṅka	Jātaka	Piṭṭhaṅka
[Va]		[Sa]	
Vijjādhara	150	Sandhibheda	118
Vinīla	39	Sabbadāṭhi	67
Virocana	33	Sabbamaṃsalābha	100
Visayha	113	Sabbasaṃhārakapaṇha	26
Visavanta	16	Samiddhi	42
Vissāsabhajana	22	Samugga	196
Vīṇāguṇa	64	Samudda	90
Vīticcha (Vigaticcha)	68	Samuddakāka	34
Vīraka	54	Samuddavāṇija	244
Vedabba	12	Sambulā	393
Vedabbha (Vedabba)	12	Sambhava	376
Venasākha	121	Sammodamāna	9
Veri	24	Sayha (Seyya)	98
Veḷukajātaka	11	Sarabhamiga	272
[Sa]		Sasapaṇḍita	101
Sakuṇa jātaka	9, 97	Saṃvara	238
Sakuṇagghi	42	Suṃsumāra (Susumāra)	55
Saṅkapparāga	71	Sāketa	16, 66
Saṅkha	205	Sādhina	300
Saṅkhadhama	14	Sādhūsīla	52
Saṅgāmāvacara	47	Sārambha	21
Saccaṃkira	17	Sālikedāra	276
Saṅjīva	35	Sālittaka	25
Satadhamma	45	Sālūka	86
Satapatta	83	Sāḷaka	69
Sattigumba	328	Sāḷika (Sāḷiya)	130
Sattubhastha	160	Sāḷiya	130
Santhava	40	Sigāla (Siṅgāla)	36
Sandhava (Santhava)	40	Siṅgāla	27, 33-34, 36
		Siṅgālasakuṇa (Kuṭidūsaka)	104

Jātaka	Piṭṭhaṅka	Jātaka	Piṭṭhaṅka
[Sa]		[Sa]	
Siṅhapuppha	152	Suruci	288
Sirikāḷakaṇṇi	50, 141	Sulasā	177
Sirimanda (Sirīmanta)	323	Suvaṇṇakakkaṭa	148
Siri	85	Suvaṇṇamiga	126
Sirīmanta	319	Suvaṇṇahaṁsa	32
Sivi	316	Susīma	40, 169
Sīlavahatthi	17	Susumāra	55
Sīlavīmaṁsa	108, 128	Suhanu	38
Sīlavīmaṁsaka	20, 87	Sūkara	36
Sīlavīmaṁsana	95	Sūci	147
Sīlānisaṁsa	49	Seggu	58
Sīhakotthu	49	Setaketu	137
Sīhacamma	49	Senaka (Sattubhastha)	161
Suka	72	Seyya	84, 98
Sukhavihāri	3	Serivavāṇija	2
Succaja	103	Somadatta	56, 168
Sujāta	78, 96, 121	Somanassa	334
Sutānu	157	[Ha]	
Sunakha	67	Hatthipālajātaka	350
Supatta	88	Haritaca	191
Suppāraka	239	Haritamaṇḍuka	66
Sumaṅgala	178	Haliddirāga	195
Suyonandī	126	Hārīta (Harihaca)	192
Surāghaṭa	88	Hiri	128
Surāpāna	19		

Jātakapāliyā paṭhamabhāge

Gāthāsūci

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[A]		[A]	
Akakkasaṃ aphaṛusaṃ	147	Aṅgametaṃ manussānaṃ	100
Akataññu'makattāraṃ	97	Aṅgārajātā pathavī	179
Akataññussa posassa	17, 199	Aṅgārānaṃva jalitaṃ	235
Akatvā apanandassa	141	Acāri vatāyaṃ vitudaṃ	56
Akaramhasa te kiccaṃ	97	Acintitampi bhavati	273
Akāle vassatī	51, 181	Acetanaṃ brāhmaṇa	96
Akāsi yoggaṃ	56	Accuggatā'tilapatā	27
Akittiṃ disvā sammantaṃ	266	Accenti kālā tharayanti	353
Akilāsuno vaṇṇupathe	1	Acchā savanti giri	279
Akkocchi maṃ	133, 188	Accherarūpaṃ vata	337
Akkodhanā puññavatī	385	Ajaññaṃ jaññasāṅkhātaraṃ	89
Akkodhena jine kodhaṃ	36	Ajātapakkhā taruṇā	276
Akkodhano nicca	151, 179, 274	Ajā yathā veḷugumbasmiṃ	269
Akkosati yathākāmaṃ	118	Ajja suveti puriso	142
Akkhātaraṃ taṃ mayā sabbaṃ	358	Ajja suveti saṃseyya	380
Akkhī bhinnā paṭo naṭṭho	32	Ajjāpi me taṃ manasi	71, 130
Akhettabandhū amamo	284	Ajjova rajjaṃ abhisiṅga	367
Agārā paccupetassa	133	Ajjhattaññeva saṃseyya	380
Agārino annadapāna	138	Ajjhāyakaṃ	
Agginā viya santatto	383	sabbasamantavedaṃ	286
Aggīva tiṇakaṭṭhasmiṃ	208	Ajjhāruhā'bhivaḍḍhanti	170
Agge ca chetvā	243	Ajjhesanāni paṭiggayha	360
Agghanti macchā adhikaṃ	86	Aññaṃaṇṇehi titthehi	7
Aghasmi koñcāva yathā	352	Aññaṃampi leṇaṃ pariyesa	296
		Aññaṃ bhaṇati vācāya	144
		Aññaṭa'metaṃ avisa	360
		Añña dhanassa kāmā	360

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[A]		[A]	
Aññepi tattha sakuṇā	277	Athāparo paṭinandittha	329
Aññe socanti rodanti	123	Athimaṃ khuddakaṃ	
Añño uparimo vaṇṇo	57	pakkhiṃ	170
Aṭṭhakkhuraṃ kharādiye	4	Athu'tṭhahi satthavāho	299
Aṭṭhaḍḍhapado catuppadassa	253	Athe'ttha isi māgacchi	345
Aṭṭha te bhāsītā	247	Athe'ttha kapi māgañchī	381
Aṭṭhavaṅkaṃ maṇiratanam	349	Athopi paṭirājūnaṃ	385
Aṭṭhicchinā pāṇaharā	188	Athopi me amaccesu	327
Aṭṭhitaṃ me manasmim me	68	Athopi vāṇijā phītā	238
Atikara'makarā'cariya	27	Atho bahū vanatodā	359
Atikkamma ramaṇakaṃ	20, 132	Atho me sādīsī bhariyā	327
Aticiraṃ nivāsena	261	Adaṇḍāvacaraṃ maggaṃ	302
Atiṇṇaṃyeva yācassu	137	Adaṇḍiyaṃ daṇḍayati	253
Atipatati vayo khaṇo	233	Adamha te vāri	44
Atisaro paccasaro	201	Adassanena morassa	113
Atisāyaṃ vatāgacchi	395	Adāsī dānāni pure	113
Attanā Kurute lakkhiṃ	143	Aduṭṭhassa tuvaṃ dubbhi	392
Attānaṃ nātivatteyya	380	Adu paññā kimatthiyā	191
Attānaṃ saṅkamaṃ katvā	165	Adeyyesu dadam dānaṃ	93
Atthampi ce bhāsati	322	Addassa pathaviṃ gijjho	187
Attharassu palāsāni	126	Addasaṃ kāma te mūlaṃ	180
Atthāya vata me ajja	380	Addhā tuvaṃ paṇḍitako'si	108
Atthi kho brāhmaṇā deva	306	Addhā pajānāmi ahampi	273
Atthi me puriso deva	61	Addhā pajānāsi mameta	164
Attho atthi sarīrasmiṃ	52	Addhā maṃ yakkha jānāsi	152
Atra cassa hutaṃ hoti	250	Addhā pādañjalī sabbe	69
Atricchaṃ atilobhena	65	Addhā ruru aññataro	271
Atha tvaṃ kena vaṇṇena	386	Addhā have bhikkhu	311
Atha tvaṃ patitolamba	328	Addhā have sevittabbā	151, 338
Athāgamā salilam	332		343
		Addhā hi tāta satāne'sa	367

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Addhā hi tāta satame'sa	281
Addhā hi dānaṃ bahudhā	184
Addhā hi dubbissasa	340
Addhā hi nūna migarājā	83
Addhā hi paññāva satam	323
Addhā hi maṃ vo	251
Addhā hi saccam	
vacanam	295, 315, 350
Adhamo migajātānam	43
Adhammayānam	
daḷhamāruhitvā	229
Adhammarūpo vata	400
Adhammena tuvaṃ jamma	398
Adhicca vede sāvittim	248
Adhicca vede pariyesa	350
Adhipannā pisācena	394
Anāgāriyupetassa	168
Anaṅgaṇassa posassa	252
Anatthā tāta vaḍḍhanti	196
Anantadassī bhagavā	163
Anantapāyī sakuṇo	90
Anayaṃ nayati dummedho	267
Anariyakamma'mokkantam	216
Anariya'mariyena	113
Analā mudusambhāsā	76, 346
Anavaṭṭhitacittassa	104
Anavhito tato āgā	122
Anāgataṃ paccuppannam	387
Anāgataṃ paṭikayirātha	245
Anānutappāni hi ye	337
Anāvasūraṃ ciraratta	376

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Anikkasāvo kāsavaṃ	60, 374
Aniccā vata saṅkhārā	22
Anisamma kataṃ kammaṃ	336
Anukampasī nāgakulaṃ	341
Anujjugāmī uragā	291
Anuttare kāmaguṇe	94
Anutīracārī naṅguṭṭham	159
Anutīracārī bhaddante	158
Anupāyena yo attham	12
Anuvicca kaccāni karohi	175
Anusāsasi maṃ yakkha	233
Anupalitto mama	293
Anekatāle nagare	254
Anedho dhūmaketūva	208
Antopi so hoti	261
Andhakāratimisāyaṃ	177
Annañca pānañca dadāti	223
Annabhaccā ca'bhaccā ca	81
Annam tavedam pakatam	309
Annam pānam kāsika	388
Annam mamedam pakatam	309
Annena pānena	315
Apacantāpi dicchanti	218
Apacinetheva kāmānam	246
Apaṇṇakaṃ ṭhānameke	1
Apadena padaṃ yāti	326
Aparampi samma te bālyam	146
Aparādhakā dūsakā	355
Aparādhake dūsake	355
Aparādho mahābrahme	399

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Apāyimha anaccimha	19
Api ataramānānaṃ	3
Api kassapa mandiyā	99
Api ce daliddā kapaṇā	396
Api ce pattamādāya	86, 98, 193
Api cepi dubbalo	38
Api ce maññatī	261, 263, 272
Api dibbesu kāmesu	74
Api nāma naṃ passeyyaṃ	191
Api nu hanukā santā	34
Api nūna'haṃ marissaṃ	278
Api passena semāno	6
Api bhūruke api	278
Api ruhaka chinnāpi	50
Api vīraka passesi	54
Api su vāṇijā ekā	299
Api hantvā hato brūti	109
Apetayaṃ cakkhumā	39
Apetā te ca	303-304
Apetā te	303-304
Apehi etto tvaṃ kāḷi	142
Appakena tuvaṃ yakkha	157
Appakenapi medhāvī	2
Appatvā padaviññāṇaṃ	104
Appampi ce nibbutiṃ	195
Appamāṇaṃ hitaṃ cittaṃ	42
Appamāṇo Buddho	54
Appamādo amataṃ padaṃ	397
Appamhā appakaṃ dajjā	249
Appasmeke pavecchanti	219

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Appassa kammassa phalaṃ	180
Appassādā dukhā kāmā	235
Appaṃ pivitvāna nihīna	47
Appaṃ hi etaṃ na hi	163
Appāpi kāmā na alaṃ	108
Appicchassa hi posassa	153
Appicchā appacintāya	153
Appева bahukiccānaṃ	45
Apposukko tāta tuvaṃ	281
Apposukko dāni tuvaṃ	291
Appo hutvā bahu hoti	202
Aphalaṃ madhuraṃ vācaṃ	140
Abaddhā tattha bajjhanti	28
Abbahī vata me sallaṃ	121, 134, 168, 218, 224
Abbhakkhāti abhūtena	118
Abbhantaro nāma dumo	84
Abbhuto vata bho dhammo	378
Abbhuto vata lokasmiṃ	300
Abbhokāsasayo jantu	316
Abhave nandati tassa	255
Abhikkhaṇaṃ rājakuñjara	172
Abhijāto nāgo kāmāṃ	265
Abhijjamāne vārismiṃ	76, 346
Abhitthanaya pajjunna	18
Abhidosagato dāni	348
Abhidhāvatha cūpadhāvatha	63
Abhidhāvatha bhaddante	236
Abhutvā bhikkhasi bhikkhu	42

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Ambaṭṭhakulassa khattiya	173
Ambapakkam dakaṁ sītaṁ	101
Ambā ca sālā tilakā	342
Ambā'ha'maddam	
vanamantarasmim	166
Ambe'ttha vipasākhaggā	360
Ambho ko nāma yaṁ rukkho	56
Ambho na kira saddheyyaṁ	102
Amātāpitara samvaddho	28
Amānanā yattha siyā	140
Amittamajjhe vasato	153
Amittahatthathagatā	131
Amittānaṁva hatthatham	182
Amitte tassa bhajati	255
Amhākampa'tthi puriso	61
Amhe manussesu	194
Ayañca te rājaputti	290
Aya'massakarājena	55
Ayameva kālo na	167
Ayameva sā ahamapi	50
Ayameva so Piṅgiya	122
Ayaṁ isī upasama	70
Ayaṁ puriso mama	149
Ayaṁ pure luddamakāsi	351
Ayaṁ maṇi velūriyo	85
Ayaṁ migo kicchagatassa	274
Ayaṁ vā so mato	168
Ayaṁ so luddake eti	324
Ayya na taṁ jahissāmi	78
Araññaṁ uñchāya gataṁ	329
Arañña gāmamāgama	117, 195

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Araññe kuṭikaṁ katvā	305
Arahā sīlasampanno	191
Arānaṁ cakka-nābhīnaṁ	259
Ariyāvakāsosi	392
Ariyo anariyaṁ	71
Alakkamālī tipukaṇṇa	287
Alaṅkatā suvasanā	116
Alaṅkatāyo padumu	395
Alaṅkato Maṭṭhakuṇḍalī	217
Aladdhapubbaṁ laddhāna	42
Aladdhā tittaṁ tappati	247
Ala'metehi ambehi	115
Alaso gihī	109, 120, 221, 336
Alaṁ me'tehi ambehi	55
Alaṁ hi te jagghitāye	136
Alikam bhāsamānassa	181
Alikam vata maṁ samma	129
Alīnacittaṁ nissāya	37
Allāyate ayaṁ rukkho	298
Avadhī vata attānaṁ	58
Avadhī brāhmaṇo kāme	352
Avasimha tavāgāre	115
Avāriyapitā nāma	137
Asakkhim vata attānaṁ	115
Asaṅkiyomhi gāmamhi	18
Asaññato cepi	321
Asantaṁ yo paggaṇhāti	35
Asanthutaṁ maṁ	
cirasanthutena	102, 135

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Asampadāneni'tarītarassa	30
Asamekkhitakammantaṃ	36
Asaṃvihitakammantaṃ	322, 397
Asaṃsayam jāti	177
Asātaṃ sātārūpena	23
Asāre sārayogaññū	327
Asā loki'tthiyo nāma	15
Asicammaṃ gahetvāna	249, 305
Asi tikkhova maṃsamhi	117
Asito ca gamissāmi	382
Asī yathā sunisito	235
Asīho sīhamānena	111
Asuci pūtilomosi	36
Asuddabhakkhosi khaṇā	195
Assa indasamo	193
Assataritaṇca	253
Assaṃ gavaṃ rajataṃ	285
Ahaṇca aṅkolaka	332
Ahaṇca kho agaḷuṃ	332
Ahaṇca vanamuñchāya	393
Ahaṇca sālassa	332
Ahaṇcidaṃ kuruvaka	332
Ahañhi'maṃ sāgara	124
Ahantāra'maghātentaṃ	131
Ahantāra'mahantāraṃ	130
Ahampi maṃsāni phalāni	195
Ahampi samma bhuñjāmi	220
Ahameva eko idha	196
Ahameva dubbhāsitaṃ	268
Ahameva dūsiyā	125

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[A]

Ahaṃ kapismi dummedho	80
Ahampi kho taṃ jānāmi	142
Ahaṃ gamissāmi idheva	367
Ahaṃ ca kho attano	369
Ahaṃ ca Sāriputto ca	288
Ahaṃ ce daḷhadhammassa	167
Ahaṃ jāgarataṃ sutto	171
Ahaṃ taṃ tāta yācāmi	236
Ahaṃ taṃ saraṇaṃ samma	68
Ahaṃ dasasataṃ byāmaṃ	170
Ahaṃ pure giddhigato	291
Ahaṃ pure saggagato	301
Ahaṃ raṭṭhe vicaranto	264
Ahaṃ raho na passāmi	95
Ahaṃ vo tena kālena	376
Ahosi me ambaphalāni	257
Ahu kumārī tattheva	344
Ahū atītamaddhānaṃ	99
Aho vata re purisa	383

[Ā]

Ākiṇṇaluddo	152, 199
Āgacchum dovārikā	335, 337
Āgamā ceva hatthatthaṃ	325
Āgamā nūna so saddo	174
Āgamissati me pāpaṃ	173
Āgamehi mahārāja	271
Ācariyabhariyaṃ sakhim	249
Ācariya'manusatthāraṃ	248
Ācariyo brāhmaṇo	307
Ācariyo mesi pitā	288

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ā]

Ātaṅkinaṃ yathā kusalo	391
Ādāya daṇḍaṃ parisumbha	161
Ādāya dantāni gaju	375-376
Ādāya pattinā paraviriya	273
Ādittasmiṃ agārasmiṃ	183
Ādittaṃ vata	121, 134, 168, 218, 224
Ānīto paralokāva	383
Āpāsu me yuddhaparāji	74
Ābādho'yaṃ asabbhirūpo	349
Āmaṃ pakkaṇca jānanti	167
Āmiṣaṃ vā dhaṇaṃ vāpi	216
Āyatinaṃ dosaṃ nāññāya	20
Āyantu dovārikā	334
Āyu ca vaṇṇo ca	232
Āyuṇca no vassasahassaṃ	333
Āyuṇca vo kīvatako	333
Āyumaṃ nu vaṇṇaṃ nu sukhaṃ	317
Āraññikassa isino	79, 307
Ārā dūre nayidha	210
Āruyaḥ selāṃ bhavaṇaṃ	372-373
Ārogyamicche paramaṇca	20
Ālopaśāhasākārā	202
Āvaṭṭanī mahāmāyā	76, 346
Āvāsiko hotu	286
Āvī raho vāpi	368
Āvedhaṇca na passāmi	71
Āvellitasinṅiko	252
Āvellitaṃ piṭṭhito	300, 311
Āsaṇaṃ udakaṃ pajjaṃ	313, 350

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ā]

Āsāvati nāma latā	140
Āsavo tāta	262
Āsīvisampi maṃ santaṃ	66
Āsīvisaṃva kupitaṃ	196
Āsīvisā kupitā	356
Āsīviso tāta pahūta	209
Āsīsateva so pakkhī	140
Āsīsetheva puriso	13, 272
Āhaññantu bheri	313

[I]

Ingā āgacchato'rena	345
Ingā ekapadaṃ tāta	66
Ingā vaṭṭamayaṃ pāsaṃ	55
Iccete soḷasākārā	255
Icceva vākyaṃ visajjī	391
Iccevaṃ phandano issaṃ	260
Iccevaṃ vilapantiyā	185
Iti phandanarukkhopi	259
Itthigumbassa pavarā	385
Itthiyo jīvalokasmiṃ	290
Itthiyo tāta lokasmiṃ	262
Itthīnamesā pavarā	394
Itthī siyā rūpavati	50
Ito ujum uttariyaṃ	371
Ito dāni patāyanti	147
Ito bahutarā bhogā	132
Ito satthāni gacchanti	147
Idaṇca te ruccati	369

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[I]

Idaṅca mayam uttiṭṭhapiṇḍam	311
Idaṅca me jātārūpaṁ	343
Idaṅca sutvāna	333
Idaṅca sutvā vacanam	230
Idaṅhi so brāhmaṇam	370
Idampi pāṇiyam sītam	329
Idam kho tam samāgamma	174
Idam kho sā na jānāti	90
Idam kho ham tadāvocaṁ	395
Idam tadācariyavaco	60, 122
Idam pure ninnamāhu	176
Idam vatvā giricarō	383
Idam vatvā mahārājā	84, 352
Idam vatvāna mātāngo	310
Idam vatvāna hārito	192
Idam suṇātha Pañcālā	387
Idam suvaṇṇakāyūram	177
Idāni kho maṁ bhāyeti	133
Idāni khomhi sukhito	135
Idāni so idhāgantvā	86
Iddhāni phītāni kulāni	362
Idha ce nam virādhesi	2
Idha cevāninditā	377
Idha'nnapānam	
sayanāsanaṅca	206
Idha saccaṅca dhammo ca	392
Idha sīhā ca byaggā ca	139
Idhāgamā brahmacārī	111
Idhāgamā samaṇo	310
Idhū'ragānam pavaro	37
Idheva haṁsa nipata	260

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[I]

Idhevāham vasissāmi	296
Imasmiṁhyeva nagare	172
Imassu'dam yanti disodisam	297
Imaṅca jammam musalena	50
Imaṅce te pitā	147
Imassa daṇḍaṅca vadhaṅca	258
Imam jammam nekatikaṁ	211
Imam tuṇḍehi pakkhehi	145
Imam nerūti jānanti	140
Imam mayham hadayasokaṁ	278
Imam so sayanam seti	118
Imā ca te pokkharaṇṇo	342
Imā tā pokkharaṇī	301
Imāni tāni khetṭāni	301
Imāni maṁ daddara tāpayanti	95
Imāni me sattasatāni	161
Imināva tvaṁ vayasā	232
Ime te luddhakā devi	371
Ime na devā na	269
Ime sudam yanti disodisam	85
Isiṅca dāni pucchāmi	307
Isipūgasamaṇṇāte	359
Isī ca khattiyam disvā	346
Isīna'mantaram katvā	57
Isīnam hi sā sabba	286
Issarānam adhipatīnam	262
Issassa upakkhandhamhā	259
Issāsino katahatthāpi	354
Isso vanāni	259

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ī]

Īdisaṃ me iṇadānaṃ 277

[U]

Ukkaṭṭhe sūramicchanti 22

Ukkā cilācā bandhanti 280

Uggaputta-rājaputtiyānaṃ 252

Ugghaṭṭapādo tasito 381

Ucce sakuṇa ḍemāna 90

Ucce viṭabhimārūya 48

Ucchaṅge deva me putto 16

Uṭṭhāya so luddo kharaṃ 375

Uṭṭhehi gamma kiṃ sesi 227

Uṭṭhehi kaṇha kiṃ sesi 223

Uṭṭhehi cora kiṃ sesi 98

Uṭṭhehi tvaṃ ludda kharaṃ 375

Uṭṭhehi samma taramāno 328

Uḍḍayhate na ramati 96

Uttamaṅgaruhā mayhaṃ 3

Uttamatthaṃ labhitvāna 146

Uddhaggarājī migarājā 296

Uttatābhattaṃ ahaṃ tadā 173

Uddharitvāna maṃ santo 382

Uddhaṃ tapati ādicco 179

Udakathalacarassa 54

Udapattosi vegena 187

Udayohamasmi kalyāṇi 223

Udaraṃ nūna aññesaṃ 276

Udumbarā cime pakkā 90

Udetayaṃ cakkhumā 38

Udeti āpūrati 120

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[U]

Upaṭṭhānampi me ayye 385

Upanīyati jīvita 314

Upanīyatidaṃ maññe 277

Upapannopi ce hoti 327

Uparivisālā duppūrā 132, 201

Upasāḷakanāmāni 41

Upassutiṃ mahārāja 397

Uppajji me na muccittha 207

Uppajje me na mucceyya 207

Uppannāyaṃ sarīrajo 192

Ubbariyāpihaṃ ayye 386

Ubhayaṃ me na khamati 52

Ubho kumārā pabbajitā 236

Ubho khañjā ubho kuṇī 18

Ubhopi palapante'te 75

Ubhosu tīresu mayaṃ 332

Ummattikā ayaṃ veṇī 198

Ummujjanti nimujjanti 239

Uragova tacaṃ jīṇṇaṃ 122

Ullaghayitvā attānaṃ 165

Usabhasseva te khandho 89

Usabhā rukkhā gāviyo 18

Usabhā'ha'maddaṃ yūthassa 166

Usabho ahū balavā 291

Ussāvova tiṇaggamhi 236

Ussāhito jaṭilena 298

Uḷaravaṇṇā vata brāhmaṇā 250

[Ū]

Ūnūdaro yo sahate 203

Ūruṭṭhi bhaggaṃ pavaṭṭito 105

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[E]

Ekaggacittāva ekamekā	252
Ekacintito yamattho	64
Ekañca bhattaṃ bhuñjanti	306
Ekaṇṇo ayaṃ rukkho	34
Ekaputtako bhavissasi	69
Ekarattena ubhayo	385
Ekassa caritaṃ seyyo	189
Ekaṃ ce yācamānassa	316
Ekaṃ me bhakkhitaṃ āsi	381
Ekā icchā pure āsi	16
Ekā nisinnā suci	231
Eko araṇṇe giri	124
Eko araṇṇe viharasi	307
Eko ca tattha sakuṇo	276
Eko caraṃ gogaveso	381
Ekova Indo asure	297
Etadaññāya medhāvi	359
Etadariyassa kalyāṇaṃ	325
Etadeva hi me nāmaṃ	141
Etampi disvā nara	58
Etampi disvā sivayo	319
Etasmiṃ te	202-203, 266-267-268
Etasmiṃ vanasaṇḍasmiṃ	270
Etassa kiccena idhānupatto	74
Etaṃ daḥhaṃ bandhanamāhu	53
Etaṃ me upamaṃ katvā	328
Etaṃ hanatha bandhatha	329
Etaṃ hi te durājānaṃ	33
Etādisaṃ āsava	344

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[E]

Etādisaṃ idaṃ dukkhaṃ	384
Etādisaṃ dummatinā	211
Etādisaṃ brāhmaṇa	206
Etāni kho sotthānāni	223
Etāsu ve jāyare	215
Ete kho brāhmaṇā	306
Etena saccavajjena	289-290
Ete bhavanti ākāra	52
Ete bhiyyo samāyanti	99
Ete bhutvā ca pitvā ca	276, 326
Ete bhutvā vāmitvā ca	352
Ete yūthā patiyanti	323
Ete haṃsā pakkamanti	326
Ete hi dātumarahanti	308
Ete hanatha bandhatha	300
Ettāvate'taṃ paṇḍicca	182
Ettheva te nihatā	295
Etha byagghā nivattayho	80
Etha Lakkhaṇa Sītā ca	236
Edisā te migā deva	325
Eraṇḍā pucimandā vā	258
Evañca te ruccati	176
Evañca te dadato	251
Evañca so hoti tato	156
Evampa'haṃ vandi na tassa	293
Evampi anupāyena	129
Evampi idha vuḍḍhānaṃ	187
Evampi idha vuḍḍhānaṃ	141
Evampi gāmanigamesu	155

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[E]

Evampi caturā nārī	144
Evampi daharūpeto	378-379
Evampi bālassa pajappitāni	321
Evampi mittehi dalhehi	155
Evampi lokāmisam	65
Evampi vohārasucim	156
Evamādīnavam ṇatvā	300
Evamādīpito loko	183
Evamāpajjate poso	156
Evametaṃ tadā āsi	76
Evametaṃ mahārāja	191
Evametaṃ migarāja	135
Evameva idhekacco	83, 150
Evameva ime kāme	130
Evameva tuvaṃ brahme	78
Evameva nūna rājānaṃ	39
Evameva manussānaṃ	260
Evameva manussesu	53, 67, 110- 111, 130, 159, 258
Evameva mayaṃ rāja	45
Evameva yo dukkulīno	64
Evameva yo dhanam laddhā	88
Evam ānandito hotu	325
Evam kandatu pañcālo	399
Evam karonti sappañña	121, 224
Evam khajjatu Pañcālo	399
Evam calitaṃ asaṇṭhitaṃ	101
Evam cittaṃ udapādi	243
Evam ce Kaṇha jānāsi	224
Evam ce noviharataṃ	261

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[E]

Evam ce maṃ viharantaṃ	127
Evam ce yācamānānaṃ	261
Evam ce sattā jāneyyūṃ	5
Evam jāgarataṃ sutto	172
Evam dhammaṃ niraṃkatvā	46
Evam nissayasampanno	37
Evambhūtaṃ te rāja	133
Evambhūtaṃ me tāta	133
Evam mandassa posassa	208
Evam mahatthikā pañña	387
Evam me parittātūna	382
Evam me pekkhamānassa	232
Evam yakkha sukhī hohi	157
Evam yo sam niraṃkatvā	171
Evam luddaka nandassu	126, 158, 324, 327
Evam viditvā vidū sabba	359
Evam Vedesu Pañcālo	397
Evam sakka sukhī hohi	190-191
Evam sataṃ hoti samecca	229
Evam sabbaṅgasampannaṃ	386
Evam sabbehi ñaṇehi	69
Evam sayatu Pañcālo	398
Evam sunītena subhāsito	179
Evam so nihato seti	105
Evam so suhito hoti	91
Evam haññatu pañcālo	399
Evetam hoti kattabbaṃ	111
Esa uppalasannāho	90
Esa dhammo siṅgālānaṃ	79

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[E]		[Ka]	
Esa pāpacaro poso	271	Kacci te sādīsī bhariyā	327
Esa bhiyyo pavekkhāmi	106	Kaccinnu bhoto kusalam	327
Esa'smākaṃ kule dhammo	112	Kacci bhoto amaccesu	327
Esā kho pamādo deva	345	Kacchapā Kassapā honti	80
Esā te upamā rāja	166	Kacchapo pāvisī vāriṃ	55
Esā'ha'majjova upā	251	Kaṭukaṃ hi sambādham	337
Eso hi uttaritaro	99	Kaṭṭhasmiṃ matthamānasmim	208
Ehi kho pahito gaccha	377	Kaṇhāhidaṭṭhassa karonti	62
Ehi godha nivattassu	106	Kaṇho kaṇho ca	248
Ehi taṃ upagūhissam	177	Kaṇho vatāyaṃ puriso	202
Ehi taṃ paṭinessāmi	254	Kataññumhi ca posamhi	211
Ehi taṃ pāpayissāmi	360	Katamaṃ disaṃ agamā	310
Ehi'maṃ girimāruyha	393	Katamo rahado	148
Ehi'maṃ rathamāruyha	300	Katassa ceva kattā ca	115
Ehi māṇava orena	157	Katā mayā brāhmaṇassa	366
Ehi me piṭṭhimāruyha	382	Kattha'cchati kattha mupeti	372
[O - Ka]		Kathamkaro kintikaro	295
Okiṇṇantaraparikham	231	Kathamkaro hoti	390
Ogaha rahadam akaddamaṃ	148	Katham jāgarataṃ sutto	171
Oḍḍentu vālapāsāni	276	Katham tvaṃ pamokkho	324
Odahissāma'haṃ passaṃ	145	Katham nu thalajo santo	159
Odātamūlaṃ sucivāri	156	Katham nu vissase tyamhi	390
Odātavattā suci	175	Katham nvayaṃ balavīriyū-	338
Odātasāṅgā sucivālā	325	Katham bho brāhmaṇo	
Obhāsayaṃ vanaṃ rammaṃ	393	hoti	283
Omadda khippaṃ palighaṃ	47	Katham samudda'matarī	106, 126
Oropayassu kalyāṇi	177	Katham so brāhmaṇo	284
Osīdi me dukkham hadayaṃ	278	Katham have bhāsati	204
Ohāya maṃ ṇātigaṇā	326	Kadāssu nāma'yaṃ rājā	398
Kacci te bahavo puttā	327	Kanditena have brahme	168

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Kappo ca te baddhacaro	164
Kamaṇḍalum gahetvāna	303
Kammaṁ samekkhe vipulam	201
Kammāya nikkhamanto'ham	172
Karaṇīyāni mittāni	282
Karaṇḍako Kaliṅgānaṁ	167
Kare sarikkho atha vāpi	28
Karomi te senaka	282
Kalyāṇadhammoti yadā	43
Kalyāṇarūpo vata'yam	105
Kalyāṇimeva muñceyya	21
Kasanti vapanti te janā	244
Kasiṇā pathavī dhanassa	233
Kasi-vāṇijjāṁ kārenti	304
Kasi-vāṇijjā iṇadānaṁ	325
Kasse'so saddo	345
Kākaṅca passa laṭukikaṁ	125
Kāko tadā Devadatto	150
Kākolā kākasaṁghā ca	139
Kā tvaṁ suddhehi vatthehi	242
Kāni kammāni kubbānaṁ	255
Kāni'ssa kammāyatanāni	199
Kā nu kāḷena vaṇṇena	141
Kā nu dibbena vaṇṇena	142
Kā nu te sā mahārāja	226
Kā nu vijjurivābhānu	338
Kāmaṁ ahaṁ janapadā	274
Kāmaṁ kandantu kumbhaṇḍā	117
Kāmaṁ kāmayamānassa	246
Kāmaṁ janapado mā'si	272

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Kāmaṁ patāmi nirayaṁ	10
Kāmaṁ yaḥim icchasi	64
Kāmaṁ ruppātu vā mā vā	165
Kāmā vā kāmasaṅṇā vā	344
Kāmā'haṁ baḷisaṁ brūmi	254
Kāmesu ve haṅṇare	287
Kā'yam eḷagalāgumbe	135
Kā'yam balākā rucirā	81
Kā'yam balākā sikhinī	80, 136
Kāyena yo nāvahare	106
Kāyo parabhojananti	234
Kārayantā nagarāni	243
Kālaṅca ṇatvā abhiḷi	221
Kālaṅca ṇatvāna tathāvidhassa	263
Kālaṁ vo'haṁ na jānāmi	42
Kālāgataṅca na hāpeti	143
Kāliṅgabhāradvājo	265
Kāliṅgo Bhāradvājo ca	264
Kāliṅgo rājā kāliṅgaṁ	265
Kāle nikkhamanā sādhu	61
Kālo ghasati bhūtāni	68
Kā vedhamānā giri	393
Kāsāyavatthe sakuṇe	194
Kāsikāni ca vatthāni	299
Kāsissa raṅṇo mahesī	374
Kālāni kesāni pure	169
Kālā migā setadantā	40-41
Kāḷe vā yadi vā juṇhe	5
Kyā'haṁ devāna'makaraṁ	132
Kiṅkiṇikāyo gahetvā	303

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ka]		[Ka]	
Kicchakāle kicchasaḥo	182	Kim nu santaramānova	121
Kinnu ummattarūpova	223, 292, 328	Kim nu socasi'nuccaṅgi	371
Kinnu tyāhaṁ dijo	326	Kim vane rājaputtēna	393
Kinnu te'me migā	324	Kimsīle kimsamācāre	142
Kinnu ruru garahasi	271	Kimsu naro jappamadhicca	222
Kinnu visarṇ papāto vā	262	Kimsūdha bhītā janatā	232
Kinnu subāhu taramāna	199	Kīdisaṁ te iṇadānaṁ	276
Kinnūdha deva tavamatthi	336	Kīdisā te migā ludda	325
Kimagghati taṇḍula-	2	Kīdisāni'ssa pattāni	259
Kimaṇḍakā ime deva	96	Kīdiso tuyha parivāro	198
Kimattha'mabhisandhāya	82	Kīvaciraṁ nu me samma	201
Kimevahaṁ tuṇḍila	268	Kukkuṭo maṇayo daṇḍo	85
Kimpurisasevite	279	Kuṭhārihattho puriso	259
Kiso vivaṇṇo bhavati	237	Kuṭṭhī kilāsī bhavati	384
Kim aṇṇave kāni phalāni	194	Kuṇapādini lohitape	144
Kim kamma kubbaṁ tava	367	Kuto nu āgacchatha	196
Kim kammajātaṁ anutappate	366	Kuto nu āgacchasi	309
Kim kamma'makaraṁ pubbe	381	Kumbhīlakā sakuṇakā	297
Kim kamma'makari pubbe	360	Kurukacchā payātānaṁ	126, 239, 240
Kim gijjha paridevesi	158	Kulaputtova jānāti	89
Kimchando kimadhippāyo	358	Kulāvaka Mātali	8
Kim tvaṁ nu tattheva	273	Kusalaṁ ceva me haṁsa	326
Kim tvaṁ vimano si	348	Kusalūpadese dhitiyā	31
Kim te uppajjīṁ no mucchi	207	Kusalo sabbanimittānaṁ	386
Kim te jaṭāhi dummedha	32, 106	Kuḥiṁ gatā kattha gatā	134
Kim te vataṁ kim pana	214	Kūṭavedī pure āsīṁ	247
Kim nu kodhe vā	202	Kūṭassa hi santi	59
Kim nu tvaṁ baḷisaṁ brūsi	254	Kena rāmapabhāvena	236
Kim nu te akaraṁ	267	Kena saṁvara vattēna	238
Kim nu te akaraṁ	267		

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Kenā'nusiṭṭho idha	316
Kenesa yañño vipulo	219
Kve'ttha gatā upajotiyo	310
Kocideva suvaṇṇakāyūrā	226
Koñcā mayūrā diviyā	342
Koṭṭhaṃ nu tattha pūresi	276
Ko taṃ himsati heḥheti	334
Ko tādisaṃ arahati	370
Ko te suto vā	44
Ko daṇḍakāni gaṇhātha	329
Ko dutiyaṃ asīlissa	176
Ko'dha jāgarataṃ sutto	171
Kodhanā akataññū ca	15
Kodhano upanāhī ca	142
Ko nā'yaṃ loṇato- yasmaṃ	90
Ko nīdha tiṇṇaṃ garaḥaṃ	388
Ko nīdha vittaṃ na dadeyya	319
Ko nu uddhitabhattova	80
Ko nu khvettha upāyo	344
Ko nu kho bhagavā	66
Ko nu'meva gatā sabbe	328
Ko nu'mhākaṃ idha sattū	296
Ko nu saddena mahatā	43
Ko nu santamhi pajjote	129
Ko pāturāsī tidivā	361
Komārikā te hessāmi	144
Ko'yaṃ anariyo devo	227
Ko'yaṃ bindhussaro vaggu	89

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Kha]

Khaggaṃ chattaṅca pākiṅca	157
Khaṇantā'lukalambāni	307
Khaṇitvā kāsuṃ phala-	374
Khattiyassa pamattassa	397
Khattiyassa vaco sutvā	346
Khattiyā brāhmaṇā	128, 258, 284
Khattiyo ca adhammaṭṭho	128
Khattiyo ca isiṃ disvā	346
Khattiyo jātisampanno	290
Khantiṃ have bhāsati	204
Khantībalo yuddhabalaṃ	230
Khamata'ssa mahārāja	212
Khamanīyaṃ yāpanīyaṃ	185
Kharattacaṃ bellaṃ yathāpi	155
Kharājīnā jaṭilā	138, 283
Khāṇughātasamā rāja	304
Khādajja maṃ dāni pasayha	370
Khādajja maṃ dāni mahā	369
Khiddaṃ ratiṃ vippajahitvāna	203
Khiddāratīsamāpannā	385
Khettāni mayhaṃ veditāni	309
Khemam yahiṃ tattha arī	31

[Ga]

Gaṅgaṃ me pidahissanti	377
Gaṅgā kumudinī santā	184
Gaṅgāya sotasmaṃ	164
Gaccha bhīru palāyassu	324

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ga]

Gajaggameghehi hayagga-	
mālibhi	62
Gaṇhāhi nāga kabaḷam	226
Gadhito ca ratto ca	139
Gandhārārājassa puramhi	228
Gamanāgamanampi dissati	217
Gambhīracārī bhaddante	158
Garum silam gahetvāna	382
Gavam ce taramānānam	110
Gavamva naṭṭham puriso	351
Gavamva siṅgino siṅgam	246
Gavam sahaṣsam usabhaṅca	205
Gahapatī rājapurise	264
Gaḷeyya yam pivitvā pate	361
Gāme vā yadi vāraṇṇe	45,
	123, 137
Gārayho brahme pañcālo	399
Gimhānam pacchime māse	192
Girim nakhena khaṇasi	310
Gileyya puriso lobhā	159
Guṇehi etehi	179
Guyhaṅca tassa akkhāti	255
Guyhaṅca tassa na'kkhāti	255
Guyhamattham	
asambuddham	349, 389
Guyhassa hi guyhameva	348-349
Gotṭham majjam kirāṭaṅca	263

[Gha]

Ghatāsanapamā etā	242
Ghatāsanam kuṇjaram	242

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Gha]

Ghatāsano dhūmaketu	379
Ghamme pathe brāhmaṇa	206
Gharā nā'nīhamānassa	65

[Ca]

Caje cajantam vanatham	60, 110
Caṇḍā aṭanakā gāvī	399
Caṇḍālaputto mama	257
Caṇḍālā'humha avantisu	314
Catukkaṇṇamva kedāram	141
Catudvāramidam nagaram	201
Catuppadī tvaṁ kalyāṇi	144
Catuppado aham samma	36
Catubbhi aṭṭha'jjhagamā	24, 132
Caturaṅginim senam	354
Caturo janā potthaka	269
Catussadam gāmaṇam	286
Cattāro'me mahārāja	191
Candanasārānulittā	126
Candābham sūriyābhaṅca	31
Cando ca suriyo ca	250, 294,
	295
Cando yathā rāhumukhā	370
Cammam vihananti eḷakassa	252
Cara cārikam lohitakuṇḍa	189
Cariyā tam anubandhittho	386
Cariyā mam ayaṁ ayye	386
Cātuddasim pañcaddasim	289, 339
Cāturanto mahārattṭho	386

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ca]

Cāleti kaṇṇaṃ bhakuṭṭim	108
Ciñcāmāṇavikā mātā	254
Ciṇṇā Kalingā caritā	199
Citrāni Himavato	279
Cirampi kho taṃ khādeyya	49
Cirampi bhakkho abhavissa	159
Cirassaṃ vata passāma	350
Cirassaṃ vata passāmi	89, 153
Cirassaṃ vata me udapādi	365
Ciraṃ jīvatu so rājā	227
Ciraṃ sumedhe sukhinī	290
Cirānuvutṭhampi piyaṃ	241
Cutāpi heke khalitā	281
Ceteyarūpaṃ ceteti	243
Codito sivrājena	318
Corīnaṃ bahubuddhīnaṃ	395

[Cha]

Chinnabbhamiva vātena	166
-----------------------	-----

[Ja]

Jaṭa ca kesā ajinā	312
Janittaṃ me bhavittaṃ me	45
Janinda nāññatra	343
Jappena mantena	131
Jayo Kalingāna	93
Jarūdapānaṃ khaṇamānā	73
Javena bhadraṃ jānanti	379
Jāti narānaṃ adhamā	314
Jātimado ca atimānitā	309-310
Jānanto no mahārāja	238

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ja]

Jānāma taṃ na mayaṃ	82
Jānāmi puttoti	369
Jānāmi ludda purisādako	368
Jiṇṇo dubbalacakkhūsi	398
Jivhā tassa dvidhā hoti	181
Jivhā tassa na bhavati	181
Jīno rathassaṃ	120
Jīvakañca mataṃ disvā	23
Jīva vassasataṃ bhagga	37
Jīvāmi vo'haṃ na	176
Jeṭṭho atha majjhimo	347

[Ña]

Ñātaṃ no nisinnoti	102
Ñātameṭaṃ kuruṅgassa	6
Ñātīnañca piyo hoti	87, 380
Ñātī me sukhasaṃvaddhā	243

[Da]

Ḍayhamāno na jānāti	122-123
---------------------	---------

[Ta]

Tagarañca palāsena	330
Taggha te	
ahamakkhissaṃ	380-381
Tacaṃva jiṇṇaṃ urago	295
Taṇca appaṇca ucchiṭṭhaṃ	45
Taṇca disvāna āyantiṃ	185
Taṇca bhariyā palābhesi	346
Taṇca rājā vivāhesi	345
Taṇca sattajaṭo luddo	394

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ta]

Tato amataṃmādāya	191
Tato asim̃ gahetvāna	345
Tato ahaṃ nikkhamisaṃ	292
Tato kadalipattesu	358
Tato galavinītena	211
Tato ca rājā sād̃hino	300
Tato janā nikkhamitvāna	291
Tato jānapadā sabbe	345
Tato nāgā nikkhamimsu	300
Tato silaṃ gahetvāna	382
Tato so katipāhassa	318
Tato so naḷinim̃ gantvā	226
Tato so pabbajitvāna	346
Tato so bhariyamādāya	345
Tato have dhitimā	367, 369-370
Tato have paṇḍarako	392
Tattha kā nandi kā khiḍḍā	314
Tattha'cchatī kuṇjaro	372
Tattha tinduka'maddakkhim̃	381
Tatthatthani vata'ppaddhe	107
Tatthaddasa araṇṇasmim̃	328
Tatthaddasā kuṇjaraṃ	373
Tatthaddasā pokkharanī	373
Tattha brāhmaṇa'madakkhim̃	380
Tattha vadho ca bandho ca	329
Tattheva sā pokkharanī	373
Tattheva so ugghetvāna	373
Tathā maṃ saccaṃ pāletu	395
Tattheva tvaṃ avedesi	174

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ta]

Tattheva tiṭṭhati sīsāṃ	121
Tattheva puṇṇā pātiyo	13
Tadeva me tvaṃ vidito	110
Tadeva hi etarahi ca	311
Tadevekassa kalyāṇaṃ	29
Tapasā pajahanti	
pāpakammaṃ	180
Tapassiniyo pabbajitā	248
Tapo nu te brāhmaṇa	227
Tamena passāmi'parena	169
Tambāni Himavato	279
Tayā maṃ asitāpaṅgi	174
Tayā samudda'matarim̃	106
Tayime natthi vissāso	383
Tayo girim̃ antaraṃ	62
Taramāno imaṃ yānaṃ	236
Tava saddhaṅca sīlaṅca	81
Taveva dāsīsata'matthu	365
Taveva deva vijite	242
Taveva rakkhāvaraṇaṃ	281
Tasmā kāle akāle vā	109
Tasmā tuleyya mattānaṃ	163
Tasmā paṇḍitajātiyo	109
Tasmā pattapuṭasseva	330
Tasmā mattaññutā sādhu	72
Tasmā vineyya maccheraṃ	218
Tasmā sakhilavācassa	79
Tasmā sataṅca asataṃ	46, 218
Tasmā sabbena lokena	84
Tasmā hi chandāgamaṇaṃ	57, 182
Tasmā hi te sukhino	197

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ta]

Tasmā hi dhīrassa	237
Tasmā hi paṇḍito	300
Tasmā hi pāpakarṇ kammarṇ	360
Tasmā hi mittānaṃ na	392
Tasasi bhamasi leṇa	148
Tassa kammassa kusalassa	173
Tassa kammapharusassa	100
Tassa kāmarasaṃ ṇātvā	345
Tassa gāmaṇaṃ dammi	270
Tassa cantepure āsi	344
Tassa jānanti pitaro	359
Tassa taṃ dhūmagandhena	171
Tassa taṃ vacanaṃ sutvā	223, 334, 382
Tassa te pemakenā'haṃ	307
Tassa dohaḷinī bhariyā	88
Tassa nāgassa vipavāsena	226
Tassa puttā ca dārā ca	141, 187
Tassa me ahu saṃvego	325
Tassa sakko vata'ññāya	91
Tassa saṃhīrapaññassa	327
Tassā ca gāyamānāya	345
Tassā'dāsi pasannatto	264
Tassā'haṃ odahiraṃ passaṃ	146
Tassā'haṃ paramaṃ brahme	388
Tassevaṃ vilapantassa	150
Taṃ anadhivāsento	265
Taṃ ivāhaṃ na passāmi	243
Taṃ gacchantāṃ tāva pitā	368
Taṃ tathāvādinīṃ rājā	344

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ta]

Taṃ taṃ gāmapati brūmi	52
Taṃ taṃ ce anusoceyya	107
Taṃ taṃ ṇātipariḃyūḷhaṃ	238
Taṃ taṃ vadāmi Kosiya	249, 250
Taṃ tvaṃ bhattaṃ	
paṭiggayha	307, 308
Taṃ tādisaṃ kūṭa'mivo	216
Taṃ tādisaṃ devavaṇṇaṃ	268
Taṃ tādisiṃ paṇadadiṃ	384
Taṃ tāhaṃ tāta yācāmi	196
Taṃ devā payirupāsanti	140
Taṃ nāgakaññā caritaṃ	141
Taṃ negamā jānapadā	370
Taṃ passa samma phalimaṃ	190
Taṃ puppharasamattebhi	360
Taṃ maṃ kāmehi sammattaṃ	177
Taṃ maṃ na tapate bandho	166
Taṃ maṃ vadhitu'māgacchi	145
Taṃ maṃ viyāyataṃ santaṃ	166
Taṃ lobhapakataṃ kammaṃ	193
Taṃ vuyhamānaṃ sotena	358
Taṃ vo vadāmi bhaddaṃ vo	260
Taṃ vo vadāmi bhaddante	168, 384
Taṃ sutvā Kālīṅgo	265
Taṃ sutvā rājā Kālīṅgo	265
Tvañca kho maṃ pajānāsi	72
Tvañca kho me mahārāja	264
Tvañca kho meva akkhāhi	358
Tvañca bhadda suciṇṇena	290
Tvaññeva maṇinā channo	154

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ta]

Tvameva dāni'makara	65
Tvampi bhadde mahesīsi	84
Tvampi vassasataṃ jīva	37
Tvaṃ āvikarohi bhūmipāla	347
Tvaṃ khopi samma bālosi	146
Tvaṃ khosi samma ummatto	198
Tvaṃ nosi ñāti purimāsu	251
Tvaṃ lohitakkho	343
Tā ambajambulabujā	359
Tā kambukāyūradharā	342
Tāta māṇavako eso	44
Tātāti putto vadamāno	100
Tādisāya sumedhāya	290
Tāni'ssa kammāyatanāni	200
Tāni'dha khettāni so	302
Tālā ca mūlā ca phalā	335
Tāhaṃ saraṃ dukkhaseyyaṃ	130
Tikicchakasamā rāja	303
Tiṭṭhanti te tumūlaṃ	372
Tiṭṭhante no mahārāje	238
Tiṇamāsi palāsamāsi	252
Tiṇamiva vanamiva	278
Tiṇaṃ tiṇanti lapasi	111
Tiṇā latāni osadhyo	394
Tindukāni piyālāni	329
Tipaṇcarattūpagatamhi	244
Tirokuṭṭamhi gāyitvā	345
Tirokuṭṭaṃ tiroselam	318-319
Tirokkhavāco asataṃ	388

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ta]

Tihūnakaṃ sattasatāni	333
Tuṅgāni himavato	279
Tuṭṭhosmi deva tava	334
Tuṇhī ahū kimpuriso	270
Tume khottha ghoravisā	340
Tumhe sīhānaṃ byagghānaṃ	153
Tuvaṇca eko bhariyā ca	196
Tuvampi pucchāmi	
anomapañña	319
Tuvaṃ hi seṭṭho tva'manu	204
Te andhakārake kāme	192
Te kathaṃ nu karissanti	158
Te ca tattha nisīditvā	298
Te ca tassā'nādiyitvā	299
Te ca tena asantuṭṭhā	73
Te janā sukhamedhanti	118
Te tattha kanditvā	375
Te tattha kālenu'pa	295
Te tattha ṭhatvāna ubho	228
Te tattha bhutvā khāditvā	299
Te taṃ kantāramāgamma	298
Te tāhi paricāretvā	299
Te dāni vakkaṅga	82
Te devavaṇṇā sukhumālarūpā	392
Te desā tāni vatthūni	29
Tena pacchā vijigucchim	234-235
Te pacchā vijigucchim	234
Te paṇṇasanthatā ramaṇīyā	279
Te pabbatā tā ca kandarā	279
Te pāpadhammā pasavetva	287
Te pupphasanthatā ramaṇīyā	279

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ta]

Te maṃ dhammaguṇe yuttam	238
Te rukkhā saṃvirūhanti	170
Te luddakasamā rāja	305
Tesaṃ ca ḍayhamānānaṃ	297
Tesā'haṃ pahito dūto	88
Tesā'haṃ vacanaṃ sutvā	238
Tesu udumbaramūlasmiṃ	298
Tesu cittaṃ pasādetvā	172
Tehi nūna parissanti	323-324

[Tha]

Thale ca ninne ca vapanti	309
Thiyā guyhaṃ na saṃseyya	349, 389
Thiyova tassa jāyanti	181
Thīnañhi cittaṃ yathā	241

[Da]

Dakkhaṃ gahapatī sādhu	182
Dakkheyye'kapadaṃ tāta	66
Daḍḍho vāhasahaschi	67
Daṇḍahattā nivārenti	384
Dadato me na khīyetha	267
Dadanti hete visame	219
Dadaṃ bhuñca mā ca pamādo	173
Dadāmi te gāmavarāni	229, 365
Dadāmi te brāhmaṇa	75, 105, 162
Dadāmi vo brāhmaṇā	81
Dadāhi me gāmavarāni	227
Dadeyya puriso dānaṃ	160
Dammi nikkhasataṃ ludda	325, 339
Dariyā satta vassāni	85

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Da]

Davappaluddho puriso	142
Dasa khalu imāni ṭhānāni	247
Dasa khalu mahārāja	302
Dasa vassasahassāni	237
Dase'vimā vassadasā	313
Daharassa yuvino cāpi	231
Daharā ca hi vuddhā ca	237
Daharā piyalaṅkāraṃ	384
Dahariṃ kumāriṃ asama	210
Daharo cāsi dummedha	134
Daharo tuvaṃ dassaniyosi	169
Dalḥappamāṇaṃ mama ettha	175
Dalḥasmi mūle viṣaṭe	335
Dalḥaṃ dalḥassa khipati	36
Dvayaṃ yācanaḥko tāta	57
Dvayaṃ yācanaḥko rāja	104
Dānañca yuddhañca saṃānamāhu	183
Dāsā ca dāsyo	215
Dāse kammakare passe	289
Dāsova paññassa yasassi	323
Dvāsattati Gotama	163
Dijā dijaṃ kuṇapa'māharantaṃ	166
Dijo dijaṇaṃ pavarosi	280
Diṭṭhā mayā vane rukkhā	56
Diṭṭhā mayā vimānāni	302
Diyadḍhakukkū udayena	155
Divā ca ratto ca mayā	197
Disā catasso vidisā	371
Diso ve lahucittassa	162
Disvāna dantāni gaju	376

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Da]

Disvāna nāgassa gatiṃ	373
Disvā khurappe dhanuvega	77
Disvā padamanuttiṇṇaṃ	5
Disvā phalaṃ duccharitassa	313
Disvā vadāmi na hi	139
Dīghaṃ gacchatu addhānaṃ	116
Dīghottaroṭṭhā jaṭilā	248
Dukkhūpanītopi naro	272
Dukkho punabbhavo Sakka	266
Dujjacco ca sujacco ca	95
Dujjīvita'majjivimha	100
Duṭṭhassa pharusā vācā	202
Dutiyaṃ samacintesuṃ	298
Duddadaṃ dadamānānaṃ	46, 218
Daddasī appakārosi	381
Duddu bhāyati bhaddante	104
Dubbaṇṇarūpaṃ tuva'mariya	150
Dubbhāsitaṃhi te jammi	398
Dumapphalāneva patanti	355
Dumaṃ yathā sāduphalaṃ	320
Dummī rajojalladharo	290
Dummedhānaṃ sahasseṇa	12
Dumo yadā hohi	189
Dullabhā brāhmaṇā deva	302
Dussa me khetṭapālassa	101
Dūtā vidhāvantu disā	315
Dūte te brahme	263
Dūto ahaṃ rāji'dha	117
Dūre apassaṃ therova	316
Dūre suto ceva brahā ca	96

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Da]

Dūsito giridattena	47
Devatā nusi saggamhā	290
Devaputto mahiddhiko	300
Devamanussā catuppadā	101
Devaṃ va yakkhaṃ atha vā	231
Devā na jīranti yathā	232
Devā musāvāda'mupātivattā	93
Deviddhipattosi	
mahānubhāvo	343
Devī ahaṃ saṅkha mahā	206
Devī viya accharūpamā	173
Dve ca sādisiyo	325, 339
Dve dve gahapatayo	59
Dohaḷo me mahārāja	371

[Dha]

Dhajaṃaparimitaṃ	
anantapāraṃ	63
Dhaññaṃ dhanam rajataṃ	363
Dhanuggahānaṃ pavaraṃ	385
Dhanuggahānaṃ pavaro	385
Dhanuggaho asadiso	46
Dhanuhatthakalāpehi	45
Dhanuṃ advejjhaṃ katvāna	270
Dhanena dhaññaṇa ca	281
Dhame dhame nātidhame	14
Dhammaṭṭho'haṃ pure āsim	158
Dhammantarī vettaraṇī	356
Dhammaṃ caratha ñātayo	144
Dhammaṃ carāma na musā	214
Dhammaṃ care yopi	219
Dhammaṃ bhaṇāmi vedeha	165

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Dha]

Dhamme ca ye ariya	179
Dhammena kira jātassa	112
Dhammena kira ñātinaṃ	238
Dhammena no adhammena	376
Dhammena Brahmaddattassa	397
Dhammena bhāsita gāthā	318
Dhammena mantarā tava	258
Dhammena mocemi	339
Dhammena mocehi	339
Dhammena vitta'meseyya	106
Dhammo rahado	148
Dhammo have pāturahosi	229
Dhammo have rakkhati	215, 357
Dhammo have hato hanti	180
Dhiratthu kaṇḍinaṃ sallaṃ	4
Dhiratthu kāme subahūpi	194
Dhiratthu taṃ majjapānaṃ	260
Dhiratthu taṃ	
yasalābhaṃ	86, 98, 193
Dhiratthu taṃ visaṃ vantaṃ	16
Dhiratthu'maṃ āturaṃ	89
Dhiratthu'maṃ mahākāyaṃ	107
Dhiratthu subahū kāme	235
Dhīrassa bālassa have	271
Dhīrā ca kho saṅgati	228
Dhīrā ca bālā ca have	319
Dhīro ca vidhividhānaññū	61
Dhīro bhoge adhigamma	150
Dhīrova balavā sādhu	163
Duttā ca soṇḍā akatā	101
Dhuttomhi samma sumukha	129

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Na]

Na akāle vipekkheyya	198
Na aṇṇave santi phalāni	194
Na ussahe vane vatthum	262
Na kaṇṇāyatanamuttana	71
Na kaṇho tacasā hoti	202
Na katassa ca kattā ca	115
Na kammunā vā vacasā va	367
Na kahāpaṇavassena	73
Na kiratthi anomadassisu	172
Na kiratthi rasehi pāpiyo	4
Nakkhattayogaṃ na pure	257
Nakkhattayogaṃ	
paṭimānayaṃ	257
Nakkhattaṃ paṭimānentaṃ	12
Na kho ayaṃ brāhmaṇa	175
Na kho panetaṃ subhaṇaṃ	52
Na kho me ruccati āḷi	189
Na khattiyoti na ca	356
Nagarampi nāgo bhasmaṃ	338
Na guyhamatthaṃ	
vivareyya	349, 389
Naṅguṭṭhaṃ me avakkamma	185
Na catthi mukkho mama	366
Na catthi satto amaro	389
Na cāgamattā paramatthi	319
Na cāpi jhāpeti paraṃ	178
Na cāha'metamicchāmi	301
Na cāhamete icchāmi	224
Na cāhaṃ citto suta-	
maññato	313
Na ceva sā kālakatā	102
Na ceva'haṃ tattha tadā	273

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Na]

Naccantavaṇṇā na bahūnaṃ	242
Na jātu'yaṃ sāgaravāri	244
Najjo ca te'mā	
puthulomamacchā	342
Na Takkalā santi na	212
Na tassa vuḍḍhi kusala-	133
Na taṃ jitaṃ sādhu jitaṃ	16
Na taṃ dalhaṃ bandhanamāhu	53
Na taṃ pādā vadhissāmi	62
Na taṃ yāce yassa piyaṃ	72
Na taṃ sakkotha akkhātum	378
Na tvaṃ assattha jānāsi	99
Na tvaṃ rādha vijānāsi	34
Na tā ekassa na dvinnāṃ	242
Na tā pajānanti kataṃ	241
Na tā'yu khīṇaṃ maraṇaṇca	301
Na tā'haṃ tāta ahita	213
Na te kaṭṭhāni bhinnāni	261
Na te naṭā no pana	288
Na te pīṭhamadāyimhā	112
Na te puttā bhavissanti	397
Natthi anto kuto	
anto	100
Natthi loke raho nāma	95
Na dukkaraṃ kiñci mahettha	369
Na naṃ umhayate disvā	51, 255
Na nāmagottaṃ gaṇhanti	151
Nanu jīvite na ramasi	71
Nanu tvaṃ avaca ludda	325

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Na]

Nanu te sutāṃ brāhmaṇa	93
Nanu passasimaṃ kālīṃ	78
Nanu maṃ samma jānāsi	81
Nanu maṃ suhadayoti	69
Na no dāṭhā na vijjanti	269
Na no pitūnaṃ na pitā	371
Nandanti sarīraghātino	148
Na pacāmi na pācemi	308
Na paṭicca kammaṃ phusati	102
Na paṇḍitā attasukhassa	221
Na paṇḍitā vetana	161
Na pāpajanasamsevī	33, 156
Na pāpasampavaṅkena	156
Na puttahetu na	343
Nabhaṃ phaleyya udadhīpi	340
Na matthi ūnaṃ kāmehi	235
Namatthu saṅghāna	85
Na mantā mūlabhesajjā	224
Na maṃ tapati ātapo	180
Na maṃ sītaṃ na maṃ uṇhaṃ	9
Na mātaraṃ pitaraṃ vā	73
Na mā'yamaggi tapati	58
Na me attho sahassehi	247
Na me ayaṃ tuyha vadhāya	293
Na me idaṃ tathā dukkhaṃ	394
Na me idaṃ ruccati	194
Na me tapo atthi	228
Na me tvaṃ putta ahitā	213
Na me dāṭhā na vijjanti	293
Na me dubbhāsitaṃ brahme	398

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Na]

Na me namantassa bhaje	60, 110
Na me pitā vā	365
Na me piyaṃ appiyaṃ	392
Na me piyo āsi	67
Na me mātā vā pitā vā	83
Na me ruccati bhaddaṃ vo	79
Na me rucci migālopa	141
Na me veraṃ tayā saddhiṃ	276
Na me sutāṃ vā diṭṭhaṃ vā	126
Namhi devī na gandhabbī	338
Nayaṃ nayati medhāvī	267
Na yācanāya napi	229
Nayidaṃ cittavato lomaṃ	73
Nayidaṃ dukkhaṃ aduṃ	
adukkhaṃ	34
Nayidaṃ niccaṃ bhavitabbaṃ	121
Nayidaṃ visamasīlena	38
Nayimassa vijjāmayā	74
Nayimasmiṃ kumbhasmiṃ	364
Nayimaṃ mahiṃ arahati	124
Na yujjhamānā na balena	354
Na rājaputta usūyāmi	238
Narāna'mārāmakarāsu	114
Navachannake dāni diyyati	147
Na vācamupajīvanti	160
Na vāyasaṃ no pana	149
Na vāhametaṃ jānāmi	211
Na vāhametaṃ bhuñjāmi	219
Na vāhametaṃ yasaṃ	317
Na vāhametaṃ saddahāmi	220
Na vāhaṃ vaḍḍhavaṃ maññe	359

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Na]

Na vissase avissatthe	22
Na ve anattakusalena	11-12
Na vedā samparāyāya	120
Na ve nindā suparivajjayetha	270
Na ve dessanti sappaññā	162
Na ve piyammeti	147
Na ve yācanti sappaññā	162
Navena sukhadukkhena	55
Na ve sugaṇhaṃ paṭhamena	245
Na santi devā iti	294
Na santi devā pavasanti	51, 394
Na santhavasmā mara'matthi	40
Na santhavaṃ kāpurisena	40
Na sappikumbho napi	361
Na sabbabhūtesu vidhenti	400
Na samādhiparo atthi	108
Na sasassa tilā atthi	101
Na sādhu balavā bālo	162, 320
Na sippametaṃ vidadhāti	320
Na suddhi socanena'tthi	284
Na so acchādanaṃ bhattaṃ	150
Na socanāya paridevanāya	131
Na so mitto yo	128-129
Na harāmi na bhañjāmi	152
Na hi aññaññacittānaṃ	216
Na hi annena pānena	121
Na hi dhammo adhammo ca	357
Na hi nūnimassa rañño	125
Na hi vaṇṇena sampannā	78
Na hi verena verāni	133, 188

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Na]

Na hi sattharū sunisitā	109
Na hi sabbesu ṭhānesu	177
Na heva indo na seno	297
Na heva kāmāna kāmā	182
Na heva ṭhitā nāsīnā	107
Na heva vedā aphalā	138, 283
Na heva sabbattha balena	125
Nāgo jātaphaṇo tattha	254
Nāgo yathā paṅkamajjhe	315
Nāccantā nikatippaṇṇo	9
Nācintayanto puriso	27
Nāññatra vidhurā rāja	377
Nāññānā sucaritā rāja	133
Nādaṭṭhā parato dosaṃ	253
Nādeyyesu dadānā dānā	94
Nānāchanda mahārāja	87
Nānādumagaṇākiṇṇā	359
Nānābhavā vippayogena	291
Nānārattehi vatthehi	284
Nānārukkhehi sañchannā	341
Nānummatto nāpisuṇo	86
Nānummitto garuṇa atthaṃ	387
Nāntalikkhabhavanena	134
Nābbhatītaḥaro soko	123
Nāyaṃ isī upasama	70
Nāyaṃ gharāṇaṃ kusalo	73
Nāyaṃ dhammaṃ	
adhammaṃ vā	69
Nāyaṃ neru vibhajati	140
Nāyaṃ pure uṇṇamati	42
Nāyaṃ migāna matthāna	248

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Na]

Nāyaṃ rukkho durāruho	13
Nāyaṃ vayo tāraṇārāja	355
Nāyaṃ sikhā puññahetu	30
Nāriṃ naro nijjhāpayā	232
Nālaṃ kabaḷaṃ padātave	7
Nāsakkhā'tigato	
poso	187
Nāsmase katapāpamhi	216
Nāssa sīlaṃ vijānātha	44, 65, 144
Nāhaṃ tumhe pasamsāmi	152
Nāhaṃ tumhe vinindāmi	78
Nāhaṃ dukkhaparetoti	326
Nāhaṃ punaṃ na ca punaṃ	34
Nāhaṃ balākā sikhinī	80
Nāhaṃ rohaṇa gacchāmi	323-324
Nikkhantāya agārasmā	198
Nikkhantabhikkhaṃ bhuñjanti	305
Nigrodhameva seveyya	4, 212
Niccaṃ ubbiggahadaya	32
Niccaṃ ubbegino kākā	153
Niraṃ katvā aggimādāya	284
Nisamma khattiyo kayirā	109,
	120, 221, 336
Nisamma ca kataṃ kammaṃ	336
Nisamma daṇḍaṃ paṇayeyya	336
Nisīthepe raho dāni	328
Nihīyati puriso	157
Nilāni Himavato	279
Niluppalābhaṃ vimalaṃ	204

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Na]		[Pa]	
Nūna tārakavaṇṇābhe	393	Paññāyu'petam siriya	319
Nūna rājā na jānāti	167	Paṭṭho bhūmantalikkhasmim	386
Nekantamudunā sakkā	254	Paṭhamam idam dassanam	228
Netam sīhassa naditam	49	Paṇitam bhuñjase bhattam	153
Neva itthīsu sāmāññaṃ	118	Paṇṇakam tikhiṇadhāram	159
Neva kiṇāmi napi	249	Paṇhe vajjho Mahosadho	348
Neva tam upajīvāmi	152	Pateva patatam seṭṭha	326
Neva duṭṭhe nayo atthi	186	Pattahatthā samaṇakā	248
Neva'yyakassa sīsaṇca	121	Pathabyā sāliyavakam	246
Neva sālo na khadiro	259	Padakkhiṇato āvaṭṭā	265
Nevābhisajjāmi na cāpi	112	Paduṭṭhacittassa na phāti	87
Nesa dhammo mahārāja	397	Panādo nāma so rājā	76
Neso migo mahārāja	273	Panujja dukkhena sukham	94
No ce assa sakā buddhi	165	Pappoti macco	268
No ce tuvaṃ ussahase	315	Pabbatūpatthare ramme	51
No ce tuvaṃ maheseyya	393	Pabhinnā paggharimsu me	383
No ce labhetha nipakam	188	Paradāraṇca disvāna	234
[Pa]		Parapāṇarodhā jīvanto	91
Pakkhandinā pagabbhena	38	Paramakāruṇṇatam pattam	380
Paṅke ca posam palipe	352	Parassa vā attano	321-322
Paṅko ca kāmā palipo	138, 351	Pariggaham lobhadhammam	203
Pacanto apacantassa	308	Paricāraṇasamā rāja	303
Paccoroha mahārāja	264	Pariṇāyakasampannā	297
Pajjunnanāthā pasavo	270	Paridevayamāno ce	237
Pañca paṇḍitā mayam	322	Pariplavantaṃ pathaviṃ	187
Pañca paṇḍitā samāgatā'ttha	347	Paribbaja mahā loko	97
Pañcamam samacintesum	299	Paribhūto mudu hoti	254
Pañcālarājā migavam	365	Parimuṭṭhā paṇḍitābhāsā	188
Paññāya tittinam seṭṭham	246	Parisāṅkupatho nāma	187
		Parisāyampi me ayye	386

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Pa]		[Pa]	
Parūḷhakacchanakhalomā	304	Pātova kho uggate	333
Parūḷhakacchanakhalomo	154	Pāpāni kammāni katvāna	138
Pare ca na vijānanti	188	Pāpāni kammāni karoti	320
Parosatañcepi	24	Pāpāni kammāni karotha	282
Parosahassampi samāgatānaṃ	23	Pāpo khosi rājaputta	278
Pavāsā āgato tāta	52	Pāmojjakaraṇaṃ ṭhānaṃ	129
Paviṭṭhasmiṃ Kāsiraññe	341	Pālileyyo tadā nāgo	288
Pavisi kucchiṃ mahato	292	Pāsādaragato	253
Pavisitvā parakulaṃ	263	Pāsādaṃ kārayissāmi	243
Pavivekaraṇaṃ pitvā	129	Piṅgiyānī sabbaloki-	114
Pavutthaṃ tassa sarati	255	Pitaraṃ me mahārāja	234
Pasibbake gahetvāna	302	Pitaro ca me āsum	210
Pasūpi tattha haññanti	305	Pitā ca puttaṃ avaca	187
Pasū manussā miga	281	Pitāmaho tāta	212
Passa saddhāya sīlassa	49	Piyaṃ kho āli te hotu	198
Passāmi vo'haṃ daharaṃ	351	Piyaṃ kho āli me hotu	198
Passāmi vo'haṃ dahariṃ	169	Piyo hi me āsi	392
Pahūtadhañño kasimā	285	Pivanti ce mahārājā	51
Pahūtabhakkhaṃ bahu-anna	244	Pītāni Himavato	279
Pahūtaṃ me dhanāṃ sakka	318	Pukkusa purisassa te	349
Pāḷhīnaṃ pāvusaṃ macchaṃ	219	Pucimandaparivāro	48
Pāṇātipātamaṅgaṃ	234	Pucchāma kattāra'mano	203
Pāṇātipātā viratassa	294	Puṇṇaṃ naḍiṃ yena ca	57
Pāṇātipātā virato	294, 297	Puttadāraṃpi ce hantvā	69
Pāṇātipātā viramāma	215	Puttā tassa na bhavanti	181
Pāṇātipātī pure āsi	247	Putto ca ājāññarathaṃ	87
Pāṇi ce muduko cassa	75	Putto tyāhaṃ mahārāja	2
Pāṇissarā mudingā ca	250	Putto tavāyaṃ taruṇo	337
Pāṇena te pāṇamaṃ	367	Putto vā pitaraṃ yāce	236
		Puthusaddo samajano	188

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Punavā'pajjasī samma	81, 136
Pubbeva khantī ca tapo ca	94
Pubbeva dānā sumanā	214
Pubbeva maccaṃ vijahanti	120
Pubbeva me'tamakkhimsu	185
Pubbeva sannivāsena	66
Puratthāmmukho nisinnosi	185
Purāṇakukkuṭo ayaṃ	56
Purāṇacorāna vaco	7
Purisā te mahārāja	264
Purisūsabhaṃ maññamānā	64
Pure tuvaṃ sīlavataṃ	91
Pūtimacchaṃ kusaggena	330
Pesitā rājino dūtā	334
Posetā te janettī	384

[Pha]

Pharusā vata te vācā	100
Pharusāhi vācāhi	212
Phala'ssa upabhuñjimhā	190
Phalānamiva pakkānaṃ	237
Phuṭṭhassa me aññatarena	89

[Ba]

Bakassa bāvarikassa	114
Baddhā kulikā mita	199
Balañca vata me khīṇaṃ	140
Balaṃ cando balaṃ suriyo	193
Bahucintī appacintī	27
Bahuñcidaṃ mūlaphalaṃ	296
Bahubhaṇḍaṃ avahāya	201

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ba]

Bahumpi ratto bhāseyya	254
Bahumpi so vikattheyya	29
Bahumpe'taṃ asabbhi	33
Bahumpe'taṃ vane kaṭṭhaṃ	25
Bahumhi vata santamhi	247
Bahussutaṃ cittakathim	192
Bahussuto sutadhammosi	205
Bahūnaṃ vijjati bhotī	107
Bahūni ṭhānāni	160
Bahūni naraśīsāni	68
Bahūni rukkhachiddāni	116
Bahūsu vata santīsu	247
Bahū hi khattiyā jīnā	397
Bahū hi me dantayugā	375
Bahū hi'me rājakulamhi	372
Bahūhi vatacariyāhi	268
Bahvettha Brahmadaṭṭassa	398
Baḷisaṃ hi so nigilati	250
Brahā ujū cārumukho	368
Brahā pavaḍḍhakāyo	111
Brahmalokā caritvāna	344
Bārāṇasyaṃ ahū rājā	380
Bārāṇasyaṃ mahārāja	88
Bālassa mūlhaṃ	259
Bālā ca mohena	245
Bālāva kho saṅgatisanthavāni	228
Bālo kho tvaṃsi māṇava	217
Bālo vatā'yaṃ duma	45
Bālo vatā'yaṃ sunakho	67
Bālova paṇḍitamānī	162

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ba]

Byākāsi āyuro pañhaṃ	159-160
Byākāsi Pakkuso pañhaṃ	160
Brāhmaṇaṇceva byagghaṇca	298
Brāhmaṇassa gāṃavaram	87
Brāhmaṇaṃ dāni pucchāmi	307
Brāhmaṇo ajayūthena	171
Brāhmaṇo ca kathaṃ jahe	95
Beluvaṃ patitaṃ sutvā	104

[Bha]

Bhakkho ayaṃ manussānaṃ	382
Bhaginī Uppalavaṇṇā ca	288
Bhaccā mātā pitā bandhū	283
Bhaṇa samma anuññāto	79
Bhaṇaṃ kaṇṇasukhaṃ vācam	324-325
Bhattattho bhattakāle ca	262
Bhattaṃ bhinnaṃ hatā bhariyā	137
Bhattu mama sassu mātā	289
Bhatturatthe parakkanto	84
Bhaddako vata	65, 144, 277, 329
Bhadrakāro ca me	377
Bhadrako vatā'yaṃ	247
Bhayaṭṭitā nāgavadhena	375
Bharassu mātāpitāro	158
Bharāmi puttadāre ca	307
Bharāmi mātāpitāro	158
Bhariyā ce purisaṃ vajjā	389
Bhallātiyo nāma ahosi	330

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Bha]

Bhavanti hete purisā	216
Bhavaṃ nu citto suta	312
Bhave ca nandati tassa	255
Bhātaro'sma mahārāja	329
Bhātaro honti me ludda	324
Bhikkhuṇca dāni pucchāmi	308
Bhiyyo maṃ āvisi pīti	318
Bhīruyā nūna me kāmo	173
Bhuñja sālīṃ yathākāmaṃ	277
Bhuñjassu bhoge vipule	335
Bhuttaṇca pītaṇca tavassamamhi	277
Bhuttā ca me bhogā	336
Bhuttā mayā nivāpāni	145
Bhuvā tiṇaparighāsam	72
Bhusa'mhi kuddhoti	178
Bherī mudiṅgā paṇavā	341

[Ma]

Makkhī paḷāsī sārāmbhī	142
Macco ekova acceti	237
Macchānaṃ bhojanaṃ datvā	86
Maccherā ca pamādā ca	218
Majjhanhike sampatike	328
Maññe sovaṇṇayo rāsi	10
Maṇiṃ anagghaṃ ruciraṃ	205
Maṇḍabya bālosi	312
Maṇḍabya bhāsiṃ ya'mabhāsa	211
Mataṃ mataṃeva rodatha	101
Mataṃ marissaṃ rodanti	134, 168
Matāna maṃsāni bahū	292

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Mattā gajā bhinnagaḷā	354
Madā pamādo jāyetha	397
Madhu iti maññamānā	130
Madhuvaṇṇaṃ madhurasāṃ	130
Manuññameva bhāseyya	7
Manussasukhumālānaṃ	154
Manussasseva te sīsāṃ	103
Manussasseva me sīsāṃ	103
Manussindaṃ jahitvāna	116
Manussesu kataṃ bhattaṃ	220
Manusso amanusso vā	382
Manusso'haṃ byasampatto	382
Mano ce te nappaṇamati	102
Mantābhijappena purehi	257
Mamañca disvāna pavaddha-	149
Mamannapānaṃ vipulaṃ	71
Mama lohitabhakkhassa	97
Mameva deva palitaṃ	169
Mameva sutano attho	157
Mamevāyaṃ maññamāno	82
Mayañca bhariyaṃ nāti	214
Mayekarattaṃ vippavasimha	331
Mayhaṃ gāmvāraṃ dehi	270
Malamajjakasamā rāja	306
Mallaṃ giriṃ paṇḍarakaṃ	331
Mahatī vata te bondi	55
Mahabbhayo bhimsanako	239
Mahayitvā sambodhiṃ	266
Mahassādā sukhā kāmā	235
Mahājanasamāgatamhi	252

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Mahāmattā ca me atthi	238
Mahārājassa'haṃ dhītā	141-142
Mahesī Surucino	288
Maṃsakājaṃ avahāya	377
Maṃsabhakkho tuvaṃ rāja	170
Maṃsodanaṃ sappipāyāsaṃ	365
Mā kiñci avacuttha	180
Mā kho tvaṃ tāta pakkosi	44
Mā ca puttaṃ mā ca patim	278
Mātaraṃ paṭhamaṃ dajjaṃ	384
Mātaraṃ pitaraṃ cāpi	247-248- 249
Mā tvaṃ cande rodi	278
Mā tvaṃ nadi rājaputta	49
Mā tāta kujjhi na hi	137
Mātā pitā ca bhaginī	215
Mātā ca pitā ca	233
Mātā dvipadā janindaseṭṭha	348
Mātā pitā ca me vuddhā	276
Mātā pitā ca paramā	389
Mātā pitā bhaginī	389
Mātā pitā samaṇa	231
Mātāva puttaṃ taruṇaṃ	391
Mātā me sā mahārāja	226
Mātu bhariyāya bhātucca	387
Mā te mitto amitto	136
Mā naṃ daharoti uññāsi	387
Mānātimānā kalahāni	352
Mā no deva adā cakkhum	317
Mā bāliyaṃ vilapi	63

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Mā brāhmaṇa ittara	105
Mā ma'ddasamsu rodantaṃ	104
Mā maṃ deva nivārehi	236
Mā Munikassa pihasi	8
Mā me janapado āsi	272
Māyākārā raṅgamajjhe	356
Māyāvino nekatikā	249
Mā'yyomaṃ kari bhaddante	383
Mālaṃ ca so Kāsikacandanaṃ	285
Māliyo caturakkho ca	198
Mālī tiriṭi kāyūrī	360
Mā sālūkassa pihayi	86
Mā su kujjha bhūmipati	137
Mā su nandi icchati maṃ	15
Mā heva tvaṃ adhammaṭṭha	383
Migarājā pure āsiṃ	145
Migaluddo mahārājā	328
Migaṃ tipallattha	
manekamāyaṃ	5
Migānaṃ siṅgālo anto	90
Mittaṅca kayirātha	282
Mittarūpena bahavo	216
Mittarūpeni'dhekacce	216
Mittaṃ sahāyaṅca	280
Mittaṃ sahāyaṃ adhigamma	282
Mittāni ve yassa bhavanti	222
Mittābhirādhi cirameva	274
Mittāmacaparibuyūhaṃ	235
Mitte tasseva bhajati	255
Mitto mittassa pāṇiyaṃ	234
Mitto have sattapadena	20

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ma]

Miyyetha bhariyā vajato	160
Mīlhena littā ruhirena	139
Muñcathe'taṃ mahānāgaṃ	226
Muttā ca vāhasahassāni	344
Mutto Campeyyako nāgo	339
Mutto ca bandhanā nāgo	226
Mutto ca so porisādassa	366
Muttosi hatthā vāḷanaṃ	383
Medhāvīnampi hīṃsanti	191
Moghaṅcassa hutaṃ hoti	249
Moghā jāti ca vaṇṇo ca	128

[Ya]

Yakkhagaṇasevite	279
Yakkhā ca me puttamakamsu	311
Yakkhā pisācā athavāpi	355
Yakkhā have santi	311
Yakkhe pisāce athavāpi	355
Yakkho'ha'masmiṃ kalyāṇi	231
Yaṅca aññe na rakkhanti	3
Yaṅca jaññā kule jātaṃ	130
Yaṅca hetumupādāya	243
Yaṅcetaṃ iticīti ca	134
Yaṅhi kayirā taṅhi vade	103, 128
	140
Yaṅhi yāce taṅhi dade	317
Yato ca kho paṇḍito	131
Yato ca kho bahutaraṃ	72
Yato ca jāneyya	132, 178

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ya]		[Ya]	
Yatopi āgato ayye	378	Yathāpi nāvaṃ puriso	351
Yato maṃ saratī rājā	57	Yathāpi pāvako brahme	379
Yato yato garu dhuraṃ	7	Yathāpi bījamaggamhi	211
Yato viluttā ca hatā	19	Yathāpi mātā ca pitā ca	315
Yato sarāmi attānaṃ	177, 240	Yathāpi rammako māso	378
Yattha posaṃ na jānanti	72, 95	Yathāpi rājā nandeyya	159
Yattha bījāni rūhanti	192	Yathāpi Himavā brahme	379
Yattha verī nivisati	24, 162	Yathā mahā vāridharo	358
Yatthā'laso ca dakkho ca	140	Yathā māṇavako panthe	83
Yatthe'ko labhate babbu	32	Yathā yācitakaṃ yānaṃ	303
Yathā aggīva suriyova	239	Yathāvācā ca bhuñjassu	30
Yathā ahaṃ ito	262	Yathā samaṃ maññaṃāno	258
Yathā ime vippavadanti	244	Yathā saraṇa'mādittarṃ	237
Yathā uggatapaṃ santaṃ	193	Yathā sārādikaṃ bījaṃ	75
Yathā kusova sassova	239	Yathodake acche	48
Yathā kesā ca massū ca	75	Yathodake āvile	48
Yathā gilitvā baḷisaṃ	254	Yathanno puriso hoti	25
Yathā cāpo ninnamati	154	Yadā kacchapalomānaṃ	184
Yathā taṃ sivayo sabbe	317	Yadā kadāci manujesu	228
Yathā dadhīva khīraṃva	239	Yadā kākā ulūkā ca	184
Yathā nadī ca pantho ca	16, 242	Yadā kulako sakuṇo	185
Yathā naḷova veḷūva	239	Yadā ca sarasampanno	113
Yathā paṃsumuṭṭhiṃ puriso	131	Yadā tā passanti	241
Yathāpi assa nagaraṃ	390	Yadā na passanti	241
Yathāpi udakakumbho	123	Yadā nisseṇimāruiya	184
Yathāpi kītā purisassu	64	Yadā parābhavo hoti	41,
Yathāpi cando vimalo	378		158, 326
Yathāpi te sāgaravāri	245	Yadā bimboṭṭhasampanno	184
Yathāpi dārako candarṃ	123	Yadā makasapādānaṃ	184

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ya]		[Ya]	
Yadā matto ca ditto ca	88	Yasmā ca panidhekacce	165
Yadā muḷālapattānaṃ	184	Yasmā ca me anadhimanosi	368
Yadā yadā yattha yadā	6	Yasmā ca vāri gambhīraṃ	381
Yadā sasavisāṇānaṃ	184	Yasmā dānaṃ nābhinandinṃ	209
Yadā sāmuddikaṃ nāvaṃ	185	Yasmiṃca jāyamānaṃ	208
Yadā surāghaṭaṃ pitvā	184	Yasmiṃ mano nivisati	16, 261
Yadi me ajja pātarāsa	252	Yassa etādisā assu	224
Yadi hessati dassāma	113	Yassa ete tayo dhammā	6
Yadesamānā vicaranti	287	Yassa kāyena vācāya	117, 195
Yadesamānā vicarimha	296	Yassa gāme sakhā natthi	100
Ya'maddasātha dahariṃ	376	Yassa cittaṃ ahāliddaṃ	106
Ya'mannapāne vipulasmai	396	Yassa ce'te na vijjanti	61
Ya'mariyadhammena	223	Yassa'ttā nālamekova	123
Ya'mānayiṃ somanassaṃ	193	Yassatthā dūramāyanti	74
Yamāhu devesu	316	Yassa divā ca ratto ca	74
Yamimaṃ nadiṃ passasi	331	Yassa devā pitaro ca	222
Yamuggatejo uragoti	338	Yassa bhariyā tulyavayā	222
Yamuddhariṃ vāhane	271	Yassa maṅgalā samūhatāse	21
Yamekarattaṃ anu	331	Yassa rājā bhūtapati	223
Yamekarattiṃ paṭhamam	353	Yassa rukkhassa chāyāya	221, 299
Yametamakkhā udadhiṃ	321	Yassa sammukhaciṇṇena	97
Yametaṃ parisappasi	112	Yassa sakhā palambanti	259
Yametaṃ vārijaṃ pupphaṃ	152	Yassa'sā sakkhī maraṇena	351
Yamhi jāte na passati	207	Yassāpi dhammaṃ puriso	221
Yamhi saccaṅca dhammo ca	41	Yasse'te ca tayo dhammā	14
Yasassinaṃ kule jātaṃ	77	Yasse'te caturo dhammā	14, 61
Yasassino uttamapuggalassa	111	Yasseva bhīto na dadāti	218
Yasaṃ laddhāna dummedho	29	Yaṃ annapānassa pure	107
Yasokaro puñṇakaro-hamasmi	229	Yaṃ ussukā saṅgharanti	85

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ya]

Yaṃ ekarājā pathaviṃ	286
Yaṃ eṇikūlasmi janaṃ	164
Yaṃ etā upasevanti	76, 346
Yaṃ kiñci ubhato tīre	359
Yaṃ kiñci yitthaṇca hutaṇca	206
Yaṃ taṃ apucchimha	323
Yaṃ taṃ vasantasamaye	102
Yaṃ tvaṃ aṅkasmīṃ vaḍḍhesi	132
Yaṃ tvaṃ apāyesī bahū	163
Yaṃ tvaṃ pati nisinnosi	359
Yaṃ tvaṃ sukhenā'bhisame	206
Yaṃ te pavikatthitaṃ	19
Yaṃ tveva jaññā sadiso	40
Yaṃ daṇḍakiraṇṇo gatassa	368
Yaṃ devasaṃghā vandanti	290
Yaṃ na labbhā manussena	224
Yaṃ na sakkā nipāletuṃ	236
Yaṃ nissitā jagatiruhaṃ	9, 192
Yaṃ nu gijjho yojanasataṃ	41, 158
Yaṃ nu coraṃ gahessanti	99
Yaṃ nu pubbe vikatthitto	207
Yaṃ nu lomaṃ ahāresi	154
Yaṃ nu samma ahaṃ bālo	146
Yaṃ no apucchittha tuvaṃ	293
Yaṃ pasu khīraṃ chaḍḍeti	399
Yaṃ pasu pasupālassa	399
Yaṃ pitva utthāya	
pavedhamāno	362
Yaṃ pitva cittasmimanesa-	361
Yaṃ pitva bhāseyya	362

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ya]

Yaṃ passati na taṃ icchati	68
Yaṃ pucchito na taṃ akkhāsi	55
Yaṃ brāhmaṇo avādesi	15
Yaṃ manussā vivajjenti	364
Yaṃ maṃ so yācituṃ āgā	318
Yaṃ yaṃ hi rāja bhajati	329
Yaṃ yācamānā na labhanti	363
Yaṃ laddhaṃ tena tuṭṭhabbaṃ	32
Yaṃ labhati na tena tussati	68
Yaṃ vanejo vanejassa	91
Yaṃ ve disvā kaṇḍarī	114
Yaṃ ve pitvā andhaka	364
Yaṃ ve pitvā ekathūpā	364
Yaṃ ve pitvā dittarūpāva	363
Yaṃ ve pitvā dittarūpova	363
Yaṃ ve pitvā pattakhandhā	364
Yaṃ ve pitvā pubbadevā	364
Yaṃ ve pitvā pesane	364
Yaṃ ve pivitvā aggidaḍḍhā	362
Yaṃ ve pivitvā acolova	362
Yaṃ ve pivitvā ukkaṭṭho	362
Yaṃ ve pivitvā duccharitaṃ	363
Yaṃ ve pivitvāna haneyya	363
Yaṃ satta vassāni	294
Yaṃ sālavanasmīṃ senako	349
Yaṃ suvaṇṇo suvaṇṇena	48
Yaṃ hoti kiccaṃ	280
Yā kāci najjo	321
Yācako appiyo hoti	161
Yācanaṃ rodanaṃ āhu	104

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ya]		[Ya]	
Yā ca manussalokasmim	358	Ye kuñjarā sattasatā	395
Yā timsati sāramayā	155	Ye kuḷirā samuddasmim	78
Yā te katā brāhmaṇassa	366	Ye keci atthi samaṇā	295
Yā te sā bhariyā	213	Ye keci mānusa kāmā	371
Yā daliddī daliddassa	103	Ye keci'me macchariyo	250
Yādisaṃ Kurute mittam	329	Ye keci'me sugati	251
Yāni karoti puriso	60, 122	Ye khattiyā se anisamma	178
Yāni pure tuvaṃ devi	96	Ye guyhamantā avikiṇṇa	390
Yāni saccāni dvipadinda	318	Ye ca kāhanti ovādam	51
Yā mantanā araṇṇasmim	112	Ye ca kho naṃ pasaṃsanti	83
Yā me'sā byāhāsi	269	Ye ca kho paṭisaṅkhāya	130
Yā'yaṇṇamanusāsati	27	Ye ca sīlena sampannā	104
Yāyevā'nusāsaniyā	137	Ye cāpi me sakuṇā	296
Yāva anussaraṃ kāme	246	Ye te bhavanti nāgā ca	265
Yāvatā caturo dīpā	185	Ye dhammaṃ nappajānanti	171
Yāvatā candimasūriyā	73	Yena atthena āgacchi	316
Yāvatā maṇim ghaṃsāma	85	Yena eko ratho yāti	113
Yāvatā'sitatī poso	167	Yena kāmam paṇāmeti	38
Yāvadeva'ssa'hū kiñci	108	Ye na kāhanti ovādam	51
Yāva nuppajjatī Buddho	113	Yena kenaci vaṇṇena	165, 221
Yāvanto udabindūni	383	Yena jātena nandanti	193, 207
Yāvanto purisassattham	350, 390	Yena bhattāni paccanti	192
Yāva so mattamaññāsi	72	Yena bhuttena yāpenti	192
Yā sā rati uttamā	231	Yena mittena saṃsaggā	80
Yā sīlavatī anaññatheyyā	347	Yena sattubilaṅgā ca	26
Yvā'yaṃ sāḷiyachāpoti	130	Yena siṅcanti dukkhitam	192
Yutte deva rathe dehi	317	Yenābhibhūto kusalam	208
Yutto ratho mahārāja	328	Yenāsi kisiyā paṇḍu	77
Yuvā sujāto sumukho	352	Yenocitā janapadā	385
Ye kukkurā rājakulamhi	6	Ye paṇḍitā atthadasā	204

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ya]	
Ye phalatthā sambhajanti	190
Ye maṃ yācitumāyanti	318
Ye'me ahaṃ na jānāmi	161
Ye vippamuttā anavajja	337
Ye vuḍḍhamapacāyanti	9
Ye ve sakhīnaṃ sakhāro	189
Ye saññino tepi duggatā	31
Ye samaṇassa brāhmaṇassa	153
Yesaṃ na kadāci bhūtapubbaṃ	251
Yesaṃ rāgo ca doso ca	171, 312
Yesaṃ vo ediso dhammo	80, 83
Yo attano dukkha	263
Yo atthakāmassa	10-11, 139
Yo appaduṭṭhassa narassa	131
Yo alīnena cittena	13
Yo indriyānaṃ kāmena	182
Yo uppatitaṃ atthaṃ	216
Yo kicchagatassa āturaṃ	347
Yo kopaneyye na karoti	203
Yo guyhamantaṃ	
parirakkhaneyyaṃ	387
Yo ca appaṭivekkhitvā	253
Yo ca uppatitaṃ atthaṃ	115,
	144, 178
Yo ca eṭāni ṭhānāni	248, 253, 380
Yo ca kāle mitaṃ bhāse	109
Yo ca tvaṃ sakhino hetu	326

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[Ya]	
Yo ca dhammena carati	196
Yo ca yācanajīvāno	162
Yo ca vantakasāvassa	60, 374
Yo ca sīlaṅca paññaṅca	163
Yo cāpi mitte atha vā	143
Yo cāpi sīte atha	143
Yo cīdha kammaṃ Kuruhe	111
Yojentu ve	313, 341
Yojehi sārathi yānaṃ	318
Yo tassa dukkhajātassa	263
Yo taṃ viduggā narakā	273
Yo taṃ vissāsaye tāta	117
Yo tindukarukkhaṃ	97
Yo te imaṃ visālakkhiṃ	207
Yo te puttake akhādi	198
Yo te vissāsaye	195
Yo te sakhā daddaro	199
Yo te hatthe ca pāde ca	99
Yo dandhakāle tarati	116
Yo dandhakāle dandheti	116
Yo disvā bhikkhuṃ caraṇū	151
Yo dukkhaphuṭṭhāya bhāveyya	24,
	58
Yo devo'yaṃ dakkhiṇāyaṃ	244
Yo'dha uppatitaṃ atthaṃ	178
Yo dhammaladdhassa dadāti	183
Yo na hanti na ghāteti	220
Yo nāvajānāti sahāya	222
Yo nīliyaṃ maṇḍayati	115
Yo paresaṃ vacanāni	127

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ya]

Yo pahaṭṭhena cittena	14
Yo pāṇabhūtāni	183
Yo piṭṭhimaṁsiko hoti	360
Yo putto Kāsirājassa	393
Yo pubbe katakalyāṇo	21, 94, 167-168
Yo pubbe karaṇīyāni	17
Yo bala mantam	258
Yo maṁ pure paccuddeti	168
Yo mātaraṁ vā pitaraṁ	213
Yo me hatthe ca pāde ca	99
Yo'yaṁ bhisāni khaṇati	152
Yo yujjhamānāna	269
Yo ve anaṭṭhamva naṭṭhanti	287
Yo ve kate paṭikate	115
Yo ve dassanti vatvāna	317
Yo ve dhammaṁ dhajam katvā	30
Yo ve naro suhadaṁ	388
Yo ve pituhadayassa	347
Yo ve mettena cittena	42
Yo ve yācana jīvāno	162
Yo ve sabbasametānaṁ	78
Yo sabbalokassa	222
Yo sāhasena adhigamma	195
Yo hare mattikaṁ thālaṁ	135
Yo'haṁ atthaṅca dhammaṅca	377
Yo hitvā pubbasāññogaṁ	360
Yohu seṭṭho sahasassa	236

[Ra]

Rajjaṅca paṭipannā'sma	376
------------------------	-----

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ra]

Rajjuvā'lambanī cesā	170
Raṇṇo'haṁ pahito	377-378-379
Raṭṭhesu giddhā rājāno	308
Rattiṇhi corā khādanti	398-399
Rathakārova cammassa	246
Rammaṅca te āvasatham	313
Ramassu bhikkhācariyāya	337
Rājaputta namo tyatthu	103
Rājaputto ca uñchāto	346
Rājavatā sūravatā	282
Rājā apucchi Vidhuraṁ	170
Rājā avoca Vidhuraṁ	302
Rājā Kālīṅgo cakkavatti	264
Rājā ca pabbajja	352-353
Rājā te bhattaṁ pāhesi	157
Rājā pasayha pathaviṁ	246
Rājā me so dijo mitto	326
Rājāyatanam ucchu-puṭam	304
Rājā vilumpate raṭṭham	193
Rājāhamasmi narapamadāna-	179
Rājāham issaro tesaṁ	165
Rudaṁ manuññaṁ rucirā ca	8
Ruppapaṭṭapalimaṭṭhiva	358
Roditena have brahme	134

[La]

Lakkhī vata me udapādi	151, 277
Laṅkiṁ samuddaṁ pakkhandi	201
Laddhadvāro katokāso	386

Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā	Gāthāyo	Piṭṭhaṅkā
[La]		[Va]	
Laddhāya yakkhā tava	157	Vande te ayirabrahme	280
Laddhā satasahassāni	201	Vande bhāgīrathim gaṅgaṃ	395
Laddhā sukhaṃ majjati	320	Vande sihe ca byagghe ca	394
Lasī ca te nipphalitā	33	Vammīkathūpasmim	
Lahuṅca vata khippaṅca	178	kipillikāni	292
Lābhā vata me anappa	253	Varaṅca me haṃsa bhavaṃ	190
Lābho alābho yaso	107	Varaṅce me ado sakka	202-203, 266-267-268
Lābho siloko	262	Varaṃ varaṃ tvaṃ nihaṇaṃ	84
Littaṃ paramena tejasā	22	Vasa devāna bhāvena	301
Luddaputtā nisāmetha	371	Vaseyyāma tavā'gāre	260
Luddā deva samāyantu	371	Vassamiva sare pāde	278
Luddo carī pāsahattho	296	Vassāni paññāsasamadhikāni	82
Luddhānaṃ lahucittānaṃ	241	Vācaṃ na vajjā pharusāṃ	143
Lūkhāni tiṇabījāni	153	Vācaṃ manaṅca paṇidhāya	233
Lohena ve haññati	230	Vācāya sakhilo mano	145
[Va]		Vācāva kira te āsi	21
Vaṭṭanāvaḷi saṅkāsa	380	Vaṇijakasamā rāja	304
Vaḍḍatā'meva nigrodho	132	Vaṇijā samitiṃ katvā	298
Vaṇṇagandharasūpeto	48	Vātassitāni bhakkhesiṃ	381
Vaṇṇavā abhirūposi	219	Vāti gandho timirānaṃ	126
Vaṇṇārohena jātiyā	127	Vāti cāyaṃ tato gandho	106
Vadhissa metanti parā	374	Vāmena bhikkhamādāya	308
Vadhissāmi te laṭukike	125	Vāyametheva puriso	13, 29, 272
Vanaṃ ya'daggi dahati	116	Vāridā purimā sakhā	299
Vanibbato mayha vaniṃ	316	Vālodakaṃ apparatusaṃ	47
Vandāmi taṃ kuñjara	124	Vālamigānucarite	381
Vande ahaṃ pabbata	395	Vikantaṃ sūkaraṃ disvā	86
Vande indīvarīsāmaṃ	395	Vikkama re haripāda	126
		Vikkamāmi na pāremi	126
		Vikkiṇavācam	
		aniguyhamantaṃ	387

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Va]

Vicarāma dāni giri	280
Viceyya dānaṃ sugata	183
Vijjamānesu vākesu	50
Vijjādhara ghora'madhīya	356
Viditaṃ thusaṃ undurānaṃ	112
Videsavāsaṃ vasato	95
Viddho ca nāgo koṇca-	374
Vināpi dānā tava vacanaṃ	339
Vinīla duggaṃ bhajasi	39
Vibbhantacittā kupiti	338
Vibbhantacitto kupiti	160
Virate methunā dhammā	302-303
	304-305-306
Virūpakkhehi me mettaṃ	53
Vilumpateva puriso	66
Vivarathi'māsaṃ dvāraṃ	93
Vivādena kisā honti	159
Vivādo no samuppanno	158
Vivicca bhāseyya divā	350, 390
Vividhaṃ adhimana	334
Vividhehi upāyehi	129
Visaṃ mā paṭisevittho	262
Vissāsamāpajjimahaṃ	388
Vissāsaya na ca taṃ	391
Vīmaṃsamāno isino	287
Vīsaṃ vā pañcavīsaṃ vā	115
Vutthaṃ me bhāvanaṃ	
dībyaṃ	302
Vedā na saccā na ca	350
Vedehaputto bhaddante	393

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Va]

Vehāyasaṃ agamā	311
Vehāyasaṃ gammadāgama	361

[Sa]

Sakaṃ niketaṃ ati-	292
Sakamittassa kamma	282
Sakā raṭṭhā pabbājito	95
Sakuṇo mayhako nāma	150
Sakkopi paṇinandittha	300
Sakkohamasmi devindo	318
Sakyarūpaṃ pure santaṃ	247
Sakhā ca mitto mamaṃsi	317
Sakhīnaṃ sājīvakaṃ	211
Saṅkappametaṃ paṭiladdha	
pāpakaṃ	212
Saṅkappaṛāgaḍhotena	71
Saṅketheva amittasmiṃ	41, 391
Saṅkeyya saṅkitabbāni	99, 170
Saṅgāmāvacaro sūro	47
Saṅgāhako sakhilo	143
Sacāhaṃ bālo paraneyye	336
Sace araṇṇaṃ hitvāna	262
Sace ahaṃ tāta tathā	396
Sace ahaṃ bhūtaḍharaṃ	124
Sace ahaṃ marissāmi	359
Sace imaṃ brahme	400
Sace kho tvaṃ udayosi	233
Sace ca kismici kāle	387
Sace ca kho uttaro	245
Sace ca jaṇṇā avisayha	264
Sace ca tanujo poso	47
Sace ca taṃ rāja mado	315

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sace ca maṃ rakkhati	117
Sace ca rājāvicikicchase	274
Sace'tassa hetu'mha ubho	149
Sace tuvaṃ yuddhabalo	230
Sace tuvaṃ vipule	396
Sace te ūnaṃ kāmehi	235
Sace dukkhamuppanne	263
Sace panā'dikeneva	77
Sacepi'maṃ pihayasi	154
Sacepi vāto giri-	340
Sacepi santo vivadanti	99
Sacepi selasmi vapeyya	91
Sace brāhmaṇa gacchesi	145
Sace mucce pecca mucce	5
Sace rode kisā assaṃ	122
Sace labhetha nipakaṃ	188
Sace vo vuyhamānānaṃ	384
Sace hi tyāhaṃ dhanahetu	293
Sace hi saccaṃ bhaṇasi	180
Saccañcassa hutaṃ hoti	250
Saccappaṭiñṇā tava'mesa	341
Saccaṃ kira tvaṃ api	220
Saccaṃ kirevamāhaṃsu	17,
	146, 271
Saccaṃ kho etaṃ vadasi	335
Saccaṃ kho vadesi māṇava	218
Sañcayo nāma me bhātā	378
Saññogasambhogavisesa-	94
Saṭhassa saṭheyyamidaṃ	59
Saṭṭhi vassasahassāni	100
Saṭṭhi vāhasahassāni	266

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Satameko ca me puttā	327
Sataṃ sahassāni	269
Sattatantiṃ sumadhuraṃ	68
Satta me rohitā macchā	101
Sattavassā pabbajitā	153
Sattāhamevāhaṃ	208
Sattigumbo ca corānaṃ	329
Sadā maṃ gilate maccu	378
Saddahāmi mahārāja	50
Saddahāsi siṅgālassa	27
Saddhāya nikkhamma punaṃ	210
Santā dantāyeva	209
Santi aññepi rukkhāse	170
Santi aññepi sakuṇā	141
Santi aññepi sasakā	224
Santi pakkhā apatanā	9
Santi rukkhā haripattā	190
Sandiṭṭhikameva amma	180
Sandhiṃ katvā amittena	41, 391
Sappaṃ pamokkhāmi na tāva	149
Sabbakāmadadaṃ kumbhaṃ	88
Sabbaññū sabbavidū ca	265
Sabbattha katapuñṇassa	85
Sabbabhogā pariṇiṇṇā	397
Saccamidaṃ carimaṃ kataṃ	97
Sabbalokaviruddhosi	220
Sabbasaṃhārako natthi	26
Sabbaṃ narānaṃ saphalaṃ	312
Sabbaṃ bhaṇḍaṃ samādāya	135
Sabbaṃ suta'madhīyetha	134

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sabbā kirevaṃ pariniṭṭhitāni	94
Sabbā disā anuvisaṭo	230
Sabbāni etāni	204
Sabbā parikkhayā pheggu	176
Sabbāmitte raṇaṃ katvā	46
Sabbāyasaṃ kūṭa-	117
Sabbe apihitā dvārā	201
Sabbepime devasamā	167
Sabbeva te dhammaguṇā	290
Sabbe samāgama karoma	245
Sabbesa mevaṃ hi	
narānanārīnaṃ	355
Sabbesaṃ sītibhūtānaṃ	284
Sabbesu kira bhūtesu	44
Sabbehi kira ñābhīhi	79
Sabbehi kiṃsuko diṭṭho	69
Sabbo jano hiṃsito	66
Sabbo loko attamano	58
Sabbo loko paricitto	270
Sabbova loko ekato	254
Sabbhireva samāsetha	49
Samaṇaṃ taṃ maññaṃ māno	105
Samaṇe tuvaṃ brāhmaṇe	210
Samaṇe brahmaṇe cāpi	248, 289
Samaṇe brāhmaṇe vande	394
Samaṇe mayaṃ brāhmaṇe	214
Samaṇoti me sammatatto	389
Samatitthikaṃ anavasekaṃ	22
Samappito puthusallena	374
Samā ambaṭṭhavessehi	304
Samāgatā jānapadā	272

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Samā gopaniśādehi	305
Sampattam attani veraṃ	220
Sampattavāhano poso	328
Sampannaṃ sālikedāraṃ	276
Sampesi kho maṃ vācāya	140
Sampesito ca rañña	265
Sambodhipatto sa mahā-	376
Sambhavo nāma me bhātā	378
Sammukhā vā tirokkhā vā	106
Sammodamānā gacchanti	9
Sarañca juhati poso	250
Sarabhaṃ viriduggasmim	273
Sarabhā sarade kāle	171
Sarabhe ca gate disvā	171
Sarabhesu manaṃ katvā	171
Sa rājaputto paridevayanto	334
Sa rājā isinā satto	182
Sa rājā paridevesi	344
Sa rājā pāvisi byamhaṃ	341
Sarāni khīyanti	354
Sarīradabyaṃ vuḍḍhabyaṃ	52
Sarīmajjhamhi ṭhitāti	197
Savanena ekassa	260
Savanena piyo mesi	260
Sasatthā tāta rājāno	262
Sasamuddapariyāyaṃ	98, 193, 386
Sahassakaṇḍo satageṇḍu	76
Sahassavedopi na taṃ	138, 283
Svassa gomayacuṇṇāni	129

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Saṁkhittarūpena bhavaṁ	124
Saṁvasantā vivasanti	261
Saṁvāsena have sakka	134, 168
Saṁviggarrūpo isinā	197
Saṁviggarrūpo parisāya	161
Sa issitā dukkhitā	372
Sākaṁ bhisam madhum maṁsam	307
Sā kātiyāni suṇisāya	176
Sākhāhi rukkho labhate	352
Sāgarapariyantāya	265
Sā ca antepuraṁ gantvā	345
Sā ca assamamāgacchi	394
Sā ca chinnāva pagghari	298-299
Sā tattha upasaṅkamma	344
Sā tattha paridevesi	394
Sā tattha vittā sumanā	207
Sāduraṁ vā yadi vā'sāduraṁ	116
Sādūni ramaṇīyāni	116
Sādhu kho paṇḍito nāma	23
Sādhu khosi anuppatto	301
Sādhu kho sippakaṁ nāma	25
Sādhu jāgarataṁ sutto	172
Sādhu bhāsati'yaṁ yakkho	234
Sādhu sakkhi kataṁ hoti	189, 190
Sādhu sambahulā ñātī	298
Sādhu hoti tapo	248
Sādhū sambahulā ñātī	17
Sā nūna puna re pakkā	399
Sā nūna'sā kapaṇikā	226

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sā nūnā'haṁ ito gantvā	177
Sā nūnā'haṁ marissāmi	167
Sāmaggimeva sikkhettha	260
Sā maṁ annena pānena	127
Sā maṁ saṇhena mudunā	127
Sāmā ca kho candana	122
Sā muhuttaṁ palāyitvā	324
Sāyameke na dissanti	237
Sāyaṁ ca pāto udakaṁ	335
Sāyaṁ sāmāññā idha	43
Sāriputto tadā nāgo	205
Sālīnaṁ odanaṁ bhuñje	97, 116
Sāhaṁ ahimsāratinī	289
Sāhaṁ brāhmaṇarājānaṁ	288
Sā hotu nāvā	207
Sālū rasaṁghaṇca nisedhayitvā	330
Svāgataṁ te mahārāja	300
Svā'dhippāgā Bhāradvājo	377,
	378-379
Sikkheyya sikkhitabbāni	25
Saṅgāla bāla dummedha	135
Saṅgālo mānathaddho	67
Siṅgīmigo āyatacakku-	78, 148
Siṅgena nihanā'hetam	82
Sirī ca lakkhī ca	179
Silesūpamā sikhiriva	242
Silavanto na kubbanti	112
Silaṁ kireva kalyāṇaṁ	20, 87, 108

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sīlaṃ seyyo sutāṃ seyyo	128
Sīsaṃ nahātuppala	373
Sīhaṅgulī sīhanakho	49
Sīhā ca byagghā ca	356
Sīhā byagghā ca dīpī ca	382
Sīho ca sīhanādena	36
Sukassa bhāsamānassa	152
Sukkacchavī vedhaverā	249
Sukkaccharūpaṃ parideva	331
Sukkhañca rukkhaṃ koḷāpaṃ	190
Sukkhañjalipaggahitā	216
Sukhakāme dukkhāpetvā	183
Sukhassānantaraṃ dukkhaṃ	182
Sukhaṃ jīvitarūposmi	59
Sukhaṃ dukkhena paripāca	220
Sukhaṃ nirāsā supati	108
Sukhaṃ nu khaṇḍaso chinnaṃ	243
Sukhaṃ vata maṃ jīvantaṃ	25
Sukhā gharā vacchanakha	65
Sukhīpi heke na karonti	221
Sukhumālarūpaṃ disvā	306
Succajaṃ vata naccājī	103
Sucittapattachadana	144
Suṇantu mayhaṃ parisā	335
Suṇantu me jānapadā	193
Suṇisā hi mayhaṃ vañjhā	175
Suṇoma dhammaṃ asataṃ	214
Suṇomi tiṭṭhāmi	227
Suṇohi mayhaṃ vacanaṃ	227

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sutaṃ me'taṃ mahābrahme	191
Sutā hi mayhaṃ paramā	91
Sutvā kaṇṇasukhaṃ vācaṃ	324
Sutitikkhaṃ araṇṇamhi	195
Sudassaṃ vāja'maññesaṃ	135
Sudiṭṭharūpa'muggatapā	197
Sudukkaraṃ kammamakāsi	281
Sudullabhitthī purisassa	396
Sunhāto suvilittosi	136
Subbhū subhā suppaṭimukka	205
Sumajjañca supāsañca	147
Surakkhitaṃ meti kataṃ	197
Surāmerayamādhukā	234
Suladdhalābhā janakassa	161
Suladdhalābho vata me	313
Suvaṇṇacitakaṃ bhūmim	341
Suvaṇṇamālaṃ satapatta	205
Suvaṇṇasaṃkaccadharā	396
Suvassa ca varaṃ datvā	190-191
Suvāsitaṃ isinaṃ	288
Suvijānaṃ siṅgālānaṃ	261, 263
	272
Susaṃvihitakammantaṃ	397
Susukhaṃ vata jīvanti	102, 152
Susū yathā sakkhara-	72
Sūciṃ Kammāragāmasmim	147
Sūrena balavantena	282
Sūro sūrena saṅgamma	62
Setāni Himavato	279
Senāmokkhalābhena	129

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Seneva tvaṃ paṇasi	366
Seno balasā patamāno	42
Snehasaṅgathitā ganthā	202
Seyyaṃso seyyaso hoti	84
Seyyo amitto matiyā	11
Seyyo amitto medhāvī	11
Selaṃ sumatṭhaṃ naravīra	166
Sevamāno sevamānaṃ	330
So ayaṃ hāyati ceva	90
So karassu ānubhāvaṃ	104, 220
Sokaṭṭāya durattāya	393
So kosiyo attamano	277
So khattiyo hotu	285
So gāmaṇī hotu	286
So ghorarūpaṃ nirayaṃ	139
So ca pokkharaṇīre	319
Socayissati maṃ kantā	174
So ca vegenudappatto	383
Socaṃ paṇḍu kiso hoti	123
So chinnavātaṃ kamaṣī	361
Sotatto sosindo	22
So te karissāmi	96, 110
So te suva varaṃ dammi	189-190
So tattha bhutvā ca	342
So nūna madhuraṃ ñāti	224
So nūnā'haṃ ito gantvā	177

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

So paccataṃ niraye	340
So passasanto mahatā	149
So bajjhatu pāsasatehi	287
So brahmagutto cirameva	37
So brāhmaṇo hotu	285
Sobhati maccho gaṅgeyyo	54
So bhinnasīso ruhira	293
So maṃ tato samuṭṭhāsi	382
So maṃ dahati rāgaggi	58
So maṃ disvā kisaṃ paṇḍuraṃ	382
So māṇavo tassa pāvadi	217
Sovaṇṇamayaṃ maṇimayaṃ	217, 224
Sovaṇṇamayo pabhassaro	217
So vedajāto ajjhabhaviṃ	77
So vo ahaṃ pamokkhāmi	324
Sosetvā nūna maraṇaṃ	358
So'haṃ apetadaratho	358
So'haṃ abbūḷhasallosmi	121, 134, 168, 218, 224
So'haṃ etādisaṃ hitvā	302
So'haṃ evaṃ pajānāmi	314
So'haṃ gantvā manusseṣu	301
So'haṃ catuppattamimaṃ	271
So'haṃ janindena	258
So'haṃ tadeva punappunaṃ	173
So'haṃ tamevā'nuvicinta	169
So'haṃ tenābhisattosmi	383
So'haṃ dadāmi sāratto	385
So'haṃ dassaṇca bhokkhaṇca	237
So'haṃ nayena sampanno	42

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Sa]

So'haṃ nūna ito gantvā	100
So'haṃ sataṃ aññatarosmi	189
So'haṃ saḥassajīnova	182
So'haṃ saḥāva sākhāhi	381
So'haṃ sīlaṃ samādissaṃ	87
Soḷasāhi ca bāttimsa	201
Soḷasitthisaḥassāni	289, 339, 360, 386

[Ha]

Hatthapādaṃ yathā chinde	243
Hatthapādā ca te setā	380
Hatthārohā anīkaṭṭhā	238, 397
Hatthigavassā cime bahū	172
Hatthī gavassā maṇikuṇḍalā	322
Hatthīhi assehi rathehi	354
Hadayaṅgamaṃ kaṇṇasukhaṃ	297
Hanti hatthehi pādehi	118
Hantvā chetvā vadhivā ca	68
Handajja tvaṃ muñca vadhā	391
Handa dāni vanantāni	156

Gāthāyo Piṭṭhaṅkā

[Ha]

Haraṃ annaṅca pānaṅca	118
Harītakam āmalakam	304
Haliddirāgaṃ kapiçittam	118, 196
Haṃci tuvaṃ evamaññasi	26
Haṃsā koṇcā mayūrā ca	53
Haṃso palāsa'mavaca	132
Hitena tāsam nandāmi	289
Hitvā Gandhāraṇisayaṃ	165
Hitvā gāmasaḥassāni	165
Hitvā gharaṃ pabbajito	390
Himaccaye Hemavatāya	330
Hiyyoti hiyyati poso	351
Hiraññaṃ me suvaṇṇam me	59
Hiri-ottappasampannā	2
Hiriyā titikkhāya	390
Hiriṃ tarantaṃ	
vijigucchamaṇaṃ	128
Hirīmaṇāpi ahirīka	364
Hīnajaccopi ce hoti	327
Hīnena brahmacariyena	183
Hoti sīlavataṃ attho	3
Honti hete mahārāja	96